วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ISSN 2985 - 2013 (Print)
ISSN 2985 - 203X (Online)
ปีที่ 14 ฉบับที่ 53 ตุลาคม - ธันวาคม 2568 14(53) October - December 2025
https://jeal.snru.ac.th

วารสาร การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND LEADERSHIP

ศูนย์วิชาการและวิจัยทางการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

SNRU
SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND LEADERSHIP

EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND LEADERSHIP SNRU

SNRU
Sakon Nakhon Rajabhat University

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีที่ 14 ฉบับที่ 53 ตุลาคม - ธันวาคม 2568

วารสารวิชาการการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
JOURNAL OF EDUCATIONAL ADMINISTRATION AND LEADERSHIP
SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

ISSN (Print) 2985 – 2013
ISSN (Online) 2985 – 203X

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่บทความทางวิชาการ งานวิจัย และบทความวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา สาขาวิชาภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา
2. เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทางวิชาการของอาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ และผู้ใช้บัณฑิตทางการศึกษา
3. เพื่อส่งเสริมเครือข่ายคณาจารย์ นักศึกษา และนักวิจัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในประเทศไทย

ขอบเขตของวารสาร

สาขาที่รับตีพิมพ์ ได้แก่ ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ –จิตวิทยา –เทคโนโลยี –สหวิทยาด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับศาสตร์ด้านการศึกษา การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ โดยทุกบทความจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ จากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 3 ท่าน ต่อหนึ่งบทความ

สำนักงานวารสาร อาคาร 5 ชั้น 2 สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000 โทร. / Fax. 0-4297-0093 http://admin-edu.snru.ac.th

ที่ปรึกษา
รองศาสตราจารย์ ดร.สมเจตน์ ภูศรี นายกสภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชาคริต ชาญชิตปรีชา อธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์ อดีตอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บรรณาธิการ
รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร

กองบรรณาธิการ

บุคคลภายนอก
ดร.ประภัสร สุภาสอน ข้าราชการบำนาญ
ดร.ภัณฑ์รักษ์ พลตื้อ ข้าราชการบำนาญ
ดร.ชีวิน อ่อนละออ อาจารย์ประจำวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย จังหวัดขอนแก่น
ดร.บดินทร์ นารถโคษา ข้าราชการบำนาญ
ดร.จักรกฤษณ์ แก้วลา นักวิชาการอิสระ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บุคคลภายใน

อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	คณะครุศาสตร์
อาจารย์ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์	คณะครุศาสตร์
นางสาวนุชรา กุลยะ	สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
นายธีรเวทย์ เพียรธัญญกรณ์	สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
นางสาววนิดา จันทร์หอม	สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ลาโพธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรดร จั้นวันดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.สุมัทนา หาญสุริย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
อาจารย์ ดร.ธีระ ภูดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) ภายนอกมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันชั่ง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาริชา มารี เคน	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์
รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพันธ์ พิชญ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรปรุฬห์วิชาอัครวิทย์	มหาวิทยาลัยพายัพ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รชฎ สุวรรณกูฎ	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ดร.ชีวิน อ่อนลออ	วิทาลัยบัณฑิตเอเชีย

ต้นฉบับ นางสาวนุชรา กุลยะ/นายธีรเวทย์ เพียรธัญญกรณ์/นางสาววนิดา จันทร์หอม

ออกแบบปก นายธีรเวทย์ เพียรธัญญกรณ์

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 4 ฉบับ (มกราคม – มีนาคม, เมษายน – มิถุนายน, กรกฎาคม – กันยายน, ตุลาคม–ธันวาคม)

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ กรุ๊ป อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร
1773/30 ถนนรัฐพัฒนา ตำบลธาตุเชิงชุม อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร 47000
โทรศัพท์ 0 – 4271 – 1896, 0 – 4273 – 6277 โทรสาร 0 – 4271 – 3552
E–mail: somsak_prs@yahoo.com, somsak.pr@hotmail.com

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทบรรณาธิการ

วารสาร **การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร** (Journal of Educational Administration and Leadership Sakon Nakhon Rajabhat University) ฉบับนี้เป็นปีที่ 14 ฉบับที่ 53 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2568 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นเวทีในการเผยแพร่บทความทางวิชาการ งานวิจัย บทความวิทยานิพนธ์ และงานสร้างสรรค์อื่น ๆ ของนักศึกษา คณาจารย์ และผู้ที่สนใจทั่วไป อันจะเป็นประโยชน์ต่อการสร้างองค์ความรู้ ทางด้านการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มีกำหนดออกปีละ 4 ฉบับ (ราย 3 เดือน) ด้วยความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นวารสารระดับชาติหรือระดับนานาชาติที่ได้รับการยอมรับในโอกาสต่อไป การจัดทำวารสารนี้จึงมีความเข้มงวดกับแนวปฏิบัติและข้อชี้แนะจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อการเป็นบรรทัดฐานแห่งคุณภาพ

จากการที่วารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้รับการรับรองจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากนักวิชาการทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารของเรา ทั้งบทความวิชาการ บทความวิจัย ซึ่งบทความต่าง ๆ ในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 1 เรื่อง บทความวิจัย จำนวน 37 เรื่อง ซึ่งทุกบทความจะได้รับกลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) ก่อนการตีพิมพ์ 3 ท่าน เพื่อดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้ได้บทความที่มีคุณภาพทางวิชาการเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในศาสตร์ด้านการศึกษา การบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ และสามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาของไทยให้สูงขึ้นทัดเทียมกับอารยประเทศต่อไป หวังว่าสาระต่าง ๆ ที่ได้นำเสนอในวารสารฉบับนี้ จะช่วยทำให้เกิดประโยชน์ทางวิชาชีพทางการศึกษาและภาวะผู้นำได้อย่างกว้างขวาง

ขอขอบคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพทางวิชาการของบทความวิทยานิพนธ์และบทความวิจัยทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือสนับสนุนด้วยน้ำใจที่ดียิ่งและขอขอบคุณกองบรรณาธิการ คณะทำงานทุกฝ่ายที่ได้ร่วมแรงร่วมใจในการสร้างสรรค์วารสารฉบับนี้ กรณีที่ท่านมีข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ช่วยปรับปรุงคุณภาพให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และขอเรียนเชิญส่งข้อเสนอแนะมาเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาอย่างเหมาะสมต่อไป ด้วยความยินดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร
บรรณาธิการ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ

บทความวิชาการ/บทความวิทยานิพนธ์ **หน้า**

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความสำเร็จ
- วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, เพ็ญผกา ปัญจนะ 1

โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- *สุมัทนา หาญสุริย์, อภิสิทธิ์ สมศรีสุข, อิชยา จีนะกาญจน์, สุภาวดี ศรีหิรัญ* 12

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2
- *พสธร พินิจ, สายันต์ บุญใบ, ภิญโญ ทองเหลา* 22

ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ
- *กนกวรรณ สอนพิมพ์พ่อ, วัฒนา สุวรรณไตรย์, วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์* 34

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11
- *นธวัฒน์ คำเบ็ง, สุรัตน์ ดวงชาทม, วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์* 46

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร
- *เจษฎา นิ่มตลุง, คึกฤทธิ์ ศิลาลาย* 55

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ
- *ณิชชา ทาทอง, ไพรวัลย์ โคตรรตะ, ชวนคิด มะเสนะ* 68

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูง สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- *นวรัตน์ ไวชมภู, ชณัฐ พรหมศรี, นิรันดร์ จุลทรัพย์, จรัส อติวิทยาภรณ์, วัน เดชพิชัย* 79

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3
- *วีระศักดิ์ สุวรรณไตร* 90

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ **หน้า**

โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

- *ปริญญา ศิริเตียวศรี, สฎายุ ธีระวณิชตระกูล, ภัคณัฏฐ์ จันทนวรานนท์ สมพงษ์ธรรม* 98

แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

- *พิชญานนท์ วัจนสุนทร, ชารี มณีศรี, สมหมาย สร้อยนาคพงษ์* 109

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

- *ศดานันท์ กันทะมา, ไพรวัลย์ โคตรรตะ, ชวนคิด มะเสนะ* 117

สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1

- *มุขรินทร์ พึ่งตน, สายันต์ บุญใบ, ธวัชชัย ไพลใหล* 128

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม

- *ชุมพล นนบุต, สุรัตน์ ดวงชาทม, ฐปนีย์ นารี* 140

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

- *ณัฐวุฒิ พวงพันธ์, ธวัชชัย ไพใหล, รัชฎาพร งอยภูธร* 151

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

- *อธิกรณ์ หันไชยเนาว์, ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์* 162

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

- *ทิพย์สุดา กันทัศ, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์* 171

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

- *พิเชษฐ์ แซ่กัง, วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์* 181

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ **หน้า**

ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
- *วรายุส สุวรรณปิฎก, มิตรภาณี พุ่มกล่อม* 191

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
- *สุปราณี อ่อนแช่ม, ณัฐกานต์ ภาคพรต, นวนัตน์ ประทุมตา* 201

ชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
- *บุญเชิด ชำนิศาสตร์* 213

แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
- *สุดารัตน์ โชติกุล, ธีรพจน์ แนบเนียน, ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน* 223

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1
- *วีระวิทย์ ผาอำนาจ, อรรถพ จีนะวัฒน์, มนพันธ์ ชาญศิลป์* 234

รูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ
- *อำพวรรณ กังวานพณิชย์, ภัคณัฏฐ์ จันทนวรานนท์ สมพงษ์ธรรม, พูลพงศ์ สุขสว่าง* 244

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4
- *ปวีณา ภูมิทา, อุดมเดช ทาระหอม, นเรศ ขันธะรี* 256

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต
- *สะหวันไช ราชพล, ธวัชชัย ไพใหล, วีรวัฒน์ คำแสนพันธ์* 268

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- *เบดู สุทิลาด, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ธวัชชัย ไพใหล* 280

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ **หน้า**

ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียน (KSEC) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

- *โอภาส พิพิธภัณฑ์, สุรัตน์ ดวงชาทม, ฐปนีย์ นารี* 292

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

- *ธิปก อภัยโส, สวัสดิ์ โพธิวัฒน์, ไชยา ภาวะบุตร* 302

ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

- *ปานสิริ คงอุ่น, สุรัตน์ ดวงชาทม, ปัทมา จันทพันธ์* 313

ประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- *ธวัชชัย มันอาษา, สุรัตน์ ดวงชาชม, วรกัญญาพิไล แกระหัน* 324

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม

- *ชนวีร์ ทองสุทธิ์, สายันต์ บุญใบ, วรกัญญาพิไล แกระหัน* 336

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

- *สัญญา แสนทวีสุข* 348

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม

- *วัชรวีร์ ปั้นงาม, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ผกาพรรณ วะนานาม* 360

แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

- *ศรุติ วงค์อินทร์, คมศิลป์ ประสงค์สุข* 372

คุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

- *วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์* 384

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย/บทความวิทยานิพนธ์ **หน้า**

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา

- *เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ* 392

คำแนะนำในการเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 405

ขั้นตอนการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 406

รูปแบบการเขียนบทความ 407

แบบเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 409

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการขับเคลื่อนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความสำเร็จ

Transformational Leadership of School Administrators and the Driving of Student Care Systems Operations to Success

ดร.วีรีระศักดิ์ สุวรรณไตร[1] ดร.เพ็ญผกา ปัญจนะ[2]
Dr.Weerasak Suwannatrai[1] Dr.Penphaka Panjana[2]

บทคัดย่อ

การจัดการศึกษามีจุดมุ่งหมายหลัก คือ การพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ตามหลักสูตร มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมีคุณธรรมจริยธรรมตามแบบที่สังคมคาดหวัง บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนจึงต้องพัฒนานักเรียนโดยรอบด้าน และสิ่งสำคัญคือการให้นักเรียนเรียนอยู่ในระบบการศึกษาอย่างมีความสุข พบกับความสำเร็จในการศึกษาตามขอบข่ายระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนานักเรียน จึงกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานเป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนรวมทั้งวิธีการ กิจกรรมและเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จโดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน คือ 1) มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิต เพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่ต่างกันเนื่องจากแต่ละคนมีความเป็นปัจเจกบุคคล ดังนั้นการยึดนักเรียนเป็นสำคัญในการพัฒนาเพื่อดูแลช่วยเหลือ ทั้งด้านการป้องกัน แก้ไขปัญหา หรือการส่งเสริมจึงเป็นสิ่งจำเป็น 2) ความสำเร็จของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมแรง ร่วมใจร่วมคิด ร่วมทำของทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นบุคลากรโรงเรียนในทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมของผู้นำต้องแสดงให้เห็นถึงการจัดการหรือการทำงานที่เป็นกระบวนการที่เป็นแบบอย่างที่ดี จูงใจและสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความไว้วางใจ นับถือในตัวผู้นำเป็นผลให้ผู้ตามเปลี่ยนแปลงแนวคิด พัฒนาทัศนคติ เกิดความต้องการและความพึงพอใจมากกว่าที่ตนมีอยู่ พร้อมพัฒนาใต้บังคับบัญชาให้มีศักยภาพเพื่อเกิดประโยชน์และนำพาองค์กรนั้นให้พัฒนาสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก ๆ คือ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ 3) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และ 4) การกระตุ้นทางปัญญา

ABSTRACT

The main purpose of education management is to develop students to have knowledge according to the curriculum, have desirable characteristics, and have morality and ethics as expected by society. The role and duty of the school must therefore develop students in all aspects. The most important thing is to let students study in the

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ข้อเสนอแนะ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

[1]*ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*

[1]*Educational Supervisor Academic standing Specialist Educational Supervisor Sakhon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3*

[2]*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*

[2]*Lecturer in the Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University*

*ผู้ติดต่อ, อีมล์: ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, weerasak7864@gmail.com

รับเมื่อ 16 พฤศจิกายน 2568 23 ธันวาคม 2568 แก้ไข ตอบรับ 23 ธันวาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

educational system happily and achieve educational success within the time frame specified by the curriculum. Recognizing the importance of student development, schools under its supervision must organize a student care and support system to have a systematic work process, clarity, and cooperation from all parties involved both in and out of school, including quality methods, activities, and tools for student care and support, which will result in the success of the student care and support system. The main concept of the operation is: 1) Every human being has the potential to learn and develop themselves throughout their lives. It just takes different time and methods because each person is an individual. Therefore, focusing on students as the main factor in developing care and support, whether in terms of prevention, problem solving, or promotion, is necessary. 2) The success of the student care and support system requires the participation of all parties involved, whether they are school personnel at all levels, parents, or the community. School administrators must have leadership for change, and the behavior of the leader must demonstrate management or work processes that are good examples, motivating, and inspiring. Stimulate subordinates to trust and respect the leader, resulting in followers changing their ideas, developing attitudes, and wanting and being satisfied with more than they already have, while developing subordinates to have the potential to be beneficial and lead the organization to develop to success as efficiently as possible. Consists of 4 main aspects: 1) creating inspiration, 2) having idealistic influence, 3) considering individuality, and 4) intellectual stimulation.

Keywords: Transformational Leadership, Guideline, Student Care System Operations

ภูมิหลัง

หน่วยงานด้านการจัดการศึกษาถือเป็นแกนนำสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนเรียนรู้และมีทักษะในการดำเนินชีวิตสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้เป็นไปด้วยความราบรื่น ท่ามกลางสภาพปัญหา การจัดการศึกษาต่าง ๆ และพบว่า มีสถานศึกษาจำนวนหนึ่งประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษาจนเป็นที่ยอมรับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ความสำเร็จของสถานศึกษาเหล่านี้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษา และพบว่าผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งความสำเร็จขององค์กรล้วนขึ้นอยู่กับภูมิปัญญาและแนวปฏิบัติที่สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นผู้นำนโยบายและโครงการต่าง ๆ ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งส่งผลต่อผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะ มาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานอย่างมีธรรมาภิบาล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, หน้า 54) ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ความจำเป็นเร่งด่วนในการสร้างภูมิคุ้มกัน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนในความรับผิดชอบ ให้สามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญญา ใช้ชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อตนเอง สังคม และปลอดภัยจากวิกฤตทั้งมวล จึงให้สถานศึกษาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการประสานงานร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบมีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ประกอบด้วย คณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีกระบวนการและขั้นตอนในการ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ดำเนินงานอยู่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อ ด้วยเหตุนี้ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, หน้า 58) ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนโดยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินการที่เป็นระบบ มีขั้นตอนที่ชัดเจนและต่อเนื่อง โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องประสานความร่วมมือกันในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อนักเรียนโดยตรง ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของการดำเนินงานเป็นแกนหลักในการบริหารและดำเนินงานร่วมกับบุคลากรทุกคน เป็นผู้ผลักดัน ส่งเสริม สนับสนุน และประสานให้บุคลากรทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาระบบการประเมินตนเอง รวมทั้ง การกำกับดูแลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด อันจะช่วยทำให้ผลของการปฏิบัติงานของหน่วยงานประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) คืออะไร

เนื่องจากสภาพของสังคมในยุคปัจจุบัน มีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา จากหลายกระแสที่จะมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในหลายมิติ ซึ่ง พฤติกรรมของผู้นำที่สำคัญของผู้บริหารที่จะนำพาองค์กรให้รอดพ้นจากกระแสดังกล่าวได้นั้น มีหลายอย่าง ดังที่มีนักวิชาการและนักวิจัยได้กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ดังนี้ นารินทร์ เดชสะท้าน (2561, หน้า 44) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า พฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มหรือสังคม

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2561, หน้า 63) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า ความพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน ซึ่งเป็นขั้นตอนกระบวนการที่ผู้นำนั้นมีอิทธิพลต่อผู้ตามมีการเปลี่ยนแปลงความพยายามของหรือผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่ตนเองคาดหวังไว้เพื่อพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้สูงขึ้น และเกิดศักยภาพซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักรู้ในภารกิจวิสัยทัศน์ขององค์กร เกิดการจูงใจให้ผู้ตามมองไกลมากกว่าความสนใจของตน ไปสู่ประโยชน์ขององค์กรหรือต่อสังคม

สนิตย์ หนูนิล (2562, หน้า 68) ได้ให้ความหมายของภาวะนำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า ผู้นำซึ่งมีอิทธิพลทางความคิดซึ่งมีพฤติกรรมเชิงบวกต่อผู้ตามเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายสูงสุด

อัมพร อานุภาพแสนยากร (2563, หน้า 24) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า พฤติกรรมหรือการมีความสามารถในการบริหารที่นำพาให้ผู้ร่วมงานนั้นเกิดความสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเต็มความสามารถมากกว่าที่ตั้งไว้ส่งผลให้องค์กรนั้นได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาทันต่อการเปลี่ยนแปลงขององค์กร สังคมและโลก

ศุกร์เกษม ปรุงผล (2564, หน้า 27) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า บุคคลที่ทำหน้าที่จัดการและตัดสินใจกับสถานการณ์ในลักษณะที่ต่างจากเดิมมุ่งสู่เป้าหมายที่ต้องการ เพื่อให้ทุกคนได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน

Avolio (1994 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2561, หน้า 102) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า ผู้นำแสดงบทบาทกระตุ้นผู้ตามให้เกิดความสนใจในมุมมองใหม่ ๆ ความตระหนักภารกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เพื่อพัฒนาผู้ตามให้เกิดศักยภาพและความสามารถที่สูงขึ้นการโน้มน้าวผู้ร่วมงานผู้ตามให้มองไกลเกินกว่าความสนใจของตนเองนั้นเพื่อประโยชน์ของกลุ่มทำให้ได้รับความไว้วางใจ ความจงรักภักดีความเคารพยกย่อง ความน่านับถือ

Leithwood and Jantzi (1996, อ้างถึงใน นารินทร์ เดชสะท้าน, 2561, หน้า 122) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า การแสดงพฤติกรรมของผู้นำที่คอยกระตุ้นผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อนำองค์การมุ่งสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่ม และการให้ความร่วมมือของกลุ่ม โดยมีการแสดงออกใน 6 ด้าน คือ การระบุวิสัยทัศน์ การเกื้อกูลการยอมรับเป้าหมายของกลุ่ม การสนับสนุนเป็นรายบุคคล การกระตุ้นทางปัญญา การเป็นแบบอย่างที่เหมาะสม และการคาดหวังผลการปฏิบัติงานในระดับสูง

Bass (1997, อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2561, หน้า 125) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า ผู้นำที่ทำให้ผู้ตามอยู่เหนือกว่าความสนใจในตนเอง ผ่านทางการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล ผู้นำจะยกระดับวุฒิภาวะ และอุดมการณ์ของผู้ตามที่เกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์การบรรลุสัจจะการแห่งตน ความเจริญรุ่งเรืองของสังคม องค์กร และผู้อื่นนอกจากนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีแนวโน้ม ที่จะช่วยกระตุ้นความหมายของงานในชีวิตของผู้ตามให้สูงขึ้น และอาจจะนำไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความต้องการทางศีลธรรมให้สูงขึ้นด้วย

Dessler (1998, อ้างถึงใน รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2561, หน้า 98) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ไว้ว่า ใช้อิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในเรื่องทัศนคติ และข้อสมมติฐาน ของสมาชิกขององค์กร และต่อการสร้างความผูกพันสำหรับพันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ขององค์กร

จากความหมายของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงข้างต้น สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการหรือการทำงานที่เป็นกระบวนการที่เป็นแบบอย่างที่ดี จูงใจและสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความไว้วางใจ นับถือในตัวผู้นำ เป็นผลให้ผู้ตามเปลี่ยนแปลงแนวคิด พัฒนาทัศนคติ เกิดความต้องการและความพึงพอใจมากกว่าที่ตนมีอยู่ พร้อมพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาให้มีศักยภาพเพื่อเกิดประโยชน์และนำพาองค์กรนั้นให้พัฒนาสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

แนวคิดสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่เข้าใจได้ตรงกัน ผู้เขียนขอนำเสนอแนวคิดสำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจากแนวคิดของนักวิชาการทั้งชาวไทยและต่างชาติ ดังนี้

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2561, หน้า 156) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานโดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ตามให้มีความพยายามมากขึ้นกว่าที่คาดหวังเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาความสามารถและศักยภาพไปสู่ระดับที่สูงขึ้น ทำให้เกิดความตระหนักในภารกิจ วิสัยทัศน์ขององค์กร การเสริมสร้างแรงจูงใจให้ไกลเกินกว่าความสนใจไปสู่ประโยชน์ขององค์กร โดยแสดงผ่านองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจ 2) การกระตุ้นทางปัญญา 3) การคำนึงถึงความเป็นเอกบุคคล 4) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

วิโรจน์ สารรัตนะ (2561, หน้า 161) กล่าวถึงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีองค์ประกอบประกอบด้วย 1) ผู้นำมุ่งการเปลี่ยนแปลงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักว่า งานของตนสำคัญเพียงใด ต่อองค์กร และการทุ่มเทของตนจำเป็นเพียงใดต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ด้วยการสื่อสาร และให้ข้อมูลกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างต่อเนื่อง 2) ผู้นำมุ่งการเปลี่ยนแปลงกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักในความต้องการของตนเอง ทั้งในความก้าวหน้าการพัฒนาและการประสบความสำเร็จด้วยการให้การฝึกอบรมการให้อำนาจและการใช้ทีมบริหารตนเอง 3) ผู้นำมุ่งการ

เปลี่ยนแปลงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานเพื่อประโยชน์ขององค์กร โดยส่วนรวมไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตนด้วยการกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงานเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่าด้วยการถามตนเองอยู่ตลอดเวลาว่าเราเปลี่ยนแปลงเพียงพอแล้วหรือยัง

ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์ (2564, หน้า 58) ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงถือเป็นทฤษฎีการศึกษาแนวใหม่หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ที่ได้รับความนิยมตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงมีนักวิชาการให้ความสนใจเป็นอย่างมาก

Fullan (2010, p. 142) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นการเปลี่ยนแปลงภายใต้การขับเคลื่อนโดยอาศัยความกระตือรือร้น ความหวัง และพลังขับที่มีเป้าหมายเชิงจริยธรรม เป็นการปฏิบัติของผู้นำโดยความตั้งใจที่จะสร้างชีวิตเชิงบวกให้แก่เพื่อนร่วมงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งนี้เพื่อให้การนำทางกลางการเปลี่ยนแปลงเกิดประสิทธิผล นำองค์กรไปสู่ผลสำเร็จในระยะยาว และต้องสร้างความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็น สำหรับการเป็นผู้นำ

Braun (2013, p. 270) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย พฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ ได้แก่ 1) การสร้างแรงบันดาลใจเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีการจูงใจให้ผู้ตามเกิดแรงบันดาลใจโดยจะกระตุ้นจิตวิญญาณและทัศนคติของแต่ละบุคคล 2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีความโดดเด่นให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจและเคารพนับถือเมื่อได้ร่วมงานการ 3) คำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่มีเอาใจใส่ผู้ตามรายบุคคลมากกว่ารายกลุ่ม รับรู้ถึงความต้องการ ความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล และ 4) การกระตุ้นทางปัญญาเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่สนับสนุนให้ผู้ตามมีการหาแนวคิดใหม่ ๆ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า แนวคิดที่สำคัญของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงนั้นต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีทักษะในการบริหาร กำหนดแนวทางพัฒนาสถานศึกษา และยกระดับคุณภาพการศึกษา และพัฒนาครูและผู้เรียนให้มีสมรรถนะและทักษะก้าวทันโลกแห่งการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการขับเคลื่อนงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล พัฒนาให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเสพติด ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งสร้างความสมดุลระหว่างการเปลี่ยนแปลงกับการรักษาคุณค่าดั้งเดิม ผสมผสานแนวคิดสากลกับภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการบูรณาการเทคโนโลยีกับการบริหารการศึกษา โดยคำนึงถึงความพร้อมและข้อจำกัดของบุคลากร รวมไปถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง ผ่านการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ซึ่งไม่มีคำตอบสำเร็จรูป แต่จะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้คนในองค์กรเผชิญหน้ากับความท้าทาย ปรับตัว และเติบโตผ่านการเปลี่ยนแปลงไปด้วยกัน

เพื่อให้เป็นไปตามแนวทางของทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่สอดคล้องกับสภาพการบริหารงานของสถานศึกษาในปัจจุบัน เพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความสำเร็จนั้น สามารถสรุปเนื้อหาที่มีความเกี่ยวข้องได้ดังนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 1 แนวทางการนำภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปประยุกต์ใช้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	แนวทางการนำไปประยุกต์ใช้
การสร้างแรงบันดาลใจ การที่ผู้นำปฏิบัติการเสริมสร้างจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจโดยเสริมสร้างแรงจูงใจจากภายในให้ความหมายความท้าทายในเรื่องงาน ผ่านการ	ผู้เขียนได้สังเคราะห์วิธีคิด วิธีสร้างความรู้สึก และวิธีการที่ใคร ๆ ก็สามารถนำไปปฏิบัติได้และถึงผลลัพธ์เช่นเดียวกัน โดยมีวิธีการสร้างแรงบันดาลใจ 12 ประการ ได้แก่ 1) ทำงานที่ตนเองรักและชื่นชอบ 2) รักและเห็นคุณค่าในงานที่ทำ 3) ใส่ใจที่ผลลัพธ์จากการ
การสร้างแรงบันดาลใจ การที่ผู้นำปฏิบัติการเสริมสร้างจูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจโดยเสริมสร้างแรงจูงใจจากภายในให้ความหมายความท้าทายในเรื่องงาน ผ่านการกระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวา นำเสนอวิสัยทัศน์ที่น่าสนใจสื่อถึงความหวังของผู้นำอย่างชัดเจนในการอุทิศตนหรือความผูกพันต่อเป้าหมาย สร้างวิสัยทัศน์ร่วมและแสดงความเชื่อมั่นให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้	ผู้เขียนได้สังเคราะห์วิธีคิด วิธีสร้างความรู้สึก และวิธีการที่ใคร ๆ ก็สามารถนำไปปฏิบัติได้และถึงผลลัพธ์เช่นเดียวกัน โดยมีวิธีการสร้างแรงบันดาลใจ 12 ประการ ได้แก่ 1) ทำงานที่ตนเองรักและชื่นชอบ 2) รักและเห็นคุณค่าในงานที่ทำ 3) ใส่ใจที่ผลลัพธ์จากการทำงาน 4) ทำงานด้วยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement) 5) มีความภาคภูมิใจในผลลัพธ์ (Outcome) ของงาน 6) ตั้งเป้าหมายในการทำงานว่าจะทำเพื่อใคร 7) มีบุคคลต้นแบบที่ดี 8) เปิดโอกาสให้ตนเองเรียนรู้และดูงานอย่างกว้างขวาง 9) ลงมือทำในสิ่งที่สัมพันธ์กับเป้าหมายอย่างสม่ำเสมอ 10) สร้างบรรยากาศแห่งการชื่นชมยินดี 11) เชื่อว่าตนเองเป็นคนดีมีคุณค่าและมีความสามารถ และ 12) สร้างแรงบันดาลใจด้วยการเจริญสติและสมาธิ
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมการประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี สังเกตได้จากคุณลักษณะที่น่ายกย่องเคารพ ศรัทธา น่าไว้วางใจ การมีวิสัยทัศน์และถ่ายทอดไปยังสู่ร่วมงาน ควบคุมอารมณ์ได้ดีแม้เจอสถานการณ์วิกฤติมีศีลธรรมและจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ประพฤติตนให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อื่นและประโยชน์ขององค์กร	ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสามารถเป็นผู้นำที่แสดงบทบาทในการเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ตาม เมื่อผู้ตามรับรู้พฤติกรรมดังกล่าวของผู้นำก็จะทำให้ผู้ตามเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีเหล่านั้น ซึ่งโดยปกติพฤติกรรมของผู้นำจะเป็นพฤติกรรมที่มีมาตรฐานทางจริยธรรมสูงจนเกิดการยอมรับว่าพฤติกรรมเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม จึงได้รับการยอมรับนับถือจากผู้ตาม รวมทั้งได้รับความไว้วางใจอย่างสูงด้วยเช่นกัน ทำให้สามารถทำให้ผู้ตามปฏิบัติงานตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายพันธกิจขององค์กรได้
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมความสัมพันธ์เกี่ยวกับบุคคลในฐานะผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ในความต้องการเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ร่วมงานรู้สึกมีคุณค่าและความสำคัญ ให้คำแนะนำ การสนับสนุนและพัฒนาผู้ร่วมงาน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลและเกิดความเจริญก้าวหน้าพัฒนาศักยภาพผู้ตามให้สูงขึ้น	ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องมีพฤติกรรมที่เข้าใจความแตกต่างของผู้ตามทั้งในเรื่องความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของแต่ละคน โดยผู้นำจะมีพฤติกรรมที่เป็นห่วงต่อสวัสดิภาพและการพัฒนาของผู้ตาม ส่งเสริมบรรยากาศการทำงานที่ดี รับฟังอย่างเอาใจใส่ต่อความต้องการของผู้ตาม และพยายามตอบสนองความต้องการของผู้ตามแต่ละคน โดยผู้นำจะแสดงบทบาทพี่เลี้ยงและที่ปรึกษาที่คอยให้ความช่วยเหลือ
การกระตุ้นทางปัญญา การที่ผู้นำแสดงพฤติกรรมการกระตุ้นผู้ร่วมงานให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้มีความต้องการหาแนวทางใหม่มาแก้ปัญหาเพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ มีการให้กำลังใจผู้ร่วมงานให้พยายามหาทางแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ ๆ	ในยุคที่การสื่อสารและการทำงานร่วมกันมีหลากหลายรูปแบบ ผู้นำต้องมีพฤติกรรมกระตุ้นให้ผู้ตามริเริ่มในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ โดยผู้นำใช้วิธีการฝึกคิดทบทวนกระแสความเชื่อและค่านิยมแบบเดิมของผู้ตาม ผู้นำจะสร้างความรู้สึกที่ท้าทายให้กับผู้ตามและให้การสนับสนุนส่งเสริมแก่ผู้ตามในการ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้ตามสามารถแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วยตนเอง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนมีขั้นตอนอย่างชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนดูแลนักเรียนให้ประสบความสำเร็จทางการเรียนและให้ได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างรอบด้านโดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และได้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์มาตรการและจุดเน้นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมอบหมายให้ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยคำนึงถึงสิทธิของนักเรียนให้ได้รับโอกาสทางการศึกษาด้วยรูปแบบที่เหมาะสมพัฒนาบุคลากรของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในเชิงการบริหารที่สำคัญสถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนสำคัญ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนา 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, หน้า 6) ซึ่งระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนานักเรียนแบบองค์รวม เพราะจะเป็นการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียน รวมถึงการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะชีวิตและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ดังนั้น กระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นมีตอนชัดเจนมีวิธีการเครื่องมือที่จะสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนนั้นมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และมีคุณภาพ ปลอดภัยจากสารเสพติดตามที่สังคมต้องการ เป็นการทำงานที่มีหลักฐานอีกทั้ง ยังมีมาตรฐานสามารถตรวจสอบได้ โดยจะมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา ดังกระบวนการที่สถานศึกษาสามารถดำเนินการ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผ่านระบบสารสนเทศ OBEC Care ปี 2567 (สำนักพัฒนาหลักประกันโอกาสทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.), 2567, หน้า 2)

ข้อเสนอแนะของการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จ

จะเห็นได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการส่งเสริมพัฒนา การป้องกัน และการแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะการดำเนินชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนที่ชัดเจน มีพร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ครบถ้วน ได้มาตรฐาน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน มีมาตรฐานคุณภาพและหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

การประเมินมาตรฐานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษานั้น สามารถดำเนินการตามด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และด้านคุณภาพนักเรียน รายละเอียดแต่ละด้าน มีดังนี้

ตาราง 2 การประเมินมาตรฐานการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ด้านที่ 1	ด้านปัจจัย	1.1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.2 ครูมีเจตคติที่ดีและมีความสามารถในการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.3 ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.4 นักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.5 สถานศึกษามีสื่อ และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ด้านที่ 2	ด้านกระบวนการ	2.1 การวางระบบบริหารจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.2 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2.3 การจำแนกคัดกรองนักเรียน 2.4 การส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่หลากหลาย 2.5 การป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหานักเรียน 2.6 การส่งต่อนักเรียนที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเครือข่ายสหวิชาชีพ 2.7 การจัดกิจกรรมแนะแนวและการให้บรหารแนะแนวในโรงเรียน 2.8 การนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รายงานผล และพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.9 การสรุปรายงานผลและข้อเสนอแนะ นำมาพัฒนาปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ด้านที่ 3	ด้านคุณภาพนักเรียน	3.1 รู้จักตนเองและพึ่งตนเองได้ 3.2 มีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขลักษณะนิสัยที่ดี 3.3 มีทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยอันตราย และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3.4 รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาและอารมณ์ของตนเองได้ 3.5 เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน ชุมชน และสังคม 3.6 มีเจตคติที่ดีและมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริต

ดังนั้น เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบความสำเร็จโดยใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้เขียนจึงขอเสนอข้อเสนอแนะของการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตาราง 3 ต่อไปนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 3 ข้อเสนอแนะของการใช้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสู่การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ข้อเสนอแนะ	ตัวอย่างกิจกรรมการดำเนินงาน
1. การสร้างแรงบันดาลใจ	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ตามกระบวนดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการปฏิบัติงาน	ผู้บริหารต้องสร้างวิสัยทัศน์ร่วมของสถานศึกษาในการดูแลนักเรียน และสื่อสารเป้าหมายการพัฒนานักเรียนอย่างชัดเจนและกระตุ้นพลังร่วมของบุคลากรในโรงเรียน *ตัวอย่างการดำเนินการในโรงเรียน* 1. จัดประชุมชี้แจงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. จัดเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความสำเร็จในการช่วยเหลือนักเรียน 3. มอบรางวัลครูที่มีผลงานโดดเด่นในการดูแลนักเรียน
2. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานด้วยความเสียสละ มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพ ด้วยความรักและความเมตตาต่อนักเรียนอย่างไม่มีเงื่อนไข	ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และแสดงความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน *ตัวอย่างการดำเนินการในโรงเรียน* 1. ผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 2. สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ให้ความสำคัญกับการดูแลนักเรียนแบบองค์รวม 3. จัดทำโครงการพิเศษเพื่อช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยง
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีแผนการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินผลเพื่อทบทวนโดยผู้เกี่ยวข้อง	ผู้บริหารดูแลนักเรียนรายบุคคลอย่างใกล้ชิด ช่วยพัฒนาระบบการติดตามและช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณี *ตัวอย่างการดำเนินการในโรงเรียน* 1. จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศนักเรียนรายบุคคล 2. จัดระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษารายบุคคล 3. พัฒนาแผนการช่วยเหลือเฉพาะบุคคล (Individual Development Plan)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	ข้อเสนอแนะ	ตัวอย่างกิจกรรมการดำเนินงาน
4. การกระตุ้นทางปัญญา	ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในตัวเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนในกลุ่มเสียง หรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยเหลือให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป	ผู้บริหารส่งเสริมนวัตกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการสนับสนุนการคิดค้นวิธีการใหม่ ๆ ในการพัฒนานักเรียน *ตัวอย่างการดำเนินการในโรงเรียน* 1. จัดประกวดนวัตกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. สนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเกี่ยวกับการดูแลนักเรียน 3. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะการช่วยเหลือนักเรียน

จากตารางข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติได้โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่ระบุรายละเอียดของกิจกรรมและโครงการ ผู้รับผิดชอบ ระยะเวลา งบประมาณ และตัวชี้วัดความสำเร็จให้ชัดเจน มีการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation System) รวมถึงการสร้างกลไกการทบทวนและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement Mechanism) เอาจริงเอาจังกับสิ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง อันจะส่งผลโดยตรงต่อความก้าวหน้าในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์ และพร้อมรับมือกับทุกสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *รายงานการสัมมนาการศึกษานอกโรงเรียนร่วมกับสมาคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.* กรุงเทพฯ: อักษรบัณฑิต.

ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสฤษดิเดช สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.* งานนิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ดาวรุ่ง มุกดากิจ. (2564). *การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองแซงอำเภอท่าคันโทจังหวัดกาฬสินธุ์โดยการใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

นารินทร์ เดชสะท้าน. (2561). “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก”. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์,* 5(2), 122.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2561). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2561). *แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ์.

ศุกร์เกษม ปรุงผล. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สานิตย์ หนูนิล. (2562). “อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร: แนวคิดและการประยุกต์”, *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*, 39(1), 70 – 71.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤติสังคม.* กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.

สำนักพัฒนาหลักประกันโอกาสทางการศึกษา กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.). (2567). *คู่มือปฏิบัติงานและการใช้ระบบสารสนเทศเพื่อหลักประกันโอกาสทางการเรียนรู้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBEC care ปีการศึกษา 2567.* กรุงเทพฯ: สำนักงาน.

อัมพร อานุภาพแสนยากร. *(2563). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดชัยภูมิ.* ปริญญานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสมเด็จบ้านเจ้าพระยา.

Bass. (1994). *Imploring Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. Newbrery CA: sage.

Bass, B.M. (1994). Leadership and Performance Beyond Expectatioms. New York: The Free Press.

Braun. (2013). *Transformational leadership, job satisfaction, and team performance: A multilevel mediation model of trust The Leadership Quarterly*, 24, 270 – 283.

Dessler, M. (1998). *Management: Leading People and Organizations in the 21st Century*. New Jersy: Prentice Hall.

Leithwood, K. and Jantzi, D. (1996). *Toward an Explanation of Variation in Teacher's Perceptions of Transformational School Leadership.* Educational Administration Quarterly.

Fullan, M. (2010). *Turnaround Leadership.* San Francisco, CA: Jossey–Bass.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

A Public–Mindedness Enhancement Program of Students in the Elementary Education Program at Sakon Nakhon Rajabhat University

สุมัทนา หาญสุริย์[1] อภิสิทธิ์ สมศรีสุข[2] อิชยา จีนะกาญจน์[3] สุภาวดี ศรีหิรัญ[4]
Sumattana Hansuti[1] Aphisit Somsrisuk[2] Itchaya Jeenakarn[3] Supawadi Srihiran[4]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) สร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และ 3) ตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ชุดประเด็นคำถามแบบมีโครงสร้าง แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา โดยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ การตรวจสอบและยืนยันร่างโปรแกรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์องค์ประกอบของโปรแกรม แบบสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบ ยืนยันร่างของโปรแกรม และระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) กิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรม และ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ

[1,2,3,4]*คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1,2,3,4]*Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ดร.สุมัทนา หาญสุริย์, namtal285@gmail.com
รับเมื่อ 2 มิถุนายน 2568 แก้ไข 29 กรกฎาคม 2568 ตอบรับ 29 กรกฎาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

This research aimed 1) to examine the actual conditions of public–mindedness among students in the Elementary Education program at Sakon Nakhon Rajabhat University, 2) to develop a program for enhancing students' public–mindedness in the Elementary Education program at Sakon Nakhon Rajabhat University, and 3) to validate the appropriateness and usefulness of the developed program. The research was conducted and divided into three phases. Phase 1 involved examining the actual conditions of students' public – mindedness in the Elementary Education program through focus group discussions of 15 stakeholders. The research instruments included a set of structured interview questions and a written form of focus group discussion. Data analysis was conducted through content analysis. Phase 2 involved developing the students' public–mindedness in the Elementary Education program by exploring relevant documents and research studies, and consulting with five experts who verified and confirmed the program. The research instruments included interview forms examining program components and interview forms verifying and confirming the developed program. Phase 3 involved evaluating the appropriateness and usefulness of the program by 11 experts. The instrument used was an appropriateness and usefulness evaluation form for the program. Statistics for data collection included mean and standard deviation.

Research findings were as follows:

1. The overall actual conditions of public–mindedness among students in the Elementary Education program at Sakon Nakhon Rajabhat University were rated at a high level.

2. The development of the public–mindedness enhancement program for Elementary Education program students at Sakon Nakhon Rajabhat University revealed that the program consisted of five components: principles, objectives, content, activities, and measurement and evaluation.

3. The overall appropriateness and usefulness of the public consciousness enhancement program for Elementary Education program students at Sakon Nakhon Rajabhat University were at the highest level.

Keywords: Public – Mindedness Enhancement Program

ภูมิหลัง

การดำเนินชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้จะต้องมีจิตสาธารณะ 5 ประการในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ได้แก่ จิตแห่งวิทยาการ (Disciplined mind) “การเรียนรู้ตลอดชีวิต คิดเป็น ทำเป็น” จิตแห่งการสังเคราะห์ (Synthesizing mind) “การสั่งสมต่อยอด และสร้างนวัตกรรมความรู้” จิตแห่งการสร้างสรรค์ (Creating mind) ที่เชื่อว่า “ความคิดสร้างสรรค์สร้างด้วยการหมั่นฝึกฝน” จิตแห่งความเคารพ (Respectful mind) “การเปิดใจกว้างพร้อมรับฟังทุกความคิดเห็น” และจิตแห่งคุณธรรม (Ethical mind) อันสรุปได้ว่า “ความรู้คู่คุณธรรม นำการพัฒนา” ดังนั้นในระบบสังคมจึงควรเป็นระบบสังคมฐานความรู้และความมีจิตสาธารณะนั้น ซึ่งกุญแจแห่งความสำเร็จนั้นประกอบไปด้วยการหาคำตอบในประเด็นคำถาม คือ รู้หรือไม่ว่าในโลกนี้มีอะไร (Knowing) รู้แล้วนำมาคิดต่อยอดได้หรือไม่ (Thinking) นำความคิดนี้ไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้หรือไม่ (Serving) และนำความรู้ที่มีและได้มานั้นมาเป็นประสบการณ์ได้หรือไม่ (Experiencing) โดยจะมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องต่อความสำเร็จของสังคมยุคศตวรรษที่ 21 คือ ความเชื่อมั่นและความไว้วางใจต่อกัน (Trusting)

ความใส่ใจต่อผู้อื่น (Caring) การแบ่งบันกับผู้อื่น (Sharing) ความร่วมมือร่วมใจ (Collaborating) (สำนักงานข้าราชการพลเรือน, 2550) ประกอบกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่กล่าวว่า การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้โดยมีวัตถุประสงค์หนึ่ง คือ เพื่อให้คนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย รวมทั้งมีคุณธรรมจริยธรรม มีจิตสาธารณะ และสามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 8) จะเห็นได้ว่าจิตสาธารณะถือเป็นคุณธรรมที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งเป็นคุณธรรมประชาชนทุกคนควรมีโดยควรปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับประชาชนทุกวัยและทุกอาชีพ

การมีจิตสาธารณะเป็นสิ่งที่ต้องธำรงอยู่ในสังคมเพราะจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมจริยธรรมอย่างหนึ่ง ที่ทำให้มนุษย์ที่เป็นสัตว์สังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันบุคคลรู้หน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อสังคม รับผิดชอบต่อสมาชิกในสังคมด้วยความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม เกิดความปรารถนาที่จะเข้าไปช่วยเหลือสังคมต้องการเข้าไปแก้ไขปัญหาหรือวิกฤตการณ์รวมทั้งความผิดปกติที่เกิดขึ้นในสังคมสามารถร่วมแก้ปัญหาได้และลงมือกระทำเพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยการเรียนรู้และแก้ไขปัญหาร่วมกับคนในสังคม จิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดจากภายในคือความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สานึก ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอยู่ในจิตและส่งผลสู่การกระทำภายนอก ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเห็นว่าเกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคนส่วนรวมในสังคมเป็นสำคัญ จิตสาธารณะจึงเป็นสิ่งที่สำคัญในสังคมไทยที่ควรมีการเสริมสร้างหรือพัฒนาให้เกิดขึ้น (กฤษณ์ พวงพันธ์, 2552, หน้า 15 – 16) อีกทั้งจิตสาธารณะที่เน้นการเสียสละประโยชน์เพื่อส่วนรวม ยังเป็นโครงการตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโครงการจิตอาสาพระราชทานขึ้น เพื่อเป็นการรวมความสมัครสมานสามัคคีของคนไทยทุกคนในการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อพัฒนาพื้นที่ในชุมชนต่าง ๆ ให้มีความเจริญ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างถาวร

สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นองค์กรที่ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้ และคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งเพื่อตอบสนองความต้องการครูประถมศึกษาสำหรับการแก้ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กที่มีครูไม่ครบชั้น ดังนั้นครูประถมศึกษาจึงตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมเพื่อสังคม และพร้อมที่จะเสียสละเวลา แรงกาย และความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน ด้วยเหตุนี้สิ่งที่ควรพัฒนาคือเสริมสร้างให้นักศึกษามีจิตสาธารณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนรวมด้วยความกระตือรือร้นในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน องค์กร หรือสังคมด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน จิตสาธารณะเป็นความรับผิดชอบซึ่งเกิดจากภายในคือความรู้สึกนึกคิด จิตใต้สานึก ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมซึ่งอยู่ในจิตและส่งผลสู่การกระทำภายนอก ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจะเห็นว่าเกิดจากการขาดจิตสาธารณะของคนส่วนรวมในสังคมเป็นสำคัญ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งเป็นแบบแผนหรือกิจกรรมเฉพาะทางที่มุ่งพัฒนาส่งเสริมให้นักศึกษาครูตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมร่วมกัน เน้นการปลูกจิตสำนึกในการพัฒนาตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้เสียสละ และช่วยเหลือสังคม การส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีจิตสาธารณะต่อส่วนรวมในโอกาสได้ปฏิบัติหน้าที่ครูต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เป็นอย่างไร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

3. ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. เพื่อสร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 สภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในขั้นตอนนี้มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสียเกี่ยวกับองค์ประกอบการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยได้พิจารณาและกำหนดเกณฑ์การเลือกคือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ มีความเชี่ยวชาญ และเข้าร่วมด้วยความสมัครใจ การได้มาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ชุดประเด็นคำถามแบบมีโครงสร้าง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2 แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ผู้วิจัยทำหนังสือเพื่อเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

2.2 ผู้วิจัยวางแผนการสนทนากลุ่มโดยกำหนด วัน เวลาและสถานที่จัดการสนทนากลุ่ม

2.3 ดำเนินการสนทนาโดยผู้วิจัยทำการแต่งตั้งประธานดำเนินการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 ท่าน และผู้วิจัยทำหน้าที่ในการช่วยถามคำถาม จดบันทึก เก็บภาพและอำนวยความสะดวกในการสนทนากลุ่ม

2.4 ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลด้วยแบบบันทึกการประชุม โดยใช้เวลาสนทนากลุ่มไม่เกิน 2 ชั่วโมง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยมีรายละเอียดดำเนินการ ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 อาจารย์ผู้สอนนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 20 คน

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนและครูพี่เลี้ยงนักศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3. เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยจะได้ติดต่อโดยตรงเพื่อนัดหมายวันเวลาสัมภาษณ์ และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยตนเองในรูปแบบออนไซต์ (On – site) และรูปแบบออนไลน์ (Online)

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ระยะที่ 2 สร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ องค์ประกอบของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา กระบวนการวิจัยและพัฒนา

2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In–depth Interview) แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview) แบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ติดต่อขอความร่วมมือกับผู้ให้สัมภาษณ์โดยให้แต่ละท่านเป็นผู้กำหนดวัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์ แล้วส่งประเด็นการสัมภาษณ์ล่วงหน้าประมาณ 1 สัปดาห์ จากนั้นทำสัมภาษณ์และสรุปประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขั้นตอนที่ 2 ยกร่างโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ผู้วิจัยทำการยกร่างโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ศึกษาจากระยะที่ 1 มาทำการยกร่างโปรแกรม และจัดทำรายละเอียดของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. นำร่างโปรแกรมที่สร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ ยืนยันโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสัมภาษณ์ เพื่อยืนยันโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 นำส่งร่างโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ล่วงหน้า 1 สัปดาห์

4.3 ผู้วิจัยวางแผนการสัมภาษณ์โดยกำหนด วัน เวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

4.4 ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยมีขั้นตอนวิธีดำเนินการโดยการสรุปประเด็นสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ เพื่อทำการปรับปรุงโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้มีความถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อนำโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม ต่อไป

ระยะที่ 3 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1 แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ของโปรแกรม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ให้ผู้เชี่ยวชาญช่วยตรวจ สอบความถูกต้องและความครอบคลุมของเนื้อหาที่ต้องการศึกษา ซึ่งจากตรวจสอบแบบประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบประเมินทุกข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่า IOC เท่ากับ 1.0 ทุกข้อ

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แล้วดำเนินการนำส่งเอกสารทั้งหมดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนด้วยตัวเอง จำนวน 11 คน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ศึกษาเอกสารก่อน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2 ผู้วิจัยได้ประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญเรื่องวัน เวลาและสถานที่ที่เหมาะสมเพื่อขอเข้ารับเอกสารและรับฟัง ข้อเสนอแนะด้วยตัวเอง

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินของผู้เชี่ยวชาญมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 ปรับปรุงโปรแกรมและนำเสนอโปรแกรม จากข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความเรียบร้อย แล้วดำเนินการนำเสนอโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ฉบับสมบูรณ์และเผยแพร่ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยสรุปเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า จิตสาธารณะต่อสังคม อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) กิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรม และ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม

3. ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพที่เป็นจริงของการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาสาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่พบว่า จิตสาธารณะต่อสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นดังนี้อาจเป็นเพราะว่า แม้นักศึกษาครูจะได้รับการปลูกฝังเรื่อง “จิตสาธารณะ” เป็นหนึ่งในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครู แต่การมีจิตสาธารณะต่อ “สังคม” โดยเฉพาะในระดับที่กว้างขึ้นนอกเหนือจากโรงเรียนหรือครอบครัวยังไม่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้ง เนื่องจาก “ขาดการฝึกปฏิบัติจริงนอกชั้นเรียน” กิจกรรมที่เน้นเพื่อส่วนรวม (เช่น การทำงานเพื่อชุมชน สังคม) มักอยู่ในรูปแบบที่จำกัดหรือถูกจัดอย่างเร่งรีบ นักศึกษาขาดโอกาสเห็นผลกระทบของการกระทำตนที่มีต่อสังคมจริง จึงไม่มีแรงจูงใจภายในอีกทั้งสังคมเปลี่ยนเร็วยุคดิจิทัลเต็มไปด้วย ความเร่งรีบ ความเป็นปัจเจกนิยมสูง และการบริโภคข้อมูลแบบฉาบฉวย สิ่งเหล่านี้ทำให้ “ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วม” หรือ “การเห็นคุณค่าของสังคม” ลดลงแพลตฟอร์มออนไลน์กระตุ้นให้แต่ละคนมุ่งสนใจภาพลักษณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีกทั้งยังสอดคล้องกับภีราวิชญ์ ชัยมาลา และ สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ (2566, หน้า 78) การส่งเสริมจิตสำนึกร่วมและจิตสาธารณะของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมเพื่อสังคมแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่า 1) การส่งเสริมการมีจิตสำนึกร่วมและจิตสาธารณะของนักศึกษาต้องกลไกการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษาให้เกิดจิตสำนึกร่วมและจิตสาธารณะเพื่อผลประโยชน์ต่อส่วนรวมด้วยการเรียนรู้ทางสังคมแบบมีส่วนร่วม 2) รูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรม พบว่า ทุกภาคส่วนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากิจกรรมเพื่อสังคม 3) ปัจจัยความสำเร็จของการปลุกจิตสำนึกร่วมและจิตสาธารณะ มี 4 ตัวชี้วัดหลัก

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คือ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ความเข้มแข็งของผู้นำ การทำงานเป็นทีม และเครือข่ายวิชาการ สำหรับ 4) ความพึงพอใจที่มีต่อกิจกรรมเพื่อสังคมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับกนกวรรณ วังมณี (2563, หน้า 1) ได้ศึกษาการพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมจิตสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษาครูมีคะแนนจิตสาธารณะโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M = 3.51) แต่มีด้านการถือเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบ อยู่ในระดับปานกลาง (M = 3.23) 2) โปรแกรมฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างจิตสาธารณะ สำหรับนักศึกษาครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย ประกอบด้วย 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ครูผู้มีจิตสาธารณะ 2) หน้าที่ของครู 3) จิตสาธารณะสานสัมพันธ์ 4) โครงการจิตสาธารณะสร้างสรรค์สังคม รวมเวลาในการฝึกอบรม 18 ชั่วโมง และผลการประเมิน อยู่ในระดับมาก (M = 4.07) 3) ผลการใช้โปรแกรมการฝึกอบรม นักศึกษาครูมีคะแนนจิตสาธารณะหลังอบรม (M = 4.60) สูงกว่าก่อนอบรม (M = 4.04) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการสร้างและพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) กิจกรรมการพัฒนาของโปรแกรม และ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม ผลการตรวจสอบ ยืนยันร่างโปรแกรม พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นต่อร่างโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา มีความเหมาะสมในทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นนี้ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และมีการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญ เก็บข้อมูลจากครู เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานก่อนที่จะนำไปยกร่างเป็นโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา และได้ศึกษาองค์ประกอบของโปรแกรมจากนั้นทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันเชิงคุณภาพ และประเมินความสอดคล้องของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ดังนั้นจึงนับได้ว่าเป็นกระบวนการพัฒนาที่มีความเหมาะสม อีกทั้งองค์ประกอบของการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ครอบคลุมตามหลักการของการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) กิจกรรมการเสริมสร้างทักษะอาชีพ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรม ซึ่งถือว่าโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีลำดับขั้นตอนที่สัมพันธ์สอดคล้องกัน มีการศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของโปรแกรมและได้รับการตรวจสอบคุณภาพและประเมินความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2554, หน้า 140) ให้ทัศนะว่า การวิจัยและพัฒนาโปรแกรมการพัฒนานั้นจะเริ่มต้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบทที่ 2 โดยผู้วิจัยต้องเน้นการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นที่จะศึกษาวิจัยหรือที่ต้องการ พัฒนาเพื่อการนำไปสู่การกำหนดเป็นโปรแกรมการพัฒนา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจมาศ แจ่มทุ่ง (2562, หน้า 307) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียน พบว่า องค์ประกอบของโปรแกรมประกอบด้วย 1) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหากิจกรรมพัฒนา 4) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 5) การประเมินผล ผลพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสอดคล้องกับงานวิจัยของกนกอร กวานสุพรรณ (2559, หน้า 179) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1. โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) หลักการ 3) วัตถุประสงค์ 4) เนื้อหา 5) กระบวนการ 6) การวัดและประเมินผล กระบวนการของโปรแกรมแบ่งออก เป็น 6 ระยะ คือ ระยะที่ 1

สร้างความรู้ ความเข้าใจให้เห็นคุณค่า ระยะที่ 2 นำมาฝึกปฏิบัติให้เห็นผล ระยะที่ 3 พัฒนาตนให้บรรลุสู่เป้าหมาย ระยะที่ 4 ขยายการเรียนรู้สู่ผลงานที่สร้างสรรค์ ระยะที่ 5 แบ่งปันและเรียนรู้กับผู้อื่น และระยะที่ 6 หยัดยืนมุ่งมั่นสู่ฝันที่เป็นจริง 2. ผลการทดลองใช้โปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการเรียนของนิสิตหลังเข้าร่วมการพัฒนาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ของโปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ในด้าน 1) หลักการของโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาของโปรแกรม 4) กิจกรรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะ 5) การวัดและประเมินผลโปรแกรมพบว่า โดยรวมและรายด้านมีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้มีการวางแผนอย่างเป็นระบบที่ออกแบบมาจากการนำเอาองค์ประกอบที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ที่เป็นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เข้าร่วมโปรแกรมให้ได้รับการพัฒนา มีลักษณะของโปรแกรมที่วางไว้อย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ได้ตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งมุ่งพัฒนาส่งเสริมให้นักศึกษาครูตระหนักรู้ถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมร่วมกัน เน้นการปลูกจิตสำนึกในการพัฒนาตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นผู้เสียสละ และช่วยเหลือสังคม การส่งเสริมให้นักศึกษาครูมีจิตสาธารณะเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญต่อความรับผิดชอบสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรส่วนรวมนับเป็นการเตรียมแบบอย่างที่สำคัญในกระบวนการฝึกหัดครู เพื่อการฝึกตนเองในการบำเพ็ญประโยชน์ให้แก่สังคม รวมทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีจิตสำนึกสาธารณะต่อส่วนรวมในโอกาสได้ปฏิบัติหน้าที่ครูซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภิรวัฒน์ ดาษดา (2563, หน้า 121) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเป็นฐาน โรงเรียนบ้านทม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเป็นฐาน โรงเรียนบ้านทม ที่สร้างขึ้นมี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) หลักการ 2) เป้าหมาย 3) จุดมุ่งหมาย 4) พฤติกรรมบ่งชี้ทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 5) กลไกการดำเนินการ 6) การดำเนินการ 7) การประเมินผลและ 8) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งผลจากการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมมีความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี (2563, หน้า 13) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23 ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) รูปแบบวิธีการเสริมสร้างภาวะผู้นำ 4) เนื้อหาสาระ 5) กิจกรรมการพัฒนา 6) การวัดและประเมินผล ซึ่งผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และสอดคล้องกับ เบญจมาศ แจ่มทุ่ง (2562, หน้า 307) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 1) แนวคิดพื้นฐานในการพัฒนาโปรแกรม 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหากิจกรรมพัฒนา 4) สื่อ วัสดุอุปกรณ์ 5) การประเมินผล โดยรวมมีความเหมาะอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยที่พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโปรแกรมการ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ที่พัฒนาขึ้นควรนำไปทดลองใช้เพื่อขยายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และควรศึกษารายละเอียดโดยรวมของโปรแกรมนี้ก่อนการประยุกต์ใช้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการเสริมสร้างจิตสาธารณะของนักศึกษา สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2 การศึกษาครั้งนี้เฉพาะในหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งอาจจะนำกระบวนการงานวิจัยนี้ไปศึกษาวิจัยในบริบทพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ วังมณี. (2563). การพัฒนาจิตสาธารณะของนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงรายด้วยโปรแกรมการฝึกอบรมจิตสาธารณะ. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 48*(3), 1 – 20.

กนกอร กวานสุพรรณ. (2559). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างทักษะการเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์ด้วยปัญญาและการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กฤษณ์ พวงพันธ์. (2552). *การพัฒนาจิตสาธารณะของนักเรียนบ้านตาอุด อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีษะเกษ.* การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เชษฐศักดิ์ คำมะวาปี. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำของคณะกรรมการสภานักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 และ 23.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2554). *การวิจัยทางการบริหารการศึกษา: แนวคิดและกรณีศึกษา.* ขอนแก่น: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เบญจมาศ แจ่มทุ่ง. (2562). การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานเกษตรด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University, 25*(2), 150 – 163.

ภิรวัฒน์ ดาษดา. (2565). *การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะอาชีพของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยใช้เครือข่ายความร่วมมือเป็นฐาน.* เข้าถึงจาก https://www.kroobannok.com/board_view.php?b_id=180711&bcat_id=16 27 มิถุนายน 2568.

ภีราวิชญ์ ชัยมาลา และ สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ. (2566). การส่งเสริมจิตสำนึกร่วมและจิตสาธารณะของนักศึกษาผ่านโครงการกิจกรรมเพื่อสังคมแบบมีส่วนร่วม. *สหวิทยาการและความยั่งยืนปริทัศน์ไทย, 12*(2), 77 – 90. https://doi.org/10.14456/tisr.2023.7

สำนักงานข้าราชการพลเรือน. (2550). *จิตสาธารณะ: ทุนของมนุษย์ในโลกยุคใหม่.* สืบค้นจาก http://www.blog.rmutt.ac.th/?p=145.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

Digital Leadership of Administrators Affecting Schools' Administrative Effectiveness Under Nong Khai Primary Educational Service Area Office 2

พสธร พินิจ[1] รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ[2] ดร.ภิญโญ ทองเหลา[3]
Photsathon Pinit [1], Assoc. Prof. Dr. Sayan Boonbai[2], Dr.Pinyo Thonglao[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 286 คน จากจำนวน 104 โรงเรียน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.68 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน มีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.25 – 0.62 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และแบบสัมภาษณ์สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T – test) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำดิจิทัล ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[1]Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[2]Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[3]ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนกุดบากพัฒนาศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
[3]Expert Director Kutbak Pattana Suksa School the Secondary Educational Service Area Office Sakon Nakhon
*ผู้ติดต่อ, อีเมล์: พสธร พินิจ, photsathonpinit@gmail.com
รับเมื่อ 22 เมษายน 2568 แก้ไข 10 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 15 พฤษภาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (r = .591)

6. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ได้แก่ 1) จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2) การสื่อสารดิจิทัล 3) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 47.70 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ±0.37

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 สรุปได้ดังนี้ จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ได้แก่ สนับสนุนกฎหมายและนโยบายที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมร่วมกันสร้างสังคมออนไลน์ที่ปลอดภัยและเป็นมิตร การสื่อสารดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารควรมีการสื่อสารผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ได้แก่ ผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องในโลกดิจิทัล

ABSTRACT

This research aims to study, compare, and comparatively analyze the number of people who have been infected with the virus. Find relationships, find predictive power, and find ways to develop digital leadership of school administrators that affect the effectiveness of school management. The sample used in the research consisted of 286 school administrators and teachers from 104 schools in the 2024 school year. The tools used to collect data are 5–level estimation scale questionnaires, including: The questionnaire on the digital status of school administrators ranged from 0.25 to 0.68 with a confidence value of 0.80. The classification authority value ranged from 0.25 to 0.62, the confidence value was 0.78, and the interview was conducted in the form of an interview. The statistics used in the data analysis are frequency, Percentage, Average, Standard Deviation T – test, Pearson's simple correlation coefficient analysis, and multiple – multiple regression analysis at each step.

The results showed that:

1. Digital Leadership of School Administrators under the Nong Khai Primary Education Area Office District 2 is at a very high level.

2. School Management Effectiveness Under the Nong Khai Primary Education Area Office, District 2 is at a high level.

3. Digital Leadership of School Administrators In the Nong Khai Primary Education Area Office, District 2 is classified according to the status of tenure and the size of the school.

4. School Management Effectiveness Under the Nong Khai Primary Education Area Office, District 2, classified according to their status of office. The size of the school and the nature of the offering are not different overall.

5. Digital Leadership of School Administrators and School Management Effectiveness Under the Nong Khai Primary Education Area Office, District 2 There was a moderately positive correlation with statistical significance at the level of .01. (r = .591)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. Digital Leadership of School Administrators 3 elements that can predict the effectiveness of school management. The Nong Khai Primary Education Area Office, District 2 has statistically significant values at the level of .01, including 1) ethics in the use of digital technology, 2) digital communication, and 3) creation of a learning culture in the digital world, with a forecast power of 47.70% and a forecast deviation of +0.37.

7. Guidelines for Developing Digital Leadership of School Administrators Affecting the Effectiveness of School Management The following conclusions are as follows: Ethics in the use of digital technology: Executives should support laws and policies that promote the ethical use of technology to create a safe and friendly online society. Digital Communication Executives should communicate through digital technology and choose the right technology to work effectively. Creating a learning culture in the digital world Executives are good role models in continuous learning and self – development in the digital world

Keywords: Digital Leadership, Effectiveness of School Administration

ภูมิหลัง

แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล พ.ศ. 2566 – 2570 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทย “สู่เศรษฐกิจดิจิทัลที่มีพลวัตรบนฐานของสังคมที่รู้คิดรู้เท่าทันและกำลังคนที่สามารถปรับตัวและสร้างโอกาสจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล” โดยมียุทธศาสตร์ด้านการพัฒนากำลังคนสู่ยุคดิจิทัล เพื่อเพิ่มศักยภาพกำลังคนดิจิทัลและเพิ่มความตระหนักและทักษะด้านดิจิทัลเบื้องต้นผ่านการส่งเสริมการสร้างบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัล โดยเริ่มตั้งแต่การพัฒนาทักษะการคิดเชิงตรรกะ (Computational Thinking) การเขียนโปรแกรม (Coding) การพัฒนาสิ่งประดิษฐ์ดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน การพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ทักษะดิจิทัล เป็นต้น (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2560, หน้า 1)

ภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารองค์การ มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำในการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการสื่อสาร การสร้างสรรค์นวัตกรรม และการทำงานภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะที่หลากหลาย ผู้เรียนจะต้องใฝ่เรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ให้ตนเอง ฝึกฝนการพัฒนาและต่อยอดองค์ความรู้สู่การสร้างสรรค์ผลงานผลิตภัณฑ์ หรือนวัตกรรมใหม่มีความไวเชิงเทคโนโลยีและสามารถประยุกต์ใช้เพื่อสร้างรายได้ในการดำรงชีวิตหรือการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (วนิดา สิงห์น้อย, 2562, หน้า 23) ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเข้ามาพัฒนาด้านการศึกษา ขับเคลื่อนการพัฒนาการเรียนรู้และนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี เนื่องจากผู้บริหารเป็นกุญแจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในทางปฏิบัติและวัฒนธรรมภายในโรงเรียน มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนและบุคลากรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและบรรลุเป้าหมายองค์กร

ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนเป็นผลสำเร็จของการบริหารโรงเรียนที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานด้านการจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นที่ตรงกันเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป ซึ่งได้จากการ สังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของโรงเรียน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จะต้องมีผู้บริหารที่เห็นความสำคัญของการศึกษาและพร้อมที่จะลงทุนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าทันกับโลกยุคใหม่ โดยมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเรียนการสอนและการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเข้าถึงได้อย่างทั่วถึง โดยมีผู้อำนวยการที่มีความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรและการบริหารจัดการทั้งแผนการปฏิบัติงาน แผนงบประมาณ และแผนพัฒนาบุคลากรสำหรับโรงเรียนซึ่งเป็นฐานในการพัฒนา จะต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและทักษะทางเทคโนโลยี สารสนเทศในการบริหารจัดการศึกษามีครูที่มีคุณภาพและมีจำนวนเพียงพอต่อการจัดการศึกษาจะต้องมีทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นและโรงเรียนจะต้องมีกระบวนการการบริหารจัดการศึกษาที่มีความคล่องตัว ทั้งการบริหารงานทั่วไป การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ และการบริหารบุคคล (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2566, หน้า 12 – 36)

คำถามของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนอยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนอยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

5. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ หรือไม่อย่างไร

6. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาด้านใดบ้างที่มีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

7. แนวทางภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหาร สถานศึกษา และครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน

5. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

7. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,102 คน จาก 104 โรงเรียน จำแนกเป็น

ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 104 คน และครูผู้สอน จำนวน 998 คน (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2567, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2, 2567)

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ปีการศึกษา 2567 และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 285 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 286 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 73 คน และครูผู้สอน จำนวน 213 คน จาก 104 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 6 ด้าน 1) วิสัยทัศน์ทางดิจิทัล 2) การสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 3) จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 4) วิถีการเรียนรู้เชิงดิจิทัล 5) การสื่อสารดิจิทัล 6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 4 งาน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาครั้งนี้ โดยดำเนินการเก็บข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 286 คน และได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครขอความอนุเคราะห์โรงเรียนของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 จำนวน 73 โรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปดำเนินการเก็บข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาให้ทราบและขอรับแบบสอบถามคืนหลังจากตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยวิเคราะห์ตามสมมติฐานการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson's Product Moment Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามลักษณะการเปิดสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .591$)

6. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล และการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล โดยมีอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 47.70 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ $\pm$0.37

7. แนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ประกอบด้วย 3 ด้านหลัก ได้แก่ จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สนับสนุนกฎหมายและนโยบายที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรม ส่งเสริมการใช้งานที่เหมาะสม สร้างความตระหนักให้บุคลากรใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ ปรับพฤติกรรมให้สอดคล้องกับหลักจริยธรรม และเน้นการปฏิบัติที่เคารพความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น การสื่อสารดิจิทัล ผู้บริหารควรเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสม เรียนรู้และเข้าใจเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง ติดตามแนวโน้มใหม่ ๆ พัฒนาทักษะการใช้เครื่องมือดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนความรู้ แนวทางเหล่านี้ช่วยเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารโรงเรียน และเตรียมความพร้อมให้บุคลากรและผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีความชัดเจนในวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างแรงจูงใจให้คณะครูและบุคลากรในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเรียนการสอน มีการสื่อสารวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่คณะครูและ

บุคลากร มีกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับคณะครูและบุคลากร ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นส่วนหนึ่งของแผนการบริหารงานประจำปี มีการติดตามและประเมินผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการสอนของครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีการจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลระหว่างครูผู้บริหาร ให้ความสำคัญของการใช้วิสัยทัศน์ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยพัฒนาการศึกษา สนับสนุนให้ครูใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนการสอน จัดฝึกอบรมหรือให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้แก่ครูและบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ จัดเตรียมทรัพยากรหรืออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน และผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างถูกต้อง และเหมาะสม แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสร้างสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ปลอดภัยสำหรับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนอกจากนั้นผู้บริหารเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลให้กับบุคลากรในสถานศึกษาจึงทำให้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวรรณา ไทยประยูร (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับกันตชาติ กุดนอก (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน มีการวางแผน จัดทำระเบียบ และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการอย่างเป็นระบบ พัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะทางวิชาการที่สนับสนุนให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สถานศึกษาใช้ผลการดำเนินงานโครงการเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานให้ดียิ่งขึ้นมีการบริหารจัดการทรัพยากร ระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณ การวางแผนอัตรากำลัง และการจัดสรรรวมถึงการย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เพียงพอและเหมาะสมตามความต้องการ และมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปัทมาเนตรทอง และทินกร พูลพุฒ (2563, หน้า 163) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ในการบริหารงานของโรงเรียนในอำเภอวิเชียรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนในอำเภอวิเชียรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับพรรณิภา ไชยศรี, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ภิญโญ ทองเหลา (2564, หน้า 43 – 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีนโยบายและ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนมีแนวทางปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกันมากนักมีการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึง ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความรู้และทักษะด้านดิจิทัลในระดับที่ใกล้เคียงกัน มีการเข้าถึงทรัพยากรดิจิทัล เช่นอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และซอฟต์แวร์อย่างเท่าเทียมกันในสถานศึกษาต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการได้ มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการทำงานและการเรียนรู้ ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคุ้นเคยและพร้อมที่จะใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาเกิดการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับ วรวุฒิ ไชยสัตย์ (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่าสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีนโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกันสำหรับการบริหารโรงเรียนทุกแห่งทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีแนวทางการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีการกำกับดูแลและสนับสนุนโรงเรียนทุกแห่งอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอทำให้โรงเรียนทุกแห่งได้รับการช่วยเหลือและพัฒนาในระดับที่ใกล้เคียงกันมีการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนต่าง ๆ ทำให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงการบริหารจัดการในทิศทางเดียวกัน มีการใช้ระบบการวัดและประเมินผลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ทำให้โรงเรียนทุกแห่งได้รับการประเมินผลในเกณฑ์เดียวกัน และได้รับการพัฒนาตามผลการประเมินจึงทำให้ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรง ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และลักษณะการเปิดสอน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับพรรณิภา ไชยศรี, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ภิญโญ ทองเหลา (2564, หน้า 43 – 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับอิศรา หาญรักษ์ (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครพนมผลการวิจัยพบว่าทักษะการบริหารงานของผู้บริหารและประสิทธิผลโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน โดยรวมมีความเห็นไม่แตกต่างกัน

5. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสูงสามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสื่อสารกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างราบรื่น มีการสื่อสารที่รวดเร็วและทั่วถึงช่วยลดความผิดพลาดในการสื่อสาร และส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทุกฝ่าย ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญด้านดิจิทัลสามารถใช้ระบบจัดการข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียน ข้อมูลการเรียนการสอน และข้อมูล

ทางการบริหารได้อย่างแม่นยำ ทำให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลสามารถส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน และสนับสนุนการพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น มีการส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้นักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย สามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ทันสมัยและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ทำให้โรงเรียนมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก องค์กร ชุมชนหรือผู้ปกครองได้ง่ายและรวดเร็วขึ้นทำให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนและทรัพยากรที่หลากหลายมีเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพจะทำให้การบริหารจัดการโรงเรียนมีความคล่องตัวมากขึ้น จึงทำให้ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันทางบวก สอดคล้องกับพรรณิภา ไชยศรี, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, กิญโญ ทองเหลา (2564, หน้า 43 – 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลและ ประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับวิมาลย์ ลีทอง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารที่มีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจะสร้างความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจให้กับครู นักเรียน และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีจริยธรรมช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น เช่น การละเมิดข้อมูลส่วนบุคคล การถล่มแกล้งทางไซเบอร์ และการเผยแพร่ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลดีต่อบรรยากาศการเรียนรู้และภาพลักษณ์ของโรงเรียน ด้านการสื่อสารดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้บริหารสามารถสื่อสารกับครู นักเรียน และผู้ปกครองได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างราบรื่น มีการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสื่อสารช่วยให้ผู้บริหารสามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ ทำให้การตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ผู้บริหารที่สามารถสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล จะส่งเสริมให้ครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัลช่วยให้ครูและนักเรียนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและทันสมัย ทำให้การเรียนการสอนมีคุณภาพมากขึ้น และนักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล ทั้ง 3 ด้านนี้มีความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด การมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นพื้นฐานของการสื่อสารดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพและการสื่อสารดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล เมื่อทั้ง 3 ด้านนี้ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุล จะส่งผลให้การบริหารโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยสรุปแล้ว ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาใน 3 ด้านนี้ เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับพรรณิภา ไชยศร (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียน อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับวิมาลย์ สีทอง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยการบริหาร จำนวน 5 ปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลโรงเรียนได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีตัวแปร 3 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์ระสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ได้แก่ ด้านจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการสื่อสารดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงขึ้นจะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญทำให้ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนมีคุณภาพมากขึ้น

1.2 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก 10 ด้าน ได้แก่ วิสัยทัศน์ทางดิจิทัล การสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล วิถีการเรียนรู้เชิงดิจิทัล การสื่อสารดิจิทัล การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในโลกดิจิทัล การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ซึ่งทั้ง 10 ด้านนี้ควรส่งเสริมเพื่อให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 มีประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน

1.3 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อยู่ในระดับมากแสดงว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์มีความสามารถในการบริหารจัดการ และมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง ครูและบุคลากรในโรงเรียนมีความร่วมมือและทำงานเป็นทีม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้การสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนโดยรวมแล้วการที่ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการบริหารจัดการโรงเรียน ซึ่งส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน

1.4 ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารมีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ เพื่อการบริหารจัดการการสื่อสารและการเรียนการสอนสามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้อย่างเหมาะสม จะเป็นผู้นำที่สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีทักษะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำด้านอื่นของผู้บริหาร ควรจะมีรูปแบบลักษณะอย่างไร ทำอย่างไรถึงจะมีการพัฒนารูปแบบขึ้นมาได้ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นพัฒนาภาวะผู้ของผู้บริหารต่อไป

2.2 ควรนำภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดอื่น ๆ ต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.4 ควรทำการศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน หรือความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการพัฒนา แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาและแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน

2.5 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับอะไรคือแรงจูงใจของการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กันตชาติ กุดนอก. (2565). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พรรณิภา ไชยศรี, เพลินพิศ ธรรมรัตน์, ภิญโญ ทองเหลา (2564). (2563). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9*(34), 43 – 53.

วนิดา สิงห์น้อย. (2562). E-Office สำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ผู้ช่วยทำงานในยุค 4.0. *นิตยสาร สสวท. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 47*(220), 24 – 26.

วรวุฒิ ไชยสัตย์. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิมาลย์ ลีทอง. (2563). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วรวรรณ อินทร์ชู. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษากับการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(6), 300 – 311.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2565.* หนองคาย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2.

สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). *แผนแม่บทการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล.* เข้าถึงได้จาก https://www.depa.or.th/storage/app/media/file/depa-PromotionPlanBook61-65.pdf. 20 ธันวาคม 2566.

อิศรา หาญรักษ์. (2563). *ทักษะการบริหารงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Rhomadhani, A. (2021). ANALYSIS OF THE EFFICIENCY OF THE MANAGEMENT OF PRIVATE HIGH SCHOOLS. Economica: *Journal of Economic and Economic Education, 10*(1), 23 – 32.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

The Administrators' Stress Factors in A Bani World Affecting the Administration Effectiveness In Shools Under the Secondary Educational Service Area Office Bueng Kan

กนกวรรณ สอนพิมพ์พ่อ[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัฒนา สุวรรณไตรย์[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์[3]
Kanokwan Sonpimpo[1] Asst. Prof Dr Watana Suwannatrai[2] Asst. Prof Dr Vijitra Vonganusith[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการปรับลดปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 25 คน และรองผู้บริหารสถานศึกษา 46 คน ประจำปีการศึกษา 2567 รวม 71 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ คุณภาพของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.598 – 0.979 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.983 และแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.657 – 0.942 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t – test ชนิด Independent Samples การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายได้ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านแตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน

[1]*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล์: กนกวรรณ สอนพิมพ์พ่อ, Kanokwan.so66@snru.ac.th.com
รับเมื่อ 29 เมษายน 2568 แก้ไข 10 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 15 พฤษภาคม 2568

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD (X_t) กับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน (Y_t) พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ส่วนความสัมพันธ์ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ทั้ง 6 ด้าน กับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันทางลบ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. อำนาจพยากรณ์ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำนวน 6 ด้าน พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและทักษะผู้นำแห่งอนาคต (X_6) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.637 และ ปัจจัยด้านโครงสร้างการทำงานและบรรยากาศในองค์กร (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ –1.091 ซึ่งตัวแปร ทั้ง 2 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ได้ร้อยละ 29.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ±0.29784

ABSTRACT

The purposes of this research were to examine, compare, and determine the relationship, identify the predictive power, and establish guidelines for adjusting the stress factors of administrators in the BANI World affecting the school administration effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Buengkan, perceived by school administrators, and deputy school administrators. The sample, obtained through multi – stage random sampling, consisted of 25 school administrators and 46 deputy school administrators in the 2025 academic year The tools comprised sets of questionnaires and interview forms. The quality assessment of the questionnaire sets that the administrators' stress factors in the BANI World had the predictive power ranging from 0.598 to 0.979, with the reliability of 0.983. the school administration effectiveness questionnaires had the predictive power ranging from 0.657 to 0.942, with the reliability of 0.973. Statistics for data analysis covered frequency, mean, standard deviation, t – test for Independent Samples, One – Way ANOVA, Pearson's product – moment correlation coefficient, and Stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that:

1. The stress factors of administrators in the BANI World were overall in the "less" level.

2. The school administration effectiveness was overall in the "most" level.

3. The stress factors of administrators in the BANI World, as perceived by participants, showed no differences based on gender and position, both overall and in each aspect. However, regarding school sizes, differences were found overall and in each aspect at the 0.01 level of significance. No differences were also observed regarding work experience. When examining each aspect, organizational relationships in a rapidly changing setting showed differences at the 0.05 level of significance.

4. The school administration effectiveness, as perceived by participants, showed no differences when classified by gender, positions, or work experience, both overall and in each aspect. In terms of school sizes, no overall differences were found. When considering each aspect, participants working in medium schools reported lower opinions compared to those in large and extra–large schools, with the 0.05 level of significance.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

5. The stress factors of administrators in the BANI World (X_t) and the school administration effectiveness (Y_t) exhibited an overall negative relationship at the 0.01 level of significance, with a low correlation (r_{XtYt} = 0.084). However, the six stress factors demonstrated a moderate negative relationship at the 0.01 level of significance.

6. The six stress factors of administrators in the BANI World revealed that only two aspects significantly predicted school administration effectiveness: work structure and organizational atmosphere (X_3) and professional advancement and future leader skills (X_6). Among these, X_6 had the best predictive power, with a regression coefficient of 0.637, while X_3 had a regression coefficient of –1.091. These variables accounted for 29.9 percent of the variance in school administration effectiveness, with a standard error of estimate of ±0.29784.

7. The guidelines for adjusting the stress of administrators in the BANI World, which affected school administration effectiveness, consisted of two of the six aspects: work structure and organizational atmosphere, and professional advancement and future leader skills.

Keywords: Administrators' Stress, BANI WORLD, School Administration Schools

ภูมิหลัง

จากสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในโลกยุคพลิกผันนี้ ส่งผลกระทบต่อตัวบุคคล สภาวะความเครียดสามารถก่อให้เกิดผลกระทบในพฤติกรรม ซึ่งอาจก่อให้เกิดเป็นปัจจัยความเครียดต่าง ๆ ที่มีพฤติกรรมในลักษณะที่ผิดแปลกไปจากเดิม นอกจากจะมีผลต่อพฤติกรรมแล้ว ยังมีผลต่อสุขภาพจิตของบุคคลนั้นด้วย ซึ่งจะกระทบทั้งบุคลากรในองค์กร และระดับผู้บริหารความเครียดอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาด หรือมีปัญหาในเรื่องความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ความเครียดส่งผลต่อสภาพร่างกายและสภาพจิตใจ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติสิ่งต่าง ๆ ที่เคยปฏิบัติได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งจะเห็นได้ว่าความเครียด มีบทบาทสำคัญมากต่อการบริหารองค์กร ทำให้ประสิทธิภาพของการทำงานลดลงความพึงพอใจในการปฏิบัติงานลดลง พรพิสุทธิ์ พรหมเทศน์ (2562, หน้า 11) กล่าวถึง ปัจจัยความเครียดในการปฏิบัติงานเป็นสถานการณ์ที่ตอบสนองต่อการทำงานที่กระตุ้นร่างกายและจิตใจ ทำให้บุคคลขาดความสมดุล ส่งผลทำให้เกิด การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ และความสามารถ ในการปฏิบัติงานลดลง ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านลักษณะงาน ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านลักษณะองค์การ และ ด้านลักษณะบุคคล ซึ่งการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับแนวการปฏิรูปการศึกษานั้น ปัจจัยสำคัญต่อการเสริมสร้างการเรียนรู้ในโรงเรียนคือ ระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งในฐานะผู้นำหลัก ซึ่งมีภาระหน้าที่สำคัญคือเป็นผู้นำทางการศึกษามีความรับผิดชอบในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน เป็นผลสำเร็จในการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ, 2559, หน้า 42) ซึ่งการบริหารโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารสถานศึกษาเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อน นโยบายปฏิรูปการศึกษาและภารกิจของสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายคุณภาพการศึกษา อันจะส่งผลให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้กำหนดทิศทางในการบริหารจัดการที่เรียกได้ว่าเป็นเครื่องจักรสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย ตามคู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน กำกับ ติดตามการบริหารจัดการศึกษา ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดบึงกาฬ เพื่อบริการประชาชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม เป็นคนเก่ง มีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพตรงตามจุดเน้นและเป้าหมายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ และความต้องการของชุมชนด้วยข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า สถานการณ์โลกที่พลิกผันไปอย่างรวดเร็วนั้นทำให้ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการใช้ชีวิตหรือการทำงานไปตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอาจทำให้เกิดภาวะความเครียดขึ้น อีกทั้งยังมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน

ด้วยเหตุผลที่กล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ว่ามีอยู่ในระดับใด ส่งผลต่อการบริหารงานในโรงเรียนหรือไม่ อย่างไร เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนหาแนวทางหลีกเลี่ยงสาเหตุที่ก่อให้เกิดความเครียดของผู้บริหาร และเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหารงานในโลกยุค BANI WORLD ในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD และประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับใด

2. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD และประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD กับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

4. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ด้านใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา

5. แนวทางการลดความเครียดที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD และประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD และประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD และประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา

4. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา

5. เพื่อหาแนวทางการลดความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จากโรงเรียน จำนวน 25 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 46 คน รวมทั้งสิ้น 71 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ประจำปีการศึกษา 2567 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ จำนวนทั้งหมด 25 โรงเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร ทั้งหมด 71 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันองค์ประกอบ

แบบสัมภาษณ์เพื่อยืนยันองค์ประกอบปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

2. แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ สถานภาพการดำรงค์ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.598 – 0.979 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.983

ตอนที่ 3 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.657 – 0.942 และค่าความเชื่อมั่น 0.973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลผ่านระบบ Google form เก็บรวบรวมข้อมูล 71 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน (S.D.) ค่าสถิติที ค่าสถิติเอฟแบบความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และสถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณทีละขั้นตอน

สรุปผลการวิจัย

1. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬโดยรวม อยู่ในระดับน้อย

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึง โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

3.1 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.2 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.3 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน พบว่า แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3.4 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน โดยรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีเพียง 1 ด้านคือ ด้านสัมพันธภาพในองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

4.1 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายได้ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4.2 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

4.3 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ผู้บริหารโรงเรียนและรองผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนและรองผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4.4 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 10 – 20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี

5. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD กับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางลบ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ (r_{XtYt} = 0.084) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านโครงสร้างการทำงานและบรรยากาศในองค์กร และปัจจัยด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและทักษะผู้นำแห่งอนาคต สามารถร่วมกันพยากรณ์ ได้ร้อยละ 29.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ เท่ากับ ±0.29784

7. แนวทางการปรับลด ผู้วิจัยได้นำปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ มีจำนวน 2 ด้าน ที่ต้องได้รับการ

ปรับลด คือ ด้านโครงสร้างการทำงานและบรรยากาศในองค์กร และด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพ และทักษะผู้นำแห่งอนาคต

อธิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในยุคที่มีความพลิกผันนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถรับมือกับความท้าทายได้ดี อาจมีคุณสมบัติและแนวทางการบริหารในด้านที่มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ดีมีแนวคิดในการปรับตัวที่เข้าใจว่าโลกเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่ยึดติดกับรูปแบบเดิม ๆ และพร้อมปรับตัวและปรับกลยุทธ์การบริหารให้เหมาะสมในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณทิพา สุตาสุข (2560, หน้า 82) ได้ทำการศึกษา สภาวะความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านเรียง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัว วางแผนเชิงกลยุทธ์ และสร้างความร่วมมือกับชุมชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตามการเปลี่ยนแปลงในโลกยุค BANI WORLD เพื่อให้งานด้านการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล (2560, หน้า 121) ได้ทำการศึกษา ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23 ผลวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

3.1 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า เพศไม่ได้เป็นตัวแปรที่สำคัญมากพอที่จะส่งผลกระทบต่อความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะปัจจุบันความแตกต่างเรื่องเพศเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ผู้บริหารเพศชายหรือเพศหญิงต่างก็มีสิทธิและเสรีภาพ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ นาตยา สุวรรณจันทร์ (2560, หน้า 112) ได้ทำการศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผลวิจัย พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3.2 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายและแรงกดดันจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การบริหารจัดการนโยบาย ปัญหาทางการศึกษา และความคาดหวังจากผู้เกี่ยวข้อง การทำงานเป็นทีมและการกระจายอำนาจอาจช่วยลดความแตกต่างของระดับความเครียดระหว่างตำแหน่งของผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ อดิศร ถวิลคำ (สัมภาษณ์, 10 กุมภาพันธ์ 2568) กล่าวว่า สถานภาพการดำรงตำแหน่ง แม้ว่าผู้บริหารจะมีตำแหน่งที่ต่างกัน แต่ทั้งสองฝ่ายมีภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด และต้องเผชิญกับความท้าทายร่วมกันมีวิธีการแก้ไข ปัญหาทางการศึกษาร่วมกัน จึงส่งผลให้สถานภาพการดำรงตำแหน่งไม่มีผลต่อความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD

3.3 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ผู้บริหารโรงเรียนและรองผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดกลาง มีความคิดเห็นมากกว่า ผู้บริหารโรงเรียนและรองผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษที่แตกต่างกัน ย่อมมีปริมาณงาน งบประมาณ จำนวนนักเรียน จำนวนบุคลากร และสภาพแวดล้อมแตกต่างกันอยู่แล้ว ปัญหาที่อาจก่อให้เกิดความเครียดในการปฏิบัติงานจึงมีไม่เท่ากัน ผู้บริหารที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจึงมีความเครียดในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พรรณทิพา สุตาสุข (2560, หน้า 282) ได้ทำการศึกษาการศึกษาสภาวะความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีเพียง 1 ด้านคือ ด้านสัมพันธภาพในองค์การที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แตกต่างกัน โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งอาจเป็นเพราะ ก่อนที่จะเข้ารับตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาทุกช่วงอายุ ต่างได้รับการพัฒนาฝึกอบรมก่อนแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความรู้ความเข้าใจว่าการเป็นนักบริหารต้องเจอกับปัญหาอยู่เป็นประจำต้องเผชิญกับแรงกดดันอยู่เสมออาจเกิดความเครียดจากการทำงานได้จึงคิดว่าเป็นเรื่องปกติและสามารถควบคุมความเครียดให้อยู่ในระดับไม่สูง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ศักดิ์ชัย ภู่เจริญ (2559, หน้า 159) ได้ทำการศึกษาความเครียดจากการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารที่มีระยะเวลาการปฏิบัติงานในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา น้อยกว่า 10 ปีและตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป มีระดับความเครียดไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

4.1 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ทั้งผู้บริหารเพศชายและผู้บริหารเพศหญิงได้รับการอบรมและพัฒนาทักษะด้านการบริหารในมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งบทบาทหน้าที่และกระบวนการบริหารโรงเรียนต้องดำเนินไปตามนโยบายและกฎระเบียบที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ความสามารถในการบริหารขึ้นอยู่กับประสบการณ์ วิสัยทัศน์และภาวะผู้นำมากกว่าปัจจัยทางเพศ อีกปัจจัยหนึ่งคือการทำงานเป็นทีมของผู้บริหาร ซึ่งช่วยลดความแตกต่างในการบริหารโรงเรียนระหว่างเพศ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ณัฏฐณิชา โคทังคะ (2561, หน้า 183) ได้ทำการศึกษาวัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4.2 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้บริหารสถานศึกษาทำงานร่วมกันภายใต้โครงสร้างการบริหารที่เป็นระบบและชัดเจน นอกจากนี้ นโยบายและแนวทางการบริหารถูกกำหนดจากส่วนกลาง ทำให้การดำเนินงานมีมาตรฐานเดียวกัน อีกทั้งการทำงานเป็นทีมและการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบช่วยให้การบริหารมีความต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพโดยไม่ขึ้นอยู่กับตำแหน่งสุดท้ายประสบการณ์และทักษะของผู้บริหารทั้งสองกลุ่มอาจไม่แตกต่างกันมากนัก ส่งผลให้ประสิทธิผลการบริหารไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ พิมพ์พิลาลัย รักษ์โคตร (2566, หน้า 189) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผลวิจัยพบว่า โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.3 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานบุคคล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดใหญ่มีบุคลากรจำนวนมาก ทำให้การบริหารงานบุคคลต้องมีโครงสร้างที่ซับซ้อนขึ้น รวมถึงการวางแผนพัฒนาบุคลากรและการบริหารความขัดแย้งที่ซับซ้อนกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ขณะที่โรงเรียนขนาดกลางอาจมีจำนวนบุคลากรน้อย ทำให้การบริหารมีความยืดหยุ่นมากกว่า นอกจากนี้ ทรัพยากรและงบประมาณที่แตกต่างกันก็อาจส่งผลต่อแนวทางการบริหารงานบุคคลในแต่ละขนาดโรงเรียน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ พิมพิลาลัย รักษ์โคตร (2566, หน้า 214) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ผลวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4.4 ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนา และอบรมด้านการบริหารอย่างต่อเนื่องทำให้มีแนวทางการบริหารที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งช่วยลดความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์มากและน้อย การทำงานเป็นทีมและการปรึกษาหารือระหว่างผู้บริหารยังช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการบริหารโดยไม่ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการบริหารอาจขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น วิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความสามารถในการปรับตัวมากกว่าประสบการณ์เพียงอย่างเดียว ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยของ พิมพ์พิลาลัย รักษ์โคตร (2566, หน้า 212) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้รับผิดชอบงานวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD กับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน พบว่า ความสัมพันธ์ โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนากลไกในการรับมือกับความเครียดอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การใช้ภาวะผู้นำเชิงบวกหรือการบริหารจัดการความเครียดที่ดี อีกทั้งระบบสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดหรือเครือข่ายวิชาชีพอาจช่วยลดผลกระทบของความเครียดลง และผู้บริหารอาจมีประสบการณ์และทักษะในการจัดการกับความไม่แน่นอนของยุค BANI WORLD ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรพิสุทธิ์ พรหมเทศน์ (2562, หน้า 235) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางลบกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1

6. อำนาจพยากรณ์ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD จำนวน 6 ด้าน พบว่า มีจำนวน 2 ด้าน ที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและทักษะผู้นำแห่งอนาคต โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.637 และปัจจัยด้านโครงสร้างการทำงานและบรรยากาศในองค์กร โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ –1.091 ซึ่งตัวแปร ทั้ง 2 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนได้ร้อยละ 29.90 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ±0.29784 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและทักษะผู้นำ

แห่งอนาคต ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารที่มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องย่อมมีแนวโน้มบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนปัจจัยด้านโครงสร้างการทำงานและบรรยากาศในองค์กรที่มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเชิงลบ อาจบ่งชี้ว่าความซับซ้อนของโครงสร้างหรือบรรยากาศที่กดดันส่งผลลบต่อการบริหารสถานศึกษา นอกจากนี้ ตัวแปรทั้งสองสามารถพยากรณ์ได้เพียง 29.90 % ซึ่งสะท้อนว่า ยังมีปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา เช่น นโยบายจากภายนอกหรือคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริหารเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พรพิสุทธ์ พรหมเทศน์ (2562, หน้า 235) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา ในสำนักงานศึกษาธิการภาค 11 พบว่า จำนวน 2 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน โดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ปัจจัยความเครียดของผู้บริหารในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน พบว่ามีจำนวน 2 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน คือ ด้านโครงสร้างการทำงานและบรรยากาศในองค์กร และด้านความก้าวหน้าในวิชาชีพและทักษะผู้นำแห่งอนาคต ดังนั้น ควรมีการพัฒนาปัจจัยของการบริหารเพื่อให้สามารถบริหารงานเพื่อเพิ่มประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนมีคุณภาพมากขึ้น โดยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา เข้ารับการฝึกอบรมหรือประชุมเชิงปฏิบัติการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อร่วมกันวิเคราะห์แนวทางในการบริหารประสิทธิผลโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรนำปัจจัยความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อปรับลดความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาในโลกยุค BANI WORLD ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ และเขตอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ณัฏฐณิชา โคทังคะ ศักดินต์ เพียรธัญญกรณ์ สุรพล บุญมีทองอยู่. (2561). วัฒนธรรมองค์การที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 6*(24), 41 – 51.

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

นาตยา สุวรรณจันทร์. (2560). *การศึกษาความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556*). การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พรรณทิพา สุตาสุข. (2560). *การศึกษาสภาวะความเครียดของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

พรพิสุทธิ์ พรหมเทศน์. (2562). *ปัจจัยความเครียดในการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาในสำนักงานศึกษาธิการภาค 11*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พิมพ์พิลาลัย รักษ์โคตร. (2566). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบึงกาฬ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เมรินทกาล พัฒนทรัพย์พิศาล. (2559). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23*. วิทยานิพนธ์ .ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ศักดิ์ชัย ภู่เจริญ (2559). *การศึกษาความเครียดจากการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11

The Relationship Between Competency of Administrators in The New Age and Effectiveness of Teacher Performance Under the Bureau of Special Education Administration in The Educational Inspection 11

นธวัฒน์ คำเบ็ง[1] ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิจิตรา วงศ์อนุสิทธิ์[3]
Natawat Khambeng[1] Dr.Surat Duangchatom[2] Asst. Prof. Dr.Vijittra Vonganusith[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ และหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 การวิจัย ในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์ (Correlation Research) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 105 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน และสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi–Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบถามสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.279 – 0.675 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.909 แบบสอบถามประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.369 – 0.796 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.823 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ อยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมากที่สุด
3. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
4. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. ความสัมพันธ์ของสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ (X) กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู (Y) ในเขตตรวจราชการที่ 11 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับสูง (r_{XY} = 0.800)
6. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม ควรมีการช่วยเหลือ สนับสนุนและเสริมแรงเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดขวัญกำลังใจ ทั้งนี้ควรมีการมอบหมายงานและความรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อสร้างและดำรงสัมพันธภาพของ สมาชิกตลอดจนการ

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู

[1]*ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
ผู้ติดต่อ, อีเมล: นธวัฒน์ คำเบ็ง, natawat.kh66@snru.com
รับเมื่อ 29 เมษยายน 2568 แก้ไข 15 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 17 พฤษภาคม 2568

พัฒนาทีมที่มีประสิทธิภาพ 2) ด้านเครือข่ายสัมพันธ์ ควรมีส่วนร่วมในการทำงานกับทุกภาคส่วน ทุกชนชั้น และทุกวัย มีการแลกเปลี่ยนความคิด มีการตระหนักรู้ด้านปฏิสัมพันธ์ส่วนบุคคล 3) ด้านเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม ควรมีความรอบรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการใช้และเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัล และมีความสามารถในการริเริ่มความคิดผลิตนวัตกรรมใหม่ ทั้งยังมีความสามารถในการพัฒนาระบบการปฏิบัติงาน รวมทั้งการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการใช้เทคโนโลยี และ 4) ด้าน คุณธรรมจริยธรรม ควรยึดมั่นในความสัตย์จริงและความถูกต้องในการดำเนินงานและ บริหารจัดการมีความ ยุติธรรมรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความเป็นกัลยาณมิตรในการคิดปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นด้วยเจตนาบริสุทธิ์ จริงใจ และมีการประพฤติปฏิบัติ ตนถูกต้องตามหลักคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพครู พร้อมทั้งสร้างศรัทธา และความเชื่อใจจากผู้ที่จะต้องทำงานร่วมกัน

ABSTRACT

This research aimed to examine, compare, and determine relationships, and establish guidelines for developing the relationship between the competency of administrators in the new age and the effectiveness of teacher performance of Special Education Administration in the Educational Inspection 11. The correlation research was conducted with 105 participants, including school administrators and teachers, in the 2024 academic year. The sample size determination used Krejcie and Morgan's table, and multi – stage random sampling. The research tools included questionnaires and interview forms. A set of questionnaires focused on the competency of administrators in the new age, reporting the predictive power ranging from 0.279 to 0.675, and the reliability of 0.909. Another questionnaire was about the effectiveness of teacher performance, with the discriminative power ranging from 0.369 to 0.796, and the reliability of 0.823. Statistics for data analysis comprised frequency, percentage, mean, standard deviation, One – Way ANOVA, and Pearson's product – moment correlation coefficient.

The findings were as follows:

1. The competency of administrators in the new age was at a high level.

2. The effectiveness of teacher performance was at the highest level.

3. The competency of administrators in the new age, classified by participants' positions, and work experience, overall, showed no difference.

4. The effectiveness of teacher performance, classified by participants' positions and work experience, overall, showed no difference.

5. The relationship between the competency of administrators in the new age (X) and the effectiveness of teacher performance (Y) under the Bureau of Special Education Administration in the Educational Inspection 11 revealed a high positive at the .01 level of significance correlation (r_{xy} = 0.800).

6. The guidelines for improving the relationship between the competency of administrators in the new age and the effectiveness of teacher performance under the Bureau of Special Education Administration in the Educational Inspection 11, consist of four aspects: 1) Teamwork involves providing assistance, support and encouragement to foster motivation and enhance morale. Assigning specific tasks and responsibilities is essential for building and maintaining relationships among team members while promoting the development of efficient teams; 2) Network Relations are strengthened through participation with all sectors, all social groups, and age ranges.

Engaging in idea exchange and fostering awareness of personal interactions contribute to effective collaboration and relationship building; 3) Technology and Innovation Development requires possessing knowledge, understanding, and proficiency in utilizing and accessing digital technology. It involves the ability to initiate innovations, and enhance operational systems, while supervising, controlling, monitoring, and evaluating the technology utilization; 4) Morality and Ethics involve adhering to honesty and integrity in operations and management while demonstrating fairness, responsibility, transparency, accountability, and being friendly. It also requires respecting oneself and others with sincerity, and professionalism, aligning with ethical principles and professional standards. Additionally, fostering trust and credibility among colleagues is essential for maintaining a positive and ethical work environment.

Keywords: Administrator's Competency in the New Age, Effectiveness of Teacher Performance

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันสังคมโลกเป็นกระแสแห่งเทคโนโลยีดิจิทัลและโลกาภิวัตน์ได้เป็นโลกยุค ใหม่ที่เชื่อมต่อกันเป็นสังคมไร้ขีดจำกัดและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อองค์การ และคนในองค์การโดยเฉพาะวงการศึกษาที่จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง (ประสิทธิ์ ไชยศรี, 2567, หน้า 1088)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (2560 – 2579) ได้กำหนดแนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพของระบบบริหารการจัดการศึกษาภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 โดยมุ่งเน้นให้ ผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำและบริหารการ เปลี่ยนแปลง สามารถปรับประยุกต์ แก้ไขปัญหา ริเริ่ม พัฒนา คิดค้น ปรับเปลี่ยนและ สร้างการเปลี่ยนแปลงในการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการ จัดการเรียนรู้ คุณภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพ สถานศึกษาได้อย่างเป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการศึกษาในยุคของการเปลี่ยนแปลง โดยสมรรถนะถือเป็นหัวใจของระบบการบริหารงานบุคคลในปัจจุบัน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนยุคใหม่จะต้องแสดงบทบาทหน้าที่รวมถึงการใช้ความสามารถหรือสมรรถนะ (Competency) ให้เหมาะสมกับตำแหน่งเพื่อให้ทุกคนรักและศรัทธายอมรับในการบริหารงาน ซึ่งจากการศึกษาวิจัย David McClelland สรุปได้ว่า สมรรถนะ (Competency) เป็นปัจจัยที่ส่งผลให้บุคคลแสดงออกมา แตกต่างจากผู้อื่น และสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงและประสบผลสำเร็จ (McClelland, 1973 อ้างถึงใน กรกต ขาวสะอาดและนภาเดช บุญเชิดชู, 2562, หน้า 1637) ดังนั้นผู้นำต้องตระหนักถึงพลวัตรแห่งการเปลี่ยนแปลงภายในหน่วยงาน พฤติกรรมความเป็นผู้นำจึงมีผลไปถึงผลผลิตขององค์กร ความพึงพอใจ ขวัญและกำลังใจ ความจงรักภักดี ความกระตือรือร้น และ การบูรณาการของผู้ร่วมงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (มงคล พฤหัสษ์แก้ว กันหา และ เมธาวี โชติชัยพงศ์, 2567, หน้า 109) ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ข้อบังคับคุรุ สภาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู โดยคุรุสภาได้ออกว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 (หน้า 18) กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของครู 3 ข้อ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

นอกจากนี้งานวิจัยของนิติ ญาณะ (2566, หน้า 35) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนัก บริหารงานการศึกษาพิเศษ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าปัญหาในการบริหารสถานศึกษาได้แก่ ครูและ บุคลากรขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อเทคโนโลยี การประสานงานภายในไม่ชัดเจน ผู้รับผิดชอบงานการเงิน บัญชี พัสดุโดยตรงมีจำนวนน้อย มีภาระงานมาก ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ขาดความต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับบทบาทของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษมีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการแก่เด็กพิการตาม บ้าน และหน่วยการเรียนรู้ประจำอำเภอต่าง ๆ ทำให้การสื่อสาร นิเทศ ติดตาม และ กระจายอำนาจทางการบริหารได้ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร ทั้งนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ในการปฏิบัติงานของครู จำเป็นต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือการแสดงพฤติกรรมการปฏิบัติงานและการพัฒนางานที่ครูต้องปฏิบัติตาม

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะ ผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตตรวจราชการที่ 11 เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะ ผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารยุคใหม่และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อผู้เรียนต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 มีความสัมพันธ์กัน หรือไม่ อย่างไร

6. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน

3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่ง

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11

6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

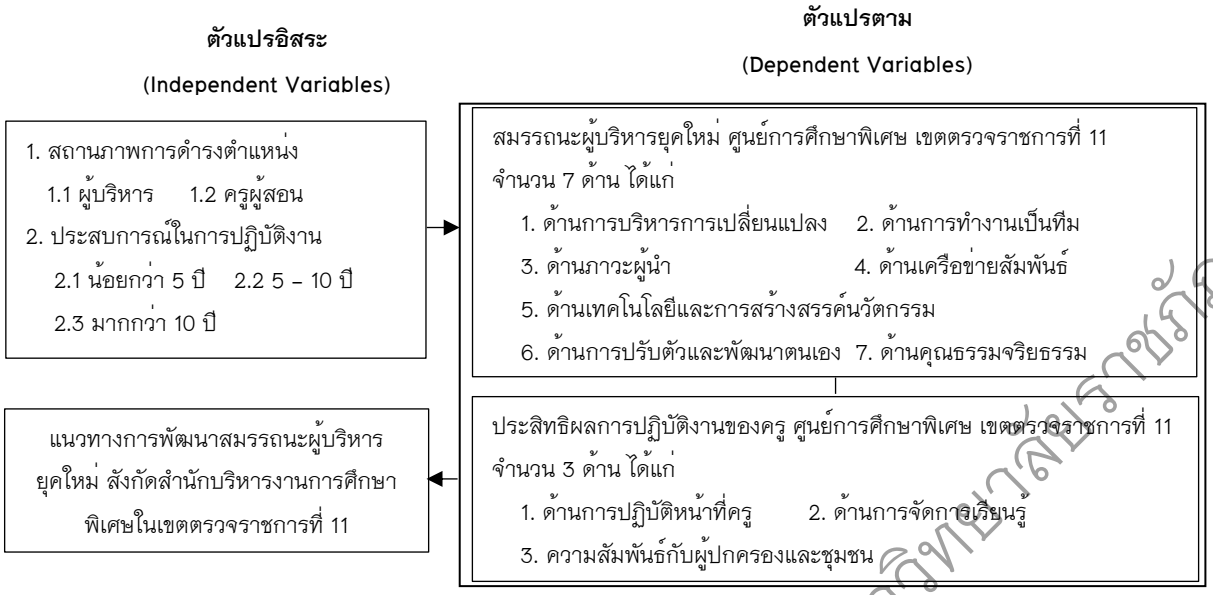

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ปีการศึกษา 2567 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 105 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 7 คนและครูผู้สอน จำนวน 98 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ จำนวน 7 ด้านโดยมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.279 – 0.675 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.909 และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู จำนวน 3 ด้าน ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.369 – 0.796 และ ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.823

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสอบถามที่เป็นเอกสารและตรวจสอบความสมบูรณ์ทุกฉบับ จำนวน 105 ฉบับ ได้รับคืนกลับมา คิดเป็นร้อยละ 100

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t – test, F – test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 โดยรวมมาพิจารณาหากพบว่า สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ด้านใดที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยรวมในอยู่ระดับสูงขึ้นไป ผู้วิจัยจะนำด้านดังกล่าวไปสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอวิธีหรือแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ และเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านนั้น ๆ ให้สมบูรณ์ต่อไป

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง ($r_{xtyt} = r_{xy} = .800^{**}$)

6. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 4 ด้าน คือ 1) ด้านการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารควรมีความร่วมมือ ช่วยเหลือบุคลากรในองค์กร และสนับสนุนเสริมแรง สร้างแรงจูงใจให้เกิดขวัญกำลังใจแก่เพื่อนร่วมงาน 2) ด้านเครือข่ายสัมพันธ์ ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการทำงานกับทุกภาคส่วน ทุกชนชั้น และทุกวัย เพื่อให้เกิดการทำงานที่เชื่อมโยงกันทั้งทางความคิดประสบการณ์ที่แตกต่าง 3) ด้านเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม ผู้บริหารมีความรอบรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและมีความสามารถในการริเริ่มความคิดผลิตนวัตกรรมใหม่ 4) ด้านคุณธรรมจริยธรรม ผู้บริหารมีความสามารถในการยึดมั่นในความสัตย์จริงและความถูกต้องในการดำเนินงานและบริหารจัดการมีความ ยุติธรรมรับผิดชอบ โปร่งใส ตรวจสอบได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานศึกษา ถือว่าเป็นกุญแจแห่งความสำเร็จ เพราะนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของสถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษายังเป็นจุด เชื่อมของนโยบายกับการปฏิบัติที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัย ของ ชริกา ไชยเดช (2562, หน้า 22 – 23) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ว่าผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการ กำหนดทิศทางการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงซึ่งมีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการบริหารกิจการของ สถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา รวมทั้งการมอบหมายภาระงาน กำกับ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของครูเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ สังฆ์วร บรรจงวานิช (2566, บทคัดย่อ) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลางมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวมอยู่ในระดับมากโดยมีด้านปัจจัยค้ำจุน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน รองลงมาคือ ความมั่นคงในงาน ความก้าวหน้าในงาน นโยบายการบริหารงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว สถานะของอาชีพ ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา สภาพการทำงาน ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผลตอบแทน

และด้านปัจจัยจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสำเร็จในงาน รองลงมา คือ ลักษณะงาน การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบในงาน และ 2) ครูที่มีเพศ คุณวุฒิการศึกษาการ และสถานที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานต่างกัน

3. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน พบว่า

3.1 สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนที่ปฏิบัติการสอนในศูนย์การศึกษาพิเศษที่มี สถานภาพการดำรงตำแหน่งต่างกันสามารถรับรู้ถึงสมรรถนะของผู้บริหารยุคใหม่ ที่แสดงออกในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอื่น ๆ ได้เหมือนกัน ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา (2558, หน้า 37) ได้กำหนดแนวคิดการพัฒนาตนเองของผู้บังคับบัญชาที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงานมีดังนี้ 1) มีความตั้งใจที่จะพัฒนาตนเองให้ทันต่อเหตุการณ์ 2) แลกเปลี่ยนความรู้ความคิดแบบกันเอง 3) ศึกษาหาความรู้จากเอกสารวิชาการต่าง ๆ 4) ติดตามความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับนโยบายและโครงสร้างของงานที่อยู่ในความรับผิดชอบโดยตรงและที่เกี่ยวข้อง 5) ติดตามความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศโดยอาศัยหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และสื่อมวลชนอื่น ๆ 6) เข้าร่วมประชุมสัมมนา 7) เป็นผู้นำอภิปรายและการบรรยายในบางโอกาส 8) เป็นสมาชิกองค์การทางวิชาการ

3.2 สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ ศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมุ่งพัฒนาสมรรถนะหลักให้กับครูทุกคนไม่จำกัดเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาหรือครูผู้สอนที่มีประสบการณ์มากหรือน้อย ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 12 (2560 – 2565) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2564, หน้า 16 – 20) กำหนดนโยบายการพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตและพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ตั้งแต่การจูงใจคัดสรรผู้มีความสามารถสูงให้เข้ามาเป็นครูคุณภาพ มีระบบการพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะ อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั้งเงินเดือน เส้นทางสายอาชีพปรับเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพตรงตามความต้องการ เป็นมืออาชีพ มีทักษะวิชาชีพขั้นสูง โดยปรับบทบาทจาก “ครูสอน” เป็น “โค้ช” หรือ “ผู้อำนวยการการเรียนรู้” สร้างเครือข่ายพัฒนาครูให้มีการแลกเปลี่ยน

4. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในตำแหน่งที่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน พบว่า

4.1 ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน โดยครูผู้สอนมีความคิดเห็นมากกว่าผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงานให้ความสำคัญในเรื่องขวัญและกำลังใจ ทำความเข้าใจในตัวผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล เพราะแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ทั้งทางด้านอุปนิสัย การปฏิบัติงาน การทำความเข้าใจควรเปิดโอกาสให้คำแนะนำกับบุคลากรอันจะนำมาซึ่งผลสำเร็จในงานของผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ซึ่งสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ณรงค์รัชช์ โชคธนาประสิทธิ์, สัมภาษณ์, 12 กุมภาพันธ์ 2568 ผู้บริหารควรใส่ใจผู้อื่น และเคารพความเสมอภาค สร้างองค์กรจริยธรรมเพื่อผลักดันผลในระยะยาวว่าองค์กร สามารถผลักดันให้เกิดวัฒนธรรมการทำงานอย่างมีจริยธรรมได้ และให้บุคลากรเห็นประโยชน์ของการนำไปใช้ในทางปฏิบัติ

4.2 ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ผู้บริหารและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ไม่ว่าผู้บริหารและครูผู้สอนที่รับราชการใหม่ ๆ หรือรับราชการมาเป็นเวลานาน อยู่ในศูนย์การศึกษาพิเศษต่างมีความตระหนักและให้ความสำคัญในจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง (2565, หน้า 24) เรื่องการศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบพว่า การเปรียบเทียบคุณภาพชีวิการทำางานของบุคลากร ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดกาญจนบุรี ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และยังสอดคล้องกับ รัตนาภรณ์ จันทร์ปิง (2565, หน้า 72) วิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษกลุ่มเครือข่ายที่ 8 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ทั้ง 4 ด้านไม่แตกต่างและไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในสถานศึกษาแต่ละแห่ง ย่อมมีการปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน ด้วยการกระตุ้นและมีการโน้มน้าวให้ครูมีความกระตือรือร้น ในการทำงานเป็นทีม นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้วยวิธีการปฏิบัติงานแบบใหม่โดยการมองหารูปแบบวิธีการใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

5. สมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง (rxtyt = r_{xy} = .800**) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นผู้มีความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณลักษณะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี โดยหากผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้ที่มีสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ย่อมส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูสถานศึกษานั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ครู การจัดการเรียนรู้ และความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนนั้น มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ ชริกา ไชยเดช (2562, หน้า 15 – 25) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยมีความสัมพันธ์กันทางบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) อยู่ระหว่าง 0.46 – 0.63 อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 จำนวน 4 ด้าน คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านเครือข่ายสัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยีและการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้านคุณธรรมจริยธรรม ดังนั้นผู้บริหารควรพัฒนาความสัมพันธ์เหล่านี้ให้อยู่ในระดับมากขึ้นกว่าเดิมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัยที่พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในเขตตรวจราชการที่ 11 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดจำนวน 2 ด้านดังนี้ คือ ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านการจัดการ

เรียนรู้ แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีจำนวน 1 ด้าน คือ ความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน ดังนั้น ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ในด้านการแสดงออกที่มีต่อสัมพันธภาพกับผู้ปกครองและชุมชนในลักษณะการร่วมมือกันการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การยอมรับซึ่งกันและกัน จะทำให้เกิดการร่วมกันทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนได้อย่างแข็งแกร่งอันเกิดประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้ทราบว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการทำงานและสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษาได้รับรู้แนวทางในการบริหารจัดการและแนวทางในการปฏิบัติตามเป้าหมายของสถานศึกษาต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารยุคใหม่ที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

กรกต ขาวสะอาด นภาภรณ์ ยอดสิน นภาเดช บุญเชิดชู. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 8*(2), 7 – 26

ชริกา ไชยเดช. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษา พิเศษเขตการศึกษา 6 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. *วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร, 4*(7), 15 – 25.

ฐิติพัฒน์ หิรัญนิธิธำรง. (2565) ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพสูงของผู้บริหารสถานศึกษากับกระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนของกลุ่มปลวกแดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ "มมร" คณะศึกษาศาสตร์, 3*(1), 24.

นิติ ญานะ. (2566). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารปัญญา, 30*(2), 36.

ประสิทธิ์ ไชยศรี. (2565). *การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของสภาคณาจารย์และข้าราชการในการบริหารงานมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.

แผนการศึกษาแห่งชาติ. (2560 – 2579). *กับแผนพัฒนาการศึกษาฉบับที่ 12 (2560 – 2565)"* ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 6 – 20.

รัตนาภรณ์ จันทร์ปิง (2565,) *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย ส่งเสริมประสิทธิภาพศูนย์การศึกษาพิเศษ กลุ่มเครือข่ายที่ 8 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

สังฆ์วร บรรจงวานิช พิมพ์ประภา อมรกิจภิญโญ และ ธัญธรณ์ อมรกิจภิญโญ (2566). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง 24 มกราคม 2566. *Journal of Modern Learning Development*, *8*(8), 207.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *ฉบับที่ 12. ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร

The Relationship between the Academic Leadership of School Administrators and Teaching Efficiency of Teachers Under the Bangkok Metropolitan Administration

เจษฎา นิ่มตลุง[1] ผู้ช่วยศาสตรจารย์ ดร.ศึกฤทธิ์ ศิลาลาย[2]
Jassada Nimtalung[1] Asst. Prof. Dr.Khukrit Silalaiy[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 370 คน ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยเริ่มทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดกรุงเทพมหานาคร แบ่งออกเป็นสำนักงานกลุ่มเขต จำนวน 6 กลุ่มเขต ขั้นตอนที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยทำการแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละสำนักงานเขตออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่) ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาใน 6 สำนักงานเขต ขนาดละ 1 แห่ง ได้เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ 6 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 6 แห่ง สถานศึกษาขนาดเล็ก 6 แห่ง รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง ขั้นตอนที่ 3 สุ่มครูจากแต่ละสถานศึกษาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) ตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบไปด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครูมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.974 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ระดับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ผู้นำเชิงวิชาการ ประสิทธิภาพการสอน ความสัมพันธ์

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
[1]*Master of Education Program, Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*
[2]*Lecturer Master of Education Program, Educational Administration Program, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: เจษฎา นิ่มตลุง, roboman1994@hotmail.com
รับเมื่อ 31 ตุลาคม 2568 แก้ไข 15 ธันวาคม 2568 ตอบรับ 23 ธันวาคม 2567

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to examine the academic leadership of school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration 2) to investigate the teaching efficiency of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration 3) to determine the relationship between the academic leadership of school administrators and the teaching efficiency of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration. The sample group consisted of 370 teachers under the Bangkok Metropolitan Administration. A multi – stage random sampling (Multi – Stage Random Sampling) was employed by the researcher. In the 1 stage, a simple random sampling (Simple Random Sampling) was conducted to select sample groups from schools under the Bangkok Metropolitan Administration, which were divided into 6 district offices. In the 2 stage, a stratified random sampling (Stratified Random Sampling) was applied by categorizing schools in each district into 3 sizes: small, medium, and large) The researcher then randomly (Simple Random sampling) selected one school from each size category in all 6 districts, resulting in 6 large schools, 6 medium schools, and 6 small schools, totaling 18 schools. In the 3 stage, teachers from each selected school were randomly sampled (simple random sampling) proportionate to the desired sample size. The research instrument included a set of questionnaires were 5 – point Likert scale questionnaires. The questionnaire on the academic leadership of school administrators had a reliability of .973 and a discrimination power between 0.60 – 1.00. The questionnaire on teachers' teaching efficiency had a reliability of .974 and a discrimination power between 0.80 – 1.00. The research instrument included a set of questionnaires. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient

The findings were as follows:

1. The academic leadership of school administrators under the Bangkok Metropolitan Administration was overall at the highest level.

2. The teaching efficiency of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration was overall at the highest level.

3. The academic leadership of school administrators and the teaching efficiency s of teachers under the Bangkok Metropolitan Administration had a positive relationship at a high level, with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Academic Leadership, Teaching Efficiency, Relationship

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2560 – 2579 ซึ่งเป็นแนวทางหรือกรอบในการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทย ทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ และให้มีความเจริญงอกงามทุกด้านเพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญา ที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาประเทศในเวทีโลกท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 หน้า ก) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 1 บททั่วไปความหมายและหลักการ มาตรา 6 ได้ระบุเจตนารมณ์ในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขโดยหมวดที่ 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ และในมาตราที่ 24 ได้กล่าวถึงหน้าที่ของสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ในข้อที่ 5 ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการ ประเภทต่าง ๆ นอกจากนี้ หมวดที่ 7 ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา มาตราที่ 52 ได้ระบุให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิต การพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 5 – 30) แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2564 – 2569 (2563, หน้า 2) พบว่า คุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏข้อมูลจากผลการประเมินและทบทวนตัวชี้วัดระดับจังหวัดจากการจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2563) การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครยังมีข้อจำกัดและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ไม่ว่าจะเป็นปัญหาคะแนนการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีระดับต่ำของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหานักเรียนออกกลางคัน ปัญหาความเท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงระบบการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ที่มีภาพรวมอยู่ในระดับต่ำรวมทั้งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ในการจัดการศึกษา เช่น สมรรถนะและคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ความต่อเนื่องในการพัฒนาและนโยบาย ตลอดจนความเหมาะสมของระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล (สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษากรุงเทพมหานคร, 2563, หน้า 5 – 6)

ภาวะผู้นำเชิงวิชาการมีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและมีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครู ซึ่งส่งผลให้เกิดประสิทธิผลในองค์กรการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารถูกสื่อสารให้ครูเข้าใจอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครู และนักเรียน ทำให้ครูมีความเชื่อมั่นและศรัทธา พร้อมทั้งมีความร่วมมือในการทำงานในสถานศึกษา ซึ่งนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและคุณภาพโดยรวมของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้นำทางการศึกษาจึงควรมีทักษะด้านภาวะผู้นำทางวิชาการและมีความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการอย่างลึกซึ้ง (กิตติคุณ รักษาพล, 2564, หน้า 45) และการแสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารในการชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าวบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ร่วมมือกันในการพัฒนา ปรับปรุง และจัดกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สุชาวดี กาณจนา, 2564, หน้า 25) ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการประสานงานและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหาร

จะใช้กระบวนการโน้มน้าวเพื่อสร้างเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน ส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการพัฒนาไปสู่คุณภาพที่สูงขึ้น และกลายเป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น (สุทธิศักดิ์ โคกคาน, 2566, หน้า 53) ประสิทธิภาพในการสอนของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและครบถ้วน ครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพสำหรับนักเรียน ซึ่งทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ครูที่มีวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้นักเรียนพัฒนาศักยภาพในด้านต่าง ๆ เช่น ความคิดวิเคราะห์ สติปัญญา การเรียนรู้ในเชิงสังคม คุณธรรมจริยธรรม และความสุขในการเรียน ครูควรออกแบบกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนรู้สึกมีความสุขและมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ รวมถึงมีบทบาทสำคัญในการรับประกันคุณภาพการเรียนรู้ของนักเรียนตามมาตรฐาน การศึกษา (ประเสริฐ กองสุข, 2565, หน้า 40) และเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีระบบและทำให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยกระบวนการนี้ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ได้แก่ การเตรียมการสอน การดำเนินกิจกรรม การสอน และการประเมินผล ครูควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรและเนื้อหาวิชาที่สอน โดยมุ่งเน้นการสอนที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียน รวมถึงการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน และการมีบุคลิกภาพที่ดีพร้อมกับมนุษย์สัมพันธ์ที่ดี (จิราพร อินทุสมิต, 2564, หน้า 20) จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร ในด้านครู ด้านนักเรียน และด้านระบบกลไก ซึ่งมีผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และยังสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาโดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู และคุณภาพนักเรียนอันเป็นผลผลิตสำคัญในการบริหารจัดการศึกษามีระดับคุณภาพมาตรฐานน้อยกว่ามาตรฐานอื่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอนให้มีคุณภาพสูงขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดกรุงเทพมหานครเป็นอย่างไร

2. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และประสิทธิภาพการสอนของครูในสังกัดกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

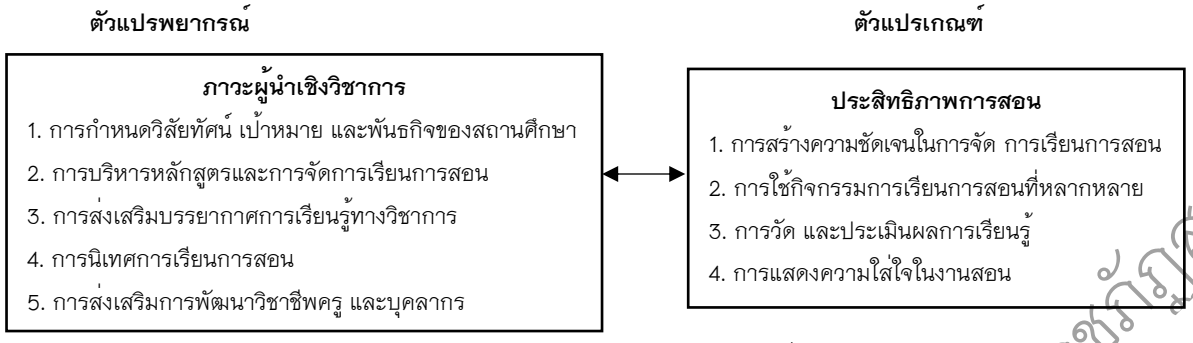

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 12,654 คน ผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยขั้นตอนที่ 1 เป็นการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ผู้วิจัยเริ่มทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็นสำนักงานกลุ่มเขต จำนวน 6 กลุ่มเขต ขั้นตอนที่ 2 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ผู้วิจัยทำการแบ่งชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษาในแต่ละสำนักงานเขตออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่) ผู้วิจัยทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามขนาดของสถานศึกษาใน 6 สำนักงานเขต ขนาดละ 1 แห่ง ได้เป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่ 6 แห่ง สถานศึกษาขนาดกลาง 6 แห่ง สถานศึกษาขนาดเล็ก 6 แห่ง รวมทั้งสิ้น 18 แห่ง ขั้นตอนที่ 3 สุ่มครูจากแต่ละสถานศึกษาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) ตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างมาทั้งสิ้น 370 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ กลุ่มเขต ขนาดสถานศึกษา ตำแหน่ง / อันดับของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 2) การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 3) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 4) การนิเทศการเรียนการสอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 5) การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สำหรับแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของไลเคิร์ท (Likert's rating scale) เมื่อนำไป

วิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และรายด้าน (Item Total Correlation) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของครู มีลักษณะเป็นมาตราส่วน 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 2) การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 3) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ 4) การแสดงความใส่ใจในงานสอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด สำหรับแบบสอบถาม ในตอนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ของไลเคิร์ท (Likert's rating scale) เมื่อนำไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และรายด้าน (Item Total Correlation) พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.974 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2. นำเครื่องมือที่พัฒนา เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และสำนวนภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามคำแนะนำเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามความถูกต้องของรูปแบบ (Format) ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ (Wording) และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence index: IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะโดยกำหนดระดับความสอดคล้อง นำผลมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยมีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบ

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามโดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.976

5. จัดทำแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 895 คน ได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 370 คน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้ 1) ผู้วิจัยประสานงานจากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยัง สถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์และลิงก์ (link) ของแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในช่วง วันที่ 19 – 30 สิงหาคม พ.ศ. 2567 3) นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) การแปลผลจากค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ, 2553, หน้า 313 – 314)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้ ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการเรียนการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ และด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

ตาราง 1 ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

(n = 370)

ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา	4.51	0.44	มากที่สุด	2
2. การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.48	0.44	มาก	5
3. การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ	4.50	0.42	มาก	4
4. การนิเทศการเรียนการสอน	4.53	0.39	มากที่สุด	1
5. การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร	4.51	0.46	มากที่สุด	3
รวม	**4.51**	**0.38**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 1 พบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม และรายด้านโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และด้านการสร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ

ตาราง 2 ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร

(n = 370)

ประสิทธิภาพการสอนของครู	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. การสร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน	4.51	0.43	มากที่สุด	4
2. การใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย	4.53	0.43	มากที่สุด	2
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	4.52	0.42	มากที่สุด	3
4. การแสดงความใส่ใจในงานสอน	4.54	0.41	มากที่สุด	1
รวม	**4.51**	**0.38**	**มากที่สุด**	

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง (r_{xy} = 0.804) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 3 ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร					
	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	Y_{total}	ระดับความสัมพันธ์
x_1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษา	0.635**	0.643**	0.609**	0.616**	0.683**	ระดับปานกลาง
x_2 การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	0.712**	0.698**	0.626**	0.639**	0.730**	ระดับสูง
x_3 การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ	0.721**	0.670**	0.650**	0.633**	0.730**	ระดับสูง
x_4 การนิเทศการเรียนการสอน	0.678**	0.643**	0.625**	0.639**	0.705**	ระดับสูง
x_5 การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร	0.735**	0.693**	0.669**	0.654**	0.751**	ระดับสูง
x_{total}	**0.778****	**0.749****	**0.711****	**0.711****	**0.804****	ระดับสูง

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับประสิทธิภาพการสอนของครู (Y) 1. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .683) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Y_2) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .643) รองลงมาคือ ด้านการสร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน(Y_1) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .635) ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .616) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .609) ตามลำดับ

2. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .730) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการสร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน (Y_1) อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .712) รองลงมาคือ ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Y_2) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .698) ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .639) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .626) ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .730) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการสร้างความชัดเจน ในการจัดการเรียนการสอน (Y_1) อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .721) รองลงมาคือ ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Y_2) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .670) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .650) และด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .633) ตามลำดับ

4. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนิเทศการเรียนการสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .705) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความสัมพันธ์กับด้านการ

สร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน (Y_1) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .678) รองลงมา คือ ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Y_2) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .643) ด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .639) และด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .625) ตามลำดับ

5. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .751) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับด้านการสร้างความชัดเจนในการจัดการเรียนการสอน (Y_1) อยู่ในระดับสูง (r_{xy} = .735) รองลงมา คือ ด้านการใช้กิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย (Y_2) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .693) ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Y_3) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .669) และด้านการแสดงความใส่ใจในงานสอน (Y_4) อยู่ในระดับปานกลาง (r_{xy} = .654) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารที่สามารถส่งเสริม สนับสนุน โน้มน้าว ชี้นำบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาช่วยชี้นำ โน้มน้าว ส่งเสริม และสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือกันจัดกิจกรรมทางวิชาการอันนำไปสู่คุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพผู้เรียนตามเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของกฤษฎ์ น้อยแก้ว (2566, หน้า 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการนั้น รวมถึงการทำงานร่วมกับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน การปรับปรุงและพัฒนา รวมถึงการส่งเสริมงานวิชาการ ซึ่งส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของกิตติคุณ รักษาพล (2564, หน้า 43) กล่าวว่า คุณลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ และเทคนิคต่าง ๆ มาใช้มีความสำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะส่งผลดีต่อครูและนักเรียน การจัดการเรียนการสอนที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร คณะครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ได้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความรู้และความสามารถในด้านงานวิชาการอย่างลึกซึ้ง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของวนิดา เชื้อคมตา (2566, หน้า 30) กล่าวว่า การแสดงบทบาทที่สร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการโน้มน้าวและชี้นำบุคลากร รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความเข้าใจร่วมกันและตระหนักถึงเป้าหมายของการจัดการศึกษา โดยมุ่งหวังให้การดำเนินงานทางวิชาการซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่จะต้องบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของสุทธิศักดิ์ โคกคาน (2566, หน้า 51) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง การแสดงออกถึงความสามารถของผู้บริหารในการชี้นำ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าวบุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้ร่วมมือกันในการพัฒนา ปรับปรุง และจัดกิจกรรมทางวิชาการ ซึ่งมีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัย

ของณัฐานันท์ โตนาม (2562, หน้า 85) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของพุฒินันท์ แสงสิริวัฒน์ (2564, หน้า 86) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานครโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพฤติกรรม การแสดงออกของครู และความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หรือดำเนินการสอนในหน้าที่ครูด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนในวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย ตลอดจนมีการแสดงความเอาใจใส่ดูแลผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนที่กำหนดไว้สอดคล้องกับแนวคิดของอารมณ์ นาก้อนทอง (2559, หน้า 42) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง พฤติกรรมและความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดเพื่อให้การสอนบรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของประเสริฐ กองสุข (2565, หน้า 39) กล่าวว่า ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและพฤติกรรมต่าง ๆ มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของจิราพร อินทุสมิต (2564, หน้า 19) กล่าวว่า ความสามารถของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องมีบทบาทสำคัญในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ พฤติกรรมต่าง ๆ ของครูยังมีผลต่อการทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์การสอนได้อย่างครบถ้วน และมีสมรรถภาพตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของปัญญา หาญนา (2564, หน้า 149) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของครูต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของรุสนีดา ดาเลโบ๊ะ (2566, หน้า 105) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักถึงงานวิชาการและมุ่งผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูงและให้การสนับสนุนกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน และความใส่ใจต่องานวิชาการสูง ก็จะส่งผลให้ครูมีประสิทธิภาพการสอนสูงขึ้นไปด้วย และหากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการน้อย ครูก็จะมีประสิทธิภาพการสอนน้อยไปด้วย เพราะผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การบริหารหลักสูตร และนิเทศกำกับ ติดตาม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามเกณฑ์มาตรฐานสนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถด้านต่าง ๆ เพื่อนำความรู้มาพัฒนางานวิชาการให้สามารถนำความรู้จากการเข้า

ฝึกอบรมมาใช้ในการพัฒนาด้านการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของอารมณ์ นาก้อนทอง (2559, หน้า 90) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของศรีประไพร พลเยี่ยม (2558, หน้า 53) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการสอนของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพมาศ ไทยภักดี (2560, หน้า 97) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาคพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค โดยภาพรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี สมภักดี (2563, หน้า 6) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของพระอนุรักษ์ จุดสี (2565, หน้า 83) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1 พบว่ามีความสัมพันธ์กันโดยได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .649 ถือว่ามีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการวางแผนงานร่วมกันกับครูในสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน มีความเป็นผู้นำประสานงาน กระตุ้นครูในการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้เรียน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อพัฒนาหลักสูตรจากหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น ช่วยให้ครู มีทิศทางในการจัดการเรียนการสอน มีการวัดประเมินผลการเรียนรู้ และนำผลการประเมินผลหลักสูตร การจัดกระบวนการเรียนรู้ มาพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานและตัวชี้วัดตามที่สถานศึกษากำหนด

1.2 จากการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครควรจะได้รับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการให้มากขึ้น

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้เพื่อให้ได้สารสนเทศเกี่ยวกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูหลากหลายมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับสิงสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)

กฤษฎ์ น้อยแก้ว. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

กิตติคุณ รักษาพล. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

จิราพร อินทุสมิต. (2564). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2553). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐชานันท์ โตนาม. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายอำเภอบางบัวทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ประเสริฐ กองสุข. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

ปัญญา หาญนา. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

พระอนุรักษ์ จุดสี. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 1.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

พุฒินันท์ แสงสิริวัฒน์. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประทุมธานี เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

รุสนีดา ดาเลโบ๊ะ. (2566). *ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.* สารนิพนธ์ ศษ.ม. หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

วนิดา เชื้อคมตา. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศรีประไพร พลเยี่ยม. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 5*(3), 48 – 55.

สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564 – 2569). กรุงเทพฯ: บริษัท วันไฟน์เดย์ จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุชาวดี กาญจนา. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในจังหวัดสระบุรี.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

สุทธิศักดิ์ โคกคาน. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุภาวดี สมภักดี. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา มศว, 17*(32), 1 – 9.

อารมณ์ นาก้อนทอง. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

Strategic Leadership of School Administrators under the Secondary Educational Service Area Office Ubon Ratchathani Amnat Charoen

ณิชชา ทาทอง[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรวัลย์ โคตรตะ[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ[3]
Nitcha Tathong[1] Asst. Prof. Dr.Paiwan Kotta[2] Asst. Prof. Dr.Chuankid Masena[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร 2) เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำนวน 431 คน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญในสัมภาษณ์ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99 และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – Test) การทดสอบค่าเอฟ (F – Test) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านวัฒนธรรมขององค์กรที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการกำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองอยู่เสมอ แก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์และถูกต้อง จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์สถานการณ์ภายในและภายนอกองค์กรที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
[1]*Master of Education in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University.*
[2,3]*อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
[2,3]*Lecturer of Master of Education in Educational Administration Faculty of Education, Ubon Ratchathani Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ณิชชา ทาทอง, Yanisa.tg63@ubru.ac.th
รับเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2567 แก้ไข 17 มกราคม 2568 ตอบรับ 17 มกราคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มีการควบคุมเปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้ประสิทธิภาพมุ่งเน้นความถนัดและความสามารถของบุคลากร และนำเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการระบบต่าง ๆ

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the level of strategic leadership among school administrators, 2) compare the levels of strategic leadership of school administrators based on teachers' opinions, categorized by position, educational background, work experience, and school size, and 3) explore strategies for enhancing the strategic leadership of school administrators. The study employed a mixed – methods research approach. The sample consisted of 431 participants, including school administrators and teachers from the Secondary Educational Service Area Office of Ubon Ratchathani – Amnat Charoen. Additionally, key informants for the interviews included three school administrators. Data collection instruments included a questionnaire on teachers' opinions regarding the strategic leadership of school administrators, with an overall reliability coefficient of 0.99, and a structured interview form. Statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t – test, F – test, and content analysis.

The research findings revealed the following:

1. The strategic leadership of school administrators was found to be at a high level overall and across all dimensions.

2. A comparison of the levels of strategic leadership among school administrators, categorized by various factors, yielded the following results: By position: Overall strategic leadership differed significantly at the 0.01 level, except for the dimension of strategy implementation, which showed no significant difference. By educational background: Overall strategic leadership did not differ significantly, except for the dimension of organizational culture, which differed significantly at the 0.05 level. By work experience: Overall strategic leadership differed significantly at the 0.01 level. However, the dimension of strategy formulation differed significantly at the 0.05 level, while the dimension of strategy implementation showed no significant difference. And By school size: Overall strategic leadership and all dimensions differed significantly at the .01 level.

3. The guidelines for developing the strategic leadership of school administrators include the following: School administrators should continuously develop themselves, address problems creatively and effectively, and conduct practical training workshops. They should analyze both internal and external organizational situations in line with the context of the school. A plan for educational management improvement should be developed, with performance monitored and compared against established standards. Administrators should promote and develop personnel efficiency, focusing on their strengths and abilities, and integrate technology to manage various systems.

Keywords: Strategic Leadership School Administrators

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภูมิหลัง

สภาพการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) เป็นยุคของความรวดเร็ว ความซับซ้อน และความหลากหลาย จากความก้าวหน้าและเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว เพื่อให้รู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และพัฒนาประเทศให้พร้อมเข้าสู่ยุคประเทศไทย 4.0 รวมทั้งขจัดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการเป็นพลเมืองของโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 5) การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งให้เกิดคุณภาพ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาพัฒนาทั้งระบบ รัฐเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาไว้ โดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความรอบรู้ในทุก ๆ ด้าน สามารถปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต ดังนั้นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ก็คือผู้บริหารสถานศึกษา

จะเห็นได้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพมนุษย์ ในการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพและมีคุณลักษณะตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2575 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ, 2562, สื่อออนไลน์) ที่ได้ระบุบทบาทของผู้บริหารว่า ต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและวิชาการตามสมรรถนะ และมาตรฐานตำแหน่งและบริหารงานอย่างมีธรรมมาภิบาล จัดระบบงาน นำไปสู่การพัฒนาตนเอง คิดได้เอง ตัดสินใจได้เอง พัฒนาได้เองของผู้ร่วมงานทุกคน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกระบวนการกำหนดทิศทางการสร้างทางเลือกและนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น จนเกิดผลจากการที่คอยติดตามสถานการณ์ การคาดการณ์ถึงอนาคตขององค์กรในระยะยาวและการพัฒนายุทธศาสตร์ เพื่อมุ่งไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ ดังนั้นผู้นำในองค์กรต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผ่านมา พบว่าในการบริหารจัดการสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญเพื่อให้เป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์อันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการนำไปวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษา ตลอดจนการปรับปรุงการบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ชุมชน สังคม และผู้เรียนอันเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติสืบไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ อยู่ในระดับใด

2. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีความแตกต่างกันหรือไม่

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

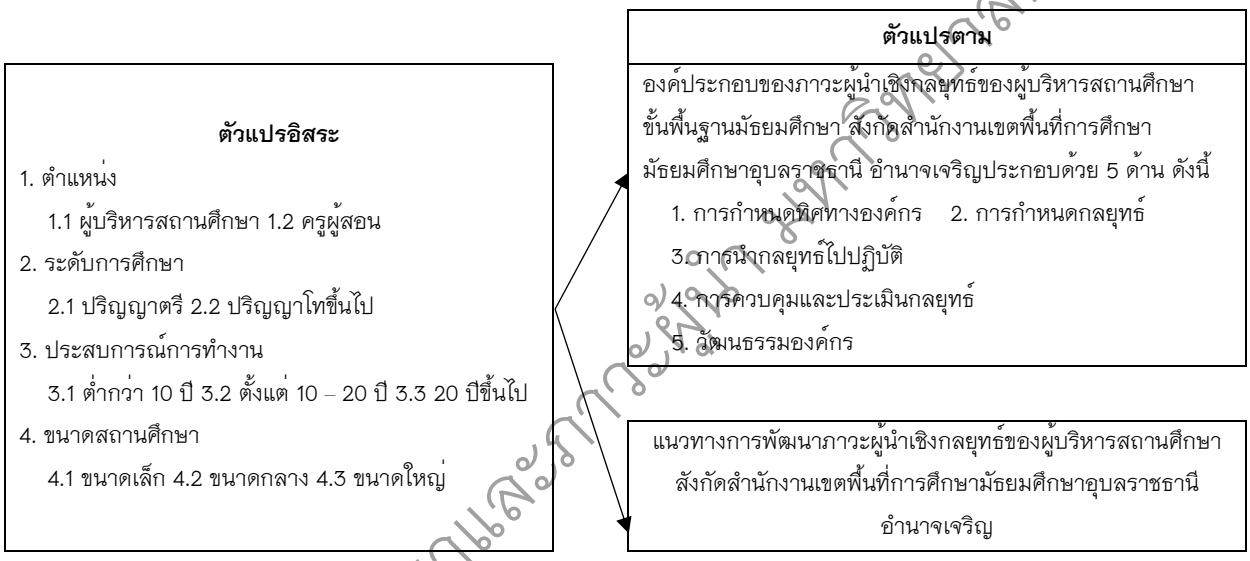

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน และ ครูผู้สอน จำนวน 2,875 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ จำนวน 2,995 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 92 คน และครูผู้สอน จำนวน 339 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ รวม 431 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้มาโดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่จำแนกตามขนาดโรงเรียน จากนั้นเทียบอัตราส่วนแล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยมีคุณสมบัติเป็นผู้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีวิทยฐานะไม่น้อยกว่าชำนาญการพิเศษ และมีผลงานหรือรางวัลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในเชิงประจักษ์ จำนวน 3 คน โดยจำแนกเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 60 ข้อคำถาม ตามองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 5 องค์ประกอบได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางองค์กร 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์และ 5) วัฒนธรรมองค์กร จากการสังเคราะห์งานวิจัยของณัฏฐ์ แสงนุสิทธ์ และกัลยมน อินทุสุต (2565, หน้า 167) ศรีรัตน์ ประทุมโพธิ์, และอุไร สุทธิแย้ม (2566, หน้า 172) วิทวัส เจริญรัตน์ เอกลักษณ์ เพียสา และวันเพ็ญ นันทะศรี (2567, หน้า 775) ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) มีค่าระหว่าง 0.60 – 1.00 โดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน จากสาขาการบริหารการศึกษา และสาขาการวิจัยทางการศึกษา แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .99

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยแบบสัมภาษณ์มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 5 ประเด็น คือ 1) การกำหนดทิศทางขององค์กร 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ 5) วัฒนธรรมองค์กร โดยผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในสาขาการบริหารการศึกษา และสาขาการวิจัยทางการศึกษาในการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็น ตรวจสอบแก้ไข และปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นและนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์กับผู้บริหารสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้แบบสัมภาษณ์สามารถสื่อความหมายได้อย่างชัดเจน และได้ข้อมูลที่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมเอง ด้วยการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 431 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 431 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์สถิติ

2. เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ไปยังกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 แห่ง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้สัมภาษณ์ตามนัดหมาย โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) ตามวัน เวลา และสถานที่ โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา อุบลราชธานีอำนาจเจริญ ทั้ง 5 ด้าน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – Test) การทดสอบค่าเอฟ (F – Test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และด้านวัฒนธรรมขององค์กร ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และด้านวัฒนธรรมขององค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรมขององค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และด้านวัฒนธรรมขององค์กรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการกำหนดกลยุทธ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ยกเว้นด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติที่ไม่แตกต่างกัน

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการกำหนดวิสัยทัศน์ ชี้แจงแนวทางในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เข้าใจชัดเจนร่วมกัน มีการประชุมโดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนตามบทบาทและหน้าที่และกำหนดเป้าหมายการพัฒนาสถานศึกษาให้ชัดเจน และสอดคลองกับวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา

3.2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์สถานการณ์ภายในและภายนอกองค์กรแล้วนำมากำหนดวิธีปฏิบัติงานที่ดีที่สุด ศึกษาบริบทของสถานศึกษาให้ชัดเจน เพื่อนำมาวิเคราะห์ SWOT Analysis ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา นำผลการวิเคราะห์ มากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และอัตลักษณ์ของสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาร่วมกับคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

3.3 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนงานต่าง ๆ ให้ชัดเจน ไม่ซับซ้อน และสามารถนำไปบริหารจัดการองค์กรได้ โดยจะต้องมีการกระจายงานออกเป็นหน้าที่อย่างเหมาะสม ผู้บริหารควรมีการควบคุม ติดตาม เปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งรายงานให้ทราบทุกระยะ

3.4 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร ที่สามารถวัดผลจากการประเมินผลการปฏิบัติงาน มีแนวทางในการวัดผลปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงและเป็นธรรมกับบุคลากรในองค์กร เมื่อพบปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนปฏิบัติการรองรับกับสถานการณ์ที่ซับซ้อน สามารถแก้ไขปรับปรุงสิ่งที่ผิดพลาดไปจากมาตรฐาน และสามารถหาทางป้องกันไม่ให้เกิดอุปสรรคข้อขัดข้องขึ้นอีก

3.5 ด้านวัฒนธรรมขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ศึกษาต่อ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการทำงานร่วมกัน และรับฟังความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา นำเทคโนโลยีเข้ามาบริหารจัดการระบบต่าง ๆ ในสถานศึกษา บริหารจัดการองค์กรที่เน้นความถนัดและความสามารถของบุคลากรเป็นสำคัญ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลสรุปการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดทิศทางองค์กร 2) การกำหนดกลยุทธ์ 3) การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ 4) การควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และ 5) วัฒนธรรมองค์กร ที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัยของณัฏฐ์ แสงนุสิทธ์ และกัลยมน อินทุสุต. (2565, หน้า 167) ศรีรัตน์ ประทุมโพธิ์, และอุไร สุทธิแย้ม (2566, หน้า 172) วิทวัส เจริญรัตน์ เอกลักษณ์ เพียสา และวันเพ็ญ นันทะศรี (2567, หน้า 775) โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีอำนาจเจริญ สามารถบริหารจัดการ วางแผน และดำเนินการตรวจสอบตัวเอง มีการจัดองค์กรกระจายงานออกเป็นหน้าที่อย่างเหมาะสม มีการกำหนดกลยุทธ์และนำไปปฏิบัติให้ได้ผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีการควบคุมติดตามผลการทำงาน เปรียบเทียบและติดตามผลการปฏิบัติงานกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ สามารถ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขับเคลื่อนการทำงานของบุคลากรให้เป็นไปเพื่อความสำเร็จขององค์กร และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร เพื่อสร้างประสิทธิผลให้แก่องค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราพร ดีบุญมี (2556, หน้า 139) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครขอนแก่น ที่พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดแผนปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรไว้ล่วงหน้า ผู้บริหารมีกระบวนการ ติดตามการดำเนินงานของบุคลากรในโรงเรียนและโรงเรียนมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนเป็นรูปแบบ รูปเล่มรายงาน มีการนำผลการปฏิบัติงานจริงมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามแผนปฏิบัติการในรูปของสถิติ

2. การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นถึงบทบาทและความคาดหวังที่แตกต่างกันในแต่ละตำแหน่งงาน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย วางแผนเชิงกลยุทธ์ และบริหารจัดการภาพรวมขององค์กร ทำให้มีโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถด้านภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มากกว่าในทางกลับกัน ครูผู้สอนมีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียน ซึ่งเน้นการปฏิบัติงานในระดับห้องเรียนมากกว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ระดับองค์กรจึงอาจมีข้อจำกัดในด้านการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสิษฐ์พล รอบจังหวัด, (2562, หน้า 56) ที่พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำพาองค์กรไปสู่การเปลี่ยนแปลงและถือเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาส่วนครูคือผู้ที่นำนโยบายสู่การปฏิบัติจึงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างผู้ที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับปริญญาโทขึ้นไป อาจสะท้อนถึงความเป็นมาตรฐานในบทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ โดยไม่ขึ้นอยู่กับระดับวุฒิการศึกษา ทั้งนี้การที่ระดับการศึกษาสูงกว่าไม่ได้ส่งผลให้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างชัดเจน อาจเป็นผลจากปัจจัยอื่น เช่น ประสบการณ์ในการทำงาน ความสามารถในการปรับตัวและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของผู้บริหาร ซึ่งอาจมีบทบาทสำคัญในการกำหนดภาวะผู้นำมากกว่าระดับวุฒิการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรวี อินทร์นาค และรัตนา กาญจนพันธุ์ (2566, หน้า 87) ที่พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกันทั้งในภาพรวมและรายด้าน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านวัฒนธรรมขององค์กรมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าระดับการศึกษาอาจมีอิทธิพลต่อการสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรของผู้บริหาร ซึ่งเป็นผลมาจากการที่ผู้บริหารที่มีการศึกษาสูงกว่าอาจได้รับการฝึกฝนหรือมีความรู้ด้านการจัดการเชิงวัฒนธรรมที่ลึกซึ้งกว่า ทำให้สามารถส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรในเชิงบวกได้ดีกว่า

2.3 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์มากกว่า 20 ปีขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการองค์กรมากกว่า เนื่องด้วยประสบการณ์ทำงานที่มากกว่าทำให้มุมมองวิสัยทัศน์และทัศนคติ แตกต่างจากผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 10 – 20 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 10 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด นาคขวัญ, ชูศักดิ์ เอกเพชร และซาฝีน๊ะ แอหลัง (2561, หน้า 101) เรื่อง ภาวะผู้นำ

เชิงกลยุทธของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า ในภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการกำหนดทิศทางขององคกร และด้านวัฒนธรรมขององคกร มีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการควบคุมและประเมินผลกลยุทธมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการกำหนดกลยุทธขององคกร และด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านในทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเพราะสถานศึกษาที่มีขนาดเล็กและขนาดกลางมีจำนวนบุคลากรน้อยกว่าสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มาก ดังนั้น ภาระงานและการบริหารจัดการองค์กร ขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละสถานศึกษา และเนื่องจากความแตกต่างในหลาย ๆ ด้าน ทำให้การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติในแต่ละสถานศึกษาเป็นไปตามสภาพและบริบทขององค์กร ส่งผลต่อการกำหนดทิศทางขององค์กรสอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรพงษ์ สำราญรมย์ (2561, หน้า 98) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจัยนำเข้าที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารบุคลาการ (Man) การบริหารงบประมาณ (Money) การบริหารวัสดุครุภัณฑ์ (Materia) และการบริหารจัดการ (Management) ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันโรงเรียนขนาดใหญ่ย่อมได้รับเพียงพอมากกว่า โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็กตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ผู้บริหารต้องมีการกำหนดงานอย่างชัดเจน โดยแบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่ายให้ครอบคลุมการบริหารงานของสถานศึกษา คำนึงถึงศักยภาพของครูและจำนวนนักเรียน มีการวางแผน มีการประชุมองค์กร ทำการวิเคราะห์ SWOT และต้องศึกษาวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ตลอดจนพันธกิจหรือภารกิจหน้าที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพงษ์ สำราญรมย์ (2561, หน้า 88) ได้ศึกษาเรื่อง เรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจ เป้าหมาย แผนงานและโครงการเพื่อสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของประเทศและบริบทของสถานศึกษา

3.2 ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้เกี่ยวข้อง ได้มีส่วนร่วมในกระบวนการนี้เพื่อนำเสนอข้อมูลประกอบการตัดสินใจ เพื่อให้ผู้บริหารตัดสินใจในด้านการกำหนดกลยุทธ์ได้อย่างชัดเจน ปรับปรุงการกำหนดกลยุทธ์ก่อนการนำไปใช้ มีกรอบเวลาในการกำกับติดตาม เผยแพร่และรับฟังข้อเสนอแนะ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย อินภู (2558, หน้า 109) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดลอมกอนการบริหารมีการวางแผนการปฏิบัติงาน เปิดโอกาสให้บุคลากรมีสวนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

3.3 ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการประชุมวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย นำการกำหนดกลยุทธ์มากำหนดทิศทางในการพัฒนาสู่การปฏิบัติจริงอย่างมีเป้าหมาย ผู้บริหารต้องมีการระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน และจัดทำโครงการที่สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาสอดคล้องกับ วัชรพงษ์ สำราญรมย์ (2561, หน้า 93) ได้ทำการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ผู้เกี่ยวข้องเช่น หัวหน้างาน หัวหน้า กลุ่มสาระ คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษาชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบเวลากำกับและติดตาม รับฟังข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขกำหนดกลยุทธ์

3.4 ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ สถานศึกษาต้องดำเนินการด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ภายในสถานศึกษา จะต้องครอบคลุมงบประมาณ วิสัยทัศน์ พันธกิจ มีการกำหนดโครงการกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะพัฒนาสถานศึกษา มีการกำหนดงบประมาณให้เหมาะสมกับโครงการ ผู้บริหารต้องติดตามผลการดำเนินกลยุทธ์ทุกขั้นตอน ประสานผู้เกี่ยวข้องให้กำกับ ติดตามผู้ปฏิบัติ มีการประเมินผลการทำงานและรายงานให้ทราบทุกระยะเพื่อให้ถึงเป้าหมายได้ถูกต้อง สอดคล้องกับกมล โสวาปี (2556, หน้า 178) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า ผู้บริหารควรรายงานผลการดำเนินงานต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน ดังนั้น เขตพื้นที่การศึกษาควรมีการกำกับติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง เพิ่มการให้ความรู้ในเรื่องกลยุทธ์แก่ผู้บริหารและครูในการปรับปรุง พัฒนางานในหน้าที่

3.5 ด้านวัฒนธรรมองค์กร องค์กรที่จะประสบความสำเร็จ ควรมีวัฒนธรรมองค์กรที่มีความเรียบง่าย ราบรื่น สมาชิกขององค์กรมีระเบียบวินัย ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ส่งเสริมบุคลากรให้มีการพัฒนาตนเอง และการมีขวัญกำลังใจที่ดีจะทำให้มีความตั้งใจปฏิบัติงาน และผู้บริหารควรสร้างศรัทธาในการประพฤติปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีย อินภู (2558, หน้า 103) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสงเสริมให้ผู้ร่วมงานมีความสามัคคีไว้ใจซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศการทำงานที่ดีและจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะความเป็นผู้นำและผู้ตามของบุคลากรในองคการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 ด้านวัฒนธรรมองค์กร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่น้อยที่สุดในตัวแปร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการจัดการองค์กรให้มีวัฒนธรรมที่ดีและการบริหารบุคลากร ควรตระหนักถึงความถนัดและความสามารถของบุคลากรในโรงเรียน และกระตุ้นให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้วยการเสริมแรงเชิงบวก ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้มีการพัฒนาตนเอง เพื่อให้องค์กรสามารถขับเคลื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านของสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ควรมีนโยบายในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ซึ่งในการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน สถานศึกษาขนาดใหญ่ ย่อมได้รับงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ การบริหารจัดการและมีบุคลากรมากเพียงพอ ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถนำผลการวิจัยไปปฏิบัติให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นจริง

2.2 ควรศึกษาความแตกต่างของแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีขนาดที่แตกต่างกันเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาในแต่ละขนาดต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กมล โสวาปี. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วสิษฐ์พล รอบจังหวัด. (2562). *บทบาทของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรพงษ์ สราญรมย์. (2561). *ความคิดเห็นของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

วิทวัส เจริญรัตน์,เอกลักษณ์ เพียสา, และวันเพ็ญ นันทะศรี. (2567). การศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 4*(3), 769 – 785.

วิราพร ดีบุญมี. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ศรีรัตน์ ประทุมโพธิ์ และอุไร สุทธิแย้ม. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9*(2), 169 – 182.

สมคิด นาคขวัญ, ชูศักดิ์ เอกเพชร และซาฝีน๊ะ แอหลัง. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. (2562). *ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ*. ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2564. http://www.secondary29.go.th/origin1.php.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สุริย์ อินภู่. (2558). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

อรวี อินทร์นาค และรัตนา กาญจนพันธุ์. (2566). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตบางเขน ลาดพร้าว สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร, 6*(3), 82 – 93.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

The Necessary Needs and Instructional Design Guidelines for Developing Highly Effective Habits in Master of Education Students in Educational Administration at Hatyai University

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวรัตน์ ไวชมภู[1] ดร.ชณัฐ พรหมศรี[2] รองศาสตราจารย์ ดร.นิรันดร์ จุลทรัพย์[3]
รองศาสตราจารย์ ดร.จรัส อติวิทยาภรณ์[4] รองศาสตราจารย์ ดร.วัน เดชพิชัย[5]
Asst. Prof. Dr. Navarat Waichompu[1] Dr.Chanat Promsri[2] Assoc. Prof. Dr.Niran Chullasap[3]
Assoc. Prof. Dr.Jarat Atiwittayaporn[4] Assoc. Prof. Dr.Wan Dechpichai [5]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูง และแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษากำหนดขนาดโดยตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 66 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตร จำนวน 3 คน เลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยสภาพที่คาดหวังมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าสภาพปัจจุบัน ส่วนความต้องการจำเป็นของอุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูงเรียงลำดับจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ อุปนิสัยเข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา ทำตามลำดับความสำคัญ คิดแบบชนะ – ชนะ ประสานพลังสิ่งใหม่ สับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ และเริ่มต้นทำก่อนตามลำดับและแนวทางการออกแบบการเรียนการสอน ได้แก่ การสอนให้ผู้เรียนฝึกฝนการรับฟังและการสร้างความเข้าใจในผู้อื่นให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดการจัดลำดับความสำคัญ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแบบสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ผ่านกิจกรรม ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยใช้กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ จัดกิจกรรมหรือการบ้านที่เน้นการพัฒนาตนเอง ฝึกให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายก่อนเริ่มทำงานหรือกิจกรรม และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างวินัยในการลงมือทำทันทีผ่านการใช้กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติจริง

ABSTRACT

The purpose of this research was to examine the current and desired states, the Necessary Needs and the guidelines for designing instructional methods to develop highly effective habits among students in the Master of Education in Educational Administration program at Hatyai University. The sample group was 66 students, size

คำสำคัญ: *สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น อุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูง*

[1,2,3,4,5]อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

[1,2,3,4,5]Lecturer of the Master of Education Program in Educational Administration, Hatyai University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: นวรัตน์ ไวชมภู, navarat.wa@hu.ac.th

รับเมื่อ 3 พฤศจิกายน 2567 แก้ไข 11 ธันวาคม 2567 ตอบรับ 20 ธันวาคม 2567

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

determined by Crazy and Mongan's completion table and 3 instructors, Purposive Sampling. The research tool was a questionnaire created by the researcher, with content validity ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.986. The statistics used included frequency, percentage, mean, standard deviation, and a ranking of essential needs.

The findings revealed that both the current and desired states, overall and in specific areas, were at a high level, with the desired state having a higher mean score than the current state. The order of essential needs for highly effective habits, ranked from highest to lowest, included: understanding others before being understood, prioritizing, thinking win – win, synergizing, sharpening the saw, beginning with the end in mind, and taking initiative. The instructional design guidelines suggested include: teaching students to practice active listening and building empathy; having students complete exercises to prioritize tasks; encouraging students to think creatively with mutual benefit in mind through activities; fostering teamwork through collaborative activities requiring cooperation skills; focusing on exchanging ideas and generating innovative concepts; organizing activities or assignments that emphasize self–improvement; guiding students to set goals before starting work or activities; and encouraging students to build discipline by immediately taking action through hands – on activities.

Keywords: Current State, Desired State, The Necessary Needs, Highly Effective Habits

ภูมิหลัง

ยุคปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในหลายด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการศึกษา รวมทั้งการฟื้นฟูต่าง ๆ หลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด –19 ยิ่งทำให้การบริหารสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน (Cameron & Green, 2019, pp. 58 – 94) การบริหารจัดการในสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีคุณสมบัติและอุปนิสัยที่สามารถปรับตัวได้ในยุคโลกพลิกผัน (VUCA World) โดยผู้นำที่มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีทักษะในการนำพาองค์กรให้ก้าวข้ามความไม่แน่นอน และสามารถสร้างการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรได้ (Covey, 2020, pp. 147 – 149) การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม การบริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพย่อมส่งผลโดยตรงต่อการสร้างสรรค์และพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การเตรียมความพร้อมของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะบุคคลเหล่านี้จะกลายเป็นผู้นำการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนจัดการ และพัฒนาระบบการศึกษาต่อไปในอนาคต สอดคล้องกับแนวคิดของ Hoy & Miskel (2013, pp. 3 – 25) ที่กล่าวว่า การพัฒนาทักษะในการบริหารการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการบริหารงานทั้งในด้านการวางแผน การจัดการทรัพยากร การสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลการดำเนินงานในสถานศึกษา ซึ่งเชื่อมโยงมายังแนวคิดของ Covey (2004, pp. 49 – 70) ที่กล่าวว่าการพัฒนาอุปนิสัยที่ดี เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และความมีวินัย เป็นการสร้างรากฐานให้กับการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและน่าเชื่อถือในอนาคต ผู้นำที่มีอุปนิสัยที่ดีจะสามารถสร้างแรงจูงใจและแรงบันดาลใจให้กับทีมงานและบุคลากรในสถานศึกษาได้ นอกจากนี้ยังส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีให้กับผู้เรียน

ยุคที่การศึกษาและการบริหารสถานศึกษากำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แนวคิด 7 อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของ Stephen R. Covey (2004, pp. 43 – 65) ที่ให้ความหมายของคำว่า “อุปนิสัย” (habit) หมายถึงการผสมผสานกันระหว่าง ความรู้ ทักษะ และความปรารถนา อุปนิสัยจึงกลายเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถใช้ในการเตรียม

ความพร้อมสำหรับบุคคลรวมทั้งนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาอุปนิสัยที่จำเป็นในการเป็นผู้นำและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ แนวคิดดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจหลักการบริหารที่ดี แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการสร้างทักษะที่จำเป็นในด้านการจัดการ การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหาในบริบทที่ซับซ้อนของการศึกษา โดยอุปนิสัยของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสูงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาการศึกษา ผู้นำที่มีอุปนิสัยดังกล่าวไม่เพียงแต่ต้องมีความสามารถในการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด แต่ยังต้องมีความยืดหยุ่นและความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (Fullan, 2020, pp. 23 – 45) ซึ่งมีความแตกต่างกับคำว่า “บุคลิกภาพ” (personality) ที่เน้นการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคลแทนที่จะเป็นการพัฒนาอุปนิสัย Covey (2004, pp. 15 – 21)

ดังนั้น การศึกษาถึงอุปนิสัยที่จำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาในปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของนวรัตน์ ไวชมภู และวัน เดชพิชัย (2564, หน้า 211) ที่เขียนในบทความวิชาการเรื่องความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำ 7 อุปนิสัยมาใช้ท่ามกลางวิถีชีวิตใหม่ โดยกล่าวว่าอุปนิสัยเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้จากการกระทำที่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง โดยมีความสัมพันธ์กับพื้นฐานในการดำเนินชีวิต แนวคิด ความรู้ ประสบการณ์ ทัศนคติ และทักษะของบุคคลนั้น ๆ

อุปนิสัย 7 ประการของ Stephen R. Covey (2004) ประกอบด้วย 1) การเริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) การเป็นผู้ริเริ่มและมีความรับผิดชอบในบทบาทของตนเองถือเป็นอุปนิสัยสำคัญสำหรับนักศึกษาที่กำลังเตรียมตัวเป็นผู้บริหารสถานศึกษา การฝึกฝนให้นักศึกษามีความคิดเริ่มต้นทำก่อนจะช่วยให้พวกเขามีทัศนคติที่สามารถรับมือกับปัญหาและสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นในยุคที่การศึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว 2) เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและการกำหนดเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการบริหารการศึกษา แนวคิดนี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถวางแผนและดำเนินการตามเป้าหมายทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้พวกเขาสามารถตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ ขององค์กรได้โดยไม่สูญเสียทิศทาง 3) ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) การจัดลำดับความสำคัญของงานเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารการศึกษา การฝึกให้นักศึกษารู้จักเลือกทำสิ่งที่มีคุณค่าและสำคัญที่สุดก่อนจะช่วยให้พวกเขามีทักษะในการจัดการเวลาและทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารสถานศึกษา 4) คิดแบบชนะ–ชนะ (Think Win – Win) อุปนิสัยนี้สอนให้นักศึกษาคิดถึงประโยชน์ร่วมกันและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร แนวคิดนี้เป็นพื้นฐานในการสร้างบรรยากาศของความร่วมมือและความไว้วางใจในสถานศึกษา การฝึกให้นักศึกษามีวิธีคิดแบบชนะ – ชนะจะช่วยสร้างผู้นำที่สามารถเจรจาและประนีประนอมเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับทุกฝ่าย 5) เข้าใจผู้อื่นก่อนแล้วจึงให้ผู้อื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, Then to Be Understood) ทักษะการฟังและการเข้าใจผู้อื่นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา การสอนนักศึกษาให้รับฟังและเข้าใจความต้องการและมุมมองของผู้อื่นก่อนจะช่วยให้พวกเขาสามารถสื่อสารและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร 6) ผสานพลังประสาน (Synergize) การทำงานร่วมกับผู้อื่นและใช้ประโยชน์จากความแตกต่างในทีมเป็นทักษะสำคัญของผู้นำการศึกษา การฝึกให้นักศึกษารู้จักการผสานพลังประสานจะช่วยให้พวกเขาเป็นผู้นำที่สามารถสร้างทีมงานที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาและ 7) ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) การพัฒนาตนเองทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และปัญญาเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การสอนให้นักศึกษารู้จักการดูแลตนเองและพัฒนาทักษะที่จำเป็นจะทำให้พวกเขาพร้อมรับมือกับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในโลกการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

แนวคิด 7 อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของ Stephen R. Covey มีความสำคัญอย่างยิ่งในการเตรียมนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ให้พร้อมสำหรับการเป็นผู้นำในสถานศึกษาที่ต้องเผชิญกับความท้าทายของการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน อุปนิสัยเหล่านี้ไม่เพียงช่วยให้นักศึกษาพัฒนาทักษะการบริหารที่ดี แต่ยังส่งเสริมการพัฒนาตนเองและการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสำเร็จและความยั่งยืนให้กับสถานศึกษา

ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการเตรียมความพร้อมของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จึงมุ่งที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยใช้แนวคิด 7 อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของ Stephen R. Covey (2004, pp. 65 – 145) ที่ประกอบด้วย 1) เริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) 2) เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) 3) ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) 4) คิดแบบชนะ ชนะ (Think Win – Win) 5) เข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, then to be Understood) 6) ประสานพลังสิ่งใหม่ (Synergize) และ 7) ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการการสอนให้กับผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อยู่ในระดับใด

2. ความต้องการจำเป็นอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษาของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีลำดับเป็นอย่างไร

3. แนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่มีอะไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

3. เพื่อศึกษาแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด 7 อุปนิสัยพัฒนาสู่ผู้ที่มีประสิทธิผลสูง (The 7 Habits of Highly Effective People) ของ Covey (2004) ประกอบด้วย 1) เริ่มต้นทำก่อน (Be Proactive) 2) เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ (Begin with the End in Mind) 3) ทำตามลำดับความสำคัญ (Put First Things First) 4) คิดแบบชนะ ชนะ (Think Win – Win) 5) เข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา (Seek First to Understand, then to be Understood) 6) ประสานพลังสิ่งใหม่ (Synergize) และ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

7) ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ (Sharpen the Saw) เนื่องจากเป็นอุปนิสัยที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการเรียนการสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษาซึ่งจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

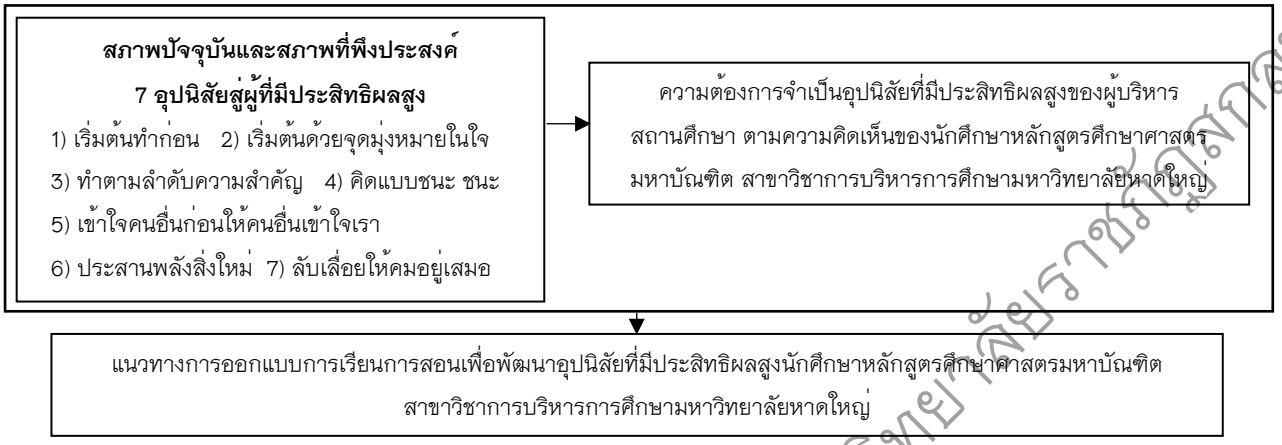

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ตามรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 80 คน และอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 12 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับฉลากแบบไม่ใส่คืน และอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เลือกตามคุณสมบัติ ได้แก่ ประสบการณ์การสอนหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ รายวิชาภาวะผู้นำภาวะผู้นำทางการศึกษา รายวิชากฎหมายการศึกษา รายวิชาการประกันคุณภาพการศึกษา รวมจำนวน 3 คน เนื่องจากเป็นรายวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุปนิสัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา 2) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน เก็บข้อมูลจากนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 66 คน แบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Rating

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Scale) จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) เริ่มต้นทำก่อน 2) เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ 3) ทำตามลำดับความสำคัญ 4) คิดแบบชนะ ชนะ 5) เข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา 6) ประสานพลังสิ่งใหม่ และ 7) ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ รวมจำนวน 35 ข้อ และ 3) แบบสอบถามปลายเปิดแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต จำนวน 7 ข้อ เก็บข้อมูลจากอาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 3 คน

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (validity) ด้วยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ได้ค่าความตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป (บุญชุม ศรีสะอาด, 2560) การวิจัยนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างโดยยึดหลักปฏิบัติตามหลักจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตาม Belmont Report ดังนี้ 1) หลักความเคารพในบุคคล (respect for person) โดยผู้วิจัยมีข้อคำถามขอความยินยอมเพื่อเข้าร่วมการวิจัยด้วยความสมัครใจ 2) หลักการให้ประโยชน์ไม่ก่อให้เกิดอันตราย (beneficence/Non-maleficence) โดยผู้วิจัยแจ้งให้ทราบว่า ผลการวิจัยก่อให้เกิดประโยชน์อย่างไรต่อวิชาการศึกษา และกลุ่มตัวอย่างจะไม่ได้รับความเสี่ยงหรืออันตรายใด ๆ ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรักษาความลับจากแบบสอบถาม โดยการบันทึกข้อมูลจะไม่มี identifier ที่ระบุถึงตัวอาสาสมัครในการวิจัยครั้งนี้ และจะทำลายข้อมูลภายหลังผลการวิจัยเผยแพร่ และ 3) หลักความยุติธรรม (justice) ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยไม่มีอคติและมีการกระจายประโยชน์ที่จะได้รับข้อมูล

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามแบบออนไลน์โดย Google Form ไปยังนักศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับภายใน 30 วัน และส่งแบบสอบถามปลายเปิดให้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ด้วยตนเอง

3. หลังจากได้รับแบบสอบถามครบ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนทุกฉบับก่อนนำไปวิเคราะห์ โดยได้รับแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน กลับครบจำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 และแบบสอบถามปลายเปิดแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต 3 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้แก่ เพศ อายุ และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน ตามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 7 ด้าน วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วเทียบกับเกณฑ์สมบูรณ์ (Absolute Criteria) ซึ่งแบ่งค่าช่วงคะแนนเป็นช่วง ๆ ตามแนวคิดของเบสท์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 100)

3. ข้อมูลความต้องการจำเป็นอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่โดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) ในการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น โดยใช้สูตร $PNI_{modified} = (I - D)/D$

เมื่อ PNI หมายถึง ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index)

I (Important) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน

D (Degree of Success) หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์

4. ข้อมูลแนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูง วิเคราะห์โดยการสรุปประเด็นของอุปนิสัยด้วยค่าความถี่และนำเสนอเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดลำดับความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

นักศึกษาส่วนใหญ่เพศหญิงร้อยละ 60.60 เพศชายร้อยละ 39.40 ส่วนใหญ่มีอายุ 51 ปีขึ้นไป ร้อยละ 34.80 รองลงมา คือ 31– 40 ปี ร้อยละ 25.80, 41 – 50 ปี ร้อยละ 22.70 และ 23 – 30 ปี ร้อยละ 16.70 และประสบการณ์ในการทำงานส่วนใหญ่มากกว่า 10 ปี ร้อยละ 45.50 รองลงมา คือ 5 – 10 ปี ร้อยละ 33.30 และน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 21.20

2. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ของอุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษายุคโลกพลิกผัน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดสงขลา

ตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมและรายด้านของอุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษา

(n = 66)

	อุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูง	สภาพปัจจุบัน (I)			สภาพที่พึงประสงค์(D)			$PNI_{modified}$	ลำดับ
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1	เริ่มต้นทำก่อน	3.84	.72	มาก	4.28	.64	มาก	0.10	4
2	เริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ	3.79	.83	มาก	4.35	.71	มาก	0.13	3
3	ทำตามลำดับความสำคัญ	3.76	.80	มาก	4.36	.70	มาก	0.14	2
4	คิดแบบชนะ ชนะ	3.63	.87	มาก	4.23	.69	มาก	0.14	2
5	เข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา	3.62	.82	มาก	4.29	.66	มาก	0.16	1
6	ประสานพลังสิ่งใหม่	3.66	.78	มาก	4.26	.68	มาก	0.14	2
7	ลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ	3.71	.77	มาก	4.30	.70	มาก	0.14	2
	เฉลี่ยรวม	**3.72**	**.80**	**มาก**	**4.30**	**.68**	**มาก**	**0.14**	

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากตาราง 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยสภาพที่คาดหวังมีค่าคะแนนเฉลี่ยนมากกว่าสถาพปัจจุบัน ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = .80, $\overline{X}$ = 3.72, S.D. = .68) ส่วนความต้องการจำเป็นของอุปนิสัยผู้มีประสิทธิผลสูง ภาพรวมมีค่า ($PNI_{modified}$ = 0.14) เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ อุปนิสัยเข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา ($PNI_{modified}$ = 0.16) อุปนิสัยทำตามลำดับความสำคัญ ($PNI_{modified}$ = 0.14) อุปนิสัยคิดแบบชนะ ชนะ ($PNI_{modified}$ = 0.14) อุปนิสัยประสานพลังสิ่งใหม่ ($PNI_{modified}$ = 0.14) อุปนิสัยลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ ($PNI_{modified}$ = 0.14) อุปนิสัยเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ ($PNI_{modified}$ = 0.13) และอุปนิสัยเริ่มต้นทำก่อน ($PNI_{modified}$ = 0.10) ตามลำดับ

3. แนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยอ้างอิงจากค่าคะแนน $PNI_{modified}$ มีดังนี้

1. อุปนิสัยเข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา ($PNI_{modified}$ = 0.16)

เน้นการสอนให้ผู้เรียนฝึกฝนการรับฟังและการสร้างความเข้าใจในผู้อื่น เช่น การใช้บทบาทสมมุติกิจกรรมกลุ่มที่ต้องรับฟังความคิดของผู้อื่น หรือฝึกทักษะการฟังเชิงรุก (active listening)

2. อุปนิสัยทำตามลำดับความสำคัญ ($PNI_{modified}$ = 0.14)

ให้ผู้เรียนทำแบบฝึกหัดการจัดลำดับความสำคัญ เช่น การจัดทำ To – Do List ของเป้าหมายระยะสั้นและระยะยาว หรือการแบ่งเวลาในการทำงาน โดยเน้นการวางแผนและการจัดการเวลาสำหรับภารกิจสำคัญ

3. อุปนิสัยคิดแบบชนะ ชนะ ($PNI_{modified}$ = 0.14)

กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดแบบสร้างสรรค์โดยคำนึงถึงประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ผ่านกิจกรรม เช่น การอภิปรายในกลุ่ม หรือการสร้างแนวทางที่ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ร่วมกันในกรณีศึกษา

4. อุปนิสัยประสานพลังสิ่งใหม่ ($PNI_{modified}$ = 0.14)

ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมโดยใช้กิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการทำงานร่วมกัน เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ เช่น กิจกรรมทำโครงการหรือชิ้นงานรายกลุ่มที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์จากสมาชิกทุกคนในทีม

5. อุปนิสัยลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ ($PNI_{modified}$ = 0.14)

จัดกิจกรรมหรือชิ้นงานที่มอบหมายที่เน้นการพัฒนาตนเอง เช่น การวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง และสร้างแผนพัฒนาทักษะต่าง ๆ หรือการให้ผู้เรียนได้เลือกทักษะใหม่ที่สนใจเพื่อเรียนรู้เพิ่มเติม

6. อุปนิสัยเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ ($PNI_{modified}$ = 0.13)

ฝึกให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายก่อนเริ่มทำงานหรือกิจกรรม เช่น การใช้แผนภูมิ Mind Mapping เพื่อช่วยสร้างภาพรวมของเป้าหมาย หรือการเขียนวัตถุประสงค์ของงานแต่ละชิ้น

7. อุปนิสัยเริ่มต้นทำก่อน ($PNI_{modified}$ = 0.10)

ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างวินัยในการลงมือทำทันทีผ่านการใช้กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติจริง เช่น กิจกรรมการทำสิ่งเล็ก ๆ ที่สามารถเริ่มทำได้ทันที หรือการตั้งกฎว่าทุกครั้งที่มีงานใหม่ต้องทำทันที 1 ขั้นตอน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารมีการตระหนักถึงความสำคัญของการมีอุปนิสัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสำหรับการบริหารงานในสถานศึกษา อย่างไรก็ตาม ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.80) มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน ($\overline{X}$ = 3.72, S.D. = 0.68) อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความต้องการที่จะพัฒนาอุปนิสัยเพิ่มเติมของผู้บริหารเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในสังคมและสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยค่าคะแนนเฉลี่ยที่สูงขึ้นในสภาพที่พึงประสงค์สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างในการพัฒนาตนเองของผู้บริหารในเรื่องของการเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลสูง (Goleman, 2019, pp. 30 – 90) การขาดความมั่นใจในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและการขาดแคลนอุปนิสัยบางประการ อาจส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่ต้องมีการปรับตัวอย่างรวดเร็วในยุคโลกพลิกผัน และชี้ให้เห็นว่าในยุคโลกพลิกผันซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ผู้บริหารควรมีอุปนิสัยที่เน้นการปรับตัว การทำงานแบบร่วมมือ และการคิดในเชิงกลยุทธ์เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เช่น การคิดเชิงบวก การสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Covey, 2020, pp. 100 – 170) โดยการพัฒนาคุณลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถรับมือกับความไม่แน่นอนในอนาคตได้ดีขึ้น

2. ความต้องการจำเป็นอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ความต้องการจำเป็นอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูง พบว่า อุปนิสัยเข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรามีค่าสูงสุด ($PNI_{modified}$ = 0.16) แสดงให้เห็นว่าผลการวิจัยให้ความสำคัญต่ออุปนิสัยนี้เป็นสิ่งสำคัญสูงสุดที่ผู้บริหารต้องการ เนื่องจากเป็นพื้นฐานในการสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครอง ความสามารถในการรับฟังและเข้าใจความต้องการของผู้อื่นก่อนจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด และมีความเห็นอกเห็นใจ ซึ่งนำไปสู่การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและเปิดกว้าง (Covey, 2020, pp. 200 – 240) รองลงมาก คือ อุปนิสัยทำตามลำดับความสำคัญ ($PNI_{modified}$ = 0.14) อุปนิสัยนี้ช่วยให้ผู้บริหารสามารถบริหารเวลาและทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญจะสามารถจัดการงานที่สำคัญและเร่งด่วนได้ก่อน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และสามารถมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายหลักที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษา (Williams & Ferris, 2021, pp. 48 – 85) อุปนิสัยคิดแบบชนะ–ชนะ ($PNI_{modified}$ = 0.14) ในการส่งเสริมการคิดแบบชนะ–ชนะ มีบทบาทสำคัญในบริบทของสถานศึกษา เนื่องจากช่วยให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทุกฝ่าย และสร้างความรู้สึกที่ดีต่อการร่วมงานกันในทีม งานวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าผู้บริหารที่สามารถสร้างสรรค์แนวทางการทำงานแบบ “ชนะ ชนะ” จะลดปัญหาความขัดแย้งในสถานศึกษาและเพิ่มการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ (Johnson, 2022, pp. 60 – 110) อุปนิสัยประสานพลังสิ่งใหม่ ($PNI_{modified}$ = 0.14) เป็นอุปนิสัยที่แสดงถึงความสามารถในการประสานพลังและสร้างสรรค์สิ่งใหม่เป็นอีกหนึ่งอุปนิสัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถนำเอาทรัพยากรที่มีมาใช้ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ การสร้างสรรค์ไอเดียใหม่ ๆ ร่วมกับทีมช่วยให้การพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษา (Goleman, 2019, pp. 120 – 170) อุปนิสัยลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ ($PNI_{modified}$ = 0.14) เป็นอุปนิสัยนี้สะท้อนถึงความสำคัญของการพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องของผู้บริหาร การที่ผู้บริหารไม่หยุดพัฒนาตนเองทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษาได้ดี

ยิ่งขึ้น งานวิจัยยังแสดงให้เห็นว่าผู้บริหารที่พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอจะสามารถแก้ไขปัญหาและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Maslow, 2020, pp. 150 – 200) อุปนิสัยเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ ($PNI_{modified}$ = 0.13) เนื่องจากการเริ่มต้นด้วยเป้าหมายในใจช่วยให้ผู้บริหารสามารถวางแผนงานได้อย่างชัดเจนและมีทิศทางในการทำงาน สอดคล้องกันแนวคิดของ (Covey, 2020, pp. 75 – 105) ที่กล่าวว่าเมื่อมีเป้าหมายที่ชัดเจนจะสามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่ทีมงานได้ดียิ่งขึ้น และทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ มีความมุ่งมั่นและแน่นอนมากขึ้น และอุปนิสัยเริ่มต้นทำก่อน ($PNI_{modified}$ = 0.10) เนื่องจากการเริ่มทำงานทันทีช่วยให้ผู้บริหารสามารถรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว (Duhigg, 2019) โดยแม้ว่าค่าดัชนีของอุปนิสัยนี้จะอยู่ในระดับต่ำสุด แต่ยังคงมีความสำคัญในฐานะของอุปนิสัยพื้นฐานที่เสริมสร้างให้ผู้บริหารสามารถสร้างวินัยและความพร้อมในองค์กรได้ดีขึ้น

3. แนวทางการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาอุปนิสัยที่มีประสิทธิผลสูงสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ สามารถอภิปรายดังนี้

อุปนิสัยเข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา งานวิจัยแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการรับฟังและเข้าใจผู้อื่นสามารถเสริมสร้างความไว้วางใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลได้ดีขึ้น (Covey, 2020, pp. 200 – 240) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญในผู้นำ นอกจากนี้ยังพบว่าการรับฟังเชิงรุกช่วยให้การตัดสินใจของผู้นำมีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น (Senge, 2018, pp. 90 – 130) อุปนิสัยทำตามลำดับความสำคัญ เนื่องจากผู้นำที่มีความสามารถในการจัดลำดับความสำคัญนั้นจะสามารถจัดการเวลาได้ดีกว่า และทำให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้เร็วขึ้น เห็นได้จากงานวิจัยของ Eisenhower Matrix (Williams & Ferris, 2021, pp. 100 – 150) ที่ระบุว่า การทำตามลำดับความสำคัญช่วยลดความเครียดและเพิ่มประสิทธิภาพในงานที่ทำ อุปนิสัยคิดแบบชนะ ชนะ แสดงให้เห็นว่าการคิดแบบ “ชนะ ชนะ” ช่วยเสริมสร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกฝ่ายได้รับผลประโยชน์ ซึ่งเป็นลักษณะที่ผู้นำที่มีความเชื่อถือมักมี (Johnson, 2022, pp. 150 – 200) งานวิจัยยังสนับสนุนว่าการตัดสินใจแบบนี้สามารถลดความขัดแย้งและเพิ่มความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนในทีม (Kim et al., 2019, pp. 80 – 120) อุปนิสัยประสานพลังสิ่งใหม่ เป็นความสามารถในการประสานพลังจากหลายฝ่ายช่วยให้การทำงานทีมมีประสิทธิภาพมากขึ้น งานวิจัยชี้ว่าผู้นำที่สามารถสร้างสรรค์ไอเดียใหม่จากการทำงานร่วมกันสามารถเพิ่มผลผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญ (Goleman, 2019, pp. 100 – 150) และส่งเสริมให้สมาชิกในทีมสามารถพัฒนาตนเองได้ผ่านการเรียนรู้ร่วมกัน อุปนิสัยลับเลื่อยให้คมอยู่เสมอ เป็นการพัฒนาตนเองระบุว่าผู้นำที่เรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องจะมีแนวโน้มประสบความสำเร็จมากขึ้น (Maslow, 2020, pp. 150 – 200) และสามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในองค์กรได้ดีขึ้น ทำให้ผู้นำมีความยืดหยุ่นและสามารถรับมือกับความท้าทายใหม่ ๆ ได้ดีขึ้น อุปนิสัยเริ่มต้นด้วยจุดมุ่งหมายในใจ การมีเป้าหมายที่ชัดเจนช่วยให้ผู้นำมีทิศทางในการทำงานและช่วยให้ผู้ตามมีความมั่นใจในวิสัยทัศน์ของผู้นำ (Covey, 2020, pp. 75 – 105) วิจัยยังพบว่าผู้นำที่มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสามารถสร้างแรงจูงใจในทีมงานได้มากกว่า อุปนิสัยเริ่มต้นทำก่อน เนื่องจากการเริ่มลงมือทำในทันทีเป็นคุณลักษณะที่ช่วยให้ผู้นำสามารถดำเนินงานได้อย่างรวดเร็ว งานวิจัยพบว่าผู้นำที่มีวินัยในการเริ่มทำงานทันทีนั้นมีโอกาสสำเร็จมากกว่า (Duhigg, 2019, pp. 50 – 100) และช่วยกระตุ้นให้ผู้ตามมีความรับผิดชอบและพร้อมลงมือทำเช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 นำไปใช้ในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอุปนิสัยแต่ละด้าน เช่น กิจกรรมฝึกการฟังเพื่อพัฒนาอุปนิสัย “เข้าใจคนอื่นก่อนให้คนอื่นเข้าใจเรา” หรือการวางแผนงานที่มีลำดับความสำคัญเพื่อสร้างอุปนิสัยในการจัดการเวลา

1.2 การจัดทำหลักสูตรพัฒนาผู้นำ นำผลวิจัยไปปรับใช้ในการสร้างหลักสูตรระยะสั้นในการพัฒนาผู้นำ โดยเน้นการเรียนรู้ที่ให้ผู้เข้าร่วมเข้าใจถึงคุณค่าของอุปนิสัย เช่น การจัดทำโมดูลการคิดแบบ “ชนะ–ชนะ” และประสานพลังสิ่งใหม่ เพื่อให้ผู้นำเข้าใจถึงความสำคัญของความร่วมมือและการสร้างประโยชน์ร่วมกันในทีม

1.3 การประเมินอุปนิสัยในกระบวนการคัดเลือกบุคลากร สามารถใช้ผลการวิจัยในการออกแบบเครื่องมือการประเมินอุปนิสัยเพื่อใช้ในการคัดเลือกบุคลากรที่มีศักยภาพในการเป็นผู้นำ เช่น การใช้แบบประเมินการฟังเชิงรุกหรือการคิดในเชิงบวกและมุ่งเน้นเป้าหมาย เพื่อให้ได้บุคคลที่มีอุปนิสัยเหมาะสมต่อการเป็นผู้นำในองค์กร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอุปนิสัยและผลลัพธ์ในการทำงาน เพื่อศึกษาว่าแต่ละอุปนิสัยมีผลต่อผลลัพธ์การทำงานหรือประสิทธิภาพในการทำงานในบริบทต่าง ๆ อย่างไร เช่น ผลกระทบของการมีอุปนิสัยในการทำตามลำดับความสำคัญต่อประสิทธิภาพการทำงานในทีม

2.2 การทดลองนำอุปนิสัยไปใช้ในบริบทที่หลากหลาย ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมในบริบทที่แตกต่างกัน เช่น การใช้ในองค์กรที่มีวัฒนธรรมองค์กรหลากหลาย หรือในสาขาวิชาชีพที่แตกต่างกัน เพื่อศึกษาว่าอุปนิสัยเหล่านี้ยังคงส่งผลในเชิงบวกหรือไม่ และควรปรับปรุงวิธีการฝึกอบรมให้เหมาะสมตามบริบท

2.3 การวิจัยเพื่อประเมินผลระยะยาวของอุปนิสัยทั้ง 7 ควรมีการวิจัยติดตามระยะยาวเพื่อประเมินว่าอุปนิสัยเหล่านี้มีผลต่อการเป็นผู้นำที่ยั่งยืนหรือไม่ เช่น การติดตามผู้ที่ผ่านการพัฒนาผ่านอุปนิสัยเหล่านี้หลังจาก 1 ปี หรือ 5 ปี เพื่อดูว่าความสำเร็จในการเป็นผู้นำมีความยั่งยืนหรือไม่

2.4 การศึกษาปัจจัยส่งเสริมและปัจจัยขัดขวาง เพื่อค้นหาปัจจัยภายในและภายนอกที่อาจมีผลต่อการพัฒนาอุปนิสัยเหล่านี้ เช่น สภาพแวดล้อมการทำงานหรือวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้สามารถพัฒนาแนวทางการฝึกอบรมและพัฒนาอุปนิสัยได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

นวรัตน์ ไวชมภู และ วัน เดชพิชัย. (2564). ความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำ 7 อุปนิสัยมาใช้ท่ามกลางวิถีชีวิตใหม่. *วารสารการศึกษาและนวัตกรรมการเรียนรู้*, *1*(2), 207 – 217.

Cameron, E., & Green, M. (2019). *Making Sense of Change Management: A Complete Guide to the Models, Tools and Techniques of Organizational Change*. Kogan Page Publishers.

Covey, S. R. (2004). *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change*. Free Press.

Covey, S. R. (2020). *The 7 Habits of Highly Effective People: Powerful Lessons in Personal Change.* Simon & Schuster.

Duhigg, C. (2019). *The power of habit*. Random House.

Fullan, M. (2020). *Leading in a culture of change*. John Wiley & Sons.

Goleman, D. (2019). *Emotional intelligence*. Bantam Books.

Hoy,W.K, and C. G. Miskel. (2013). *Educational Administration: Theory, Research, and Practice*. (9th ed.) New York McGraw–Hill

Johnson, D. W. (2022). *Leading with integrity*. Routledge.

Kim, S., Song, K., & Lee, J. (2019). *Win – win negotiation strategies*. McGraw – Hill.

Maslow, A. H. (2020). *Self–actualization and leadership*. Basic Books.

Senge, P. M. (2018). *The fifth discipline: The art & practice of the learning organization*. Crown Publishing Group.

Williams, T., & Ferris, C. (2021). *Time management and priority setting for leaders*. HarperCollins.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

Skills Of School Administrators That Affect Academic Administration Towards Excellence of Schools Under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3

ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร[1]
Dr.Weerasak Suwannatrai[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกนได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 327 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน คือ ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 และการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา โดยมีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีอำนาจำแนกเท่ากับ 0.68 – 0.94 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ABSTRACT

This research aimed to 1) study the skills of school administrators, 2) study academic administration towards excellence of educational institutions, and 3) study the relationship between the skills of school administrators and academic administration towards excellence of educational institutions. The sample group consisted of school administrators and teachers under the Office of the Primary Educational Service Area, Sakon Nakhon Area 3, academic year 2023. The sample size was determined using the Crazy and Morgan sample comparison table, resulting in a sample of 327 people using stratified random sampling. The research instruments were a questionnaire divided into 2 parts: skills of school administrators under the Office of the Primary Educational

คำสำคัญ: ทักษะผู้บริหาร การบริหารงานวิชาการ

[1]*สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*

[1]*Under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 3*

*ผู้ติดต่อ, อีมล: ดร.วีระศักดิ์ สุวรรณไตร, weerasak7864@gmail.com

รับเมื่อ 29 กรกฎาคม 2567 แก้ไข 5 พฤศจิกายน 2567 ตอบรับ 23 ธันวาคม 2567

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Service Area, Sakon Nakhon Area 3 and academic administration towards excellence of educational institutions. It was a 5-level rating scale with a discrimination power of 0.68 – 0.94 and a reliability of 0.96 for the whole scale. The statistics used for data analysis were mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient.

The results of the study found that:

1. The skills of school administrators are at a high level overall.

2. Academic administration towards excellence of the school is at a high level overall.

3. The skills of school administrators and academic administration towards excellence of the school are positively related at a high level with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Skills Of School Administrators Academic administration

ภูมิหลัง

ปัจจุบันทั่วโลกกำลังเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมการเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างอย่างรวดเร็ว ไม่เพียงแต่ประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนาเท่านั้นแต่ยังรวมไปถึงทุก ๆ ประเทศทั่วโลก ซึ่งส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนมีความแตกต่างกันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมากมายหลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษา และข้ามวัฒนธรรมมาอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกัน จนทำให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกของการทำงานจึงรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกันและทำงานในสายงานเดียวกัน มาเป็นในบุคคลหนึ่งคนต้องมีทักษะที่จำเป็นหลาย ๆ ด้านเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังปรากฏประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เองก็มีได้รวมกลุ่มกันเป็นกลุ่มประชาคมอาเซียนซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค ในส่วนประเทศไทยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญและเร่งพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐานที่ทัดเทียมกับกลุ่มประเทศในชาติอาเซียนและนานาประเทศ เพื่อความสำเร็จทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิต การศึกษาจึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ และได้รับการคาดหวังในการทำหน้าที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, หน้า 12) โดยมุ่งให้มีทักษะที่จำเป็นและมีคุณธรรมจริยธรรม อันเป็นตัวแปรสำคัญซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาพลเมืองของประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2560 – 2579) ที่ได้กำหนดไว้ว่า ประเทศชาติมีความมั่นคงมั่งคั่ง และยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว และนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคนไทยให้มีความสุข สร้างรายได้เพิ่มขึ้นอันจะส่งผลให้สังคมไทยมีความมั่นคง ยุติธรรมและความเสมอภาคเกิดขึ้น ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวง เพื่อให้การดำเนินการจัดการศึกษาและบริหารจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป้าหมายของแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ให้ความสำคัญกับประเด็นคุณภาพและประสิทธิภาพในทุกมิติทั้งผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา ข้าราชการพลเรือน และผู้บริหารทุกระดับตลอดจนสถานศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทและตลอดชีวิตจะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการศึกษา และบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับและมีความสำคัญและเกี่ยวโยงกันในการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, หน้า 9) การจัดการศึกษานั้นสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลักซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นภาระที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้ประสิทธิภาพเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศอันจะนาไปสู่การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศของชาติ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรู้เท่าทัน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเอง คิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบในการทางานให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสมและต้องรับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่นและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อ่ำดอนกลอย, 2560, หน้า 8) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำต้องมีความพร้อมทั้งด้านคุณลักษณะที่โดดเด่นมีทักษะทางปัญญาระดับสูงและการบริหารจัดการแนวใหม่ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนอกจากนี้ต้องมีเจตคติที่ดี และเป็นบุคคลที่มีวิสัยทัศน์ และความคาดหวังสูง มุ่งสร้างความสำเร็จและมีจิตเชิงสร้างสรรค์ ตลอดจนการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และสร้างสถานศึกษาให้เป็นองค์การนวัตกรรมยุคใหม่ (ชัยยนต์ เพาพาน, 2561, หน้า 9)

ในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษารวมถึงผู้บริหารหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ ไม่สามารถหยุดพัฒนาตนเองได้ หากแต่ต้องเร่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทักษะและความพร้อมให้กับตนเองและองค์กรของตน ในการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงหรือผลกระทบต่าง ๆ ที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในอนาคตเนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและรวดเร็ว รวมทั้งยังมีกระแสการเคลื่อนไหวของข้อมูลข่าวสาร อิทธิพลของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง การเรียกร้องสิทธิ และรูปแบบการให้บริการที่แตกต่างจากในอดีตนวัตกรรมใหม่และความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีรวมถึงกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลายที่ล้วนแล้วแต่ส่งผลต่อการบริหารจัดการในหน่วยงานด้านการศึกษา แทบทั้งสิ้นผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันจำเป็นต้องมีทักษะเพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (มัทนา วังถนอมศักดิ์, 2561, หน้า 105) ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นผู้นำองค์กรและมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษานั้น จึงจำเป็นจะต้องมีทักษะในการบริหารงาน สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ และการทำงานให้สอดคล้องกับบริบทหรือสถานการณ์ในปัจจุบันได้เพื่อให้การดำเนินงานนั้นประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล หรืออาจกล่าวได้ว่าในการบริหารสถานศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องมีทักษะอันเป็นตัวแปรสำคัญในการขับเคลื่อนด้านการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีวิสัยทัศน์ในการ สร้างคนดี คนเก่ง บนพื้นฐานความเป็นไทย ก้าวไกลสู่สากล และมีเป้าหมายในการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน มีศักยภาพและคุณภาพ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสมรรถนะตามหลักสูตร สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษา อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพสามารถจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจแบบพอเพียง และมีเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการศึกษาทุกระดับ และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อมุ่งพัฒนาสู่ Thailand 4.0 ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายตามยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการและนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อพัฒนาคนไทยในทุกมิติ และในทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง พัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่ความสมบูรณ์ เพื่อให้มีความสามารถในการบริหารจัดการ ด้วยความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความคิดเห็นทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาและการบริหารจัดการงานวิชาการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศ รองรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศให้มีคุณภาพพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับนานาอารยประเทศได้ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นอย่างไร

2. การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นอย่างไร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

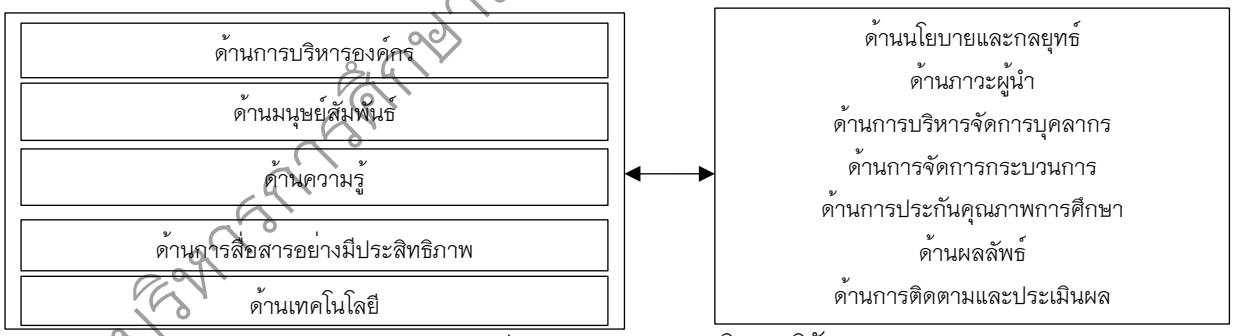

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 181 แห่ง จำนวนทั้งสิ้น 1,285 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ใช้การสุ่มแบบ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบ่งชั้นตามสัดส่วนโดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่มหลังจากนั้นคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแต่ละอำเภอโดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่มด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (บุญชม ศรีสะอาด, 2559, หน้า 47) ครูจำนวนทั้งสิ้น 237 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

2. แบบสอบถามการบริหารวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ถึงผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัย

2. ผู้วิจัยส่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 327 ฉบับ พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้สถานศึกษาส่งเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลให้กับผู้บริหารและข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามและรวบรวมไว้ โดยผู้วิจัยกำหนดวันในการรับแบบสอบถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามกลับคืน

3. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนและมีความสมบูรณ์ครบ 327 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน คำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 4.32 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.74 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านความรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.72

2. การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.82 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการติดตามและการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.26 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.78 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.18 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.88

3. ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารองค์กร และด้านความรู้ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทักษะการมีมนุษย์สัมพันธ์ และการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างความร่วมมือ หรือสร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้แก่ผู้ร่วมงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของแพรวดาว สนองผัน (2561, หน้า 45) ที่ได้ศึกษาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 11 ทักษะ คือ ทักษะมนุษย์ ทักษะด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะด้านความคิดรวบยอด ทักษะด้านเทคนิค ทักษะด้านการศึกษาและการสอนทักษะด้านความรู้ความคิด ทักษะด้านการบริหาร ทักษะด้านการวางแผน ทักษะด้านการประเมินทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและการบริหารจัดการ และทักษะด้านการสร้างทีมงาน ซึ่งทุกทักษะต่างก็มีความจำเป็นสาหรับผู้บริหารในยุคนี้ ผู้บริหารต้องตื่นตัวและเตรียมความความพร้อมต่อการเปลี่ยนที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับแนวคิดของมัทนา วังถนอมศักดิ์ (2561, หน้า 156) ได้ศึกษาการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนในประเทศเพื่อให้มีความสามารถเทียบเคียงกับนานาชาติได้ โดยอาศัยบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถและกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล จากแนวคิดดังกล่าวทำให้บุคลากรทาง การศึกษาทุกคนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาเนื่องจากเป็นผู้มีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรการพัฒนาบุคลากรต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหารโดยการเพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งทักษะที่จำเป็นสาหรับผู้บริหารสถานศึกษา คือ ทักษะด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทักษะเชิงความคิดรวบยอด ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ ทักษะการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ทักษะทางด้านอารมณ์หรือความฉลาดทางอารมณ์ ทักษะในการจัดการตนเอง ทักษะในการจัดการอาชีพ ทักษะในการวัดและประเมินผลงาน มีทักษะการบริหารความเปลี่ยนแปลง ทักษะการชักจูงและทักษะการวิจัย จากที่กล่าวมานั้นจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะที่หลากหลายเพื่อใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการมีมนุษย์สัมพันธ์เพื่อสร้างความร่วมมือ และลดความตรึงเครียดในการทำงาน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงทักษะการใช้เทคโนโลยีและดิจิทัลต่าง ๆ ในการบริหารจัดการสารสนเทศ การนำเสนอผลงานต่าง ๆ และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้และเพิ่มพูนทักษะของตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องเพื่อให้มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และรองรับการเปลี่ยนในรูปแบบต่าง ๆ ในยุคปัจจุบัน

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการติดตามและการประเมินผล ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านการบริหารจัดการบุคลากร ด้านผลลัพธ์ ด้านนโยบายและกลยุทธ์ ด้านการจัดการกระบวนการ และด้านภาวะผู้นำ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษานั้นจำเป็นต้องรู้ว่าแต่ละขั้นตอนนั้นดำเนินการ วัตถุประสงค์และมีเป้าหมายอย่างไรการที่เราจะทราบรายละเอียดได้นั้นต้องมีการติดตามและประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับปิยพันธ์ ศิริรักษ์ (2563, หน้า 315) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ โดยภาพรวมมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนด้านการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการ

เสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับสุกฤษฎิ์ มายุศิริ (2560, หน้า 195) ที่ได้ศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักปัญญา 3 ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้กล่าวว่า ด้านวัดและประเมินผล (Assessment & Evaluation) รู้และเข้าใจในการวัดผลและประเมินผลตามสภาพความเป็นจริง (Authentic Assessment) ให้ครอบคลุมพุทธพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัยปฏิบัติการวัดและประเมินผลอย่างมีระเบียบมีหลักเกณฑ์ถูกต้องเหมาะสม สามารถอธิบายในการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสมกับช่วงวัย ปฏิบัติการวัดให้เที่ยงตรงเป็นธรรมคงเส้นคงวาสอดคล้องกับ พรพินิจ ไชยลังกา (2561, หน้า 162) ได้ศึกษาการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย โดยรวมอยู่ในระดับมาก สำหรับแนวทางการบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย พบว่า ด้านการจัดองค์การมีแนวทางพัฒนาคุณภาพ โดยให้ครูมีการจัดทำแบบทดสอบที่สามารถวัดสมรรถนะของผู้เรียน ครอบคลุมตรงประเด็น และจัดให้มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีคุณภาพสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน มีแนวทางพัฒนาคุณภาพได้แก่ ให้ผู้จัดทำสื่อได้มีการนำเสนอผลงานของตัวเองอย่างภาคภูมิใจ ด้านการควบคุมมีแนวทางพัฒนาคุณภาพได้แก่ ฝึกครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิคการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและพัฒนาให้ครูเกิดความรู้ความเข้าใจในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง คือ ด้านการบริหารองค์กร ด้านความรู้ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านมนุษย์สัมพันธ์ ด้านเทคโนโลยี มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเทคโนโลยี ด้านการบริหารองค์กร ด้านความรู้ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านมนุษย์สัมพันธ์ ตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าในยุคปัจจุบันนี้ในหลาย ๆ องค์กรต่างมีการนาเทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ เข้ามาปรับประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลายเพื่อความทันสมัยความรวดเร็ว สะดวกสบาย และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร สอดคล้องกับ แพรวดาว สนองผัน (2561, หน้า 43) ที่ได้กล่าวว่า ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพใช้ข้อมูลสารสนเทศที่ทันสมัยจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือเพื่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ยังใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์กิจกรรมผลงามของสถานศึกมาไปสู่องค์กรภายนอกได้อย่างต่อเนื่องรวมถึงจัดให้มีการใช้เทคโนโลยีสำหรับผู้ปกครองให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถตรวจสอบพฤติกรรมการเรียนรู้ ของบุตรหลานได้ รวมทั้งใช้เครือข่ายเทคโนโลยีในการบริหารจัดการจัดเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ หมวดหมู่ สามารถเรียกใช้งานได้อย่างสะดวกรวดเร็วทุกที่ทุกเวลา และใช้เทคโนโลยีในการสร้างชุมมแห่งการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและประสบการณ์ อันจะส่งผลต่อการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันควรมีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาด้วยเทคนิควิธีและกระบวนการต่าง ๆ ที่หลากหลาย รู้จักใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการบริหารงานอย่างชำนาญ เข้าใจในหลักการแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหาร และสามารถประยุกต์ใช้ตามสถานการณ์ และบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นระบบและเกิดประโยชน์สูงสุด ใช้เทคโนโลยีสมัยดิจิทัลใหม่ได้อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ และนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลใหม่ ๆ มาใช้เพื่อความก้าวหน้าในการทำงาน เผยแพร่

ประชาสัมพันธ์กิจกรรมสถานศึกษาไปสู่องค์กรภายนอกได้อย่างต่อเนื่องสะดวกรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ มีสามารถในการคิดนอกกรอบและมีความสร้างสรรค์ วิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็วสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าขององค์การและมองได้อย่างทะลุปรุโปร่ง สามารถกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ ได้กว้างไกลชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายทาง การศึกษา นอกจากนี้แล้วผู้บริหารในยุคปัจจุบันต้องมีความสามารถในการสื่อสารในองค์กรได้อย่างชัดเจน น่าเชื่อถือเข้าใจง่าย ชัดเจน ถูกต้อง รัดกุม สามารถเจรจาต่อรองนำเสนอความคิดได้ทั้งระหว่างบุคคล ระดับกลุ่มและในที่สาธารณะความสามารถในการติดต่อประสานงาน สามารถแสดงภาวะความเป็นผู้นำการจูงใจหรือชักจูงให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันการสร้างขวัญและกำลังใจต่อบุคคลากรส่งผลต่อประสิทธิภาพของบุคลากรและประสิทธิภาพของสถานศึกษา นอกจากนี้สถานศึกษายังต้องดำเนินการควบคุม ติดตามและตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพและได้มาตรฐานตามเกณฑ์เพื่อตอบสนองตามความพึงพอใจของผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และควรมีศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาจากปัจจัยด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

ชัยยนต์ เพาพาน. (2561). *แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 12*(1), 301 – 304.

บุญชม ศรีสะอาด. (2559). *การวิจัยเบื้องต้น.* อภิชาตการพิมพ์.

ปิยพันธ์ ศิริรักษ์. (2563). การบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาจุฬาขอนแก่น, 7*(2), 314 – 315.

พรพินิจ ไชยลังกา. (2561). *การบริหารสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเชียงราย. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ, 9*(1), 160 – 161.

แพรวดาว สนองผัน. (2561). *ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37*(4), 42 – 43.

มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2561). *ทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, 3*(2), 200.

สมหมาย อ่ำดอนกลอย. (2560). *บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 7*(1), 6.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.

สุกฤษฎิ์ มายุศิริ. (2560). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศตามหลักปัญญา 3 ของโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสานักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 8*(พิเศษ), 294 – 295.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

A Structural Equation Model of The Instructional Leadership of School Administrators in the 21St Century Affecting to The Efficiency of Academic Administration of Educational Opportunity Extension Schools Under Chonburi Primary Educational Service Area Office 1

ปริญญา ศิริเตียวศรี[1] สฎายุ ธีระวณิชตระกูล[2] ภัคณัฏฐ์ จันทนวรานนท์ สมพงษ์ธรรม[3]
Parinya Siritiawsri[1] Sadayu Teeravanittrakul[2] Pakkanat Chanthanavaranont Sompongtam[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวน 224 คน ในปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครจซี่และมอร์แกน และการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตรประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.592 – 0.838 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.987 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า $\bar{X}$ = 4.41 และ S.D. = 0.55

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่า $\bar{X}$ = 4.41 และ S.D. = 0.53

3. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนีแสดงความสอดคล้อง ดังนี้ χ^2 = 49.027, df = 38, p = 0.108, χ^2 /df = 1.29, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.03, CFI = 0.99, TLI = 0.99, GFI = 0.99 และ AGFI = 0.99

คำสำคัญ: โมเดลสมการโครงสร้าง ภาวะผู้นำทางวิชาการ ศตวรรษที่ 21 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

[1]หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา
[1]Master of Education Program in Educational Administration Burapha University
[2,3]อาจารย์ประจำหลักสูตรหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
[2,3]Lecturer Master of Education Program in Educational Administration Burapha University
*ผู้ติดต่อ, อีเมล์: ปริญญา ศิริเตียวศรี, parinya.si@ptsp.ac.th
รับเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2567 แก้ไข 2 ธันวาคม 2567 ตอบรับ 20 ธันวาคม 2567

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The main objective of this research was to develop and examine the consistency of the structural equation model of the efficiency of academic administration of educational opportunity extension schools under Chonburi primary educational service area office 1 from the instructional leadership of school administrators in the 21st century. The sample group was 224 people of school administrators and teachers in academic year 2024 determined by the Krejcie and Morgan's Chart and multi – stage sampling determination. The research tool was a 5 – level rating scale questionnaire with the index of discrimination between 0.592 to 0.838 and the index of reliability of 0.987. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and analysis of structural equation modeling.

The research results were as follows:

1. the instructional leadership of school administrators in the 21st century was at the high level ($\overline{X}$ = 4.41 and S.D. = 0.55)

2. the efficiency of academic administration of educational opportunity extension schools was at the high level ($\overline{X}$ = 4.41 and S.D. = 0.53) and

3. the structural equation model of the efficiency of academic administration of educational opportunity extension schools under Chonburi primary educational service area office 1 from the instructional leadership of school administrators in the 21st century was consistent with the empirical data as χ^2 = 49.027, df = 38, p = 0.108, χ^2 /df = 1.29, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.03, CFI = 0.99 and TLI = 0.99, GFI = 0.99, and AGFI = 0.99.

Keywords: The Structural Equation Model, The Instructional Leadership, The 21st Century, The Efficiency of Academic Administration, Educational Opportunity Extension Schools

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายในยุคปัจจุบันนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้นำในสถานศึกษาจำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่ ที่เกี่ยวพันกับการเสริมสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษา ประกอบด้วยการเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ให้เป็นองค์กรวิชาชีพ การเสริมสร้างการตัดสินใจร่วมกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วม การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างการจูงใจ เพื่อการสร้างสรรค์ และการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางการศึกษา ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างไปจากภาวะผู้นำขององค์การอื่น ๆ เพราะการบริหารการศึกษาเป็นรูปแบบการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความชำนาญการ และทักษะในการจัดการด้านการศึกษา นอกจากนี้ผู้นำทางการศึกษาจะต้องมีปรัชญาของการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเยาวชน เพื่อสังคมและประเทศชาติ การจะนำองค์การทางการศึกษาไปสู่ความสำเร็จได้จึงต้องขึ้นอยู่กับแนวทางในการบริหารจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการซึ่งมีความสำคัญเชื่อมโยงกับภาระงานในด้านการบริหารงานวิชาการ โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาถึงจะเจริญก้าวหน้า โดยที่การจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับชั้นนั้น งานวิชาการนับว่าเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ (ณิรดา เวชญาลักษณ์, 2560, หน้า 139 – 140) ในการจัดการศึกษาระดับการศึกษาภาคบังคับ ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบปัญหาหลายประการ คือ ปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมแล้วคะแนนต่ำกว่าประเทศอื่น ๆ ซึ่งปัญหามาจากปัจจัยหลายประการที่สำคัญ คือ การขาดแคลนครูทั้ง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปริมาณและคุณภาพ กระบวนการบริหารทั้งทางด้านวิชาการ การเรียนการสอนยังเป็นระบบบรรยายให้ท่องจำที่ล้าหลัง ในการประเมินสภาวะการณ์และปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาไทย เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเสมือนจักรสำคัญที่จะสร้างบรรยากาศและสภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาการสร้างสรรค์คุณภาพการเรียนการสอน ผู้บริหารนับว่ามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการ ที่ต้องมีความรู้ความเข้าใจ เรื่องหลักสูตรและการปฏิรูปการศึกษา ดังนั้น บทบาทผู้บริหารจึงเป็นบทบาทที่ละเอียดอ่อนและสำคัญเป็นอย่างยิ่ง (อัจฉรา นิยมาภา, 2561, หน้า 50 – 63)

ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 เพื่อสรุปผลการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการจัดการศึกษาให้กับสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้ประชากรวัยเรียนทุกคน มีคุณภาพตามหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษา ซึ่งได้ดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยใช้นโยบายที่สนองต่อนโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตาม วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และจุดเน้นการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบบริหารงานด้านวิชาการในสถานศึกษายังไม่เกิดประสิทธิภาพดีเท่าที่ควร เนื่องจากผลคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบคะแนนในภาพรวมระดับเขตพื้นที่กับคะแนนในภาพรวมระดับประเทศ ทั้ง 4 รายวิชา ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ลดลงและมีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกรายวิชา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2565, หน้า 72 – 73)

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 และผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด สามารถนำข้อมูลสารสนเทศ เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไปใช้ปรับปรุงนโยบายด้านการปฏิบัติงานในสถานศึกษาเชิงประจักษ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการดำเนินงานด้านการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด

3. โมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีลักษณะอย่างไรและความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

3. เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล หลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 1

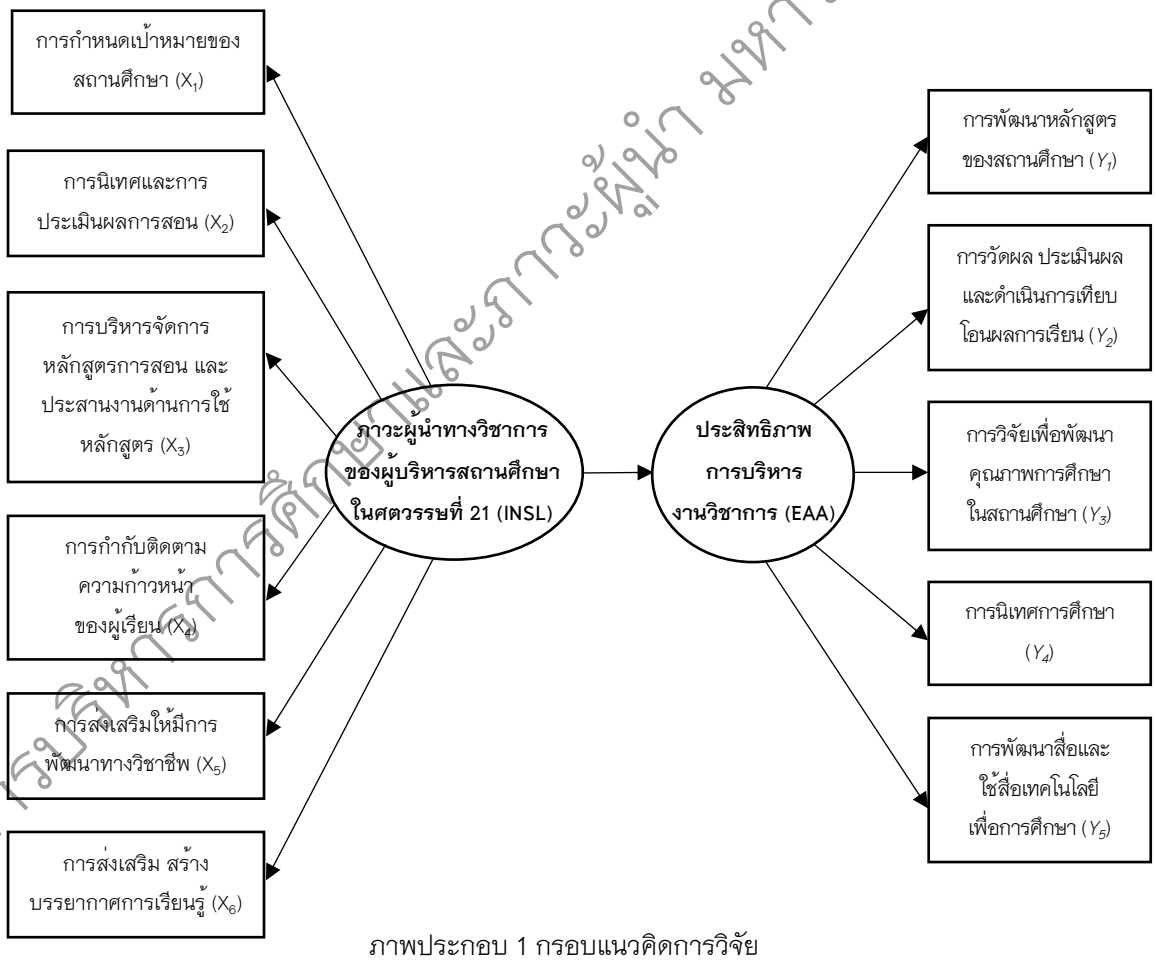

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูที่ปฏิบัติการสอน อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ปีการศึกษา 2567 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 21 โรงเรียน รวมประชากร 537 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครู จำนวน 516 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610) และการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 224 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครู จำนวน 203 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 224 ฉบับ

3. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เท่านั้นไปวิเคราะห์

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Jamovi version 2.5.5 ต่อไป

5. สรุปและเขียนรายงานการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามภาวะสันนิษฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีความน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimate)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังรายละเอียดผลการวิจัยสรุปในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา	4.44	0.58	มาก	1
2. การนิเทศและการประเมินผลการสอน	4.44	0.59	มาก	2
3. การบริหารจัดการหลักสูตรการสอนแลประสานงานด้านการใช้หลักสูตร	4.40	0.57	มาก	5
4. การกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน	4.34	0.61	มาก	6
5. การส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ	4.44	0.62	มาก	3
6. การส่งเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.42	0.60	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.41	0.55	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการนิเทศและการประเมินผลการสอน ถัดมาคือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ ด้านการส่งเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรการสอนและประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียน

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังรายละเอียดผลการวิจัยสรุปในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.43	0.55	มาก	1
2. ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.39	0.57	มาก	5
3. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.40	0.57	มาก	3
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.41	0.56	มาก	2
5. ด้านการพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.39	0.53	มาก	4
เฉลี่ยรวม	4.41	0.53	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการนิเทศการศึกษา ถัดมาคือ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และด้านการพัฒนาสื่อและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

3. ผลการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้ผลการพิจารณาค่าดัชนีแสดงความสอดคล้องมีค่าดังนี้ χ^2 = 49.027, df = 38, p = 0.108, χ^2 /df = 1.29, SRMR = 0.01, RMSEA = 0.03, CFI = 0.99 และ TLI = 0.99 พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนดทุกค่า ดังรายละเอียดผลการวิจัยสรุปในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ดัชนี	เกณฑ์พิจารณา	ค่าที่ได้	แปลผล
1. ค่าสถิติไค–สแควร์ (Chi–Square: χ^2)	p > .05	χ^2 = 49.027, df = 38 p = 0.108	ผ่านเกณฑ์
2. ค่าสถิติไค – สแควร์ สัมพัทธ์ (χ^2/df)	< 2.00	1.29	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า SRMR	< .05	0.01	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า RMSEA	< .05	0.03	ผ่านเกณฑ์
5. ค่า CFI	> .95	0.99	ผ่านเกณฑ์
6. ค่า TLI	> .95	0.99	ผ่านเกณฑ์
7. ค่า GFI	> .95	0.99	ผ่านเกณฑ์
8. ค่า AGFI	> .95	0.99	ผ่านเกณฑ์

โดยสามารถแสดงโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ดังภาพประกอบ 2

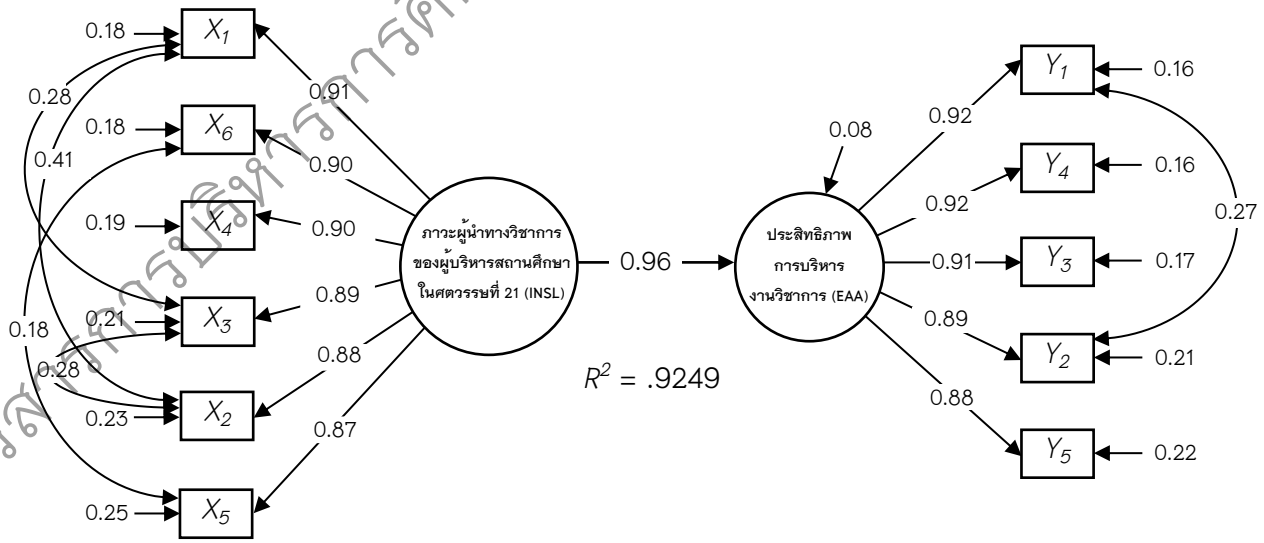

ภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานของการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ย่อมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน นอกจากนี้ยังสามารถกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษานั้น มีอิทธิพลทางตรงต่อแรงกดดันทางวิชาการ (Academic press) และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนด้วย โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับ วิเชียร ทองศรี (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา โดยผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัย การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพบุคลากร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการทำงาน และการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ วิเชียร วรรณภากร (2560, หน้า 68) ได้ทำการศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยผลการศึกษาพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจที่สำคัญที่สุดในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารต้องใส่ใจ และตระหนักในภารกิจ รู้จักปรับปรุงตนเอง รู้และเข้าใจงานวิชาการอย่างถ่องแท้ รวมทั้งพัฒนางานวิชาการให้ก้าวหน้าทันต่อการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน นอกจากนี้ยังจะได้รับความไว้วางใจการยอมรับนับถือจากชุมชนและสังคม อันจะนำมาซึ่งความภาคภูมิใจต่อความสำเร็จในที่สุด โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับ ราตรี สอนดี (2559, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า 1) ปัจจัยการบริหารของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียน ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ เมธินี โททอง (2563, หน้า 68) ได้ทำการศึกษา สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มแก้ววารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มแก้ววารี มีสภาพการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 9 ด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การนิเทศการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ตามลำดับ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการพัฒนาและตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์อิทธิพลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ส่งผลทางบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 มีขนาดอิทธิพล เท่ากับ 0.96 ($p < .001$) และมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ 0.9249 หรือร้อยละ 92.49 กล่าวคือ ถ้าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น 1 หน่วย จะส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 เพิ่มขึ้น 0.96 หน่วย หรืออาจกล่าวได้ว่า หากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการ ในศตวรรษที่ 21 มากจะทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มากด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากในยุคปัจจุบัน ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำสถานศึกษา จำเป็นต้องมีบทบาทหน้าที่ที่เกี่ยวพันกับการเสริมสร้างสิ่งต่าง ๆ ขึ้นในสถานศึกษา ประกอบด้วย การเสริมสร้างความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบัน จำเป็นต้องแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในการนำพาสถานศึกษาของตนเองไปสู่ความสำเร็จให้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับแนวทางในการบริหารจัดการเรียนการสอน ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งมีความสำคัญเชื่อมโยงกับภาระงานในด้านการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาถึงจะเจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ โคสาดี (2565, หน้า 1) ที่ได้ศึกษาเรื่อง โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารมีอิทธิพลเชิงบวกต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา ซึ่งมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.807 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับ อดิพงษ์ สุขนาค (2560, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่อง การสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงขององค์ประกอบเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ตัวแปรตาม คือ ตัวแปรแฝงประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ (EFL) มีค่าเท่ากับ 0.71 แสดงว่า ตัวแปรในรูปแบบสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิภาพการบริหารวิชาการในโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ได้ร้อยละ 71 โดยองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางตรงมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของครู ด้านคุณสมบัติของนักเรียน ด้านความมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์ประกอบที่มีอิทธิพลทางอ้อม มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้บริหาร ด้านวิธีการทางงบประมาณ และด้านการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีและแหล่งการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ดังนั้นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรพิจารณาเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้เกิดกับผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัด จึงจะสามารถทำให้ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในสังกัด เพิ่มมากขึ้น

1.2 จากการศึกษา พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีค่ามากที่สุด คือ การกำหนดเป้าหมายของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนต่อทีมงานในเป้าหมายทางวิชาการของสถานศึกษา อันเกิดจากภารกิจที่มอบหมายตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเน้นที่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.3 จากการศึกษา พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีค่ามากที่สุด คือ การนิเทศการศึกษา และการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรวางระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ แล้วนำผลการนิเทศกำกับติดตามการจัดเรียนการสอนของครูในสถานศึกษา มาเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ผู้ที่สนใจศึกษาวิจัยควรกำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่แตกต่างไปจากงานวิจัยนี้ เนื่องจากผู้วิจัยพบปัญหา เกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ หรืออาจแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการรวมองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันสูง ให้เป็นองค์ประกอบเดียวกัน

2.2 ผู้ที่สนใจศึกษาวิจัย เกี่ยวกับโมเดลสมการโครงสร้าง ควรทบทวนวรรณกรรม เพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยที่แตกต่างไปจากงานวิจัยชิ้นนี้ โดยการเพิ่มตัวแปรส่งผ่านจากตัวแปรแฝงภายนอก สู่ตัวแปรแฝงภายในตัวที่ 1 และไปสู่ตัวแปรแฝงภายในตัวที่ 2

เอกสารอ้างอิง

ณิรดา เวชญาลักษณ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางการบริหาร.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมธินี โททอง. (2563). การศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มแก้ววารี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. *วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 3*(2), 68 – 81.

ราตรี สอนดี. (2559). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วิเชียร ทองคลี่. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา.* ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

วิเชียร วรรณภากร. (2560). *การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ANNUAL REPORT 2021).* ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.

อดิพงษ์ สุขนาค. (2560). *การสังเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์เชิงเส้นขององค์ประกอบเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* ดุษฎีนิพนธ์ ปร.ด. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

อภิสิทธิ์ โคสาดี. (2565). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำการเรียนรู้ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 50*(3), 1 – 13.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activities". *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607 – 610.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

Guidelines for educational institution management in the digital era for small schools Nong Han School Network Group 2 under Udonthani Primary Education Service Area Office 3

พิชญานนท์ วัจนสุนทร[1] รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี[2] ดร.สมหมาย สร้อยนาคพงษ์[3]
Pichayanon Watjanasoontron[1] Assoc. Prof. Chalee Maneesri[2] Dr. Sommai Sroynakpong[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันของโรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 และ 2) หาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลของเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสม โดยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.976 ประชากรที่ใช้ในศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 9 โรงเรียนในเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย 9 โรงเรียนแบ่งเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 41 คน รวมทั้งสิน 48 คน และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน โดยใช้กรอบแนวคิด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม เทคโนโลยี วัฒนธรรม หรือวัฒนธรรมองค์กร ภาวะผู้นำการจัดการเชิงกลยุทธ์ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของสถานศึกษา และเครือข่ายความร่วมมือที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล สำหรับโรงเรียนขนาดเล็กของเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.11) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (μ = 4.22) และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ (μ = 4.04) ซึ่งบ่งชี้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีพื้นฐานที่ดีในการบริหารยุคดิจิทัล แต่ยังต้องการพัฒนากลยุทธ์ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเองมากขึ้น

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัล ของเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 มี 7 องค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1. โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ส่งเสริมความยืดหยุ่นและการปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ กระจายอำนาจให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน 2. เทคโนโลยีสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีอย่างรอบด้าน ทั้งในงานบริหารและการเรียนการสอน จัดหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม พร้อมทั้ง

คำสำคัญ การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล โรงเรียนขนาดเล็ก

[1]*หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี*
[1]*Master of Education Program in Education Administration Rachathani University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชธานี*
[2,3]*Lecturer Master of Master of Education Program in Education Administration Rachathani University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: พิชญานนท์ วัจนสุนทร, pichayanon@udonthani3.go.th
รับเมื่อ 30 ตุลาคม 2567 แก้ไข 1 มกราคม 2568 ตอบรับ 23 มกราคม 2568

อบรมบุคลากร สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของเทคโนโลยี 3. วัฒนธรรมองค์กร สร้างค่านิยมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม ส่งเสริมบรรยากาศที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง 4. ภาวะผู้นำ ผู้นำควรเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยี สร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และนวัตกรรม 5. การจัดการเชิงกลยุทธ์ วางแผนและติดตามผลการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน 6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรปรับตัวเข้าสู่ยุคดิจิทัล 7. เครือข่ายความร่วมมือ สร้างความสัมพันธ์กับองค์กรภายนอกเพื่อแบ่งปันทรัพยากร ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนในเครือข่าย

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the current status of small schools within the Nong Han 2 School Network under the Udonthani Primary Education Service Area Office 3 and 2) develop management guidelines for small schools in the digital era for the same network. A mixed – methods research approach was employed. The research instruments included a questionnaire with a reliability coefficient (Alpha Coefficient) of 0.976 and semi – structured interviews with three experts. The population consisted of 48 participants, including 7 school administrators and 41 teachers from 9 small schools in the Nong Han 2 School Network. The research framework was based on seven components 1) innovative school administration structure, 2) technology, 3) organizational culture, 4) leadership,
5) strategic management, 6) human resource development, and 7) diverse internal and external cooperation networks.

Findings

1. The current status of digital era school management in small schools within the Nong Han 2 School Network was at a high level overall (μ = 4.11). The highest average score was for the innovative school administration structure (μ = 4.22), while the lowest was for strategic management (μ = 4.04). These results indicate that small schools have a solid foundation for digital–era management but require more context–specific strategic development.

2. The management guidelines for small schools in the digital era for the Nong Han 2 School Network encompass seven key components 1) Innovative school administration structure Promote flexibility and adaptability, decentralize decision–making, and foster collaborative learning innovation. 2) Technology Support comprehensive use of technology in administration and teaching, provide suitable technological resources, and train staff while raising awareness of its importance. 3) Organizational culture Create values that support the use of technology and innovation while fostering an environment conducive to change. 4) Leadership Leaders should act as role models in utilizing technology and create environments that encourage learning and innovation. 5) Strategic management Continuously plan and monitor the application of technology while involving staff in the planning process. 6) Human resource development Train and develop staff to become proficient in technology and motivate them to adapt to the digital era. 7) Cooperation networks Build relationships with external organizations to share resources and encourage collaboration among schools within the network. These guidelines aim to help small schools effectively adapt to the digital era and enhance their management efficiency.

Keywords Digital Era School Administration, Small Schools

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภูมิหลัง

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องปรับทัศนคติและแนวคิดการบริหารให้ทันสมัย เทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่งผลต่อทุกแง่มุมของชีวิต การศึกษาเป็นหนึ่งในภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบอย่างมาก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เปลี่ยนแปลงวิธีคิดและวิธีการบริหารงาน ตัวอย่างการเปลี่ยนแปลง เช่น การใช้เทคโนโลยีการสอนแบบใหม่ การบริหารข้อมูลนักเรียนด้วยระบบดิจิทัล การสื่อสารกับผู้ปกครองผ่านช่องทางออนไลน์ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จคือผู้ที่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้ ศึกษาเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ เปิดใจรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมให้ครูผู้สอนเข้าร่วม กิจกรรม อบรม พัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียน (จิรัชญา ต่างใจ, 2567, หน้า 170 – 183) เป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย คือ การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยเฉพาะในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะและคุณลักษณะที่รองรับเข้าถึงเพื่อสร้างนวัตกรรมบริหารจัดการชั้นเรียนแนวใหม่ในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ลักษณะภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นและมีผลต่อการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่สร้างสรรค์และสามารถให้คำแนะนำที่เหมาะสมแก่ครูและบุคลากรอื่น ๆ ได้ (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง 2561, หน้า 31 – 51)

ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา โดยเฉพาะการนำมาใช้ในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียม การให้ความรู้ด้านดิจิทัลแก่เด็ก ครู และผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้พวกเขาเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนการสอนและกระบวนการเรียนรู้ให้ทันสมัย อย่างไรก็ตาม รงเรียนขนาดเล็ก การบริหารจัดการในโรงเรียนขนาดเล็กจึงถูกจำกัดด้วยงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ทำให้การนำเทคโนโลยีมาใช้อย่างเต็มศักยภาพเป็นไปได้ยาก (รัชนัย นามทองจันทร์, 2567, หน้า 1285 – 1298) ดังนั้น การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล เพื่อให้โรงเรียนเหล่านี้สามารถปรับตัวและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจ การหาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัล ของเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งคาดหวังว่าผลวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนานักเรียนครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีการใช้เทคโนโลยีดิจิตอลเพื่อนำไปทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก และสามารถนำผลวิจัยที่ได้จากข้อเสนอแนะไปปรับใช้กับตนเองเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก และผลการนำไปใช้ทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กของ เครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นอย่างไร

2. แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลของ เครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลของเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลของเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กรอบแนวคิดการวิจัย

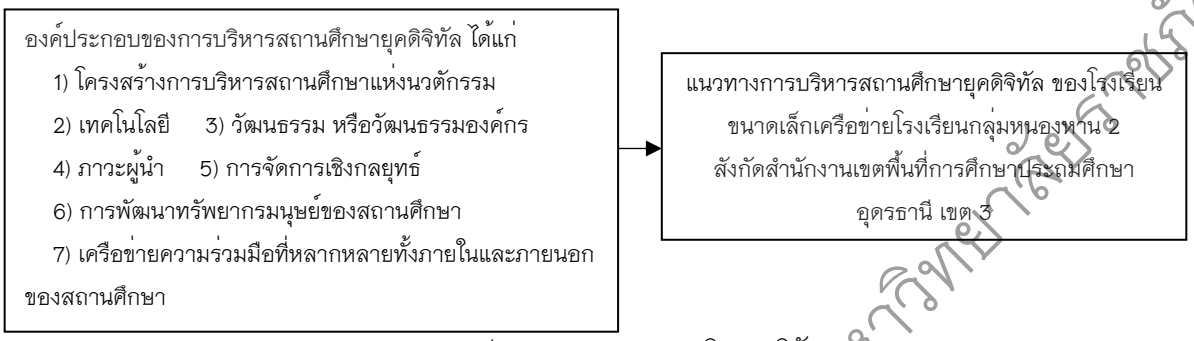

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจากโรงเรียนขนาดเล็กในเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชากร 9 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 7 คน และครูผู้สอน จำนวน 41 คน รวมทั้งสิน 48 คน ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 9 โรงเรียนในเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รวมจำนวนผู้บริหารและครูทั้งหมด 48 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และประสบการณ์ทำงาน เป็นแบบเลือกตอบ

2. การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับ โรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert

3. แบบสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด ข้อเสนอแนะการพัฒนาแนวทางบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายโรงเรียนกลุ่มหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ตามองค์ประกอบ 7 ด้าน

โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ตามวิธีของ Cronbach มีค่าความเชื่อมั่น Cronbach's Alpha เท่ากับ 0.976

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง (ผู้บริหารและครูผู้สอน) ผ่านทาง Google Form หรือการส่งแบบสอบถามที่โรงเรียน

2. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เพื่อเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพและลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น

3. ระยะเวลาการเก็บข้อมูลกำหนดไว้ประมาณ 2 สัปดาห์ เพื่อตอบสนองต่อคำถามการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เก็บรวบรวมจะถูกวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. ความถี่ (Frequency) เพื่อแสดงจำนวนและสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมวดหมู่
2. ร้อยละ (Percentage) เพื่อคำนวณสัดส่วนของแต่ละคำตอบในแบบสอบถาม
3. ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อหาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับแต่ละองค์ประกอบ
4. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวัดความกระจายของข้อมูลจากค่าเฉลี่ย
5. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลในโรงเรียนขนาดเล็กของเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รวมถึงเสนอแนวทางการบริหารที่เหมาะสมในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (μ = 4.11) โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (μ = 4.22) องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเชิงกลยุทธ์ (μ = 4.04)

2. แนวทางการบริหารสถานศึกษา แนวทางการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่เสนอมี 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ 1. โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม ควรมีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนตามสถานการณ์ 2. การใช้เทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในทุกด้าน ทั้งการบริหารจัดการและการเรียนการสอน 3. วัฒนธรรมองค์กร สร้างค่านิยมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม 4. ภาวะผู้นำ ผู้นำควรเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีและพัฒนาทักษะดิจิทัล 5. การจัดการเชิงกลยุทธ์ วางแผนและติดตามผลการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการ 6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร 7. เครือข่ายความร่วมมือ สร้างความร่วมมือทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างยั่งยืนจากผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากลยุทธ์ในการบริหารจัดการยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวางแผน การติดตาม และการประเมินผล เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่องและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้โรงเรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาในยุคดิจิทัลได้อย่างยั่งยืน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลในโรงเรียนขนาดเล็กของเครือข่ายโรงเรียนหนองหาน 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เป็นการวิจัยที่มุ่งหวังที่จะตรวจสอบและเสนอแนวทางการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทในยุคที่เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผลการวิจัยที่ได้สามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กในเครือข่ายมีการบริหารจัดการในยุคดิจิทัลในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างการบริหารที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความสามารถในการรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในด้านเทคโนโลยี การบริหารที่มีประสิทธิภาพนี้ช่วยให้โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนได้ดี ที่เน้นว่าโครงสร้างการบริหารที่ยืดหยุ่นและการปรับตัวต่อสถานการณ์ได้เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2562, หน้า 9) ที่พบว่าการมีโครงสร้างการบริหารที่ยืดหยุ่นช่วยให้การใช้เทคโนโลยีมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ความต้องการในการพัฒนากลยุทธ์ แม้ว่าผลการวิจัยจะแสดงให้เห็นถึงสภาพการบริหารที่ดี แต่การจัดการเชิงกลยุทธ์กลับมีระดับเฉลี่ยต่ำที่สุดสุด ค่าเฉลี่ย = 4.04, S.D. = 0.82 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์ที่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนขนาดเล็กในยุคดิจิทัล การขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจนอาจส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างเต็มที่หรือเกิดประสิทธิผลน้อยลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สายพิณ ปั้นทอง, 2563, หน้า 1400 – 1407) ที่ระบุว่าการขาดกลยุทธ์ที่ชัดเจนในการบริหารเทคโนโลยีจะทำให้ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีได้เต็มประสิทธิภาพ และยังลดโอกาสในการพัฒนาการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัล

3. การใช้เทคโนโลยีในการบริหาร การใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กควรได้รับการสนับสนุนในการจัดหาเทคโนโลยีที่จำเป็นและการฝึกอบรมให้กับบุคลากร เพื่อเพิ่มทักษะในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ การให้ความรู้และการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้บุคลากรสามารถนำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สัชฌุกาญจน์ เริงโรจน์ธนากูล, 2567, หน้า 1062 – 1078) ที่เน้นว่าการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในด้านการบริหารและการเรียนการสอนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะในโรงเรียนขนาดเล็กที่ต้องการการสนับสนุนทั้งด้านอุปกรณ์และการฝึกอบรมบุคล

4. การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมถือเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน โดยผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าองค์กรที่มีวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงมักจะประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการและการเรียนการสอนมากกว่า การส่งเสริมค่านิยมที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในองค์กรจะช่วยกระตุ้นให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนา การสร้างวัฒนธรรมองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของ (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย 2540, หน้า 36 – 37) ที่ชี้ให้เห็นว่าการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในโรงเรียนจะส่งผลให้บุคลากรมีความพร้อมและมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เทคโนโลยีในการทำงาน

5. ภาวะผู้นำ ผู้นำในสถานศึกษาควรมีบทบาทในการเป็นแบบอย่างในการใช้เทคโนโลยีและสามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความสามารถในการจัดการกับความท้าทายจากการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้จะช่วยให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ไชยโพธิ์ ร่มโพธิ์,

2567, หน้า 26 – 37) ซึ่งระบุว่าผู้นำในโรงเรียนที่มีบทบาทในการเป็นตัวอย่างในการใช้เทคโนโลยีสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับครูและบุคลากรในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยี

6. เครือข่ายความร่วมมือ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและองค์กรอื่น ๆ จะเป็นการเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนที่มากขึ้น ซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทรัพยากรระหว่างโรงเรียนภายในเครือข่ายจะช่วยสร้างความเข้มแข็งและขยายขีดความสามารถในการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ทิตย์ณรงค์ มณีวัฒน์, 2567, หน้า 230 – 243) ที่พบว่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและองค์กรอื่น ๆ ช่วยให้โรงเรียนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การพัฒนานโยบาย โรงเรียนขนาดเล็กควรใช้ผลการวิจัยในการพัฒนานโยบายและกลยุทธ์การบริหารที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบริบทในยุคดิจิทัล โดยเฉพาะการปรับใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

1.2 การฝึกอบรมบุคลากร ควรมีการจัดอบรมและพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรในด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะและความรู้ที่จำเป็นในการบริหารและการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล

1.3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ควรส่งเสริมการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียนเพื่อแบ่งปันทรัพยากรและแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยี

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 การขยายขอบเขตการศึกษา ควรขยายการศึกษาไปยังโรงเรียนขนาดเล็กในภูมิภาคอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายและสามารถเปรียบเทียบผลลัพธ์การบริหารในบริบทที่แตกต่างกัน

2.2 การศึกษาผลกระทบระยะยาว ควรทำการวิจัยที่ติดตามผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาในระยะยาว เพื่อประเมินว่าการปรับเปลี่ยนการบริหารมีผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียนอย่างไร

2.3 การใช้วิธีวิจัยที่หลากหลาย การนำวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมาประยุกต์ใช้ร่วมกับวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุมมากยิ่งขึ้นในการศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

จิรัชญา ต่างใจ, กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์. (2567). การพัฒนาสมรรถนะครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 กรณีศึกษาสถานศึกษาเอกชน ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก. *วารสารสหวิทยาการ นวัตกรรม ปริทรรศน์, 7*(4) 170 – 183.

วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง. (2561). *คู่มือพลเมืองดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 31 – 51.

ภคพร เลิกนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 7*(2), 150 – 166.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รัชนัย นามทองจันทร์ สิทธิชัย สอนสุภี วัลลภา อารีรัตน์. (2024). แนวทางการบริหารแบบบูรณาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1. *วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์*, *9*(2), 1285 – 1298.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2562). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สายพิณ ปั้นทอง. (2563). กลยุทธ์การจัดการรูปแบบการทำงานเพื่อการพัฒนาสู่องค์กรยุคใหม่. *ในงานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. ศาสตร์พระราชาและการวิจัยเพื่อสร้างดุลยภาพชีวิตในยุค Disruptive Technology,* 12, 1400 – 1407.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2565). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กลุ่มนโยบายและแผน สพป.อุดรธานี เขต 3 (2567). ข้อมูลเปิดของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.* สืบค้น 25 พฤษภาคม 2567, จาก https//opendata.udonthani3.go.th/

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2540). การสร้างองคก์รแห่งการเรียนรู้. *วารสารข้าราชการ, 42*(5), 36 – 37.

สัชฌุกาญจน์ เริงโรจน์ธนากูล ชัยวัฒน์ ประสงค์ สร้าง ทนง ทองภูเบศร์. (2567). พัฒนากระบวนการคิดของครูด้วยการจัดสภาพแวดล้อมการทำงาน. *วารสารมณีเชษฐาราม*วัดจอมมณี, *7*(4), 1062 – 1078.

ไชยโพธิ์ ร่มโพธิ์. (2024). การ ประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำเพื่อการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. *วารสารวิจัยนวัตกรรมการศึกษาและเทคโนโลยี, 2*(3), 26 – 37.

ทิตย์ณรงค์ มณีวัฒน์. (2024). การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา. *วารสารวิชาการจินตาสิทธิ์, 1*(4), 230 – 243.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

The School Administrators' Role in Early Childhood Curriculum Administration of Schools under The Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 2.

ศดานันท์ กันทะมา[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพรวัลย์ โคตรตะ[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชวนคิด มะเสนะ[3]
Sadanan Kunthama[1] Asst. Prof. Dr.Paiwan Kotta[2] Asst. Prof. Dr.Chaunkid Masena[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย 2) เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ปีการศึกษา 2565 จำนวน 288 คน กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94 และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) การทดสอบค่าเอฟ (F – test) แบบ One – way ANOVA และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย รายด้านพบว่า ด้านการเป็นผู้รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยเมื่อมีโอกาส ด้านการเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการเตรียมและวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแผนงานโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในแผนปฏิบัติการทุกปี และด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์อันดีให้คำแนะนำช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรม

คำสำคัญ: บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
[1]Master of Education in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University
[2,3]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
[2,3]Lecturer Master of Education in Educational Administration, Ubon Ratchathani Rajabhat University
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ศดานันท์ กันทะมา, sadanan.kunthama@gmail.com
รับเมื่อ 31 ตุลาคม 2567 แก้ไข 10 ธันวาคม 2567 ตอบรับ 12 ธันวาคม 2567

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) To study the roles of school administrators in managing early childhood education curriculum. 2) To compare the roles of school administrators in managing early childhood education curriculum according to the opinions of both school administrators and early childhood teachers, categorized by position, educational level, work experience, and school size. 3) Study the guidelines for promoting the school administrators' role in early childhood curriculum administration of schools under the office of Ubon Ratchathani primary educational service area 2. The research sample consists of 288 school administrators and early childhood teachers for the academic year 2022. The sample size is determined using the Krejcie and Morgan table, followed by simple random sampling. The data collection tools used in the research consist of a Likert scale questionnaire. The reliability of the instruments is reported to be .94. And In – Depth Interview. The statistics used for data analysis include percentages, means, standard deviations, t – tests, F – tests and content analysis.

The results

1. The role of school administrators in managing early childhood education curriculum is generally perceived to be high overall and in specific aspects.

2. A comparison of the opinions of administrators and early childhood teachers regarding the school administrators' role in early childhood curriculum administration revealed that administrators and early childhood teachers, with different positions, educational levels, work experience and school sizes, had differing opinions, with statistical significance at .01. And

3. Guidelines for the development of the school administrators' role in early childhood curriculum administration: Knowledgeable: Administrators should study and acquire additional knowledge to develop themselves further. Leadership: Administrators must take the lead in preparing and planning. Personnel development: Administrators should include a project plan for personnel development activities in the annual action plan. And employee morale: Administrators should cultivate positive relationships and provide assistance to enhance employee morale.

Keywords: The School Administrators' Role, Early Childhood Curriculum Administration.

ภูมิหลัง

การจัดการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรให้กลายเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและมีศักยภาพในการนำพาสังคมเดินหน้าไปในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านวิชาการ งานสร้างสรรค์ในศาสตร์อื่น ๆ ตลอดจนแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและสังคมได้เป็นอย่างดี ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 มาตรา 6 กำหนดความมุ่งหมายและหลักการว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งการดำเนินไปให้ถึงความมุ่งหมายดังกล่าวต้องอาศัยความร่วมมือและความพร้อมของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับผู้บริหาร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถานศึกษาที่ถือเป็นบุคคลสำคัญในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และเป็นปัจจัยหลักในการยกระดับการศึกษาของผู้เรียน

จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาภายใต้การตัดสินใจของผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ ย่อมส่งผลให้สถานศึกษามีความสามารถในการนำนวัตกรรมทางการศึกษาที่ทันสมัย เข้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ซึ่งถือเป็นก้าวแรกของการได้รับการศึกษา เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดู การเอาใจใส่และความอบอุ่นอย่างใกล้ชิด ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจ ยอมรับความสามารถความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว การลงมือปฏิบัติจริง นำไปสู่การบูรณาการการเรียนรู้ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย สอดคล้องกับการทำงานของสมองที่เด็กในช่วงแรกเกิดจนถึง 6 ปี ระบบประสาทและสมองจะเจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90 ของผู้ใหญ่ (กรมอนามัย, 2560, หน้า 17) จึงเป็นช่วงวัยที่เหมาะสมในการปูพื้นฐานทักษะต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดที่เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตในอนาคต ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยไว้ในคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ไว้ว่าต้องเป็นผู้ที่ ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มีการเตรียมการและวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตรและมีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ เป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตร ส่งเสริมผู้สอนให้พัฒนาตนเองอยู่เสมอ สร้างความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการนำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยสู่การปฏิบัติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 139)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยนั้น บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินการบริหารหลักสูตรให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนาการทำงานในด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา และเพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ให้สามารถดำเนินงานอย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย อยู่ในระดับใด

2. เปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันหรือไม่

3. แนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

3. เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

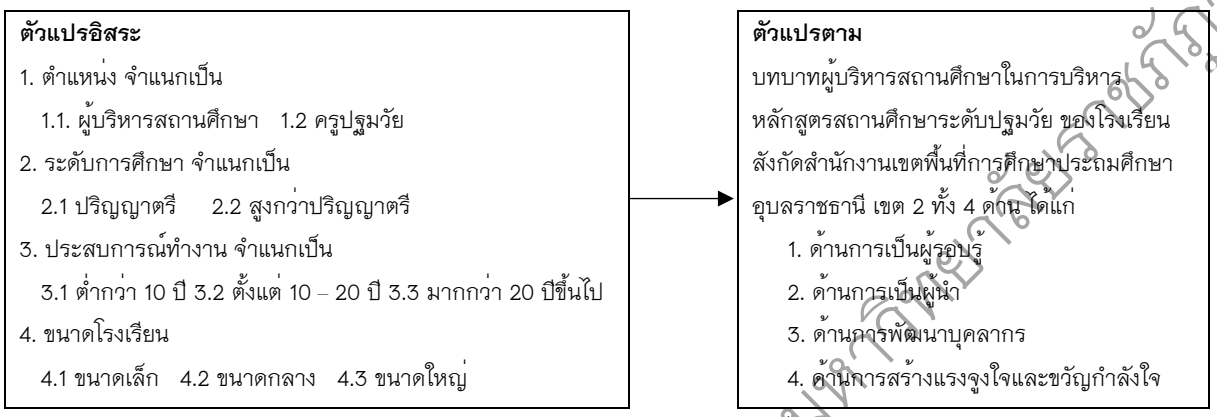

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 190 คน และครูปฐมวัย จำนวน 234 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จำนวน 188 แห่ง รวม 424 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 136 คน และครูปฐมวัย จำนวน 152 คน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 รวม 288 คน ของปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ได้มาโดยวิธีการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ตามสัดส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ที่จำแนกตามขนาดโรงเรียน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา โดยคัดเลือก จำนวน 3 คน ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) โดยคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้ 1) มีประสบการณ์การบริหารงานโรงเรียนด้านวิชาการ 2) มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย และ 3) เข้าประกวดในรางวัลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จำนวน 42 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ระหว่าง 0.6 – 1.0 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .94

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยแบบสัมภาษณ์มีข้อคำถาม ประกอบด้วย 4 ประเด็น คือ 1) ด้านการเป็นผู้รอบรู้ 2) ด้านการเป็นผู้นำ 3) ด้านการพัฒนาบุคลากร และ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ จำนวน 3 ท่าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเก็บข้อมูลโดยแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย บรรจุแบบสอบถามใส่ซองที่แนบไปกับแบบสอบถามส่งคืนผู้วิจัย บางส่วนผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมเอง โดยส่งแบบสอบถามไปทั้งสิ้น 288 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 263 ฉบับ และตอบแบบสอบถามเพิ่มเติมทางออนไลน์จนครบจำนวน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ก่อนนำไปวิเคราะห์สถิติ

2) เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ไปยังกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 แห่ง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยเข้าพบผู้ให้สัมภาษณ์ตามนัดหมาย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) ตามวัน เวลา และสถานที่ โดยมีประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ทั้ง 4 ด้าน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกระทำวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) การทดสอบค่าเอฟ (F – test) แบบ One – way ANOVA และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ และด้านการพัฒนาบุคลากร รองลงมา ได้แก่ ด้านการเป็นผู้รอบรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือด้านการเป็นผู้นำ

2. การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ดังนี้

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมากกว่าครูปฐมวัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นโดยรวมมากกว่าผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี

2.3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวม ด้านการเป็นผู้รอบรู้ ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมมากที่สุด รองลงมาคือ ตั้งแต่ 10 – 20 ปี และต่ำกว่า 10 ปี ตามลำดับ

2.4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมมากที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ

3. แนวทางส่งเสริมเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเป็นผู้รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัยเมื่อมีโอกาส ศึกษาโรงเรียนต้นแบบและครูต้นแบบปฐมวัย เนื่องจากการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยมีเอกลักษณ์เฉพาะ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเข้าใจจุดเน้นความสำคัญและพัฒนาการของเด็กเพื่อนำไปสู่การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า “รู้จริง ทำจริง ไม่นิ่งดูดาย”

3.2 ด้านการเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการเตรียมและวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร รวมถึงให้คำปรึกษาหารือแก่คณะครูได้ทุกเรื่องอย่างเป็นกัลยาณมิตร ทุกเวลาและโอกาส ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการร่วมมือในการบริหารหลักสูตรทุกขั้นตอนเพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรปฐมวัย แต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้คณะครูเป็นผู้นำรับผิดชอบ และส่งเสริมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม

3.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแผนงานโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในแผนปฏิบัติการทุกปี เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร มีกิจกรรม PLC เกี่ยวกับปฐมวัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศ ติดตามผลงาน ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการพัฒนาครูอีกทางหนึ่งให้มีความรู้ที่ทันยุคสมัย

3.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล่าวยกย่องชมเชยให้รางวัลแก่ครูปฐมวัย สร้างความสัมพันธ์อันดีให้คำแนะนำช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ บริหารงานบุคคลด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล การมีทัศนคติที่ดีของผู้นำจะสามารถสร้างความปรองดองซึ่งจะส่งผลให้เกิดความผูกพันในองค์กร เมื่อเกิดความผูกพัน จะส่งผลให้เกิดความสามัคคี การเข้าใจกันและกัน ทำให้ผู้ซึ่งได้รับความเข้าใจก่อเกิดขวัญและกำลังใจตามมา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลสรุปการวิจัย บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงบทบาทในการเป็นผู้รอบรู้ในเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยในด้านต่าง ๆ อย่างถ่องแท้ เป็นผู้นำในการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ คอยสนับสนุนให้ครูปฐมวัยพัฒนาตนเองด้านหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยอยู่เสมอ อีกทั้งการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความจริงใจ และให้ความสำคัญกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย โดยบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ถือเป็นหัวใจหลักในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยนันท์ แซ่จิว (2560, หน้า 186) ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรการบริหารจัดการการงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เป็นเรื่องที่ผู้บริหารต้องแนะนำและส่งเสริมให้ครูผู้สอนดำเนินการให้สอดคล้องกับผู้เรียน แหล่งเรียนรู้ ตามบริบทของชุมชนและท้องถิ่น

2. การเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นโดยรวมมากกว่าครูปฐมวัย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในมุมมองของครูผู้สอน อาจมีความแตกต่างจากความคิดเห็นของผู้บริหารที่มีต่อตนเอง ตามประสบการณ์ที่ได้ปฏิบัติงานในระดับบริหารและระดับปฏิบัติการ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ผกามาศ มาตย์เทพ (2561, หน้า 136) เรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีความคิดเห็นโดยรวมมากกว่าผู้มีระดับการศึกษาปริญญาตรี เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการมีระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรี ทำให้ครูได้พัฒนาตนเองและมีความรู้ที่สูงขึ้น โดยครูมักศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หรือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ทำให้มีความรู้ด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาเป็นอย่างดี ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ฐานพัฒน์ ไกรศรและอดุลย์ วังศรีคูณ (2565, หน้า 187 – 201) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน พบว่า ผลการเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการศึกษาวิจัยดังกล่าว เป็นการศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้ผลการวิจัยมีความแตกต่างกัน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย มีความคิดเห็นโดยรวม ด้านการเป็นผู้รอบรู้ ด้านการเป็นผู้นำ และด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนด้านการพัฒนาบุคลากร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นโดยรวมมากที่สุด รองลงมาคือ ตั้งแต่ 10 – 20 ปี และต่ำกว่า 10 ปี ตามลำดับ เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยที่มีประสบการณ์ทำงานสูงกว่า มีประสบการณ์และความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานหลายปี อาจถูกมอบหมายให้เป็นหัวหน้างานวิชาการและมีหน้าที่ดูแลเรื่องหลักสูตรสถานศึกษาโดยตรง ทำให้มองเห็นบริบทของการแสดงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ สอดคล้องกับ วันชัย พลหาญ (2566, หน้า 629 – 639) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย มีความคิดเห็นโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมมากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ตามลำดับ เป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะ โรงเรียนขนาดใหญ่มักมีการบริหารงานด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ รวมถึงงานด้านการบริหารหลักสูตร โดยมักจะมีครูผู้ดูแลรับผิดชอบโดยตรง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก มีความคิดเห็นต่อมากน้อยตามลำดับ สอดคล้องกับ บุญกอง พลสมัคร (2559, หน้า 112) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 พบว่าข้าราชการครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. แนวทางการส่งเสริมบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยสรุปเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการเป็นผู้รอบรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาตนเองเกี่ยวกับการศึกษาระดับปฐมวัยเมื่อมีโอกาส เนื่องจากการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยมีความต่างจากระดับชั้นอื่น มีเอกลักษณ์เฉพาะเด็กปฐมวัย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเข้าใจ ธรรมชาติ ความสำคัญและพัฒนาการของเด็ก อีกทั้งนำความรู้ที่ศึกษามาพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อนำไปสู่การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยอย่างมีคุณภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า “รู้จริง ทำจริง ไม่นิ่งดูดาย” สอดคล้องกับ ศักรินทร์ สนหอม (2565, หน้า 70) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ต้องสร้างโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษา การบริหารและการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รวมไปถึงศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาทุก ๆ ด้าน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้และเห็นความสำคัญของการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา นำไปสู่การมีความพร้อมในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ด้านการเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำในการเตรียมและวางแผนเกี่ยวกับหลักสูตร เตรียมข้อมูล เอกสารความรู้ ตำราคู่มือ วัสดุอุปกรณ์ รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรและครูต้องศึกษาหลักสูตรแกนกลาง ให้เข้าใจถ่องแท้ รวมถึงให้คำปรึกษาหารือแก่คณะครูได้ทุกเรื่องอย่างเป็นกัลยาณมิตร ทุกเวลาและโอกาส ควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการร่วมมือในการบริหารหลักสูตรทุกขั้นตอนเพื่อให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพ เป็นผู้นำทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรปฐมวัย การจัดทำหลักสูตรและสนับสนุนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ แต่งตั้งหรือมอบหมายงานให้คณะครูเป็นผู้นำรับผิดชอบเพื่อฝึกฝนการเป็นผู้นำด้านต่าง ๆ และส่งเสริมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานและแบ่งภาระงานไม่ให้ตกไปอยู่ที่ผู้ใดผู้หนึ่ง เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและสมบูรณ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาริดา สกลภัทรสกุล (2565, หน้า 78) เรื่อง สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 พบว่า ผู้บริหารต้องแสดงบทบาทในฐานะผู้นำองค์กร เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ต้องเป็นผู้นำในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่กระบวนการสำรวจบริบทของสถานศึกษา การวางแผนการจัดทำหลักสูตร เป็นผู้นำในการกระตุ้นให้ครูผู้สอนนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงเป็นผู้นิเทศ กำกับ และติดตามผลการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของหลักสูตรสถานศึกษา

3.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีแผนงานโครงการกิจกรรมพัฒนาบุคลากรในแผนปฏิบัติการทุกปี ส่งครูและบุคลากรปฐมวัย ศึกษาหาความรู้อบรมพัฒนา ตามช่องทางสื่อต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อเพิ่มสมรรถนะครูเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำหลักสูตร การนำเทคนิคนวัตกรรมแบบใหม่มาใช้ มีกิจกรรม PLC เกี่ยวกับปฐมวัย เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการนิเทศ ติดตามผลงาน ประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างถูกต้อง มีคำสั่งแต่งตั้งหรือมอบหมายในโครงการกิจกรรมเป็นหัวหน้ารับผิดชอบ เป็นการฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ มีแผนการนิเทศภายในโรงเรียน ติดตามประเมินผล คณะครู เพื่อเป็นการพัฒนาครูอีกทางหนึ่งให้มีความรู้ที่ทันยุคสมัย อีกทั้งกำหนดให้บุคลากรสามารถแสวงหาความรู้และนำมาเผยแพร่แก่สมาชิกในองค์กรเพื่อพัฒนาองค์กรได้ สอดคล้องกับ สงกรานต์ เรืองประทีป (2559, หน้า 109) ได้ศึกษาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับหลักสูตรระหว่างครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเพิ่มความสามารถในการนำหลักสูตรไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับหลักสูตรสถานศึกษาอยู่เสมอ

3.4 ด้านการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกล่าวยกย่องชมเชยให้รางวัลแก่ครูปฐมวัย สร้างความสัมพันธ์อันดีให้คำแนะนำช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย การนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ การเรียนการสอนเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ งานต่าง ๆ มีการเลื่อนเงินเดือนที่เหมาะสมเมื่อมีโอกาสอย่างเป็นธรรมบริหารงานบุคคลด้วยความโปร่งใส ยึดหลักธรรมาภิบาล การมีทัศนคติที่ดีของผู้นำจะสามารถสร้างความปรองดองซึ่งจะส่งผลให้เกิดความผูกพันในองค์กร เมื่อเกิดความผูกพัน จะส่งผลให้เกิดความสามัคคี การเข้าใจกันและกัน ทำให้ผู้ซึ่งได้รับความเข้าใจก่อเกิดขวัญและกำลังใจตามมา สอดคล้องกับ จิราภรณ์ คงสุวรรณ์ (2565, หน้า 119) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีคุณภาพ และปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู คือ การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสนใจยินดีรับฟังในเรื่องต่าง ๆ ของครู จะก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี อยากร่วมงานด้วยความเต็มใจ และเมื่อมีการร่วมงานกับผู้บริหารแล้วเกิดความรู้สึกประทับใจในผู้บริหารสถานศึกษา ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจ

ทำด้วยความจริงใจและเต็มใจ สิ่งเหล่านี้จะเป็นพลังทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานด้วยความเต็มใจไม่มีความวิตกกังวลในการทำงาน ปฏิบัติงานและรักในอาชีพ ซึ่งจะทำให้งานที่มอบหมายประสบผลสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1.1 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัย ควรตระหนักถึงความสำคัญของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งในด้านความรอบรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การเป็นผู้นำในการบริหารและพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาบุคลากรที่จะนำหลักสูตรไปใช้ รวมไปถึงการสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจอย่างเป็นกัลยาณมิตร เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย สู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

1.2 บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการเป็นผู้นำ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ควรพัฒนาทักษะด้านการเป็นผู้นำทางวิชาการเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย กระตุ้นให้มีการวางแผนดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมกระบวนการกลุ่มเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีม รวมไปถึงมีการนิเทศ กำกับ และติดตามกระบวนการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อให้ทราบถึงจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

การศึกษาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

2.2 ควรมีการศึกษารูปแบบการส่งเสริมภาวะผู้นำในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

จิราภรณ์ คงสุวรรณ์. (2565). *บทบาทผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

ฐานพัฒน์ ไกรศรและอดุลย์ วังศรีคูณ. (2565). การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน. *Journal of Roi Kaensarn Academi, 7*(12), 187 – 201.

ธาริดา สกลภัทรสกุล. (2565). *สภาพและแนวทางการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1.* การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บุญกอง พลสมัคร. (2559). *การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตรสถานศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ปิยนันท์ แซ่จิว. (2560). *การพัฒนาหลักสูตรการบริหารจัดการงานวิชาการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตระวันออกเฉียงเหนือ.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ผกามาศ มาตย์เทพ. (2561). *สภาพ ปัญหา และแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วันชัย พลหาญ. (2566). การบริหารหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(1), 629 – 639.

ศักรินทร์ สนหอม. (2565). *บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2.* การค้นคว้าอิสระ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2560). *คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

_____. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3).* กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอรต์ ซินดิเคท จำกัด.

สงกรานต์ เรืองประทีป. (2559). *การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อนามัย, กรม. (2560). *คู่มือนักส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยประจำสถานบริการสาธารณสุขหลักสูตรเร่งรัด.* กรุงเทพฯ: บริษัท นิวธรรมดาการพิมพ์ (ประเทศไทย) จำกัด.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). *ราชกิจจานุเบกษา.* เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก, หน้า 3.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1

Competency Of Administrators Influencing the Effectiveness of Annual Budget Expenditure In Colleges Under Vocational Education Institute Northeastern Region 1

มุขรินทร์ พึ่งตน[1] รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ[2] รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพลไหล[3]
Mukharin Phuengthon[1] Assoc. Prof. Dr. Sayan Bunbai[2] Assoc. Prof. Dr. Thawatchai Phailailai[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าการเงิน และครูผู้สอน ปีการศึกษา 2567 จำนวน 300 คน จากจำนวน 10 วิทยาลัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกนโดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย แบบสอบถามสมรรถนะผู้บริหาร มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.52 – 0.93 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.99 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ F – test ส่วนการทดสอบขนาดของสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สมรรถนะผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

3. สมรรถนะผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: สมรรถนะผู้บริหาร ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Degree in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: มุขรินทร์ พึ่งตน, mukharin6966@gmail.com
รับเมื่อ 22 เมษายน 2568 แก้ไข 27 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 29 พฤษภาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. สมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (r = .637)

6. สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย โดยรวมตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ 5 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปร 2 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.41 และ 0.27 ตามลำดับ สามารถอธิบายความแปรปรวนสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย ได้ร้อยละ 43.30 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ ±0.38

7. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ ผู้บริหารควรสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณอย่างชัดเจนและโปร่งใส ให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ แผนการใช้จ่าย และความสำคัญของการเบิกจ่ายงบประมาณตามเป้าหมาย

ABSTRACT

This research aims to study, compare, and comparatively analyze the number of people who have been infected with the virus. Find a relationship Seek forecasting power and find ways to develop executive competencies that affect the effectiveness of the annual budget disbursement of colleges affiliated to vocational education institutions. Northeast Region 1 The sample group used in the research consisted of school administrators. The sample size was determined using the Craigsy and Morgan tables using multi-stage random sampling. The college has a classification authority value of 0.52 – 0.93 and a confidence value of 0.98. The authority value was classified between 0.39 – 0.99, the confidence value was 0.98, and the interview for executive performance development guidelines was 0.98. The statistics used in the data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. F – test Use one – way variance analysis Pearson's simple correlation coefficient analysis Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The findings were as follows

1. The competence of the management, according to the opinions of the school administrators, financial department heads, and teachers, is at a high level.

2. The effectiveness of the annual budget disbursement of the college, according to the opinions of the school administrators, financial department heads, and teachers, is at a high level.

3. The competence of the management, according to the opinions of the school administrators, financial department heads, and teachers, does not differ by status, size of the institution, or work experience, both overall and by individual aspect.

4. The effectiveness of the annual budget disbursement of the college, according to the opinions of the school administrators, financial department heads, and teachers, does not differ by status, size of the institution, or work experience, both overall and by individual aspect.

5. The competence of the management and the effectiveness of the annual budget disbursement of the college are positively correlated, with a statistically significant relationship at the 0.01 level (r = 0.637)

6. The management competence that affects the effectiveness of the annual budget disbursement of the college, with 5 variables analyzed, shows that 2 variables can significantly predict the effectiveness of the annual budget disbursement of the college (Y) at the 0.01 level. The coefficients of prediction are 0.41 and 0.27, respectively. These variables explain 43.30% of the variance in management competence that affects the effectiveness of the annual budget disbursement of the college, with a forecast error of +0.38.

7. The approach to developing management competence that influences the effectiveness of the annual budget disbursement of the college, as summarized from expert interviews, is as follows: the management should communicate budget–related information clearly and transparently to ensure that personnel at all levels understand the objectives, spending plans, and the importance of disbursing the budget according to the goals.

Keywords: Competency, The Effectiveness of Annual Budget Expenditure

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2551 ออกตามความในมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 บัญญัติให้มีคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเพื่อควบคุมดูแลการจัดการอาชีวศึกษา รวมทั้งการดำเนินการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ เพื่อเป็นกระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและเทคโนโลยีของประเทศ ทำให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพโดยอิสระและพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดให้มีสถาบันการอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นสถาบันของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญา เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และให้มีการจัดการอาชีวศึกษาที่ดำเนินการอย่างเป็นเอกภาพทั้งในด้านนโยบายและการกระจายอำนาจไปสู่ระดับปฏิบัติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 7)

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาเป็นองค์กรที่มุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยมีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังอาชีวศึกษาจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อเพิ่มคุณภาพในการผลิตกำลังคนและส่งเสริมการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ โครงสร้างการบริหารสถานศึกษาภายใต้สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายพัฒนากิจการนักเรียนนักศึกษา ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ และฝ่ายบริหารทรัพยากร (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2559, หน้า 90)

สมรรถนะของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร โดยการนำแนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะมาใช้ในการคัดเลือกบุคลากรให้เหมาะสมกับตำแหน่งงานช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ (1) การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ (2) การสื่อสารและการจูงใจ (3) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (4) การทำงานเป็นทีม และ (5) การพัฒนาตนเองในด้านการบริหารงบประมาณ การบริหารการเงินเป็นองค์ประกอบสำคัญของฝ่ายบริหารทรัพยากร มีหน้าที่จัดทำเอกสารการจ่ายเงิน ดำเนินการด้านการเงิน ตรวจสอบรายงานการเงิน ควบคุมการเบิกจ่ายเงิน และประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบที่เกี่ยวข้อง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566, หน้า 52)

ประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีช่วยให้การใช้จ่ายเป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์ ลดความสูญเปล่า และป้องกันการทุจริต ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากองค์ประกอบดังนี้ (1) การวางแผนงบประมาณ

(2) การจัดสรรงบประมาณ (3) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (4) การบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ (5) การบริหารบัญชี (6) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ (7) การรายงานผลการดำเนินงาน และ (8) การตรวจสอบภายใน (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2566, หน้า 63)

ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการงบประมาณของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหาร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการยกระดับประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี และวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีศักยภาพสูงสุดในกระบวนการบริหารงบประมาณของวิทยาลัย

คำถามของการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหาร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. สมรรถนะผู้บริหาร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. สมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

6. สมรรถนะผู้บริหารด้านใดบ้างที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน

7. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะผู้บริหาร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะผู้บริหาร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน

6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน

7. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1

กรอบแนวคิดของการวิจัย

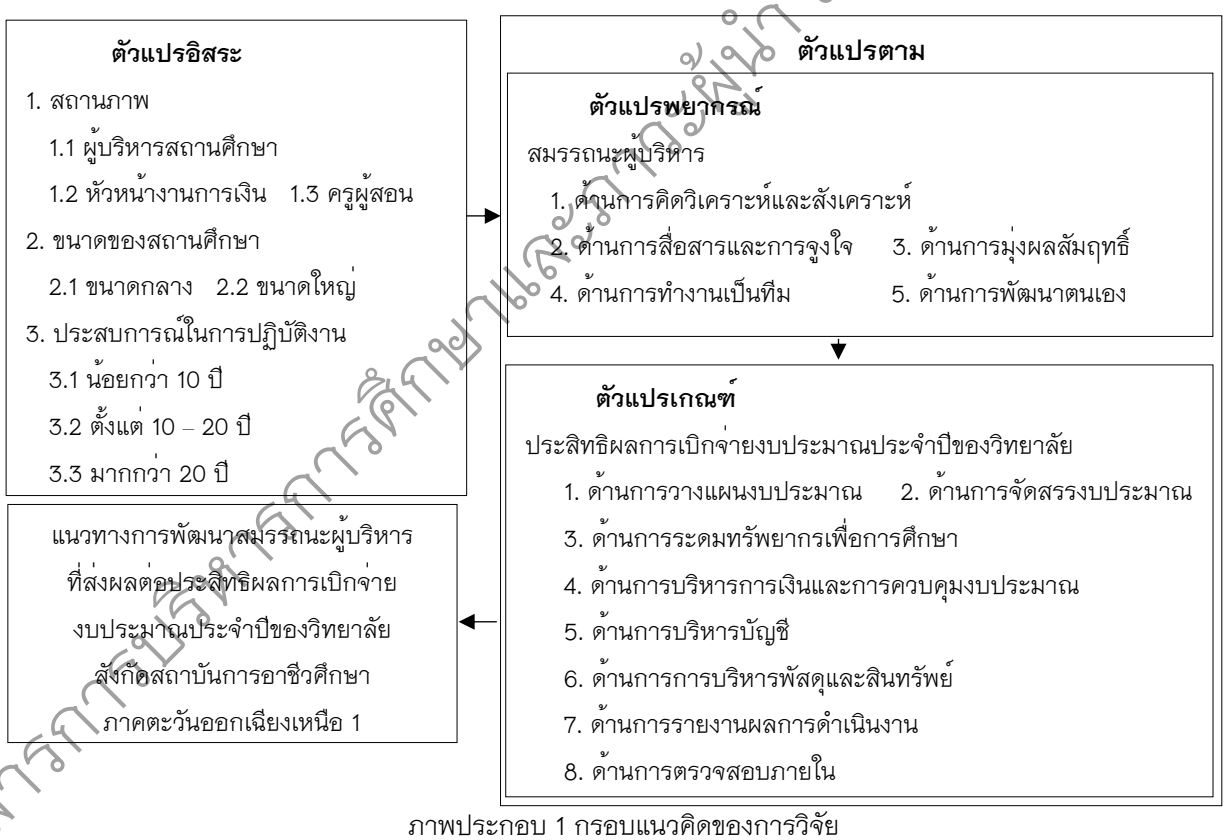

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1,128 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน หัวหน้างานการเงิน จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,078 คน จากทั้งหมด 10 วิทยาลัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ปีการศึกษา 2567 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) ทั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 300 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน หัวหน้างานการเงิน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 240 คน รวมจากวิทยาลัย 10 วิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 3 ชุด สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย สถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.52 – 0.93 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และเป็นแบบสอบถามประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.39 – 0.99 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นสมรรถนะผู้บริหาร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 จำนวน 5 ด้านคือ 1) ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ 2) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ 3) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการพัฒนาตนเอง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 จำนวน 8 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนงบประมาณ 2) ด้านการจัดสรรงบประมาณ 3) ด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 4) ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) ด้านการบริหารบัญชี 6) ด้านการการบริหารพัสดุและสินทรัพย์7) ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน 8) ด้านการตรวจสอบภายใน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครู ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยจัดส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและทางออนไลน์ โดยกำหนดระยะเวลาส่งแบบสอบถามคืน รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลกรณีได้รับแบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยออกติดตามแบบสอบถามด้วยยตนเองจนครบ และนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's α – coeffient)

สรุปผลการวิจัย

1. สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

3. สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

5. สมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r = .637$)

6. สมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 โดยรวมตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ 5 ตัวแปร พบว่า มีตัวแปร 2 ตัวแปร ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีม (X_4) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์พยากรณ์เท่ากับ 0.41 และ 0.27 ตามลำดับสามารถอธิบายความแปรปรวนสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย ได้ร้อยละ 43.30 และมีความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ +0.38

7. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ แนวทางพัฒนาด้านการสื่อสารและการจูงใจ ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับงบประมาณอย่างชัดเจนและโปร่งใสให้บุคลากรทุกระดับเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ แผนการใช้จ่าย และความสำคัญของการเบิกจ่ายงบประมาณตามเป้าหมาย 2) ผู้บริหารควรเปิดช่องทางการสื่อสารที่หลากหลาย เช่น การประชุม การแจ้งผ่านระบบออนไลน์ หรือการจัดทำเอกสารเผยแพร่เพื่อให้ทุกคนเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย 3) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยขอนำเสนอการอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นสำคัญ ดังนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลอย่างเป็นระบบจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่และวิเคราะห์ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถแปลความหมายของข้อมูลและนำไปใช้ในการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความคิดสร้างสรรค์โดยไม่ยึดติดกับข้อจำกัดเดิม และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานได้ ผู้บริหารสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงาน โดยการสร้างความเข้าใจและภาพลักษณ์ที่ดี จึงทำให้สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของสิทธิพงศ์ นกแอนหมาน (2559, หน้า 83 – 85) ได้ทำการศึกษาเรื่องสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพบวาผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษากลุมรูแจงชัดมีความคิดเห็นต่อองค์ประกอบและตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้างานการเงินและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารมีกระบวนการกำหนดรายรับและรายจ่ายของหน่วยงานที่ชัดเจนมีการใช้จ่ายเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมีการบริหารทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพวางแผนเพื่อป้องกันการขาดแคลนงบประมาณมีนโยบายส่งเสริมความโปร่งใสในการใช้เงิน มีการวิเคราะห์กิจกรรมภารงานที่ต้องดำเนินการตามแผนงานและโครงการ ผู้บริหารมีการจัดลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดงบประมาณตามกรอบที่ได้รับปรับปรุงกรอบงบประมาณรายจ่ายให้สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณที่ได้รับ ผู้บริหารมีการจัดทำรายละเอียดของแผนปฏิบัติการประจำปให้สอดคล้องกับวงเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณที่ได้รับจัดสรร จึงทำให้ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนา กลุ่มแก้ว (2564, หน้า 174) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษโดยรวมมีสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิภาณี เทียมจันทร์ (2564, หน้า 83 – 85) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ผลวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาสังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถาบันอาจมีมาตรฐานและเกณฑ์การประเมินสมรรถนะผู้บริหารที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และใช้ร่วมกันในทุกสถานศึกษา โดยไม่คำนึงถึงขนาดหรือบริบทที่แตกต่างกัน เกณฑ์เหล่านี้อาจเน้นสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคนในสถาบันอาชีวศึกษา ทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกันมากนัก สถาบันอาจมีแผนการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหารที่เป็นระบบและครอบคลุมทุกด้าน มีการจัดอบรมสัมมนา หรือกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ ที่เข้าถึงผู้บริหารทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะมีสถานภาพใด หรือปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใด มีการพัฒนาที่สม่ำเสมออาจช่วยลดความแตกต่างของสมรรถนะระหว่างผู้บริหารในกลุ่มต่าง ๆ สถาบันอาจมีวัฒนธรรมองค์กรและค่านิยมร่วมที่เน้นความสำคัญของสมรรถนะผู้บริหารในระดับสูง ทำให้บุคลากร

ทุกฝ่ายมีมุมมองและคาดหวังในระดับเดียวกันต่อความสามารถของผู้บริหาร มีค่านิยมร่วมส่งผลให้การประเมินเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน มีประสบการณ์ในการทำงานในระบบการอาชีวศึกษาที่คล้ายคลึงกันทำให้มีความเข้าใจในบทบาทและความคาดหวังต่อผู้บริหารในลักษณะเดียวกัน ประสบการณ์รายด้านที่ถูกประเมินอาจเป็นสมรรถนะหลักที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารทุกคนไม่ว่าจะมีประสบการณ์ในด้านใดมาก่อน การที่ความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารไม่แตกต่างกันตามสถานภาพ ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์ อาจเป็นผลมาจากการมีมาตรฐานการประเมินที่ชัดเจนการพัฒนาผู้บริหารอย่างทั่วถึงวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกัน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หรือข้อจำกัดของเครื่องมือประเมิน อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติมจะช่วยให้เข้าใจถึงสาเหตุที่แท้จริงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงทำให้สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Castillo (2005, p. 48) ได้ศึกษาคำจำกัดความของสมรรถนะในยุคกระแสโลกาภิวัตน์บริษัทต่าง ๆ มีภาวการณแข่งขันประจำวันตลอดเวลา ไม่ว่าจะเป็นองค์การระดับท้องถิ่นหรือระดับนานาชาติก็ตาม สมรรถนะนับเปนเฉพาะที่ต้องให้ความสนใจและเป็นตัวอธิบายความสามารถในการแข่งขันการผลิตผลกำไร บทบาทหรือกระบวนการทำงานขององค์การ สมรรถนะขยายออกมาได้อย่างมากมายเพียงแต่เชื่อมโยงกับโครงสร้างแต่ละงานขององค์การ และพนักงานตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของเขา และที่สำคัญองค์การตองสามารถกำหนดจุดยืนของแต่ละตำแหน่งและผลตอบแทนได้อย่างชัดเจน

4. ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการอนุมัติแผนการใช้จ่ายและติดตามผลการเบิกจ่ายงบประมาณโดยรวมของวิทยาลัยหัวหน้างานการเงินมีหน้าที่หลักในการดำเนินการเบิกจ่ายจัดทำรายงานและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณ ครูผู้สอนอาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเสนอโครงการหรือกิจกรรมที่ต้องใช้งบประมาณและรับทราบผลการอนุมัติและการเบิกจ่ายเนื่องจากทั้งสามกลุ่มมีบทบาทที่เชื่อมโยงกับกระบวนการงบประมาณ จึงอาจมีมุมมองที่สอดคล้องกันต่อประสิทธิผลโดยรวม ประสบการณ์ในการทำงานภายใต้ระบบงบประมาณเดียวกันไม่ว่าจะมีประสบการณ์โดยรวมหรือรายด้านแตกต่างกัน แต่การที่ทุกคนทำงานภายใต้ระบบและระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณเดียวกันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง อาจทำให้เกิดความคุ้นเคยและเข้าใจในข้อจำกัดและประสิทธิภาพของระบบ ขนาดของสถานศึกษาที่ไม่ส่งผลต่อกระบวนการหลัก แม้ขนาดของสถานศึกษาจะแตกต่างกัน แต่กระบวนการหลักในการเบิกจ่ายงบประมาณอาจเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบเดียวกัน ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลโดยรวมไม่แตกต่างกันมากนัก จึงทำให้ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงิน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของอนุพงษ์ สมศรี (2566, หน้า 72) ได้ทำการศึกษาเรื่องการศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับรัตนา กลุ่มแก้ว (2564, หน้า 174) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพและแนวทางการบริหาร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

งบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ผลวิจัยพบว่า เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับสภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน พบว่าไม่แตกต่างกัน

5. สมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงในด้านต่าง ๆ เช่น การวางแผนการตัดสินใจ การกำกับติดตาม การสื่อสารและการบริหารจัดการความเสี่ยงจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย การบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้วิทยาลัยสามารถดำเนินงานตามแผนบรรลุเป้าหมาย และใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงจะมีความสามารถในการวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีได้อย่างรอบคอบ สอดคล้องกับเป้าหมายและยุทธศาสตร์ของวิทยาลัย รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญของโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เมื่อผู้บริหารสามารถวางแผนงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะนำไปสู่การเบิกจ่ายที่เป็นไปตามแผนที่วางไว้ ลดปัญหาการเบิกจ่ายล่าช้าหรือการเบิกจ่ายที่ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์จึงทำให้สมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวกซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ วราพร แต้มเรืองอิฐ (2565, หน้า 136) ได้ทำการศึกษาเรื่องการตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลวิจัยพบว่าการตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับสูง เป็นความสัมพันธ์กันในลักษณะที่คล้อยตามกัน

6. สมรรถนะผู้บริหาร จำนวน 2 ด้านที่สามารถพยากรณ์การบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานการเงินและครูผู้สอน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมด้านการสื่อสารและการจูงใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงในด้านการทำงานเป็นทีมจะสามารถสร้างบรรยากาศการทำงานร่วมกันที่ดีภายในวิทยาลัย ส่งเสริมให้บุคลากรจากทุกฝ่าย ทำงานร่วมกันอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมีการทำงานเป็นทีมช่วยให้การวางแผนการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างรอบด้านครอบคลุมความต้องการของทุกหน่วยงาน และได้รับการเห็นชอบร่วมกัน การทำงานร่วมกันที่ดีช่วยให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเบิกจ่ายงบประมาณ มีการทำงานเป็นทีมอาจนำไปสู่การแบ่งปันทรัพยากรและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ลดความซ้ำซ้อนในการเบิกจ่าย ด้านการสื่อสารและการจูงใจผู้บริหารที่มีสมรรถนะสูงในด้านการสื่อสารและการจูงใจ จะสามารถสื่อสารเป้าหมาย นโยบาย และแนวทางการดำเนินงานด้านงบประมาณให้บุคลากรทุกฝ่ายเข้าใจได้อย่างชัดเจน รวมถึงสามารถสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของการเบิกจ่ายงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพมีความเข้าใจการสื่อสารที่ชัดเจนช่วยให้บุคลากรเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการใช้งบประมาณในแต่ละโครงการหรือกิจกรรม และเห็นความสำคัญของการเบิกจ่ายให้เป็นไปตามเป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Spengler (2015, p. 25) ได้ศึกษาแนวทางสำหรับการบริหารงานด้านการเงินของโรงเรียน (บริบทโรงเรียนในแถบแอฟริกาใต้) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางสำหรับการบริหารงานในด้านการเงินของโรงเรียนการนำไปใช้ในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตาม จุดมุ่งหมายนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมาก ที่ผู้บริหาร

โรงเรียนจะต้องทราบถึงจุดเริ่มต้นของการจัด การศึกษาเพื่อการกำหนดอนาคตในการจัดการศึกษา ดังนั้น จากสมมุติฐานที่กล่าวมานี้ จึงนำไปสู่ การศึกษาเรื่องราวการเปลี่ยนแปลงในประวัติศาสตร์ การจัดการศึกษาของประเทศในแถบแอฟริกาใต้เพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปผู้บริหารโรงเรียนควรให้ความสนใจการบริหาร การศึกษาและการบริหารงานในด้านการเงินของโรงเรียนควบคู่กันไป เพราะการบริหารงานทั้งสอง ส่วนนี้ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ผู้บริหารไม่ได้ใช้เพียงแค่ทักษะด้าน การบริหารงานเท่านั้น แต่ยังจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรในการบริหารงานด้วย ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ได้รับการคาดหวังว่าผู้บริหารงาน ของโรงเรียนในอนาคตจะต้องมีความรู้ ความสามารถโดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานในด้าน การเงิน แนวทางในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพขึ้นนั้นจำเป็นจะต้องเอาใจใส่กับทุก ๆ องค์ประกอบ รวมทั้งองค์ประกอบย่อยในภาพรวมด้วยและการจัดสรรงบประมาณนับเป็น องค์ประกอบย่อยอย่างหนึ่งของการบริหารงานเช่นกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งนับตั้งแต่มีการประกาศใช้กฎหมาย school act of 1996 ก็อาจกล่าวได้ว่าการบริหารงานในด้านการเงินของโรงเรียน ได้กลายมาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของระบบการบริหารโรงเรียนในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สมรรถนะผู้บริหารสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 อยู่ในระดับมาก แสดงว่าผู้บริหารมีความรู้ มีการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์การสื่อสารและการจูงใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์การทำงานเป็นทีม การพัฒนาตนเอง ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในหลักการบริหารจัดการการศึกษาอาชีวศึกษาอย่างลึกซึ้ง มีความเชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน

1.2 ประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 อยู่ในระดับมากแสดงว่าผู้บริหารมีการวางแผนงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ การบริหารบัญชี การการบริหารพัสดุและสินทรัพย์การรายงานผลการดำเนินงาน และการตรวจสอบภายใน ซึ่งส่งผลดีต่อคุณภาพการศึกษาของนักศึกษา

1.3 สมรรถนะผู้บริหารและประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีความสัมพันธ์กันทางบวก 13 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้านการสื่อสารและการจูงใจด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาตนเอง ด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการจัดสรรงบประมาณด้านการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ด้านการบริหารการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการบริหารบัญชี ด้านการการบริหารพัสดุและสินทรัพย์ด้านการรายงานผลการดำเนินงาน ด้านการตรวจสอบภายใน ซึ่งทั้ง 13 ด้านนี้ ควรส่งเสริมเพื่อให้มีคุณภาพมากขึ้น เพื่อให้วิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะด้านอื่นของผู้บริหาร ควรจะมีรูปแบบลักษณะอย่างไร ทำอย่างไรถึงจะมีการพัฒนารูปแบบขึ้นมาได้ เพื่อนำผลที่ได้ไปเป็นพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารต่อไป

2.2 ควรนำสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย สังกัดอื่น ๆ ต่อไป

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปี ในสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคอื่น

2.4 ควรทำการศึกษาถึงความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย หรือความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร เพื่อจะได้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการพัฒนา แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการพัฒนาสมรรถนะผู้บริหาร และแนวทางพัฒนาพัฒนาการบริหารงานประสิทธิผลการเบิกจ่ายงบประมาณประจำปีของวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

รัตนา กลุ่มแก้ว ธิดารัตน์ จันทะหิน พงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2564). สภาพและแนวทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 9*(35), 173 – 182.

วราพร แต้มเรืองอิฐ. (2565). *การตัดสินใจของผู้บริหารกับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 กำแพงเพชร.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิภาณี เทียมจันทร์. (2564). *สภาพ ปัญหาและแนวทางการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2556). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2556 – 2560).* กรุงเทพฯ: สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553.* กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2556). *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพพุทธศักราช 2556.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

_____. (2559). *แนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย (เทวศึกษา).* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สิทธิพงศ นกแอนหมาน. (2559). *สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยการอาชีพ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

อนุพงษ์ สมศรี. (2565). *การศึกษาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสถานศึกษาในอำเภอแม่สรวย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

Castillo, L.V. (2005). *Livelihood Opportunities for Women in the Freshwater Ornamental Fish Industry.* Proceedings of the 9th Zonal Research and Development Review, October 24 – 25, 2005, University of Batangas, Batangas City. CD – ROM. Philippine Council for Aquatic and Marine R&D and Southern Luzon Zonal Center for Aquatic and Marine R & D: Los Baños, Laguna, 200

Spencer, L. M., and Spencer, S. M. (1993). *Competency at Work.* New York: John Wiley & Sons.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม

Need And Guidelines for Digital Competency Development of School' Administrators Under Nakhon Phanom Municipality

ชุมพล นนบุต[1] ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม[2] ดร.ฐปนีย์ นารี[3]
Chumpol Nonbud[1] Dr.Surat Doungchatom[2] Dr.Thapanee Naree[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 126 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยสภาพปัจจุบันของแบบสอบถามสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.290 – 0.928 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.985 แบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.566 – 0.940 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.989 และแบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติการทดสอบค่าสถิติที และสถิติทดสอบเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมพบว่า พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการจำเป็นสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนโดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยี

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น สมรรถนะด้านดิจิทัล

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[1]Master of Education Program in Education Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[2]Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[3]รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
[3]Deputy of Director of Sakolrajwittayanukul School The Secondary Educational Service Area Office SakonNakhon
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ชุมพล นนบุต, chumpol.no66@snru.ac.th
รับเมื่อ 22 เมษายน 2568 แก้ไข 29 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 30 พฤษภาคม 2568

ดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน 3) ด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน 4) ด้านการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล และ 5) ด้านการรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานในโรงเรียน

4. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะดิจิทัล สนับสนุนการเรียนรู้ และสร้างความร่วมมือกับองค์กรภายนอกเพื่อพัฒนาแผนกลยุทธ์เทคโนโลยีในโรงเรียน 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน ผู้บริหารควรสนับสนุนการใช้เครื่องมือดิจิทัลผ่านการฝึกอบรมบุคลากร และประเมินการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่องและ 3) ด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะเทคโนโลยีและฝึกอบรมบุคลากรเพื่อใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนให้มีคุณภาพดีขึ้น

ABSTRACT

The purposes of this research were to study, compare the current condition and the desired condition, needs and guidelines for digital competency development of school administrators under Nakhon Phanom Municipality. According to the opinions of school administrators and teachers, as perceived by school administrators and teachers. The sample group were in the research consisted of 126 school administrators and teachers for the 2024 academic year. The tool for data collection was a set of questionnaires on current and desirable conditions for digital competency of school administrators under Nakhon Phanom Municipality. The questionnaire on the current condition of digital competency of school administrators had the discriminative power from 0.290 – 0.928 and the reliability of 0.985. The desirable condition questionnaire had the discriminative power from 0.566 – 0.940 and the reliability of 0.989 and interviews with qualified persons to provide guidelines for development. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Priority Needs Index. The hypothesis was tested using a t – test, In the part of comparing work experience, the F – test statistic was used. The Modified Priority Needs Index.

The results showed that:

1. The overall current and desirable conditions of school administrators' Digital Competency were, respectively, at the high and highest levels.

2. The comparison analysis, The overall current conditions of school administrators' Digital Competency, classified by positions, school sizes and work experience showed no differences. The desirable conditions, classified by position and school sizes showed differences at the .05 level of significance, but there were no differences in work experience.

3. The digital competency needs of school administrators are ranked from most to least as follows: 1) In terms of using digital technology to apply and develop the potential of the school; 2) In terms of using digital technology in planning and managing school projects; 3) In terms of designing and creating innovations in information systems in schools; 4) Understanding and complying with digital management laws, policies and standards; and 5) In terms of knowledge and use of digital technology in school administration.

4. The research has proposed guidelines that are deemed appropriate for digital competency development of school administrators under Nakhon Phanom Municipality 3 aspects as follows: 1) In terms of using digital technology to apply and develop school potential, administrators should develop digital skills, support learning, and create partnerships with external organizations to develop a strategic technology plan in schools. 2) In terms of using digital technology in planning and managing school projects, administrators should support the use of digital tools through personnel training and continuous evaluation of technology use. 3) In terms of designing and creating information system innovations in schools, administrators should develop technological skills and train personnel to use information technology effectively. This will improve the quality of school management.

Keywords: Needs, Digital Competency

ภูมิหลัง

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและดิจิทัลอย่างรวดเร็ว (Digital Disruption) เป็นการเปลี่ยนแปลงสังคมไปสู่สังคมดิจิทัลส่งผลต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานและมีแนวโน้มที่การจัดการศึกษาจะเปลี่ยนไป โดยการเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาซึ่งสถานศึกษาต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับสังคมและองค์กรภายนอก รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล โดยการนำเทคโนโลยีและสื่อต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ร่วมกับการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งนี้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีจะทำให้เข้าสู่สังคมดิจิทัลที่มีการเสริมบทเรียน โดยสร้างสถานการณ์จำลองห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) และโลกเสมือนจริง (Metaverse) ดังนั้นการจัดการศึกษาของประเทศไทย จึงจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายการพัฒนาการวางแผนและการสร้างทักษะพื้นฐานที่จำเป็นของทรัพยากรมนุษย์ ที่จะศึกษาต่อในระดับต่าง ๆ หรือเข้าสู่ตลาดแรงงาน หรือต้องปรับหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น มีความหลากหลาย เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ทักษะและสมรรถนะที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลในปัจจุบันและอนาคต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565, หน้า 2)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารการจัดการในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย โดยเฉพาะในการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในบริหารสถานศึกษา การจัดเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาควรคำนึงถึงหลักประสิทธิภาพประสิทธิผลเป็นสำคัญ หลักการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์เห็นความสำคัญและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์เห็นความสำคัญและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ พัฒนาความสามารถในการแข่งขันการบริหารจัดการการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการที่ทันสมัย โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยการสร้างโอกาสทางสังคม และสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ยกระดับคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัล อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลต้องมีทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศโดยการมีวิสัยทัศน์ในการใช้ข้อมูลจากเทคโนโลยีและสารสนเทศให้เกิดประโยชน์โดยการสร้างมูลค่า การบริหารจัดการสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนมุ่งส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีและสารสนเทศใหม่ ๆ มาสร้างความโดดเด่น ที่แตกต่างจากสถานศึกษาอื่น ๆ ให้มีประสบการณ์ที่เหนือความคาดหมายกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการทำงาน

วัฒนธรรมองค์กร ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผลักดันให้ครูและผู้เรียนคิดค้นนวัตกรรมการบริหารจัดการและนวัตกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง (สุปรีดา โกษาแสง, 2565, หน้า 248)

เทศบาลเมืองนครพนม มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา(เด็กเล็ก / อนุบาล) ระดับประถมศึกษา (ป.1 – ป.6) จนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6) มีโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม จำนวน 6 แห่ง โดยมีการจัดการศึกษาภายใต้แผนการพัฒนาสังคมและคุณภาพชีวิตเพื่อสร้างความสุขอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย 7 แผนงาน คือ 1) การส่งเสริมพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา 2) เสริมสร้างวิถีชีวิตที่ยั่งยืน (Eco – friendly Living) ส่งเสริมและประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการดำรงชีวิต และการแก้ไขปัญหาความยากจนแบบบูรณาการ 3) ยกระดับคุณภาพชีวิตสังคมแห่งโอกาสและความเสมอภาค (High Opportunity Society) พัฒนาเศรษฐกิจเชิงพื้นที่ สร้างความคุ้มครองทางสังคมและพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัย 4) ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการสร้างสรรค์นวัตกรรม 5) ส่งเสริมการยกระดับทักษะดิจิทัลบุคลากรภาครัฐในพื้นที่ 6) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะดิจิทัลสำหรับเยาวชนรุ่นใหม่ และ 7) สนับสนุนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการพัฒนาชุมชน (สำนักงานจังหวัดนครพนม, 2567, หน้า ข)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจทำการวิจัย เรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อใช้เป็นความรู้และเป็นข้อมูลในการหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ให้มีสมรรถนะด้านดิจิทัลที่พึงประสงค์ในการนำพาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ตามเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีการจัดลำดับ เป็นอย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน

3. เพื่อศึกษาระดับความต้องการจำเป็น สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

4. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบความคิดการวิจัย

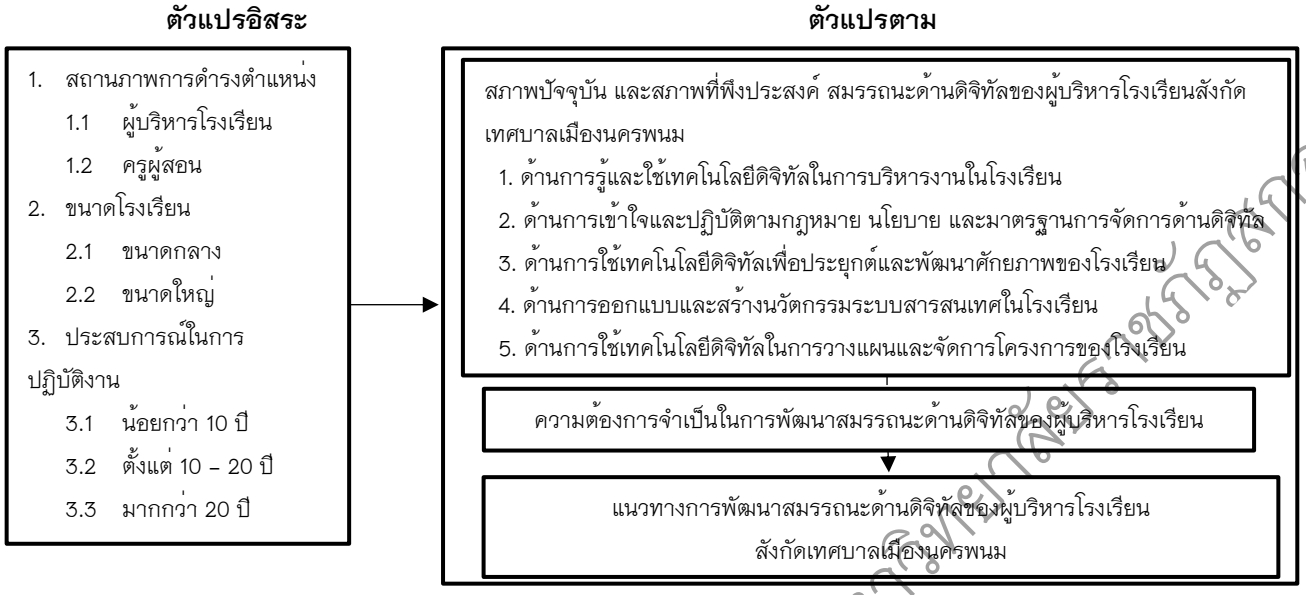

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 186 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 คน และครูผู้สอน จำนวน 173 คน จากทั้งหมด 6 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) จำนวน 126 คน จากทั้งหมด 6 แห่ง ซึ่งจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 13 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง และเป็นครูผู้สอน จำนวน 113 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ร้อยละ 65 จากแต่ละโรงเรียน แล้วใช้วิธีการจับฉลากแบบใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ที่ได้จากการสังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มี 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานในโรงเรียน 2) ด้านการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล 3) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน 4) ด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน ในสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยจัดส่งด้วยตนเอง จำนวน 126 ฉบับ และได้คืนครบจำนวน 126 ฉบับ

3. รวมแบบสอบถามที่ได้คืนทั้งหมดจำนวน 126 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t – test) การทดสอบเอฟ (F – test) การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น แบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; $PNI_{modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน พบว่า

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า สภาพปัจจุบันและส่วนสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยเรียงลำดับความสำคัญ ของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.097) ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.095) ด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.092) ด้านการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบาย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 0.090) ในส่วนด้านที่อยู่อันดับสุดท้าย คือ ด้านการรู้และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารงานในโรงเรียน ($PNI_{modified}$ = 0.088)

4. แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ($PNI_{modified}$) ในทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยตามลำดับ 3 อันดับแรก คือ ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน และด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีสมรรถนะด้านดิจิทัลในการบริหารโรงเรียน มีทักษะความรู้ ความสามารถ แสดงออกถึงการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบจนกระทั่งนำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล จึงส่งผลให้สมรรถนะด้านดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนารีรัตน์ เพชรคง (2564, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตจตุจักร พบว่าสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุก สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและเทศบาล รวมถึงการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนในการใช้เทคโนโลยี เพื่อยกระดับสมรรถนะด้านดิจิทัล นอกจากนี้ การส่งเสริมการเรียนรู้ดิจิทัลสำหรับครูและนักเรียน การใช้ระบบดิจิทัลในการบริหารจัดการโรงเรียน และความร่วมมือกับองค์กรภายนอก มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาโรงเรียนให้ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับ มากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญตรี แก้วอินธิ (2565, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีรายละเอียดดังนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1.1 สภาพปัจจุบันสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกซึ่งสมรรถนะด้านดิจิทัลในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรวุฒิ ไชยสัตย์ (2566, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านการเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมาย นโยบาย และมาตรฐานการจัดการด้านดิจิทัล มีความว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านที่เหลือไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การรับรู้และความคาดหวังที่แตกต่างกันระหว่างผู้บริหารและครู การเข้าถึงทรัพยากรและการสนับสนุนที่แตกต่างกัน รวมถึงระดับความสำคัญที่แต่ละฝ่ายให้ต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกันในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลภายในโรงเรียน จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรภวิษย์ อุ่นวิเศษ (2564, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูที่รับผิดชอบด้านเทคโนโลยีและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า สมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร แตกต่างกัน

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกจำแนกตามขนาดโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 สภาพปัจจุบันสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐที่เท่าเทียมกัน การอบรมและการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลที่ได้รับจากโรงเรียนทุกขนาด รวมถึงการใช้เครื่องมือและระบบการบริหารจัดการที่คล้ายกันในทุกโรงเรียน ทำให้ผู้บริหารและครูผู้สอนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในระดับที่ใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันยพร สะสมผลสวัสดิ์ (2567, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร พบว่า เปรียบเทียบสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2.2 สภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อทรัพยากรที่มีอยู่ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร และนโยบายการสนับสนุนจากเทศบาลที่แตกต่างกันซึ่งทำให้แต่ละโรงเรียนมีความต้องการ

และความคาดหวังที่ไม่เหมือนกันในด้านการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละแห่งยังมีวิธีการบริหารที่แตกต่างกัน ทำให้โรงเรียนสามารถสร้างแนวทางที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะดิจิทัลของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา พันพิลา (2562, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความสามารถด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา เมื่อเปรียบเทียบด้วยขนาดของสถานศึกษา พบว่า แตกต่างกัน

2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 สภาพปัจจุบันสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสนับสนุนด้านการฝึกอบรมที่เท่าเทียมกัน การเข้าถึงเทคโนโลยีและเครื่องมือที่คล้ายกัน การใช้ระบบดิจิทัลที่มีมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงความเข้าใจในความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีและการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ทำให้ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนสามารถใช้เทคโนโลยีในงานต่าง ๆ ได้ในระดับใกล้เคียงกัน จึงทำให้ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทิดศักดิ์ วิไลเกษม (2566, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ พบว่า สมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3.2 สภาพที่พึงประสงค์สมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงเทคโนโลยีและทรัพยากรดิจิทัลที่คล้ายคลึงกัน ทำให้สามารถพัฒนาทักษะและความรู้ด้านดิจิทัลได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน และยังมีโครงการสนับสนุนจากหน่วยงานรัฐบาลหรือองค์กรภายนอกช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนได้รับความรู้และเครื่องมือที่จำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัล ด้วยปัจจัยเหล่านี้ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจึงไม่แตกต่างกัน แม้ว่าจะมีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันก็ตามซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจักรินฤทธิธรรม (2567, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้

3.1 ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน อยู่ในอันดับแรก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา พันพิลา (2562, หน้า 8) ได้อธิบายถึง ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อยกระดับศักยภาพ

องค์กร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการคัดสรร เลือก หรือนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในองค์กร เพื่อปรับ เปลี่ยนรูปแบบ / กระบวน การดำเนินงาน และการให้บริการให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ได้แก่ 1) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการเปลี่ยนผ่านสู่องค์กรดิจิทัล 2) จัดทำสถาปัตยกรรมองค์กร เพื่อรองรับการเปลี่ยนผ่านสู่รัฐบาลดิจิทัล 3) กำกับการใช้งานสถาปัตยกรรมองค์กร 4) บริการเทคโนโลยีดิจิทัล 5) พัฒนาแผนบริหารจัดการความมั่นคงปลอดภัยและความต่อเนื่องการให้บริการแบบดิจิทัล 6) วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อตีความและหาข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจ 7) พัฒนาซอฟต์แวร์ตามแนวทางพลวัตรปรับต่อเนื่อง

3.2 ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในอันดับที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิระ บุญสาร (2564, หน้า 61) ได้อธิบายถึง สถานศึกษามีโครงสร้างการบริหารงานและกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีดิจิทัล อย่างชัดเจน มีนโยบายที่ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม และด้วยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินงานทำให้กระบวนการทำงานมีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมไปถึงมีการใช้ฐานข้อมูลกลางในการจัดเก็บข้อมูลและสารสนเทศ

3.3 ด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน มีความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ในอันดับที่สาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย มลฤดี เพ็งสง่า และมัทนา วังถนอมศักดิ์ (2566, หน้า 174) ได้อธิบายถึงการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนั้นมีความจำเป็นที่ต้องมีทักษะการคิดเชิง นวัตกรรม (Innovative Thinking Skills) เพิ่มเติมจากทักษะทั่วไปที่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคที่ผ่านมา เนื่องจากเป้าหมายที่สำคัญของการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลคือ การมุ่งสู่การเป็นองค์การแห่งนวัตกรรม หรือสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม (Innovative School) ซึ่งก็คือเป้าหมายสูงสุดของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล อย่างไร ก็ตามการนำแนวทางการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไปประยุกต์ใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้นจะเป็นอีกหนึ่งความท้าทายของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งที่ต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารของตนเพื่อนำพา สถานศึกษาสู่การเป็นสถานศึกษาแห่งนวัตกรรม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 เทศบาลเมืองนครพนม ควรดำเนินการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นรูปธรรม เช่น จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้บริหารด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน และด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียน ที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานได้

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ ในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อประยุกต์และพัฒนาศักยภาพของโรงเรียน ด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการวางแผนและจัดการโครงการของโรงเรียน และด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมระบบสารสนเทศในโรงเรียนเพื่อนำไปใช้ในการยกระดับและขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นมาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

2.2 ควรศึกษาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนม ในส่วนการวิจัยคุณภาพ ควรใช้เครื่องมือ ที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.3 ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองนครพนมอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำเอาความรู้ ตามคุณลักษณะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

จักริน ฤทธิธรรม. (2567). ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12*(48), 215 – 225.

เทิดศักดิ์ วิไลเกษม. (2567). การศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(2), 137 – 152.

ธันยพร สะสมผลสวัสดิ์. (2567). สมรรถนะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร. *วารสารมหาจุฬาคชสาร, 15*(1), 198 – 211.

นารีรัตน์ เพชรคง. (2564). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ในพื้นที่เขตจตุจักร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 8*(1), 238 – 255.

บุญตรี แก้วอินธิ. (2565). สภาพ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. *วารสารการบริหารและนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 13*(1), 42 – 51.

พรภวิษย์ อุ่นวิเศษ. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

มลฤดี เพ็งสง่า และมัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). *การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสาริชาการศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒ, 24*(2), 162 – 175.

วชิระ บุญสาร. (2564). *แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วรวุฒิ ไชยสัตย์. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สัญญา พันพิลา. (2562). *ความสามารถด้านดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* เข้าถึงได้จากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน – 2566 – 2570 – ของ – สพฐ.pdf 8 มีนาคม 2567.

สำนักงานจังหวัดนครพนม. (2567). *แผนพัฒนาจังหวัดนครพนม (พ.ศ. 2566 – 2570) ฉบับทบทวน.* เข้าถึงได้จาก 2023 – 01_8767e6a7a3cd217.pdf 30 มิถุนายน 2567.

สุปรีดา โกษาแสง. (2565). เทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับการบริหารสถานศึกษาในยุค Digital Transformation. *วารสารบริหารการศึกษา มศว, 19*(37), 242 – 250.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

Administration Factors affecting digital skills of teachers in schools under the Office of Bungkan Primary Educational Service Area

ณัฐวุฒิ พวงพันธ์[1] รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล[2] ดร.รัชฎาพร งอยภูธร[3]
Nattawut Puangpan,[1] Assoc. Prof. Dr.Tawatchai Pailai,[2] Dr.Ratchadaporn Ngoiphuthorn[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ ความสัมพันธ์และแนวทางการพัฒนา หาค่าอำนาจพยากรณ์ ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 348 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 87 คน และครูผู้สอน จำนวน 261 คน จากจำนวน 87 โรงเรียน วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ โดยคุณภาพของแบบสอบถาม ปัจจัยการบริหาร โดยรวม (X_t) มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.85 – 0.96 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน โดยรวม (Y_t) มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.75 – 0.93 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe's method และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณทีละขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก
3. เปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ปัจจัย ทักษะดิจิทัลของครู

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[1]Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

[2]Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University

[3]ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลเต่างอย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

[3]Cours senior professional level teacher in Anubantaongoi School the Office of Sakon Nakhon Primary Education Area 1

[*]ผู้ติดต่อ, อีเมล: ณัฐวุฒิ พวงพันธ์, turbonavy109@gmail.com

รับเมื่อ 22 เมษายน 2568 แก้ไข 29 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 30 พฤษภาคม 2568

4. เปรียบเทียบทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวม ไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร และทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง (r_{XY} = 0.395)

6. อำนาจพยากรณ์ปัจจัยการบริหาร มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ได้แก่ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านภาวะผู้นำ โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 61.00

7. แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านภาวะผู้นำ

ABSTRACT

This research aims to study, compare, and analyze the relationships and development guidelines, as well as determine the predictive power of administrative factors affecting the digital skills of teachers in schools under the Bungkan Primary Educational Service Area Office, according to the opinions of school administrators and teachers. The study will classify the data based on their position, school size, and work experience. The sample group for this research includes 348 individuals, consisting of school administrators and teachers in the academic year 2024 (equivalent to the Thai academic year 2567), determined using Krejcie and Morgan's table. This sample is divided into 87 school administrators and 261 teachers from a total of 87 schools. The sampling method employed is multi-stage random sampling. The research instruments include a 5-point Likert scale questionnaire, interviews, and non-participant observation. The overall discrimination power of the administrative factors questionnaire (Xt) ranges from 0.85 to 0.96, with a reliability coefficient of 0.97. The overall discrimination power of the teacher digital skills questionnaire (Yt) ranges from 0.75 to 0.93, with a reliability coefficient of 0.96. The statistical methods used for data analysis include percentage, mean, standard deviation, one – way analysis of variance (ANOVA), Scheffe's post-hoc test for pairwise mean comparisons, Pearson's product – moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

Research Findings:

1. Management Factors: Overall, management factors were at the highest level.

2. Teachers' Digital Skills: Overall, teachers' digital skills in the school were at a high level.

3. Comparison of Management Factors: When comparing management factors based on the opinions of school administrators and teachers, categorized by their position, school size, and work experience, it was found that overall there were significant differences.

4. Comparison of Teachers' Digital Skills: When comparing teachers' digital skills in the school based on the opinions of school administrators and teachers, categorized by their position, it was found that overall there were no significant differences. However, when categorized by school size and work experience, overall there were significant differences.

5. Relationship between Management Factors and Teachers' Digital Skills: Overall, there was a statistically significant positive correlation between management factors and teachers' digital skills in the school at the .01 level (rXY = 0.395), indicating a high level of relationship.

6. Predictive Power of Management Factors: Four aspects of management factors were able to predict the digital skills of teachers in schools under the Bungkan Primary Educational Service Area Office: Human Resources, Performance Efficiency, Work Motivation, and Leadership.

7. Guidelines for Developing Factors Affecting Teachers' Digital Skills: There are four areas for developing factors that affect the digital skills of teachers in schools under the Bungkan Primary Educational Service Area Office: Human Resources, Performance Efficiency, Work Motivation, and Leadership.

Keywords: Factors, Teachers' Digital Skills

ภูมิหลัง

การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21 โดยออกแบบกระบวนการเรียนรู้ ในทุกระดับชั้นอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการใช้ฐานความรู้และระบบคิดใน ลักษณะสหวิทยาการ ความรู้และทักษะทางศิลปะ และความรู้ด้านคณิตศาสตร์และระบบคิดของเหตุผลและการหาความสัมพันธ์ การพัฒนาระบบการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เน้นการลงมือปฏิบัติ มีการสะท้อนความคิด ทบทวนไตร่ตรอง การสร้างผู้เรียนให้สามารถกำกับการเรียนรู้ของตนได้ การหล่อหลอมทักษะการเรียนรู้และ ความคิดสร้างสรรค์ที่ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปใช้ในการสร้างรายได้หลายช่องทาง รวมทั้งการเรียนรู้ ด้านวิชาชีพและทักษะชีวิต โดยมีแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 5 แนวทาง กำหนดวิสัยทัศน์ว่าประชาชนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ตอลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษามีเป้าหมาย เพื่อที่จะยกระดับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้และเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายได้ทุกที่ทุกเวลาด้วยการใช้ประโยชน์จากการบูรณาการเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน มีความทันสมัยสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวก (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2566, หน้า 17 – 18)

การบริหารสถานศึกษาเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด โดยเฉพาะ การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน (สุเมธ งามกนก, 2564, หน้า 8) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยเน้นการจัดระบบการศึกษาและระบบฝึกอบรมบนฐาน สมรรถนะที่มีคุณภาพสูงและยืดหยุ่นผ่านการพัฒนากลไกต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาการศึกษาออนไลน์แบบเปิด การพัฒนาระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการรู้ดิจิทัล จูงใจให้คนเข้าสู่การยกระดับทักษะ การให้สถานประกอบการเพิ่มผลิตภาพแรงงานผ่านการพัฒนาความสามารถทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องภายใต้กรอบคุณวุฒิวิชาชีพนอกจากนี้ต้องพัฒนาระบบการเรียนรู้ในชุมชนให้เข้าถึงความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ปรับปรุงแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนให้เป็นพื้นที่เรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต รวมถึงการเรียนรู้และทบทวนทักษะพื้นฐาน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566, หน้า 12 – 16)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เพื่อจะได้นำผลการศึกษาไปใช้เป็นข้อมูลหรือแนวทางในการพัฒนางานโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เมื่อครูมีทักษะดิจิทัลที่ดี มีการปฏิบัติอย่างจริงจังจะส่งผลทำให้การศึกษามีความเจริญก้าวหน้า ทันยุคแห่งสังคมการเรียนรู้เป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. เปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. เปรียบเทียบทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

6. ปัจจัยการบริหาร กี่ด้านที่มีอำนาจพยากรณ์ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

7. แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

3. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

6. เพื่อหาอำนาจพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน

7. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

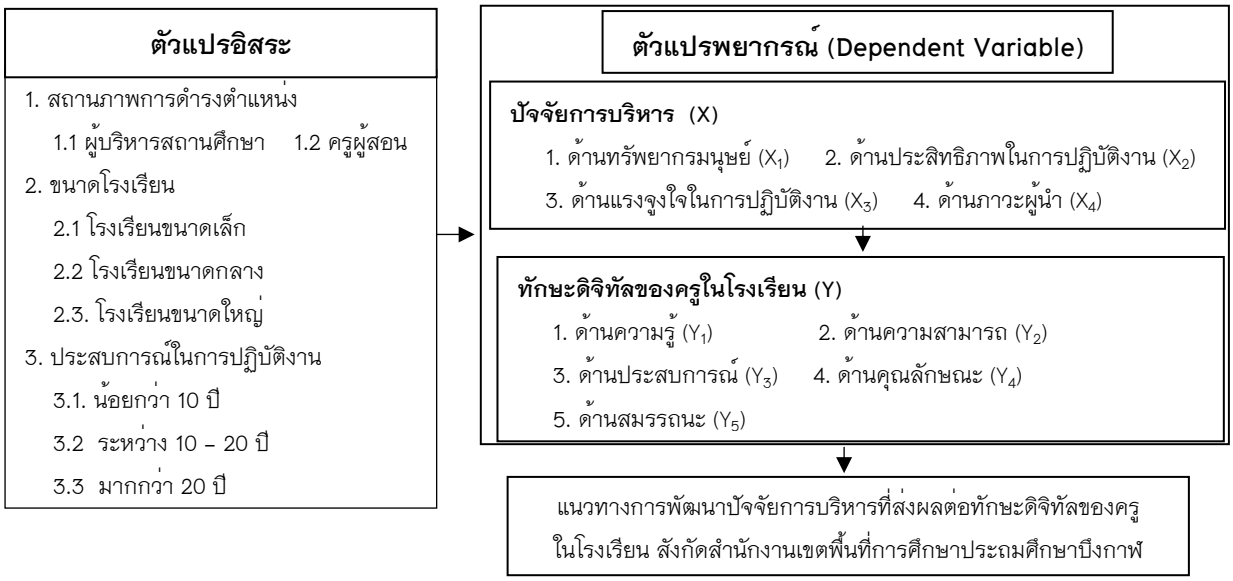

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,349 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 243 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,106 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 212 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ประจำปีการศึกษา 2567 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 348 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 87 คน และครูผู้สอน จำนวน 261 คน จากโรงเรียน 87 โรงเรียน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) เท่ากับ 1.00 ที่ผ่านการทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 50 คน มี 3 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.85 – 0.96 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะดิจิทัลของครู มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.75 – 0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยเก็บข้อมูลในรูปแบบเอกสารและรูปแบบออนไลน์ โดยแบบสอบถาม จำนวน 348 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย รายคู่ โดยวิธีการของ Scheffe's method ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ตอนที่ 2 แนวทางในการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ผู้วิจัยนำผลการวิจัยที่ได้มาจัดทำแนวทางการปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยนำผลการวิเคราะห์อำนาจพยากรณ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำนวน 4 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน จำแนกเป็น นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารการศึกษาและศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน และครูผู้สอน จำนวน 3 คน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ สรุปผลได้ ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

3.1 ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. เปรียบเทียบทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

4.1 ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4.2 ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4.3 ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหาร (X_t) และทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน (Y_t) ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม สัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับปานกลาง (r_{XtYt} = 0.395)

6. อำนาจพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ (X_1) ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (X_2) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X_3) และด้านภาวะผู้นำ (X_4) โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ ร้อยละ 61.00

7. แนวทางการพัฒนาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ มีจำนวน 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านภาวะผู้นำ ดังนี้ 1) ด้านทรัพยากรมนุษย์ ควรจัดอบรมพัฒนาทักษะดิจิทัลครูอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม กำหนดเป้าหมายชัดเจน สนับสนุนการเติบโตและใช้เทคโนโลยี ประเมินผลเป็นธรรม สื่อสารมีประสิทธิภาพ 2) ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรตั้งเป้าหมายชัดเจน สนับสนุนทรัพยากรและฝึกอบรมครู/ผู้บริหาร สร้างวัฒนธรรมเรียนรู้และนวัตกรรม พร้อมออกแบบหลักสูตรยืดหยุ่น ให้รางวัลและติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาทักษะดิจิทัลครู 3) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ควรสร้างความตระหนักและความเข้าใจในความสำคัญของทักษะดิจิทัล ส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและความภาคภูมิใจในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้ทดลองและสร้างสรรค์ ควรมีการยกย่องและให้รางวัล มีการสนับสนุนด้านทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งการสร้างเครือข่ายและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 4) ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมและแรงบันดาลใจ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแบบอย่างที่ดีในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มีการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนา การมอบอำนาจและการมีส่วนร่วม การให้ข้อเสนอแนะและการประเมินผล และการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน และระดับมาก 1 ด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านภาวะผู้นำ

ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านทรัพยากรมนุษย์ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนในปัจจุบันเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะดิจิทัลและการนำทักษะดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา และพยายามพัฒนาตนเองจนทำให้ตนเองมีความสามารถในการนำแนวคิดและปัจจัยการบริหาร มาใช้ในการทำงานได้ดี โดยเฉพาะประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ภาวะผู้นำ และแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร นอกจากนี้ ทรัพยากรมนุษย์ ยังเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนยุคปัจจุบันการเสริมสร้างความรู้และทักษะ การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษามาใช้จะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาต่อเนื่องและก้าวทันการเปลี่ยนแปลง การสนับสนุนและทรัพยากรที่เพียงพอและการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในความสำคัญของทักษะดิจิทัลจะเป็นทักษะสำคัญที่ทำให้การเปลี่ยนแปลงในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ปัจจัยการบริหาร ของสถานศึกษา โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงอันดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้คือ ด้านคุณลักษณะ ด้านความรู้ ด้านสมรรถนะ ด้านประสบการณ์ และด้านความสามารถ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร และครูผู้สอนในปัจจุบันเกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะดิจิทัลและการนำทักษะดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา และพยายามพัฒนาตนเองจนทำให้ตนเองมีความสามารถในการนำแนวคิดและทักษะดิจิทัล มาใช้ในการทำงานได้ดี โดยเฉพาะคุณลักษณะ ความรู้สมรรถนะ ประสบการณ์ และความสามารถ ซึ่งเป็นทักษะดิจิทัลที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร นอกจากนี้ คุณลักษณะ ความชอบ และแรงจูงใจของครู ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานและความสำเร็จในงาน เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนยุคปัจจุบัน การเสริมสร้างความรู้และสมรรถนะการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษามาใช้เสริมสร้างประสบการณ์ และพัฒนาความสามารถจะช่วยให้องค์กรสามารถพัฒนาต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของกรณัฏฐ์ ฐิตากรพงศ์สถิต (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องสภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร พบว่า สภาพปัจจุบันทักษะดิจิทัลของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบปัจจัยการบริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกัน เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบในภาพรวมของสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากรความสัมพันธ์กับชุมชน นโยบายระดับสูง และผลลัพธ์โดยรวมของสถานศึกษา ทำให้ต้องพิจารณาปัจจัยการบริหารที่หลากหลายและมีผลกระทบในวงกว้างกว่าครูผู้สอนที่เน้นการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นหลัก ผู้บริหารสถานศึกษามักจะเกี่ยวข้องกับการวางแผนกลยุทธ์ระยะยาว การปรับตัวตามนโยบายการศึกษา และการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทำให้ต้องวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในระยะยาว ผู้บริหารสถานศึกษามักจะให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ในภาพรวมของสถานศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนาบุคลากร และความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งผลลัพธ์เหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากปัจจัย

การบริหารทั้งภายในและภายนอกที่หลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษามีความกดดันและความคาดหวังจากหลายฝ่าย ทั้งจากหน่วยงานต้นสังกัดผู้ปกครอง ชุมชน และครูผู้สอนเอง ทำให้ต้องตระหนักถึงปัจจัยการบริหารต่าง ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จและความน่าเชื่อถือของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิมาลย์ ลีทอง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยการบริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

4. เปรียบเทียบทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอน มองทักษะดิจิทัลในบริบทของการนำไปใช้ โดยตรงในห้องเรียน เน้นเครื่องมือและแอปพลิเคชันที่ช่วยในการจัดการเรียนการสอน การสร้างสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ การประเมินผล และการสื่อสารกับนักเรียนและผู้ปกครองในระดับชั้นเรียนของตนเอง อาจให้ความสำคัญกับ ความสามารถและประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นจริง ผู้บริหารสถานศึกษา มองทักษะดิจิทัลในภาพรวมของ ทั้งองค์กร เน้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการโรงเรียน การพัฒนาบุคลากร การวางแผนกลยุทธ์ด้านดิจิทัล การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล และการสร้างความร่วมมือกับชุมชน อาจให้ความสำคัญกับ ความรู้ความสามารถคุณลักษณะ และสมรรถนะ ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มากกว่าและมีความกระตือรือร้นในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสอน แต่อาจยังขาด ประสบการณ์ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทการเรียนรู้ที่หลากหลาย พื้นฐานความรู้และทักษะดิจิทัลที่แตกต่างกัน บางท่านอาจมีทักษะที่ดีจากการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่บางท่านอาจยังไม่คุ้นเคยกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ และอาจมองว่าเทคโนโลยีเป็นภาระที่เพิ่มขึ้น ผู้บริหารอาจต้องพิจารณาถึง ประสบการณ์ที่แตกต่างกันของครูในการวางแผนพัฒนาทักษะดิจิทัล มุมมองที่รอบคอบและระมัดระวังในการลงทุนและนำเทคโนโลยีมาใช้ โดยพิจารณาถึงความคุ้มค่าและความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับบุญชู ใจใส (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่าง ไม่แตกต่างกัน

5. ค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r = 0.395$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ปัจจัยในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวมอยู่ในระดับมาก จึงทำให้ต่อทักษะดิจิทัลของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อยู่ในระดับมากเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับบุญชู ใจใส (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ปัจจัยการบริหารโรงเรียนกับทักษะดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก

6. อำนาจพยากรณ์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ โดยรวม (Y_t) พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านทรัพยากรมนุษย์ (X_1) ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (X_2) ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X_3) และด้านภาวะผู้นำ (X_4) ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.65 รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.21 ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.14 และด้านทรัพยากรมนุษย์ (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ เท่ากับ –0.19 ซึ่งตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬได้ ร้อยละ 61.00 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ $\pm$ 0.26385 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร และครูมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีดิจิทัล มักจะมีการวางแผนและดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูพัฒนาทักษะดิจิทัล เช่น การจัดอบรม การให้คำปรึกษา การจัดหาทรัพยากรและเครื่องมือที่จำเป็น การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และทดลองใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำในระดับต่าง ๆ ที่มีทักษะดิจิทัลที่ดีและมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนรู้ จะเป็นแบบอย่างและสร้างแรงบันดาลใจให้ครูเห็นความสำคัญและกระตือรือร้นในการพัฒนาทักษะของตนเอง ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งสามารถสร้างวัฒนธรรมในองค์กรที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง การเปิดโอกาสให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และทำงานร่วมกันในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ จะช่วยยกระดับทักษะโดยรวมของครูในโรงเรียน ผู้นำที่มีประสิทธิภาพอาจมอบหมายงานที่ต้องใช้ทักษะดิจิทัลให้กับครูอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้ครูได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะของตนเองผ่านการปฏิบัติจริง ภาวะผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะดิจิทัล อาจมีการให้รางวัลหรือการยอมรับครูที่มีความก้าวหน้าในด้านนี้ซึ่งเป็นการเสริมสร้างแรงจูงใจให้ครูพัฒนาตนเองต่อไปซึ่งสอดคล้องกับวิมาลย์ ลีทอง (2563, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดสกลนคร พบว่า ปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลโรงเรียน โดยรวมพบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยที่ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านทรัพยากรมนุษย์ อยู่ใน 2 ลำดับสุดท้าย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ควรหาวิธีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนให้เกิดปัจจัยดังกล่าวให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยอาจใช้เวลาส่วนหนึ่งของการประชุมผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนประจำเดือน และหาวิทยากรที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องดังกล่าว จัดกิจกรรมหรือนำเสนอเนื้อหา วิธีการพัฒนาให้ปัจจัยผู้นำดังกล่าว

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก

แต่ผลการวิจัย พบว่า ด้านความสามารถ อยู่ในลำดับสุดท้าย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ควรให้ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ให้ได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการภาคเรียนละอย่างน้อย 3 ชั่วโมง เพื่อกระตุ้นให้ทุกโรงเรียนเห็นความสำคัญของการพัฒนาด้านความสามารถ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะดิจิทัลของครู ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดประเมินผล การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา การนิเทศการศึกษา และพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ เพื่อที่จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และไม่อยู่ในลำดับสุดท้าย

1.3 จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยการบริหาร มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน ได้แก่ ด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และด้านภาวะผู้นำ ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านภาวะผู้นำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบึงกาฬ ควรพัฒนาหรืออบรมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการพัฒนาตัวชี้วัดปัจจัยที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

2.2 ควรดำเนินการวิจัยและพัฒนาปัจจัยการบริหาร การบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กรณัฏจ์ ฐิตากรพงศ์สถิต. (2565). *สภาพ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาทักษะดิจิทัลของครู เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร. วารสารรัชต์ภาคย์ มหาวิทยาลัยนครพนม,* 16(47), 189 – 206.

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2566). *แผนปฏิบัติราชการกระทรวงฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.* กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.

ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

บุญชู ใจใส. (2564). *ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อทักษะดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2.* วิทยานิพนธ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิมาลย์ ลีทอง. (2563). *ปัจจัยการบริหารที่สงผลตอประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสกลนคร.* วิทยานิพนธ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม).* กรุงเทพฯ: สำนักงานนายกรัฐมนตรี.

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

The Participative Administration of School Administrators affecting the Effectiveness of Schools under Udonthani Primary Educational Service Area Office 2

อธิกรณ์ หันไชยเนาว์[1] ดร.ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์[2]
Atigorn Hunchainow[1] Dr.Praporntip Kunagornpitak[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 2) สร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 การวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามยืนยันวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และร้อยละ ระยะที่ 2 ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 306 คน โดยใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ พบว่าการศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .973 และการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .976 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ เพียร์สัน และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มี 6 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มี 8 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มี 10 ตัวชี้วัด

2. สมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์ ได้อำนาจพยากรณ์ ร้อยละ 55.70 โดยมีสมการ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $\hat{Y} = 1.210 + .329(X_4) + .207(X_3) + .105(X_2) + .100(X_1)$

คำสำคัญ: การบริหารแบบมีส่วนร่วม ประสิทธิผลของสถานศึกษา

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[1]Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
[2]Lecturer Master of Education in Educational Administration, Udonthani Rajabhat University
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: อธิกรณ์ หันไชยเนาว์, atigorn.1992@gmail.com
รับเมื่อ 31 ตุลาคม 2567 แก้ไข 9 ธันวาคม 2567 ตอบรับ 24 ธันวาคม 2567

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .400(X_4) + .237(X_3) + .164(X_2) + .148(X_1)$$

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study the components and the indicators of the participative administration of the school administrators affecting the effectiveness of the school, and 2) to create a predictive equation of the participative administration of the school administrator affecting the effectiveness of the school under Udonthani primary education service area office 2. This research was divided into 2 phases. The first phase was to study the components and the indicators of the participative administrations of the school administrators. The best practice was carried out with 3 school administrators who were purposively selected for in–depth interview and 5 experts validated the information. The instrument were unstructured interview and information confirmation form by analyzing content and percentage data. The second phase was to study the participative administration of the school administrator affecting the effectiveness of the school. The samples were 306 teachers obtained through the stratified random sampling. The instrument was 5 rating–scales questionnaires with the reliability of 0.973 and 0.976. The statistics used for data analysis were frequency percentage, mean, standard deviation. Pearson's product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regressive analysis were also employed.

The results of the research showed that

1. The components of the participative administration of the school administrators had 4 components and 32 indicators consisting of 8 indicators of the participation in decision making, 6 indicators of the participation in operation, 8 indicators of the participation in receiving benefits and 10 indicators of the participation in evaluation.

2. The forecasting equation for the participative administration of the school administrator affecting the effectiveness of the school under Udonthani primary education service area office 2 by using the participative administration of the school administrator as a predictive variable 55.70 percent shown as the following equation.

The equation of raw score

$$\hat{Y} = 1.210 + .329(X_4) + .207(X_3) + .105(X_2) + .100(X_1)$$

The equation of standard score

$$\hat{Z} = .400(X_4) + .237(X_3) + .164(X_2) + .148(X_1)$$

Keywords: The participative administration, The effectiveness of the school

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคมและสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญ ในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถและสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาประเทศภายใต้แรงกดดันภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤตที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 1) การจัดการกับปัญหาและความท้าทายที่จะตามมา คือ การสร้างคุณภาพการศึกษาที่สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและผลิตพลเมืองที่เข้มแข็ง ช่วยแก้ไขวิกฤติความขัดแย้ง และพัฒนาประเทศที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนคนส่วนใหญ่ได้ตามเจตนารมย์ของการปฏิรูปการศึกษาปัจจุบัน (สภาปฏิรูปแห่งชาติ, 2558, หน้า 10)

ประสิทธิผลเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของสถานศึกษา สถานศึกษาจะอยู่รอดและมั่นคงได้ ขึ้นอยู่กับ ประสิทธิผลของสถานศึกษา ประสิทธิผลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าการบริหารงานของสถานศึกษา สามารถดำ เนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด เป็นการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนดและวัดความสำเร็จกับวัตถุประสงค์ (ภารดี อนันต์นาวี, 2553, หน้า 203 – 204) ทั้งนี้สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลสามารถวัดได้จากการบรรลุเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา การพิจารณาความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม รวมถึงความสามารถในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาจนทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน (ธร สุนทรายุทธ, 2551, หน้า 459)

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางการศึกษา เป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการบริหารงานของสถานศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีเทคนิค และวิธีการบริหารหลากหลายรูปแบบ สามารถนำไปใช้ปฏิบัติงานในหน้าที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานสูงสุดและเกิดผลสำเร็จขององค์กร การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ จึงจะนำโรงเรียนบรรลุความสำเร็จตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่ของโรงเรียน การเป็นผู้บริหารมืออาชีพจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะ และอาศัยกระบวนการบริหารที่เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและทุกฝ่าย ทุกสถาบัน ทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา และการบริหารโดยใช้องค์คณะบุคคล (ธีระ รุญเจริญ, 2546, หน้า 1)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พุทธศักราช 2546 มีภารกิจหลักในด้านการส่งเสริม สนับสนุนและบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่รับผิดชอบ 6 อำเภอ มีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 193 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2564, หน้า 26) เมื่อปีการศึกษา 2564 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 มีผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O – NET) ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ผลการทดสอบเฉลี่ยทั้ง 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์ระดับชาติ ซึ่งผลการทดสอบมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารการศึกษา เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลโดยอาศัยการบริหารแบบมีส่วนร่วม ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกคนแสดงออกถึงแนวคิดต่าง ๆ แต่คงไว้ซึ่งเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา (สุรศักดิ์ นานานุกูล, 2541, หน้า 15)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิผล ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานในระดับปฏิบัติ และสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาได้ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นตามมา ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำข้อมูลจากผลการวิจัยไปเป็นแนวทาง ในการปรับปรุงการบริหารงานในสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิผล และเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อยหนึ่งองค์ประกอบ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อยหนึ่งด้าน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2
2. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

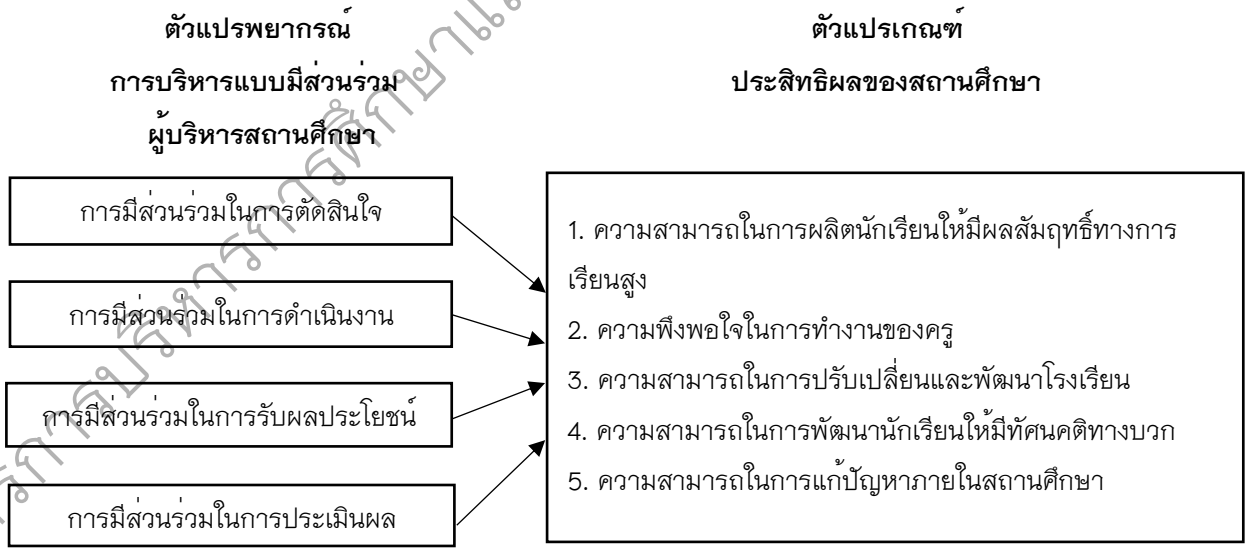

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,506 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 306 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน Krejcie & Morgan

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเครื่องมือในการวิจัยในระยะที่ 1 เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างตายตัว (Unstructured Interview) และแบบยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ระยะที่ 2 เป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยเครื่องมือที่สร้างขึ้นมี IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ จำนวน 73 ข้อ และได้กำหนดความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 หน้า 116) โดยในตอนที่ 2 การศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .973 และตอนที่ 3 การศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .976 ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ ได้คำถามจำนวน 32 ข้อ

ตอนที่ 3 ประสิทธิผลของสถานศึกษา มี 5 องค์ประกอบ ได้คำถามจำนวน 41 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 3 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ซึ่งได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการส่งแบบสอบถาม จำนวน 306 ฉบับ ทาง Google Form พร้อมด้วยหนังสือได้รับคืนจำนวน 306 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาผลการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำไปจำแนกข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์ และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ 32 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มี 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มี 6 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มี 8 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มี 10 ตัวชี้วัด

2. การวิเคราะห์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าถดถอยในรูปคะแนนดิบ คือ 0.329, 0.207, 0.105 และ 0.100 และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ 0.400, 0.237, 0.146 และ 0.148 โดยตัวแปรทั้งสี่มารวมกันพยากรณ์สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 ได้ ซึ่งหมายความว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ได้ร้อยละ 55.70 โดยมีสมการ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.210 + .329(X_4) + .207(X_3) + .105(X_2) + .100(X_1)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .400(X_4) + .237(X_3) + .164(X_2) + .148(X_1)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาองค์ประกอบ ตัวชี้วัด และแบบปฏิบัติการที่เป็นเลิศการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า องค์ประกอบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 4 องค์ประกอบ และ 32 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด 2) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีจำนวน 6 ตัวชี้วัด 3) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีจำนวน 8 ตัวชี้วัด และ 4) องค์ประกอบการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีจำนวน 10 ตัวชี้วัด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาให้บุคลากรมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นในเรื่องงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งเสริมให้บุคลากรมีอิสระในความคิดสร้างสรรค์ กับงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ ถือว่าเป็นกลไกที่มีความสัมพันธ์ และเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารภายในองค์กร มีการตระหนักถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของตน ทำให้คำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรเป็นหลัก ผู้บริหารและบุคลากรมีความภาคภูมิใจ มีความรัก ความผูกพันภายในองค์กร ยินดีปฏิบัติงานร่วมกันเพื่อสร้างความสำเร็จของงานและร่วมกันพัฒนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังที่ ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2551, ออนไลน์) ได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อ และความยึดมั่นของแต่ละบุคคลแต่ละหน่วยงาน แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์ และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

สอดคล้องกับแนวคิด ณฐกร สุขสม (2553, หน้า 11) ที่กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจตลอดจนการประเมินผล โดยทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิด รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557, หน้า 21) ที่กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารงานที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการบริหารร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ร่วมรับผิดชอบและร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมประเมินผล (Evaluation) ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันโดยความร่วมมือและช่วยเหลือกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร และสอดคล้องกับแนวคิด โคเฮน และอัพฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, p. 222) ที่กล่าวถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการเกี่ยวข้องกันของแต่ละบุคคลเพื่อการปรับปรุงสถานะความเป็นอยู่ในสถานการเดียวกันซึ่งได้อธิบายไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จะทำให้องค์กรนั้นบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยมีตัวแปรทั้งหมด 4 ด้าน คือด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 โดยใช้การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นตัวแปรพยากรณ์ ได้อำนาจพยากรณ์ร้อยละ 55.70 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้เนื่องจาก การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูผู้สอน และผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมในในการดำเนินงาน การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ เพื่อติดตามตรวจสอบ และนำผลของการดำเนินโครงการมาใช้ในการพิจารณาร่วมกันซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อการปรับปรุงและพัฒนางานร่วมกันในกิจกรรมโครงการต่าง ๆ สอดคล้องกับ สุนทรี แสงอุไร (2559, หน้า 47) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการด้านการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา เช่นกันกับ พรเทพ เหมรานนท์ (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2 อยู่ในระดับสูง พบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นผลการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สามารถร่วมกันทำหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์การที่ตั้งเอาไว้ ซึ่งทำให้เกิดความพึงพอใจในงานการบรรลุผลในการที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มี

ทัศนคติในทางบวก ตลอดจนสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในโรงเรียนได้อย่างดี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นตัวแปรพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งเป็นจุดแข็งมาพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพให้สูงขึ้น รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากร ผู้มีส่วนได้เสีย ร่วมและได้รับการแสดงความยินดียกย่องชื่นชม มอบรางวัลกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ทุกฝ่ายได้มีบทบาทสำคัญในการทำงานร่วมกันในสถานศึกษา เพื่อก่อให้การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อสถานศึกษา เนื่องจากเป็นการดำเนินการมีสำคัญมากสำหรับผู้บริหารและครูสมัยใหม่ในการพัฒนาองค์กรให้เหมาะสม การดำเนินงานครูผู้สอนและผู้ปฏิบัติงานฝ่ายต่าง ๆ มีความเต็มใจในการดำเนินงาน มีส่วนร่วมในการแสดงทัศนะและแลกเปลี่ยนข้อมูลจากทุกฝ่าย มาร่วมกันตันสินใจในการทำงานนั้น ๆ เพื่อบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพิ่มเติมถึงตัวแปรอื่นที่สัมพันธ์กับประสิทธิผล และนำตัวแปรพยากรณ์ที่พบไปทำการวิจัย

2.2 ควรมีการพัฒนาตัวแบบองค์ประกอบและตัวชี้วัดการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2 เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษานำไปปฏิบัติเป็นรูปธรรมมากขึ้น

2.3 ควรศึกษาผลการพัฒนาประสิทธิผลโดยใช้ตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลในสมการโดยใช้การวิจัยเชิงพัฒนา การวิจัยเชิงปฏิบัติการ การวิจัยเชิงกลยุทธ์และการวิจัยเชิงการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

ณฐกร สุขสม. (2553). *รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพ.* วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ทำนอง ภูเกิดพิมพ์. (2551). *แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน.* สืบค้นเมื่อ 11 มีนาคม 2566, จาก https://www.gotoknow.org/posts/334443.

ธร สุนทรายุทธ. (2551). *การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). *การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

พรเทพ เหมรานนท์. (2564). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 และเขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ภาวดี อนันต์นาวี. (2553). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา.* ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). *ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.* วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ฤทัยรัตน์ ปัญญาสิม. (2560). *การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สภาปฏิรูปแห่งชาติ. (2558). *วาระปฏิรูปที่ 18 การปฏิรูประบบการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.* อุดรธานี: กลุ่มนโยบายและแผน.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 2. (2564). *แผนนิเทศการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566.* อุดรธานี: กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

สุรศักดิ์ นานานุกูล. (2541). *การบริหารบุคคล.* บทความเชิงวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.

สุนทรี แสงอุไร. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

Cohen, J. & Uphoff, N. (1980). *Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Throung.* New York: World Development.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

The Relationship between Agile Leadership of School Administrators and School Effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1

ทิพย์สุดา กันทัศ[1] รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์[2]
Thipsuda Kantas[1] Assoc. Prof. Dr. Wisut Wichitputchraporn[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 2) ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 357 คน จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (2018, p. 206) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.977 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นผู้นำตนเอง ส่วนด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านผลลัพธ์ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ส่วนด้านผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

3. ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ในระดับปานกลาง (r = 0.695) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่ว ประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา

[1]หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
[1]Master of Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
[2]Lecturer Master of Educational Administration, Faculty of Education, Ramkhamhaeng University
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ทิพย์สุดา กันทัศ, 6614470076@rumail.ru.ac.th
รับเมื่อ 16 ธันวาคม 2567 แก้ไข 15 มกราคม 2568 ตอบรับ 23 มกราคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) Agile Leadership of school administrators under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, 2) the effectiveness of schools under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1, and 3) the relationship between Agile Leadership of school administrators and school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. The sample consisted of 357 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 during the academic year 2024, obtained using Cohen's table (2018, p. 206) at a statistical significance level of .05. and used a stratified sampling method, with school size as the stratification factor. The research instrument was a rating scale questionnaire, with a reliability coefficient of 0.977. The statistics used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient.

The findings revealed that:

1. Agile Leadership of school administrators was rated at a high level overall across all aspects. The aspect of agility in self – leadership had the highest average, while the aspect of agility in stakeholder engagement had the lowest average.

2. School effectiveness also had an overall average at a high level in all aspects. The aspect of outcomes related to producing students with high academic achievement had the highest average, while the aspect of outcomes related to solving internal school problems had the lowest average.

3. Agile Leadership of school administrators demonstrated a positive correlation with school effectiveness under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1 at a moderate level (r = 0.695), with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Agile Leadership, School Effectiveness, School Administrators

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่องในหลาย ๆ ด้าน ทั้งเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี และการดำรงชีวิต รวมถึงการแข่งขันที่ทวีความรุนแรงในทุกภาคส่วน ทำให้องค์กรต่าง ๆ ต้องเผชิญกับความท้าทายและการปรับตัวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากรายงานของ IMD (สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร, 2567, หน้า 3) พบว่าในปี 2567 ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศอยู่อันดับ 25 จากทั้งหมด 67 เขตเศรษฐกิจทั่วโลก สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ บรรลุขีดความสามารถเต็มตามศักยภาพ และก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัต สามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข และสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันระดับโลก (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579, หน้า 1) ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การจัดการศึกษาในยุคปัจจุบันจึงต้องปรับเปลี่ยนเพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน รวมถึงการเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวเข้ากับความเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลกได้อย่างเหมาะสม สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้ระบบการศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อตอบโจทย์

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การเปลี่ยนแปลง โดยการพัฒนาศักยภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความพร้อมรอบด้าน (สุวิตรา บุญแจ้ง และคณะ, 2563, หน้า 1496)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กรขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้นำองค์กร (อุกฤษฎ์ ดอนบรรเทาและเอกราช โฆษิตพิมานเวช, 2567, หน้า 531) ซึ่งการบริหารงานในหน่วยงานต่าง ๆ ผู้บริหารล้วนมีจุดประสงค์ในการนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (นันท์ณภัส เสนีย์สิงหนาถ และคณะ, 2564, หน้า 283) ดังนั้น ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจึงมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางขององค์กรและนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะส่งผลให้การบริหารจัดการในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีความสามารถในการปรับตัวอย่างรวดเร็ว ทันท่วงที และสอดคล้องกับความท้าทายในบริบทที่ไม่แน่นอน (อัญสิชา แสนภูมี, 2565, หน้า 54) โดยผู้บริหารที่สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงทีและสอดคล้องกับความท้าทายในบริบทที่ไม่แน่นอนจะช่วยให้การดำเนินงานภายในสถานศึกษามีประสิทธิภาพมากขึ้น คุณสมบัติดังกล่าวก็คือผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่ว (Agile Leadership) นั่นเอง (Yalcın E. and Ozgenel M., 2021, p. 22)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลในบริบทของสถานศึกษาจึงมีความสำคัญ เนื่องจากสามารถสะท้อนถึงบทบาทของภาวะผู้นำในมิติใหม่ ๆ ที่เน้นการปรับตัว การสร้างความร่วมมือและการขับเคลื่อนองค์กรอย่างมีทิศทาง งานวิจัยในประเด็นนี้จะช่วยสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นเกี่ยวกับคุณลักษณะของภาวะผู้นำที่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวคิดภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วไปปรับใช้เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวทันความท้าทาย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและความสำเร็จของสถานศึกษาในอนาคต

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา มีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาและส่งเสริมผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีการจัดกิจกรรมและโครงการพัฒนาและส่งเสริมสมรรถนะผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสารและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิผล เตรียมพร้อมจัดการศึกษาในวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ตอบสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1, 2566, หน้า 12)

จากการศึกษาสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยสอบถามประเด็นดังกล่าวจากครูผู้สอน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการบริหารของผู้บริหาร และเป็นข้อมูลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ประกอบการพิจารณาส่งเสริม สนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

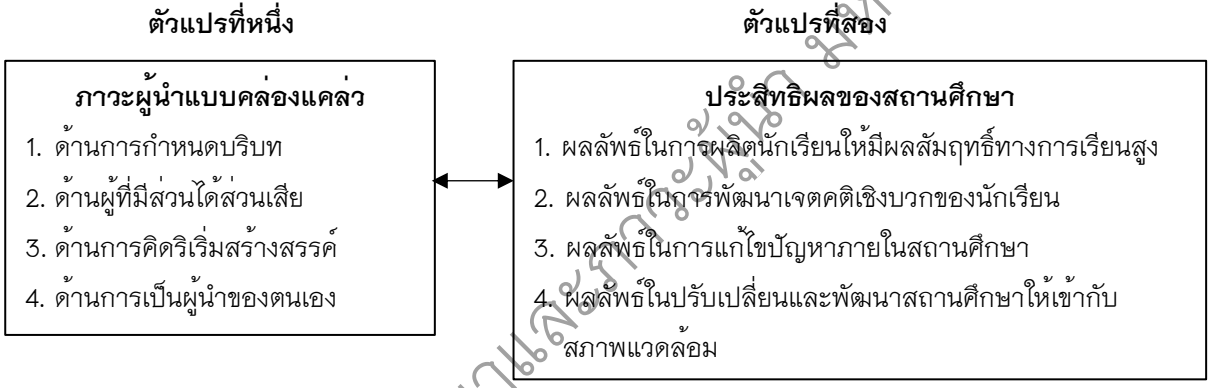

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 4,831 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 357 คน ซึ่งได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปของ Cohen, Manion, and Morrison (2018, p. 206) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยจับฉลากตามสัดส่วนประชากร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) วุฒิการศึกษาสูงสุด 4) ประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน และ5) ขนาดสถานศึกษาที่ปฏิบัติการสอนในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert, R., 1967) โดยครอบคลุมขอบเขตการวิจัยทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดบริบท 2) ด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และ4) ด้านการเป็นผู้นำตนเอง

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert, R., 1967) โดยครอบคลุมขอบเขตการวิจัยทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านผลลัพธ์ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 2) ด้านผลลัพธ์ในการพัฒนาเจตคติเชิงบวกของนักเรียน 3) ด้านผลลัพธ์ในการแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา และ 4) ด้านผลลัพธ์ในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับทางบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลการวิจัยไปยังสถานศึกษาที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ และลิงก์ (link) แบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ ไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเดือนกันยายน พ.ศ. 2567 โดยมีผู้ให้ข้อมูลในแบบสอบถามทั้งสิ้น 357 ฉบับ คิดเป็น 100%

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย ได้แก่

1.1 ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.977

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency distribution) และร้อยละ (Percentage)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของระดับภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product – moment correlation coefficient

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการเป็นผู้นำตนเอง รองลงมา คือ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านผลลัพธ์ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง รองลงมาคือ ด้านผลลัพธ์ในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา

3. ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในระดับปานกลาง (r = .695) โดยด้านที่มีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ ด้านการเป็นผู้นำตนเอง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง รองลงมา คือ ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และด้านที่มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำสุด คือ ด้านการกำหนดบริบท และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า ด้านการเป็นผู้นำตนเองกับผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์กับผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการเป็นผู้นำตนเองกับผลลัพธ์ในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการศึกษาภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการเป็นผู้นำตนเอง แสดงถึงผู้บริหารให้ความสำคัญกับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งความสามารถนี้ทำให้ผู้บริหารสามารถปรับตัว และรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ทันท่วงที ทั้งในด้านการจัดการกับปัญหาภายในสถานศึกษา หรือการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก เช่น นโยบายการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งความคล่องแคล่วในการเป็นผู้นำตนเองยังแสดงถึงความเป็นผู้นำที่มีสามารถเข้าใจรับรู้จุดแข็ง จุดอ่อน อารมณ์และพฤติกรรมของตนเอง สามารถวางแผนกลยุทธ์และพัฒนาวิธีแก้ปัญหาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับปดิวรัดา เกิดสุข และคณะ (2565, หน้า 51) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการตระหนักรู้ตนเอง เพราะผู้บริหารจำเป็นต้องมีการตระหนักถึง ความรู้ความสามารถ ความต้องการของตนเอง การจัดการตนเองได้อย่างเหมาะสมก่อนดำเนินการ หรือตัดสินใจในการดำเนินงานต่าง ๆ อยู่เสมอ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิวัฒน์ มรรคผล

และอุไร สุทธิแย้ม (2566, หน้า 76) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษา (Agile Leadership) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่าภาวะผู้นำแบบอไจล์เป็นแนวคิดที่มีความสำคัญกับการตอบสนองต่อความต้องการของครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ดังนั้น ผู้บริหารที่มีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วจะสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในด้านผลลัพธ์การผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงในหลายมิติ ซึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนสอนที่มุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงคุณภาพอย่างชัดเจน การให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การสนับสนุนครูให้มีความสามารถและทักษะที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ล้วนมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน นอกจากนี้ ผู้บริหารยังอาจเน้นการประเมินและติดตามผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงการสอนและการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การใช้เทคโนโลยีและการวางแผนพัฒนาครูให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนก็เป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นเลิศ นอกจากนี้ ความร่วมมือของครู บุคลากรทางการศึกษาและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทกร อรุณโน (2559, หน้า 63) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีลักษณะคล่องแคล่ว ซึ่งประกอบไปด้วยด้านการเป็นผู้นำตนเอง ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการกำหนดบริบท และด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น การปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษาให้เข้ากับสภาพแวดล้อม การพัฒนาเจตคติเชิงบวกของนักเรียน การบริหารและการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา ตามลำดับ แม้ว่าภาวะผู้นำดังกล่าวจะไม่ได้มีผลอย่างเด่นชัดในทุกด้าน แต่ก็มีอิทธิพลสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารที่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม สามารถสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันได้ดีขึ้น ทำให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการพัฒนานักเรียนและการจัดการการศึกษาอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับบทความของ Leithwood K. et al. (2008, p. 32) ที่ชี้ให้เห็นว่าผู้นำที่สามารถปรับตัวได้ดีมักจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yalcın E., Ozgenel M. (2021, p. 22) พบว่า ภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนสถานศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีข้อเสนอแนะดังนี้

1.1 ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร พบว่าด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรมีการพัฒนาและเสริมสร้างความสามารถในการสื่อสารและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น นักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ โดยอาจจัดกิจกรรมที่เชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการอภิปราย การตัดสินใจ และดำเนินงานของสถานศึกษา เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความต้องการและความคาดหวังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสร้างความร่วมมือในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะด้านการเจรจาและการแก้ไขข้อขัดแย้ง เพื่อให้สามารถจัดการกับความคิดเห็นที่แตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน รวมถึงมีประเมินผลการดำเนินงานและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาต่อไป

1.2 ผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่าด้านผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาและการตัดสินใจที่เป็นระบบ โดยเริ่มจากการรวบรวมข้อมูลและทำการวิเคราะห์เพื่อระบุสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาภายในสถานศึกษาอย่างถูกต้องและชัดเจนเพื่อทำความเข้าใจสาเหตุและผลกระทบที่เกิดขึ้น การสร้างวัฒนธรรมองค์กรการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เนื่องจากการมีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดมุมมองที่หลากหลายและแนวทางแก้ปัญหาที่ครอบคลุมมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้บริหารควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและการทำงานเป็นทีม เพื่อให้สามารถรับมือ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการเป็นที่ปรึกษา ให้กำลังใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเมื่อเจออุปสรรคหรือปัญหาต่าง ๆ

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นผู้บริหารควรมีการส่งเสริมความคล่องแคล่วในการเป็นผู้นำ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเน้นพัฒนาทักษะการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การตัดสินใจอย่างรวดเร็วและเหมาะสม และการบริหารจัดการผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ ภายในและภายนอกสถานศึกษา รวมถึง ผู้บริหารควรสร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมและการคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการจัดการและแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความท้าทายได้อย่างทันเวลา นอกจากนี้ การสร้างระบบการสนับสนุนและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษาก็จะช่วยให้การดำเนินงานราบรื่นและมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาและเกี่ยวข้องกับการวิจัยดังต่อไปนี้

2.1 จากผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหาร พบว่าด้านผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นควรมีการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.2 จากผลการศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา พบว่าด้านผลลัพธ์ในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของภาวะผู้นำในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมเพื่อแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

2.3 จากผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง ดังนั้นควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบคล่องแคล่วของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). *การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ชูขวัญ รัตนพิทักษ์ธาดา ทัศพร เกตุถนอม และสาริศา เจนเขว้า. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบคล่องตัวของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 11*(7), 117 – 129.

นนทกร อรุณโน. (2559). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

นันท์ณภัส เสนีย์สิงหนาถ และคณะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของพนักงานบริษัทสหพัฒนพิบูล จำกัด (มหาชน). *วารสารรัชต์ภาคย์, 15*(43), 281 – 291.

ปดิวรัดา เกิดสุข สุชาดา นันทะไชย และสุดารัตน์ สารสว่าง. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบอไจล์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุรินทร์. *วารสารบริหารการศึกษา มศว, 19*(37), 51 – 62.

ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศการขนส่งและจราจร สำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร. (2567). *ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย ปี 2567*. (ออนไลน์) (สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2567). จาก https://www.otp.go.th/uploads/tiny_uploads/PDF/2567-09/POTP-16092024-1.pdf.

สุวิตรา บุญแจ้ง วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์ และกานดา สกุลธนะศักดิ์ มัวร์. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. *การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล,* 1494 – 1503.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2566). *ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.* (ออนไลน์) (สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2567). จาก https://eoffice.sesao1. go.th/info/maps/student.

_____. (2567). *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.* (ออนไลน์)
(สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2567). จาก https://www.sesao1.go.th/media/files/20231121140945_1.pdf.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. (ออนไลน์) (สืบค้นเมื่อ 22 กรกฎาคม 2567). จาก https://www.lampang.go.th/public60/EducationPlan2.pdf

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อภิวัฒน์ มรรคผล และอุไร สุทธิแย้ม (2566). *ภาวะผู้นำแบบ Agile ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, 16*(1), 64 – 86.

อัญสิชา แสนภูมี. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร งานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อุกฤษฎ์ ดอนบรรเทา และเอกราช โฆษิตพิมานเวช. (2567). การบริหารจัดการสถานศึกษายุคใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ. *วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7*(2), 529 – 543.

Leithwood K. et al. (2008). *Seven strong claims about successful school leadership. School Leadership and Management*, Vol. 28, No. 1, February 2008. https://doi.org/10.1080/ 13632430701800060: pp. 27 – 42.

Yalcın E., Ozgenel M. (2021). *The Effect of Agile Leadership on Teachers' Professional Development and Performance*. Journal of Educational Leadership and Policy Studies, V 5: Fall 2021. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ EJ1342171.pdf: p. 22.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

Relationship Between Emotional Quotient of Administrators and Adversity Quotient of Teachers Under The Secondary Educational Service Area Office Samut Prakan

พิเชษฐ์ แซ่กัง[1] รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์[2]
Picheth Saekung[1] Assoc. Prof.Dr.Wisut Wichitputchraporn[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ 2) ศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ จำนวน 328 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

2. ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครูอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ 0.896

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the emotional intelligence of administrators under the Samut Prakan Educational Service Area Office 2) to study the adversity quotient of Teachers under the Samut Prakan Educational Service Area Office 3) to study the relationship between the emotional intelligence of administrators and adversity quotient of teachers under the Samut Prakan Educational Service Area Office

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู

[1]*หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

[1]*Master of Education Program in Education Administration Ramkhamhaeng University*

[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง*

[2]*Lecturer Master of Master of Education Program in Education Administration Ramkhamhaeng University*

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: พิเชษฐ์ แซ่กัง, picheth22@gmail.com

รับเมื่อ 28 พฤศจิกายน 2567 แก้ไข 20 กุมภาพันธ์ 2568 ตอบรับ 23 กุมภาพันธ์ 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

The research sample consisted 328 teachers worked at the schools under the Samut Prakan Educational Service Area Office The which were selected by stratified random sampling. The research instrument was a questionnaire had item – objective congruence (IOC) between 0.60 – 1.00 and the reliability of 0.979. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation.

The research findings were as follows

1. The overall emotional intelligence of administrators under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office has a high average level.

2. The ability to face and overcome obstacles of teachers under the Samut Prakan Secondary Educational Service Area Office has an average level at a high level.

3. relationship between the emotional intelligence of administrators and adversity quotient of teachers was positively collected at the high level at the 0.01 level of significance with a correlation coefficient of r = 0.896

Keywords: Emotional Intelligence of Administrators; Adversity Quotient of Teachers

ภูมิหลัง

กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการภารกิจหลักตามยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) ฉบับปรับปรุง ประเด็น 11 การพัฒนาศักยภาพบุคลากรในชาติตลอดช่วงชีวิต ในแผนย่อยที่ 3.3 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/วัยรุ่นประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) หมุดหมายที่ 12 ไทยมีกำลังคนสมรรถนะสูง มุ่งเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ จึงได้กำหนดหลักการสำคัญไว้ดังนี้ สร้างภูมิคุ้มกันให้กับผู้เรียนและประชาชน โดยให้ทุกหน่วยงานนำรูปแบบ การทำงานที่บูรณาการการทำงานร่วมกันและปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ความรับผิดชอบ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อสานต่อความร่วมมือที่เข้มแข็ง และสร้างหลักประกันว่าทุกคนจะต้องมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมทุกพื้นที่ สนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนดำเนินการตามภารกิจด้วยความรับผิดชอบต่อตนเอง องค์กร ประชาชนและประเทศชาติ โดยให้ความสำคัญกับการประสานความร่วมมือ จากทุกภาคส่วน ผ่านกลไกการรับฟังความคิดเห็นมาประกอบการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนและประชาชน โดยมุ่งเป้าหมายการพัฒนาการศึกษา เพื่อร่วมกัน "พลิกโฉมการศึกษาสู่ยุคดิจิทัล" (Transforming Education to Fit in the Digital Era) ทั้งนี้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยคำนึงถึงชาติ ศาสนา ศิลปะ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม กีฬา ความปลอดภัย ความมีโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งมีสมรรถนะที่สำคัญจำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2567, หน้า 2)

การบริหารสถานศึกษาในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารต้องมีความรู้และ เทคนิคการบริหารที่ทันสมัย เพื่อสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง โดยผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และเป็นที่รักของ ผู้ใต้บังคับบัญชา มีทักษะในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และสามารถติดต่อสื่อสารได้ดี รู้จักตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุมีผล รวมถึงสร้างบรรยากาศการทำงานที่ทำให้ ผู้ร่วมงานมีความสุข ในอดีตมนุษย์เชื่อว่าความสำเร็จมาจากเชาวน์ปัญญา ซึ่งเกี่ยวข้องกับการคิด การใช้เหตุผล และการแก้ไขปัญหา แต่ปัจจุบันนักจิตวิทยาเชื่อว่า

เชาวน์ปัญญาเป็นเพียงองค์ประกอบหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะความฉลาดทางอารมณ์ ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้คนประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง Daniel Goleman (1995, p. 11) กล่าวว่าทั้งเชาวน์ปัญญาและทักษะทางเทคนิคมีความสำคัญต่อการทำงาน แต่ความสำเร็จในการเป็นผู้นำมีความสัมพันธ์อย่างมากกับความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งคิดร้อยละ 80 ขณะที่เชาวน์ปัญญามีผลเพียงร้อยละ 20 โดยความฉลาดทางอารมณ์ประกอบด้วยความสามารถในการรับรู้และเข้าใจความรู้สึกทั้งของตัวเองและผู้อื่น มีความเห็นอกเห็นใจ และการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเพื่อสร้างความสงบและนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตตามที่ Gabbs (1995, p. 65) กล่าวว่า บุคคลที่นึกถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น สามารถสร้างแรงจูงใจในตัวเองและจัดการอารมณ์ได้นั้นคือผู้ที่มี ความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จของผู้บริหารในแต่ละองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่แนวทางใหม่ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ วลัยพร ศรีรัตน์ (2564, หน้า 419) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Intelligence) ถือว่าเป็นความสามารถอีกส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่สำคัญมาก เนื่องจากหากบุคคลในองค์การใดหรือบุคคลใดก็ตาม มีความฉลาดทางอารมณ์ย่อมก่อให้เกิดความร่วมมือและส่งผลดีต่อองค์กรให้มีความเจริญมั่นคงอย่าง มีประสิทธิภาพ พร้อมส่งผลดีต่อตนเองต่อคนรอบข้างและต่อสังคมส่วนรวม ทำให้ตัวเองมีความสุข รู้จักจัดการกับอารมณ์ ตนเอง แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยสติ รู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่นสามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเอง ผู้อื่น และสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ทำให้ส่งผลในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชาอีกด้วย

ในขณะที่ครูผู้สอน ผู้เป็นบุคคลกำลังสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และถ่ายทอดไปสู่เยาวชน จะต้องเป็นคนที่มีความสามารถที่มิใช่มีความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องมีความขยัน อดทน อดกลั้น มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน รู้จักประเมินสถานการณ์ของปัญหาที่เกิดขึ้นพร้อมทั้งวางแผนในการแก้ไข และควบคุมไม่ให้ปัญหาที่เกิดขึ้นกระจายไปในวงกว้าง ซึ่งตรงกับหลักทฤษฎีของ Stoltz (1997, p. 65) ในการฝ่าฟันอุปสรรค ที่จำเป็นต้องอาศัยทั้งกำลังใจและกำลังกายอย่างมาก เพื่อเอาชนะปัญหาที่ผ่านเข้ามา ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับความสามารถในการฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยพัฒนาศักยภาพของบุคคลและส่งผลต่อความสำเร็จ แนวคิดนี้เน้นว่าผู้ที่มีความสามารถในการจัดการกับอุปสรรคจะสามารถยืนหยัดและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังเป็นปัจจัยที่สามารถทำนายถึงศักยภาพและความสามารถในการมุ่งสู่ความสำเร็จโดยไม่ย่อท้อ ผู้ที่สามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้ดีมักมองวิกฤตเป็นโอกาส และเชื่อว่าตนเองสามารถควบคุมหรือแก้ไขปัญหาและสถานการณ์ที่ยากลำบากได้ พวกเขามีความเชื่อมั่นในตนเอง พร้อมทั้งมีความอดทนและสามารถรับมือกับ ความยากลำบากได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ ชวพงษ์ เมธีธรรมวัฒน์ (2563, หน้า 5) กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรค (Adversity Quotient) หมายถึงกระบวนการทางความคิดที่มีต่อการตอบสนองกับเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่มี ความรู้สึกเป็นอุปสรรค เป็นผลให้เกิดความตระหนักและมีแนวคิดต่อสู้เพื่อผ่านกับอุปสรรคทั้งในปัจจุบันและอนาคต

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยสอบถามประเด็นดังกล่าวจากครูผู้สอน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยหวังว่าจะนำไปสู่แนวทางในการพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษา และส่งเสริมคุณภาพของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับใด

2. ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับใด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนมีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ใช้รูปแบบการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีรายละเอียดการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 25 โรงเรียน ครูจำนวน 2,319 คน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Cohen (Cohen, Manion, and Morrison, 2011) และสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จำนวน 328 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 55.80 ส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90.90 และมีประสบการณ์ทำงาน 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.80

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ผู้วิจัยจึงสำรวจข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ วุฒิทางการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความสามารถในการจัดระเบียบอารมณ์ของตนเอง จำนวน 5 ข้อ
2. ทักษะทางสังคม จำนวน 5 ข้อ
3. ความตระหนักรู้ในตนเอง จำนวน 5 ข้อ
4. ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น จำนวน 5 ข้อ
5. ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating& Scale) 5 ระดับ ของ Likert (1976) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

5 หมายถึง ความความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ความความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ความความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง ความความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง ความความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านการควบคุมสถานการณ์ จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านการทนทานต่อปัญหา จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านนผลกระทบ จำนวน 5 ข้อ
4. ด้านความรับผิดชอบต่อปัญหา จำนวน 5 ข้อ

แบบสอบถามนี้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating& Scale)5 ระดับ ของ Likert (1976) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนของคำถามในแต่ละข้อ ดังนี้

5 หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู อยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู อยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู อยู่ในระดับปานกลาง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2 หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู อยู่ในระดับน้อยที่สุด

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างดังนี้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อมอบให้กับผู้อำนวยการสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสมุทรปราการที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการเพื่อแจกแบบสอบถามการวิจัย นำสำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์พร้อม Link แบบสอบถามผ่าน Google Form เสนอต่อผู้อำนวยการสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาสมุทรปราการ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม และนำข้อมูลของครูผู้ตอบแบบสอบถามจาก Google Form มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 การแจกแจงความถี่ (frequency)

1.2 ค่าร้อยละ (percentage)

1.3 ค่าเฉลี่ย (mean)

1.4 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ในแต่ละข้อคำถามจะต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปจึงจะถือว่าใช้ได้ พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6 – 1.0

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.979

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ คือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) โดยที่ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) มีค่า +1 ถึง –1 ของบุญชม ศรีสะอาด (2560, หน้า 49)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นต่อความความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมรายด้านและรายข้อมีอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.45) รองลงมา คือ ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ($\overline{X}$ = 4.44) ส่วนทักษะทางสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.40)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ระดับความคิดเห็นต่อความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมรายด้านและรายข้อมีอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ = 4.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมสถานการณ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\overline{X}$ = 4.44) รองลงมาคือ ด้านการทนทานต่อปัญหา ($\overline{X}$ = 4.43) ส่วนด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\overline{X}$ = 4.42)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง (r = 0.896) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของความฉลาดทางอารมณ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทุกด้านอยู่ในระดับสูง เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการทนทานต่อปัญหา (r = 0.860) ด้านการควบคุมสถานการณ์ (r = 0.857) ด้านการรับผิดชอบต่อปัญหา (r = 0.849) และด้านผลกระทบ (r = 0.819)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการโดยภาพรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณารายด้าน พบว่า ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ตนเองมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสามารถกระตุ้นพลังและความกระตือรือร้นของตนเองได้ โดยไม่ต้องรอให้คนอื่นมาช่วยกระตุ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ด้วยวิธีการต่าง ๆ และยอมรับเมื่อเกิดความผิดพลาด แล้วหาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ทักษอร ฝึกวาจา (2559, หน้า 106) เรื่องความฉลาดทางอารมณของผู้บริหารโรงเรียนบรรหารแจ่มใสวิทยา 3 พบว่า การสร้างแรงจูงใจในตนเองของผู้บริหารอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ณัฐณิชา ติยะศาศวัต (2563, หน้า 197) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 พบว่า การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเองของผู้บริหารอยู่ในระดับมากเช่นกัน ส่วนทักษะทางสังคมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสร้างความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผู้อื่นน้อยเกินกว่าที่ควร ขาดการสื่อสารที่ดี บริหารการทำงานเป็นทีมได้ไม่ดี ขาดการให้กำลังใจในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา และไม่สามารถจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษาได้ดีอย่างที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับ วิมล พลทะอินทร์ (2563, หน้า 137) ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ด้านทักษะทางสังคมของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ศิริลักษณ์ พันธ์เพชร (2566, หน้า 348) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีทักษะสังคมของผู้บริหาร อยู่ในระดับมาก

2. ความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู โดยภาพรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งหากพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการควบคุมสถานการณ์ของครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุดทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูสามารถควบคุมสถานการณ์ในการทำงานให้ผ่านพ้นปัญหาและอุปสรรคได้ด้วยดีจนบรรลุเป้าหมาย แก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้งได้อย่างรวดเร็ว และควบคุมอารมณ์ และการแสดงออกของตนเองได้เมื่อเกิดปัญหาในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ มานพ ชุนินทร์ (2561, หน้า 55 – 56) ศึกษาเรื่องความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความยืดหยุ่นที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ด้านการควบคุมสถานการณ์อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปกรณ์ รัตนทรัพย์ศิริ (2564, หน้า 169) ศึกษาเรื่อง ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การเสริมสร้างพลังอำนาจและความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนสายสามัญ ในอำเภอ

เมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า บุคลากรมีความสามารถ ด้านการควบคุมอุปสรรค อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครู ไม่สามารถวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา การเกิดของปัญหาว่าปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นในแต่ละครั้งจะส่งผลกระทบมากน้อยเพียงใด จะต้องเตรียมรับมืออย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับ สุชานันท พันทวี (2566, หน้า 301) ได้ศึกษา ความตองการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟนฝ่าอุปสรรคของครู โรงเรียนสังกัดสหวิทยาศึกษาแก่งคอยร่วมใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบว่า ด้านผลกระทบ อยู่ในระดับมาก

3. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ที่ .896 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารที่มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารงานและมีความมุ่งมั่นในการทำงาน จะสร้างบรรยากาศที่ดีในองค์กร ด้วยการมีความรักในวิชาชีพและสถานศึกษานอกจากนี้ ความสามารถในการตระหนักรู้และควบคุมอารมณ์ของตนเอง รวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้กับตัวเองและผู้ร่วมงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิด ความร่วมมือและความสุขในการทำงาน เมื่อผู้บริหารสามารถรับรู้และเข้าใจอารมณ์ของผู้อื่น พร้อมทั้งมีความเห็นอกเห็นใจผู้ใต้บังคับบัญชา จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกมีคุณค่าและได้รับการสนับสนุน ส่งผลให้เกิดการทำงานที่เต็มที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีในงานและสร้างสรรค์ผลงานที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นในระยะยาว นอกจากนี้ การมีทักษะทางสังคมที่ดีจะช่วยในการสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นในทีมงาน ช่วยกระตุ้นให้ทุกคนร่วมมือกันเพื่อเป้าหมายที่ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหญิง จันทรุไทย, เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (2560, หน้า 197) ได้ศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ด้านทักษะสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรเสริมสร้างสัมพันธ์เชิงบวกกับบุคลากรในสถานศึกษา มีการสื่อสารที่ดี กล่าวชมหรือกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานตามความเหมาะสม มีการสื่อสารที่ดีและชัดเจน วางตัวเป็นกลางไม่เอนเอียงไปทางใดทางหนึ่งในการจัดการความขัดแย้งในสถานศึกษา

1.2 จากการศึกษาพบว่า ระดับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ ด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการพัฒนาครูในสถานศึกษา ให้เกิดทักษะการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ว่าปัญหาอุปสรรคเกิดขึ้นเพราะอะไร จะต้องแก้ไขอย่างไร และใช้วิธีไหนในการแก้ไข ให้เกิดเป็นความชำนาญและติดตัวบุคลากรครู เพื่อที่จะได้นำไปใช้ในอนาคต

1.3 จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ดังนั้น ผู้บริหารควรพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของตนเองตามแนวคิดดังกล่าว อาจจะช่วยส่งผลความสามารถในการเผชิญ

และฝ่าฟันอุปสรรคของครู เพื่อที่การทำงานจะได้ประสบความสำเร็จและต้องไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ผลการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร พบว่า ด้านทักษะสังคม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรวิจัยเกี่ยวกับการสร้างความสัมพันธ์ในองค์กร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

2.2 ผลการศึกษาความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู พบว่า ด้านผลกระทบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารควรวิจัยเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสมุทรปราการ

2.3 ผลการศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารกับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของครู มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านอื่นที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลของการทำงานของครู เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

ชวพงษ์ เมธีธรรมวัฒน์. (2563). *การพัฒนาโปรแกรมนันทนาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคของนิสิตวิชาชีพครู*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ณัฐณิชา ติยะศาศวัต (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารรัชต์ภาคย์, 14*(35), 197.

ทักษอร ฝึกวาจา (2559). ความฉลาดทางอารมณของผู้บริหารโรงเรียนบรรหารแจมใสวิทยา 3. *วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 7*(1), 106.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปกรณ์ รัตนทรัพย์ศิริ (2564). ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรค การเสริมสร้างพลังอำนาจและความสุขในการทำงานของครู โรงเรียนเอกชนสายสามัญ ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารสุทธิปริทัศน์, 35*(3), 169.

มานพ ชุนินทร์ (2561). ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคและความยืดหยุ่นที่ทำให้ประสบความสำเร็จในอาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา. *สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, 7*(2), 55 – 56.

วิมล พลทะอินทร์ (2563). ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูตามมาตรฐานวิชาชีพครูด้านการปฏิบัติงานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 9*(1), 137.

วลัยพร ศรีรัตน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์. *วารสาร Journal of Roi Kaensarn Acadimi, 6*(10), 419.

ศิริลักษณ์ พันธ์เพชร (2566). การศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในสังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8*(1), 348.

สมหญิง จันทรุไทย, เกียรติศักดิ์ อิชยานันท์ (2560). ความฉลาดทางอารมณ์และความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร, 8*(2), 197.

สุชานันท พันทวี (2566). ความตองการจำเป็นของการพัฒนาความสามารถในการเผชิญและฟนฝ่าอุปสรรคของครูโรงเรียนสังกัดสหวิทยาศึกษาแก่งคอยร่วมใจ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2. *วารสารครุศาสตรปริทรรศน์ฯ, 10*(1), 301.

สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *แผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตามนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.* กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ

Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2011). *Research methods in education (7th Ed.).* New York: Routledge

Gibbs, N. (1995). *"The E.Q. Factor,"* Time.

Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.

Likert, R. (1976). *Management styles and the human component*. New York: AMACOM.

Stoltz, P. G. (1997). *Adversity quotient: Turning obstacles into opportunities*. New York: John Wiley & son. Inc.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

Effectiveness of Using Digital Technology for School Administration as Teachers' Opinions Under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1

วรายุส สุวรรณปิฎก[1] ดร.มิตรภาณี พุ่มกล่อม[2]
Warayus Suwanpidok[1] Dr.Mitparnee Pumklom[2]

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 301 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ABSTRACT

This research aimed to study and compare the effectiveness of using digital technology for school administrators as teachers' opinions under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 classified by work experience and school size.

คำสำคัญ: ประสิทธิผล เทคโนโลยีดิจิทัล

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี*
[2]*Lecturer Master of Education in Educational Administration Kanchanaburi Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: วรายุส สุวรรณปิฎก, tksoppo77@gmail.com
รับเมื่อ 9 ธันวาคม 2567 แก้ไข 20 มกราคม 2568 ตอบรับ 23 มกราคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

The samples consisted of 301 teachers under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1 by using a stratified random sampling according to the school size. The research instrument was a five – level rating scale questionnaire with content validity between 0.67 – 1.00 and a reliability of 0.97. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, One – way analysis of variance and test the pairwise mean difference by Scheffe's method with a statistical significance level at 0.05

The findings were as follows:

1. The effectiveness of using digital technology for school administrators as teachers' opinions, the overall effectiveness of digital technology utilization in school administration, according to the opinions of teachers under the Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, was rated at a high level.

2. The comparison of the effectiveness of digital technology utilization in school administration, according to teachers' opinions, classified by work experience and the school size, showed statistically significant differences at the 0.01 level, both overall and in each aspect.

Keywords: Effectiveness, Digital Technology

ภูมิหลัง

ในปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ทำงานเชื่อว่าเทคโนโลยีดิจิทัลจะช่วยพัฒนาระบบงานขององค์กร ส่งผลให้เกิดการทำงานที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพองค์กรต่าง ๆ ของภาครัฐและเอกชนรวมถึงสถานศึกษาจึงมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงานและพัฒนาองค์กรให้มีการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อพัฒนาไปสู่สังคมอิเล็กทรอนิกส์ การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าสู่ความมั่นคงและมีเสถียรภาพนั้น จำเป็นต้องให้ความสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศ เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการทำงานและการจัดการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตราที่ 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น ๆ โดยเร่งรัดพัฒนาขีดความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิตและผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564, หน้า 18 – 19) และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 69 รัฐพึงจัดให้มีและส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ การพัฒนา และนวัตกรรม เพื่อความเข้มแข็งของสังคม และเสริมสร้างความสามารถของคนในชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560, หน้า 18)

เทคโนโลยีดิจิทัลมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในด้านการศึกษา กล่าวคือ การเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ บูรณาการและใช้ความรู้ เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยดำเนินการกระจายโอกาสการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารไปสู่ผู้เรียนทุกระดับชั้นอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ รวมทั้งเพิ่มประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารของครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้พัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ที่มีความชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

โดยได้มีการกำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน เน้นความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560, หน้า 6 – 7)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ได้มีการบริหารจัดการโดยมีการใช้แผนเป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการ โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจเป้าประสงค์ และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน โดยในปัจจุบันการเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มีความตื่นตัวและเข้มข้นมากขึ้นเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพ ประเมินคุณภาพการศึกษา ขณะเดียวกันโรงเรียนที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐานการศึกษาหรือมีผลการประเมินไม่ผ่านเกณฑ์ ขาดการนำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาการเรียนการสอนยังไม่มีประสิทธิภาพ สภาพปัญหาและอุปสรรคที่จำเป็นต้องแก้ไขไว้เป็น 4 ข้อ คือ 1) ปัญหาบุคลากร เกี่ยวกับความขาดแคลนทั้งผู้ปฏิบัติงาน ผู้ฝึกอบรมให้ความรู้ ในส่วนของระดับผู้บริหารนั้นเป็นปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญในการนำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการบริหารงานและแบ่งเบาภาระงาน 2) ปัญหาเกี่ยวกับระบบ ระเบียบราชการ และงบประมาณ เนื่องจากระบบราชการมีขั้นตอนมาก ล่าช้า ต้องรออนุมัติจากสำนักงบประมาณ บางครั้งงบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอไม่สามารถจัดซื้อได้ 3) ปัญหาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ด้านการใช้งานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพหน่วยงานส่วนใหญ่จะใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ล้าสมัยไม่สามารถทำงานกับซอฟต์แวร์ใหม่ ๆ ได้ 4) ปัญหาการจัดระบบข้อมูลเป็นปัญหาด้านการขาดการประสานงานในด้านข้อมูลทั้งในหน่วยงานเดียวกันและต่างหน่วยงาน มีการเก็บข้อมูลซ้ำซ้อนกัน ต่างคนต่างทำข้อมูลชุดเดียวกันแต่เก็บข้อมูลไว้หลายแห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1, 2566, หน้า 3 – 4)

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลจากการศึกษาจะเป็นข้อมูลเพื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ไปใช้ในการวางแผนจัดระบบการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการบริหารงานโรงเรียนจะส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับใด

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

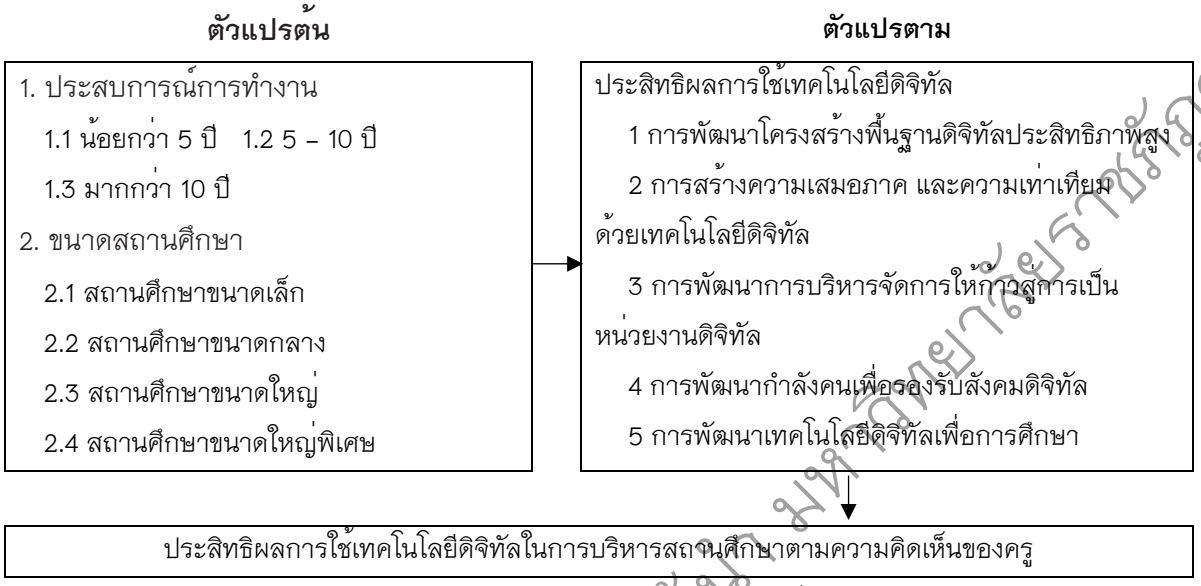

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1,366 คน จากสถานศึกษา 135 แห่ง

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 301 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607 – 610) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ เกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตรประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ จำนวน 35 ข้อ เกี่ยวกับประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ซึ่งมี 5 ด้าน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อให้ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ และประสานงานทางโทรศัพท์ในการติดตามเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนเพื่อแจกให้กับข้าราชการครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 301 ชุด โดยกำหนดเวลาในการตอบแบบสอบถามและกลับคืนให้ผู้วิจัยภายใน 7 – 15 วัน ทางออนไลน์ และผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน
   1.1 ร้อยละ
   1.2 ค่าเฉลี่ย
   1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
   2.1 ความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง
   2.2 ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบัค
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับสังคมดิจิทัล รองลงมาคือด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูง ด้านสร้างความเสมอภาค และความเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านพัฒนาการบริหารจัดการให้ก้าวสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล และด้านพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายด้านได้ ดังนี้

1.1 ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ สถานศึกษาได้วางแผนการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม รองลงมาคือ สถานศึกษาได้จัดประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และสถานศึกษาจัดทัศศึกษาให้ครูผู้สอนศึกษาดูงานสถานศึกษาที่มีการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดเกณฑ์การประเมินและตรวจสอบคุณภาพครูผู้สอนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาจัดทำสรุปและรายงานผลการพัฒนาครูผู้สอนในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2 ด้านสร้างความเสมอภาค และความเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ สถานศึกษาได้จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนรู้ รองลงมาคือ สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนอย่างเหมาะสม และสถานศึกษากำหนดวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานบริหารจัดการเทคโนโลยีดิจิทัลสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษา สถานศึกษาสำรวจความต้องการของนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างทั่วถึง และสถานศึกษามีการสรุปและรายงานผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างเหมาะสม โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากันทั้ง 3 ข้อ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาได้จัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสำเร็จรูปเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสมตามระดับชั้น

1.3 ด้านพัฒนาการบริหารจัดการให้ก้าวสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ สถานศึกษาวางแผนจัดทำระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งภายในสถานศึกษาและการเชื่อมต่อกับเครือข่ายภายนอก รองลงมาคือ สถานศึกษาวางแผนการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งอุปกรณ์ต่อพ่วงซอฟต์แวร์พื้นฐานและซอฟต์แวร์ที่ถูกต้องตามกฎหมายลิขสิทธิ์มาใช้ในสถานศึกษา และเครื่องคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาจัดให้มีซอฟต์แวร์ประเภทฟรีแวร์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานเพียงพอ

1.4 ด้านพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับสังคมดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ สถานศึกษามีการติดต่อสื่อสารกับหน่วยงานต้นสังกัดผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต รองลงมาคือ สถานศึกษาได้นำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ มาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสถานศึกษาได้วางแผนพัฒนาข้อมูลดิจิทัลเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการด้านการศึกษาและการบริการของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ และสถานศึกษาได้ปรับปรุงพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาการบริหารการจัดการด้านการศึกษาและการบริการ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษาได้ระดมความคิดของบุคลากรเพื่อปรับปรุงและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการด้านการศึกษาและการบริการ

1.5 ด้านพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยที่สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางวิชาการ และกำหนดทิศทางการวิจัยที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาความรู้ใหม่ รองลงมาคือ สถานศึกษาได้สนับสนุนการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาสังคมประเทศหรือต่อยอดในเชิงพาณิชย์ และ สถานศึกษาได้ส่งเสริมสนับสนุนจัดเวทีแลกเปลี่ยนความรู้นำเสนอผลงานวิจัยระหว่างสถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีระบบบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อสนับสนุนการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานวิจัย

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวม และรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

2.1 โดยภาพรวมของประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 โดยภาพรวมของขนาดสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าเทคโนโลยีดิจิทัลช่วยลดเวลาที่ใช้ในการทำงานด้านเอกสาร การติดต่อสื่อสาร และการจัดการข้อมูล ทำให้ครูสามารถโฟกัสไปที่การสอน ครูสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล การวางแผนการสอน และการติดตาม สอดคล้องกับ เกื้อกูล วะชุม (2567, หน้า 100 – 101) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับ พัชนีย์ วิธิบุญ (2567, หน้า 665 – 666) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาโดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวก มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ซึ่งสามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลที่ดีทำให้สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน การเรียนรู้ และการสื่อสาร และช่วยให้การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับระบบออนไลน์ เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ ระบบการจัดการทรัพยากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิระ บุญสาร (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาเข้าร่วมการอบรมเชิงปฏิบัติเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ ส่วนครูควรนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการปฏิบัติงานอื่น ๆ

1.2 ด้านสร้างความเสมอภาค และความเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า เทคโนโลยีดิจิทัลเปิดโอกาสให้คนทุกกลุ่มสามารถเข้าร่วมการอบรมหลักสูตรออนไลน์หรือพัฒนาทักษะผ่านแพลตฟอร์มต่าง ๆ ทำให้ผู้คนสามารถพัฒนาตนเองในด้านการศึกษาและอาชีพโดยไม่ถูกจำกัดด้วยเรื่องภูมิศาสตร์หรือสถานภาพทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสุดา ด้วงสงค์ (2567, หน้า 60) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาให้ผู้เรียนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมและรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา ด้านการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการสร้างสื่อ คลังสื่อ และแหล่งเรียนรู้ดิจิทัล

1.3 ด้านพัฒนาการบริหารจัดการให้ก้าวสู่การเป็นหน่วยงานดิจิทัล ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยให้การสื่อสารภายในหน่วยงานเป็นไปอย่างราบรื่น การทำงานร่วมกันผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ช่วยลดอุปสรรคในการสื่อสาร โดยเฉพาะองค์กรที่มีหลายหน่วยงานหรืออยู่ในสถานที่ที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์ (2565, หน้า 239) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาศักยภาพทักษะด้านดิจิทัลของทรัพยากรมนุษย์สำหรับองค์กรภาครัฐสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะของจังหวัดฉะเชิงเทรา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผลการวิจัยพบว่าทักษะการใช้ดิจิทัลเพื่อการประยุกต์และพัฒนา โดยบุคลากรควรมีทักษะการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกันทั้งภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชนภายนอกหน่วยงาน

1.4 ด้านพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับสังคมดิจิทัล ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับสังคมดิจิทัลเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ช่วยให้บุคลากรมีทักษะที่เหมาะสมและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล ทั้งยังสร้างโอกาสในการเติบโตทางอาชีพและธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสมวลี ชยามฤต (2564, หน้า 38 – 39) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาค่านิยมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน องค์การต้องกำหนดค่านิยมให้มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจที่เหมาะสมกับการขับเคลื่อนเพื่อรองรับยุคดิจิทัล แล้วนำค่านิยมดังกล่าวมาจัดทำเป็นแนวทางหรือรากฐานในการสร้างพฤติกรรมที่ดีของบุคลากรของทุกคนในองค์การ จนกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์การความสามารถที่จะเรียนรู้และอยู่ร่วมกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ โดยองค์การภาครัฐและเอกชนต้องช่วยส่งเสริมให้มีการพัฒนาทักษะของบุคลากรให้ตรงกับงานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัล

1.5 ด้านพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ในภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาช่วยเพิ่มคุณภาพการเรียนรู้ การเข้าถึงทรัพยากรการศึกษา และการปรับปรุงการสอนให้มีความยืดหยุ่นและทันสมัย ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกื้อกูล วะชุม (2567, หน้า 100 – 101) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่าการใช้ดิจิทัลผู้บริหารโรงเรียนต้องมีทักษะการใช้ดิจิทัลในการบริหารงานโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรนำทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาช่วยในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมและการสร้างดิจิทัล ผู้บริหารต้องมีเครือข่ายเพื่อสร้างนวัตกรรมบริการดิจิทัลต้องเป็นผู้นำในการสร้างสรรค์ความรู้ใหม่และส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมการสร้างสื่อดิจิทัล

2. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนเป็นกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านนโยบาย เช่น การปรับเปลี่ยนการขอมีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะทำให้ต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอพร้อมกับการเปลี่ยนทำให้มีความชำนาญในวิชาชีพมากขึ้น โดยการเข้ารับการฝึกอบรม เพิ่มประสบการณ์ความรู้ใหม่ ๆ และนำความรู้มาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเองและ วิชาชีพส่งผลให้ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกื้อกูล วะชุม (2567, หน้า 100 – 101) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพกับประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่มักจะมีงบประมาณ ทรัพยากรที่มากกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ทำให้สามารถจัดซื้ออุปกรณ์ดิจิทัล

และเทคโนโลยีที่มีคุณภาพสูง รวมถึงมีบุคลากรที่เชี่ยวชาญในการดูแลระบบได้ดีกว่า สถานศึกษาขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดทางการเงินและทรัพยากร ซึ่งอาจทำให้การนำเทคโนโลยีมาใช้งานมีข้อจำกัดมากขึ้น สถานศึกษาขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตเมืองจะมีการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีที่รวดเร็วกว่า ในขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบทอาจมีข้อจำกัดในการเข้าถึงโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัล สอดคล้องกับวิจัยของ ชินวัตร เจริญนิตย์ (2564, หน้า 98 – 99) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้ผลการวิจัยที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายได้

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา และผลการทำงานของครูในระยะยาว

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนเรื่องข้อมูลดิจิทัล เพื่อพัฒนาระบบเพื่อเสริมสร้างทักษะการดิจิทัลของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาสภาพปัญหาและปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษาของรัฐและสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

2.3 ควรศึกษาการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.* กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

เกื้อกูล วะชุม. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลกับประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 12*(47), 100 – 110.

ชินวัตร เจริญนิตย์. (2564). สภาพและปัญหาทักษะการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 21*(1), 51 – 58.

ปรีดาพร อารักษ์สมบูรณ์. (2565). การบริหารจัดการภาครัฐให้ทันสมัยสู่การเป็นเมืองอัจฉริยะด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี ของจังหวัดฉะเชิงเทรา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 6*(4), 989 – 1000.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พรสุดา ด้วงสงค์. (2567). การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษาให้ผู้เรียน ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. *วารสาร มจร กาญจนปริทรรศน์, 4*(1), 60 – 70.

พัชนีย์ วิธิบุญ. (2567). *ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดเลย. วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 7*(5), 665 – 679.

วชิระ บุญสาร. (2564). *แนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5.* การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โสมวลี ชยามฤต. (2564). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อรองรับยุคดิจิทัลขององค์การภาครัฐและเอกชน. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4*(1), 38 – 50.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560).* กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. (2566). *คู่มือปฏิบัติงานกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกลเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.* กาญจนบุรี: กลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

Factors Affecting the Development of Digital Citizenship Among Students in Educational Institutions in Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2

สุปราณี อ่อนแช่ม[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐกานต์ ภาคพรต[2] ดร.นวนัตน์ ประทุมตา[3]
Supranee Oncham[1] Asst. Prof. Dr.Nuttagan Pacprod[2] Dr.Nawarat Pratoomta[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา 2) ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา และ 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 281 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย จากการเปรียบเทียบสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถามจำนวน 3 ตอน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนักเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านครอบครัว

2. ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจริยธรรม กฎหมาย มารยาทในการใช้งานสื่อดิจิทัล ด้านการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจ ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการเข้าถึงเข้าใช้สื่อดิจิทัล และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความปลอดภัยในการปกป้องตนเองและผู้อื่น

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา จำนวน 2 ด้าน คือ ด้านนักเรียน (X_3) และด้านครอบครัว (X_4) มีประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 43.20 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้ $\hat{Y}_{tot} = 0.932 + 0.493\ (X_3) + 0.199\ (X_4)$

คำสำคัญ: ปัจจัย ความเป็นพลเมืองดิจิทัล

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*
[1]*Master of Education Program in Education Administration Phetchaburi Rajaphat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program in Education Administration Phetchaburi Rajaphat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สุปราณี อ่อนแช่ม, supranee.onc@mail.pbru.ac.th

รับเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2567 แก้ไข 21 มกราคม 2567 ตอบรับ 23 มกราคม 2567

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) Level of factors affecting the digital citizenship of learners, 2) Level of digital citizenship of learners, and 3) Factors affecting the development of digital citizenship of learners in educational institutions Under the jurisdiction of the Prachuap Khiri Khan Primary Educational Service Area Office 2. Research samples were 281 personnel comprising administrators and teachers, using a simple random sampling technique from comparing proportions. The research instrument was a–5 scale rating questionnaire. The statistic were used for analysis of mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings were as follows:

1. Level of factors affecting the development of digital citizenship among students in educational institutions. the overall level was at a high level. When considering each aspect separately in descending order, including teachers. educational institution administrators, students, and the lowest average was the family background.

2. Digital citizenship level of learners in educational institutions, the overall level was at a high level. When considering each aspect separately in descending order, including ethics, law, etiquette in using digital media. physical and mental health care media literacy in accessing and using digital media, and the lowest average is safety in protecting selves and others.

3. Factors affecting the development of digital citizenship among students in educational institutions, namely student (X3) and family (X4), had a prediction efficiency of 43.20 percent, with a prediction equation in the form of raw scores as $\hat{Y}_{tot} = 0.932 + 0.493\ (X_3) + 0.199\ (X_4)$

Keyword: Factor, Digital citizenship

ภูมิหลัง

นับตั้งแต่การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรน่า 2019 ในปี พ.ศ. 2563 ที่ส่งผลกระทบอย่างกว้างทั้งต่อระบบสุขภาพ เศรษฐกิจ สังคมและการมีงทำให้เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทต่อประชากรในชีวิตประจำวัน หน่วยงานทุกภาคส่วนเกิดการปรับตัวครั้งใหญ่ผลักดันให้ประชากรปรับตัวเข้าสู่ยุคเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ประชากรในทุกช่วงวัยต่างมีอิสระในการเข้าถึงและใช้สื่อดิจิทัลมากขึ้น หากขาดความเข้าใจ ความรู้ และทักษะในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงยุคเทคโนโลยีดิจิทัลก็ย่อมจะเกิดผลกระทบตามมา ประชากรจึงต้องได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถ ทักษะที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยบนพื้นฐานของความรับผิดชอบ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความเห็นอกเห็นใจและเคารพผู้อื่น เพื่อนำไปสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) (สรานนท์ อินทนนท์, 2563, หน้า 288)

ปัจจุบันการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามความต้องการความถนัดและความสนใจจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หากนักเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ ในการเข้าถึง เข้าใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล อันเป็นทักษะสำคัญของการเป็นพลเมืองดิจิทัลก็ย่อมส่งผลกระทบตามมาซึ่งจากการศึกษาของ รศ.ดร.นพ.วรสิทธิ์ ศิริพรพาณิชย์ กุมารแพทย์ด้านโรคทางระบบประสาท สถาบันชีวประสาทโมเลกุล มหาวิทยาลัยมหิดล (2564, ออนไลน์) กล่าวว่า ปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อเด็กทำให้เด็กสมาธิไม่ดี ผลการเรียนแย่ลง ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลดลง ความก้าวร้าวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้เด็กและเยาวชนไทยยังมีความเสี่ยงในการถูกรังแกผ่านโลกออนไลน์จากการใช้สื่อโซเชียล

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

มีเดียมากขึ้น เนื่องจากขาดความระมัดระวัง ความตระหนักในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล (นภาวรรณ อาชาเพ็ชร และวรัชญ์ ครุจิต, 2565 หน้า 197) พวงสุรีย์ วรคามิน (2562, หน้า 306 – 318) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่เป็นผู้นำทางวิชาการและการสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่ครูในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการเข้าถึง เข้าใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัล ให้สามารถใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย นักเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลเนทีฟจึงจำเป็นต้องมีความรู้ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม โดยความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารวิชาการของโรงเรียน คือ การพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกับจุฬาลักษณ์ ยอดยิ่ง, สุภาพ ผู้รุ่งเรือง และศิริ ถีอาสนา (2566, หน้า 9) กล่าวว่า ความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนาลำดับแรกได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น ประเทศจึงต้องพัฒนาประชากรให้พร้อมทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันได้อย่างรู้เท่าทันและปลอดภัย นอกจากนี้ในการพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะที่จำเป็นของการเป็นพลเมืองดิจิทัลได้นั้นไม่เพียงแค่ตัวนักเรียนที่ต้องมีการสืบเสาะหาความรู้แต่ยังเป็นการประสานความร่วมมือกันทั้งสถานศึกษา ครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา วงศ์ใหญ่ (2560, หน้า 1636 – 1639) กล่าวว่า แนวทางในการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลไว้ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ประเด็นของครอบครัว ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการดูแลการใช้สื่อดิจิทัลของลูก ปลูกฝังให้ใช้สื่อดิจิทัลไปในทางสร้างสรรค์ รับผิดชอบ ในสิ่งที่กระทำ มีความปลอดภัยและมีมารยาทในการเข้าถึงสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล 2) ประเด็นของครูผู้สอน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลโดยการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยอันเป็นข้อมูลสารสนเทศพื้นฐานที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผน ส่งเสริม และพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองดิจิทัลที่มีคุณภาพต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใด

2. ระดับของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใด

3. ปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

กรอบแนวคิดการวิจัย

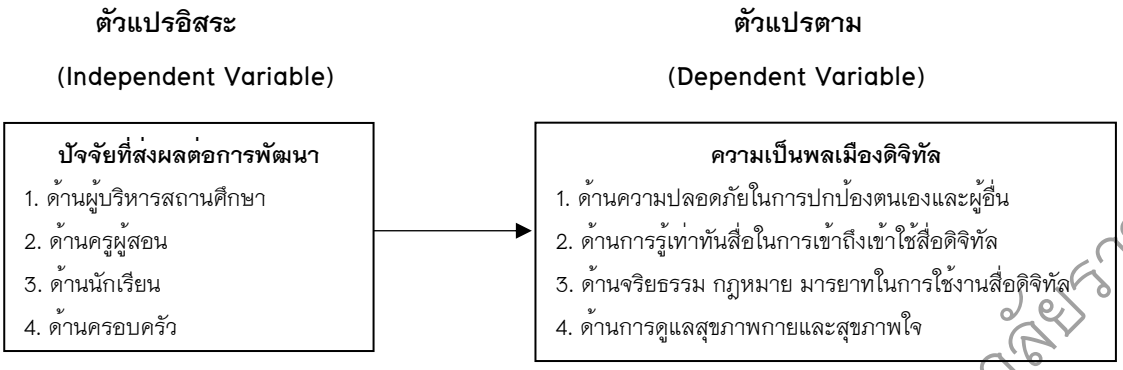

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 89 โรงเรียน จำนวน 1,042 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2, 2566, หน้า 11)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 89 โรงเรียน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน จากนั้นผู้วิจัยทำการเทียบสัดส่วนตามอำเภอและกำหนดผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารและข้าราชการครู จำนวน 281 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 – 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา ผู้วิจัยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence: IOC) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากนั้นทำการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของคอนบราค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.991

การการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาต่าง ๆ โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ในการตอบแบบสอบถาม จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้กลับมาก่อนนำมาประมวลผล

3. ประมวลผลจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของข้อคำถาม จากนั้นสรุปและอภิปรายผลการศึกษา

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation หรือ S.D.) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟ่าของครอนบาค (cronbach's alpha coefficient) การวิเคราะห์หาค่า Tolerance และค่า Variance Inflation Factor (VIF) การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากไปน้อย ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนักเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านครอบครัว

2. ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากไปน้อย ได้แก่ ด้านจริยธรรม กฎหมาย มารยาทในการใช้งานสื่อดิจิทัล ด้านการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจ ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการเข้าถึงเข้าใช้สื่อดิจิทัล และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านความปลอดภัยในการปกป้องตนเองและผู้อื่น

3. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา จำนวน 4 ด้าน และความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา จำนวน 2 ด้านที่เป็นตัวแปรทำนายหรือพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 คือ ด้านนักเรียน และด้านครอบครัวซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

เมื่อนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา ด้านนักเรียน เข้าสมการถดถอย มีอำนาจในการพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา ร้อยละ 41.50 เมื่อเพิ่มด้านครอบครัวทำให้อำนาจการพยากรณ์ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา เพิ่มเป็นร้อยละ 43.20 ตามลำดับ

โดยสามารถสร้างเป็นสมการการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานตามวิธี Stepwise ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (Unstandardized Score)

$$\hat{Y}_{tot} = 0.932 + 0.493\ (X_3) + 0.199\ (X_4)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน (Standardized Score)

$$\hat{Z}_{tot} = 0.479\ (X_3) + 0.217\ (X_4)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อแยกพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านครูผู้สอน ด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านนักเรียน และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านครอบครัว อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 ด้านครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการเนื้อหาและกิจกรรมในชั้นเรียนที่ส่งเสริมทักษะความรู้ ทักษะการสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในการใช้สื่อดิจิทัลอย่างปลอดภัย มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดแทรกกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักถึงจริยธรรมจรรยาบรรณในการใช้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติพิชญ์ วรโชติสุพัฒภาคิน, พักตร์วิภา โพธิ์ศรี และอุทิศ บำรุงชีพ, 2563, หน้า 337 – 340 ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาบทบาทการศึกษาต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสู่ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม พบว่า บทบาทการศึกษาต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสู่ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม จำแนกได้ 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเสริมสร้างองค์ความรู้ในการเสริมสร้างความตระหนักถึงภัยและผลกระทบของการใช้สื่อดิจิทัลให้แก่เด็กและเยาวชน 2) ด้านการเสริมสร้างทักษะชีวิต ในการสร้างทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการเผยแพร่ข้อมูล 3) ด้าน การเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยสถานศึกษามีบทบาทในการเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ สร้างความตระหนักให้นักเรียนรู้จักการใช้อินเทอร์เน็ต เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลอย่างมีศักยภาพ และ 4) ด้านการเสริมสร้างกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่มีการบูรณาการระหว่าง 3 ระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา วงศ์ใหญ่, 2560, หน้า 1636 – 1639 ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ พบว่า ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างเนื้อหาในสื่อดิจิทัลประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อเป็นช่องทางช่วยเหลือผู้เรียนได้เกิดความเข้าใจและแก้ปัญหาได้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์และความรับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยการบูรณาการรูปแบบการเรียนรู้ให้เข้ากับหลักสูตรวิชาเรียน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันผ่านโลกออนไลน์ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนแนวคิดมีการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง

1.2 ด้านผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทางวิชาการที่คอยสนับสนุน อำนวยความสะดวกแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแก่นักเรียน อีกทั้งยังส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ ทักษะที่จำเป็นสามารถใช้ชีวิตในสังคมยุคดิจิทัลได้อย่างปลอดภัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงสุรีย์ วรคามิน, 2562, หน้า 306 – 318 ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า นักเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลเนทีฟจำเป็นต้องมีความรู้ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง สังคม โดยความต้องการจำเป็นสูงสุดของการบริหารวิชาการของโรงเรียนตามแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา คือ การพัฒนาหลักสูตร รองลงมาคือ การวัดและประเมินผล การจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของฟาติห์ เบย์ดาร์, 2022, หน้า 44 – 45 ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของผู้นำทางการศึกษาในการพัฒนานักเรียนด้านการใช้เทคโนโลยีและความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า ผู้นำด้านการศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีของนักเรียนได้อย่างปลอดภัย ป้องกันตนเองจากการใช้เทคโนโลยีในทางที่ผิดและส่งเสริมความรับผิดชอบต่อเทคโนโลยี โดยผู้บริหารทำหน้าที่เป็นแบบอย่างสำหรับนักเรียนครูและผู้ปกครองในการใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพและจริยธรรม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนเรียนรู้วิธีรับประโยชน์จากแหล่งข้อมูลในโลกออนไลน์และตระหนักถึงด้านบวกและด้านลบของเทคโนโลยี และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ ยอดยิ่ง,สุภาพ ผู้รุ่งเรือง และศิริ ถีอาสนา, 2566, หน้า 9 ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกลยุทธ์การ

บริหารวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความต้องการจำเป็นที่ต้องพัฒนา ลำดับแรกการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นในชีวิตประจำวัน ประเทศจึงต้องพัฒนาประชากรให้พร้อมทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถใช้ประโยชน์จากสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลในชีวิตประจำวันได้อย่างรู้เท่าทันและปลอดภัย

1.3 ด้านนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนสามารถเลือกศึกษาในสิ่งที่ตนเองสนใจตามความต้องการ หรือความถนัดของตนจากทรัพยากร เทคโนโลยี สื่อดิจิทัลต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสถานศึกษาหรือนอกสถานศึกษา รวมทั้งแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีวัฒน์ รูปเหลี่ย และสมบัติ ท้ายเรือคำ, 2561, หน้า 50 ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสนใจและกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสื่อดิจิทัล นักเรียนเกิดการแสดงความคิดเห็นและอภิปรายผลร่วมกันอย่างหลากหลาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งอรุณ ป้องกัน, 2566, หน้า 227 – 229 ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการใช้โปรแกรมการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังการใช้โปรแกรมที่สร้างสูงขึ้น และเมื่อติดตามผลการทดลอง 1 เดือนกับหลังการทดลองไม่แตกต่างกันหลังจากทดลองใช้โปรแกรม แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทนจากการแลกเปลี่ยนแนวคิด การเล่นเกม การโต้ตอบและการทำงานเป็นกลุ่มในขณะที่รับการฝึกอบรมโดยการลงมือปฏิบัติจริง

1.4 ด้านครอบครัว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ ครอบครัวเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะวิธีการที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง คอยเลี้ยงดู ให้คำแนะนำ อบรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ซึ่งรูปแบบดังกล่าวย่อมส่งผลต่อแบบแผนพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตยา วงศ์ใหญ่, 2560, หน้า 1636 – 1639 ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเนทีฟ พบว่า สถาบันครอบครัวมีบทบาทหน้าที่ในการสั่งสอน อบรมดูแลการใช้สื่อดิจิทัลของลูก ปลูกฝังให้ใช้สื่อดิจิทัลไปในทางสร้างสรรค์ปลอดภัย มีมารยาทในการเข้าสังคมออนไลน์ ปลูกฝังทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์เพื่อให้เด็กตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงและภัยคุกคามที่เกิดขึ้นในโลกออนไลน์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความเป็นพลเมืองดิจิทัล ของการรู้ดิจิทัล ได้แก่ การรู้ใช้ การรู้เข้าใจ และการรู้สร้างสรรค์ได้ในที่สุด

2. จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 มีการดำเนินการขับเคลื่อนภายใต้เป้าประสงค์ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ที่ต้องการให้ผู้เรียนมีภูมิคุ้มกัน พร้อมที่จะรับมือกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ทุกรูปแบบ รู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่และชีวิตวิถีถัดไปและได้รับการศึกษาในสถานศึกษาที่มีความปลอดภัย ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งในปัจจุบันนักเรียนมีพฤติกรรมในการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลอย่างแพร่หลาย ซึ่งเกิดการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์, เขต 2, 2566, หน้า 5 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งอรุณ ป้องกัน และลักขณา สริวัฒน์, 2566, หน้า 278 – 280 ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า องค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาภาคะวันออก

เฉียงเหนือ จำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 การเคารพตนเองและผู้อื่น องค์ประกอบที่ 2 การพัฒนาตนเองและสัมพันธ์กับผู้อื่น และองค์ประกอบที่ 3 การปกป้องตนเองและปกป้องผู้อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัย ต้องตา จำเริญใจ, 2561, หน้า 72 ศึกษาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ส่วนใหญ่อยู่ในด้านการใช้งานดิจิทัลอย่างรับผิดชอบและปลอดภัย รองลงมาคือ ด้านการมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นในโลกดิจิทัล และด้านสร้างนวัตกรรมดิจิทัล ตามลำดับ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า

2.1 ด้านจริยธรรม กฎหมาย มารยาทในการใช้งานสื่อดิจิทัล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนเกิดความรู้ ตระหนักถึงการใช้งานเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลในทางที่เหมาะสม มีคุณธรรม จริยธรรม กฎหมาย มารยาทในการใช้งานสื่อดิจิทัล สามารถปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง จึงส่งผลให้นักเรียนสามารถใช้งานเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัย จิตราภรณ์ ไกรวรรณ์, 2562, หน้า 155 – 166 ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ พบว่า พฤติกรรมของลูกเสือที่แสดงถึงภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล หลังการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ พบว่า ลูกเสือมีความคิดเรื่องมารยาทในสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้น มีพฤติกรรมในการใช้สื่อ เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ดีขึ้นโดยการใช้คำพูดที่สุภาพสามารถแบ่งปันข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นได้ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัล คือ ลูกเสือสามารถเป็นต้นแบบในการรณรงค์มารยาทในสังคมดิจิทัลได้

2.2 ด้านการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะ นักเรียนรู้จักควบคุมตนเอง สามารถแบ่งเวลาในการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีได้รู้จักการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เวลาหน้าจอและกิจกรรมที่ต้องทำได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพสินรัตน์ กุณสิทธิ์ และธีรภัทร กุโลภาส, 2560, หน้า 216 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง พบว่า ด้านการดูแลสุขภาพกายและใจให้ห่างไกลจากผลกระทบของโลกดิจิทัลมีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด ซึ่งครูจำเป็นต้องให้คำแนะนำแก่นักเรียนให้ใช้เทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ เรียนรู้วิธีการป้องกันตนเองผ่านการปฏิบัติในชั้นเรียน

2.3 ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการเข้าถึงเข้าใช้สื่อดิจิทัล โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนมีประสบการณ์ในการใช้สื่อดิจิทัลเป็นประจำในการเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อความบันเทิงรวมถึงการใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลในการค้นคว้าหาความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพีรวิชญ์ คำเจริญ และ วีรพงษ์ พลนกรกิจ, 2563, หน้า 63 ที่ศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลและทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น มีการเข้าถึงเทคโนโลยีอุปกรณ์ดิจิทัลต่าง ๆ เฉลี่ยวันละ 2 – 3 ชั่วโมง ภายใต้การกำกับดูแลของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลอยู่ในระดับปานกลาง 5 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการเข้าถึง ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะการประเมิน ทักษะการสื่อสาร และทักษะการสะท้อนคิด ส่วนทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลอยู่ในระดับน้อย 2 ทักษะ ได้แก่ ทักษะการสร้างสรรค์และทักษะการปฏิบัติ และพบว่านักเรียนเพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในทักษะการประเมินและทักษะการสื่อสาร นักเรียนที่มีอายุต่างกันมีทักษะในการรู้เท่าทันดิจิทัลแตกต่างกันในทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลทั้ง 7 ทักษะ ทั้งนี้อาจเป็นผลจากประสบการณ์เกี่ยวกับการเข้าถึงเข้าใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลและการเลี้ยงดูของผู้ปกครองมีผลต่อการใช้สื่อดิจิทัล

2.4 ด้านความปลอดภัยในการปกป้องตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะนักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ประโยชน์ และโทษของการใช้งานสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเมื่อใช้งานมากขึ้นและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของพวงสุรีย์ วรคามิน, 2562, หน้า 306 – 318 ศึกษาวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การบริหาร

วิชาการโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา พบว่า กรอบแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบโดยองค์ประกอบที่เป็นจุดอ่อนของอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา คือ ความปลอดภัยในโลกดิจิทัล แสดงให้เห็นว่านักเรียนประถมศึกษาในยุคดิจิทัลเนทีฟจำเป็นต้องมีความรู้ เสริมสร้างภูมิคุ้มกันเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถใช้เทคโนโลยีสื่อดิจิทัลให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรย์แลน คาปูโน่ และคนอื่น, 2022, หน้า 434 ศึกษาวิจัยเรื่อง ความสำคัญและความจำเป็นของความเป็นพลเมืองดิจิทัล พบว่า การเข้าถึงสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึง บุคคลบางคนไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลได้ อีกทั้งการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลส่วนตัวของนักเรียนอาจมีผลกระทบในระยะยาวต่อความปลอดภัยเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตสาธารณะ ซึ่งสิ่งสำคัญคือครูผู้สอนต้องจัดการกับความปลอดภัยและความเป็นส่วนตัวของตัวตนออนไลน์ของนักเรียนและข้อมูลส่วนบุคคลให้นักเรียนเกิดความตระหนักถึงความปลอดภัยในการใช้งาน

3. จากผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ด้านนักเรียน และด้านครอบครัว ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิ์ติยา ธรรมสวาสดิ์, 2563, หน้า 208 – 213 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลทั้งในระดับนักเรียนและระดับห้องเรียน ตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งอิทธิพลทางตรงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ความตระหนักในอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ แรงจูงใจในการใช้สื่อสังคมออนไลน์ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรที่ส่งอิทธิพลทางอ้อม คือ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองโดยส่งผลเชิงบวกเนื่องจากผู้ปกครองเห็นความสำคัญของอุปกรณ์ดิจิทัลในการให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ สื่อต่างๆได้อย่างรวดเร็วส่งเสริมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดิจิทัลสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของนนทสรวง กลีบผึ้ง และคนอื่น, 2564, หน้า 187 – 202 ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อพัฒนาการมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 พบว่า เด็กส่วนใหญ่จะเริ่มใช้สื่อดิจิทัลเมื่ออายุ 6 – 13 ปี เฉลี่ยวันละ 1 – 3 ชั่วโมง ภายใต้ความดูแลของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการใช้สื่อดิจิทัลเพื่อทำกิจกรรมดูการ์ตูนร่วมกันกับบุตรหลาน ซึ่งส่วนใหญ่พ่อแม่ ผู้ปกครองมีการกำหนดกติกาในการใช้สื่อดิจิทัลกับบุตรหลาน และให้คำแนะนำ รวมถึงการฝึกวินัยในการใช้สื่อดิจิทัล ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการเลือกเนื้อหาและรายการที่เหมาะสมกับวัยและความต้องการ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชยพล ยะวร, พิมพ์ชนก โสภา และสุจิตรา ยะวร, 2566, หน้า 445 – 446 ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กติดสมาร์ทโฟน ตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการติดสมาร์ทโฟน ได้แก่ การควบคุมกำกับดูแลของผู้ปกครองในระดับต่ำส่งผลโดยตรงต่อพฤติกรรมการติดสมาร์ทโฟนของเด็ก และระยะเวลาในการใช้งานมีผลต่อการนำไปสู่พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟน ซึ่งการใช้สมาร์ทโฟนตั้งแต่ 4 ชั่วโมงขึ้นไปจะมีโอกาสที่เด็กจะติดสมาร์ทโฟนเพิ่มขึ้น ประกอบกับพ่อแม่ ผู้ปกครองมีความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้สมาร์ทโฟนต่ำ รวมถึงความตระหนักของผู้ปกครองในการใช้สมาร์ทโฟนส่งผลต่อการติดสมาร์ทโฟนของเด็กเช่นเดียวกันและสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรเบิร์ต เลย์ออน, 2554, หน้า 105) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความแตกต่างระหว่างเพศของนักเรียนและระดับชั้นในพฤติกรรมการเป็นพลเมืองยุคดิจิทัล พบว่า นักเรียนที่ศึกษาในระดับที่สูงขึ้นมีความเสี่ยงในการใช้งานสื่อดิจิทัลที่ไม่เหมาะสมและกลั่นแกล้งกันมากขึ้น พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลลดลง

ด้านผู้บริหารสถานศึกษา และด้านครูผู้สอนเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียนทั้งนี้อาจเป็นเพราะความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาที่ทำให้สถานศึกษาแต่ละแห่งมีความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่แตกต่างกัน การเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่ไม่ทั่วถึง รวมทั้งงบประมาณที่ได้รับจัดสรรไม่เพียงพอต่อ

ความต้องการของผู้เรียนและสถานศึกษา จึงทำให้การบูรณาการหรือการนำเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเข้ามาใช้ในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนไม่มีความต่อเนื่อง สอดคล้องกับวิจัยของสุวนันท์ บุญอเนก, 2564, หน้า 114 – 121 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล: การศึกษาเปรียบเทียบกรณีสิงค์โปร์ มาเลเซีย และไทย พบว่า ในประเทศไทยการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษาและการสนับสนุนการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัลยังไม่มีการดำเนินงานที่ชัดเจนและขาดความต่อเนื่อง จึงทำให้การขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองดิจิทัลยังไม่เต็มที่ นอกจากนี้ดุจเดือน ศักดิ์วงศ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล, 2564, หน้า 127 – 131 ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน พบว่า ความแตกต่างกันทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ และครูผู้สอนบางกลุ่มขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีจึงส่งผลให้ครูผู้สอนขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการเป็นพลเมืองดิจิทัล และสอดคล้องกับวิจัยของทิพย์วิมล วังแก้วหิรัญ และศิรินทร มีขอบทอง, 2565, หน้า 269 – 278 ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะของครูไทยในยุคดิจิทัล พบว่า ครูผู้สอนมีการนำเทคโนโลยี เข้ามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ แต่ยังไม่สามารถสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรมการสอนได้อย่างหลากหลายและขาดการเชื่อมโยงสถานการณ์สู่การจัดการเรียนการสอน รวมถึงการนำข้อมูลองค์ความรู้จากแหล่งต่าง ๆ มาประกอบการจัดการเรียนรู้แต่ขาดการอ้างอิงแหล่งที่มาซึ่งอาจนำไปสู่การละเมิดสิทธิทั้งโดยเจตนาและไม่เจตนา ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนให้เป็นพลเมืองดิจิทัลมีความรู้ ทักษะในการใช้เทคโนโลยี รวมถึงการสนับสนุน จัดสรรงบประมาณในการพัฒนา สอดคล้องกับวิจัยของนพพร ลิ้มตระกูล และสิทธิชัย สอนสุภี, 2567, หน้า 272 – 275 ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า แนวทางในการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูมีดังนี้ 1) การพัฒนาให้ครูมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีบูรณาการการจัดการเรียนการสอน 2) สถานศึกษาต้องจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอเหมาะสมกับความต้องการของครูผู้สอนและผู้ใช้งาน และ 3) ส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา กฎหมายดิจิทัล การอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียน ด้านจริยธรรม กฎหมาย มารยาทในการใช้งานสื่อดิจิทัล จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเข้าใจถึงบทลงโทษของการกระทำผิดทางกฎหมายเทคโนโลยี กฎหมายลิขสิทธิ์ และ พรบ. ว่าด้วยการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครอบครัวจำเป็นต้องให้ความรู้ และสร้างความตระหนักแก่นักเรียนว่าหากนักเรียนทำผิดทางกฎหมายดังกล่าวจะได้รับโทษทางกฎหมาย เพื่อให้นักเรียนเกิดเป็นอุปนิสัยเกิดความรับผิดชอบ ในการกระทำของตนโดยไม่กระทำการที่ผิดกฎหมาย

1.2 ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียน ด้านการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพใจ จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการแบ่งเวลาในการใช้งานเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเพื่อใช้เวลากับครอบครัวหรือคนรอบข้างให้มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครอบครัว ควรสร้างความเข้าใจ ความตระหนักถึงการจัดสรรเวลาหน้าจอ โดยกำหนดเวลาในการใช้สื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชัดเจน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างและสร้างสมดุลระหว่างโลกออนไลน์และโลกชีวิตจริง

1.3 ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียน ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการเข้าถึงเข้าใช้สื่อดิจิทัล จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนก่อนนำข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลในโลกออนไลน์ไปใช้

มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครอบครัว ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักถึงประโยชน์ในการใช้งานเทคโนโลยีสื่อดิจิทัลเพื่อสร้างอุปนิสัยความรอบคอบในการรับ–ส่งข่าวสาร

1.4 ระดับความเป็นพลเมืองดิจิทัลของผู้เรียน ด้านความปลอดภัยในการปกป้องตนเองและผู้อื่น จากผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถติดตั้งโปรแกรมป้องกันไวรัสในเครื่องคอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์ดิจิทัลอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และครอบครัว ควรสร้างความรู้ และความตระหนักแก่นักเรียนเพื่อป้องกันการเข้าถึงลิงค์สื่อที่อันตรายและการขโมยข้อมูลต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลธุรกรรมการเงิน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนา หรือการกำหนดนโยบายทางการศึกษาเพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความพร้อมต่อการเป็นพลเมืองดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กิตติพิชญ์ วรโชติสุพัฒภาคิน, พักตร์วิภา โพธิ์ศรี และอุทิศ บำรุงชีพ. (2563). แนวทางพัฒนาบทบาทการศึกษาต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลสู่ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม. *วารสารการศึกษาการพัฒนาสังคม, 15*(2), 336.

จิตราภรณ์ ไกรวรรณ์. (2562). *การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้สืบสอบแบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำด้านมารยาทในสังคมดิจิทัลสำหรับลูกเสือ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

จุฬาลักษณ์ ยอดยิ่ง สุภาพ ผู้รุ่งเรือง และศิริ ถีอาสนา. (2566). กลยุทธ์การบริหารวิชาการตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 51*(1), 1.

ชยพล ยะวร, พิมพ์ชนก โสภา และสุจิตรา ยะวร. (2566). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กติดสมาร์ทโฟน ตำบลชื่นชม อำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการสาธารณสุข, 32*(3), 445 – 446.

ดุจเดือน ศักดิ์วงศ์ และนันทรัตน์ เจริญกุล. (2564). แนวทางพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากลตามแนวคิดความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียน. *วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 22*(1), 126 – 127.

ต้องตา จำเริญใจ. (2561). *ความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชมงคลธัญบุรี.

ทิพย์วิล วังแก้วหิรัญ และศิรินทร มีขอบทอง. (2565). *การพัฒนาทักษะที่จำเป็นของครูไทยในยุคดิจิทัล.* เข้าถึงได้จาก http://portal.psclib.com/ksp/ebooks/23989.pdf. ค้นเมื่อ 25 สิงหาคม 2566.

ธีวัฒน์ รูปเหลี่ยม และสมบัติ ท้ายเรือคำ. (2561). การพัฒนาโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 37*(5), 42.

นนทสรวง กลีบผึ้ง, อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์, ธีรตา ขำนอง, อรพินท์ เลิศอวัสดาตระกูล, นุชนาฏ รักษี, กันนิกา เพิ่มพูนพัฒนา และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2564). *ผลกระทบของสื่อดิจิทัลที่มีผลต่อพัฒนาการมนุษย์ในศตวรรษที่ 21.* เข้าถึงได้จาก https://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/5312?locale-attribute=th. ค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2566.

นพพร ลิ้มตระกูล และสิทธิชัย สอนสุภี. (2567). แนวทางการพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาขอนแก่น, 11*(1), 272 – 275.

นภาวรรณ อาชาเพ็ชร และวรัชญ์ ครุจิต. (2565). บทบาทของสื่อดิจิทัล ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการรังแกผ่านโลกไซเบอร์ในกลุ่มเยาวชนไทย และแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหา. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 16(2)*, 198 – 199.

นิตยา วงศ์ใหญ่. (2560). แนวทางการพัฒนาทักษะการรู้ดิจิทัลของดิจิทัลเททีฟ. *Veridian E–Journal, Silpakorn University, 10*(2), 1636 – 1639.

พวงสุรีย์ วรคามิน. (2562). *กลยุทธ์การบริหารวิชาการโรงเรียนเอกชนตามแนวคิดอัจฉริยภาพทางดิจิทัลของนักเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พีรวิชญ์ คำเจริญ และวีรพงษ์ พลนกรกิจ. (2563). การศึกษาพฤติกรรมการใช้สื่อดิจิทัลและทักษะการรู้เท่าทันดิจิทัลของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น. *วารสารวิชาการและนวัตกรรมสื่อสารสังคม, 8*(1), 63.

ไพลินรัตน์ กุณสิทธิ์ และธีรภัทร กุโลภาส (2563). ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนโรงเรียนมัธยมวัดนายโรง. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 12*(4), 216.

รุ่งอรุณ ป้องกัน และลักขณา สริวัฒน์. (2566). การศึกษาองค์ประกอบของความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 7(3)*, 278 – 279.

รุ่งอรุณ ป้องกัน. (2566). ผลการใช้องค์ประกอบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนระดับประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารพุทธจิตวิทยา, 8*(2), 228

ฤทธิ์ติยา ธรรมสวาสดิ์. (2564). *ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดมุกดาหาร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สรานนท์ อินทนนท์. (2563). *ความฉลาดทางดิจิทัล (DQ Digital Intelligence).* กรุงเทพฯ: บริษัท วอร์ค ออน คลาวด์ จำกัด.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). *ผลข้างเคียงยุคดิจิทัล เด็กติดจอกระทบพัฒนาการ*. เข้าถึงได้จาก https:// www.thaihealth.or.th/ผลข้างเคียงยุคดิจิทัล/. 9 กันยายน 2566.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. *แผนปฏิบัติการงบประมาณประจำปี สพป.ปข.2.* เข้าถึงได้จาก https://web.pkn2.go.th/i_news_show2.php?id=1519. 24 พฤศจิกายน 2566.

สุวนันท์ บุญอเนก. (2564). *แนวทางการกำหนดนโยบายการศึกษาเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล:การศึกษาเปรียบเทียบกรณีประเทศสิงค์โปร์และมาเลเซีย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

BAYDAR Fatih. (2022). The Role of Educational Leaders in the Development of Students' Technology Use and Digital Citizenship. *Malaysian Online Journal of Educational Technology*, *10*(1), 32 – 46.

Reylan Capuno, Roberto Suson, Decem Suladay, Vivian Arnaiz, Imelda Villarin and Emelyn Jungoy. (2022). Digital citizenship in education and its implication. *World Journal on Educational Technology: Current Issues*, *14*(2), 426 – 437.

Robert Lyons. (2011). *Investigating Student Gender and Grade Level Differences in Digital Citizenship Behavior*. เข้าถึงได้จาก https://scholarworks.waldenu.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=&/httpsredir=1&article=2014&context=dissertations. 20 มกราคม 2566.

ชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

A Series of Youth Activities to Prevent and Solve Drug Problems with Buddhist Principles in Educational Institutions Under the Secondary Educational Service Area Office Phra Nakhon Si Ayutthaya

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์[1]
Asst. Prof. Dr.Booncherd Chumnisart[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา 2) พัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม 3) ประเมินชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน จากโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยและโรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1” จำนวน 15 คน สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน และผู้บริหาร ครู นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 50 คน จากการเข้าร่วมกิจกรรม เครื่องมือวิจัยคือ แบบสัมภาษณ์ แบบประชุมสนทนากลุ่มย่อย และแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหายาเสพติดของเด็กและเยาวชนเริ่มจากการแอบดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แอบสูบบุหรี่ ก่อนจะนำไปสู่สารเสพติดชนิดอื่น ๆ ที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การบำบัดอาการติดยาเป็นไปยากลำบาก การเสพติดยาเสพติดทำให้ร่างกายของเยาวชนทรุดโทรม เกิดโรคแทรกซ้อน ขาดความกระปรี้กระเปร่า เกียจคร้าน และเฉื่อยชา สภาพแวดล้อม เพื่อน รวมถึงครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน โรงเรียนมีแนวทางการแก้ไขที่ชัดเจนแต่ยังขาดการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา 2) การพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยชุดกิจกรรม 3 ชุด บูรณาการหลักไตรสิกขา ได้แก่ กิจกรรมฐานศีล กิจกรรมฐานสมาธิ และกิจกรรมฐานปัญญา 3) ผลการประเมินชุดกิจกรรม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

This research article aims to 1) study drug problems of youth in educational institutions, 2) develop a set of activities to prevent and solve drug problems of youth using Buddhist principles, and 3) evaluate a set of activities to prevent and solve drug problems of youth using Buddhist principles. Qualitative research and action research were conducted key informants were 15 administrators, teachers, and students from Ayutthaya Wittayalai School and

คำสำคัญ: เยาวชน การป้องกันและแก้ปัญหายาเสพติด หลักพุทธธรรม

[1]*อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*
[1]*Lecturer Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ชำนิศาสตร์, Booncherd2024@hotmail.com
รับเมื่อ 26 พฤศจิกายน 2567 แก้ไข 27 มกราคม 2568 ตอบรับ 31 มกราคม 2568

Bang Pa-in "Rajanukroh 1" School, 10 experts, and 50 administrators, teachers, and students from educational institutions under the Office of the Secondary Education Service Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya, who participated in the activities. The research instruments were an interview form, a focus group discussion form, and a questionnaire. The research results found that 1) The drug problem of children and youths starts from secretly drinking alcoholic beverages, secretly smoking cigarettes, before leading to other types of drugs that are increasingly severe. Drug addiction treatment is difficult. Drug addiction causes the body of youths to deteriorate, causing complications, not being refreshed, being lazy and lethargic. The environment, friends and family are important factors in youths' drug addiction. Schools have clear solutions but still lack the integration of Buddhist principles in solving the problem. 2) The development of a set of activities to prevent and solve drug problems of youths using Buddhist principles in educational institutions under the Office of the Secondary Education Area, Phra Nakhon Si Ayutthaya, consists of 3 sets of activities integrating the Tri – sikkha principles: morality-based activities, meditation-based activities and wisdom-based activities. 3) The evaluation results of the activity sets found that they were at the highest level.

Keywords: Youth, Prevent and Solve Drug Problems, Buddhist Principles

ภูมิหลัง

เยาวชนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ถ้าหากเยาวชนตกอยู่ในสภาพที่เสื่อมถอย ทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย – จิตใจ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านสำนึกความรับผิดชอบ การพัฒนาประเทศก็จะดำเนินไปได้ยากถ้าหากเยาวชนในปัจจุบันมีคุณภาพไม่ดีพอ ปัจจุบันนี้สิ่งเสพติดนับว่าเป็นปัญหาสำคัญของประเทศ เพราะสิ่งเสพติดเป็นต้อเกิดของปัญหาอื่น ๆ หลายด้าน (ชนะวงศ์ บุตรคาน, 2555, หน้า 25) จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปรามยาเสพติด กล่าวถึงกรณี ดร.นพดล กรรณิกา ผู้อำนวยการศูนย์เครือข่ายวิชาการเพื่อสังเกตการณ์และวิจัยความสุขชุมชน หรือศูนย์วิจัยความสุขชุมชน มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2553 ถึงผลวิจัย "เอแบคเรียลไทม์โพลล์" เรื่อง โครงการเฝ้าระวังและรักษาคุณภาพอนาคตเยาวชนไทย กรณีศึกษา ตัวอย่างเด็ก และเยาวชนไทย อายุ 9 – 18 ปีในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น ชลบุรีและ สงขลา จำนวน 2,060 ตัวอย่าง พบว่า กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ที่กลุ่มเด็ก และเยาวชนได้ทำในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา พบว่า ร้อยละ 86.6 ระบุเล่นกีฬา ส่วนกิจกรรมเชิงลบที่กลุ่มเด็กและเยาวชนทำในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 73.3 เล่นเกมคอมพิวเตอร์ ร้อยละ 29.2 เที่ยวกลางคืน เช่น ผับ / ดิสโก้ / คาราโอเกะ ร้อยละ 28.6 หนีเรียน และร้อยละ 24.4 เล่นทายพนัน / เล่นหวย ดร.นพดล กล่าวต่อว่า สิ่งที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง คือ เด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 9 – 18 ปี จังหวัดดังกล่าว กว่า 1.7 ล้านคน พบว่ามีผู้เคยดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา จำนวน 619,311 คน และยังพบว่าจำนวน 310,538 หรือเคยใช้ยาเสพติดในช่วง 3 เดือนที่ผ่านมา (หนังสือพิมพ์มติชน, 2555, https://www.matichon.co.th) สรุปว่า 1) ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ร้ายแรงมาก ควรใช้มาตรการที่เข้มข้น ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ โดยประสานการทำงานร่วมกันทุกฝ่าย และมีมาตรการจูงใจ สำหรับสถานศึกษาที่เปิดเผยข้อมูล และช่วยดูแล ป้องกัน บำบัด นักเรียนกลุ่มเสี่ยง เช่น ให้รางวัลความดีความชอบเป็นกรณีพิเศษ 2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเร่งดำเนินการในพื้นที่ที่พบเด็กเยาวชนกลุ่มเสี่ยงไปร่วมชุมนุมสร้างกิจกรรมที่ไม่พึงประสงค์บ่อยครั้ง เช่น กลุ่มขับรถซิ่ง โดยต้องดำเนินการตามระเบียบหรือ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดปัญหาที่อาจเข้าไปเกี่ยวข้องกับสารเสพติด หรือปัญหาสังคมอื่น ๆ ที่จะเกิดตามมา (เสน่ห์ ขาวโต, 2565, http://www.strategy9.moe.go.th/doc/pdf1.pdf)

พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของชาวตะวันออก เป็นศาสนาที่มีความแตกต่างจากศาสนาอื่น ๆ ที่มีขันติธรรม และเชื่อในเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ มองโลกแบบผู้รักสันติภาพ จึงอยู่ร่วมศาสนาอื่น ๆ ได้โดยไม่มีความขัดแย้ง การสอนพระพุทธศาสนามีแต่บวกกับบวกในสังคม และความสุขของสังคมไทยนั้น มีรากฐานมาจากคำสอนของพุทธศาสนา (วิชัย ตันศิริ, 2551, หน้า 16) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 ที่มุ่งเน้นพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยเป็นการสนับสนุนให้นำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักไตรสิกขาในการส่งเสริมสภาพความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยไตรสิกขา ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าขาดเพียงอย่างใดอย่างหนึ่งจะกลายเป็นการศึกษาที่ทำลายการศึกษาเสียเอง กล่าวคือ ในการปฏิบัติสิกขา ต้องมีศีล สมาธิ ปัญญาครบ ถ้าไม่ครบก็ไม่สำเร็จไม่บรรลุจุดหมายของพระพุทธศาสนา ศีลเป็นตัวหนุนช่วยให้ใจพร้อมที่จะเจริญสมาธิ สมาธิก็มาช่วยให้รักษาศีลได้หนักแน่นจริงจังมากขึ้น สมาธิเป็นฐานให้แก่ปัญญา ทำให้มีความคิดจิตใจที่มั่นคงแน่วแน่ กำหนดแน่วแน่อยู่กับสิ่งใดก็คิดสิ่งนั้น ได้ชัด มองเห็นจะแจ้งขึ้น ช่วยให้ปัญญาแก่กล้า ปัญญาดีขึ้นก็ช่วยให้ทำจิตใจได้ดีขึ้น รู้จักว่าควรจะปฏิบัติต่อจิตใจในด้านสมาธิอย่างไรจึงจะได้ผลดี และย้อนมาช่วยให้การรักษาศีล พัฒนาไปถูกต้อง ไม่งมงาย เป็นต้น สิกขาทั้ง 3 นี้ก็บูรณาการกันอยู่ตลอดเวลาแล้วจึงจะเกิดผลที่สมบูรณ์ (พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2539, หน้า 256)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นคุณค่าและประโยชน์เป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาด้วยกิจกรรมตามหลักพุทธธรรม สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจให้แก่เยาวชน โดยใช้ภูมิคุ้มกันทางสิ่งแวดล้อม กัลยาณมิตรเพื่อนฝูง สถานศึกษาช่วยเหลือเกื้อกูลได้เรียนรู้ปรับทัศนคติมุมมองด้วยการใช้ปัญญาเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการแก้ปัญหาของตนเอง ในด้านครอบครัว สังคม และเพื่อน ให้ประสานสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ เสมือนเฟือง 3 ตัว ขับเคลื่อนกลไกให้ทำงานในเวลาเดียวกัน ดังนั้นการป้องกันมิให้เยาวชนได้มีโอกาสเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด เป็นการป้องกันในลักษณะการสร้างความพร้อมในการใช้ชีวิตเตรียมความพร้อมในการเป็นผู้ใหญ่ หรือเป็นผู้ดูแลตนเองได้โดยปัญญาเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองให้อยู่ในสังคมเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพต่อประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างไร

2. พัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาทำได้อย่างไร

3. ประเมินชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาอยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

2. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อประเมินชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

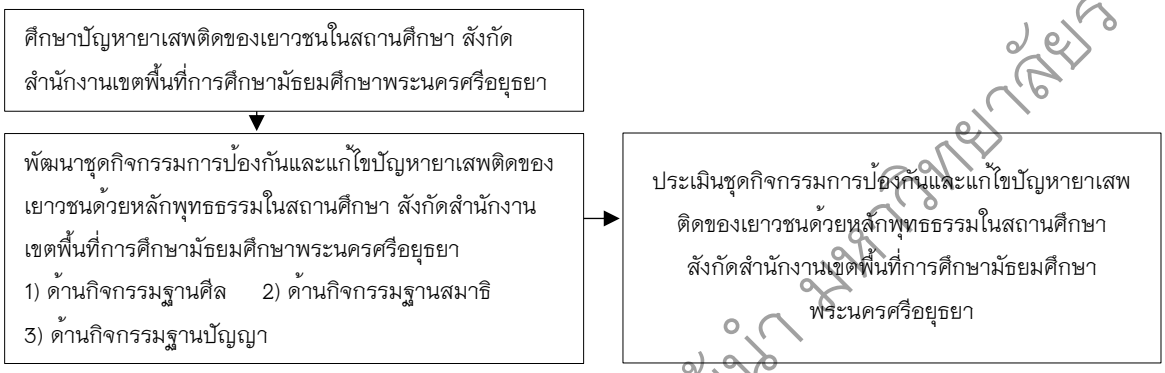

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม จำนวน 15 คน โดยกำหนดเกณฑ์ คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในประเด็นที่ศึกษาและเป็นผู้ที่ยินดีจะให้ข้อมูลเชิงลึกถึงปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นตามบริบทของพื้นที่ ด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purpose Sampling) ตามคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน มีประสบการณ์บริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี และเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน ครู จำนวน 10 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้นิเวศวิทยาวัฒนธรรม จำนวน 3 คน

2. ผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 รูป/คน ของกลุ่มปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เชี่ยวชาญด้านกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรม

3. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 50 คนที่เข้าร่วมในกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลัก

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

พุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยผู้วิจัยใช้ประชากรทั้งหมดที่เข้าร่วมกิจกรรม ใน 3 กิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมฐานศีล กิจกรรมตักบาตร และหล่อเทียนพรรษา 2) กิจกรรมฐานสมาธิ กิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิตั้งจิตอธิษฐาน ถวายพระพร “พระองค์ภา” 3) กิจกรรมฐานปัญญา กิจกรรมการ์ดปัญญา แก้ปัญหายาเสพติด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 ประเด็นคำถาม 3 ประเด็น คือ สภาพโรงเรียนอยุธยาวิทยาลัยกระบวนการกิจกรรม ประเด็นแก้ไขปัญหา ประเด็นเป้าหมายของกิจกรรม 2) คู่มือการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา กำหนดจุดประสงค์ในการสร้างคำถามการสนทนากลุ่ม จากนั้นสร้างคู่มือการสนทนา นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Validity) ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำไปใช้ในการวิจัย 3) แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยทำการศึกษาหลักการแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และสร้างแบบสอบถาม 15 ข้อ จากนั้นนำไปตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญรวมจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ปรากฏว่ามีค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.6 ขึ้นไป มีจำนวน 15 รายการ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับการตรวจสอบและการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (try out) กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ชุด และนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ Cronbach’s Alpha ปรากฏว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.890

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเอกสาร 1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล จากนั้นลงพื้นที่สัมภาษณ์ด้วยตนเอง พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ จำนวน 15 ฉบับ และบันทึกภาพประกอบการสัมภาษณ์ 2) การสนทนากลุ่ม โดยประสานงานเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และการจัดทำเอกสารประกอบการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการดำเนินการสนทนากลุ่ม มีการจดบันทึกรายละเอียดการสนทนากลุ่ม และข้อเสนอแนะ การบันทึกเสียงโดยใช้อุปกรณ์ การบันทึกภาพเคลื่อนไหวและภาพนิ่ง 3) แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยส่งแบบสอบถามผ่าน application line ส่วนตัวในการเก็บข้อมูล พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจำนวน 50 ฉบับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ผลทางสถิติด้วยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณา และประเมินผลชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา วิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า

1.1 เด็กและเยาวชนหรือวัยรุ่นใช้สารเสพติดมากยิ่งขึ้นโดยเริ่มจากการแอบดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แอบสูบบุหรี่ ก่อนจะนำไปสู่สารเสพติดชนิดอื่น ๆ ที่มีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ

1.2 การบำบัดอาการติดยา ก็เป็นไปอย่างยากลำบาก ต้องรักษาอาการติดยาเสพติดทั้งทางกายและใจ เด็กนักเรียนบางคนต้องขาดเรียนละออกจากการเรียนเพราะมีปัญหาเรื่องยาเสพติด

1.3 การเสพติดยาเสพติดทำให้ร่างกายของเยาวชนทรุดโทรมเกิดโรคแทรกซ้อนจากผลกระทบจากการเสพยา

1.4 เยาวชนที่เสพยาขาดความกระปรี้กระเปร่า เกียจคร้าน และเฉื่อยชา อีกทั้งผลจากการใช้ยาเสพติดทำให้เกิดการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่พึงประสงค์ การทำแท้ง เกิดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์หรือโรคเอดส์ตามมา เป็นต้น

1.5 สภาพแวดล้อม เพื่อน รวมถึงครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน

1.6 แนวทางการแก้ไขปัญหาของโรงเรียนมีมาตรการที่ชัดเจนแต่ยังขาดการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหากิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยบูรณาการหลักไตรสิกขาซึ่งเป็นกระบวนการฝึกให้เยาวชนได้นำไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามกิจกรรมฐานศีล กิจกรรมฐานสมาธิ และกิจกรรมฐานปัญญา

2. การพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

2.1 กิจกรรมฐานศีล กิจกรรมตักบาตร และหล่อเทียนพรรษา เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด โดยโรงเรียนประชุมร่วมกับตัวแทนของผู้บริหาร ครูและนักเรียนในประเด็นกิจกรรมตักบาตร และหล่อเทียนพรรษา ประชาสัมพันธ์ จัดเตรียมของและเข้าร่วมกิจกรรม มีตัวชี้วัดคือผู้เข้าร่วมกิจกรรม สืบทอดประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีคุณธรรมจริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ห่างไกลยาเสพติด นำหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้ เกิดความเป็นระเบียบวินัยในตนเอง และมีระเบียบวินัยในสังคม ร้อยละ 80

2.2 กิจกรรมฐานสมาธิ กิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิตั้งจิตอธิษฐาน ถวายพระพร “พระองค์ภา” เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้แสดงออกถึงความจงรัก ภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มีสมาธิและสติมากยิ่งขึ้นห่างไกลยาเสพติด โดยโรงเรียนประชุมร่วมกับตัวแทนของผู้บริหาร ครูและนักเรียนในประเด็นกิจกรรม ประชาสัมพันธ์ ผู้บริหาร ครู นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิตั้งจิตอธิษฐาน ถวายพระพร “พระองค์ภา”และประเมินกิจกรรมจากการเข้าร่วม ตัวชี้วัดกิจกรรมคือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแสดงออกถึงความจงรัก ภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มีความจำดีเรียนรู้ได้รวดเร็วทำงานได้สำเร็จ จิตสงบ มั่นคง รู้จักควบคุมอารมณ์ได้ มีสมาธิในการเรียนมากยิ่งขึ้นร้อยละ 80

2.3 กิจกรรมฐานปัญญา กิจกรรมการ์ดปัญญา แก้ปัญหายาเสพติด เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีสติ รู้จักอดทนต่ออุปสรรคในชีวิต ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น มีความรู้ ความเข้าใจและความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตระหนักถึงกิจกรรมอันเหมาะสมที่ทำแล้วตนเองและผู้อื่นเกิดความสุข กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการมี

ส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ โดยโรงเรียนประชุมร่วมกับตัวแทนของผู้บริหาร ครู วิทยากรและนักเรียนในประเด็นกิจกรรมประชาสัมพันธ์ ผู้บริหาร ครู นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมการ์ดปัญญา แก้ปัญหายาเสพติด ตัวชี้วัดคือผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีทักษะในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีสติ รู้จักอดทนต่ออุปสรรคในชีวิต ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น มีความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตระหนักถึงกิจกรรมอันเหมาะสมที่ทำแล้วตนเองและผู้อื่นเกิดความสุข กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น ร้อยละ 80

3. ผลการประเมินชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้บริหาร ครู นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา จำนวน 50 คน มีความคิดเห็นต่อชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมฐานศีลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.47 รองลงมา ได้แก่ ด้านกิจกรรมฐานปัญญา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.52 และด้านกิจกรรมฐานสมาธิมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.51 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหายาเสพติดของเยาวชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า เด็กและเยาวชนหรือวัยรุ่นใช้สารเสพติดมากยิ่งขึ้นโดยเริ่มจากการแอบดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ การบำบัดอาการติดยาก็เป็นไปอย่างยากลำบาก ร่างกายของเยาวชนทรุดโทรมเกิดโรคแทรกซ้อนจากผลกระทบจากการเสพยา ขาดความกระปรี้กระเปร่า เกียจคร้าน และเฉื่อยชา สภาพแวดล้อม เพื่อน รวมถึงครอบครัวมีส่วนสำคัญต่อการติดยาเสพติดของเยาวชน โรงเรียนมีแนวทางการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนแต่ยังขาดการบูรณาการหลักพุทธธรรมในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยได้นำเสนอชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยบูรณาการหลักไตรสิกขาซึ่งเป็นกระบวนการฝึกให้เยาวชนได้นำไปบูรณาการใช้ในชีวิตประจำวันได้ตามกิจกรรมฐานศีล กิจกรรมฐานสมาธิ และกิจกรรมฐานปัญญา โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยันต์ เสรีเรืองยุทธ (2551, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การศึกษากระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2” ผลการศึกษาพบว่า การศึกษากระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านงบประมาณ รองลงมาคือด้านการอำนวยการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการจัดบุคลากร ผลการเปรียบเทียบการศึกษากระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งจำแนกตามสถานภาพพบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และผลการเปรียบเทียบการศึกษากระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ซึ่งจำแนกตามช่วงชั้นพบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการวางแผน ด้านการจัดบุคลากร ด้านการอำนวยการ ด้านการประสานงาน และด้านการควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. ผลพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มี 3 ชุดกิจกรรม บูรณาการหลักไตรสิกขาเข้ากับกิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมฐานศีล กิจกรรมตักบาตร และหล่อเทียนพรรษา เพื่อเสริมสร้างระเบียบวินัยให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติด ทำให้เยาวชนได้สืบทอดประเพณีสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีส่วนธำรงไว้ซึ่งพิธีทางศาสนาและเคารพเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ ห่างไกลยาเสพติดระเบียบวินัยในตนเอง และมีระเบียบวินัยในสังคม 2) กิจกรรมฐานสมาธิ กิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิตั้งจิตอธิษฐาน ถวายพระพร “พระองค์ภา” ประกอบด้วย เพื่อให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้แสดงออกถึงความจงรัก ภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มีสมาธิและสติมากยิ่งขึ้นห่างไกลยาเสพติด ทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้แสดงออกถึงความจงรัก ภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์มีความจำดีเรียนรู้ได้รวดเร็วทำงานได้สำเร็จ จิตสงบ มั่นคง รู้จักควบคุมอารมณ์ได้ ได้ใช้เวลาเกิดประโยชน์ ห่างไกลยาเสพติด มีสมาธิในการเรียนมากยิ่งขึ้น 3) กิจกรรมฐานปัญญา กิจกรรมการ์ดปัญญา แก้ปัญหายาเสพติด เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีสติ รู้จักอดทนต่ออุปสรรคในชีวิต ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น มีความรู้ความเข้าใจ และความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตระหนักถึงกิจกรรมอันเหมาะสมที่ทำแล้วตนเองและผู้อื่นเกิดความสุข กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีทักษะในการควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม มีสติ รู้จักอดทนต่ออุปสรรคในชีวิต ยอมรับในสิ่งที่ตนเองเป็น มีความรู้ ความเข้าใจ และความเชื่อที่ถูกต้องเกี่ยวกับยาเสพติด สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม ตระหนักถึงกิจกรรมอันเหมาะสมที่ทำแล้วตนเองและผู้อื่นเกิดความสุข กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น โดยผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระกาญจนะ ธมฺมธโร (ศรีทรงเมือง) (2555, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน” ผลการวิจัยพบว่า ผู้เสพยาเสพติดจะมีตั้งแต่เยาวชนจนถึงผู้สูงอายุและมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี สาเหตุมาจากการเข้าไปคลุกคลีกับกลุ่มผู้เสพยาเสพติด ส่วนแนวโน้มการแพร่กระจายยาเสพติดจะยังไม่ผ่อนคลายลงทั้งนี้เพราะกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม โดยภาครัฐได้กำหนดกรอบแนวทางการแก้ปัญหาด้วยการเฝ้าระวังสารตั้งต้นเป็นวัตถุดิบในการผลิตยาเสพติด สกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน ป้องปรามไม่ให้กระทำผิด การบำบัดยา มีความเด็ดขาดภายใต้กรอบกฎหมาย ภาคเอกชนได้ใช้วิธีการลดความต้องการยาเสพติดด้วย 3 วิธีการ คือ วิธีการทางกฎหมาย วิธีการทางสุขภาพอนามัยและวิธีการทางสังคม และองค์กรทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงวิธีแก้ปัญหายาเสพติดด้วยการปลูกจิตสำนึกคือ มองกว้าง คิดไกลและใฝ่สูง การนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหายาเสพติดในสังคมไทยนั้นเริ่มต้นด้วยพัฒนากายตามหลักของศีล ซึ่งจะช่วยให้เป็นคนรู้ระเบียบชีวิตของตนเอง รู้จักการอยู่ร่วมกับคนอื่นด้วยการไม่เบียดเบียน ไม่ทำความเดือดร้อน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความขยันหมั่นเพียร การพัฒนาจิตใจด้วยการเฝ้าระวังความโลภ ความโกรธ ความหลงใหลได้ปลื้มกับคำเชิญชวนของเพื่อนหรือคนที่ค้นเคยให้ไปมีชีวิตยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดจนเป็นคนมีจิตใจเข้มแข็ง มั่นคง ไม่หวั่นไหว และการพัฒนาปัญญา และเมื่อนำหลักพุทธธรรมไปประยุกต์ใช้แล้วผลคือ เยาวชนและคนในชุมชนมองเห็นโทษของการติดยาเสพติดและคุณของการไม่ติดยาเสพติด รู้จักแยกแยะการคบเพื่อนตามหลักมิตรแท้มิตรเทียม มีสติสัมปชัญญะคือ ระลึกได้และตื่นตัวรู้ตัวทั่วพร้อมกับสิ่งมากระทบและมีความจริงใจที่จะลดละเลิกการเสพติดตลอดไป

3. ผลการประเมินชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านกิจกรรมฐานศีล ด้านกิจกรรมฐาน

ปัญญา และด้านกิจกรรมฐานสมาธิ ตามลำดับ จากผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ เพราะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนได้ตระหนักรู้ในโทษของยาเสพติด รวมถึงเกิดการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการแก้ไขปัญหายาเสพติด จากผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของอดุลย์เดช กรงทอง (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง “การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย” ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านการวางแผนพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานสูงที่สุด คือมีการวางแผนงาน/โครงการเยี่ยมบ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด ด้านการดำเนินงานพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานสูงที่สุด คือจัดโครงการเยี่ยมบ้านเพื่อป้องกันยาเสพติด ด้านการตรวจสอบพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานสูงที่สุด คือมีการรายงานการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ด้านการปรับปรุงการทำงานพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยการปฏิบัติงานสูงที่สุด คือนำผลจากรายงานเยี่ยมบ้านนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลวิจัยได้พัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยกิจกรรมฐานศีล กิจกรรมตักบาตรและหล่อเทียนพรรษา กิจกรรมฐานสมาธิ กิจกรรมสวดมนต์นั่งสมาธิตั้งจิตอธิษฐาน ถวายพระพร “พระองค์ภา” กิจกรรมฐานปัญญา กิจกรรมการ์ดปัญญา แก้ปัญหายาเสพติด ควรนำไปบูรณาการใช้ในกิจกรรมของโรงเรียนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชน

1.2 จากการพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยบูรณาการกับมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกับเครือข่ายครู ผู้ปกครอง นักเรียนและชุมชนเพื่อร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรนำการพัฒนาชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาขยายไปสู่โรงเรียนมัธยมศึกษาให้ทั่วจังหวัดจัดเป็นกิจกรรมทุกเดือนให้เกิดความยั่งยืน

2.2 ควรเผยแพร่ชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาผ่านระบบออนไลน์เพื่อประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้สถานศึกษาได้นำไปใช้

2.3 ควรศึกษากระบวนการนำชุดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของเยาวชนด้วยหลักพุทธธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพระนครศรีอยุธยาไปบูรณาการร่วมกับนโยบายของภาครัฐขยายไปสู่โรงเรียนทั่วประเทศ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงยุติธรรม. (2560). *รวมกฎหมายยาเสพติด.* กรุงเทพฯ: สำนักงาน ป.ป.ส.

ชนะวงศ์ บุตรคาน. (2555). *ผลกระทบของปัญหายาเสพติด.* สืบค้นจาก http://www.learners.in.th/blogs/posts/tag/

พระกาญจนะ ธมฺมธโร (ศรีทรงเมือง). (2555). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อใช้แก้ปัญหายาเสพติดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน.* วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2539). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต).* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2551). *การสร้างสรรค์ปัญญาเพื่ออนาคตของมนุษย์ชาติ.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2538). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิชัย ตันศิริ. (2551). *วัฒนธรรมพลเมือง.* กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย.

สุทธิพันธ์ ตรรถไพจิตร. (2551). *ยาเสพติดหายนะของคนรุ่นใหม่.* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.

สุริยันต์ เสรีเรืองยุทธ. (2551). *การศึกษากระบวนการบริหารเพื่อป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.

เสน่ห์ ขาวโต. (2565). *การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด.* สืบค้นจาก http://www.strategy9.moe.go.th/doc/pdf1.pdf

หนังสือพิมพ์มติชน. (2555). *ปัญหายาเสพติด.* สืบค้นจาก https://www.matichon.co.th/local/quality-life/news_4622050

อดุลย์เดช กรงทอง. (2556). *การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในโรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

Guidelines for Promotion the Morale in Job Performance of Teachers in Phetchabun Province Private School Under the Office of the Private Education Commission

สุดารัตน์ โชติกุล[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพจน์ แนบเนียน[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน[3]
Sudarat Chotikul[1] Ass. Prof. Dr.Teerapod Naebnean[2] Ass. Prof. Dr.Teeppipat Suntawan[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน 2) หาแนวทางและประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนและ 3) ประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน การดำเนินการมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนเอกชนจำนวน 200 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ที่มีค่าความตรงระหว่าง 0.67 – 1.00 และความเที่ยงเท่ากับ 0.98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การหาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แล้วทำการวิเคราะห์เนื้อหา และ 3) การประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน โดยผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 13 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบประเมินแนวทาง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การให้อิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และเลือกบุคลากรที่มีความสามารถกับการปฏิบัติงาน ควรสร้างระบบงานทวนซ้ำเพื่อการตรวจสอบประสิทธิภาพ ควรสร้างเกณฑ์ในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนและปรับให้สอดคล้องกับผลงานและภาระงาน มีการจัดกองทุนเงินสะสม ควรสร้างความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในหน่วยงาน

3. การประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน พบว่า ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ครูโรงเรียนเอกชน, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
[1]Master of Education Program in Educational Administration Nakhon Sawan Rajabhat University
[2,3]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
[2,3] Lecturer Master of Education Program in Educational Administration Nakhon Sawan Rajabhat University
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สุดารัตน์ โชติกุล, Sudarat.cho@nsru.ac.th
รับเมื่อ 25 ธันวาคม 2567 แก้ไข 20 มกราคม 2568 ตอบรับ 23 มกราคม 2568

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) study the level of morale in job performance of teachers in private school 2) find the guidelines for promotion morale in job performance of teachers in private school and 3) evaluate the guidelines for promotion morale in job performance of teachers in private school. The research was conducted into 3 steps: 1) studied the level of morale in job performance of teachers in private school with the sample consisted of 200 teachers. The data collected by a questionnaire with the validity between 0.67 – 1.00 and the reliability at 0.98. Data were analyzed by mean and standard deviation. 2) found the guidelines for promotion morale in job performance of teachers in private school was conducted by the discussion group comprising 7 experts. Data were analyzed by the discussion recording form and analyzed by content analysis. 3) evaluated the guidelines for promotion morale in job performance with the 13 administrators. Data were analyzed by mean and standard deviation.

The research findings were as follows:

1. The level of morale in job performance of teachers in private school in overall was at the high level.

2. The guidelines for promotion morale in job performance of teachers in private school should be letting freedom in decision making in work performance and selection of personnel concerning the working perform ability, created the recursive work system for checking efficiency, created the criteria for considering salary increments and adjusted to be consistent with performance and workload, established the provident fund and created the cooperation among personnel in the organization. Meanwhile

3. The evaluated the guidelines for promotion morale in job performance of teachers in private school in the aspect of accuracy, appropriateness and feasibility were at the high level but the aspect of usefulness was at the highest level.

Keywords: Morale In Job Performance, Private School Teachers, the Office of the Private Education Commission

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน รับผิดชอบในการส่งเสริมและดูแลโรงเรียนเอกชน ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ.2550 ซึ่งได้แก่ สถานศึกษา หรือสถานที่ที่บุคคลจัดการศึกษา ในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีแก่นักเรียนทุกผลัดรวมกันเกิน 7 คนขึ้นไป โดยผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนอาจเป็นบุคคลทั่วไป หรือนิติบุคคล (บริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วน มูลนิธิ สมาคม หรือสหกรณ์) ก็ได้ แต่ทั้งนี้ผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งโรงเรียนจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 (ฐานะรัตน์ จีนรัตน์, 2561, หน้า 1) โดยมีครูที่เป็นบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งทำหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ลักษณะงานที่ปฏิบัติ ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะสำหรับตำแหน่ง เป็นบุคลากรวิชาชีพ การประเมินผล ผู้เรียน การส่งเสริมการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญด้วยวิธีการสอนแบบต่าง ๆ อย่างหลากหลาย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ตรงตามหลักสูตรตลอดทางส่งเสริม พัฒนากิจกรรม พฤติกรรมของผู้เรียนด้วยกระบวนการที่เชื่อถือ ได้พร้อมทั้งคอยเอาใจใส่ดูแลพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและร่วมมือกบชุมชนสถาบันหรือแหล่งการ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เรียนรู้ต่าง ๆ อยู่เสมอ ครูเป็นผู้มีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาคนให้มีคุณภาพ การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้นั้นสิ่งสำคัญ คือ ต้องพัฒนาคุณภาพครูก่อน (ธนากร รุจิมาลัย, 2559, หน้า 1)

อาจกล่าวได้ว่า คุณสมบัติของครูนับว่าส่งผลอย่างยิ่งต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้แก่ คุณลักษณะของครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู และคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู โดยมีรายละเอียดดังนี้ คุณลักษณะของครูที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้แก่ อายุในวัยทำงาน วุฒิการศึกษาตรงกับสาขาวิชาที่สอน และมีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ มีความชำนาญในสาขาวิชาที่ได้รับมอบหมายวุฒิการศึกษาของครู พบว่าวุฒิการศึกษามีอิทธิพลต่อความพึงพอใจครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากกว่า ความพึงพอใจในการทำงานของครู หมายถึงความรู้สึกของบุคลากรที่พึงพอใจในงานทั้งหมดโดยรวม และอารมณ์ที่มีปฏิกิริยาต่องานของบุคลากร ทั้งในด้านบวกหรือลบที่แต่ละคนมีต่อ งานของตน เป็นอารมณ์ที่จะตอบสนองต่อการทำงานในหน้าที่ รวมทั้งสภาพร่างกายและสังคม ที่สะท้อนถึง ความสำเร็จของการดำเนินงานในโรงเรียน ได้แก่ ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการทำงาน การยอมรับของ เพื่อนร่วมงาน ความไว้วางใจของผู้บังคับบัญชา เงินเดือนค่าตอบแทนที่ได้รับ และความก้าวหน้าในวิชาชีพครู (นฤมล เจริญพรสกุล และคนอื่น ๆ, 2559, หน้า 110)

การที่บุคคลจะปฏิบัติงานอย่างเต็มประสิทธิภาพได้นั้นต้องมีขวัญและกำลังใจที่ดี ขวัญและกำลังเป็นที่ยอมรับกันทุกองค์การหรือหน่วยงานว่า การจัดให้ผู้ร่วมงาน ได้มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้ดีเป็นพลังที่สำคัญอันหนึ่งที่จะก่อให้เกิดความร่วมมือและการประสานงานขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากบุคลากรมีชีวิตจิตใจมีความรู้สึกนึกคิดมีอารมณ์ และพฤติกรรมที่จะต้องตอบสนองต่อการกระทำของเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาดังนั้นการสร้างขวัญและกำลังใจจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยทั่วไปเชื่อว่าขวัญกำลังใจมีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานทุกอย่าง ถ้าคนเราเสียขวัญและขาดกำลังใจในการทำงาน จะทำให้ผลงานหรือผลสำเร็จของงานตกต่ำลงอย่างมากหรืออาจล้มเหลวในที่สุดในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตามการที่ผู้ปฏิบัติงานเกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานจะทำให้การปฏิบัติงานบรรลุวัตถุประสงค์และงานที่ออกมามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ธนากร รุจิมาลัย, 2559, หน้า 2) ขวัญและกำลังใจเป็นเรื่องสำคัญต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพราะขวัญและกำลังใจ ของบุคลากรในองค์การเป็นการสะท้อนถึงเจตคติของบุคลากรที่มีต่อการปฏิบัติงานหน่วยงานและหัวหน้างานการที่บุคลากรมีขวัญและกำลังใจดีแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรและฝ่ายบริหาร การได้รับค่าตอบแทนและตำแหน่งหน้าที่ตามที่มุ่งหวังไว้สามารถทำงานตามความต้องการ การขาดงานเป็นการแสดงว่าบุคลากรในองค์การมีขวัญและกำลังใจในการทำงานต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดจากความไม่พึงพอใจในด้านต่าง ๆ เช่น เงินเดือนสวัสดิการการบริหารงานหรือนโยบาย ของหน่วยงาน รวมถึงสภาพแวดล้อมในการทำงาน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจและแนวทางการส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เพื่อที่จะนำผลการวิจัยไปใช้เป็นประโยชน์ ในการบริหารงานบุคคลในองค์กรและเป็นแนวทางแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนอยู่ในระดับใด

2. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นอย่างไร

3. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนมีคุณภาพอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. เพื่อหาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. เพื่อประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กรอบแนวคิดการวิจัย

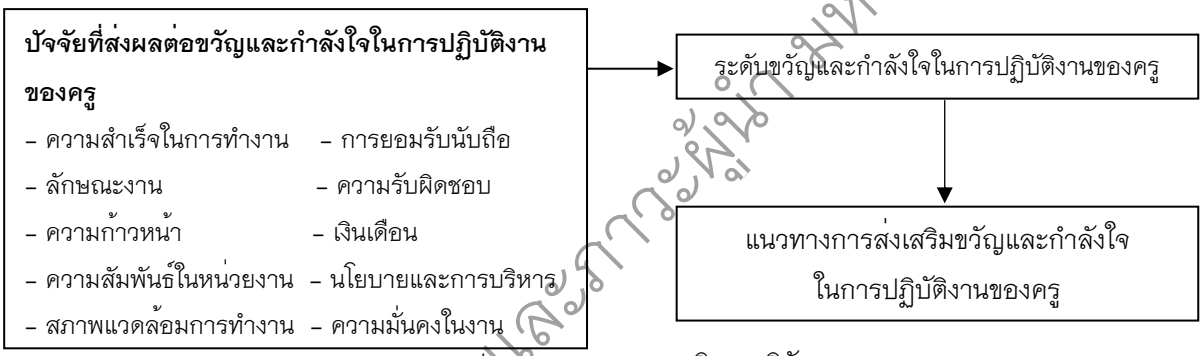

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 23 แห่ง ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 418 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 200 คน ที่กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Krejcie & Morgan แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 3 ขั้นตอน ได้แก่

1. แบบสอบถามระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)และ ตอนที่ 2 ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) มีหลักเกณฑ์การให้คะแนน

1.1 จัดทำแบบสอบถามตามองค์ประกอบที่กำหนดแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วนำแบบสอบถามไปหาความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับประเด็นที่กำหนด โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่กำหนด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (อนุวัติ คูณแก้ว, 2565, หน้า 239)

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงประเด็นที่กำหนด ให้คะแนนเท่ากับ +1
ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงประเด็นที่กำหนด ให้คะแนนเท่ากับ –1
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงประเด็นที่กำหนด ให้คะแนนเท่ากับ 0

1.2 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่กำหนด (Index of Item Objective Congruence: IOC) พบว่าข้อคำถาม จำนวน 60 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00

1.3 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเที่ยง (Reliability) พบว่ามีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98

2. แบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู 10 ด้าน ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านเงินเดือน ด้านความสัมพันธ์ในหน้าที่งาน ด้านนโยบายการบริหารงาน ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน และด้านความมั่นคงในงาน โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบบันทึกการประชุมดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบ วิธีการออกแบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม แล้ว กำหนดกรอบในการจัดการประชุมแบบมีส่วนร่วม และนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามระดับการขวัญและกำลังใจต่ำสุด 3 อันดับแรก จากทั้ง 10 ด้าน ทำเป็นร่างแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างแนวทางดังกล่าว จากนั้นจึงจัดทำเป็นแบบบันทึกฉบับสมบูรณ์

3. แบบประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และตอนที่ 2 ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบมาตรวัดของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยมีหลักเกณฑ์การให้คะแนน

3.1 จัดทำแบบสอบถามตามองค์ประกอบที่กำหนดแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามไปหาความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามกับประเด็นที่กำหนด โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่กำหนด แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยกำหนดเกณฑ์พิจารณา ดังนี้ (อนุวัติ คูณแก้ว, 2565, หน้า 239)

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงประเด็นที่กำหนด ให้คะแนนเท่ากับ +1
ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงประเด็นที่กำหนด ให้คะแนนเท่ากับ –1
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงประเด็นที่กำหนด ให้คะแนนเท่ากับ 0

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.2 นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับประเด็นที่กำหนด(Index of Item Objective Congruence : IOC) พบว่าข้อคำถาม มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือนำจากคณะครุศาสตร์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เพื่อใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยแจกและเก็บแบบสอบถามจากครูโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 23 โรงเรียน ที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 ฉบับ และได้รับแบบสอบถามด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์ และทาง google form โดยได้รับกลับคืนครบทั้ง 200 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับมา ก่อนจะนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ผู้วิจัยดำเนินการกับกลุ่มตัวอย่าง คือผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คนโดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาและคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญจะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่สามารถพูดคุยโต้ตอบใน รูปแบบของการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion: FGD) โดยดำเนินการขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ เพื่อเชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน 7 คน แล้วจัดการประชุมสนทนากลุ่มทางออนไลน์

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

1. ผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง จากผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ เขต 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ ในสถานศึกษาในเขตอำเภอหนองไผ่ อำเภอบึงสามพัน อำเภอวิเชียรบุรีและอำเภอศรีเทพ จำนวนทั้งสิ้น 13 คน

2. ดำเนินการขอหนังสือนำจากคณะครุศาสตร์ เพื่อทำการประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์

3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลการประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ(Percentage) ข้อมูลตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. การวิเคราะห์หาแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)

3. การประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ดำเนินการโดยหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.06, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความรับผิดชอบ ($\overline{X}$ = 4.30, S.D. = 0.46) รองลงมาคือความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ($\overline{X}$ = 4.29, S.D. = 0.52) ความสำเร็จในการทำงาน ($\overline{X}$ = 4.19, S.D. = 0.46) นโยบายและการบริหาร ($\overline{X}$ = 4.17, S.D. = 0.76) ลักษณะงาน ($\overline{X}$ = 4.12, S.D. = 0.67) ความมั่นคงในงาน ($\overline{X}$ = 4.02, S.D. = 0.60) การยอมรับนับถือ ($\overline{X}$ = 4.00, S.D. = 0.54) สภาพแวดล้อมการทำงาน ($\overline{X}$ = 3.96, S.D.= 0.66) ความก้าวหน้า ($\overline{X}$ = 3.90, S.D. = 0.65) และเงินเดือน ($\overline{X}$ = 3.69, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

2. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ควรมีการดำเนินการแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านความสำเร็จในการทำงาน ได้แก่ ควรให้ครูมีอิสระในการตัดสินใจในงาน และแก้ปัญหาที่จะเกิดจากการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติ ควรกำหนดวัตถุประสงค์ของงานที่ให้ปฏิบัติต้องชัดเจน เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ และควรมีการกำกับดูแล ติดตาม ประเมินผล งานที่มอบหมายให้ปฏิบัติ

2.2 ด้านการยอมรับนับถือ ได้แก่ ควรมอบหมายอย่างเป็นระบบ สร้างภาวการณ์เป็นผู้นำได้ โดยการมอบหมายอำนาจในการตัดสินใจ ควรเชื่อถือ ในความสามารถของครูที่มีความรู้ความสามารถที่สามารถทำงานที่สำคัญแทนได้ และควรให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในงาน เพื่อเอาความรู้ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนมาปรับและเรียนรู้

2.3 ด้านลักษณะงาน ได้แก่ ควรเลือกบุคคลที่มีความสามารถและเอาใจใส่ มีประสบการณ์ ควรจัดสิ่งสนับสนุนให้เพียงพอและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และควรให้โอกาสแก่คนใหม่ในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

2.4 ด้านความรับผิดชอบ ได้แก่ ควรสร้างระบบงานทวนซ้ำเพื่อการตรวจสอบประสิทธิภาพ ควรคำนึงถึงความสามารถของผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถนั้น ๆ เป็นหลัก และควรให้มีการปรับปรุงแก้ไขในงานที่เกิดการปฏิบัติผิดพลาด

2.5 ด้านความก้าวหน้า ควรสร้างเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ควรให้โอกาส สนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และควรเปิดโอกาสในการเข้าอบรมเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และชำนาญในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2.6 ด้านเงินเดือน ควรปรับเงินเดือน ให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในสภาวะปัจจุบันและสอดคล้องกับผลความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ควรจัดกองทุน หรือจัดเงินสะสมเพื่อช่วยเหลือและกำหนดเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือแบบยุติธรรม และควรจัดเงินเดือน ให้เหมะสมกับการปฏิบัติงาน ตามปริมาณงานที่ได้ปฏิบัติ

2.7 ด้านความสัมพันธ์ในหน่วยงาน ได้แก่ ควรจัดกิจกรรมร่วมกันตามวาระเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ โดยแยกออกเป็นประเด็นว่าต้องการสร้างกำลังใจทางด้านใด เช่น พลังความคิดทางบวก แรงผลักเพื่อปลุกความเป็นครู

ควรการจัดกิจกรรมร่วมเพื่อเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ การละลายพฤติกรรม หรือจัดอบรม เพื่อให้เกิดการช่วยเหลือกันในหมู่คณะซึ่งจะช่วยสร้างและสานความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่ม และควรจัดการอบรม สร้างความร่วมมือกัน ทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน

2.8 ด้านนโยบายและการบริหาร ได้แก่ ควรกำหนดระบบงาน ให้มีแนวทางในการปฏิบัติตามได้ถูกต้อง ควรกำหนด ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ชัดเจน เพื่อจะได้ปฏิบัติไปในทางเดียวกัน และ ควรจัดให้ผู้ปฏิบัติงานได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวางเป้าหมายในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2.9 ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ได้แก่ ควรจัดหา เครื่องมือ อุปกรณ์ ให้พียงพอ และครบครัน ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เหมาะสมไม่มีสิ่งรบกวนในการปฏิบัติงาน และ ควรจัดสรรห้องทำงานให้เพียงพอและเป็นสัดส่วน

2.10 ด้านความมั่นคงในงาน ได้แก่ ควรพิจารณาเงินเดือนอย่างเหมาะสมกับความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายและสภาวะงานที่ได้รับมอบหมาย ควรจัดให้มีการทำประกันร่วม เผื่อจะได้สะดวก ในการเข้ารับบริการของรัฐด้านสวัสดิการ และควรเปิดโอกาสให้มีการได้เข้ารับ การฝึกอบรม พัฒนางาน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ สม่ำเสมอ

3. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในด้านความถูกต้องอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.23, S.D. = 0.64) ความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.48, S.D. = 0.64) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ($\overline{X}$ = 4.15, S.D. = 0.64) ส่วนด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\overline{X}$ = 4.72, S.D. = 0.66)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการศึกษาระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในภาพรวมมีระดับขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านความรับผิดชอบมีระดับขวัญและกำลังใจสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร หัวหน้างาน ครูร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานอย่างละเอียดชัดเจนและรอบคอบรวมถึงร่วมกันคิดวิธีการทำให้ครูตระหนักถึงการปฏิบัติงานของตนเองอย่างละเอียด รอบคอบ ซึ่งต้องมีการมอบหมายงานในแต่ละหน้าที่ให้ครูรับทราบและปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง มีการจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อฝึกหน้าที่ ความรับผิดชอบภายในกลุ่ม การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและผู้บริหารควรให้ความไว้วางใจในการแต่งตั้งครูให้ปฏิบัติงานและให้อำนาจการตัดสินใจแก่ครูที่ได้รับการแต่งตั้ง ภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลุบล ภมร (2564, หน้า 87) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 พบว่าขวัญกำลังใจในด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก

ส่วนระดับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านเงินเดือน รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้า และด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ตามลำดับทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าเจ้าของโรงเรียนมีการวางแผนในการกำหนดมาตรฐานในการจ่ายเงินเดือนและสวัสดิการแก่ครูให้เทียบเคียงครูของภาครัฐซึ่งเป็นมาตรฐานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับงานที่ปฏิบัติ ความรู้ ความสามารถ ซึ่งเจ้าของโรงเรียนอาจพิจารณาจัดสวัสดิการเพิ่มเติมนอกเหนือจากปกติ เช่นมีของขวัญ ของรางวัลให้ในโอกาสที่เหมาะสมและอาจเป็นการลดความกดดันของครูเรื่อง ค่าครองชีพลงได้ รวมถึงหัวหน้างานมีการรณรงค์ให้ครูในฝ่ายงานรู้จักการประหยัด อดออม และการจ่ายเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นต้องมีแบบประเมินที่มีข้อกำหนดชัดเจนโดยเปรียบเทียบตามความรู้ ความสามารถและปริมาณงานที่ปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฐานะรัตน์ จีนรัตน์ (2561, หน้า 124) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในสถานที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 พบว่า ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ

การพิจารณาความดี ความชอบจากการปฏิบัติงานเป็นไปตามความรู้ ความสามารถและผลงาน เป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ทองเรือง และ สมกูล ถาวรกิจ (2563, หน้า 22) ที่ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอดอนตูม พบว่า ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ สามารถส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอนตูม

2. แนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ในด้านที่มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด 3 ลำดับ คือ ด้านเงินเดือน ความก้าวหน้า และสภาพแวดล้อมการทำงาน ซึ่งมีประเด็นอภิปรายได้ดังนี้

ด้านความก้าวหน้า พบว่าควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการมีโอกาสได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนเป็นพิเศษ ควรสร้างเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน 2) ด้านการมีโอกาสได้รับการสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ควรให้โอกาส สนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนเอกชนดำเนินการในรูปแบบธุรกิจ จึงไม่สามารถเลื่อนขั้นเงินเดือนในรูปแบบเดียวกับโรงเรียนของรัฐที่มีกำหนดเกณฑ์ไว้ชัดเจน สำหรับการให้การสนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นเป็นไปได้น้อย อาจจะเนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนมีจำกัด หากมีการศึกษาต่ออาจจะทำให้ต้องหาบุคลากรมาทดแทน ซึ่งโรงเรียนอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำทิพย์ จันทร์มูล (2563, หน้า 130) ที่ศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า แนวทางการส่งเสริมขวัญกำลังใจของครูด้านความก้าวหน้า ควรส่งเสริมสนับสนุนครูให้ได้รับการอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้

สำหรับด้านเงินเดือน พบว่าควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการได้รับความสมดุลของเงินเดือนกับสภาวการณ์ค่าครองชีพในปัจจุบัน ควรปรับเงินเดือน ให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในสภาวะปัจจุบันและสอดคล้องกับผลความสำเร็จของการปฏิบัติงาน 2) ด้านการได้รับสวัสดิการนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนด พอเพียงและเป็นที่น่าพอใจ ควรจัดกองทุน หรือจัดเงินสะสมเพื่อช่วยเหลือและกำหนดเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือแบบยุติธรรม และ 3) ด้านความเหมาะสมของเงินเดือน ควรจัดเงินเดือนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร ทองเรือง และสมกูล ถาวรกิจ (2563, หน้า 24) ที่ศึกษาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอนตูม พบว่า แนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครู คือ การบริหารค่าตอบแทนและสวัสดิการ

ส่วนในด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน พบว่าควรดำเนินการดังนี้ 1) ด้านการจัดให้บริการเครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอและครบครัน ควรจัดหา เครื่องมือ อุปกรณ์ ให้พียงพอ และครบครัน 2) ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ไม่มีสิ่งรบกวนต่อการปฏิบัติงานและเรียนรู้ ควรจัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เหมาะสม ไม่มีสิ่งรบกวนในการปฏิบัติงาน และ 3) ด้านการได้รับการจัดสรรห้องทำงานเพียงพอต่อความต้องการเป็นสัดส่วน ควรจัดสรรห้องทำงานให้เพียงพอ และเป็นสัดส่วน สอดคล้องกับแนวคิดของ Herzberg, Mausner, & Snyderman (1967, p. 90) ที่กล่าวว่าปัจจัยดังต่อไปนี้ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของบุคคล ซึ่งได้แก่ 1) นโยบายและการบริหารงาน (Company policy and administration) 2) การนิเทศงาน/การควบคุม ดูแล (Supervision) 3) ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา (Relationship with supervisor) 4) สภาพแวดล้อมการทำงาน (Work condition) 5) เงินเดือนและค่าตอบแทน (Salary) 6) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน (Relationship with peers) 7) ความเป็นอยู่ส่วนตัว (Personal life) 8) ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with subordinates) 9) สถานะทางอาชีพ (Status) 10) ความมั่นคงในการทำงาน (Security) และปัจจัยจูงใจ (Motivator factors หรือ satisfiers) เป็นปัจจัยภายในตัวบุคคล (Intrinsic) เช่น ความรู้สึกนึกคิดของแต่ละคนที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ซึ่งส่งผลทำให้บุคลากรหรือสมาชิกองค์การมีความพยายาม

ที่จะปฏิบัติงานอย่างจริงจังเพื่อให้ได้ผลงานที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำทิพย์ จันทร์มูล (2563, หน้า 130) ที่ศึกษาขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพิบูล ประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า แนวทางการส่งเสริมขวัญกำลังใจของครู ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทำให้ครูมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่สถานที่ทำงานควรเป็นสัดส่วนเอกเทศ

3. การประเมินแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ที่พบว่ามีความถูกต้อง ความเหมาะสม และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนเป็นไปตามหลักการที่สมิต สัชฌุการ (2561, ออนไลน์) กล่าวว่า การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่พนักงาน ต้องมีความเชื่อมั่นว่า “คนเป็นทรัพยากรที่มีค่าที่สุด” และปฏิบัติต่อพนักงานดังต่อไปนี้ คือ 1) จัดให้มีสภาพแวดล้อมในการทำงานให้น่าอยู่และน่าทำงาน มีห้องน้ำสะอาด ห้องอาหาร และสถานที่พักผ่อน มีบริเวณที่ปลูกต้นไม้ร่มรื่นเขียวขจี สบายตา สบายใจ 2) จัดแบ่งงานให้ชัดเจน โดยกำหนดหน้าที่ให้รู้ชัดว่าบุคคลใดได้รับมอบหมายให้ทำงานอะไร สิ่งใดสามารถทำได้หรือไม่ได้ เพื่อที่จะไม่เกิดการก้าวก่ายหน้าที่ มีความขัดแย้งระหว่างกัน สิ่งสำคัญจะต้องให้บุคลากรรู้ถึงมาตรฐานของงานเพื่อที่จะได้ทำงานให้เกิดผลตามที่ได้ตกลงร่วมกัน ไม่เกิดความคาดหวังที่ต่างกันอันจะนำไปสู่ความพึงพอใจในคุณภาพของงานร่วมกัน 3) สร้างความพึงพอใจในงานด้วยการจัดงานให้ตรงตามความรู้ความสามารถและความสนใจ เพื่อให้บุคคลมีความสุขที่ได้สนุกกับงาน เพราะได้มีความภาคภูมิใจ และชื่นชมในผลสำเร็จของงาน 4) ให้ความยกย่องชมเชยและบำเหน็จความดีความชอบอย่างเหมาะสม เพื่อเป็นการตอบแทนการทำคุณประโยชน์ให้แก่หน่วยงานเพื่อเป็นการคำนึงถึงคุณค่าของคน การยกย่องต้องเป็นไปตามความจริงและจะต้องให้เป็นที่ล่วงรู้โดยทั่วไป ควรชมเชยในที่เปิดเผยต่อหน้าเพื่อนร่วมงานหรือในที่ประชุม 5) ให้โอกาสแก่บุคคลซึ่งมีผลการปฏิบัติงานดีและมีศักยภาพสูง ได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งด้วยการร่วมกันวางแผนพัฒนาความก้าวหน้า และให้การพัฒนาความรู้ความสามารถ ด้วยวิธีการหนึ่งวิธีการใดที่เหมาะสม 6) ให้ความเอาใจใส่ดูแลความเป็นอยู่และทุกข์สุขในการทำงานของบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึง 7) ให้โอกาสในการแสดงความคิดเห็น และมีอิสระในการคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงงาน และ 8) ให้โอกาสในการร้องทุกข์ โดยมีระบบการร้องทุกข์ตามขั้นตอนและช่วยเหลือ แก้ปัญหาให้ ตามความเหมาะสมด้วยความเห็นอกเห็นใจ นอกจากนั้นแนวทางการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนในการวิจัยครั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจิรายุทธ ประเสริฐยิ่งยอด และคณะ (2567, หน้า 87) ที่ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ ตัวชี้วัด และเงื่อนไขความสำเร็จ ผลการตรวจสอบพบว่าแนวทางฯ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในด้านเงินเดือน โดยควรปรับเงินเดือนให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในสภาวะปัจจุบันและสอดคล้องกับผลความสำเร็จของการปฏิบัติงาน จัดกองทุน หรือจัดเงินสะสมเพื่อช่วยเหลือและกำหนดเงื่อนไขในการให้ความช่วยเหลือแบบยุติธรรมและจัดเงินเดือนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน ตามปริมาณงานที่ได้ปฏิบัติ

1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในด้านความก้าวหน้า โดยควรสร้างเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ให้โอกาส สนับสนุนในการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น และเปิดโอกาสในการเข้าอบรมเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และชำนาญในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ในด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน โดยควรจัดหา เครื่องมือ อุปกรณ์ ให้เพียงพอ ครบครัน จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ให้เหมาะสมไม่มีสิ่งรบกวนในการปฏิบัติงาน และเป็นสัดส่วน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ทราบสาเหตุที่แท้จริงที่และสามารถนำไปปรับปรุงและกำหนดแนวทางในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูได้

2.2 ควรทำการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ตามแนวคิดการบริหารการศึกษา เพื่อนำผลที่ได้ไปกำหนดนโยบายในการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกอร ทองเรือง และสมกูล ถาวรกิจ. (2563). ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. *วารสารสังคมศึกษา มมร สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 1*(1), 13 – 25.

ฐานะรัตน์ จีนรัตน์. (2561). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

จิรายุทธ ประเสริฐยิ่งยอด, ธารณ์ ทองงอก และมนต์นภัส มโนการณ์. (2567). แนวทางการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 7*(4), 87 – 100.

ธนากร รุจิมาลัย. (2559). *ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลเมืองนราธิวาส.* วิทยานิพนธ์ รป.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

นฤมล เจริญพรสกุล, ช่อเพชร เบ้าเงิน และสมบัติ คชสิทธิ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชน. *วารสารและพัฒนา วไลยลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 11*(3), 107 – 118.

นิลุบล ภมร. (2564). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.

น้ำทิพย์ จันทร์มูล. (2563). ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนพิบูลประชาสรรค์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 8*(2), 121 – 132.

สมิต สัชฌุกร. (2561). *การสร้างขวัญกำลังใจให้แก่พนักงาน.* จาก: https://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=689&read=true&count=true

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). *รายงานการศึกษาไทย พ.ศ. 2561 (Education in Thailand 2018).* กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อนุวัติ คูณแก้ว. (2565). *การทดสอบ การวัดผลประเมินผลการศึกษาแนวใหม่.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Herzberg, F., Mausner, B. and Snyderman, B.B. (1967). *The Motivation to Work*. 2nd Edition, John Wiley and Sons, New York.

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1

The Relationship Between Innovation Leadership of School Administrators and Learning Management of Teachers in Schools under Udonthani Primary Education Service Area Office 1

วีระวิทย์ ผาอำนาจ[1] ดร.อรรณพ จีนะวัฒน์[2] ดร.มนพันธ์ ชาญศิลป์[3]
Weerawit Pha-amnat[1] Dr.Annop Jeenawathana[2] Dr.Manaphan Charnsilp[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 317 คน จาก 218 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ ตามขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา มีค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.96 และ 0.88 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การกล้าเสี่ยง การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา พบว่า โดยรวม และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับ ดังนี้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อนวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษา

[1]หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
[1]Master of Education Program in Educational Administration Sukhothai Thammathirat Open University
[2,3]อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
[2,3]Lecturer Master of Education Program in Educational Administration Sukhothai Thammathirat Open University
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: วีระวิทย์ ผาอำนาจ, weerawituv39@gmail.com
รับเมื่อ 12 ธันวาคม 2567 แก้ไข 29 มกราคม 2568 ตอบรับ 31 มกราคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ABSTRACT

This research aimed to study 1) the level of innovative leadership of school administrators, 2) the learning management of teachers in schools, and 3) the relationship between innovative leadership of school administrators and the learning management of teachers in schools. The sample group used in this study was 317 teachers under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Udon Thani from 218 schools. The stratified random sampling method was used according to the size of the school. The instrument used was a questionnaire on innovative leadership of school administrators and the learning management of teachers in schools, with reliability values of 0.96 and 0.88, respectively. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient

The results of the research found that

1. the innovative leadership of school administrators under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Udon Thani, was at the highest level overall and in all aspects. Ranked as follows: Teamwork and Participation, Risk – Taking, Innovative Organization Creativity, Innovative Vision for Change

2. Teachers' Learning Management in Educational Institutions Found to be at the Highest Level Overall and in Each Area, Ranked as follows: Learning Measurement and Evaluation, Learning Management Process, Curriculum Development, Media Use, Innovation, Technology and Learning Resources, and Classroom Research, and

3. Innovative Leadership of Educational Institution Administrators Has a Positive Relationship with Teachers' Learning Management in Educational Institutions at a Moderate Level with a Statistical Significance Level of 0.01

Keywords: Innovative leadership, Learning management, School administrators

ภูมิหลัง

ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้สังคมโลกเปลี่ยนแปลงในทุกมิติ การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ รวมถึงเป้าหมายชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต (World Vision Canada, 2023, Online) อีกทั้งเป็นสิทธิมนุษยชนและอาวุธสำคัญในการเปลี่ยนแปลงโลก ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ เสริมสร้างนวัตกรรมและความเข้มแข็งในสังคม (The World Bank, 2024, Online) ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการศึกษา โดยรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ กำหนดให้พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม มุ่งสร้างคนไทยให้มีคุณธรรม ความรู้ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการมีแผนปฏิบัติราชการปี พ.ศ. 2566 – 2570 เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพร้อมเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างโอกาส ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และพัฒนาระบบการศึกษาให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมุ่งเน้นพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความเชี่ยวชาญในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2566, หน้า 31)

การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา (อมรรัตน์ เตชะนอก, 2563, หน้า 367) ภาวะผู้นำเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างความสำเร็จให้กับผู้บริหาร มีความสำคัญต่อกระบวนการดำเนินงานขององค์กร ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลของผู้นำในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนด (วรัญญา ยินดี และคณะ, 2565, หน้า 249) อีกทั้งสำนักงาน ก.ค.ศ. ได้กำหนดมาตรฐานตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา โดยสามารถสร้างหรือนำนวัตกรรม เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในอนาคต สร้างการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงและนวัตกรรมในสถานศึกษา ให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักงาน ก.ค.ศ., 2564) แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับนวัตกรรม เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งนวัตกรรมหมายถึง ความคิดและกระบวนการใหม่ ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน หรือการพัฒนาดัดแปลงจากของเดิมให้ดีขึ้น และเมื่อนำมาใช้สามารถทำให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น นวัตกรรมสามารถสร้างความได้เปรียบให้กับองค์กรได้ในสภาวการณ์ปัจจุบันและอนาคตที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการเปลี่ยนแปลง องค์การที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมได้ต้องมีผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรม การมีบรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม (สมบัติ นามบุรี, 2562, หน้า 121) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กรที่กำลังเติบโตในศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน (Elkington & Booysen, 2015, Online) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบททางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้างนวัตกรรมอย่างสร้างสรรค์เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ (กุลชลี จงเจริญ, 2561, หน้า 6)

การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมรับมือในการก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 ในยุคที่สังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับมือเพื่อการจัดการศึกษาให้ทันท่วงที ครูผู้สอนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม (กมล โพธิเย็น, 2564, หน้า 12) ครูมีบทบาทในการเป็นผู้นำการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้ตอบสนองความต้องการเฉพาะของแต่ละคน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่การส่งเสริมและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายของหลักสูตร ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะสนับสนุนและกระตุ้นให้ครูคิดสร้างสรรค์ในการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนในปัจจุบัน ทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีความหลากหลายและสร้างสรรค์มากขึ้น นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การทำงานร่วมกัน และการร่วมมือกันในการแก้ปัญหา ทำให้ครูมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง ในประเทศไทยมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เช่น ปารวี บุญเพชร์ และคณะ (2564, หน้า 38) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้ดำเนินการอบรมและพัฒนาศักยภาพผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณ

ความเป็นครู จากการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดอุดรธานี พบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับมาก (พิมพ์พิไล เหล่าพิมพ์ และสุชาดา บุบผา, 2565, หน้า 2204)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อจะได้ทราบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ของครู และความสัมพันธ์ระหว่างศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการพัฒนาการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติที่พร้อมต่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนอยู่ในระดับใด

2. การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน

กรอบแนวคิดการวิจัย

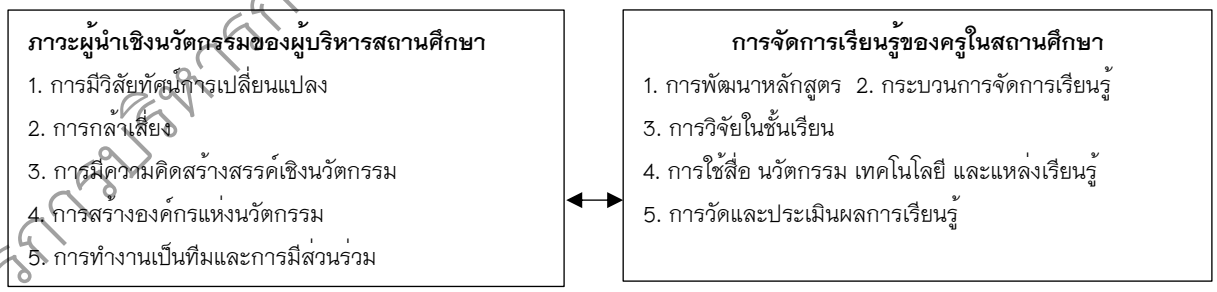

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 1,718 คน จาก 218 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 จำนวน 317 คน จาก 218 โรงเรียน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie and Morgan (1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดสถานศึกษา และเทียบตามสัดส่วนจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (กุลชลี คงเจริญ และนิตยา ภัสสรศิริ, 2556) แสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ที่	ขนาดโรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	ขนาดเล็ก	404	74
2	ขนาดกลาง	900	166
3	ขนาดใหญ่	90	17
4	ขนาดใหญ่พิเศษ	324	60
	รวม	**1,718**	**317**

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ที่มีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

แบบสอบถามนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าใช้ได้ และมีค่า Cronbach's alpha ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.962 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือจากสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามในการวิจัย พร้อมแนบคิวอาร์โค้ด เพื่อให้ครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ตอบแบบสอบถามผ่าน Google form จากนั้นรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความครบถ้วนของแบบสอบถาม หากยังไม่ครบจะมีการติดตาม และขอให้ตอบแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งแบบโดยรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วนำมาแปลผลข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556, หน้า 10) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทั้งแบบโดยรวม รายด้าน และรายข้อ แล้วนำมาแปลผลข้อมูลโดยใช้เกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2556, หน้า 10) ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน โดยใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) สำหรับการแปลผลจากการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ของชูศรี วงศ์รัตนะ (2550, หน้า 316) ดังนี้

ระดับความสัมพันธ์

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.91 – 1.00	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงมาก
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.71 – 0.90	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.31 – 0.70	หมายถึง	มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.01 – 0.30	หมายถึง	มีมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับต่ำ
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	0.00	หมายถึง	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้าน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ สำนักวิทยบริการฯ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม การกล้าเสี่ยง การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

2. การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอนโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตร การใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ และการวิจัยในชั้นเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวม (X) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = 0.675$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงตามลำดับดังนี้ การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม (X_5) ($r = 0.632$) การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม (X_4) ($r = 0.607$) การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม (X_3) ($r = 0.587$) การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง (X_1) ($r = 0.563$) และการกล้าเสี่ยง (X_2) ($r = 0.549$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ได้มีการขับเคลื่อนการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สร้างความความตระหนักต่อการพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้บริหารสานศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีเป้าประสงค์ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Alharbi (2021, Online) ที่ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาองค์กร ส่งเสริมการบรรลุวิสัยทัศน์และพันธกิจของกลุ่มหรือองค์กร ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ศิริบูรณ์ และยุวธิดา ชาปัญญา (2565, หน้า 168) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิชาติ มุงธิสาร และคณะ (2566, หน้า 47 – 48) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารและประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 มีการออกแบบแผนการสอนที่เป็นระบบและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา รวมถึงการตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ให้ชัดเจน การใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นแนวทางที่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและทักษะสังคม เช่น การทำงานเป็นทีมและการแก้ปัญหา มีการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ สามารถวิเคราะห์และวางแผนการสอนที่ตรงกับความต้องการและความสามารถ

ของนักเรียน อีกทั้งยังสามารถปรับการสอนให้ตรงกับศักยภาพและความถนัดของนักเรียนแต่ละคน นอกจากนี้ยังพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการเข้าร่วมอบรม การศึกษาเพิ่มเติม หรือการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การสอนกับครูคนอื่น ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะและแนวทางการสอนที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา รวมถึงจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เพื่อขับเคลื่อนกันจัดการศึกษาไปสู่เป้าหมาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวของกุลิสรา จิตรชญาวณิช (2562, หน้า 2) ที่ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ช่วยทำให้จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาบรรลุผลตามเป้าหมาย ช่วยเสริมสร้างทักษะต่าง ๆ ให้ผู้เรียนสามารถที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ช่วยให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีงามทำให้ผู้เรียนรู้จักเอาตัวรอด เนื่องจากการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างองค์ความรู้พัฒนาให้ผู้เรียนมีสติปัญญาที่ชาญฉลาด รวมทั้งพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน และยังสามารถช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หลากหลายให้ผู้เรียนนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง ในการดำรงชีวิตให้มีความสุขในสังคม

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวม (X) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เป็นไปตามสมมติฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การกล้าเสี่ยง การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม และการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะมีการขับเคลื่อนการดำเนินการในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ จนเกิดผลสำเร็จต่อครู ผู้เรียน สถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของกุลชลี จงเจริญ (2561, หน้า 6) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะของผู้นำที่มีสมรรถนะบุคลิกภาพ บทบาท ความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน สามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ เน้นสัมพันธภาพของกลุ่ม บุคลากรที่มีคุณภาพ และมีความไว้วางใจสมาชิกภายในองค์การ รวมทั้งใช้กระบวนการของการสร้างสรรค์บริบท ทางนวัตกรรมเพื่อการขับเคลื่อนให้บุคลากรสามารถสร้าง นวัตกรรมในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับ ผลผลิตและการให้บริการอย่างสร้างสรรค์ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยาภรณ์ พลเสนา และพนายุทธ เชยบาส (2564, หน้า 214) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การกล้าเสี่ยง การมีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม การสร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม การทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีการพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง กล้าเสี่ยง มีความคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม สร้างองค์กรแห่งนวัตกรรม ทำงานเป็นทีม

และสร้างการมีส่วนร่วม โดยการศึกษาหาความรู้ โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น จากข้อมูลออนไลน์ ศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ ฝึกการวิเคราะห์สถานการณ์ ผลกระทบจากสภาพแวดล้อม สร้างความเปลี่ยนแปลงให้สถานศึกษา สร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญและคุณค่าของนวัตกรรม สร้างบรรยากาศการทำงานที่ท้าทาย ให้อิสระในการตัดสินใจ เปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาเพื่อคิดค้นระบบหรือกระบวนการทำงานใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ ประสานความร่วมมือจากคณะครู บุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาสถานศึกษา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีนโยบายและการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยจัดทำเป็นโครงการอย่างชัดเจน มีกระบวนการพัฒนาอย่างเหมาะสม และหลากหลาย ส่งเสริมให้สถานศึกษามีพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม โดยจัดเป็นกิจกรรมเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม เสริมขวัญและกำลังใจมีรางวัลให้สำหรับนวัตกรรมที่ดีเด่น

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีการอบรมผู้บริหาร จัดทำโครงการศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ เป็นต้น

1.4 ควรมีการวางแผนพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษา ขับเคลื่อนนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.2 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา ในประเทศไทย

2.4 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

2.5 ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, *19*(1), 11 – 28.

กุลชลี จงเจริญ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ,* หน่วยที่ 12. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กุลชลี จงเจริญ และนิตยา ภัสสรศิริ. (2556). *หน่วยที่ 9 การออกแบบและวางแผนการวิจัย. ประมวล สาระชุดวิชาการวิจัยเพื่อบริหารการศึกษา.* นนทบุรี: สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กุสิสรา จิตรชญาวณิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2550). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย.* กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปารวี บุญเพชร์ และคณะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช. *วารสารศึกษาศาสตร์*, *14*(1), 29 – 44.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ปิยาภรณ์ พลเสนา และพนายุทธ เชยบาล. (2564). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ. *วาสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, *6*(1), 207 – 222.

พิมพ์พิไล เหล่าพิมพ์ และสุชาดา บุบผา (2565). ปัจจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดอุดรธานี. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, *7*(2), 2197 – 2210.

ไพฑูรย์ ศิริบูรณ์ และ ยุวธิดา ชาปัญญา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 1. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, *6*(1), 160 – 176.

วรัญญา ยินดี และคณะ. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคนิวนอร์มัล. *วารสารวิชาการสถาบันพัฒนาพระวิทยากร*, *5*(4), 245 – 259.

สมบัติ นามบุรี. (2562). นวัตกรรมและการบริหารจัดการ. *วารสารวิจัยวิชาการ*, *2*(2), 121 – 134.

สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *คู่มือการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินตำแหน่งและวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู*. [ออนไลน์]. https://otepc.go.th/images/00_YEAR2564/03_PV1/1Mv9-2564.pdf

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). *แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. [ออนไลน์]. http://www.bopp.go.th/wp-content/uploads/2023/06/แผนปฏิบัติราชการระยะ5ปี-พ.ศ.2566-2570.pdf

อภิชาติ มุงธิสาร และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *11*(44), 42 – 52.

อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. *Journal of Modern Learning Development*, *5*(6), 364 – 373.

Alharbi, I. B. A. (2021). Innovative Leadership: A Literature Review Paper. Open Journal of Leadership, *10*(3), 214–229. [Online]. https://www.scirp.org/journal/paperinformation?paperid=112217

Elkington, R., & Booysen, L. (2015). Innovative leadership as enabling function within organizations: A complex adaptive system approach. *Journal of Leadership Studies*, *9*(3), 78 – 80. [Online]. https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=3080373

The World Bank (2024, Mar 25). *Education*. [Online]. https://www.worldbank.org/en/topic/education/overview

World Vision Canada. (2023, Aug 29). *Why is education important and how does it affect one's future?*. [Online]. https://www.worldvision.ca/stories/education/why-is-education-important

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

The model of enhancing global citizenship of international schools' students under the Office of the Private Education Commission, Ministry of Education

อำพวรรณ กังวานพณิชย์[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัคณัฏฐ์ จันทนวรานนท์ สมพงษ์ธรรม[2] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง[3]
Umpawan Kangvanpanich[1] Asst. Prof. Dr.Pakkanat Chanthanavaranont Sompongtam[2] Asst. Prof. Dr.Poonpong Suksawang[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดกรอบแนวคิดของปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ 2) ศึกษาองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน และ 3) พัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นการสนทนากลุ่มของผู้บริหารโรงเรียนนานาชาติ ผู้บริหารโรงเรียนมาตรฐานสากล และผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวนทั้งสิ้น 11 ท่าน เพื่อกำหนดปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติและองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ตอนที่ 2 เป็นการเก็บข้อมูลผ่านแบบสอบถามจากนักเรียน 400 คน ในโรงเรียนนานาชาติ 20 แห่ง โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับตามแบบของ Likert's scale โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ด้วยความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนที่ 1 แบบสอบถามการประเมินนักเรียนในองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลก โดยครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน โดยผู้บริหารเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัยเชิงยืนยัน และโมเดลสมการโครงสร้าง (SEM)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ การพัฒนาบุคลากร และภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ทุกปัจจัยโดยรวมอยู่ในระดับระดับมากถึงมากที่สุด และมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. องค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ในสังคม (loading factor = 0.953) การประพฤติตน (loading factor = 0.913) การลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (loading factor = 0.910) การตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข (loading

คำสำคัญ: ความเป็นพลเมืองโลก การบริหารโรงเรียนนานาชาติ การพัฒนารูปแบบ โมเดลสมการโครงสร้าง

[1]*หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*
[1]*Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Burapha University*
[2,3]*อาจารย์หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*
[2,3]*Lecturer of Doctor of Philosophy Program in Educational Administration Burapha University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: อำพวรรณ กังวานพณิชย์, Umpawan.k@belfry.ac.th
รับเมื่อ 16 ธันวาคม 2567 แก้ไข 18 มกราคม 2568 ตอบรับ 31 มกราคม 2568

factor = 0.783) และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (loading factor = 0.778) ซึ่งค่าน้ำหนักของตัวแปรแฝงทุกตัวในโมเดลมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Path analysis) พบว่า โมเดลความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่าดัชนี Chi-Square = 3.792, df = 3, p-value = 0.285, Relative-chi-Square = 1.264, TLI = 0.999, CFI = 1.000, RMSGA = 0.026 และ RMR = 0.003 ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากรมีอิทธิพลทางบวกต่อปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมากที่สุด (0.979) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ที่มีอิทธิพลทางบวกต่อปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (0.805) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์และเครือข่ายร่วมพัฒนา มีอิทธิพลทางบวกต่อปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (0.697) ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้มีอิทธิพลทางบวกต่อปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (0.342) และปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพมีอิทธิพลทางบวกต่อความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน (0.291) โดยค่าน้ำหนักของตัวแปรแฝงทุกตัวมีความแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ข้อค้นพบเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติมีอิทธิพลต่อการส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ซึ่งผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารจัดการโรงเรียนนานาชาติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ABSTRACT

This study aims to develop a conceptual framework of school management factors that influence the promotion of global citizenship among students in international schools, to examine the components of global citizenship of students, and to develop a causal relationship model for enhancing global citizenship of students in international schools under the jurisdiction of the Office of the Private Education Commission, Ministry of Education. The research is divided into two parts. Part 1 involves a focus group discussion with administrators of international schools, administrators of standardized schools, and experts the total is 11 persons to define the school management factors and the components of global citizenship of students using purposive sampling. Part 2 involves data collection through questionnaires from 400 students across 20 international schools using multi-stage random sampling. The research instruments include a 5-point Likert scale through the quality assessment of the instrument for content validity questionnaire divided into two sections: Section 1 is completed by teachers, who assess the global citizenship components of students, and Section 2 is completed by school administrators, who assess the school management factors affecting the promotion of global citizenship among students. Data analysis was conducted using statistical measures such as mean, standard deviation, confirmatory factor analysis, and structural equation modeling (SEM).

The research findings reveal that

1. The key school management factors affecting the promotion of global citizenship among students in international schools, ranked from highest to lowest, are curriculum development and implementation philosophy and objectives quality management system human resource development and globalization leadership and collaborative network Overall, all factors were at a high to the highest level and were consistent with empirical data.

2. The components of global citizenship of students in international schools consist of five main components: social interaction (loading factor = 0.953), behavior (loading factor = 0.913), role fulfillment (loading

factor = 0.910), awareness of resource, environmental, and public health issues (loading factor = 0.783), and self–directed learning (loading factor = 0.778). The loading weights of all latent variables in the model were significantly different from zero.

3. The results of the path analysis of causal relationships show that the relationship model aligns with empirical data. The indices include Chi–Square = 3.792, df = 3, p–value = 0.285, Relative–chi–Square = 1.264, TLI = 0.999, CFI = 1.000, RMSGA = 0.026, and RMR = 0.003. The human resource development factor has the strongest positive influence on the quality management system factor (0.979), followed by the philosophy and objectives factor, which positively influences the curriculum development and implementation factor (0.805). The globalization leadership and collaborative network factor has a positive influence on the human resource development factor (0.697). The curriculum development and implementation factor positively influence the human resource development factor (0.342). Finally, the quality management system factor positively influences the global citizenship of students (0.291). The weights of all latent variables were significantly different from zero. These findings suggest that school management factors in international schools influence the promotion of global citizenship among students. The results of this research can be used as a guideline for improving the management of international schools to achieve greater effectiveness.

Keywords: global citizenship, international school management, model development, structural equation modeling

ภูมิหลัง

สภาพโลกาภิวัตน์ในยุคปัจจุบันทำให้ผู้บริหารการศึกษาต้องตระหนักถึงการบริหารการศึกษาที่เปลี่ยนไปให้ทันสมัยและก้าวทันนานาประเทศ สภาพการเช่นนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในอนาคต ทำให้เราต้องเร่งพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้เท่าทันสภาพโลกาภิวัตน์ โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550, หน้า 7 – 10) คุณภาพของประชากรเป็นปัจจัยสำคัญที่จำสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 2) ด้วยเหตุนี้ความเป็นพลเมืองโลกจึงมีความสำคัญ จึงทำให้โรงเรียนนานาชาติเข้ามามีบทบาทในประเทศไทย และมีจำนวนของโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จากข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนพบว่า ปีพุทธศักราช 2552 มีจำนวนโรงเรียนนานาชาติ 122 โรงเรียน ซึ่งปีพุทธศักราช 2566 มีจำนวนโรงเรียนนานาชาติเพิ่มมากถึง 236 โรงเรียนด้วยกัน โดยใช้ระยะเวลาเพียง 14 ปี ในด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยนั้น พบว่าโดยทั่วไปจะมีระบบการศึกษาใหญ่ ๆ อยู่ 2 ระบบ คือ การศึกษาแบบประเทศสหรัฐอเมริกา และการศึกษาแบบประเทศอังกฤษ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามมาตรฐานสากล มีการประกันคุณภาพการศึกษาจากภายนอก โดยองค์กรต่างประเทศ ได้แก่ Western Association of Schools and Colleges (WASC), Council of International Schools (CIS) และ International Baccalaureate (IB) เพื่อให้โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยได้มาตรฐานที่ตรงตามมาตรฐานโลก

การกำหนดมาตราฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของ Western Association of Schools and Colleges; WASC (2014) สามารถแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน (School philosophy and objective) 2. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ในโรงเรียน (Curriculum development and implementation) 3. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน (Professional development) การกำหนดมาตรฐานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของ Council of International Schools; CIS (2010, pp. 12 – 18) สามารถแบ่งตัวบ่งชี้ออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ปรัชญา

และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน (School philosophy and objective) 2. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ในโรงเรียน (Curriculum development and implementation) และ 3. การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน (Professional development) โดยหลักสูตรและการรับประกันคุณภาพของ International Baccalaureate (IB) ในโรงเรียนนานาชาติที่เป็นที่นิยมทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ หลักเกณฑ์การรับรองคุณภาพของ IB มี 3 ส่วน กล่าวคือ 1. ปรัชญา (Philosophy) ความเชื่อและค่านิยมด้านการศึกษาของโรงเรียน 2. องค์กร (Organization) และ 3. หลักสูตร (Curriculum)

สืบเนื่องจากนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่มีความมุ่งมั่นต่อการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยการยกระดับโรงเรียนชั้นนำที่มีความพร้อมสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล เพื่อให้เป็นโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) และพัฒนาก้าวสู่มาตรฐานคุณภาพแห่งชาติ (TQA) ต่อไป ส่งผลให้โรงเรียนมีการพัฒนาผู้เรียน หลักสูตรและกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นพลโลกที่มีคุณภาพ จึงจำเป็นจะต้องบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) ตามแนวทางการดำเนินการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World – Class Standard School) จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2561 ได้แก่ 1) ด้านคุณภาพของผู้บริหารโรงเรียน 2) ด้านระบบการบริหารจัดการ 3) ด้านปัจจัยพื้นฐาน 4) ด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา ในส่วนของกระทรวงศึกษาในประเทศไทยเริ่มมีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาให้สามารถพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีสมรรถนะในการแข่งขัน มีคุณภาพสูงขึ้น รู้จักเลือกที่จะรับกระแสของวัฒนธรรมต่างชาติ ปลูกจิตสำนึกและความภูมิใจในการเป็นคนไทย ซึ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้ทันต่อสภาวการณ์โลก ให้เป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล (World – Class Standard School) โดยผู้เรียนจะต้องมีความสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, หน้า 26)

ดังนั้น จากปริมาณการเพิ่มขึ้นของโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการให้ความสนใจในระบบนานาชาติที่เพิ่มมากขึ้น สำหรับโรงเรียนนานาชาติในประเทศไทยจะมีสมาคมเพื่อสนับสนุนการศึกษาในระบบนานาชาติและให้บริการทางการศึกษาอย่างดีเยี่ยม ซึ่งเรียกว่า International School Association of Thailand (ISAT) โดยการจัดการศึกษาของโรงเรียนนานาชาติจะต้องคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติและพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ และให้ความสำคัญของการเป็นพลเมืองโลก (Global Citizen) อีกทั้งในบริบทของประเทศไทยอ้างอิงจากโรงเรียนมาตราฐานสากล ซึ่งได้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World – Class Standard) และการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality System Management) โดยวัตถุประสงค์ของโรงเรียนมาตรฐานสากลคือ การพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลก (World Citizen) จากการให้ความสำคัญของการเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนทั้งในโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาจึงสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

คำถามการวิจัย

1. ชุดกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นของปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นอย่างไร

2. องค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเป็นอย่างไร

3. รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามชุดกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกรอบแนวคิดของปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

3. เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามชุดกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูล จากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ 1

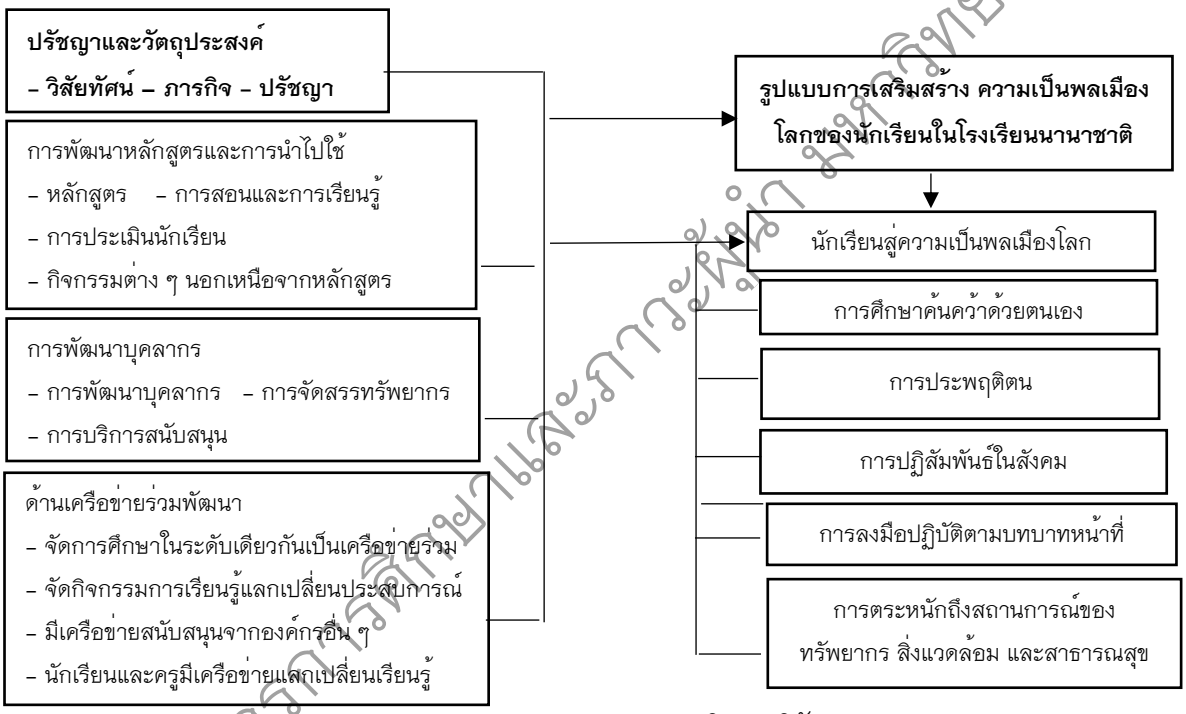

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ในสถานศึกษา โรงเรียนนานาชาติในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 236 โรงเรียน ผู้บริหารจำนวน 236 คน ครูจำนวน 9,116 คน นักเรียนโรงเรียนนานาชาติจำนวน 70,200 คน ซึ่งได้จากการสำรวจข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2566

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย มีวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจาก Hair Jr, et al., (2019, หน้า 574) และ Cochran (1977, หน้า 75 – 77) ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage random sampling) มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน จำนวน 400 คน และผู้บริหาร 20 คน จากโรงเรียนนานาชาติ 20 แห่ง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 2 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินนักเรียนเพื่อการวิจัย ฉบับที่ 1 สำหรับให้ครูประเมินนักเรียน นักเรียน 20 คน ต่อ 1 โรงเรียน จำนวน 20 โรงเรียน เป็นนักเรียนทั้งสิ้นจำนวน 400 คน ฉบับที่ 2 แบบสอบถามผู้บริหาร จากโรงเรียน 20 โรงเรียน จำนวน 20 คน ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) คำนวนค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ผู้วิจัยเลือกผลการพิจารณาแบบสอบถาม ข้อที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ฉบับที่ 1 สำหรับครูเป็นผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินนักเรียน ได้แบ่งออกเป็นสองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบประเมินนักเรียนเกี่ยวกับองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อยมีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 50 ข้อ เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert's rating scale) ซึ่งจากระดับที่ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างมาก จนถึงระดับที่ 5 เห็นด้วยอย่างมาก ฉบับที่ 2 สำหรับสอบถามผู้บริหาร ได้แบ่งออกเป็นสองตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน มี 5 องค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยมีจำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 80 ข้อ เป็นลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert's rating scale) ซึ่งจากระดับที่ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างมาก จนถึงระดับที่ 5 เห็นด้วยอย่างมาก

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงโรงเรียนที่เก็บแบบสอบถาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล
2. ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 400 ฉบับ
3. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบและคัดเลือกแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เท่านั้นไปวิเคราะห์
4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาลงรหัส ให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Amos และ Smart PSL 4.0
5. สรุปและเขียนรายงานการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติพื้นฐาน (ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน) การตรวจสอบโมเดลการวัดของตัวแปรแฝงในโมเดล ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) แบบองค์ประกอบเดียว ด้วยโปรแกรม AMOS และการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการพัฒนาโมเดลทางเลือก ผู้วิจัยทำการตรวจสอบโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบมีตัวแปรแฝง โดยใช้แปรแกม Smart PLS 4.0 ด้วยวิธีการ CB – SEM Bootstrapping

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาของปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จากการสนทนากลุ่ม พบว่า ด้านปัจจัยการบริหารโรงเรียนนานาชาติและโรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ พบว่าสามารถนำมารวมกันได้ทั้งหมด 5 ปัจจัย ดังต่อไปนี้ 1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์ (Philosophy and Objectives) 2. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum Development and Implementation) 3. การพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) 4. การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality Management System) 5. ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ (Globalization Leadership) และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา (Collaborative Network Development) กล่าวคือ ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ (Globalization Leadership) และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา (Collaborative Network Development) มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และเป็นส่วนหนึ่งส่วนเดียวกัน ผู้นำที่มีภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ จะสามารถสร้างความเข้าใจร่วมและนำพากลุ่มให้มุ่งสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติ	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ปรัชญาและวัตถุประสงค์	4.53	0.31	มากที่สุด	2
2. การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้	4.69	0.32	มากที่สุด	1
3. การพัฒนาบุคลากร	4.41	0.53	มาก	4
4. การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ	4.52	0.42	มากที่สุด	3
5. ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา	4.34	0.46	มาก	5
เฉลี่ยรวม	4.50	0.41	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน โดยรวมแต่ละองค์ประกอบอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในช่วง 0.31 – 0.53 ซึ่งหมายถึงข้อมูลมีสอดคล้องกันสูง โดยเรียงลำดับปัจจัยด้านการบริหารที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนจากมากไปน้อยได้ ดังนี้ การพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ ปรัชญาและวัตถุประสงค์ การบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา และการพัฒนาบุคลากร

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ การตรวจสอบโมเดลการจัดของตัวแปรแฝงในโมเดล ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) แบบองค์ประกอบเดียว การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ทั้ง 5 ตัวแปร องค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ได้แก่ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (y_1) การประพฤติตน (y_2) การปฏิสัมพันธ์ในสังคม (y_3) การลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (y_4) และ การตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข (y_5) แสดงในตาราง 2

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตาราง 2 ผลการตรวจสอบโมเดลการวัดตัวแปรแฝงองค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน

ตัวแปรแฝง	ความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน				
ตัวแปรสังเกตได้	Beta	b	SE	C.R.	p-value
การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (y_1)	.778	1.000	–	–	–
การประพฤติตน (y_2)	.913	1.043	.050	20.971	<.001
การปฏิสัมพันธ์ในสังคม (y_3)	.953	1.156	.052	22.159	<.001
การลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (y_4)	.910	1.170	.056	20.879	<.001
การตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข (y_5)	.783	.886	.052	16.997	<.001
Chi-Square = 3.792, df = 3, p-value = 0.285, Relative-chi-Square = 1.264					
TLI = 0.999, CFI = 1.000, RMSGA = 0.026, RMR = 0.003, α = 0.814, CR =0.864, AVE = 0.653					

จากตาราง 2 พบว่า โมเดลการวัดตัวแปรแฝงที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่า Chi-Square เท่ากับ 3.792, df เท่ากับ 3, p-value เท่ากับ 0.285, Relative-chi-Square เท่ากับ 1.264, TLI เท่ากับ 0.999, CFI เท่ากับ 1.000, RMSGA เท่ากับ 0.026, RMR เท่ากับ 0.003, α เท่ากับ 0.814, CR เท่ากับ0.864, และ AVE เท่ากับ 0.653 โดยดัชนีสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งมีค่าน้ำหนักมาตรฐาน (loading factor) จากมากไปน้อย ดังนี้ การปฏิสัมพันธ์ในสังคม (y_3) การประพฤติตน (y_2) การลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (y_4) การตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และสาธารณสุข (y_5) และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (y_1) เท่ากับ 0.953, 0.913, 0.910, 0.783 และ 0.778 ตามลำดับ องค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดคือการปฏิสัมพันธ์ในสังคม

3. ผลการวิเคราะห์ เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามชุดกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้น พบว่าเส้นทางต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์อิทธิพลและเส้นทางแต่ละเส้นมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย P value มีค่าอยู่ระหว่าง 0.000 – 0.002 โดยดัชนีสอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ดัชนี AVE มีค่ามากกว่า 0.5, CR มีค่ามากกว่า 0.7 และ ดัชนี Cronbach's Alpha (α) มีค่ามากกว่า 0.8 และค่าน้ำหนักของตัวแปรแฝงทุกตัวในโมเดลมีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังรายละเอียดผลการวิจัยสรุปในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าดัชนีวัดความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตัวแปรแฝง	AVE	CR	Cronbach's Alpha (α)	P values	แปลผล
Curriculum	0.761	0.937	0.901	0.000	ผ่านเกณฑ์
Global	0.776	0.952	0.941	0.000	ผ่านเกณฑ์
LeaderShip_Network	0.767	0.922	0.925	0.000	ผ่านเกณฑ์
Personnel	0.779	0.940	0.937	0.000	ผ่านเกณฑ์
Philosophy	0.926	0.976	0.962	0.000	ผ่านเกณฑ์
QM	0.653	0.864	0.814	0.000	ผ่านเกณฑ์

โดยสามารถแสดงโมเดลทางเลือกการบริหารโรงเรียนนานาชาติที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ดังภาพประกอบ 2

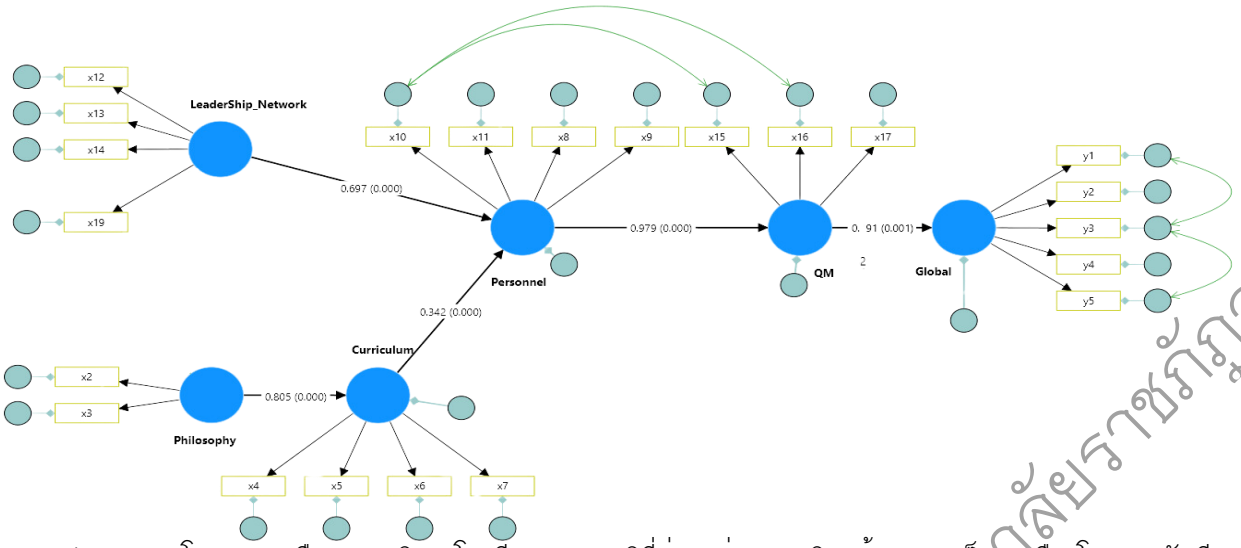

ภาพประกอบ 2 โมเดลทางเลือกการบริหารโรงเรียนนานาชาติที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน

จากภาพประกอบ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 5 ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติ ดังข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยทำการเสนอโมเดลทางเลือก โดยยึดหลักการที่คงไว้ ซึ่งตัวแปรนั้นจะต้องส่งผลต่อตัวแปรความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน (Global) ซึ่งเป็นตัวแปรหลักในงานวิจัยนี้ โดยอาจจะเป็นผลที่เกิดขึ้นทางอ้อม (อิทธิพลทางอ้อม) จึงได้โมเดลทางเลือก ดังนี้

1. เส้น ปัจจัยด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ (Philosophy) ที่ส่งตรงไปยัง ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.805

2. เส้น ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum) ที่ส่งตรงไปยัง ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.342

3. เส้น ปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา (Leadership Network) ที่ส่งตรงไปยัง ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.697

4. เส้น ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel) ที่ส่งตรงไปยัง ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (QM) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.979

5. เส้น ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (QM) ที่ส่งตรงไปยัง ที่ส่งตรงไปยังความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน (Global) ด้วยค่าอิทธิพลเท่ากับ 0.291

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารโรงเรียนที่มีผลต่อการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แยกตามปัจจัย พบว่า ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum Development and Implementation) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ปัจจัยด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ (Philosophy and Objectives) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (Quality Management System) ปัจจัยภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา (Globalization Leadership and Collaborative Network Development) และปัจจัยการพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) ตามลำดับ โดยภาพรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด ทั้งนี้ ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum Development and Implementation) ที่ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งการพัฒนาหลักสูตรที่ดีช่วยกำหนดทิศทาง

การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียน อีกทั้งการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเหมาะสม ยังช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนโดยตรง สอดคล้องกับ ภาวนี ธำรงเลิศฤทธิ์ (2553, หน้า 53 – 54) กล่าวว่า หลักสูตรมีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยทำหน้าที่เป็นกรอบและแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าในการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 5) ได้เน้นว่า หลักสูตรคือการรวบรวมองค์ความรู้และประสบการณ์ที่จัดเตรียมขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด โดยเปรียบหลักสูตรเป็นแผนที่ที่ช่วยกำหนดทิศทางในการพัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งมีการวัดและประเมินผลเพื่อให้ทราบถึงความก้าวหน้าในการพัฒนาไปสู่เป้าหมายตามมาตรฐานที่วางไว้ เรณู บุญเสรฐ (2561, หน้า 2) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดการศึกษา ในฐานะที่เป็นแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้เป็นแนวทางในการกำหนด อนาคตทางการศึกษาและพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นคนมีความรู้ ทักษะ ความสามารถและความประพฤติ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและนักเรียน แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านหลักสูตรนี้มักถูกพิจารณาว่ามีความสำคัญที่สุดในการสร้างความเป็นพลเมืองโลก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับการออกแบบและการนำโปรแกรมการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของโลกและเป้าหมายการศึกษายุคใหม่

2. องค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้แก่ ด้านการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง (self – studying skills) ด้านการประพฤติตน (Behavioral conduct) ด้านการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social interaction aspects) ด้านการลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ (Practical implementation of roles and responsibilities) ด้านการตระหนักถึงสถานการณ์ของทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและสาธารณสุข (Awareness of Resource, Environmental, and Public Health Issues) โดยรวมตามการประเมินนักเรียนอยู่ในระดับมาก การตรวจสอบโมเดลการวัดขององค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบ องค์ประกอบความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน เป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีการปฏิสัมพันธ์ในสังคม มีค่าน้ำหนักมาตรฐานสูงสุด ความสำคัญที่สุดคือการปฏิสัมพันธ์ในสังคม หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกถึงความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีไมตรีจิตและเคารพสิทธิเสรีภาพ โดยสามารถรับฟังและยอมรับแนวคิดทางการเมืองที่แตกต่างกันได้ อีกทั้งยังต้องเรียนรู้และยอมรับกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยปราศจากอคติและไม่ยึดติดหรือจำกัดวิสัยทัศน์ของตนเองในมุมมองต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ Kumpol Vongsatan, et al., (2020, pp. 6 – 7) ได้กล่าวว่าการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรเตรียมนักเรียนให้เป็นพลเมืองโลกในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่เพิ่มมากขึ้น โลกาภิวัตน์เป็นกระบวนการที่สิ่งต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น และผู้เรียนก็พึ่งพาซึ่งกันและกันมากขึ้น ซึ่งถือเป็นบทบาทสำคัญของครูและสถานศึกษาที่ต้องมีการเตรียมนักเรียนให้มีลักษณะเป็นพลเมืองโลกโดยการบูรณาการประสบการณ์ที่หลากหลายเข้ากับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ในสังคมเพิ่มมากขึ้น และสอดคล้องกับ The Hartford School District (2024, p. 2) ที่กำหนดตัวบ่งชี้ความเป็นพลเมืองโลก (Global citizenship) ของนักเรียน คือ การเข้าใจและมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตย, การเข้าใจความซับซ้อนของวัฒนธรรมในด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และวิธีที่ผู้คนคิดและมองโลก ซึ่งคือด้านการปฏิสัมพันธ์ในสังคม หรือ Social interaction นั่นเอง

3. ผลการพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ตามชุดกรอบแนวคิดที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจาก เส้นทางต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์อิทธิพลและเส้นทางแต่ละเส้นมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย P – value มีค่าอยู่ระหว่าง 0.000 – 0.002 โดยดัชนี

สอดคล้องเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ ดัชนี AVE (Average Variance Extraction) มีมากกว่า 0.5, CR (Composite Reliability) มีค่ามากกว่า 0.7 และ ดัชนี Cronbach's Alpha (α) มีค่ามากกว่า 0.8 และค่าน้ำหนักของตัวแปรแฝงทุกตัวในโมเดลมีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงสรุปได้ว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนมีตัวแปรแฝงทั้งหมด 6 ตัวแปร และมีตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนในด้านต่าง ๆ 5 ตัวแปรแฝง ที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปรแฝงความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน มีตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 22 ตัวแปรในโมเดล จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) ด้วยการวิเคราะห์เส้นทางแบบมีตัวแปรแฝง โดยใช้แปรแกม Smart PLS 4.0 ด้วยวิธีการ CB – SEM Bootstrapping เป็นเทคนิคการสุ่มตัวอย่างซ้ำ (resampling) ที่สร้างการแจกแจงเชิงประจักษ์สำหรับการอนุมานทางสถิติ พบว่า อิทธิพลทางตรง ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนนานาชาติที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน ได้แก่ ปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel) มีอิทธิพลทางบวกต่อ ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (QM) มากที่สุดเท่ากับ 0.979 รองลงมาคือ ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านปรัชญาและวัตถุประสงค์ (Philosophy) มีอิทธิพลทางบวกต่อ ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum) เท่ากับ 0.805 ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์ และด้านเครือข่ายร่วมพัฒนา (Leadership Network) มีอิทธิพลทางบวกต่อ ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel) เท่ากับ 0.697 ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum) มีอิทธิพลทางบวกต่อ ตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการพัฒนาบุคลากร (Personnel) เท่ากับ 0.342 และตัวแปรแฝงปัจจัยด้านการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ (QM) มีอิทธิพลทางบวกต่อตัวแปรแฝงความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียน (Global) เท่ากับ 0.291 ตามลำดับ ปัจจัยนำเข้า (Input) การออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาที่มุ่งเน้นความเป็นพลเมืองโลก การพัฒนาศักยภาพของครู และการจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น กระบวนการ (Process) การจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบบูรณาการ การมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน และการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเป็นพลเมืองโลก ผลลัพธ์ (Output) การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนที่สะท้อนถึงความเข้าใจในประเด็นระดับโลก ทักษะการคิดวิเคราะห์และความสามารถในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ การบูรณาการปัจจัยเหล่านี้อย่างเป็นระบบ จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาความเป็นพลเมืองโลกได้อย่างเต็มที่ โดยมีความพร้อมทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับโลก ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษายุคปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การบริหารโรงเรียนนานาชาติเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนนานาชาติ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ปัจจัยด้านการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้ (Curriculum Development and Implementation) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้น ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการการพัฒนาหลักสูตรและการนำไปใช้

1.2 ด้านการปฏิสัมพันธ์ในสังคม (Social Interaction Aspects) มีความสำคัญที่สุดในบริบทของความเป็นพลเมืองโลกของนักเรียนในโรงเรียนนานาชาติ ดังนั้น ผู้บริหารและคณะกรรมการบริหารโรงเรียนควรจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน กิจกรรมนอกเหลือจากหลักสูตร เพื่อเป็นการกระตุ้นและเพิ่มศักยภาพของนักเรียนด้านการปฏิสัมพันธ์ในสังคมให้มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมอาสาสมัคร การบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือเชิงวิชาการ ให้คำนึงถึงการเสริมสร้างการปฏิสัมพันธ์ในสังคมของนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการบริหารโรงเรียนนานาชาติ โดยเพิ่มหลักคุณธรรม จรรยาบรรณ ใช้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อพัฒนาการบริหารคุณธรรม เชิงจริยธรรมเข้ามาผสมผสานในการบริหารโรงเรียนนานาชาติ เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองของนักเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

2.2 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองของนักเรียน โดยนำบริบทของโรงเรียน ชุนชม และบ้าน เข้ามาเป็นปัจจัยในการทำวิจัยเพิ่มเติม

2.3 ควรศึกษาองค์ประกอบความเป็นพลเมืองของนักเรียนจากปัจจัยด้านต่าง ๆ โดยใช้การวิเคราะห์แบบพหุระดับ

เอกสารอ้างอิง

ภาวนี ธารงเลิศฤทธิ์. (2553). การบริหารจัดการหลักสตรในโรงเรียน: บริหารให้เป็นจัดการให้ดี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยแม่โจ้, 1*(1 – 3), 53 – 54.

เรณู บุญเสรฐ. (2561). *รูปแบบการบริหารหลักสูตรสู่ประสิทธิผลการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก.* ปริญญานิพนธ์ ปร.ด. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). *แนวทางการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้.* กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551.* กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2553.* กรุงเทพฯ: คุรุสภา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2561.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชุนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques.* New York: Wiley.

Council of International Schools, t. (2010). *CIS Guide to School Evaluation and Accreditation.* http://www.cois.org/uploaded/Documentation/For_Schools/accreditation/Standrada_and_Indicators_–_8th_Ed_(V8_2)ii.pdf. Retrieved From.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate Data Analysis.* Hampshire, Cengage Learning EMEA.

International Baccalaureate (2014). *Programme standards and practices.* https://www.ibo.org/become–an–ib–school. Retrieved From.

Kumpol Vongsatan, Charin Mangkhang, Jarunee Dipyamanda. (2020). Social Studies and the Development of Global Citizen in Educational System. *Humanities, Arts and Social Sciences Studies (HASSS), 20*(1), 2020.

Ringle, Christian M., Wende, Sven, & Becker, Jan–Michael. (2024). *SmartPLS 4. Bönningstedt: SmartPLS.* https://www.smartpls.com. Retrieved from

The Hartford School District. (2024). *Priority Indicators Grade 4: Global Citizenship.* https://www.hsdvt.com/pblo–globalcit. Retrieved From.

Western Association of School and Colleges, t. (2014). *Focus on Learning the Accreditation Mannual.* http://www.acswasc.org/pdf_postsecondary/PostsecondaryManual2023.pdf. Retrieved From.

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

Needs and Guidelines for Developing the Student Assistance System at Schools in the Digital Era under Ubon Ratchathani Primary Educational Service area office 4

ปวีณา ภูมิทา[1] ดร.อุดมเดช ทาระหอม[2] ดร.นเรศ ขันธะรี[3]
Paveena Pumita[1] Dr.Udomdet Tarahom[2] Dr.Narech Khantaree[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล 2) เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และ 3) หาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 296 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเทียบตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และมอร์แกน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 5 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t – test) การทดสอบค่าเอฟ (F – test) การจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modifed}$) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุดและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น แนวทางพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
[1]*Master of Education Degree in Education Administration Ubon Ratchathani Rajabhat University*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
[2]*Lecturer Master of Education Program in Computer Education Ubon Ratchathani Rajabhat University*
[3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*
[3]*Lecture Master of Education Program in Educational Administration Ubon Ratchathani Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ปวีณา ภูมิทา, paveena.pg66@ubru.ac.th
รับเมื่อ 19 มิถุนายน 2568 แก้ไข 30 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 18 สิงหาคม

ปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ที่ควรพัฒนาประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรเน้นกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวก พัฒนาระบบให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้สามารถเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมและทันท่วงที 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรให้ผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เมื่อปัญหานักเรียนเกินขอบเขตของครูหรือผู้ปกครอง โดยใช้เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูล และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกตามความถนัด

ABSTRACT

This research aimed to 1) examine the current and desired conditions, and the priority needs for developing the operation of the student assistance system of schools in the digital era; 2) compare the current and desired conditions for developing the operation of the student assistance system of schools in the digital era, as perceived by school administrators and teachers, categorized by their positions, work experience, and school sizes; and 3) establish guidelines for developing the operation of the student assistance system of schools in the digital era under the Office of Ubon Ratchathani Primary Educational Service Area 4. The research sample consisted of 296 school administrators and teachers, determined using Krejcie and Morgan's table. The target group for this qualitative research comprised five individuals, selected through purposive sampling, including three school administrators and two teachers responsible for the student assistance system. The two research instruments included a set of 5 point rating scale questionnaires with an overall reliability coefficient of .96, and a semi – structured interview form. The statistical methods used for data analysis included percentage, mean, standard deviation, t – test, F – test, the Priority Needs Index ($PNI_{Modifed}$), and content analysis.

The findings of the research were as follows:

1. The current condition of the operation of the student assistance system of schools in the digital era was overall rated at a moderate level, while the desired condition was at the highest level. The priority needs for development, ranking from highest to lowest, were: prevention and solutions to student problems, student transferring, student development promotion, student screening, and knowing individual student.

2. The current condition of the operation of the student care assistance system when categorized by positions, showed no significant differences overall or individual aspect. However, differences were statistically significant at the 0.01 level when categorized by work experience and school sizes. The overall desired condition showed no significant differences across all categories.

3. The guidelines for enhancing the operation of the student assistance system in schools during the digital era under Ubon Ratchathani Primary Education Service Area Office 4, aimed at further improvement, comprise three aspects as follows: 1) Prevention and Solutions to Student Problems – Emphasis should be placed on

organizing activities that promote positive behaviors, developing an easily accessible counseling system, and utilizing digital technology to monitor student behaviors. This will enable comprehensive and timely problem detection and resolution; 2) Student Transferring. Experts should be closely involved in cases where student issues exceed the capacity of teachers or guardians. Digital technology should be employed to facilitate communication and information exchange; and 3) Student Development Promotion. A learning environment should be fostered for improving life skills, and career skills relevant to the 21st century.

Keywords: Priority Needs, Development Guidelines, Student Care Assistance system.

ภูมิหลัง

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 กำหนดวิสัยทัศน์ให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความพร้อมของนักเรียนในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะชีวิตและความสามารถในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข จึงเป็นเรื่องสำคัญ กระทรวงศึกษาธิการได้ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ในการจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้น โรงเรียนทุกแห่งในฐานะหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ควรนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 9 – 10)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้รับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความยั่งยืน โดยนักเรียนทุกคนต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ และปกป้องในทุกด้านอย่างเหมาะสมและทันท่วงที รวมถึงการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้กลายเป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสังคมปัจจุบัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 1 – 6) ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การประเมินความต้องการเป็นกระบวนการที่สำคัญในการวิเคราะห์และกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่เป็นอยู่กับสภาพที่ควรจะเป็น ผลจากการประเมินจะช่วยในการวางแผนและกำหนดแนวทางพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับความต้องการจริง เพื่อป้องกันการสูญเสียทรัพยากรและช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานอย่างชัดเจน นอกจากนี้ ผลการประเมินนี้ยังช่วยเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการศึกษาและนำไปสู่การพัฒนาผลลัพธ์ในเชิงบวกและสร้างสรรค์ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2558, หน้า 62)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 มีหน้าที่ดูแลการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ สนองรับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความปลอดภัยของผู้เรียน และโอกาสทางการศึกษา (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2567, หน้า 69 – 70) ถึงแม้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จะมีนโยบายและได้ดำเนินการเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยแหลือนักเรียนอย่างจริงจัง แต่ยังมีสภาพปัญหาของนักเรียนที่ยังพบเกี่ยวกับปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ปัญหายาเสพติดในนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ปัญหาทางด้านการเรียนที่นักเรียนต้องออกกลางคัน และปัญหาอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ

มากขึ้น และนำไปสู่การพัฒนาแนวทางที่เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนให้สอดคล้องกับการศึกษายุคใหม่ ให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในการดำเนินชีวิตให้อยู่ในสังคมไทยได้อย่างมีความสุขและปลอดภัย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังเป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำไปปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 อยู่ในระดับใดและมีลำดับเป็นอย่างไร

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา

3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

กรอบแนวคิดการวิจัย

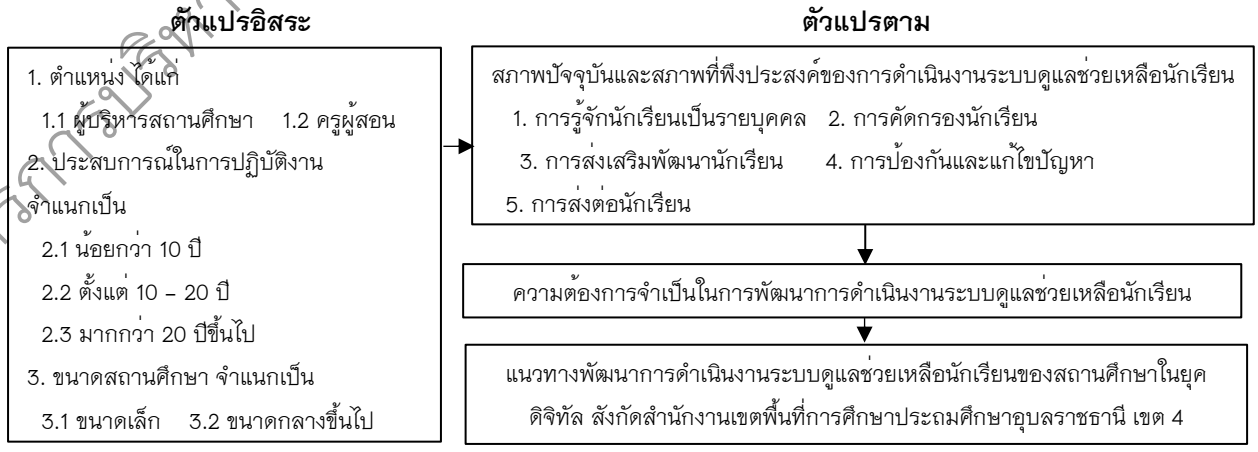

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวนประชากร 1,296 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 112 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,184 คน (รายงานข้อมูลสถิติทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4, 2567, หน้า 4)

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 296 คน ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) จำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน ครูผู้สอน จำนวน 271 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน ซึ่งแบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 3 คน ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2 คน ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – Structured Interview)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ฉบับ คือ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำนวน 48 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าของ ลิเคิร์ทมี 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามมีการดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีไปถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 เพื่อขออนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากตัวอย่างและกลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์

2. ผู้วิจัยขอหนังสือจากผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ถึงโรงเรียนที่เป็นตัวอย่าง เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยกับโรงเรียนในสังกัด

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ลักษณะ คือ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง (ออนไลน์ผ่าน Google forms) และสัมภาษณ์ตามเวลาที่นัดหมายด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ 1) สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 2) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของเครื่องมือของแบบสอบถาม หาค่าดัชนีความสอดคล้องความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ละนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) 3) สถิติทดสอบสมมุติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t – test) การทดสอบค่าเอฟ (F – test) การจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็น Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สภาพปัจจุบัน โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (0.400) 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน (0.398) และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนา (0.395)

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สภาพปัจจุบัน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดสถานศึกษาพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่า ควรพัฒนา 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรเน้นกิจกรรมเสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวก พัฒนาระบบให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการติดตามพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้สามารถเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาได้อย่างครอบคลุมและทันท่วงที 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรให้ผู้เชี่ยวชาญดูแลใกล้ชิด เมื่อปัญหานักเรียนเกินขอบเขตของครูหรือผู้ปกครอง โดยใช้เทคโนโลยีช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อและแลกเปลี่ยนข้อมูล และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และทักษะอาชีพ ในศตวรรษที่ 21 พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงออกตามความถนัด

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจาก สถานศึกษาหลายแห่งในปัจจุบันอาจจะยังขาดความพร้อมในด้านเทคโนโลยี เช่น อุปกรณ์ที่ล้าสมัย ระบบอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ส่งผลให้การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทำได้ไม่เต็มที่ ครูและบุคลากรยังมีทักษะการใช้เทคโนโลยีจำกัดและขาดการอบรมเฉพาะเจาะจงสำหรับการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ไม่สามารถใช้เครื่องมือดิจิทัลได้อย่างเต็มที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จักรพงษ์ ตระการไทย (2565, หน้า 126) เรื่อง สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ โดยภาพรวม มีสภาพการปฏิบัติในระดับปานกลาง เป็นเพราะการนำเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มาใช้ร่วมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัจจัยหลายประการที่เกี่ยวข้องและส่งผลต่อการนำมาใช้ เช่น ด้านบุคลากร, ด้านความพร้อมของอุปกรณ์ และด้านงบประมาณ เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถนำเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล มาใช้ได้อย่างครอบคลุมกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในทุกด้าน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมาคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีในการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษายังตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่รวดเร็ว ซึ่งปัจจัยทั้งหมดนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมและความคาดหวังในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในยุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวลิต ยิ้มแย้ม (2566, หน้า 149) เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต้องมีการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียน ครูประจำชั้น บุคลากรภายในโรงเรียน ผู้ปกครองรวมถึงชุมชน ทำให้ศักยภาพที่อยากให้เกิดตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำชั้นอยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ผู้วิจัยได้จัดลำดับค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีค่าความต้องการจำเป็นสูงที่สุด เนื่องจากนักเรียนต้องเผชิญกับปัญหาหลากหลาย การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเฝ้าระวัง วิเคราะห์ข้อมูล และแจ้งเตือนปัญหาอย่างทันท่วงทีจะช่วยให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาเข้าถึงนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็วและตรงจุด มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ สุธารัตน์ มณีรัตน์ (2562, หน้า 7) ที่กล่าวไว้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหา ครูที่ปรึกษาต้องเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียน สามารถให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อบรรเทาปัญหา ดูแลและช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา

อย่างใกล้ชิด พร้อมให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มใจ รวมถึงแนะนำแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง 2) ด้านการส่งต่อนักเรียน มีค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาอยู่ลำดับที่ 2 เนื่องจากนักเรียนบางกลุ่มที่มีปัญหาซับซ้อน เช่น ปัญหาครอบครัว พฤติกรรมเสี่ยงหรือสุขภาพจิต อาจต้องได้รับการดูแลจากหน่วยงานที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ส่งผลให้นักเรียนได้รับการดูแลที่เหมาะสมและสามารถกลับเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมั่นคง มีความสอดคล้องกับแนวคิดของ จันทร์จีรา แลหมัน (2566, หน้า 11) ที่กล่าวไว้ว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหรือปรับพฤติกรรมได้ โดยแบ่งเป็น การส่งต่อภายใน และการส่งต่อภายนอก การส่งต่อภายใน คือ การช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหาซึ่งยากต่อการแก้ไข โดยส่งต่อให้ครูที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ครูพยาบาล หรือครูฝ่ายปกครอง ส่วนการส่งต่อภายนอก คือ การดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนที่ผ่านการส่งต่อภายในแล้วแต่ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ โดยส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญด้านการบำบัด เจ้าหน้าที่ควบคุมความประพฤติ หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลที่เหมาะสมและทันเวลา และ 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน เนื่องจากการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ได้มีเพียงแค่การป้องกันและแก้ไขปัญหา แต่ยังต้องส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนให้เติบโตอย่างสมบูรณ์ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม และคุณธรรม ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีสามารถช่วยสนับสนุนการพัฒนานักเรียนได้หลากหลาย จะช่วยให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถปรับตัวได้ดีในสังคมยุคใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ วุฒิพงษ์ พันทิวา (2563, หน้า 12) ที่กล่าวไว้ว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนภายใต้การดูแลของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง หรือกลุ่มที่มีปัญหา ได้รับการพัฒนาให้สามารถใช้ศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มที่ สำหรับนักเรียนกลุ่มปกติ ควรได้รับการส่งเสริมให้พัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง ส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องได้รับการสนับสนุนผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้กลับเข้าสู่กลุ่มปกติ และป้องกันไม่ให้กลายเป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต

2. การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกัน

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

2.1.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำแนกสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการรับรู้และตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเท่าเทียม เนื่องจากเป็นภารกิจหลักที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาโดยตรง อีกทั้งนโยบายจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการที่เน้นการใช้เทคโนโลยีในระบบดังกล่าวถูกถ่ายทอดและบังคับใช้อย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดความเข้าใจที่สอดคล้องกัน ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้การประเมินสภาพปัจจุบันไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวา ขุนชำนาญ (2564, หน้า 1319) เรื่องการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า การเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งจำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า

โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า การอบรมและการพัฒนาวิชาชีพที่ครอบคลุมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน รวมถึงการเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานระบบดูแลนักเรียนในหลายโรงเรียน อาจส่งผลให้มุมมองของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนใกล้เคียงกัน ก็อาจเป็นปัจจัยที่ทำให้การประเมินความต้องการพัฒนาในอนาคตไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรดา มลิลา (2564, หน้า 36) เรื่อง สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า เมื่อจำแนกตามตำแหน่งการทำงาน พบว่า โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2.2.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐานที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน บางแห่งอาจมีอุปกรณ์และระบบอินเทอร์เน็ตที่ทันสมัย ขณะที่บางแห่งยังขาดแคลน หรือมีปัญหาเรื่องความเสถียรของระบบ นอกจากนี้ ลักษณะของผู้ปกครองและชุมชนในพื้นที่ก็มีผลเนื่องจาก หากผู้ปกครองไม่คุ้นเคยกับการใช้เทคโนโลยี ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนนั้น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจวรรณ นุ่นทอง (2561, หน้า 192) เรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 นครศรีธรรมราช – พัทลุง ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันของผู้ตอบ มีผลต่อระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า การตระหนักรู้ร่วมกันถึงความสำคัญของเทคโนโลยี ในการยกระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ซึ่งไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ทุกคนต่างเห็นว่าการนำเทคโนโลยีมาใช้จะช่วยให้การติดตามผลการเรียน พฤติกรรม และการสื่อสารกับผู้ปกครองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ก็เป็นอีกปัจจัยที่ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564, หน้า 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

2.3.1 สภาพปัจจุบันในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาขนาดกลางขึ้นไปมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี และบุคลากรที่สามารถนำระบบดิจิทัลมาใช้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ขณะที่สถานศึกษาขนาดเล็กอาจมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร และการเข้าถึงเทคโนโลยี ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิพนธ์ วิลุน (2563, หน้า 35 – 36) เรื่อง ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

พบว่า ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า ครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3.2 สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฯ กำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ทุกโรงเรียนดำเนินการตามแนวทางเดียวกัน ส่งผลให้ความต้องการพัฒนาระบบมีความคล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชาวลิต ยิ้มแย้ม (2566, หน้า 143) เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 สภาพที่พึงประสงค์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรมุ่งเน้นการสร้างระบบเฝ้าระวังเชิงรุกผ่านกลไกการคัดกรองและติดตามนักเรียนอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการส่งเสริมทักษะชีวิตให้นักเรียนสามารถรับมือกับปัญหาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ควรจัดกิจกรรมที่เสริมสร้างพฤติกรรมเชิงบวกและพัฒนาระบบให้คำปรึกษาที่เข้าถึงง่าย รวมถึงนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลเพื่อติดตามพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเฝ้าระวังนักเรียนในทุกกลุ่ม ทั้งกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มที่มีปัญหาได้อย่างครอบคลุม และลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนให้น้อยที่สุดเพื่อให้การช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัททิรา ลืออุดิกุลวงศ์และดนิตา ดวงชิโล (2560, หน้า 393) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26 พบว่า แนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคัน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดแนวทางที่มีค่าแนนสูงสุดคือ ด้านสถานศึกษา ได้แก่ การเฝ้าระวังนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย โดยมีแนวทางแก้ไขคือ การจัดกิจกรรมโฮมรูมกิจกรรมให้คำปรึกษากิจกรรมสื่อสารกับผู้ปกครองกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและการจัดโครงการพิเศษ เช่น โครงการอบรมคุณธรรมโครงการแข่งขันทักษะทางวิชาการและโครงการแข่งขันกีฬาเป็นต้น

3.2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมุ่งเน้นให้ผู้เชี่ยวชาญเข้ามาดำเนินการอย่างใกล้ชิด เนื่องจากปัญหาของนักเรียนบางกรณีอาจเกินขอบเขตการแก้ไขของครูหรือผู้ปกครอง การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสมจึงเป็นสิ่งจำเป็น พร้อมทั้งกำหนดแนวทางที่ชัดเจนสำหรับการส่งต่อภายในโรงเรียน เช่น ครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง และภายนอกไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาล นักจิตวิทยา หรือหน่วยงานคุ้มครองเด็ก โดยมีการทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และใช้แพลตฟอร์มออนไลน์ในการสื่อสารและติดตามผล ควรมีระบบติดตามและประเมินผลหลังการส่งต่อ เพื่อให้มั่นใจว่านักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bastian et al (2019, pp. 6 – 10) ได้ทำการศึกษา การจัดสรรบุคลากรในสถานศึกษาของรัฐ โดยมุ่งเน้นการจัดสรรทรัพยากรจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ 1) นักให้คำปรึกษา 2) นักจิตวิทยา และ 3) นักสังคมสงเคราะห์ การศึกษาครั้งนี้เน้นโรงเรียน 2 กลุ่ม ได้แก่ โรงเรียนที่มีความยากจนสูงและโรงเรียนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนความต้องการการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอกมีความแตกต่างกันในแต่ละระดับโรงเรียน โดยความต้องการดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงในโรงเรียนที่มีอัตราการแข่งขันสูง ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยชี้ว่า ควรมี

การศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับวิธีการคำนวณอัตราส่วนผู้เชี่ยวชาญภายนอกให้เหมาะสมกับขนาดและลักษณะของโรงเรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อให้การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ควรมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน โดยจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะชีวิต ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พร้อมเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกตามความถนัดและความสนใจ ควบคู่กับการพัฒนาระบบให้คำปรึกษาและแนะแนวที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล สอดคล้องกับงานวิจัยของ The Calhoun School (2015, p. 22) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการนำระบบการให้คำปรึกษามาใช้ในโรงเรียน โดยยึดหลักว่าพัฒนาการทางอารมณ์ของนักเรียนแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน ดังนั้นจึงจัดให้มีครูหรือทีมที่ปรึกษาเพื่อดูแลและให้คำปรึกษาแก่แต่ละบุคคลอย่างทั่วถึง โดยนักเรียนสามารถเลือกครูที่ปรึกษาที่ต้องการให้ดูแลกลุ่มได้ ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการดูแลทั้งด้านการเรียน การพัฒนาสังคม ความเป็นอยู่ รวมถึงการประสานงานระหว่างโรงเรียน นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้การดูแลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทุกมิติของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง และชุมชนในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

1.2 ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนา กระบวนการส่งต่อที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบันทึกและติดตามข้อมูลนักเรียนอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้การประสานงานระหว่างครู ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้เชี่ยวชาญเป็นไปอย่างรวดเร็วและถูกต้อง

1.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมและโครงการที่ส่งเสริมศักยภาพนักเรียนอย่างรอบด้าน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะชีวิต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล

2.2 ควรศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ที่มีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

กรดา มลิลา. (2564). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี.* การค้นคว้าอิสระ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จักรพงษ์ ตระการไทย. (2565). *สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษายุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุบลราชธานี อำนาจเจริญ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

จันทร์จีรา แลหมัน. (2566). *การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2*. สารนิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

เชาวลิต ยิ้มแย้ม. (2566). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

นิพนธ์ วิลุน. (2563). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*. การประชุมวิชาการระดับชาติ วิทยาลัยนครราชสีมา ครั้งที่ 7 ประจำปี 2563 23 มีนาคม 2563. นครราชสีมา: วิทยาลัยนครราชสีมา.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยสาส์น.

เบญจวรรณ นุ่นทอง. (2561). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 15*(17), 188 – 191.

ภัททิรา ลืออุติกุลวงศ์และดนิตา ดวงวิไล. (2560). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26. *วารสารบริหารการศึกษาบัวบัณฑิต, 17*(3), 393

วุฒิพงษ์ พันทิวา. (2563). *สภาพปัญหา และแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ศิวา ขุนชำนาญ. (2564). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. *เอกสารการประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 25 มิถุนายน 2564*. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4. (2567). *ข้อมูลสถิติทางการศึกษาประจำปีการศึกษา 2567*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.

_____. (2567). *แผนปฏิบัติการ ปีงบประมาณ 2567*. อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน. (2560). *คู่มือการคัดเลือกสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2560*. กรุงเทพฯ: องคการรับสงสินคาและพัสดุภัณฑ.

สุธารัตน์ มณีรัตน์. (2562). *การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายภัทรบูรพา อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Bastian, Kevin C. et al. (2019). *Understanding the Allocation of Student Support Personnel in Public Schools AERA Open, 5*(4), 1 – 17.

The Calhoun School. (2015). *Advisory System accessed*. Retrieved August 30, 2019, from http://www.calhoun.org/advisory_system.htm.

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต

Desired Characteristics of School Administrators Under the Department Education And Sports Savannakhet Subdistrict

สะหวันไช ราชพล[1] รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพใหล[2] ดร.วีรวัฒน์ คำแสนพันธ์[3]
Savanxay Raspone[1] Thawatchai Pailai[2] Weerawat Khamsaenphan[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน 2) เปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และ 3) หาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต ปีการศึกษา 2567 จำนวน 341 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.658 และแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t – test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เสนอแนะไว้ 3 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านภาวะผู้นำ มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารควรเข้าอบรม สัมมนาและศึกษาดูงาน ประเมินทักษะและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อวางแผนการพัฒนาที่ชัดเจน สร้างเครือข่ายเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้นำคนอื่น ๆ และมีพี่เลี้ยงหรือโค้ชที่มีประสบการณ์ช่วยแนะนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์

คำสำคัญ: คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผู้บริหารโรงเรียน

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สะหวันไช ราชพล, savansay.r@gmail.com
รับเมื่อ 30 มีนาคม 2568 แก้ไข 23 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 24 พฤษภาคม 2568

3.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารควรเข้าอบรมเชิงปฏิบัติการหรือเข้าค่ายเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม และผู้บริหารควรมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใส่และสามารถตรวจสอบได้ ยึดมั่นในจริยธรรม ยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม

3.3 ด้านความรู้ความสามารถ มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารควรเข้าการอบรมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงานและการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เปิดโอกาสให้ตนเองเป็นผู้แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทักษะใหม่ ๆ เช่น ทักษะในยุคดิจิทัล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและรับการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ผลการวิจัยพบว่า

ABSTRACT

This research aimed to examine the desirable characteristics of secondary school administrators under the Education and Sports Department in Savannakhet Province, Lao People's Democratic Republic (Lao PDR), as perceived by school administrators and teachers; 2) compare desirable characteristics of secondary school administrators, as perceived by participants with different positions, school types, and work experience; and 3) establish guidelines for developing desirable characteristics of secondary school administrators. The sample consisted of 341 participants, including school administrators and teachers from secondary schools under the Education and Sports Department in Savannakhet Province, Lao PDR, during the 2024 academic year. The instrument for data collection was a questionnaire assessing the desirable characteristics of secondary school administrators, which demonstrated a reliability of 0.658. The interview form was also employed to establish guidelines for developing desirable characteristics of secondary school administrators. Statistics for data analysis include mean, standard deviation, t – test, Independent Samples, and One – Way ANOVA F – test.

The research results found that.

1. The desirable characteristics of secondary school administrators, as perceived by participants, were overall and in each aspect at a high level.

2. The desirable characteristics of secondary school administrators, classified by participants' positions, school types, and work experience, showed no differences overall and in each aspect.

3. The guidelines for developing desirable characteristics of secondary school administrators under the Education and Sports Department in Savannakhet Province, Lao PDR, consisted of three aspects as follows:

3.1 Leadership: Administrators should engage in seminars and study tours, conduct regular self – assessments to identify individual skills and potential to enhance clear development plans, create networks for experience sharing with other leaders, and seek guidance from experienced mentors or coaches who can provide appropriate context recommendations for leadership development.

3.2 Morality and Ethics: Administrators should participate in workshops or training camps aimed at enhancing moral and ethical awareness. Moreover, administrators are expected to demonstrate a strong conscience, take full responsibility for their duties, and show dedication. Their performance should be characterized by transparency and accountability. Administrators should also consistently adhere to ethical principles and uphold justice and integrity in their professional conduct.

3.3 Knowledge and Skills: Administrators should participate in workshops, study tours, and further their education at higher levels. They should also seek opportunities for self – development, particularly in acquiring new skills in the digital era, and must be prepared to adapt to change and commit to ongoing learning.

Keywords: Desired Characteristics, School Administrators

ภูมิหลัง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาประเทศเพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็นประเทศด้อยการพัฒนาภายในปี ค.ศ. 2020 และเพื่อก้าวไปสู่ระดับสากลและกลายเป็นประเทศอุตสาหกรรม ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีบทบาทและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษา เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถและทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาในด้านคุณสมบัติศึกษา ปัญญาศึกษาพลศึกษาและแรงงานศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและกีฬาได้มีการจัดสร้างแผนปฏิบัติงานแห่งชาติการศึกษาเพื่อทุกคนที่เน้นหนักให้นักเรียนทุกคนได้เข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นมาตรฐานการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจะต้องมีคุณภาพทั้งในด้านต่าง ๆ เช่น ห้องการศึกษาธิการและกีฬาแผนกศึกษาธิการและกีฬาแขวงนครหลวง และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านสภาพแวดล้อม ด้านอุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านการคุ้มครองบริหาร และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนและแนวทางการพัฒนาการศึกษาของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกรอบนโยบายทางมี 4 ส่วนหลัก คือ การเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การยกระดับคุณภาพทางการศึกษา การปรับปรุงความเชื่อมโยงต่าง ๆ ในระบบการศึกษาให้สอดคล้องกัน และการทำให้การบริหารจัดการและการวางแผนแข็งแกร่งมากขึ้น(ศึกษาธิการประจำแขวงสะหวันนะเขต, 2565, หน้า 8)

การก้าวหน้าไปสู่โลกในศตวรรษที่ 21 หลายสิ่งหลายอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และเทคโนโลยี ซึ่งเทคโนโลยีเข้ามา มีบทบาทในการดำเนินชีวิตมากยิ่งขึ้น การทำงานต้องพึ่งพาเทคโนโลยีในการสื่อสาร ติดต่อประสานงาน แทบทุกคนในสังคมใช้เครื่องมือสื่อสารเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ตนเองและความสัมพันธ์ในปัจจุบันจึงเป็นไปในด้านต่างคนต่างอยู่มากยิ่งขึ้น ในทางกลับกันบุคลากรการศึกษามีความจำเป็นต้องทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยน เรียนรู้ แสดงความคิดเห็นร่วมกันภายในองค์กรมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แต่ทั้งนี้ผู้บริหารก็มีบทบาทสำคัญที่จะนำพาให้บุคคลในองค์กรดำเนินงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่องค์กรวางไว้ คุณลักษณะของผู้บริหารจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การบริหารนั้นมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในการจัดการศึกษาสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระหลัก และทักษะที่จำเป็น ภาระสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเอง คิดหากลยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กรให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสมและต้องเข้ามารับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอน ส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะทัดเทียมเป็นที่ยอมรับและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อ่าดอนกลอย, 2560, หน้า 6)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของผลลัพธ์ที่ได้จากระบบการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารและประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในด้านการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่จึงต้องมีคุณลักษณะที่มีความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ทางการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่โดดเด่น มีทักษะและบทบาทในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพการใช้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อใช้การกำหนดยุทธศาสตร์และนำไปสู่การปฏิบัติในอนาคต (ชัยยนต์ เพาพาน, 2559, หน้า 303) และคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ประกอบด้วย รักศรัทธา ภาคภูมิใจในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของความเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษามุ่งมั่นในการบริหารจัดการหลักสูตรและการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สร้างวัฒนธรรมคุณภาพและวัฒนธรรมประชาธิปไตยในการปฏิบัติงานโดยกระบวนการมีส่วนร่วม มีวินัย คุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพมีบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาสอดคล้องกับ Yukl (1998, pp. 145 – 154) ได้จำแนกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารออกเป็น 3 กลุ่ม คือ ด้านบุคลิกภาพ เป็นความสัมพันธ์กันระหว่างอารมณ์กับการแสดงออกบุคลิกภาพที่ดีจะมีผลดีกับการสร้างผลงานในสังคมบุคลิกภาพ ด้านการจูงใจ เป็นการสร้างแรงผลักดันภายในของบุคคลให้ปฏิบัติงานตามที่ต้องการหลักการพื้นฐานคือต้องให้ตรงประเด็นต้องทำอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่องบทบาทขั้นพื้นฐานของการจูงใจคือการอธิบายชี้แจงให้คนอื่นได้รู้จักเลือกวิธีการทำงานให้ประสบผลสำเร็จและด้านทักษะ องค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำอีกประการหนึ่งคือทักษะและประสบการณ์จะทำให้งานผู้นำประสบความสำเร็จและได้รับความนิยมชมชอบจากบุคคลอื่น ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องรู้จักตนเองรู้จักลูกน้องและรู้จักการพัฒนาตนเองเพื่อที่จะได้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถบริหารงานได้สำเร็จตามเป้าหมายของสถานศึกษาและสอดคล้องกับ ศุภมาส วิสัชนาม (2560, หน้า 2) กล่าวว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารนับว่า เป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จตามต้องการและมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะผู้บริหารทีมีคุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพความสามารถในการบริหารงานด้านวิชาการและความเป็นผู้นำนอกจากนี้การปฏิบัติตนของผู้บริหารยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานรวมทั้งขวัญและกำลังใจของครูด้วยซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กล่าวว่าผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีภาวะผู้นำสูงตลอดจนมนุษย์สัมพันธ์ซึ่งเป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องและความเป็นประชาธิปไตย หากผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานในองค์กร

แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นแขวงที่มีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุดในประเทศและมีพื้นที่กว้างใหญ่เป็นอันดับ 2 ของประเทศ ประกอบกับข้อมูลจำนวนเด็กในชนบทที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์ที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาภาคบังคับ ไม่ได้เข้าสู่ระบบการศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนด เนื่องจากปัญหาความยากจนและความไม่พร้อมของสถานศึกษาที่ไม่เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนการสอน จากแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อการจัดการศึกษาดังกล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา จึงมีนโยบายให้แผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต ดำเนินการสร้างโรงเรียนตัวแบบเพื่อสร้างให้นักเรียนเก่งและดีตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษา ดังนั้นบุคลากรที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งคือผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการเป็นผู้นำสถานศึกษานั้น ๆ การที่ผู้บริหารโรงเรียนจะนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์อาจจำเป็นต้องอาศัยทักษะทางการบริหาร (กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา, 2565, หน้า 12)

แผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต มีหน้าที่ในการจัดการศึกษา สามัญศึกษาคือการเรียนการสอนความรู้พื้นฐานทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยประถมศึกษามัธยมศึกษา ตอนต้น ตอนปลาย และใช้เวลาเรียนทั้งหมด สิบสองปี และในส่วนของการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาถัดจากชั้นประถมศึกษาขึ้นไปซึ่งมีหน้าที่ให้ความรู้ทั่วไปและ

ความรู้พื้นฐานที่จำเป็นเพื่อการเรียนต่อหรือการประกอบอาชีพตามความเหมาะสมมัธยมศึกษาประกอบด้วยมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีกำหนดเวลาเรียนสี่ปี มีหน้าที่ให้ความรู้พื้นฐานทางด้านภาษาลาว คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติและสังคม ระเบียบกฎหมาย ภาษาต่างประเทศ เทคนิค และวิชาชีพ มัธยมตอนปลายเป็นการศึกษาที่สืบต่อการเรียนการสอนจากมัธยมตอนต้นซึ่งมีกำหนดเวลาเรียนสามปี มีหน้าที่ยกระดับและขยายเนื้อหาที่ได้เรียนอยู่มัธยมศึกษาตอนต้นเพื่อให้มีความพร้อมในการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น (แผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต, 2565, หน้า 2)

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาที่มุ่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ให้มีคุณภาพและส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

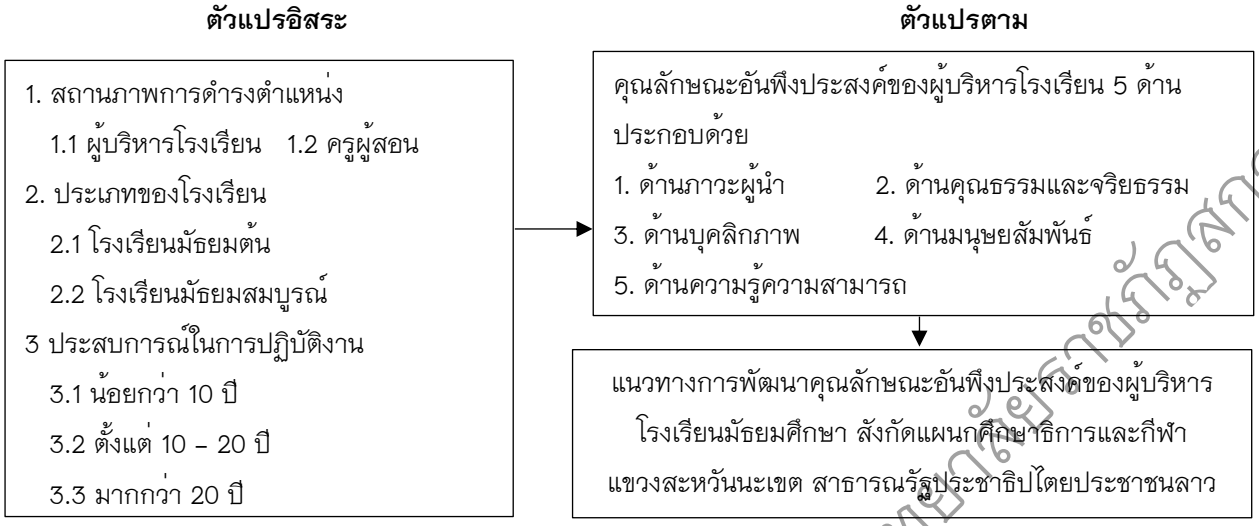

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 3,470 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 219 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,251 คน จากทั้งหมด 219 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต ปีการศึกษา 2567 จำนวน 341 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 140 คน และครูผู้สอน จำนวน 201 คน จากโรงเรียน 219 โรงเรียน

3. เครื่องมือเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 ด้าน มีค่าความชื่อมัน 0.658

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เสนอคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือหัวหน้าแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 341 คน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป ทำการประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t – test for Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาถ้าพบว่าคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านใดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวม ผู้วิจัยจะร่างวิธีการหรือแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนด้านดังกล่าวมาร่างเป็นแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมแล้วนำไปใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไป

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ โดยกำหนดประเด็นคำถามที่กำหนดขึ้นไว้เป็นกรอบในการสนทนาเพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในการหาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีจำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมและจริยธรรมและด้านความรู้ความสามารถ สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

3.1 ด้านภาวะผู้นำ

3.1.1 ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนาและการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 ผู้บริหารควรมีการประเมินทักษะและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อระบุจุดแข็งจุดที่ควรพัฒนาแล้ววางแผนการพัฒนาที่ชัดเจน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.1.3 ผู้บริหารควรมีโอกาสในการสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้นำคนอื่น ๆ

3.1.4 ผู้บริหารควรมีพี่เลี้ยงหรือโค้ชที่มีประสบการณ์ช่วยในการแนะนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของแต่ละบุคคล

3.1.5 ผู้บริหารควรเปิดรับการเปลี่ยนแปลงมีความยืนหยุ่นในการปรับตัว และการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษา

3.1.6 ผู้บริหารควรมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำพาทีมสู่การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการบริหารสถานศึกษา และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ช่วยพัฒนาภาวะผู้นำในระยะยาว

3.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม

3.2.1 ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการหรือเข้าค่ายในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร

3.2.2 ผู้บริหารควรเข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าวัดปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ

3.2.3 ผู้บริหารควรมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็วโปร่งใส่และสามารถตรวจสอบได้

3.2.4 ผู้บริหารควรยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม

3.2.5 ผู้บริหารควรแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนต้น

3.3 ด้านความรู้ความสามารถ

3.3.1 ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น

3.3.2 ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ตนเองเป็นผู้แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ทักษะในยุคดิจิทัล

3.3.3 ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ

3.3.4 ผู้บริหารควรมีพี่เลี้ยงหรือโค้ชที่มีประสบการณ์ช่วยในการแนะนำแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของตนเอง

3.3.5 ผู้บริหารควรเปิดรับการเปลี่ยนแปลง ปรับตัวให้มีความยืนหยุ่นและรับการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนเน้นให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับคณะครูและนักเรียนในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนด้วยความเต็มใจ มีการพบปะทักทายพูดคุย ยิ้มแย้มแจ่มใส กับบุคลากรในโรงเรียนและสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อน

ร่วมงานได้ดี และผู้บริหารเป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์และจิตใจ มีความสุภาพทั้งกาย วาจา โดยแสดงออกถึงการให้เกียรติต่อผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงาน รักษาระเบียบวินัย มีความซื่อสัตย์สุจริต และการควบคุมอารมณ์ วางตัวเป็นกลางอย่างสม่ำเสมอ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและผู้อื่น สอดคล้องกับผลการวิจัย แสงพอนไช สีวิไช (2561, หน้า 97) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมสมบูรณ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนตามทรรศนะของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมสมบูรณ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปัญญา บัวบาน (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี – ระยอง พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูกลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี – ระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของอรอนงค์ เทียบอุดม (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า

2.1 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนใกล้เคียงกัน สอดคล้องผลการวิจัยของ บุษบา คำนนท์ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พวงเพชร กลิ่นโสภณ (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงฤทธิ์ นามเหลา (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนและประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงานและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันและสอดคล้องผลการวิจัยของ อรอนงค์ เทียบอุดม (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า คุณลักษณะอังพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมมีความคล้ายคลึงกัน ดังนั้นไม่ว่าจะปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีประเภทต่างกันก็มีลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนคล้าย ๆ กัน จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พนิดา รัษฎาเพชร (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามประเภทของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรอนงค์ เทียบอุดม (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนากร วิจิตรานนท์ (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การปฏิบัติงานในโรงเรียนนั้นไม่ว่าจะมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน แต่ก็อยู่ภายใต้การบริหารจัดการของผู้บริหารคนเดียวกันในแต่ละโรงเรียน จึงทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุษบา คำนนท์ (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรอนงค์ เทียบอุดม (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนากร วิจิตรานนท์ (2565, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยรวมมี 3 ด้าน ที่ต้องได้รับการพัฒนา คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านความรู้ความสามารถ ดังนั้น

ควรมีการส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมด้านดังกล่าวให้อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมให้สูงขึ้น

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรมและจริยธรรม ในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนควรมีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในด้านดังกล่าวด้วยเพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาการบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียนได้

1.3 แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย

1.3.1 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ สัมมนาและการศึกษาดูงานเพื่อพัฒนาทักษะการเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง มีการประเมินทักษะและศักยภาพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อระบุจุดแข็งจุดที่ควรพัฒนาแล้ววางแผนการพัฒนาที่ชัดเจน สร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้นำคนอื่น ๆ มีพี่เลี้ยงหรือโค้ชที่มีประสบการณ์ช่วยในการแนะนำแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของแต่ละบุคคลและเปิดรับการเปลี่ยนแปลงมีความยืนหยุ่นในการปรับตัวและการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงจากการปฏิบัติงานในสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารควรมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำพาทีมสู่การคิดค้นนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการบริหารสถานศึกษา และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อความคิดสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้บุคลากรเสนอแนวคิดใหม่ ๆ ช่วยพัฒนาภาวะผู้นำในระยะยาว

1.3.2 ด้านคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการหรือเข้าค่ายในการเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับผู้บริหาร เข้าร่วมกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเข้าวัดปฏิบัติธรรมอยู่เสมอ และผู้บริหารควรมีจิตสำนึกที่ดี มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เสียสละ ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรวดเร็ว โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ยึดมั่นในจริยธรรมและยืนหยัดกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรม รวมทั้งควรแยกเรื่องส่วนตัวออกจากตำแหน่งหน้าที่และยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตน

1.3.3 ด้านความรู้ความสามารถ ผู้บริหารควรเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ การสัมมนา การศึกษาดูงาน และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เปิดโอกาสให้ตนเองเป็นผู้แสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองในทักษะใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น ทักษะในยุคดิจิทัล และสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ ควรมีพี่เลี้ยงหรือโค้ชที่มีประสบการณ์ช่วยในการแนะนำแนวทางการพัฒนาความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของตนเองและเปิดรับการเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้มีความยืนหยุ่นและรับการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรนำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยม ทั้ง 5 ด้าน ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และหน่วยงานอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา สปป.ลาว. (2565). *ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษา สปป. ลาว.* เวียงจันทร์: โรงพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.

ชัยยนต์ เพาพาน. (2560). *ภาวะผู้นำทางการศึกษาและนวัตกรรมทางการบริหารกระบวนทัศน์ใหม่ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.

ณรงค์ฤทธิ์ นามเหลา. (2560). *ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุษบา คำนนท์. (2559). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ในทัศนะของครูโรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปัญญา บัวบาน. (2565). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู กลุ่มสหวิทยาเขตชลบุรี 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี – ระยอง.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

พนิดา รัษฎาเพชร. (2564). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

พวงเพชร กลิ่นโสภณ. (2560). *คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายที่ 71 สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

สมหมาย อ่าดอนกลอย. (2560). การบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสาร. บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพิบูลสงคราม, 7*(1), 1 – 7.

แสงพอนไซ สีวิไซ. (2561). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามทรรศนะของ ครูผู้สอนในโรงเรียนประถมสมบูรณ์ แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

อรอนงค์ เทียบอุดม. (2565). *คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Yukl, G.A. (1998). *Leadership in Organization.* Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

Needs And Guidelines for Developing Digital Leadership of Secondary School Administrators In Savannakhet Province, Lao People's Democratic Republic.

เบดู สุทิลาด[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์[2] รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชชัย ไพรไหล[3]
Bedou Suthilat[1] Asst.Prof Dr Ploenpit Thummarat[2] Asst. Prof Dr Tawatchai Pailai[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต ปีการศึกษา 2567 จำนวน 348 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 87 คน และครูผู้สอน จำนวน 261 คน จาก 87 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากแบบใส่คืน (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแบบสอบถามสภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.549 – 0.907 ค่าความเชื่อมั่น 0.990 และแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.553 – 0.915 ค่าความเชื่อมั่น 0.969 และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ใช้สถิติที (t – test ชนิด Independent Samples) การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น แบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index; $PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า

1.สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยพิจารณาเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเอง

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น แนวทางพัฒนา ภาวะผู้นำดิจิทัล

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: เบดู สุทิลาด, besouthilat@gmail.com
รับเมื่อ 30 มีนาคม 2568 แก้ไข 23 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 24 พฤษภาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ทางดิจิทัล ด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล ด้านการเป็นผู้นำการสื่อสารทางดิจิทัล และด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี

4. ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ต้องพัฒนาคือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล และด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร โดยมีแนวทางพัฒนา ดังนี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ดิจิทัลชัดเจนและมีเป้าหมายในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในองค์กร 2) เข้ารับการอบรมและสัมมนาด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและแพลตฟอร์มดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับการบริหาร 3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดรับการเปลี่ยนแปลง และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้เทคโนโลยี

ABSTRACT

This research aimed to study, compare, assess needs, and develop guidelines for digital leadership of secondary school administrators in Savannakhet Province, Lao People's Democratic Republic. The sample consisted of 348 school administrators and teachers from secondary schools under the Savannakhet Provincial Education and Sports Department in the academic year 2024. Multi–stage random sampling was employed, resulting in 87 school administrators and 261 teachers from 87 schools. Simple random sampling with replacement (lottery method) was used. Data were collected using questionnaires and interviews. The questionnaires focused on digital leadership of secondary school administrators. The discrimination power of the current condition questionnaire ranged from 0.549 to 0.907, with a reliability of 0.990. The discrimination power of the desired condition questionnaire ranged from 0.553 to 0.915, with a reliability of 0.969. Statistical analyses included frequency, independent samples t – test, one – way ANOVA, and the Modified Priority Needs Index (PNI modified).

The findings revealed that:

1. The current state of digital leadership of secondary school administrators Very high level as for the desirable conditions, they are at the highest level.

2. Current and Desired State of Digital Leadership Among Secondary School Administrators According to the opinions of school administrators and teachers Current State: The digital leadership of secondary school administrators, when classified by position, school type, classified by school type and work experience, shows no significant differences overall. Desired State: When classified by position and work experience, there are no significant differences in the desired digital leadership qualities.

3. Results of the study on the needs of digital leadership of executives' Secondary schools by considering the priority of essential needs. Descending As follows: Digital vision, digital self – development. Supporting the use of digital technology in management, creating a learning culture. Digitally Digital Communication Leadership and Teaching and Learning Support Using technology

4. Guidelines for Developing Digital Leadership Among Secondary School Administrators based on the three most essentially needs, the development of digital leadership among secondary school administrators should focus on the following.1) Digital vision: Administrators should establish a clear digital vision and set goals for integrating digital technology within the organization. 2) Self – development in digital technology: Administrators should actively participate in training and seminars related to digital technologies and essential digital platforms for

school management. 3) Supporting digital technology in administration: Administrators should embrace change and create an environment conducive to the effective use of digital technology.

Keywords: Needs, Guidelines, Digital Leadership

ภูมิหลัง

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้ตั้งเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2021 – 2024) และแผนงบประมาณแห่งรัฐ (2021 – 2024) เป้าหมายด้านทรัพยากรมนุษย์ต้องการพัฒนาให้มีคุณภาพมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการการพัฒนา มีความสามารถในการค้นคว้า และใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้การผลิตและการบริการ และเพื่อก้าวไปสู่ระดับสากล ดังนั้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จึงเป็นปัจจัยสำคัญในการบรรลุเป้าหมาย เนื่องจากมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีบทบาทและเป็นกลไก สำคัญในการพัฒนาด้านต่าง ๆ ดังนั้นรัฐบาลจึงให้ความสำคัญต่อการศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และทัศนคติเกี่ยวกับการศึกษาในด้านคุณสมบัติศึกษา ปัญญาศึกษา พลศึกษา และแรงงานศึกษา เพื่อตอบสนองความต้องการของนโยบายกระทรวงศึกษาธิการและกีฬาได้มีการจัดสร้างแผนปฏิบัติงานแห่งชาติการศึกษาเพื่อทุกคน ที่เน้นหนักให้นักเรียนทุกคนได้เข้ารับการศึกษาในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา มีความสามารถในการค้นคว้า และใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้การผลิตและการบริการ (ศึกษาธิการประจำแขวงสะหวันนะเขต, 2564, หน้า 8)

การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นการดำเนินการต่าง ๆ ตามพันธกิจหรือภารกิจของสถานศึกษาทางด้านวิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคลและบริหารงานทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นหลักเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ที่เป็นประเด็นสำคัญของสถานศึกษาควรตระหนักในประเด็นนี้ให้มาก อีกทั้งผู้บริหารควรบริหารจัดการเพื่อส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนรู้และยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยยึดหลักธรรมาภิบาลเป็นสำคัญ ทั้งนี้การบริหารจัดการที่ดีต้องเกิดจากการรับรู้และร่วมมือของบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาทั้งหมด เพื่อสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียนผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีหลักการสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาระบบบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโดยใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารส่งเสริมให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร สื่อการเรียนรู้และบริการของสถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงและรวดเร็วโดยมีการวางแผนและดำเนินการพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลให้พร้อมไปสู่การดำเนินการให้บริการผู้เกี่ยวข้องต่อไป (ปุณณิฐฐา มาเชค, 2565, หน้า 47 – 62) ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำดิจิทัล เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์สามารถนำเทคโนโลยีมาพัฒนาสถานศึกษาเหมาะสมกับบุคลากรสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา มีความเข้าใจความก้าวหน้าของเทคโนโลยียอมรับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมเรียนรู้การนำแพลตฟอร์มมาใช้ในการบริหารเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้นำที่ใช้การสั่งการมาเป็นการโค้ชและให้คำแนะนำ มีความยืดหยุ่นในการบริหารงานใช้เทคโนโลยีมาเพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างสารสนเทศที่ใช้ร่วมกันได้ในหลายกลุ่มงานของสถานศึกษา ไม่สร้างภาระแก่บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำสารสนเทศที่ได้มาปรับปรุงและใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบได้ (จีระนันท์ มูลมาตร, 2564, หน้า 26)

ด้วยเหตุผลที่กล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ว่ามีความต้องการ

จำเป็นแต่ละด้านอย่าไร และมีแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนอย่างไร เพื่อนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลและเพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการบริหาร ในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับใด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แต่ละด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีลำดับเป็นอย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

4. เพื่อจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

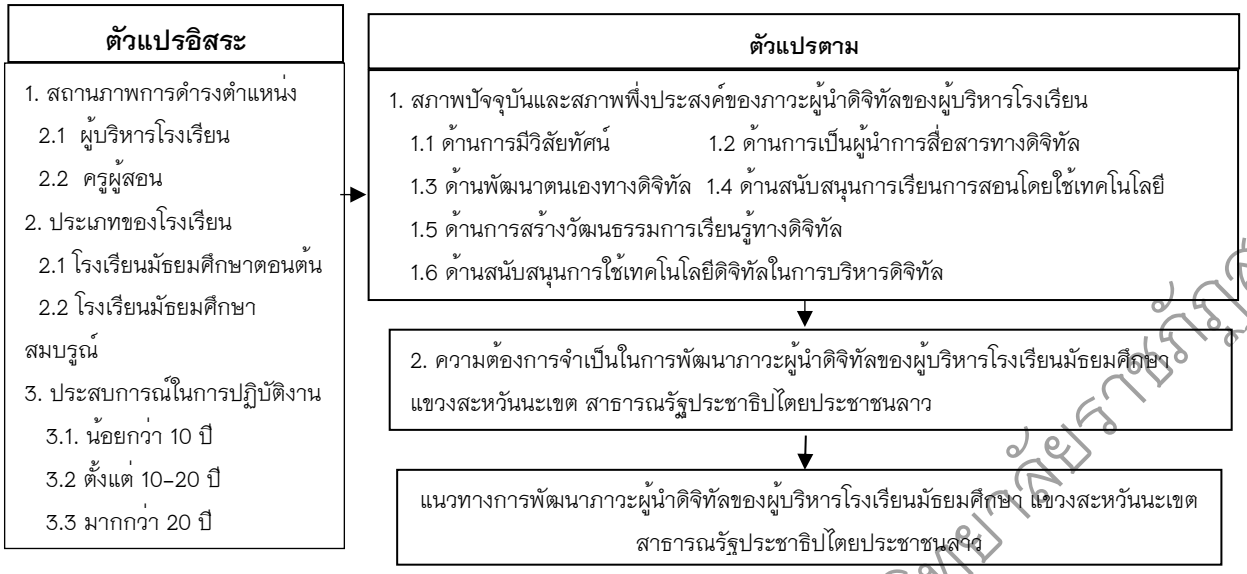

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมสังกัดแผนกศึกษาธิการและกีฬา แขวงสะหวันนะเขต ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้น 3,470 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 219 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,251 คน จากทั้งหมด 219 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 341 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 348 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 87 คน และครูผู้สอน จำนวน 261 คน จาก 87 โรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากแบบใส่คืน (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน แบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 6 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบบสบถามสภาพปัจจุบันมีอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.549 – 0.907 ค่าความเชื่อมั่น 0.990 และแบบสบถามสภาพพึงประสงค์มีอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.553 – 0.915 ค่าความเชื่อมั่น 0.969

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยแจกแบบสอบถามจำนวน 348 ฉบับ เก็บรวบรวมข้อมูล 348 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตราฐาน (S.D.) ค่าสถิติที ค่าสถิติเอฟ แบบความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ (Scheffe – Method) ในกรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และใช้วิธี LSD กรณีที่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และสถิติที่ใช้ในการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการเป็นผู้นำการสื่อสารทางดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล ด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร และด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล ด้านการเป็นผู้นำการสื่อสารทางดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล ด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี และด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง

2.1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน

2.2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน พิจารณารายด้าย พบว่า ด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

2.3.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตาประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่าง พิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตที่ระดับ 0.01 ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe (Scheffe Method) การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน เป็นรายคู่ โดยรวม พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ระหว่าง 10 – 20 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 20 ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 10 ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล และด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ระหว่าง 10 – 20 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 20 ปี มีระดับความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง $PNI_{modified}$ ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวโดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 0.089) ด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 0.078) ด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ($PNI_{modified}$ = 0.071) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 0.068) ด้านการเป็นผู้นำการสื่อสารทางดิจิทัล ($PNI_{modified}$ = 0.065) และด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ($PNI_{modified}$ = 0.063)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อธิปรายผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก จึงสอดคล้องตามสมมิฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า แผนกศึกษาแขวงรับผิดชอบติดตามตรวจตราประเมินผลการบริหารและคุ้มครอง การเรียนการสอน ทั่วแขวงนคร และการเคลื่อนไหวอื่น ๆ ของห้องการศึกษาเมืองเทศบาล โรงเรียนศูนย์ และสถาบันการศึกษาที่ขึ้นกับการคุ้มครองของตน ในการตรวจตราการศึกษาแขนงการศึกษาต้องได้แต่งตั้งพนักงานของตน เพื่อเป็นผู้ติดตามตรวจตราและประเมินผลการศึกษาให้เกิดคุณภาพทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุนันท์ ผิวผาง (2564, หน้า 97) เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ออระญา ปะภาวะเต และ บุญชม ศรีสะอาด (2564, หน้า 191) เรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของ ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด จึงสอดคล้องตามสมมิฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สังคมปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วก้าวไปสู่ สังคมยุคดิจิทัล เทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การที่จะก้าวทันการเปลี่ยนแปลงยุคดิจิทัลได้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัลมีทักษะ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรอบด้าน รวมทั้งอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาบุคลากร ให้สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมดิจิทัลมาเป็นกลไกสำคัญ ในการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ จึงส่งผลให้สภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สินีนาฏ ใสแจ่ม (2563, หน้า 79 – 80) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 พบว่า สภาพที่ควรจะเป็นโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ สุขแสน (2563, หน้า 192) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาภรณ์ ภูศร (2565, หน้า 141) เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวม พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงไม่สอดคล้องตามสมมิฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้นำดิจิทัลในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันในภาพรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุนันท์ ผิวผาง (2564, หน้า 103) เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ สุกสมพอน อะโนไท สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2568 ได้เสนอว่า ผู้บริหารโรงเรียนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้และพัฒนาทักษะดิจิทัลอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวและประสบความสำเร็จในยุคดิจิทัล

2.1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องตามสมมิฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารในปัจจุบันพบกับการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างสม่ำเสมอทั้งก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง และระหว่างดำรงตำแหน่ง ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกซึ่งคุณลักษณะความเป็นผู้นำดิจิทัลในด้านต่าง ๆ อย่างชัดเจน ส่งผลให้ครูผู้สอนมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจารุนันท์ ผิวผาง (2564, หน้า 103) เรื่อง ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า สภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ พิมมะสอน วอละยุด สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2568 ได้เสนอการพัฒนาตนเองทางดิจิทัลของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีดิจิทัลมีบทบาทสำคัญผู้บริหารควรเข้ารวมอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ

2.2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน โดยรวมพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน พิจารณารายด้าย พบว่า ด้านสนับสนุนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ทางดิจิทัลมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยม แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ได้รับการพัฒนาตนเองทางดิจิทัลอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การบริหารงานในโรงเรียนมัธยมต้น และมัธยมสมบูรณ์ ได้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ สอนวิไล อุพะมีไช สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2568 ได้ให้เสนอว่า

ผู้บริหารโรงเรียน ควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา

2.2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประเภทของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนอกจากผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมต้นและโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์ มีจำนวนครูผู้สอนแตกต่างกัน และยังมีงบประมาณสนับสนุนอยู่อย่างจำกัด จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนโรงเรียนมัธยมต้น และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมสมบูรณ์จำเป็นต้องแสวงหาความรู้ ทักษะด้านดิจิทัลใหม่ ๆ รวมทั้งเพื่อทำให้การบริหารงานเกิดความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ ตรงกับแผนยุทธศาสตร์ แผนนโยบายระเบียบกฎหมายของรัฐและนิติกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงศึกษาธิการและกีฬา แผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และนิติกรรมต่าง ๆ ของแขวงนคร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีรัตน์ รอดพ้น (2564, หน้า 36 – 37) เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร โรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ คูน สักบัวงา สัมภาษณ์, 14 มีนาคม 2568 ได้เสนอว่า การพัฒนาตนเองทางดิจิทัลของผู้บริหารควรศึกษาและเรียนรู้จากผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้ในการทำงาน และสอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ลัดดาวัน เนานาดี สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2568 ได้เสนอว่า ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล

2.3 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวม และรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาตนเอง เป็นประจำและต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้ง ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนมีเป้าหมายเดียวกัน ในการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการ บริหารงานในสถานศึกษาในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานจนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ และผู้บริหารโรงเรียนแสดงภาวะผู้นำดิจิทัลออกมาให้บุคคลอื่นเห็นอย่างชัดเจนจนทำให้ ไม่ว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจะปฏิบัติงานมากน้อยต่างกันก็ยังเห็นสภาพดังกล่าว ชัดเจนเหมือนกันจึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐิตา สงคแกว (2565, หน้า 60) เรื่อง ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.3.2 สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตาประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมไม่แตกต่าง พิจารณารายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เทคโนโลยีดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลง แบบก้าวกระโดด มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและเกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ อยู่เสมอ ซึ่งผลจาก การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน

และครูผู้สอนไม่ว่าจะปฏิบัติงานงาน มากน้อยต่างกันอย่างไรจะต้องปรับตัว เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรีรัตน์ รอดพ้น (2564, หน้า 36) เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนประชารัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง $PNI_{modified}$ในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากที่สุดใน 3 ด้าน คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล และด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้คือความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีลำดับที่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรวุฒิ ไชยสัตย (2566, หน้า 162) ได้ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 สรุปผลวิจัยว่า ความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำดิจิทัล ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 แต่ละด้านตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน มีลำดับที่แตกต่างกัน

4. ผลการหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ตามความความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จากการสรุปความคิดเห็น และสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร ได้ข้อสรุปแนวทางการพัฒนาใน 3 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วรวุฒิ ไชยสัตย (2566, หน้า 233 – 235) ได้ทำการศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้นำวิสัยทัศน์

ด้านเทคโนโลยีดิจิทัลให้ทุกคนในองค์การ
มีส่วนร่วมในการออกแบบวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และกลยุทธ์ไปในทิศทางเดียวกัน มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรอบรมพัฒนา ตนเอง และเสาะแสวงหาองค์ความรู้ใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน สร้างความ ตระหนัก สร้างแรงบันดาลในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมอยู่เสมอ สร้างเครือข่าย สังคมออนไลน์อย่างเป็นระบบ เพื่อใช้ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตลอดจน การตอบสนองการเปลี่ยนแปลงสังคมดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ที่จะช่วยให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาพัฒนา เพิ่มพูน ความรู้ ทักษะ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งใช้ดิจิทัลในการ ขับเคลื่อนการบริหารงานการศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

ด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล ผู้บริหารโรงเรียนเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการโครงสร้างและความสามารถในการใช้ดิจิทัล ด้านการมีวิสัยทัศน์ดิจิทัล ด้านการพัฒนาตนเองทางดิจิทัล และด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานได้

ด้านสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหาร ผู้บริหารโรงเรียนต้องบริหาร จัดการโครงสร้างพื้นฐาน รูปแบบการทำงานที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรเข้ารับการฝึกอบรม พัฒนาขีดความสามารถ เพิ่มพูน ทักษะความรู้ใหม่ ๆ ในการนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา และเป็นแนวทางให้สมาชิกทุกคนในองค์กร ได้มีแนวปฏิบัติที่ดีมากขึ้น โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นฐานในการพัฒนาองค์การ ตลอดจน นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุงระบบสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียนและชุมชน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้โดยมีการจัดการประชุม สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ออนไลน์กับสถานศึกษาหน่วยงานอื่น ๆ และชุมชน เป็นแบบอย่างที่ดีและพร้อมที่จะสนับสนุน หมั่นฝึกฝน และใช้งานทางสื่อเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้คล่องแคล่วและชำนาญ เพื่อนำไปสู่ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพทางเทคโนโลยีดิจิทัล

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา แขวงสะหวันนะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามผลการนำเอาความรู้ ตามคุณลักษณะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการและกีฬา สปป.ลาว. (2565). *ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการศึกษา สปป. ลาว.*เวียงจันทร์: โรงเรียนพิมพ์กระทรวงศึกษาธิการ.

กัญญารัตน์ สุขแสน. (2563). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนในเครือมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย.* ดุษฎีนิพนธ์ ศษ.ด. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.

จีระนันท์ มูลมาตร, ธาริณี ใจสะอาด, นงเยาว์ เรืองปัญส่ง, ภานุวัฒน์ สุวรรณมาโจ,รวิวรรณ สิทธิสุวรรณ, ธีรังกูร วรบำรุงกุล, และอรุณเกียรติ จันทร์ส่งแสง. (2564). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลทรานฟอร์เมชั่น. *วารสารคุณภาพชีวิตกับกฎหมาย, 17*(2), 21 – 32.

จารุนันท์ ผิวผาง. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. *วารสารรัชต์ภาคย์มหาวิทยาลัยนครพนม, 15*(39), 96 – 108.

ณัฏฐิตา สงคแกว. (2565). ภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. *Journal of the Association of Researchers, 27*(3), 49 – 64.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปุณณิฐฐา มาเชค. (2565). *การบริหารองคกร์ทางการศึกษาในยุคดิจิทัล.* ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์: มหาวิทยาลัยบูรพา.

วรวุฒิ ไชยสัตย. (2564). *ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียน (KSEC) ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

The Relationship between In–School Supervision and KSEC Student Learning Outcomes in Schools Under the Office of Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1

โอภาส พิพิธภัณฑ์[1] ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม[2] ดร.ฐปนีย์ นารี[3]
Opas Phiphithaphun[1] Dr.Surat Duangchatom[2] Dr.Thapanee Naree[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์และหาแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนในปีการศึกษา 2567 จำนวน 343 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 53 คน และครูผู้สอน จำนวน 237 คน จากจำนวน 53 โรงเรียน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยคุณภาพของแบบสอบถาม ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา มีอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.473 – 0.854 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .940 และผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง 0.310 – 0.802 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ .867 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันและจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: การนิเทศภายในสถานศึกษา ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียน (KSEC)

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[1]Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[2]Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[3]รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนสกลราชวิทยานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร
[3]Deputy of Director of Sakolrajwittayanukul School The Secondary Educational Service Area Office SakonNakhon
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: โอภาส พิพิธภัณฑ์, opas.ph66@snru.ac.th
รับเมื่อ 30 มีนาคม 2568 แก้ไข 23 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 24 พฤษภาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

4. ผลการเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน ขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการใช้ข้อมูลเป็นพื้นฐานในการวางแผนช่วยให้โรงเรียนสามารถกำหนดเป้าหมายและแนวทางได้อย่างแม่นยำ 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการปฏิบัติการนิเทศควรมีกระบวนการที่ชัดเจน ติดตามผลการประเมินผลอย่างชัดเจน และการใช้เกณฑ์ที่เหมาะสมในการประเมินเป็นสิ่งสำคัญ 3) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน โรงเรียนควรพัฒนาเครื่องมือประเมินที่หลากหลายและเหมาะสมเพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ครอบคลุมและสะท้อนผลลัพธ์ของผู้เรียนอย่างแท้จริง และ 4) ด้านการรายงานผลการนิเทศภายในสถาน มีการรายงานผลต้องมีการจัดระเบียบข้อมูลให้ชัดเจน เพื่อให้ครูและผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาการสอนในระยะยาว

ABSTRACT

This research aimed to examine, compare, determine the relationship, and establish guidelines for internal school supervision and KSEC learning outcomes in schools under Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 1. The research sample, obtained through multi-stage random sampling, consisted of 53 school administrators, 53 heads of academic affairs, and 343 teachers from 53 schools in the 2024 academic year. The research tools included a set of questionnaires and interview forms. The questionnaire assessing internal school supervision demonstrated discrimination power values ranging from 0.473 to 0.854, and the reliability of 0.940. The KSEC learning outcomes exhibited discriminative power values ranging from 0.310 to 0.802, with the reliability of 0.867. Statistics for data analysis were percentage, mean, standard deviation, One – Way ANOVA, and Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient.

The research results revealed that:

1. The internal school supervision, as perceived by participants, was overall at a high level.

2. The KSEC Learning outcomes in schools, as perceived by participants, were overall at a high level.

3. The internal school supervision, categorized by participants' positions and work experience, revealed no significant differences overall. When classifying by school sizes, statistically significant differences were found at the 0.01 level of significance.

4. The KSEC Learning outcomes in schools, classified by participants' positions, work experience, and school sizes, overall showed no differences. In terms of school sizes, the overall results showed differences at the 0.01 level of significance.

5. The relationship between internal school supervision and KSEC Learning outcomes, as perceived by participants, showed a positive relationship at the 0.01 level of significance.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. The guidelines for developing internal school supervision and KSEC learning outcomes consisted of four aspects: 1) Planning for Internal School Supervision. Using data as the foundation for planning enables schools to set goals and establish guidelines with accuracy. 2) Operations for Internal School Supervision. A clear and structured operational process for supervision, monitoring, and evaluation should be established, with the use of appropriate and well–defined evaluation criteria. 3) Monitoring and Evaluating Internal Supervision. Schools should develop diverse and appropriate assessment tools to collect comprehensive data that accurately reflects student learning outcomes; and 4) Report on Internal School Supervision. Report results should be organized for practical use by teachers and administrators to utilize the information in improving instructional practices over the long term.

Keywords: Internal School Supervision, KSEC Learning Outcomes

ภูมิหลัง

ปัจจุบันสังคมไทยอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้เป็นแรงขับเคลื่อนที่ผลักดันให้ทั้งภาครัฐและเอกชนมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ นำกระบวนการและวิธีการจัดการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้ติดต่อสื่อสารกันอย่างสะดวก สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว รวมถึงสถานศึกษาที่ต้องพัฒนาศักยภาพของตนไปสู่องค์กรนวัตกรรมเช่นกัน (จักภัทสรัณย์ ไตรรัตน์และสิรินธร สินจินดาวงศ์, 2563, หน้า 1905)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยในมาตรา 6 ว่าด้วยการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและมาตรา 10 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมาตรา 22 ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 3 – 5)

กระทรวงศึกษาธิการได้มีการพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ทั้งเอกสารหลักสูตรและการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติแล้วให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งเป็นที่ทราบกันว่าการบริหารงานวิชาการนั้นถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารสถานศึกษา ซึ่งการบริหารงานวิชาการนั้น ถือเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการต่าง ๆ ตลอดจนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนและก่อให้เกิดสมรรถนะสำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข เพราะสถานศึกษาจะมีมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาโดยพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการและจะสะท้อนให้เห็นถึงผลคุณภาพของบุคคลที่เป็นผลผลิตจากการจัดการศึกษาของแต่ละสถานศึกษาว่าเป็นอย่างไร (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559, หน้า 78)

ผลลัพธ์การเรียนรู้เป็นตัวบ่งบอกถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องรู้ เข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้ ภายหลังจากที่ได้สำเร็จกระบวนการ ในการเรียนรู้แล้วในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ รายวิชา หรือหลักสูตรผลลัพธ์การเรียนรู้จะมาพร้อมกับเกณฑ์การประเมินที่ระบุเกณฑ์ขั้นต่ำ ในขณะที่การให้คะแนนจะอยู่บนพื้นฐานของความตั้งใจที่อยู่นอกเหนือหรือภายใต้เกณฑ์นั้น ผลการเรียนรู้ต่างจากจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ซึ่งจุดมุ่งหมายการเรียนรู้นั้นจะให้ความสนใจกับผลสำเร็จมากกว่า

ความตั้งใจสอนของครูผู้สอน (Harvey, 2004, p. 41) ซึ่งตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ได้มีการกำหนดรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ได้มีการกำหนดลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย 4 ด้านได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล (กิตติชัย วัฒนานิกร, 2565, หน้า 36)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียน (KSEC) ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เนื่องจากการบริหารงานวิชาการมีความเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนโดยตรง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้ความสำเร็จและความสามารถของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอนต้องร่วมมือกันเริ่มตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผนการพัฒนาการเรียนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน ดังนั้นกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา จึงมีความสำคัญและจำเป็นที่ใช้เพื่อขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอันส่งผลต่อผู้เรียนให้เป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุขอย่างยั่งยืน

คำถามการวิจัย

1. การนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด
3. การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
4. ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. การนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร
6. แนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

3. เพื่อเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์ การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน

6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2,574 คน จากทั้งหมด 174 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, pp. 607 – 610 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 343 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 53 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 53 คน และครูผู้สอน จำนวน 237 คน จากโรงเรียน 53 โรงเรียน วิธีสุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน และตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำนวน 4 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านระบบ Google form ส่งข้อมูลไปที่ระบบ AMSS++ ของโรงเรียน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับประเด็นหลักของเนื้อหา การหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน หาค่าเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถิติทดสอบค่าเอฟแบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ หรือ LSD. วิเคราะห์ความแตกต่างเป็นรายคู่ตามความเหมาะสม และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

3. ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

3.1 การนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

3.2 การนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน

3.3 การนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน

4. ผลการเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

4.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน

4.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับสูง

6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเก็บข้อมูลและประเมินสภาพปัจจุบัน 2) ด้านการวางแผนการนิเทศภายในสถานศึกษา 3) ด้านการปฏิบัติการนิเทศภายในสถานศึกษา 4) ด้านการติดตามและประเมินผลการนิเทศภายใน 5) ด้านการรายงานผลการนิเทศภายในสถานศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรู้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพและให้ความสำคัญกับการพัฒนาช่วยเหลือ ส่งเสริมครูให้สามารถปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำงานเป็นทีม ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันขับเคลื่อนการศึกษาให้ประสบความสำเร็จ และใช้ความสามารถ เทคนิคและวิธีการในการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างถูกต้องเหมาะสม และจัดวางตัวบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหน่วยงาน อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภัคภร เลิศชัยวาณิช (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาได้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทั้งในระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับชั้นเรียน โดยผู้นิเทศได้ส่งเสริมให้ครูนำผลการประเมินการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและปัจจุบันข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ยื่นขอมีหรือเลื่อนวิทยฐานะ โดยข้าราชการครูต้องได้รับการประเมินทั้งในด้านผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการประเมินด้านผลงานทางวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพรนภา วัดน้อย (2565, หน้า 45) ได้ทำการวิจัยเรื่องกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก

3. การนิเทศภายในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

3.1 การนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้ความสำคัญและให้ความช่วยเหลือ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มประสบการณ์ สังเกตการณ์สอนเพื่อให้คำแนะนำให้นำผลจากการนิเทศติดตามมาใช้ในการแก้ไข ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ ทำให้ความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจนภพ ชาไมล์ (2561, หน้า 160) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.2 การนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลาง มีจัดงบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการประชุมอบรมพัฒนาบุคลากรที่ดี มีการจัดทำผลการประเมินแสดงความก้าวหน้า จัดให้มีการติดตามและประเมินผลการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จัดสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ เพื่อสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรวมถึงมีการพัฒนาตนเอง ซึ่งแตกต่างจากโรงเรียนขนาดเล็กที่มีบุคลากรน้อยกว่า ทำให้การนิเทศภายในของโรงเรียนมีระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของภัคภร เลิศชัยวาณิช (2566, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ขนาดของสถานศึกษาที่แตกต่างกันมีการนิเทศภายในสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 การนิเทศภายในสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ในการทำงานไม่ได้บ่งบอกถึงความแตกต่างทางด้านความคิด เนื่องจากการทำงานของครูจะมีแนวทางในการทำงานตามนโยบายภารกิจของโรงเรียนอย่างชัดเจน ถึงแม้ครูมีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ต่างก็ทำงานปฏิบัติภารกิจตามมาตรฐาน แนวทางของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจนภพ ชาไมล์ (2561, หน้า 160) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศภายในของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าโดยรวมไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า

4.1 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนและเชื่อว่าการนิเทศภายในสามารถช่วยให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพมากขึ้น และงานนิเทศการศึกษายังเป็นกระบวนการหนึ่งของการบริหารการศึกษาที่สำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาพฤติกรรมการสอนครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของครูผู้เรียนโดยเฉพาะการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอันเป็นจุดเน้นของการปฏิรูปการศึกษา และมีการส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวริษา เจียวิริยบุญญา (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหาร ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4.2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบริบทขนาดของโรงเรียนและความพร้อมในเรื่องการเรียนรู้ของผู้เรียนโรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในเรื่องงบประมาณทำให้สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในทุก ๆ ด้านอย่างครบถ้วนและสมบูรณ์ เช่น ด้านแหล่งเรียนรู้โรงเรียนขนาดใหญ่สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีหลากหลาย มีแหล่งเรียนรู้ที่เป็นสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ในขณะที่โรงเรียนขนาดเล็กมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณทำให้ไม่สามารถที่จะพัฒนาหรือสร้างแหล่งเรียนรู้ให้มีครบสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพีรวัฒน์ ทองเพชร (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามโรงเรียน โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

4.3 ผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าประสบการณ์ของครูผู้สอนในโรงเรียนส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพและเต็มตามศักยภาพ อาทิเช่นความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีได้ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรมจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของวริษา เจียวิริยบุญญา (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน

5. ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีนิเทศติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดี ผู้บริหารสถานศึกษาอาจจะส่งเสริมโดยการจัดอบรมเพื่อให้ครูผู้สอนมีความรู้ ความเข้าใจ เพื่อนำไปวางแผนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย มาตรฐาน และตัวชี้วัดของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้วางแผนในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งปัจจุบันเป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษา ครูผู้สอนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาได้รับการส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาให้มีคุณภาพ การศึกษาที่โรงเรียนจะต้องผ่านการนิเทศ วัดผลและประเมินผลเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา จึงทำให้ครูผู้สอนตระหนักในบทบาทและหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเจนภพ ชาไมล์ (2561, หน้า 163) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยทางการบริหารของโรงเรียน (X_t) กับการนิเทศภายในของโรงเรียน (Y_t) โดยรวมพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .742

6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการนิเทศภายในสถานศึกษากับผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนในโรงเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจในการบริหารการศึกษา มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการบริหารงาน มีความสามารถในการพูด การสร้างขวัญและกำลังใจ และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างบริสุทธิ์และยุติธรรม จะช่วยให้ครูปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติหน้าที่ครูหรือการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะหน้าที่ในด้านการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งในการในการจัดการศึกษา รวมถึงการที่ผู้บริหารช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู พร้อมสร้างเสริมกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดที่จะส่งผลต่อผลลัพธ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของพีรวัฒน์ ทองเพชร (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน เสนอแนะไว้ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ สร้างแรงจูงใจและจัดหาทรัพยากรให้สอดคล้องกับองค์กร มีการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารควรมีความรู้ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และสนับสนุนการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและ 3) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาวิชาชีพครู และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้วยกระบวนการ PLC

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สถานศึกษาควรจัดกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่มีความต่อเนื่องและชัดเจนในรูปแบบที่ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ได้จริง รวมถึงมีการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 ควรมีการพัฒนาทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนผ่านการอบรมหรือการพัฒนาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในสถานศึกษา

1.3 ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในการร่วมกันวางแผนและปรับปรุงกระบวนการนิเทศเพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างการสอนและการสนับสนุนการเรียนรู้

1.4 ควรมีการจัดทำระบบติดตามและประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลและใช้ผลลัพธ์ในการปรับปรุงกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.5 แนะนำให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา เช่น การใช้แพลตฟอร์มออนไลน์สำหรับติดตามความก้าวหน้าของครูผู้สอน และการจัดการข้อมูลผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความรวดเร็วในการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ผู้เรียนด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจริยธรรม และด้านลักษณะบุคคล เพื่อให้ได้ข้อมูลปัจจัยที่หลากหลาย

2.2 ควรมีการใช้เครื่องมือการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก หรือการสังเกตการณ์ เพื่อลดความเอนเอียงและเพิ่มความน่าเชื่อถือของข้อมูล

2.3 ควรมีการติดตามผลกระทบของการนิเทศภายในสถานศึกษาในระยะยาวว่ามีผลต่อการพัฒนาของผู้เรียนหรือประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

เจนภพ ชาไมล์. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.

พรนภา วัดน้อย. (2565). กระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, *7*(4), 45 – 59.

พีรวัฒน์ ทองเพชร. (2564). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ภัคภร เลิศชัยวาณิช. (2566). *การนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วริษา เจียวิริยบุญญา. (2564). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

The Relationship Between Creative Leadership of School Administrators and Competency of Learning Management in Digital Era of School Teacher Under Nakhon Phanom Secondary Educational Service Area Office

ธิปก อภัยโส[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สวัสดิ์ โพธิวัฒน์[2] รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร[3]
Thipok Apaiso[1] Asst. Prof. Dr.Sawat Pothivat[2] Assoc. Prof Dr.Chaiya Pawabutra[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ และหาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม การวิจัยมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย บุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ปีการศึกษา 2567 จำนวน 335 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.230 – 0.583 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.912 และข้อมูลเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล มีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.230 – 0.478 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.841 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าเอฟ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ตอนที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิแล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม อยู่ในระดับมาก
2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โดยรวม อยู่ในระดับมาก
3. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา

ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การจัดการเรียนรู้ของครู ยุคดิจิทัล

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2,3]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2,3]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ธิปก อภัยโส, thipok.ap66@snru.ac.th
รับเมื่อ 30 มีนาคม 2568 แก้ไข 23 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 24 พฤษภาคม 2568

4. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่าแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (rxtyt = 0.669) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลที่ควรได้รับการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารควรส่งเสริมจินตนาการโดยสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง ใช้นวัตกรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้ครูคิดนอกกรอบ สนับสนุนการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้าง กระตุ้นให้ครูและผู้เรียนคิดนอกกรอบและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ และ 3) ด้านการมียืดหยุ่น ผู้บริหารควรเปิดรับแนวคิดใหม่ ปรับตัวตามสถานการณ์ ใช้เทคโนโลยีเสริมการเรียนรู้ และบริหารงานอย่างยืดหยุ่นตามบริบทผู้เรียนและสังคมยุคดิจิทัล

ABSTRACT

The purposes of this research aimed to study, compare, analyze the relationship, and develop guidelines for enhancing the creative leadership of school administrators and the competency of learning management among teachers in the digital age within schools under the Nakhon Phanom Secondary Educational Service Area Office. The study consists of two parts. Part 1 examines the creative leadership of school administrators and the learning management competency of teachers in the digital age. The sample group comprises 335 personnel from schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Phanom for the academic year 2024, determined using Krejcie and Morgan's table and selected through cluster random sampling. The research instruments were five–point Likert scale questionnaires. The questionnaire on administrators' creative leadership showed discrimination values ranging from 0.230 to 0.583 and a reliability coefficient of 0.912. The questionnaire on teachers' instructional management competency in the digital era had discrimination values ranging from 0.230 to 0.478 with a reliability coefficient of 0.841. Data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, t – test, F – test, and Pearson's correlation coefficient. Part 2 focuses on developing guidelines for enhancing the creative leadership of school administrators and the competency of learning management among teachers in the digital era. This was achieved through expert interviews, followed by content analysis.

Research Findings

1. The overall level of creative leadership among school administrators was high.

2. The overall level of instructional competency of teachers in the digital era was high

3. Statistically significant differences were found in the levels of creative leadership based on administrators' positions and years of experience at the 0.01 level, and based on school size at the 0.05 level.

4. Statistically significant differences in teachers' instructional competency were found based on their positions and school size at the 0.05 level, and based on years of experience at the 0.01 level.

5. There was a moderate positive correlation (r = 0.669) between administrators' creative leadership and teachers' digital – era instructional competence, which was statistically significant at the 0.01 level.

6. There are three key areas for developing creative leadership among administrators that are positively related to teachers' instructional competence were identified: 1) imagination – administrators should foster an open and innovative environment, inspire out – of – the – box thinking, and encourage collaboration; 2) creativity – administrators should promote the integration of technology and innovation in learning design, support a culture of creative thinking, and empower teachers and students to produce digital works; and 3) flexibility–administrators should embrace new ideas, adapt to changing circumstances, utilize technology effectively, and manage in alignment with the needs of learners and the digital society.

Keywords: Creative Leadership, Teachers' Learning Management, Digital Era

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการพัฒนาประเทศ เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างศักยภาพของประชาชนทั้งในด้านความรู้ ความคิด และทักษะชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลซึ่งมีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ทันกับความต้องการของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ซึ่งไม่ได้มุ่งเน้นแค่การเรียนรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังเน้นไปที่การพัฒนาทักษะสำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการทำงานเป็นทีม (สุรศักดิ์ ปาเฮ, 2556, หน้า 2) ในบริบทของการจัดการศึกษาในปัจจุบัน ผู้นำทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่มุ่งเน้นการใช้จินตนาการควบคู่กับการคิดเชิงระบบอย่างละเอียดถี่ถ้วน ซึ่งส่งผลให้เกิดนวัตกรรมทางการจัดการเรียนรู้และการบริหารงานภายในสถานศึกษา ผู้นำลักษณะนี้จะสามารถจูงใจบุคลากรให้ร่วมมือกันทำงานด้วยความเต็มใจ พร้อมทั้งสนับสนุนให้ครูและนักเรียนเติบโตไปด้วยกัน (เจริญ สุระประเสริฐ, 2559, หน้า 6)

ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ยังต้องสามารถเชื่อมโยงการศึกษากับปัญหาและบริบทของสังคมไทยได้อย่างเหมาะสม และส่งเสริมให้โรงเรียนเป็น "องค์กรแห่งการเรียนรู้" (Learning Organization) ซึ่งนักเรียนมีโอกาสได้พัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์ผ่านกิจกรรมหลากหลายที่เปิดโอกาสให้แสดงออกอย่างมีความหมาย (จันจิรา น้ำขาว, 2562, หน้า 29)

การจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพเยาวชนตั้งแต่ระดับปฐมวัยอย่างมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม ซึ่งผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน (เพ็ญจันทร์ สินธุเขต, 2560, หน้า 107) ความเป็นโลกาภิวัตน์ในยุคดิจิทัลเกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว ส่งผลให้โลกเป็น "โลกไร้พรมแดน" โดยสามารถเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร และการสื่อสารได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น อีกทั้งการดำเนินชีวิตประจำวันของมนุษย์มีประสิทธิภาพและหลากหลายมากขึ้น ซึ่งเทคโนโลยีนับเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญของการเปลี่ยนแปลงนี้ (สุกัญญา แช่มช้อย, 2558, หน้า 43)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ จึงนำไปสู่ความสนใจของผู้วิจัยในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ซึ่งผลการศึกษาจะมีประโยชน์ต่อการวางแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พร้อมกับส่งเสริมการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และพัฒนาผู้เรียนให้สามารถอยู่ในโลกยุคใหม่ได้อย่างมั่นคง

คำถามของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

5. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

6. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานกับการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน

4. เพื่อเปรียบเทียบความสามรถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน ต่างกัน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามรถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

6. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดของการวิจัย

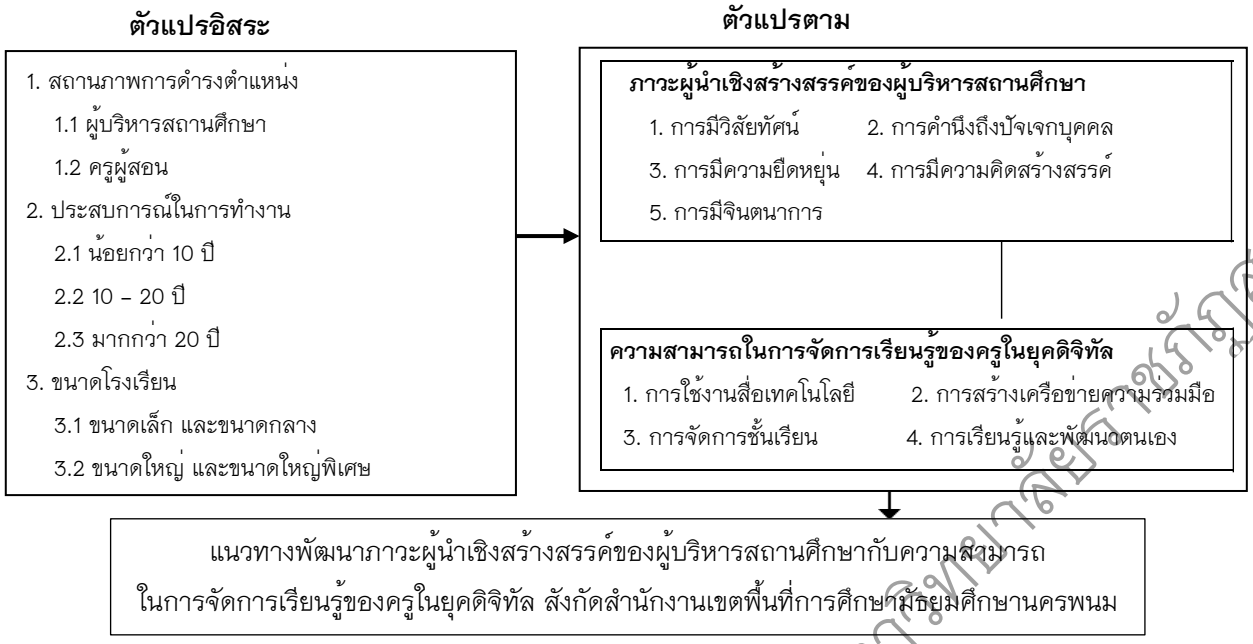

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (Population) ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 1,782 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 130 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,652 คน จากทั้งหมด 51 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย บุคลกรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ปีการศึกษา 2567 กำหนดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำโดยใช้ตารางการประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน Krejcic and Morgan (1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 317 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครูผู้สอน จำนวน 314 คน จากโรงเรียน 51 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) โดยทำการสุ่มได้จำนวน 1 สหวิทยาเขต คือ สหวิทยาเขตพระธาตุพนมเรณูนคร ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 21 คน และครูผู้สอน จำนวน 314 คน จาก 8 โรงเรียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคลากรของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทุกคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำนวน 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.912 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.230 – 0.583

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำนวน 4 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.841 และค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.230 – 0.478

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 339 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้แบบสอบถามออนไลน์ ในรูปแบบ google form โดยแนบลิงค์ (Link) หรือ คิวอาณ์โค้ด (QR – Code) เพื่อให้สะดวกรวดเร็วในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาให้ทราบ

3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จำนวน 335 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t – test) ใช้สถิติทดสอบค่าเอฟ (F – test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOWA) การทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe – Method) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson's Product Moment Coefficient) แปลค่าระดับความสัมพันธ์

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม โดยรวม อยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา (X_t) กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล (Y_t) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวก โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับปานกลาง (rxtYt = 0.669) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัลที่ควรได้รับการพัฒนา 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีจินตนาการ ผู้บริหารควรส่งเสริมจินตนาการโดยสร้างบรรยากาศที่เปิดกว้าง ใช้นวัตกรรม และสร้างแรงบันดาลใจให้ครูคิดนอกกรอบ สนับสนุนการทำงานเป็นทีม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และร่วมมือกับเครือข่ายภายนอกเพื่อพัฒนาการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้ สร้างวัฒนธรรมที่เปิดกว้าง กระตุ้นให้ครูและผู้เรียนคิดนอกกรอบและสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ และ 3) ด้านการมียืดหยุ่น ผู้บริหารควรเปิดรับแนวคิดใหม่ ปรับตัวตามสถานการณ์ ใช้เทคโนโลยีเสริมการเรียนรู้ และบริหารงานอย่างยืดหยุ่นตามบริบทผู้เรียนและสังคมยุคดิจิทัล

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพัฒนาองค์กรผ่านการมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน โดยมุ่งมั่นที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์และการมีส่วนร่วมจากสมาชิกในองค์กร สามารถปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล รวมถึงการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลเพื่อมอบหมายงานที่เหมาะสม ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของเตือนใจ สุนุกุล (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของธนาภรณ์ นีลพัทธนันท์ (2562, หน้า 20) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีการอบรมหรือเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างสม่ำเสมอ และนำความรู้ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติงานของครู มีการทำงานเป็นทีมและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชน มุ่งจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น งานวิจัยของ วีริยา ภูถาวร (2564,

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

หน้า 266 – 278) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาสำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปรียา ไตรยะขันธ์ และรชฎ สุวรรณกูฏ (2565, หน้า 931 – 943) ที่ ได้ทำวิจัยเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารต้องมีความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาแนวทางใหม่ ๆ และจินตนาการในการกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงาน เพื่อให้ทุกคนร่วมมือกันบรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยงานของของ เกศณี กฐินเทศ (2562, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีระภัทร พิมพ์คำ (2564, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนต่างกัน พบว่า สถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

4. การเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูยุคดิจิทัล พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียนในภาพรวม มีความแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูในยุคดิจิทัลนั้น ให้ความสำคัญของการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อออกแบบและพัฒนาหลักสูตร สร้างสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนทั้งในรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอนและบริหารจัดการชั้นเรียน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของสุปรียา ไตรยะขันธ์ และรชฎ สุวรรณกูฏ (2565, หน้า 931 – 943) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามสถานภาพระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหากจำแนกตาม

ขนาดโรงเรียนระหว่างโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความร่วมมือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านผู้อำนวยความสะดวก และด้านการคิดวิเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศกัญญา กดแก้ว (2558, หน้า 84 – 86) ได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนมจำแนกตามสถานภาพและขนาดโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่า สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนมโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

5. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุค มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางทุกคู่ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีการฝึกทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์นำแนวคิดใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาสถานศึกษา กระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้ครูและบุคลากรนำแนวคิดใหม่ ๆ มาพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และพัฒนาการปฏิบัติงานให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง สนับสนุนบุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ร่วมกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย และออกแบบการปฏิบัติงานที่เหมาะสมอันจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบในงานวิจัยของ จินตนา ดีดวงพันธ์ (2565, หน้า 193) ซึ่งพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูยุคดิจิทัล จำนวน 3 ด้าน ที่สูงที่สุด คือ 1) ด้านการมีจินตนาการ 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านการมีความยืดหยุ่น ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้พัฒนาตนเองในด้านดังกล่าว หรือมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำความรู้มาปรับใช้ในการบริหารงานต่อไป

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูยุคดิจิทัล ทั้ง 3 ด้าน มาส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของครูไปประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน การกำหนดนโยบาย เพื่อขับเคลื่อนภายในสถานศึกษาตามบริบทของตนเอง ให้ครูและบุคลากรเกิดการพัฒนาการจัดการ เรียนเรียนรู้ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 ผลการวิจัยครั้งนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการพัฒนาฝึกอบรมหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการฝึกอบรม สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมให้กับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบอื่นที่มีผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพิ่มเติมในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และโรงเรียนเอกชน

2.2 ควรศึกษาภาวะผู้นำรูปแบบอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล

2.3 ควรศึกษาการพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมและพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กุลชลี จงเจริญ. (2562). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นาเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 12*(1), 189 – 210.

เกศกัญญา กดแก้ว. (2558). *สมรรถนะของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.

เกศณี กฐินเทศ. (2562). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

จันจิรา น้ำขาว. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6.* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

จินตนา ดีดวงพันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เจนวจี ศิริสมบัติ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 7*(2), 573 – 586.

เจริญ สุระประเสริฐ. (2559). *ภาวะผู้นำของนายกองคการบริหารสวนตำบลในจังหวัดพิจิตร.* วิทยานิพนธ รป.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ซูไฮรี มะลีเป็ง (2565). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถนศึกษากับการบริหารงานด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

เตือนใจ สุนุกุล. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

บุศรา ปุณริบูรณ์. (2563). *องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พีระภัทร พิมพ์คำ. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เพ็ญจันทร์ สินธุเขต. (2560). การศึกษายุคนี้ (ยุคดิจิทัล) : Thailand 4.0. ลำปาง: *รายงานสืบเนื่องการประชุมวิชาการระดับชาติ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ครั้งที่ 3: 2560* "ครุศาสตร์วิจัย 2560/NACE2017: นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้".

รัตนา แปโค. (2567). *ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

วิจิตรา สำแดงไชย, ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, และไชยา ภาวะบุตร. (2565). การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล โรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 19 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. *วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 8*(1), 67 – 76.

วีริยา ภูถาวร (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างคุณลักษณะครูผู้นำในการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัลเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำหรับโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20. *Journal of MCU Nakhondhat, 8*(4), 266 – 278.

สุกัญญา แช่มช้อย. (2558). *ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนใน ศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16*(4), 216 – 224.

สุปรียา ไตรยะขันธ์ และรชฎ สุวรรณกูฏ. (2565). "สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการ จัดการเรียนรู้ของครูในยุคดิจิทัล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1". *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7*(3), 931 – 943.

สุรศักดิ์ เล็กวงษ์. (2563). *บทบาทภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

Needs And Guidelines for Developing the Effectiveness of Academic Administration in Small Schools Towards Excellence Under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2

ปานสิริ คงอุ่น[1] ดร.สุรัตน์ ดวงชาทม[2] ดร.ปัทมา จันทพันธ์[3]
Pansiri Khong-oon[1] Dr.Surath Duangtachom[2] Dr.Patama Janthapan[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 225 คน จำแนกเป็นกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน และครูผู้สอน จำนวน 185 คน จากโรงเรียน 100 โรงเรียน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วยแบบสอบถามความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สภาพปัจจุบันมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.365 – 0.943 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.950 และสภาพที่พึงประสงค์มี ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.568 – 0.951 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.995 ตามลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็นทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ t – test และ One – way ANOVA และการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[3]*เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร*
[3]*Secretary to the President of the PAO Mukdahan Provincial*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ปานสิริ คงอุ่น, pansiri29052534@gmail.com
รับเมื่อ 30 เมษายน 2568 แก้ไข 17 กรกฎาคม 2568 ตอบรับ 19 กรกฎาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าความต้องการจำเป็นโดยรวม 0.172 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($PNI_{modified}$ = 0.307) ด้านแผนงานวิชาการ ($PNI_{modified}$ = 0.262) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.243) ด้านหลักสูตร ($PNI_{modified}$ = 0.190)

5. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยนำค่าความต้องการจำเป็น ของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) ด้านการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กควรเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน 2) ด้านแผนงานวิชาการ การพัฒนาแผนงานวิชาการให้มีคุณภาพต้องใช้ความร่วมมือจากทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียน และ 4) ด้านหลักสูตร ควรประชุมชี้แจงแนวทางให้แก่ผู้พัฒนาหลักสูตรก่อนเริ่มการพัฒนา

ABSTRACT

The objective of this research was to study the current situation, the desirable condition, the needs, and the development guidelines for enhancing the effectiveness of academic administration in small schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2 toward excellence. The sample group included 225 participants, consisting of 40 school administrators and 185 teachers from 100 schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2 in the 2024 academic year. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table and selected using stratified random sampling. The research instruments were 5-point Likert scale questionnaires, covering needs assessment and development guidelines for academic administration in small schools. The discrimination index for the current condition ranged from 0.365 to 0.943 with a reliability coefficient of 0.950, and for the desirable condition, the discrimination index ranged from 0.568 to 0.951 with a reliability coefficient of 0.995. Data analysis employed percentage, mean, standard deviation, priority needs index ($PNI_{modified}$), t – test, and One – way ANOVA.

The research findings were as follows:

1. The current effectiveness of academic administration in small schools under the Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level.

2. The desirable effectiveness was at the highest level.

3. There were significant differences in the current state of academic administration effectiveness based on work experience, but not based on position or educational level

4. Needs assessment showed that the priority needs exceeded the average need value of 0.172. The top four prioritized needs were: Teaching and learning ($PNI_{modified}$ = 0.307), Academic planning ($PNI_{modified}$ = 0.262), Research for educational quality development ($PNI_{modified}$ = 0.243), Curriculum ($PNI_{modified}$ = 0.190)

5. The proposed development guidelines based on these needs include: 1) Teaching and Learning 2) Academic Planning 3) Research for Educational Quality Development and 4) Curriculum

Keywords: Needs Assessment, Effectiveness of Academic Administration Small Schools

ภูมิหลัง

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561 – 2580) มีเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ คือ “ประเทศไทย มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง” โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์มีเป้าหมาย การพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นคนดีเก่ง ดีและมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา รวมถึงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้วางกรอบ ทิศทางและเป้าหมายในการจัดการศึกษาของประเทศให้มีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด และการพัฒนาประเทศ ซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาเยาวชนไทยแห่งยุคศตวรรษที่ 21 คือ การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาถือว่าเป็นหัวใจของสถาบันการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานเลขาธิการสภา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 2) ทั้งนี้ การบริหารงานวิชาการที่จะให้ ประสบผลสำเร็จ ย่อมมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อันได้แก่ ปัจจัยด้าน ครูผู้สอน ปัจจัยด้านผู้ปกครอง และชุมชน ด้านงบประมาณ ปัจจัยด้านสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษา และปัจจัยที่สำคัญอีกปัจจัยหนึ่งคือปัจจัยด้านผู้บริหารเปรียบเสมือนบุคคลที่สำคัญในการขับเคลื่อน การศึกษา และเปรียบเสมือนแม่ทัพหน้าจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการ ทราบขอบข่าย และปฏิบัติภารกิจการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน (อธิวัฒน์ พันธ์รัตน์, 2562, หน้า 3)

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ถือว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจ เพราะการบริหารงานด้านวิชาการจะประสบผลสำเร็จได้มากน้อยจะอยู่รอดและมีความมั่นคงนั้นขึ้นอยู่กับประสิทธิผลด้านการบริหารงานวิชาการถ้าสถานศึกษาสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ก็จะสามารถดำเนินงานต่อไปได้อย่างเรียบง่าย ถ้าไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ก็จะสะท้อนออกมาในรูปแบบของผลสัมฤทธิ์และคุณภาพผู้เรียน หรือคุณภาพสถานศึกษาที่ตกต่ำ ประสิทธิผลเป็นเครื่องมือและเป็นตัวบ่งชี้ในการบริหารงานวิชาการ ถ้าสถานศึกษาบริหารได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ก็จะสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับผลที่ได้รับและผลสำเร็จของงานมีความเกี่ยวพันกับผลงานที่สถานศึกษาพึงประสงค์ จึงมีความสำคัญต่อสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นเพราะการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่ต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ กำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาและงานเกี่ยวข้อง กับกิจกรรมทุกชนิดของสถานศึกษา โดยเฉพาะการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 85) งานวิชาการของโรงเรียน ประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตร ของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา Hoy and Miskel (2007, p. 78) ได้เสนอแนวคิดว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาควรให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกในการบริหาร เพื่อนำพาโรงเรียนให้ก้าวหน้าไปสู่ มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ดังที่ (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2556, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา พิจารณาจาก คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรใหม่ให้มีความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ (ดอกฝ้าย ทัศเกตุ, 2553, หน้า 24) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาต้องนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการปรับปรุง

หลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัด และประเมินผลการศึกษาให้มีความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการตอบสนอง คุณภาพของสถานศึกษาผ่านการบริหารงานวิชาการที่ส่งต่อผู้เรียนโดยตรง ดังนั้น ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วม ในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผลและการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้โรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น

จากปัญหาดังกล่าวส่งผลในด้านประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ได้แก่ 1) ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนหนึ่งอยู่ในพื้นที่ลักษณะพิเศษที่มีพื้นที่ห่างไกลความเจริญ อยู่บนภูเขาสูง บนเกาะ ครูและนักเรียนมีปัญหาในการเดินทาง ทำให้ขาดผู้บริหารสถานศึกษา และจะเปิดรับการบรรจุแต่งตั้งผู้บริหารสถานศึกษาใหม่ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่ ขาดทักษะในการบริหารจัดการโรงเรียน และปัญหาอีกประการหนึ่งคือการอพยพเคลื่อนย้ายของประชากรวัยเรียนที่ย้ายติดตามผู้ปกครองไปรับจ้างทำงานต่างถิ่น ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ 2) ปัญหาด้านการเรียนการสอน พบว่าเมื่อครูไม่ครบชั้นเรียน และครูส่วนใหญ่ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบบูรณาการการสอนหลายชั้นเรียน ครูไม่สามารถสอนเต็มเวลาเต็มความสามารถ เนื่องจากมีภารกิจด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาเทียบเท่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ขาดสื่อ เทคโนโลยี ประกอบการเรียนการสอน และแหล่งเรียนรู้เนื่องจากมีงบประมาณจำกัดตามจำนวนนักเรียน จะเห็นได้จากปัญหาด้านคุณภาพการจัดการศึกษาค่อนข้างต่ำ นักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กทุกช่วงชั้นในทุกพื้นที่มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ต่ำกว่านักเรียนในโรงเรียนขนาดอื่น (คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2559, หน้า 4 – 5)

จากสภาพปัญหาการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจ ทำการวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดประสิทธิภาพและนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารและการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิผล

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู อยู่ในระดับใด

2. สภาพพึงประสงค์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู อยู่ในระดับใด

3. สภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

4. ความต้องการจำเป็นประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เป็นอย่างไร

5. แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ควรเป็นอย่างไร

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู

2. เพื่อศึกษาสภาพพึงประสงค์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู อยู่ในระดับใด

3. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน

4. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครู

5. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนและวิธีการ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 สภาพปัจจุบัน สภาพพึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2567 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา 82 คน ครูผู้สอน 461 คน รวมจำนวน 543 คน จาก 100 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2,ข้อมูล 10 มิถุนายน 2567)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2567 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงในบุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ได้ 225 คน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 225 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม(Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มครูผู้สอน โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2567 โดยแบ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 40 คน ครูผู้สอน จำนวน 185 คน รวมทั้งสิ้น 225 คน และติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล แล้วจึงนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation) ของ เพียร์สัน (Pearson) ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach' s Alpha coefficient) และการคำนวณระดับความต้องการจำเป็นใช้วิธี Modified Priority Needs Index ($PNI_{modified}$) โดยใช้สูตรดังนี้ $PNI_{modified} = (I - D) / D$

ระยะที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

เมื่อได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล การหาค่าความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการเรียงจากมากไปหาน้อยตามลำดับแล้วผู้วิจัยจะนำด้านที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าความต้องการจำเป็นโดยรวม ซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ลงพื้นที่ศึกษาดูงานเก็บข้อมูลภาคสนามในโรงเรียนที่มีความเป็นเลิศ (Best Practice) ในการ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

บริหารงานวิชาการจนสำเร็จเป็นที่ประจักษ์ กับผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ในรูปแบบของการศึกษาเอกสาร การสังเกตการณ์ การสอบถาม การพูดคุย การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก

2. สภาพที่พึงประสงค์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน

4. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าความต้องการจำเป็นโดยรวม 0.172 โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($PNI_{modified}$ = 0.307) ด้านแผนงานวิชาการ ($PNI_{modified}$ = 0.262) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.243) และด้านหลักสูตร ($PNI_{modified}$ = 0.190)

5. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนา ผู้วิจัยนำค่าความต้องการจำเป็น ของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ 1) ด้านการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กควรเน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน 2) ด้านแผนงานวิชาการ การพัฒนาแผนงานวิชาการให้มีคุณภาพต้องใช้ความร่วมมือจากทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 3) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การใช้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียน และ 4) ด้านหลักสูตร ควรประชุมชี้แจงแนวทางให้แก่ผู้พัฒนาหลักสูตรก่อนเริ่มการพัฒนา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับคำสัมภาษณ์ของ ประสิทธิ์ โกษาแสง (สัมภาษณ์เมื่อ 29 มีนาคม 2568) ได้เสนอว่าสถานศึกษาดำเนินการบริหารงานวิชาการตรงตามนโยบายของการจัดการศึกษา และแนวทางการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน รวมถึงสร้างความเข้าใจกับครูผู้สอนในการปฏิบัติงานวิชาการ

2. สภาพที่พึงประสงค์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัย สะท้อนให้เห็นว่า โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ยังต้องการได้รับการพัฒนาด้านการบริหารวิชาการในโรงเรียน เนื่องจากงานวิชาการเปรียบเสมือนภาระหลักของสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษาขนาดใดก็ตาม ดังนั้น การบริหารงานวิชาการ จึงมีความสำคัญและต้องมีการพัฒนาให้มีความก้าวหน้าและมีศักยภาพ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อยู่เสมอ สอดคล้องกับ นิรชร มีสุขโข (2550, บทคัดย่อ) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานวิชาการไว้ว่า งานวิชาการมี ความสำคัญสูงสุด จึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกระดับที่จะต้องสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเหลือ ครูผู้สอนทางด้านวิชาการทุกด้าน และเนื่องจากความสำคัญของงานวิชาการนี้เองที่ทำให้ควรได้รับ การบริหารจัดการที่ดีและมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลงาน คือ พัฒนานักเรียนที่เป็นทรัพยากรมนุษย์ของชาติที่มีความสำคัญให้เป็นคนเก่ง คนดี และเป็นประชากรที่มีศักยภาพของประเทศ

3. สภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน มีความแตกต่างกัน ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างผู้บริหารและครูมีเป้าหมายเดียวกันคือการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ให้นักเรียนดี เก่งและมีความสุข ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจวรรณ เหลวกูล (2561, บทคัดย่อ) พบว่า ตำแหน่งในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะองค์ความรู้ทางด้านการศึกษามีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งบทบาทของผู้บริหารและครูผู้สอน แนวคิดการทำงานและแนวปฏิบัติต่าง ๆ มีการวิเคราะห์สังเคราะห์การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีการอบรมส่งเสริมงานด้านการบริหารงานวิชาการให้กับผู้บริหารและครู ส่งผลให้มีมุมมองการทำงานด้านการบริหารงานวิชาการเป็นไปตามบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชลิดา เจริญชัย (2561, บทคัดย่อ) พบว่า ระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยรวม มีความแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ทั้งด้านนโยบาย กระบวนการ โครงสร้างและแนวทางการพัฒนาหลักสูตรมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่ยังขาดประสบการณ์ นอกจากนี้ยังมีโอกาสเข้าร่วมการตัดสินใจและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งแต่ 5 – 10 ปี และผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลาภรณ์ สุวรรณสัมฤทธิ์ (2564, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานนทบุรี พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงาน วิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นที่มีค่าความต้องการจำเป็นสูงกว่าค่าความต้องการจำเป็นโดยรวม โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อย 4 ลำดับ ดังนี้ ด้านการเรียนการสอน ($PNI_{modified}$ = 0.307) ด้านแผนงานวิชาการ ($PNI_{modified}$ = 0.262) ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.243) ด้านหลักสูตร ($PNI_{modified}$ = 0.190) ตามลำดับ

4.1 ด้านการเรียนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนาโดยจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน การบูรณาการวิชา และการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปภาวดี โพธิ์งาม (2559, หน้า 12) ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน หรือดูงานโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความพร้อมในการวางแผนการทำงานตามเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนเพื่อเป็น Best practice เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการมอบหมายงานในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสถานศึกษาของประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณค่า ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและชีวิตของนักเรียนให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่

4.2 ด้านแผนงานวิชาการ มีแนวทางพัฒนาโดยผู้บริหารวางแผนงานวิชาการให้มีคุณภาพต้องใช้ความร่วมมือจากทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน นอกจากนี้ยังต้องมีการวางแผนที่รอบคอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แผนงานวิชาการสามารถตอบสนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4.3 ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางพัฒนาโดยการใช้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียน การกำหนดนโยบายให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน เน้นการวิจัยที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการปรับวิธีการสอน และการประเมินผลการเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จตุฤทธิ์ สัมฤทธิ์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอบ้านไร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ด้านการบริหารงานวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพการศึกษา พบว่า ปัญหาสูงสุด คือการนำผลการวิจัยมาปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากครูยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารควร ส่งเสริมให้ครูศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเฉพาะแหล่งค้นคว้า ออนไลน์เช่น ทางระบบอินเตอร์เน็ต โดยส่งเสริมให้ครูดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน เปิดโอกาสให้ครู ศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียน สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองหาความรู้ด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

4.4 ด้านหลักสูตร มีแนวทางพัฒนาโดยการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพควรเป็นการทำงานร่วมกันของทุกภาคส่วน และคำนึงถึงบริบทของชุมชนและความต้องการของนักเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความยั่งยืนในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของซึ่งสอดคล้องกับ ลีลาวดี จีระเสมานนท์ (2555, บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอวังเหนือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 3 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มีการปฏิบัติในเรื่องนำหลักสูตรไปใช้ในการเรียนการสอนและบริหารจัดการใช้หลักสูตรได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งมีการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และโรงเรียนได้จัดทำโครงสร้างหลักสูตรที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายคุณลักษณะอันพึงประสงค์

5. แนวทางการพัฒนาความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุงของประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 4 ลำดับ ดังนี้

5.1 ด้านการเรียนการสอน มีแนวทางพัฒนาโดย 1) การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน 2) การบูรณาการวิชาการ และการใช้กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชน 3) จัดการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นและเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและชีวิตของนักเรียนให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่

5.2 ด้านแผนงานวิชาการ มีแนวทางพัฒนาโดย 1) การพัฒนาแผนงานวิชาการให้มีคุณภาพต้องใช้ความร่วมมือจากทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 2) การวางแผนที่รอบคอบและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้แผนงานวิชาการสามารถตอบสนองความต้องการและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ด้านวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางพัฒนาโดย 1) การใช้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียน 2) ควรเน้นการวิจัยที่ช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาผ่านการปรับวิธีการสอน 3) การประเมินผลการเรียนรู้เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและนักเรียนแต่ละกลุ่ม 4) จัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและบริบทของโรงเรียน 4. ด้านหลักสูตร มีแนวทางพัฒนาโดย 1) ประชุมชี้แจงแนวทางให้แก่ผู้พัฒนาหลักสูตรก่อนเริ่มการพัฒนา 2) ทบทวนปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักสูตรในปีการศึกษาที่ผ่านมา 3) พัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น 4) จัดทำหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน 5) ประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และพัฒนาแผนงานวิชาการรวมถึงการใช้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและชีวิตของนักเรียนให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคใหม่

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนมุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน และพัฒนาแผนงานวิชาการ รวมถึงการใช้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการสอนและการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะทั้งทางวิชาการและชีวิตของนักเรียนให้เติบโตอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านที่มีระดับความต้องการจำเป็นมาก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาได้ตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง

2.2 ควรมีการวิจัยติดตามผลการนำสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่พึงประสงค์แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อติดตามผลการนำเอาความรู้ไปใช้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2559). *รายงานของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา เรื่องการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก.* กรุงเทพฯ: สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ

ดอกฝ้าย ทัศเกตุ. (2553).*แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอแม่อาย จังหวัดเชียงใหม่* การศึกษาอิสระ ค.ม. เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

ปภาวดี โพธิ์งามและคณะ. (2559). *แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อธิวัฒน์ พันธ์รัตน์. (2562). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2007). Educational Administration: Theory – Research – Practice. Singapore: McGraw – Hill, Inc.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Effectiveness And Guideline for The Developing Budget Management Based on Good Governance of Princess Chulabhorn Science High Schools Under the Office of The Basic Education Commission

ธวัชชัย มันอาษา[1] ดร.สุรัตน์ ดวงชาชม[2] ดร.วรกัญญาพิไล แกระหัน[3]
Thawatchai monrsa[1] Dr.Surat Duangchathom[2] Dr.Worakanyapilai Kaerahan[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาประสิทธิผลและแนวทางพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกลุ่มตัวอย่างจำนวน 169 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 39 คน หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณจำนวน 13 คน หัวหน้างานการเงินจำนวน 13 คน หัวหน้างานบัญชีจำนวน 13 คน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์จำนวน 13 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 78 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75 สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบค่าเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Anova) หากพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจะทำการทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ Scheffe's Method

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านงานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ด้านงานการเงิน ด้านบัญชี และด้านงานพัสุดและสินทรัพย์ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: ประสิทธิผล แนวทางการพัฒนา การบริหารงานงบประมาณ ธรรมาภิบาล

[1]หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[1]Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[2]อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
[2]Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University
[3]รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร
[3]Deputy Director of of Mukdahan Primary Educational Service
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ธวัชชัย มันอาษา, m.thawatchai@pccm.ac.th
รับเมื่อ 30 เมษายน 2568 แก้ไข 17 กรกฎาคม 2568 ตอบรับ 19 กรกฎาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 2 ด้านมีดังนี้

4.1 ด้านงานการเงินควรมีกำหนดนโยบายโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านงานการเงินในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียนมีการกำกับ ติดตาม ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี

4.2 ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์ผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานงบประมาณต้องร่วมกันวางแผนปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานแงบประมาณต้องร่วมกันวางแผนผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากร

ABSTRACT

This research aims to study the effectiveness and developmental guidelines for budget administration based on the principles of good governance in Princess Chulabhorn Science High Schools under the Office of the Basic Education Commission. The sample group consisted of 169 individuals, including 39 school administrators, 13 heads of planning and budgeting, 13 heads of finance, 13 heads of accounting, 13 heads of procurement and assets, and 78 educational personnel. The research instruments were a questionnaire and an interview form using a rating scale. The reliability coefficient of the questionnaire was 0.75, The statistics used in the research included mean, percentage, standard deviation, and F – test through one – way analysis of variance (One – Way ANOVA). If significant differences in means were found, pairwise comparisons were conducted using Scheffe's Method.

The research results showed that:

1. The overall effectiveness of budget administration based on the principles of good governance in Princess Chulabhorn Science High Schools under the Office of the Basic Education Commission was found to be at a high level.

2. The effectiveness of budget administration based on the principles of good governance in Princess Chulabhorn Science High Schools under the Office of the Basic Education Commission, when classified by position status, was found to be significantly different at the .01 level. When considered by specific areas, it was found that in the areas of planning and budgeting, there were statistically significant differences at the .01 level among heads of planning and budgeting, heads of finance, and heads of procurement and assets. In the areas of finance, accounting, and procurement and asset management, school administrators were significantly different at the .05 level from heads of planning and budgeting, heads of procurement and assets, and educational personnel. Therefore, the findings support the stated hypothesis.

3. The effectiveness of budget administration based on the principles of good governance in Princess Chulabhorn Science High Schools under the Office of the Basic Education Commission, when classified by work experience, was found to be significantly different overall at the .01 level.

4. The guidelines for developing budget administration based on the principles of good governance in Princess Chulabhorn Science High Schools under the Office of the Basic Education Commission consist of two main areas as follows:

4.1 In terms of finance, there should be a policy and training program on finance to develop the school's operational potential, with supervision and monitoring. Administrators should be good role models or examples.

4.2 In terms of supplies and assets, executives and budget plan supervisors must work together to plan and discuss solutions to problems that arise. Executives and budget plan supervisors must work together to plan. Executives should create good understanding among personnel.

Keywords: Effectiveness, Guideline Developing, Budget Management Good Governance

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 เล่ม 134 ตอนที่ 49 ก ลงวันที่ 6 เมษายน 2560 หมวด 5 มาตรา 54 “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับ การศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมี คุณภาพที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง โดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย” และรัฐต้องให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม สนับสนุนให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 มาตรา 10 “การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” และหมวด 8 มาตรา 60 (1) “ให้รัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินให้กับการศึกษาในฐานะที่มีความสำคัญสูงสุดต่อการ พัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยจัดสรรเป็นเงินงบประมาณเพื่อการศึกษาในลักษณะเงิน อุดหนุนทั่วไปเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลที่เหมาะสมแก่ผู้เรียนการศึกษาภาคบังคับและ การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดโดยรัฐและเอกชนให้เท่าเทียมกัน” จากบทบัญญัติดังกล่าว รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นเงินอุดหนุนให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและหน่วยงานอื่นที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 14) มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ในคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี เก่งและมีความสุข

ปัจจุบันการบริหารงานงบประมาณ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ละโรงเรียนจะแตกต่างกันออกไป ตามบริบท เช่น ด้านการจัดสรรงบประมาณการเงินแต่ละไตรมาส ด้านการจัดเก็บเอกสารงานบัญชี ด้านการจัดการงานพัสดุและสินทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งปฏิเสธไม่ได้ว่าสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อการการบริหารงบประมาณ และยกระดับการบริหารงบประมาณของสถานศึกษา นอกเหนือจากสิ่งเหล่านี้แล้ว การมีหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้การทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษามีประสิทธิภาพที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาโดยตรง

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในวิจัยเรื่องประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จำเป็นในการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนวิทยาศาสตร์

จุฬาภรณราชวิทยาลัย อันจะนำไปสู่แนวทางการวางแผนและพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

คำถามของการวิจัย

1. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งที่ต่างกัน

3. เพื่อเปรียบเทียบสภาพประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

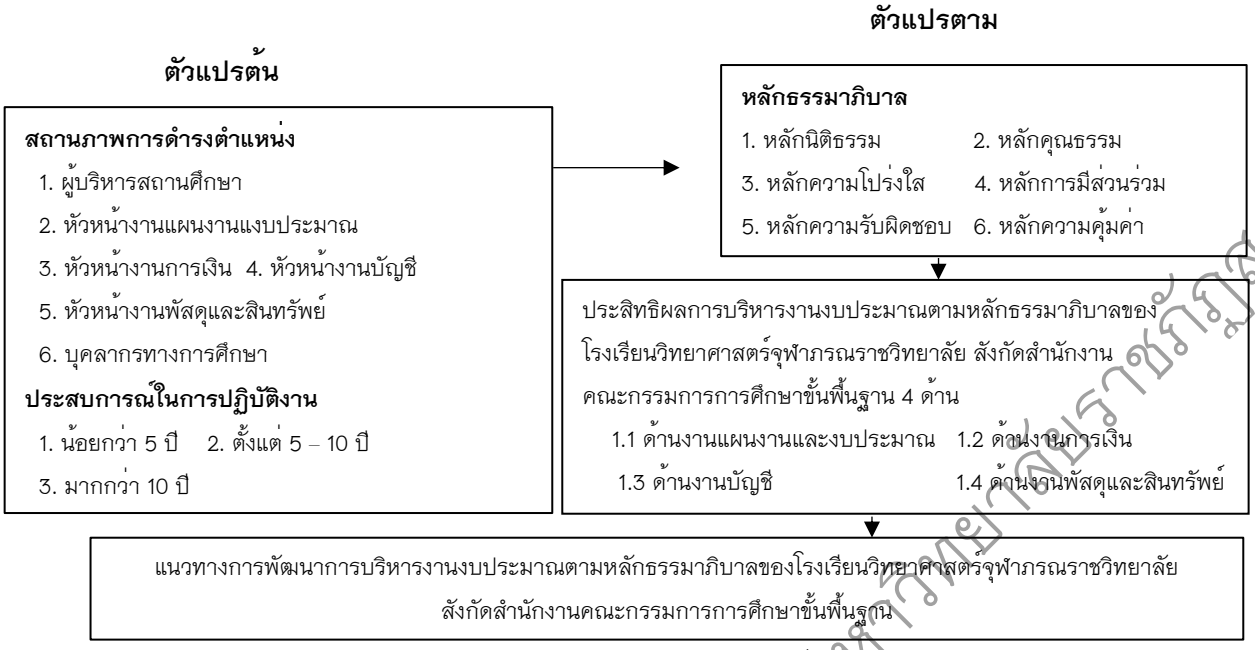

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 จำนวนทั้งสิ้นจำนวน 285 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 81 คน หัวหน้างานแผนงานและงบบประมาณจำนวน 18 คน หัวหน้างานการเงินจำนวน 18 คน หัวหน้างานบัญชีจำนวน 18 คน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์จำนวน 18 คน และบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 132 คนจำนวนทั้งสิ้นจำนวน 285 คนจากทั้งหมด 18 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย ปีการศึกษา 2567 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) ในวิจัยครั้งนี้จำนวน 169 คน จาก 13 โรงเรียนที่เป็นหน่วยการสุ่มโดยในแต่ละโรงเรียนผู้วิจัยกำหนดกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณจำนวน 1 คน หัวหน้างานการเงินจำนวน 2 คน หัวหน้างานบัญชีจำนวน 1 คน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์จำนวน 1 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive Selection) และสุ่มแบบง่าย (Sampling) บุคลากรทางการศึกษาที่รับผิดชอบงานดังกล่าวโรงเรียนละ 6 คน ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 13 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบขข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 การศึกษาสภาพประสิทธิผลในการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด และตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานด้านงบประมาณของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผ่านระบบ Google form โดยแนบลิงค์ (Link) หรือ คิวอาร์โค้ด (QR – Code) ส่งข้อมูลไปที่ระบบ AMSS++ ของโรงเรียน ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อรายการกับประเด็นหลักของเนื้อหา การหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน หาค่าเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค สถิติทดสอบค่าเอฟ แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านงานบัญชีและด้านงานแผนงานและงบประมาณอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือด้านงานพัสดุและสินทรัพย์และด้านงานการเงิน

2. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งพบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 โดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยหัวหน้างานแผนงานงบประมาณและหัวหน้างานบัญชีมีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.2 พบว่าหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์มีความคิดเห็นมากกว่าบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.3 พบว่าบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นมากกว่าหัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหัวหน้าหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงินมีความคิดเห็นมากกว่า หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.4 พบว่าบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นน้อยกว่ากับหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานบัญชีและผู้บริหารสถานศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

2.5 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นมากกว่ากับหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

3.1 โดยรวมพบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปีมีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มี ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3.2 พบว่าด้านงานแผนงานและงบประมาณผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการณ์ ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3.3 พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3.4 พบว่าด้านงานบัญชีผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการณ์ ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

3.5 พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

4. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ต้องได้รับการพัฒนา สรุปจากคำสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ มีจำนวน 2 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านงานการเงิน

4.1.1 ควรมีกำหนดนโยบายโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านงานการเงินในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป

4.1.2 ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี ให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินเห็นภาพลักษณ์ขององค์กรโดยใช้วิธีการสร้างความตระหนักและความเข้าใจในความเป็นใช้ทรัพยากรด้านการเงิน

4.1.3 ควรสร้างความตระหนักถึงอุดมการณ์เป้าหมายของ โรงเรียนในการใช้เงินงบประมาณให้บุคลากรทุกคน

4.2 ด้านงานพัสดุและสินทัพย์

4.2.1 ผู้บริหารและหัวหน้างานแผนงานแงบประมาณต้องร่วมกันวางแผน ปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

4.2.2 สร้างความตระหนักและความเข้าใจด้านงานพัสดุและสินทรัพย์

4.2.3 ผู้บริหารควรสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากร มีทักษะในการสื่อสาร การรับรู้ปัญหาร่วมกัน และแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

งบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานแผนงานและงบประมาณ ด้านงานบัญชี ในระดับมาก 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์และด้านงานการเงินตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศงานแผนงานและงบประมาณ งานพัสดุและทางการเงินละเอียดชัดเจน นโยบายการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัดโปร่งใสตรวจสอบได้ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเงินและควบคุมงบประมาณให้กับเจ้าหน้าที่การเงินจัด ให้มีการฝึกอบรมสัมมนาทั้งในและนอกโรงเรียนโรงเรียน มีระเบียบมาตรฐานการบริหารทรัพย์สิน รวมทั้งฐานข้อมูลสินทรัพย์ที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ สอดคล้องกับผลการวิจัยของเอกพร เสริฐสาย (2560, หน้า 221 – 223) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนค ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

1.1 ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านงานแผนงานงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศงานแผนงานและงบประมาณ งานพัสดุและทางการเงินละเอียดชัดเจน เปิดโอกาสให้บุคลากรทางการศึกษาในการมีส่วนร่วมประชุมจัดทำแผนงบประมาณ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระพงษ์ กำนกิ่ง (2560, หน้า 116)ได้ทำการวิจัย เรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ทั้ง 7 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการจัดทาและเสนอของบประมาณ รองลงมา คือ ด้านการระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารบัญชี

1.2 ประสิทธิผลและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านงานการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีนโยบายการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัดโปร่งใสตรวจสอบได้ส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเงินและควบคุมงบประมาณให้กับเจ้าหน้าที่การเงิน จัดให้มีการฝึกอบรมสัมมนาทั้งในและนอกโรงเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของกานดา แสนหูม (2566, หน้า 170 – 173) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริหารกับประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนมพบว่า ประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียนที่ต่างกันพบว่าจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน ดังนี้ 1) การสร้างเครือข่าย 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และ 3) การไว้วางใจต่อกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้าน ได้แก่การมีเป้าหมายร่วมกันจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ด้านได้แก่ ด้านการไว้วางใจต่อกัน ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

1.3 ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาด้านงานบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนจัดทำบัญชีการเงินถูกต้องและครอบคลุม การจัดทำบัญชีการเงินมีความชัดเจน และสามารถ ตรวจสอบได้ มีการประชุมชี้แจงเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจถึงผลประโยชน์ของการมีระบบการบริหารบัญชีให้กับบุคลากร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ รักษณาลี สุริหาร (2560, หน้า 158 – 159) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพและประสิทธิผลการบริหารงบประมาณของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า สภาพการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารงานงบประมาณหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงานงบประมาณและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะงานบริหารงบประมาณ จะมีกฎ ระเบียบ ตามกฎหมาย มีรูปแบบที่ชัดเจน เช่น ในงานพัสดุเป็นการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทาทะเบียนวัสดุ ครุภัณฑ์ การบริหารการเงินเป็นรายงานผลทางการเงิน และการบริหารบัญชีเป็นการจัดทำบัญชีต่าง ๆ ซึ่งงานเหล่านี้บุคลากรภายในโรงเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าความรู้ด้วยตนเอง และจัดทาเอกสารหลักฐานให้สอดคล้องกับงานที่ได้รับมอบหมาย

1.4 ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานพัสดุและบริหารทรัพย์สินของโรงเรียน มีระเบียบมาตรฐานการบริหารทรัพย์สิน รวมทั้งฐานข้อมูลสินทรัพย์ที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้เรื่องการบริหารพัสดุและ สินทรัพย์ให้กับบุคลากรทุกระดับในโรงเรียนโดยจัดให้มีการฝึกอบรม สัมมนาศึกษาดูงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพลชัย ชุมปัญญา (2560, หน้า 72 – 76) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร พบว่า สภาพที่เป็นจริงเกี่ยวกับการบริหารจัดการวิถีใหม่ตามหลัก ธรรมาภิบาลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสกลนคร ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่คาดหวังในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดและวีระพงษ์ ก้านกิ่ง (2560, หน้า 116 – 117) ได้ทาการวิจัยเรื่องภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสานักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงบประมาณโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งพบว่าโดยรวมพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหัวหน้างานแผนงานงบประมาณและหัวหน้างานบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับบุคลากรทางการศึกษาสำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ส่วนรายด้านด้านงานแผนงานและงบประมาณพบว่าหัวหน้างานแผนงาน

และงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กับบุคลากรทางการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาสำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกันด้านงานการเงิน พบว่าบุคลากรทางการศึกษากับหัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหัวหน้าหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับบุคลากรทางการศึกษา สำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกันด้านงานบัญชี พบว่าบุคลากรทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานบัญชีและผู้บริหารสถานศึกษา สำหรับคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับหัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำหรับคู่อื่นไม่แตกต่างกันดังนั้นเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยหัวหน้างานแผนและงบประมาณมีความคิดเห็นสูงกว่าทุกด้านเป็นเช่นนี้อาจเป็นหัวหน้างานแผนและงบประมาณมีความรู้ ความเข้าใจในสภาพการบริหารงานงบประมาณ เช่น หัวหน้างานแผนและงบประมาณเป็นผู้ปฏิบัติงานรวบรวมข้อมูล วางแผนงาน ร่วมแสดงความคิดเห็นในการใช้งบประมาณ จึงอาจทำให้หัวหน้างานแผนและงบประมาณนั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนอย่างดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผลการวิจัยของ วัชพงษ์ อุ้ยวงค์ (2561, หน้า 150 – 157) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่าประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการวิจัยของพงษ์พิพัฒน์ นารินรักษ์ (2563, หน้า 217 – 223) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีสถานภาพตำแหน่งพบว่า สถานภาพตำแหน่งแตกต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวม พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านงานแผนงานและงบประมาณ และด้านงานบัญชีผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการณ์ ปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้านงานการเงิน พบว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านงานพัสดุและสินทรัพย์พบว่า ผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี มีความคิดเห็นมากกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5 – 10 ปี เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาไม่มากและไม่น้อยจนเกินไป จึงอาจทำให้มองเห็นสภาพความเป็นจริงรวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานได้ชัดเจนในเรื่องของประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนจึงทำให้มีความคิดเห็นมากกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงฤทธิ์ นามเหลา (2560, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

พบว่า ประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน จำแนกตามที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกันทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการวิจัยของวัชพงษ์ อุ้ยวงค์ (2561, หน้า 150 – 157) ได้ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 พบว่าประสิทธิผลโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของ โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานแผนงานและงบประมาณ หัวหน้างานการเงิน หัวหน้างานบัญชี หัวหน้างานพัสดุและสินทรัพย์ และบุคลากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านงานบัญชี ด้านงานแผนงานและงบประมาณระดับมากที่ 2 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านงานพัสดุและสินทรัพย์และด้านงานการเงิน ตามลำดับในการบริหารงานงบประมาณให้เกิดประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำแผนงบประมาณสอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียน จัดทำข้อมูลสารสนเทศงานแผนงานและงบประมาณ งานพัสดุและทางการเงินละเอียดชัดเจน นโยบายการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัดโปร่งใสตรวจสอบได้สงเสริมการเรียนรู้ด้านการเงินและควบคุมงบประมาณให้กับเจ้าหน้าที่การเงินจัด ให้มีการฝึกอบรมสัมมนาทั้งในและนอกโรงเรียนโรงเรียน มีระเบียบมาตรฐานการบริหารทรัพย์สิน รวมทั้งฐานข้อมูลสินทรัพย์ที่เป็นปัจจุบัน ถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์

1.2 จากผลการวิจัยควรมีการพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านงานการเงินและด้านงานพัสดุและสินทรัพย์ ดังนั้นควรนำแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในด้านเหล่านี้ได้แก่ ควรมีกำหนดนโยบายโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการด้านงานการเงินในการพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานของโรงเรียน และมีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลเพื่อนำไปพัฒนาต่อไป ผู้บริหารควรเป็นต้นแบบหรือแบบอย่างที่ดี ให้ผู้ปฏิบัติงานด้านการเงินเห็นภาพลักษณ์ขององค์กร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรนำปัจจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านงานการเงินและด้านงานพัสดุและสินทรัพย์ ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยและโรงเรียนอื่น ๆ ต่อไป

2.2 ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสะท้อนถึงพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยของผู้บริหารสถานศึกษาและปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการบริหารงานงบประมาณตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาภรณราชวิทยาลัยต่อไป

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน กระทรวงศึกษาธิการ.* กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมกิจการศึกษา.

จิตรา แก้วมะ. (2563). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ทินกร ชอัมพงษ์. (2561). *การพัฒนารูปแบบการบริหารงานกีฬาแบบมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยราภัฏ.* วิทยานิพนธ์ ค.ด. นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

นฤมล สังข์ปาน. (2561). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ปัทมา ประทุมสุวรรณ. (2561). *ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ประภาษ จิตรักศิลป์. (2561). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนตามทัศนะของบุคลากรในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปพนสรรค์ โพธิพิทักษ์. (2560). *แนวคิดสู่การปฏิบัติการบริหารสถานศึกษา. นครสวรรค์:* คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

ภัสราวดี เกตุนะ.(2560). *การศึกษาสภาพการบริหารงานงบประมาณของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย.* การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.

วราภรณ์ ธนากูลจีรวัฒน์ (2560), ประสิทธิภาพการบริหารงานงบประมาณของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย, 9*(2), 304 – 318.

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2563). *ค่านิยมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ส่งเสริมการบริหารจัดการยุคดิจิทัล.* กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โฟร์เพซ.

วีระพงษ์ ก้านกิ่ง. (2560). *สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยกำแพงเพชร.

สัมมา รธนิธต์. (2560). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา.* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

Bozbayindir, F. (2019). *The relationship between the time management skills and cyberloafing behavior of school administrators*: A quantitative analysis. *Educational Policy Analysis and Strategic Research, 14*(3), 178 – 199.

Fred C. Lunenburg. (2010), *Systems of Budget Administration.* Focus on colleges, Universities, and school volume.Sam Houston State University. Brian Tracy. (2017). *Eat that Frog! (3rd ed.). กินกบตัวนั้นซะ! (ฉบับปรับปรุง).* (พรเลิศ อิฐฐ์), แปล) กรุงเทพฯ: วีเลิร์น.

Fred C. Lunenburg (2010, Abstract) (2010) Communication: The Process, Barriers, and Improving Effectiveness. Schooling, 1.

Jamie Frances Wagner (2015). *An analysis of the effects of financial education on financial literacy and financial behaviors.* Economics University of Nebraska.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม

Leadership of Administrators Affecting the Effectiveness of Teacher Performance in Public Vocational Education Institutions of Nakhon Phanom Province

ชนวีร์ ทองสุทธิ์[1] รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ[2] ดร.วรกัญญาพิไล แกระหัน[3]
Chanavee Thongsut[1] Assoc. Prof Dr.Sayan Boonbai[2] Dr.Worakanyapilai Kraehan[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา เปรียบเทียบ หาความสัมพันธ์ หาอำนาจพยากรณ์ และศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้จำนวน 205 คน แต่ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 18 คน และครูจำนวน 187 คน จากสถานศึกษาอาชีวภาครัฐในจังหวัดนครพนม จำนวน 4 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยเป็นแบบมาตราส่วนการประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ (t – test) ชนิด Independent Samples การทดสอบเอฟ (F – test) แบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOWA) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประเภทสถานศึกษา พบว่ามีความแตกต่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่พบความแตกต่าง
4. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและประเภทสถานศึกษา พบว่ามีความแตกต่าง จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่พบความแตกต่าง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[3]*รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร*
[3]*Deputy Director of of Mukdahan Primary Educational Service*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ชนวีร์ ทองสุทธิ์, chanavee.th@gmail.com
รับเมื่อ 18 มีนาคม 2567 แก้ไข 22 พฤษภาคม 2567 ตอบรับ 24 พฤษภาคม 2567

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับสูงมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r = 0.795)

6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู มี 4 ด้าน คือ ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา ด้านการเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$Y = 1.682 + (1.158X_2) + (-0.509X_1) + (-0.231X_5) + (0.219X_4)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

$$Z_Y = (1.404Z_{X2}) + (-0.622Z_{X1}) + (-0.208Z_{X5}) + (0.213Z_{X4})$$

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู มี 4 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีการคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้านเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารควรพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองโดยการเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวก กล้าคิด กล้าตัดสินใจ 3) ผู้บริหารควรเปิดรับแนวคิดใหม่ กล้าลองสิ่งแปลกใหม่ ส่งเสริมนวัตกรรมทางการบริหารที่ทันสมัย 4) ผู้บริหารควรสื่อสารแบบสองทาง รับฟังความคิดเห็นและใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม

ABSTRACT

The purposes of this research were to study, compare, identify relationships, determine predictive power, and propose guidelines for the development of administrators' leadership affecting the teachers' work effectiveness in public vocational institutions in Nakhon Phanom Province. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table (1970, pp. 607 – 610, as cited in Boonchom Srisasat, 2017, p. 43), resulting in a sample of 205 participants, including 18 administrators and 187 teachers from four public vocational institutions. The research instruments were five – level Likert scale questionnaires measuring administrators' leadership and teachers' work effectiveness. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, independent samples t – test, one – way ANOVA, Pearson's product – moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The research findings were as follows:

1. The overall leadership of the administrators was at the highest level.

2. The overall work effectiveness of teachers was also at the highest level.

3. There were significant differences in administrators' leadership based on position and institution type, but no significant differences based on work experience.

4. There were significant differences in teachers' work effectiveness based on position and institution type, but no significant differences based on work experience.

5. Administrators' leadership had a highly positive correlation with teachers' work effectiveness (r = 0.795).

6. Four leadership components significantly affecting teachers' work effectiveness at the .01 level were: analytical thinking for problem–solving, self – confidence, creative thinking, and effective communication.

The raw score regression equation was:

$Y = 1.682 + (1.158_{X2}) + (-0.509X_1) + (-0.231X_5) + (0.219X_4)^{**}$

The standardized score regression equation was:

$Z_Y = (1.404Z_{X2}) + (-0.622Z_{X1}) + (-0.208Z_{X5}) + (0.213Z_{X4})^{**}$

7. The proposed guidelines for leadership development include 1) Promoting well – rounded analytical thinking for effective problem – solving 2) Enhancing self – confidence through a positive mindset and decisiveness 3) Encouraging openness to new ideas and innovative administrative practices 4) Strengthening two – way communication and appropriate communication channels.

Keywords: Administrators' Leadership, Effectiveness of Teacher Performance

ภูมิหลัง

ระบบการศึกษาในศตวรรษที่ 21 กำลังเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนมากขึ้น ทั้งในด้านบริบททางเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2565, ออนไลน์) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของตลาดแรงงาน และแนวโน้มของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทำให้สถานศึกษาต้องปรับตัวอย่างมีพลวัตมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในระดับอาชีวศึกษา ซึ่งมีหน้าที่ผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีทักษะเฉพาะทาง เพื่อรองรับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมการบริการ และภาคเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (นิรุตต์ บุตรแสนลี, 2565, หน้า E – H)

แนวคิดภาวะผู้นำทางการศึกษา (Educational Leadership) เป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่งใช้อิทธิพลทางสังคมต่อสมาชิกในองค์กร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีองค์ประกอบที่หลากหลาย อาทิ ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งล้วนมีบทบาทในการวางแผนพัฒนา และติดตามผลการดำเนินงานของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ รวมทั้งสนับสนุนการเรียนรู้ของครูและนักเรียนอย่างมีเป้าหมาย โดยเฉพาะในบริบทของการอาชีวศึกษา ภาวะผู้นำที่เน้นการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร (Leithwood et al., 2006, pp. 4 – 6; Bush, 2019, p. 5)

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู คือดัชนีชี้วัดสำคัญที่สะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งครูที่มีประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน จะสามารถจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ พัฒนาทักษะชีวิต และบ่มเพาะคุณธรรมจริยธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสำนักงาน ก.ค.ศ. ได้กำหนดองค์ประกอบการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูไว้ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา และด้านวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งเป็นกรอบแนวทางในการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูอย่างรอบด้าน (สำนักงาน ก.ค.ศ., 2564, หน้า 2)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก งานวิจัยทั้งในและต่างประเทศหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารที่สามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ แก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สร้างแรงบันดาลใจ และส่งเสริมการทำงานเป็นทีม จะช่วยให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ และมีความผูกพันกับองค์การมากยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน (Robinson, Lloyd, & Rowe, 2008, p. 663)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม โดยเน้นวิเคราะห์ภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ อาทิ การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร วิสัยทัศน์ ความคิดสร้างสรรค์ และแรงบันดาลใจ ว่ามีผลต่อการปฏิบัติงานครูในแต่ละด้านเพียงใด เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำที่เหมาะสมและยกระดับคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ได้อย่างยั่งยืน

คำถามของการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม อยู่ในระดับใด

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

4. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

6. ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านใดบ้างที่มีอำนาจพยากรณ์ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม

3. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

4. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลการการปฏิบัติงานของครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม

6. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

7. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม

กรอบแนวคิดการวิจัย

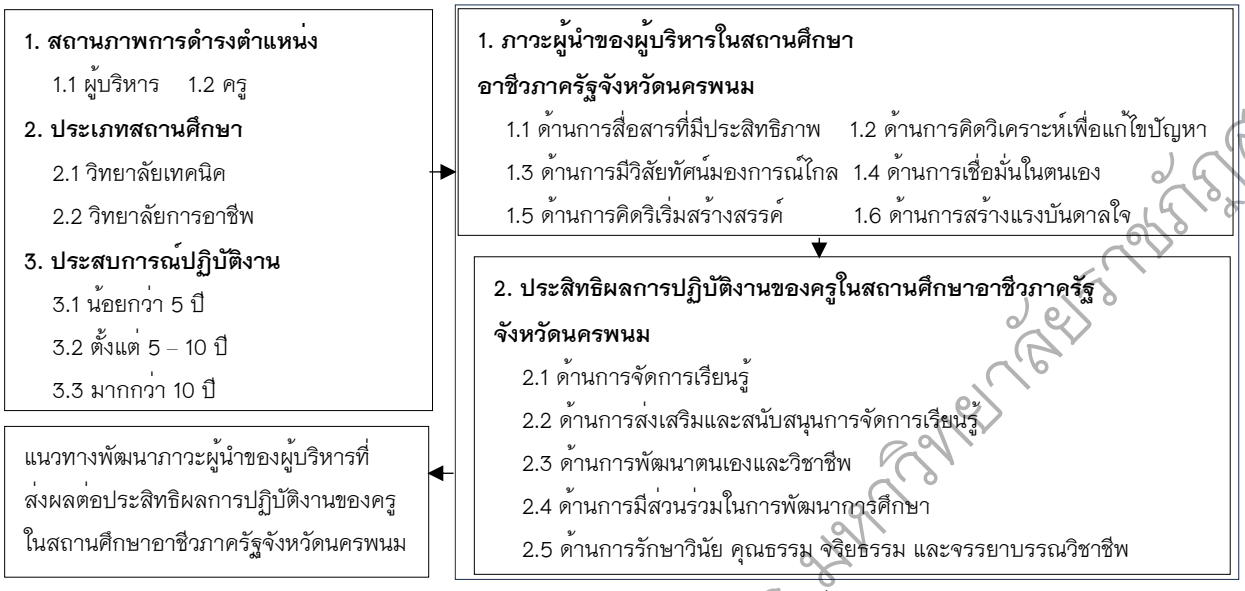

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 18 คน และครู จำนวน 219 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 237 คน จากสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม (สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม, 2567)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้บริหาร จำนวน 18 คน และ 2) กลุ่มครู จำนวน 187 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 205 คน จากสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม ปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร ใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง Judgement sampling (Patton, 2002, p. 230) จากสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม ตามเกณฑ์คุณสมบัติของตำแหน่ง คือ ผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัย และรองผู้อำนวยการวิทยาลัย ได้กลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำนวน 18 คน

2. กลุ่มตัวอย่างครู ได้มาจากการเปิดตารางของ Krejcie & Morgan (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607 – 610, อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ตามจำนวนครูที่มีในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม ได้กลุ่มตัวอย่างครู จำนวน 187 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม (Questionnaires) จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย สถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม จำนวน 6 ด้าน โดยจะมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จาก มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับ ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม จำนวน 5 ด้าน ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม เป็นแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างเพื่อถามตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย

2. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบจำนวนการตอบกลับแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างการวิจัย จนครบจำนวน 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ t – test ชนิด Independent Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product – Moment Correlation Coefficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) จำแนกตาม ประเภทสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p > .05$) ในทุกด้าน โดยไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

4. การเปรียบเทียบประสิทธิผลการการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า จำแนกตาม สถานภาพการดำรงตำแหน่ง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในทุกด้าน ($p < .01$) จำแนกตาม ประเภทสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกันในทุกด้าน ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูมีความใกล้เคียงกัน โดยไม่ขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการปฏิบัติงาน

5. ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก กับประสิทธิผลของครู ($r = 0.881$, $p < .01$) แสดงว่า หากภาวะผู้นำของผู้บริหารสูงขึ้นจะส่งผลให้ประสิทธิผลของครูเพิ่มขึ้นตามอย่างมีนัยสำคัญ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

6. อำนาจพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม มีจำนวน 6 ด้าน มีภาวะผู้นำ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา (X_2) ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (X_1) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (X_5) และด้านความเชื่อมั่นในตนเอง (X_4) มีอำนาจพยากรณ์ร่วมกันต่อประสิทธิผลของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$Y = 1.682 + (1.158X_2) + (-.509X_1) + (-.231X_5) + (.219X_4)$$

และสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$ZY = (1.404Z_{X2}) + (-.622Z_{X1}) + (-.306Z_{X5}) + (.276Z_{X4})$$

7. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู มี 4 ข้อ ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรมีการคิดวิเคราะห์อย่างรอบด้านเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผู้บริหารควรพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองโดยการเสริมสร้างทัศนคติเชิงบวก กล้าคิด กล้าตัดสินใจ 3) ผู้บริหารควรเปิดรับแนวคิดใหม่ กล้าลองสิ่งแปลกใหม่ ส่งเสริมนวัตกรรมทางการบริหารที่ทันสมัย 4) ผู้บริหารควรสื่อสารแบบสองทาง รับฟังความคิดเห็นและใช้ช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม ทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับจากค่ามากที่สุดไปหาน้อยที่สุดได้ดังนี้ ด้านการเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา และด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม มีภาวะผู้นำทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารมีความตระหนักถึงบทบาทของตนในฐานะผู้นำ มีความมั่นใจในตนเอง สื่อสารได้ดี มีวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจ คิดวิเคราะห์แก้ปัญหาเก่ง และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งสะท้อนถึงการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการบริหารที่มีเป้าหมายชัดเจน และการสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความร่วมมือและนวัตกรรมในองค์กร สอดคล้องกับการวิจัยของ ประชา เสริมสกุล (2565, หน้า 105) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร ซึ่งสรุปว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การวางแผน และการแสดงออกอย่างเชื่อมั่นในตนเอง ส่งผลเชิงบวกต่อความร่วมมือของครูในการพัฒนาการเรียนการสอนและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับการวิจัยของ กัญญา หมอกกลาง และนิพนธ์ วรรณเวช (2566, หน้า 89 – 90) ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การบริหารสัมพันธภาพระหว่างบุคคล และการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรค ล้วนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนให้ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิผล

2. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม พบว่า ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยเฉพาะด้านการรักษาวินัย คุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

การศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีความรับผิดชอบและความเป็นมืออาชีพของครู นอกจากนี้ยังมีความโดดเด่นด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ทั้งหมดนี้เกิดจากการสนับสนุนของผู้บริหาร การพัฒนาตนเองของครู และความมุ่งมั่นในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ ประชา เสริมสกุล และคณะ (2565, หน้า 110) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร ซึ่งพบว่า ครูในสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่มีผู้บริหารแสดงภาวะผู้นำแบบเน้นคุณธรรมและการมีส่วนร่วม จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิผลในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านความรับผิดชอบและการพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งแสดงถึงความเป็นมืออาชีพของบุคลากรภายในสถานศึกษา นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับเอกสารทางวิชาการของ ไชยา ภาวะบุตร (2565, หน้า 25) ในหนังสือเรื่อง การบริหารจัดการศึกษายุคเปลี่ยนผ่าน การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เน้นว่าการสร้างคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืนนั้น จำเป็นต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะในด้านวินัย คุณธรรม และความรับผิดชอบ ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สะท้อนความเป็นครูมืออาชีพที่แท้จริงในยุคปัจจุบัน

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษา และประสบการณ์ในปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน โดยครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยรวมสูงกว่าผู้บริหาร และมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในทุกด้าน ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ครูมองว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารในเชิงบวกมากกว่า เพราะพวกเขาเห็นผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมและได้รับประโยชน์โดยตรงจากการบริหาร ขณะที่ผู้บริหารเองรับรู้ถึงข้อจำกัดและความท้าทายที่ซ่อนอยู่ จึงประเมินตนเองต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา เสริมสกุล และคณะ (2565, หน้า 18) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร ที่พบว่ากลุ่มครูมีระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารในบางด้านสูงกว่าผู้บริหาร โดยเฉพาะในภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและแบบเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจสะท้อนถึงการที่ครูมีความคาดหวังและรับรู้ผลการบริหารโดยตรงจากผู้บริหาร

3.2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 – 0.01 ทุกด้าน โดยวิทยาลัยเทคนิคมีค่าเฉลี่ยโดยรวม ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยของวิทยาลัยการอาชีพ และสูงกว่าทุกด้าน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน วรชินา (2564, หน้า 19) ที่ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยในเครือข่ายพรเพชรกรุ๊ป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ซึ่งระบุว่า ผู้บริหารของวิทยาลัยขนาดใหญ่มีระดับภาวะผู้นำในด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการบริหารเชิงรุก ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างขนาดโครงสร้าง และระบบของสถานศึกษากับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหาร นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nita Kanya, Aryo Bima Fathoni And Zulmi Ramdani (2021, Abstract) ที่ทำการศึกษาเรื่อง Factors affecting teacher performance พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและวัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อการปฏิบัติงานของครู โดยองค์กรที่มีโครงสร้างและระบบบริหารที่ชัดเจนจะส่งเสริมให้ครูรับรู้ถึงภาวะผู้นำของผู้บริหารได้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนให้เห็นว่าแนวทางการบริหารในสถานศึกษา

อาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม มีความเป็นมาตรฐานและสม่ำเสมอ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในทุกระดับประสบการณ์รับรู้ภาวะผู้นำของผู้บริหารในแนวทางเดียวกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับแนวคิดในงานวิจัยของ คชา ประณีตพลกรัง (2564, หน้า 18) ที่ทำการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ชี้ว่า ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่ทันสมัย มีความรู้ ทักษะ และคุณธรรม เพื่อสามารถขับเคลื่อนการบริหารให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และสามารถบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในการรับรู้ของครูในช่วงประสบการณ์ที่แตกต่างกัน

4. ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ประเภทสถานศึกษา และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความแตกต่างกัน

4.1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของตนเองโดยรวมสูงกว่าผู้บริหาร และสูงกว่าทุกด้าน ซึ่งสะท้อนว่าครูและผู้บริหารมีมุมมองต่อการปฏิบัติงานที่แตกต่างกันไปตามบทบาทหน้าที่ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา เสริมสกุล และคณะ (2565, หน้า 111) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ความเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูแตกต่างกันตามสถานภาพของบุคลากร นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Mustafa ÖZGENEL and Pınar MERT (2019, Abstract) ที่ทำการศึกษาเรื่อง The Role of Teacher Performance in School Effectiveness ที่ชี้ว่า การประเมินประสิทธิภาพของครูมีแนวโน้มแตกต่างกันไปตามบทบาทในองค์กร และมีผลต่อภาพรวมของการบริหารสถานศึกษา

4.2 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษา พบว่า มีความแตกต่างกันโดยวิทยาลัยเทคนิค มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของครูโดยรวม สูงกว่าวิทยาลัยการอาชีพ และสูงกว่าทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประชา เสริมสกุล และคณะ (2565, หน้า 111) ที่ระบุว่า สถานศึกษาประเภทวิทยาลัยเทคนิคมีระบบการบริหารจัดการและโครงสร้างการพัฒนาครูที่ชัดเจน ส่งผลให้ครูรับรู้ถึงประสิทธิผลการทำงานของตนเองในระดับที่สูงกว่า นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nita Kanya, Aryo Bima Fathoni and Zulmi Ramdani (2021, Abstract) ที่ทำการศึกษาเรื่อง Factors Affecting Teacher Performance พบว่า โครงสร้างขององค์กรและภาวะผู้นำของผู้บริหารส่งผลต่อประสิทธิภาพของครู โดยเฉพาะในองค์กรที่มีระบบบริหารชัดเจน เช่น วิทยาลัยเทคนิค

4.3 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน สะท้อนถึงความเสมอภาคในการบริหารและมาตรฐานการทำงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม ซึ่งมีระบบบริหารงานที่มีมาตรฐานเดียวกัน และการประเมินผลที่ใช้เกณฑ์เดียวกัน ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา สักเข็มหาร (2563, หน้า 23) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า การบริหารงานที่มีความทันสมัย มีทิศทางชัดเจน และส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างทั่วถึงจะทำให้ประสิทธิผลของครูไม่แตกต่างกันแม้มีช่วงประสบการณ์ต่างกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Septi Andriani, Nila Kesumawati and Muhammad Kristiawan (2018, Abstract) ที่ทำการศึกษาเรื่อง The Influence of The Transformational Leadership and Work Motivation on Teachers Performance พบว่า แม้ระดับประสบการณ์จะต่างกัน แต่ปัจจัยภาวะผู้นำและแรงจูงใจสามารถลดความแตกต่างด้านผลการปฏิบัติงานของครูได้อย่างชัดเจน

5. ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม มีความสัมพันธ์กันทางบวก พบว่า มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยรวม เท่ากับ (r = .795) ซึ่งอยู่ในระดับสูง สะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่ชัดเจนระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงที่สุด (r = .835) และมีความสัมพันธ์สูงในทุกด้านกับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ (r = .840) และด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพ (r = .769) ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า ผู้บริหารที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ จะสามารถนำพาครูไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิผลได้อย่างแท้จริง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของประชา เสริมสกุล และคณะ (2565, หน้า 112) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โดยเฉพาะรูปแบบที่เน้นการมีส่วนร่วม การคิดวิเคราะห์ และการสร้างแรงจูงใจ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสามารถใช้เป็นปัจจัยส่งเสริมความสำเร็จของการจัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษา นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักขณา สักเข็มหาร (2563, หน้า 23) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดนครพนม พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำในด้านการคิดเชิงกลยุทธ์และการวิเคราะห์ปัญหา มีผลอย่างยิ่งต่อความสามารถของครูในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายของสถานศึกษา

6. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร อย่างน้อย 1 ด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู มีอำนาจพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ จังหวัดนครพนม มีภาวะผู้นำของผู้บริหารที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 6 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา (X_2) ด้านการเชื่อมั่นในตนเอง (X_4) ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (X_5) และด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (X_1) โดยตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของครูได้ร้อยละ 79.40 มีค่าคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ ±0.139 เมื่อพิจารณาตรวจสอบอำนาจพยากรณ์ของแต่ละตัวแปร พบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุดคือ ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ 1.404 รองลงมาคือ ด้านการเชื่อมั่นในตนเอง (X_4) เท่ากับ 0.231 ขณะที่ด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (X_5) และด้านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (X_1) กลับมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในทางลบ แม้จะมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจสะท้อนลักษณะการใช้ภาวะผู้นำที่อาจไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาครัฐจังหวัดนครพนม เช่น ผู้บริหารใช้การสื่อสารแบบทางเดียว เน้นการสั่งการการออกคำสั่งให้ครูปฏิบัติตามโดยไม่เปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือเสนอแนะ รวมทั้งผู้บริหารอาจมีการริเริ่มสิ่งใหม่ โดยไม่ได้เปิดพื้นที่ให้ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็นร่วม อาจทำให้ครูรู้สึกถูกจำกัดบทบาทของตนเอง และเกิดผลเชิงลบต่อประสิทธิภาพการทำงานครูและภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผลการวิจัยข้อนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา เกิดผล และคณะ (2566, หน้า 18) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า การแสดงออกของภาวะผู้นำในด้านการคิดสร้างสรรค์และการสื่อสาร ต้องดำเนินควบคู่กับการเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มิฉะนั้นอาจนำไปสู่การต่อต้านหรือการรับรู้เชิงลบของครูต่อบทบาทของตนในองค์กร นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา หมอกกลาง และนิพนธ์ วรรณเวช (2566, หน้า 89 – 90) ที่ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำมืออาชีพ

ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่ระบุว่า แม้ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการสื่อสารจะมีศักยภาพในการยกระดับองค์กร แต่หากขาดกลยุทธ์ในการนำไปใช้ให้เหมาะสม อาจทำให้ครูเกิดความรู้สึกไม่เชื่อมั่นหรือไม่เห็นคุณค่าในบทบาทของตน หรือของผู้บริหาร สำหรับด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์กันทางบวก ดังนั้นควรส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 4 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหาร ด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา เป็นตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด ต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารในด้านดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้ครูผู้สอนได้เกิดการพัฒนาตนเอง แสดงศักยภาพความรู้ความสามารถในการทำงานจนได้รับความสำเร็จและส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครู

1.3 ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม จึงควรนำภาวะผู้นำของผู้บริการไปใช้เพื่อพัฒนาการบริหารสถานศึกษาของตนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ โดยอาจขยายขอบเขตการวิจัย จากระดับจังหวัด เป็นระดับสถาบัน หรือระดับภาค เพื่อให้มีความครอบคลุมมากขึ้น โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ โดยการเปรียบเทียบระหว่างจังหวัด หรือเปรียบเทียบระดับภาค

2.3 ควรนำภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาอาชีวภาครัฐจังหวัดนครพนม ไปทำการวิจัยในรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อยกระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวภาครัฐ ในจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กัญญา หมอกลาง และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จังหวัดกาญจนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา, 35*(125), 40.

คชา ประณีตพลกรัง. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน, 2*(1), 22 – 30.

ไชยา ภาวะบุตร. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ.* (พิมพ์ครั้งที่ 3). สกลนคร: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ กรุ๊ป.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น.* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประชา เสริมสกุล, สุมัทนา หาญสุริย์, ไชยา ภาวะบุตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสกลนคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10*(39), 102 – 112.

ลักขณา สักเข็มหาร. (2563). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดนครพนม.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุจิตรา เกิดผล และคณะ. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร, 18*(1), 18 – 28.

สำนักงาน ก.ค.ศ. (2563). *คู่มือประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน ก.ค.ศ.

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2565). *รายงานประจำปี 2565 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.* กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570).* กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม. (2566). *รายงานการประเมินผลการดำเนินงานสถานศึกษาอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ 2566.* นครพนม: สำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดนครพนม.

อุเทน วรชินา. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยในเครือข่ายพรเพชรกรุ๊ป สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5*(2), 416 – 428.

Bush, T. (2019). *Leadership and management in education: Theory, policy and practice (3rd ed.).* SAGE Publications.

Hallinger, P., & Heck, R. H. (2010). Collaborative leadership and school improvement: Understanding the impact on school capacity and student learning. *School Leadership & Management, 30*(2), 95 – 110.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement, 30*(3), 607 – 610.

Leithwood, K., Day, C., Sammons, P., Harris, A., & Hopkins, D. (2006). *Successful school leadership: What it is and how it influences pupil learning.* Department for Education and Skills.

Leithwood, K., Harris, A., & Hopkins, D. (2020). Seven strong claims about successful school leadership revisited. *School Leadership & Management, 40*(1), 5 – 22.

OECD. (2020). *Trends shaping education 2020.* OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/trends_edu-2020-en

Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods (3rd ed.).* SAGE Publications.

Robinson, V. M. J., Lloyd, C. A., & Rowe, K. J. (2008). The impact of leadership on student outcomes: An analysis of the differential effects of leadership types. *Educational Administration Quarterly, 44*(5), 635 – 674.

Schleicher, A. (2018). *World class: How to build a 21st century school system.* OECD Publishing.

UNESCO-UNEVOC. (2021). *Skills development in the time of COVID –19: Taking stock of the initial responses in technical and vocational education and training.* https://unevoc.unesco.org/pub/skills_dev_covid-19_response.pdf

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

The Development Of The Integrated Student Council For The Promotion Of Morals, And Ethics Of Students At Rajaprajanukroh 32 School, Ubon Rachathani Province, Special Education Bureau, Ministry of Education

สัญญา แสนทวีสุข[1]
Sanya Santaweesuk[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ 2) สร้างรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ 3) ทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ และ 4) ประเมินรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ โดยมีการวิจัย 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู คณะกรรมการสภานักเรียน รวมจำนวน 162 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกองค์ประกอบและตัวชี้วัด 3)แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและ 4) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ 4) แบบวิเคราะห์เอกสารและ 5) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสภานักเรียน รวม 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ 2) แบบประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ 3) เอกสารประกอบการประชุมสนทนากลุ่ม 4) แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม ระยะที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และคณะกรรมการสภานักเรียน รวม 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินโครงการและผลการแข่งขัน 2) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานสถานักเรียนฯ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และค่าสถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานแบบบูรณาการ สภานักเรียน คุณธรรมจริยธรรม

[1]*ผู้อำนวยการโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*
[1]*Director of Rajaprajanukroh 32 school, Ubon Rachathani province. Special Education Bureau.*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: สัญญา แสนทวีสุข, Sanya.santhaweesuk1@gmail.com
รับเมื่อ 18 มีนาคม 2567 แก้ไข 22 พฤษภาคม 2567 ตอบรับ 24 พฤษภาคม 2567

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า สภาพปัจจุบัน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สภาพที่คาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อจัดลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านชุมชนสัมพันธ์ และด้านการสร้างจิตอาสา ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนารูปแบบ พบว่า มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร ครู นักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนเกี่ยวกับการบริหารงานสภานักเรียน โดยรวมมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก และหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

The research titled The Development of an Integrated Student Council Management Model to Promote Students' Morality and Ethics at Rajaprajanugroh 32 School, Ubon Ratchathani Province. The purpose of the research were to (1) study the fundamental information regarding integrated student council management, (2) develop an integrated student council management model, (3) test the implementation of the developed model, and (4) evaluate the developed model. The research consists of four phases as follows; the first phase was the fundamental information study. Data were collected from 162 informants, including school administrators, basic education school board committees, teachers, and student council members, along with 5 experts. The tools used for data collection included: (1) document analysis records, (2) component and indicator recording forms, (3) questionnaires on current and expected conditions, and (4) semi-structured interview forms. The second phase was the model development. Data were collected from 9 experts using the following tools: (1) document analysis records, (2) focus group discussion records, (3) evaluation forms for the accuracy and appropriateness of the management model, (4) document analysis records, and (5) evaluation forms for the accuracy and appropriateness of the user manual for the management model. The third phase was the testing of the model implementation. The model was tested with 183 informants, including school administrators, teachers, and student council members. Tools used for data collection included: (1) tests on knowledge and understanding of integrated student council management, (2) evaluation forms for the effectiveness of the management model, (3) materials for focus group discussions, and (4) focus group discussion records. The fourth phase was the model evaluation. The evaluation involved 162 informants, including school administrators, members of the basic education committee, teachers, and student council members. Research tools included: (1) project and competition result evaluation forms, (2) feasibility and utility evaluation forms for the management model, and (3) satisfaction evaluation forms for the management model. Data analysis involved content analysis and statistical methods, including percentages, means, standard deviations, t-tests, reliability coefficients, relative development scores, and the priority needs index.

The findings were as follows:

1. The study of fundamental information revealed that the current condition was rated at a high level overall, while the expected condition was rated at the highest level overall. The prioritized needs, ranked from highest to lowest, were networking, community relations, and volunteerism.

2. The developed model comprises six components: (1) principles, (2) objectives, (3) content, (4) implementation, (5) evaluation, and (6) success conditions. The model and its manual were both rated at the highest level for accuracy and appropriateness.

3. Testing of the developed model showed that the knowledge and understanding of school administrators, teachers, and student council members regarding integrated student council management significantly improved after development, with a statistical significance level of 0.05.

4. The evaluation of the model's effectiveness revealed an overall rating at the highest level.

Keywords: Integrated Management Model, Student Council, Morality and Ethics

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562) มุ่งเน้นการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง การระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน เพื่อจัดการศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานมีทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อการประกอบอาชีพและการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 4) ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจึงเป็นเรื่องสำคัญ จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าการบริหารจัดการสถานศึกษาในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล ซึ่งจะประสบความสำเร็จได้จะต้องมีการพัฒนาหลายมิติไปพร้อมกัน โดยจะต้องดำเนินการทั้งระบบ คือ ด้านหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ มีจุดมุ่งหมายและทิศทางที่ชัดเจน คือ เพื่อยกระดับการจัดการเรียนการสอนให้เทียบเคียงมาตรฐานสากลหรือมาตรฐานของประเทศชั้นนำที่มีคุณภาพการศึกษาสูง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555, หน้า 12 – 13)

เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นกำลังสำคัญในการสืบทอดความเป็นชาติประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดแนวทางในการพัฒนากิจกรรมสภานักเรียนให้โรงเรียนได้นำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ความเป็นพลเมือง และวิถีประชาธิปไตย อันได้แก่ คารวธรรม สามัคคีธรรม ปัญญาธรรม รวมทั้งหลักธรรมาภิบาล การมีจิตอาสา และพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ อันจะส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์บนพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การดำเนินงานของสภานักเรียนเป็นการส่งเสริมการประกันคุณภาพนักเรียนตามนโยบายที่ว่าเร่งรัดพัฒนาการศึกษาทั้งด้านการบริหาร การเรียนการสอน และด้านผู้เรียน ให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา คือ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพนักเรียน ตามแนวทางการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551, หน้า 36) ได้กล่าวไว้ คือนักเรียนสามารถคิด ตัดสินใจ ลงมือปฏิบัติ โดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดต่อตนเองและส่วนรวม ควบคู่กับการมีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบและร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตนเอง หรือร่วมกระทำกับผู้อื่นอย่างมีเหตุผล

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ รับนักเรียนสหศึกษาแบบประจำ เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา 10 ประเภท ที่ มีความหลากหลายในเรื่องต่าง ๆ และมาพักนอนที่โรงเรียน ทำให้มีปัญหาอุปสรรคมากมายในการจัดการศึกษาและการดูแลนักเรียน โรงเรียนจึงได้ตระหนักและเห็นคุณค่าของการให้นักเรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการกิจกรรมและสภานักเรียนกับการจัดการเรียนรู้ให้สำเร็จตามเงื่อนไขความสำเร็จที่กำหนด ด้วยการส่งเสริมคุณธรรมและสร้างสำนึกความเป็นไทยให้กับเด็กและเยาวชนไทยได้เรียนรู้ เข้าใจ และเข้าถึงความเป็นชาติที่แท้จริง โดยมุ่งให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมที่เน้นภารกิจใน 3 ด้าน (3D) ได้แก่ ด้านประชาธิปไตย (Democracy) คือ มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ ศรัทธา และเชื่อมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งรังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง ด้านคุณธรรมจริยธรรมและความเป็นไทย (Decency) คือ มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงามรู้รับผิดชอบชั่วดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดถือปฏิบัติอยู่ในวิถีชีวิต ด้านการภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติด (Drug – free) คือ รู้จักหลีกเลี่ยงห่างไกลยาเสพติด เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นเห็นคุณค่าตนเองและผู้อื่น มีภาวะผู้นำ ส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนมีความกล้าในการแสดงความคิด รู้จักคิดวิเคราะห์ แก้ไขปัญหารู้จักรับฟังความคิดผู้อื่นและกล้ากระทำในทางบวก ยอมรับเหตุผล นักเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน รวมทั้งจัดกิจกรรมขับเคลื่อนส่งเสริมค่านิยมไทย 12 ประการ มาอย่างต่อเนื่อง

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการดำเนินงานของสภานักเรียนเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้เรื่องกระบวนการประชาธิปไตย วิถีประชาธิปไตย การเป็นผู้นำ การทำงานเป็นทีม และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาโรงเรียน ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้เชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งรังเกียจการทุจริตและต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง มีคุณธรรม จริยธรรม ความดีงาม รู้รับผิดชอบชั่วดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักหลีกเลี่ยงห่างไกลยาเสพติด และพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

คำถามการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร

2. รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี มีองค์ประกอบอย่างไร และความเหมาะสมโดยรวมของรูปแบบการบริหารฯ เป็นอย่างไร

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอย่างไร

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี อยู่ในระดับใด

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบจากธีระ รุญเจริญ (2550) สมาน อัศวภูมิ (2550) ทิศนา แขมมณี (2557) Anderson (1997) และ Joyce and Weil (2000) ได้องค์ประกอบดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ

ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ RPK 32 model

ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการจัดกิจกรรมสภานักเรียนจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (2555) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560)

ศึกษากรอบแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนจากกระทรวงศึกษาธิการ (2550) นิเวศน์ อุดมรัตน์ (2555) สุระ อ่อนแพง (2556) พระณธัชพงศ์ในทายะ (2561)

จากการสังเคราะห์แนวคิดดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

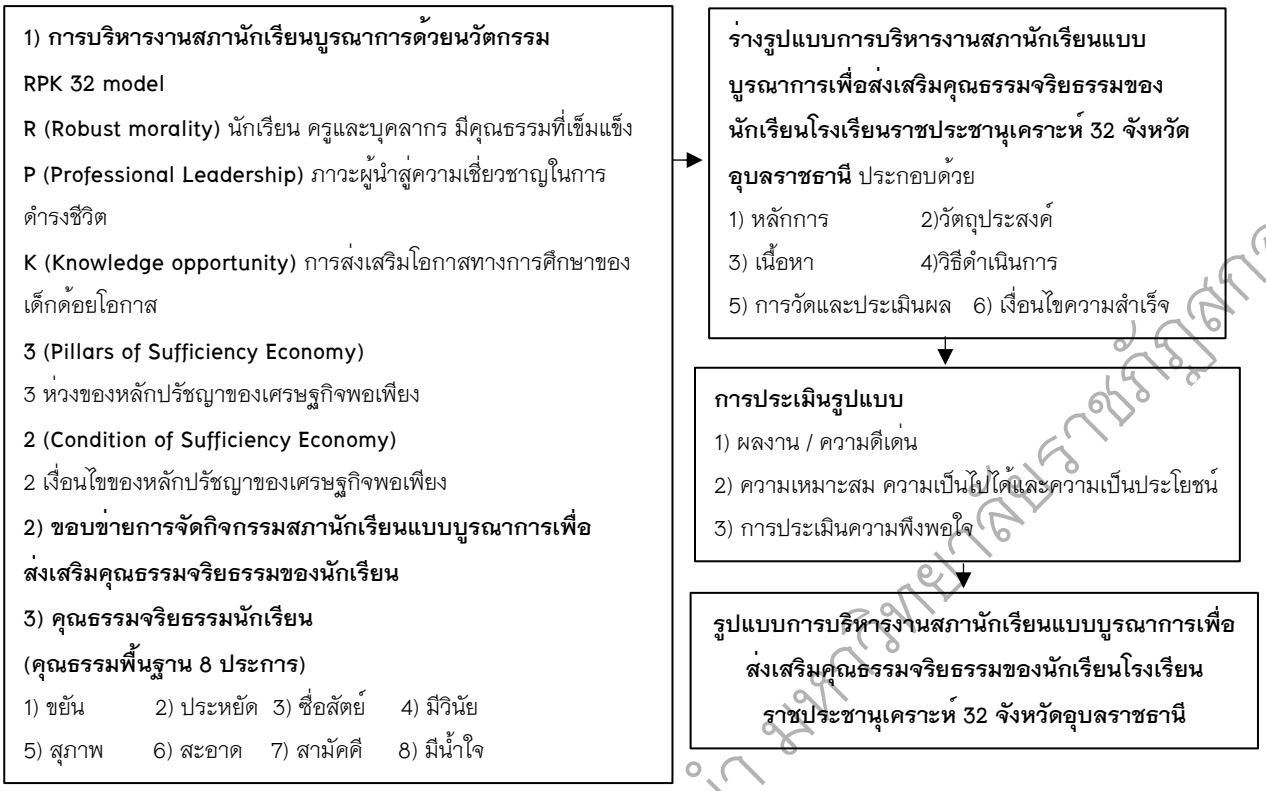

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาการพัฒนารูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ปีการศึกษา 2565 และนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียน ซึ่งสามารถจำแนกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 570 คน ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา จำนวน 5 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 15 คน 3) ครูจำนวน 59 คน 4) นักเรียน จำนวน 371 คน และ 5) นักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู นักเรียนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 และนักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียน ได้มาจากการเปิดตาราง Krejcie & Morgan จากประชากรแต่ละกลุ่ม จำนวน 570 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 352 คน ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา สถานศึกษา จำนวน 4 คน 2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 14 คน 3) ครู จำนวน 52 คน 4) นักเรียน จำนวน 190 คน และ 5) นักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียน จำนวน 92 คน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยมี 4 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู คณะกรรมการสภานักเรียน รวมจำนวน 162 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบบันทึกการวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกองค์ประกอบและตัวชี้วัด

3) แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและ 4)แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ 4) แบบวิเคราะห์เอกสารและ 5) แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ ระยะที่ 3 การศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสภานักเรียน รวม 183 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ 2) แบบประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ 3) เอกสารประกอบการประชุมสนทนากลุ่ม 4) แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม ในระยะนี้ใช้เวลาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2566 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2567 ระยะที่ 4 ผลการประเมินรูปแบบ ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครู และคณะกรรมการสภานักเรียน รวม 162 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบประเมินโครงการและผลการแข่งขัน 2) แบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนฯ 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานสถานักเรียนฯ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นแบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

2. แบบทดสอบ ใช้สำหรับทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานสภานักเรียน ใช้ในการวิจัยระยะที่ 3

3. แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังในการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

4. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานสภานักเรียนสู่ความเป็นเลิศ ใช้ในการวิจัยระยะที่ 1

5. แบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่ม เป็นแบบบันทึกการประชุมสนทนากลุ่มเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 3

6. แบบประเมิน เป็นแบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบและประเมินความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ และความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 และระยะที่ 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งเครื่องมือการวิจัยให้กลุ่มเป้าหมาย พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้ตอบกลับ

2. ตรวจสอบและคัดแยกเครื่องมือการวิจัยที่สมบูรณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ และนำประเด็นเหล่านั้นมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมสำหรับนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ค่าคะแนนพัฒนาการสัมพัทธ์ และค่าดัชนีลำดับความต้องการจำเป็น

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบัน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาทักษะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านการสร้างจิตอาสา สภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการสร้างจิตอาสา รองลงมา คือ กิจกรรมการสร้างเครือข่าย และเมื่อจัดลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านชุมชนสัมพันธ์ และด้านการสร้างจิตอาสา ตามลำดับ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบและคู่มือมีความถูกต้องและเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

3.1 ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการของคณะกรรมการสภานักเรียน โดยรวมมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารงาน มีประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างจิตอาสา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาทักษะผู้นำ

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

4.1 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2565 กับปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.96

4.2 ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อรูปแบบการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมและชุมชนทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่องด้วยความขยัน ตั้งใจ เพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รองลงมาคือ การจัดกิจกรรมส่งเสริม สนับสนุนประชาธิปไตยระหว่างโรงเรียน/ชุมชน/องค์กร เช่น การรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการเลือกตั้ง สมาชิกสภานักเรียนยึดหลักการมีวินัย คือการยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ

4.4 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดประชุมสภานักเรียน ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้อภิปรายเสนอความคิดเห็นโดยเสมอภาคตามประเด็นที่เสนอในที่ประชุม รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดในชุมชน และเข้าร่วมหรือช่วยงานประเพณีท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารงาน โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านการพัฒนาทักษะผู้นำ รองลงมา คือ ด้านการสร้างจิตอาสา 2) สภาพที่คาดหวัง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านกิจกรรมการสร้างจิตอาสา รองลงมา คือ กิจกรรมการสร้างเครือข่าย และ 3) ลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างเครือข่าย ด้านชุมชนสัมพันธ์ และด้านการสร้างจิตอาสา ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สภานักเรียนเป็นการดำเนินการในรูปของคณะกรรมการที่ประกอบด้วยตัวแทนของนักเรียนทั้งหมด มีหน้าที่หลักคือการดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษาสภานักเรียนคอยให้คำแนะนำ นักเรียนจึงมีบทบาทสำคัญในการวางแผนกำหนดกิจกรรมการดำเนินการ และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้บทบาทสำคัญ อีกประการหนึ่งคือการดำเนินกิจกรรมร่วมกับชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกในด้านการสร้างจิตอาสา สอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2552, หน้า 78) กล่าวว่า จิตสาธารณะเป็นการกระทำด้วยจิตวิญญาณที่มีความรักความห่วงใย ความเอื้ออาทรต่อคนอื่นและสังคมโดยรวม การลดความขัดแย้งและการให้ขวัญและกำลังใจต่อกันเพื่อให้สังคมโดยส่วนรวมมีความสุข สอดคล้องกับอิสระ ชุมศรี (2562, หน้า 128 – 129) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการพัฒนาผู้เรียนควรสร้างความตระหนักในบทบาทและหน้าที่ให้สภานักเรียนในการดำเนินงานสภานักเรียนตามระบอบประชาธิปไตย ด้านการพัฒนาโรงเรียน ควรสร้างเครือข่ายสภานักเรียนในโรงเรียนเพื่อขับเคลื่อนกระบวนการทำงานของสภานักเรียน และเปิดโอกาสให้สภานักเรียนได้แสดงความคิดเห็นในการแก้ไข ปรับปรุง หรือพัฒนาโรงเรียน ด้านการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ที่พัฒนาขึ้นมี 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) การดำเนินการ 5) การประเมินผล และ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ซึ่งรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก รูปแบบการบริหารงานดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของรูปแบบ เกิดจากการวิเคราะห์เพื่อระบุปัญหาและความต้องการในการบริหารงานดังกล่าว โดยการสังเคราะห์แนวคิดทั้งจากนักการศึกษาต่างประเทศและนักการศึกษาในประเทศ เป็นการผสมผสานหลักการ แนวคิดที่ลงตัว จึงเป็นการพัฒนาตามขั้นตอนที่ถูกต้อง และดำเนินการพัฒนาเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบจึงได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Daft (2005, p. 20) กล่าวว่า รูปแบบเป็นตัวแทนอย่างง่ายที่ใช้อธิบายมิติที่สำคัญบางมิติขององค์กร โดยรวมแล้วอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบเป็นแบบจำลองอย่างง่ายหรือย่อส่วนของปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่ผู้เสนอรูปแบบดังกล่าวได้ศึกษาและพัฒนาขึ้นมาเพื่อแสดงหรืออธิบายปรากฏการณ์ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือในบางกรณีอาจจะใช้ประโยชน์ในการทำนายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนอาจใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงาน โดยรวมมีระดับพัฒนาการอยู่ในระดับสูงมาก และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการพัฒนา พบว่า หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ การบริหารงาน มีประสิทธิผลโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีประสิทธิผลอยู่ในระดับ มากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างจิตอาสา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนา ทักษะผู้นำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานตามรูปแบบและคู่มือ เป็นการดำเนินการร่วมกันของนักเรียนคณะกรรมการ สภานักเรียน โดยการประชุมปรึกษาหารือร่วมและปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติงาน จริง มีการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการจากครู ผู้บริหาร และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามประเมินผล ในระหว่างการดำเนินการ และหลังดำเนินการ ทำให้การดำเนินการตามรูปแบบและคู่มือประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า 1) ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไป ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปีการศึกษา 2565 กับปีการศึกษา 2566 พบว่า นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับดีขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 19.96 2) ผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของ ฝ่ายบริหาร ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อรูปแบบการบริหารงานดังกล่าว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมและชุมชนทุกภาคเรียน อย่างต่อเนื่องด้วยความขยัน ตั้งใจ เพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ รองลงมาคือ การจัดกิจกรรม ส่งเสริม สนับสนุนประชาธิปไตยระหว่างโรงเรียน / ชุมชน / องค์กร เช่น การรณรงค์ให้ความรู้เรื่องการเลือกตั้ง สมาชิก สภานักเรียนยึดหลักการมีวินัย คือการยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ 4) ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบการบริหารงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดประชุมสภานักเรียน ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้อภิปรายเสนอความคิดเห็นโดยเสมอภาคตามประเด็นที่เสนอในที่ประชุม รองลงมา คือ มีการจัดกิจกรรมทำความสะอาดในชุมชน และเข้าร่วมหรือช่วยงานประเพณีท้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้มี ส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานร่วมกันกับนักเรียน โดยอาศัยกระบวนการบริหารจัดการแบบ มีส่วนร่วมและเน้นการบริหารแบบกระจายอำนาจ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เน้นการพัฒนาทักษะผู้นำ ของสภานักเรียน การสร้างเครือข่าย การพัฒนาทักษะการประชุม การสร้างจิตอาสา และชุมชนสัมพันธ์ (การสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน) โดยการประชุมวางแผนร่วมกันและดำเนินการโดยคณะกรรมการสภานักเรียนเอง จึงทำให้ นักเรียนคณะกรรมการสภานักเรียนเกิดการเรียนรู้และความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสภานักเรียนของโรงเรียน ราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี สอดคล้องกับทินกร พูลพุต และอรอนงค์ อุทารเวสารัช (2560, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานสภานักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดและส่งเสริมการจัดกิจกรรมสภานักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่มากที่สุดที่ค่าเฉลี่ย 4.86 2) หลักเกณฑ์รูปแบบกระบวนการประกวดและคัดเลือกกิจกรรมสภา นักเรียนที่เหมาะสม คือต้องมีการถ่ายทอดกิจกรรมสภานักเรียนจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้องสภานักเรียนต้องมีส่วนในการเสนอ กิจกรรมบูรณาการการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ และต้องปรับปรุงรางวัลที่ได้รับจากการประกวดและแข่งขัน กิจกรรมสภานักเรียน 3) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมสภานักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมสภานักเรียนของสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานสภานักเรียน ครู ผู้รับผิดชอบงานสภานักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนตัวแทนสภานักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษารายละเอียด และวิเคราะห์รูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ก่อนนำไปใช้

1.2 จากผลการประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของรูปแบบ พบว่า ระดับความถูกต้องของรูปแบบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การดำเนินการ ระดับความเหมาะสมของรูปแบบด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เนื้อหา / ความรู้และการประเมินผล ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย หรือศึกษารายละเอียดการเนินงานสภานักเรียนให้ชัดเจน / ครอบคลุมทุกกิจกรรม และทำการวัดประเมินผลการปฏิบัติงานทุกครั้งหลังจากการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินการในโอกาสต่อไป

1.3 จากผลการประเมินความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบาย แนวทางหรือพัฒนาส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ

1.4 จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินงานตามรูปแบบ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีจิตอาสาช่วยเหลือสังคมและชุมชนทุกภาคเรียนอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริม สนับสนุนการทำกิจกรรมจิตอาสาร่วมพัฒนากับชุมชนให้มาก ๆ

1.5 สถานศึกษาสามารถนำรูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ที่สร้างขึ้นไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม โดยสถานศึกษาสามารถปรับปรุง เพิ่มเติม รูปแบบ แผนงาน และโครงการต่าง ๆ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงสภาพหรือบริบทของสถานศึกษาแต่ละแห่งด้วย

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านชุมชนสัมพันธ์ ดังนั้นควรมีการศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการบริหารจัดการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนของสภานักเรียน

2.2 ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะของการคาดการณ์ถึงรูปแบบสำหรับการส่งเสริมการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและท้องถิ่น จึงควรที่จะทำการศึกษาและทดลองใช้รูปแบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับบริบทเป็นปัจจุบัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานสภานักเรียนแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี สามารถสรุปองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัย ได้แก่ แนวคิดการบริหารงานสภานักเรียนด้วยนวัตกรรม RPK 32 model
มีรายละเอียดดังนี้

1) R = Robust morality หมายถึง การบริหารงานสภานักเรียนทุกขั้นตอนยึดหลักการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่เข้มแข็งให้เกิดกับนักเรียน ครู และบุคลากรทุกคนในโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี

2) P = Professional Leadership หมายถึง คณะกรรมการบริหารงานสภานักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี มีภาวะผู้นำและความเชี่ยวชาญในการดำรงชีวิต

3) K = Knowledge opportunity หมายถึง การส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาของเด็กด้อยโอกาสทุกคนในราชประชานุเคราะห์ 32 จังหวัดอุบลราชธานี ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการบริหารงานสภานักเรียน

4) 3 = Pillars of Sufficiency Economy หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติงานสภานักเรียนทุกกิจกรรม โดยนำหลัก 3 ห่วง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน มาใช้กำกับการดำเนินกิจกรรมทุกขั้นตอน เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนในการบริหารกิจกรรมของสภานักเรียน

5) 2 = Condition of Sufficiency Economy หมายถึง การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการปฏิบัติงานสภานักเรียนทุกกิจกรรม โดยนำหลัก 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2552). *80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอร์เรชั่น.

ทินกร พูลพุฒ และอรอนงค์ อุทารเวสารัช. (2560). การศึกษาประสิทธิภาพการบริหารงานสภานักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารวิจัยและพัฒนาวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, 12*(3), 263 – 273.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *หลักสูตรแกนกลางพุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

_____. (2555). *มัธยมศึกษายุคใหม่สู่มาตรฐานสากล 2561*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

อิสระ ชุมศรี. (2562*). การพัฒนาการดำเนินงานสภานักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

Daft, R.L. (2005). *The Leadership Experience*. 3rd ed. Intonational Student Edition: South – westem.

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม

Needs and Guidelines for Developing Internal Quality Assurance of School under the Office Private Education Commission in Nakhon Phanom Province

วัชรวีร์ ปั้นงาม[1] ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพลินพิศ ธรรมรัตน์[2] ดร.ผกาพรรณ วะนานาม[3]
Watcharawee Panngam[1] Asst. Prof. Dr.Ploenpit Thummarat[2] Dr.Pakapan Wananam[3]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นและหาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม จำนวน 114 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ โดยแบบสอบมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 และการศึกษาแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม จำนวน 3 โรงเรียน ใช้แบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวมรวบข้อมูล สถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (Modified Priority Needs: $PNI_{Modified}$)

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสภาพที่พึงประสงค์จำแนกตามสถานภาพ และขนาดโรงเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานไม่มีความแตกต่างกัน

3. ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (2) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา (4) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา (5) ด้านการประเมินและตรวจสอบคุณภาพ

คำสำคัญ: ความต้องการจำเป็น แนวทางการพัฒนา การประกันคุณภาพภายใน

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[1]*Master of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[2]*Lecturer Master of Education Program and Doctor of Education Program in Educational Administration Sakon Nakhon Rajabhat University*
[3]*คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*
[3]*Faculty of Education Sakon Nakhon Rajabhat University*
ผู้ติดต่อ, อีเมล: วัชรวีร์ ปั้นงาม, ballice7@gmail.com
รับเมื่อ 22 เมษายน 2568 แก้ไข 10 พฤษภาคม 2568 ตอบรับ 15 พฤษภาคม 2568

การศึกษาภายในสถานศึกษา (6) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพ และ (7) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ตามลำดับ

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม มีแนวทางในการพัฒนา 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to investigate and compare to needs and guidelines for developing internal quality assurance of school under the Office Private Education Commission in Nakhon Phanom Province. The samples of this study, obtained through multi – stage random sampling, consisted of 114 participants, including 18 administrators, 18 supervisors, and 78 teachers working in school under the Office Private Education. The instruments foe data collection involved interview forms and a set of questionnaires examining both current and desirable conditions with similar reliability values of 0.98 the research also analyzed the practice of three exemplary schools. The instruments for data collection were observation forms, questionnaires, and interview forms. Statistics employed in data analysis include frequency, mean, standard deviation, and Priority Needs Index Modified ($PNI_{Modified}$)

Research findings reveal that

1. The current state of internal quality assurance operations of schools is generally at a high level, and the desired state is at the highest level.

2. The comparison between the current state of internal quality assurance operations of schools classified by status, work experience and Schools size shows a statistically significant difference at the 0.05 level. and the desired state classified by status and Schools size shows a statistically significant difference at the 0.05 level. But classified by work experience shows no statistically significant difference.

3. The necessary needs are ranked from highest to lowest as follows: (1) Operations according to the educational management development plan of the institution, (2) Continuous educational quality development, (3) Monitoring the implementation results to develop the institution, (4) Setting educational standards of the institution, (5) Evaluating and inspecting the internal educational quality of the institution, (6) Developing a quality – oriented educational management development plan, and (7) Preparing self – assessment reports in order.

4. Guidelines for developing internal quality assurance operations of schools under the Office of the Private Education Commission, Nakhon Phanom Province, include three development areas: implementing the school's educational management plan, continuously improving educational quality, and monitoring operational results to enhance school performance.

Keywords: Needs, Developing, Internal Quality Assurance

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภูมิหลัง

การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่ง ที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ มีคุณภาพตามมาตรฐาน ผู้ที่จบการศึกษามีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กร/สถานประกอบการที่รับช่วงผู้จบการศึกษาเข้าศึกษาต่อหรือรับเข้าทำงานมีความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่งมีคุณภาพได้มาตรฐาน แม้จะไม่เท่ากันแต่ก็แตกต่างกันไม่มากนัก นักเรียนมีความรู้และความสามารถ อีกทั้งยังมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด ดังนั้น ผู้เรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของสถานศึกษา การพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการประเมินผลรวมทั้งการติดตามตรวจสอบคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละระดับและประเภทการศึกษา โดยมีวิธีการในการตรวจสอบระบบของการบริหารคุณภาพการศึกษาที่สถานศึกษาจัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเพิ่มและสร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวของว่าสถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด รวมถึงสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงานที่กำกับดูแล สถานศึกษาจึงต้องจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก, 2561, หน้า 5)

การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่ผ่านมา มีความคลาดเคลื่อนไปจากหลักการประกันคุณภาพ ทั้งระบบการกำหนดมาตรฐาน ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และระบบประเมินคุณภาพการศึกษา ในรายละเอียดหลายประเด็นที่ส่งผลให้เกิดการทบทวนประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เช่น มาตรฐานการศึกษาที่มีจำนวนมากเกินจำเป็น ไม่สอดคล้องกับงานปกติเป็นภาระในการปฏิบัติ การประเมินและรายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่แยกส่วนไปจากภาระงานปกติของสถานศึกษา เป็นการสร้างภาระเพิ่ม รวมทั้งระบบการประเมินภายในและภายนอกไม่สัมพันธ์กัน เป็นการทำงานที่ซ้ำซ้อน สร้างภาระและเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่มากเท่าที่ควร ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายปฏิรูประบบการประเมินและการประกันคุณภาพการศึกษา เปลี่ยนระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกตามแนวคิดหลักการและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาได้ด้วยตนเอง การประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการยืนยันระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผลที่ได้จากการประกันคุณภาพภายในและการประเมินคุณภาพภายนอกนั้นจะต้องสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาได้ด้วย (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2563 ก, หน้า 6 – 17)

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการกำกับดูแลการจัดการศึกษาโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดนครพนม ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษา จำนวน 18 โรงเรียน จากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนมม ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ครูและบุคลากรบางส่วนของโรงเรียนยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ประกอบกับการเข้า – ออกของครูมีความไม่แน่นอน ทำให้เกิดความขาดตอนในการดำเนินงานโดยเฉพาะงานประกันคุณภาพภายในที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งการประกันคุณภาพภายในถือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาและขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม, 2567, ออนไลน์)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม เพื่อนำไปเป็น

แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานการศึกษา และเป็นไปตามเจตนารมณ์การจัดการศึกษาในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน อยู่ในระดับใด

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนที่ต่างกัน แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน มีลำดับเป็นอย่างไร

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน

2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน

4. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

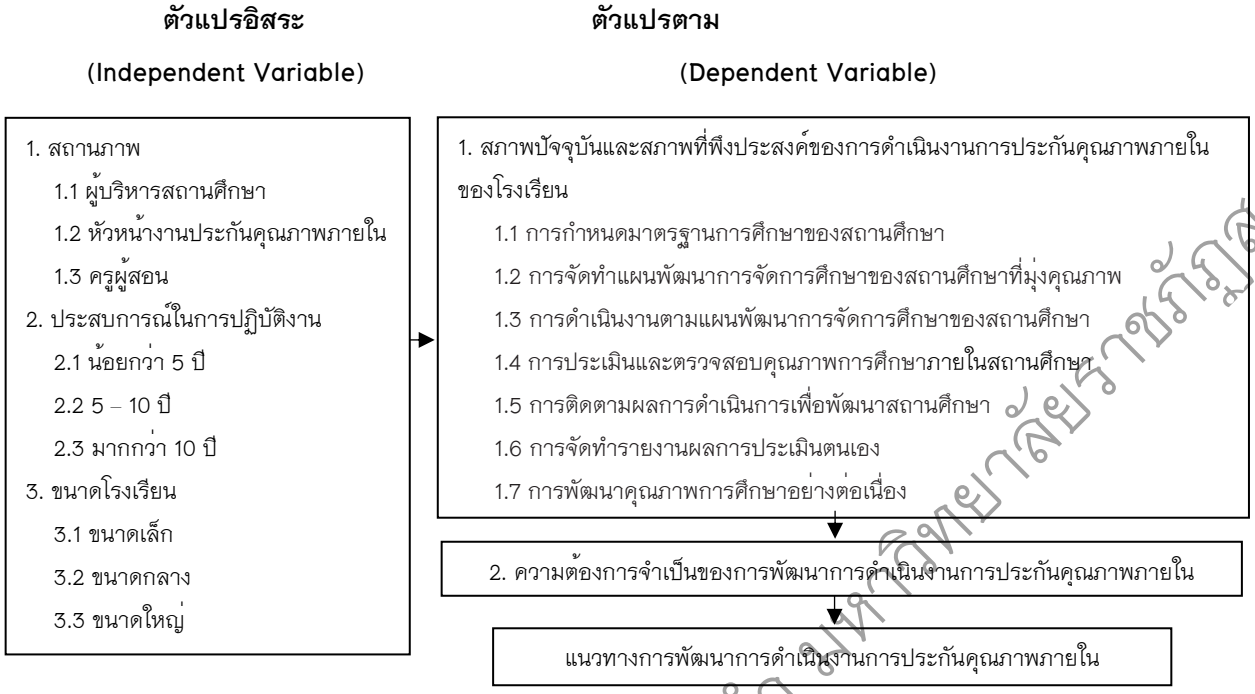

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ที่มุ่งศึกษาความต้องการจำเป็นและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 317 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 18 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพจำนวน 18 คน และครูผู้สอนจำนวน 281 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ประจำปีการศึกษา 2567 จำนวน 114 คน ซึ่งจำแนกเป็น ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน หัวหน้างานประกันคุณภาพจำนวน 18 คน และครูผู้สอนจำนวน 78 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi–Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มี 2 ฉบับ คือ

1. แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ประกอบด้วย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกัน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.66 – 0.91

2. แบบสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ผู้วิจัยเสนอคำร้องต่อสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ไปยังโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม จำนวน 18 โรงเรียน เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการหาค่าสถิติต่าง ๆ ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาค่าอำนาจจำแนกค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟ่าของ Cronbach และการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้สัมประสิทธิ์ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน มีดังนี้

3.1 สมมติฐานข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพภายใน และครูผู้สอนทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุดตามลำดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3.2 สมมติฐานข้อที่ 2 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม จำแนกตามสถานภาพประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียนใช้การทดสอบเอฟ (F–test) แบบวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) หากพบว่าค่าเอฟ (F – test) มีความแตกต่างกันทำการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีการของ Scheffe

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3.3 สมมติฐานข้อที่ 3 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ใช้การวิเคราะห์ค่าดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs: ($PNI_{Modified}$)

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานของการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันของการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหาร หัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอน โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน

2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า

2.1.1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งโดยรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นมากกว่าหัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และหัวหน้างานประกันคุณภาพมีความคิดเห็นมากกว่าครูผู้สอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งโดยรวม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มีความเห็นมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และมีประสบการณ์การในการปฏิบัติงาน 5 – 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดใหญ่มีความคิดเห็นมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลาง มีความเห็นมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา พบว่า

2.2.1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งโดยรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นมากกว่าหัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ ครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นมากกว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.193) 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ($PNI_{modified}$ = 0.192) 3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.168) 4) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.146) 5) ด้านการประเมินและรวมทั้งตรวจสอบด้านคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ($PNI_{modified}$ = 0.119) 6) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพ ($PNI_{modified}$ = 0.109) และ 7) ด้านการจัดทำรายงานผลเพื่อการประเมินตนเอง ($PNI_{modified}$ = 0.09 5) มีดัชนีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

4. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้

4.1 ด้านดำเนินการตามแผนการจัดข้อมูลของโรงเรียน โดยดำเนินการตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามขั้นตอน PDCA อาศัยการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และใช้กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ในการสื่อสารเพื่อสร้างการรับรู้เป้าหมายของการดำเนินงานและทิศทางของแผนการจัดการศึกษาให้รับรู้ร่วมกัน

4.2 ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ร่วมกันหาวิธีการหรือแนวทางการดำเนินงาน ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริงของสถานศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

4.3 ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา โดยการสร้างความตระหนักและการรับรู้ถึงความสำคัญของการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน

1.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 มีการดำเนินเป็นลำดับขั้นตอนตามกระบวนการ PDCA อย่างเป็นประจำและต่อเนื่อง จนเกิดเป็นวัฒนธรรมคุณภาพในการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัควิภา ลูกเงาะ (2562, หน้า 92 – 97) ได้กล่าวว่า สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกัน

คุณภาพ และครูผู้สอน มีความประสงค์ที่จะให้การดำเนินงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เป็นไปตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่สถานศึกษากำหนดไว้ ประกอบกับให้มีการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทชัย จับใจสุข (2565, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพที่ควรจะเป็นในความคาดหวังในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ตามอันดับการดำเนินการดังนี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของผู้เรียน, มาตรฐานที่ 2 กระบวนการในการบริหารและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 กระบวนการในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนมตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอนมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา มีความเห็นมากกว่าหัวหน้างานประกันคุณภาพ ครูผู้สอน ทั้งนี้เพราะการรับรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้กำหนดรูปแบบ วิธีการ และให้แนวทางในการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จึงส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความเห็นที่แตกต่างจากหัวหน้างานประกันคุณภาพ ครูผู้สอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อทิตยา รักเสมอวงค์ (2567, บทคัดย่อ) ที่วิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี มีความเห็นมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และ 5 – 10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้ที่มีประสบการณ์ในส่วนการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี ได้ผ่านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างน้อย 2 ครั้ง จึงมองเห็นว่าการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ในปัจจุบันดีกว่าในอดีต ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดา จันทร์โอ (2565, บทคัดย่อ) ที่ได้การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.1.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความเห็นมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะจำนวนบุคลากรที่มีในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนมากกว่า มีการแบ่งภาระงานที่เป็นสัดส่วน ผู้ปฏิบัติงานจึงสามารถปฏิบัติงานในด้านนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่โรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนครูและบุคลากรจำกัด ผู้ปฏิบัติงานอาจจะต้องรับผิดชอบภาระหน้าที่หลายด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอทิตยา รักเสมอวงค์ (2567, บทคัดย่อ) ที่วิจัยปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน มีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับความเห็นมากกว่าหัวหน้างานประกันคุณภาพและครูผู้สอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจเกี่ยวกับเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและต้องการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในสถานศึกษา ในขณะที่หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน อาจไม่ได้มองไปถึงประเด็นที่เกี่ยวเนื่องถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหรือลูกค้าในอนาคตของสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, หน้า 67 – 69) ที่นำเสนอว่าให้สถานศึกษาในแต่ละแห่ง ดำเนินให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษานั้นเพื่อช่วยเป็นกลไกในการควบคุม อีกทั้งช่วยตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เกิดการพัฒนาและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชม ชุมชน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.2.2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน มีความเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน มีความต้องการที่จะดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 เพื่อให้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับ เชื่อถือของผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ส่งผลต่อความไว้วางในใจการส่งบุตรหลานเข้ามาศึกษาในสถานศึกษา สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2561, หน้า 1 – 2) ที่เห็นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ส่งเสริมให้สถานศึกษามีความสามารถในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการที่แท้จริง ทำให้คุณภาพของผู้เรียนและการบริหารจัดการในแต่ละสถานศึกษาให้เป็นไปมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดกลางมีความเห็นมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอนของโรงเรียนขนาดเล็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนขนาดกลางมีความต้องการที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดความเชื่อมั่นในการส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนเพื่อเพิ่มเงินรายหัวของนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นงบที่สำคัญสำหรับนำไปใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ในโรงเรียน สอดคล้องกับความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่ได้กำหนดหน้าที่ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษานั้นมีหน้าที่พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษาทุกแห่งไม่ว่าจะเป็นขนาดใดก็ตามนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานตามการกำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน พบว่า เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ 1) ด้านการดำเนินงานทำตามแผนการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ 3) ด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดเป็นแผนที่มีความชัดเจนและถ้าดำเนินงานตามแผนได้จะสามารถบรรลุผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ นอกจากนี้การที่จะให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษาจะช่วยให้เกิด

ผลสำเร็จในการดำเนินงานมากขึ้น สอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2563, หน้า 17 – 22) ที่ว่า การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดนั้น สถานศึกษาต้องมีระบบกลไกการบริหารและจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษา ไม่เป็นภาระกับครูหรือผู้เกี่ยวข้องมากเกินไป สถานศึกษาต้องดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปี มีการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการปฏิบัติงานของแผนงาน โครงการ กิจกรรมต่าง ๆ เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด บรรลุเป้าหมายระดับใด โดยสามารถใช้แนวคิด ทฤษฎี หรือผลงานวิจัยที่เน้นความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

4. การศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเอกชน ในจังหวัดนครพนม ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานประกันคุณภาพ และครูผู้สอน โดยพิจารณาเรียงลำดับจากมากได้หาน้อยใน 3 ลำดับแรก คือ ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และด้านการติดตามผลการดำเนินการเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งประเด็นข้างต้นเป็นกระบวนการในส่วนของการดำเนินงานและการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน โดยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้างานประกันคุณภาพ ครูผู้สอน ควรสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับดำเนินงานการประกันคุณภาพ ที่กฎกระทรวงประกันคุณภาพ พ.ศ. 2561 เพื่อร่วมกันดำเนินงานให้การจัดการศึกษาตามแผนพัฒนาการที่วางไว้ เพื่อให้บรรลุผลตามแผนที่โรงเรียนกำหนด เหมือนงานวิจัยของ พัควิพา ลูกเงาะ (2562, หน้า 92 – 97) ที่นำเสนอแนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพ ของโรงเรียน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยระบุว่า สถานศึกษาควรจัดโครงสร้างหรือระบบการบริหารงานของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสร้างความตระหนักแก่ผู้รับผิดชอบงาน โดยแต่งตั้งคณะกรรมการ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของการดำเนินงานที่ผ่านมา เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสารสนเทศในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในปีต่อไป นำผลการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมาพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบด้วยวิธีการที่หลากหลาย และสอดคล้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ด้านที่อยู่ในลำดับน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการสร้างและพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในที่มีความเหมาะสมกับบริบทการจัดการศึกษาของโรงเรียน ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

1.2 สภาพที่พึงประสงค์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการสงเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม ด้านที่อยู่ในลำดับที่น้อยที่สุด คือ ด้านการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีการกำหนดวิธีการและแนวทางในการประเมินและตรวจสอบคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการสร้างและพัฒนารูปแบบ วิธีการ หรือเครื่องมือสำหรับการกำกับ ติดตามการดำเนินงานตามแผนการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นกระบวนการในการควบคุม กำกับ ดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุน และส่งเสริมให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนการจัดการศึกษาที่กำหนดขึ้น

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

2.2 ควรศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดนครพนม โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

"กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561" *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 135 ตอนที่ 11 ก. หน้า 3 – 5. 20 กุมภาพันธ์ 2561.

จินดา จันทร์โอ. (2565). *การศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

ภัควิภา ลูกเงาะ. (2562). *สภาพและแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

นนทชัย จับใจสุข. (2565). *ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนทวาราวดีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2563 ก). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ.2561*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม. (2567). *อำนาจ หน้าที่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครพนม*. เข้าถึงได้จาก http:// https://www.npmpeo.go.th/home/อำนาจ–หน้าที่. 24 เมษายน 2567.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

อทิตยา รักเสมอวงค์. (2567). *ปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Ayeni Adeolu Joshua. (2014). *Principals and Parents Partnership for Sustainable Quality Assurance in Nigerian Secondary School*. Nigeria: Adekule Ajasin University.

Guangqian Du and others. (2017). *Effectiveness of Design Process of Education Quality Assurance System Based on EFQM Model*. London: Licensee Modestum Ltd.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล ของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

Guidelines for Developing Educational Institution Administration in the Use of Information and Communication Technology in the Digital Age of Schools Mueang Mae Hong Son District under Mae Hong Son Primary Educational Service Area Office 1

ศรุติ วงค์อินทร์[1] ดร.คมศิลป์ ประสงค์สุข[2]
Sarut Wong-in[1] Dr.Komsin Prasongsook[2]

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน และปัญหาการพัฒนาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล และ 2) แนวการพัฒนาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 188 คน และกลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ จำนวน 11 คน เป็นการศึกษาแบบผสมผสาน (Mixed methods) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสังเคราะห์องค์ประกอบ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่า สภาพปัจจุบันในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพปัญหาที่มีจำนวนมากที่สุด การบริหารวิชาการ คือ การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน การบริหารงบประมาณ คือ งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ การบริหารงานบุคคล คือ บุคลากรที่รับผิดชอบด้านงานบุคคลไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยี และการบริหารทั่วไป คือ บุคลากรขาดการอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัล ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารวิชาการ สถานศึกษาควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน การจัดการแผนการเรียน และประเมินการสอบ จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน 2) การบริหารงบประมาณ สถานศึกษาควรพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบันทึกและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณ วางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและมีเป้าหมายระยะยาว มีระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูล

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ยุคดิจิทัล โรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน

[1]*หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน*
[1]*Master of Education Program in Education Administration Maehongson College, Chiang Mai Rajabhat University, Maehongson Campus*
[2]*อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน*
[2]*Lecturer Master of Educational Program in Education Administration, Maehongson College, Chiang Mai Rajabhat University, Maehongson Campus*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ศรุติ วงค์อินทร์, 66867210@g.cmru.ac.th
รับเมื่อ 9 กรกฎาคม 2568 แก้ไข 15 สิงหาคม 2568 ตอบรับ 18 สิงหาคม 2568

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

อย่างรัดกุม สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว และโปร่งใส 3) การบริหารงานบุคคล สถานศึกษาส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองผ่านการอบรม ออนไลน์ หรือ อบรมเชิงปฏิบัติการ ตามความสนใจ ในทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน สถานศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพตนเอง มีระบบบริหารทรัพยากรบุคคลเข้ามาใช้จัดเก็บข้อมูลประวัติการปฏิบัติงาน การประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษา 4) การบริหารทั่วไป สถานศึกษาควรจัดการโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์วางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน และใช้ระบบดิจิทัลในการจัดเก็บเอกสารงานธุรการ และงานสารบรรณ ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์

ABSTRACT

This research study aimed to examine the current conditions, problems, and development guidelines for the use of information and communication technology (ICT) in the digital era in schools under the Office of the Mae Hong Son Primary Educational Service Area 1. It also aimed to explore the development guidelines for the use of ICT in the digital era within these schools. The sample group consisted of 188 school administrators and teachers. Additionally, 11 experts were purposively selected as key informants for interviews to study the guidelines for ICT usage. This research employed a mixed-methods approach. Data collection tools included a component synthesis form, questionnaires, and interview forms. Qualitative data were analyzed using content analysis and descriptive narration, while quantitative data were analyzed using frequency, percentage, mean, and standard deviation. The interpretation of the mean scores was based on predetermined criteria

The research results of the research were as followed:

1. Results of the Study on the Current Conditions and Problems in the Use of Information and Communication Technology in the Digital Era The overall current condition of ICT usage was found to be at a high level. However, several key problems were identified. In terms of academic administration, the most prevalent issue was the instability of internet connectivity for both teachers and students. Regarding budget management, the main problem was insufficient funding for acquiring high-quality ICT equipment. In personnel management, it was found that staff responsible for HR tasks often lacked expertise in using technological systems. Lastly, in general administration, personnel lacked adequate training or development in technology usage skills.

2. Guidelines for the development of school administration regarding the use of ICT in the Digital Era The development guidelines for school administration in the use of ICT in the digital era consist of 4 main components. 1) Academic Administration – Schools should integrate information technology into teaching and learning processes, lesson planning, and assessment. They should also organize activities that promote the use of technology in student learning. 2) Budget Management – Schools should develop information systems to record and monitor budget expenditures, plan budgets carefully with long-term goals, ensure secure data protection, and provide accessible, fast, and transparent access to financial information. 3) Personnel Management – Schools should promote and organize professional development for teachers through online training or workshops based on their interests, focusing on skills beneficial to students, the school, and the teachers' professional growth. Schools should also implement human resource management systems to store personnel records, work performance data, evaluations, and capacity development information. 4) General Administration – Schools should manage technological

infrastructure through analysis, planning, and setting clear success targets. They should utilize digital systems for storing documents, handling administrative tasks, and managing correspondence in electronic formats.

Keywords: Information and Communication Technology, Digital Era, Schools in Mueang Mae Hong Son District.

ภูมิหลัง

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษา มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินการ เพื่อบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ต้องการ และครอบคลุมภารกิจการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษา จึงจำเป็นต้องมีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อนำไปสู่คุณภาพที่ดีของผู้เรียน เป็นระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ แต่ในปัจจุบันเป็นโลกแห่งยุค VUCA World ที่เต็มไปความผันผวน เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ไม่ทันตั้งตัว มีความไม่แน่นอนสูง ไม่ชัดเจน มีความซับซ้อนสูง ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการใช้ไอซีทีเพื่อเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ซึ่งจะเป็นการสร้างฐานอำนาจในการมีสารสนเทศ (Information Power) เพราะการบริหารการศึกษาในโลกยุคใหม่นี้ ผู้ใดครอบครองสารสนเทศ ผู้นั้นครองโลก จึงถือเป็นสมรรถนะสำคัญประการหนึ่งของผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน (สฎายุ ธีระวณิชตระกูล, 2557, หน้า 32)

สถานศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารสถานศึกษาที่คล้ายคลึงกัน โดยสามารถแยกตามขอบข่ายการบริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยด้านการบริหารวิชาการ สถานศึกษามีอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศไม่เพียงพอต่อการบริหารงานและการจัดการเรียนรู้ ขาดระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่จำเป็นต่อการบริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงบประมาณ สถานศึกษาขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงวัสดุอุปกรณ์ การจัดซื้อจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านการบริหารงานบุคคล ครูและบุคลากร ในสถานศึกษาไม่มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศของสถานศึกษา การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดการข้อมูลสารสนเทศ การใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารงานบุคคล และขาดแคลน ผู้มีทักษะ การใช้เทคนิคและความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและด้านการบริหารทั่วไป สถานศึกษาขาดสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ในการวางแผนการบริหารสถานศึกษาและมีปัญหาเกี่ยวกับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่ไม่ตอบสนองความต้องการต่อการบริหารงาน (สมจิตร ขวัญแดง, 2560, หน้า 56)

ดังนั้น เพื่อให้เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานและครอบคลุมภารกิจในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาจึงต้องมีการบริหารจัดการที่นำไปสู่คุณภาพของผู้เรียน คุณภาพสถานศึกษา รวมถึงระบบสารสนเทศ ของสถานศึกษาจะต้องมีประสิทธิภาพ ถูกต้อง สมบูรณ์ เป็นปัจจุบัน และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก ตลอดเวลา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานและการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน และสถานศึกษาให้ได้ประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องตระหนักถึงการจัดระบบบริหาร ที่เป็นเชิงระบบที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนให้มากที่สุด นอกจากนี้ การจัดเตรียมความพร้อมในระบบสารสนเทศภายในสถานศึกษาและการนำข้อมูลไปใช้ ต้องเป็นหัวใจของการบริหารจัดการในสถานศึกษา ซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการวางระบบบริหารจัดการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพและจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารในการบริหารงาน ด้านการจัดการศึกษา (ยูไฮนี บากา และรพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ, 2564, หน้า 32)

จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางพัฒนา การบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงานของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ที่ต้องมีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลและสารสนเทศตลอดเวลา โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ ต้องกระทำอย่างละเอียดรอบคอบ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการวางแผนและการตัดสินใจ ต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ มีความถูกต้องทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพมากที่สุด

คำถามการศึกษา

1. สภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 เป็นอย่างไร

2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 11 ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งมั่นของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

กรอบแนวคิดการศึกษา

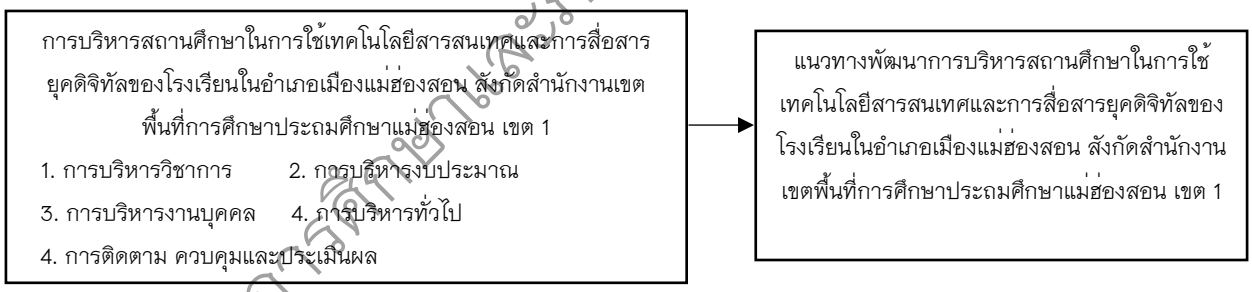

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาที่ใช้ในการสำรวจสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนในอำเภอเมือง

แม่ฮ่องสอน จำนวน 44 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 188 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ปีการศึกษา 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแนวทางของลิเคิร์ท (Likert and Rensis, 1967, pp. 90 – 95) ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ลักษณะแบบแบบสอบถามเป็นแบบหลายตัวเลือก (Multiple Choice)

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาการศึกษาสภาพปัจจุบัน และปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ได้ดำเนินการ โดยขอรับการพิจารณาจริยธรรมการศึกษาจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมในมนุษย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ทำหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน จังหวัดแม่ฮ่องสอน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบการบรรยาย

2. การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของเบสต์ (Best, 1982) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ใช้ความถี่ และค่าร้อยละ เสนอข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 11 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive selection) โดยมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป มีผลการปฏิบัติเป็นเลิศ (Best Practice) ศึกษานิเทศก์ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการศึกษาทางไกล เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สังกัดสาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการศึกษาแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลได้ดำเนินการโดยขอหนังสือราชการจากวิทยาลัยแม่ฮ่องสอนมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การสังเคราะห์ข้อมูลแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis) โดยอาศัยหลักเกณฑ์การจำแนก หรือการจัดกลุ่มข้อมูลและนำเสนอในรูปแบบการพรรณนาเป็นความเรียง

สรุปผลการศึกษา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่า

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ลำดับแรกที่สุด คือ การบริหารทั่วไป รองลงมาคือการบริหารงานบุคคล และการบริหารวิชาการ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ หากพิจารณาเป็นรายการของแต่ละด้านผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการลงทะเบียนเรียนของ

นักเรียนในรูปแบบ การจัดแฟ้มข้อมูลเสนอแผนการเรียนของแต่ละภาคเรียน รองลงมาสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารโดยใช้คอมพิวเตอร์เรียกข้อมูลสื่อและสถานที่ใช้สื่อ และการรับสมัครนักเรียน การสอบ การตรวจ และการวิเคราะห์ผลการสอบโดยการใช้ซอฟต์แวร์สำเร็จรูป สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อจัดทำทะเบียน และรวบรวมผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำแฟ้มข้อมูลการลงทะเบียนการเรียน คำนวณ ค่าเฉลี่ยผลการเรียน และจัดทำผลการเรียนของนักเรียนแต่ละคน

1.1.2 สภาพปัจจุบันการบริหารงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารงบประมาณ ถูกต้องตรงตามวัตถุประสงค์โครงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเพียงพอ รองลงมา สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบริหารการเงินให้สามารถดำเนินการตามจุดมุ่งหมาย โปร่งใส ตรวจสอบได้ และสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารใน การจัดทำบัญชี การจัดซื้อจัดจ้าง และการจัดทำงบประมาณรายปี สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลการใช้และบริหารงบประมาณได้อย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์

1.1.3 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากร รวมทั้งการบันทึกการประเมินผลการปฏิบัติงาน รองลงมาสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกสถิติเกี่ยวกับการขึ้นเงินเดือนของครู และบุคลากร และสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกข้อมูล และวางแผนอัตรากำลัง สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการติดตามข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ผ่านเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อมูลบุคลากรและการพัฒนาการเรียนการสอน

1.1.4 สภาพปัจจุบันการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่สถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในงานประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของโรงเรียน รองลงมาสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในงานระบบสารสนเทศสำหรับงานชุมชน และการจัดสำนักงาน การใช้ในการบำรุง และการควบคุม ดูแลงานอาคารสถานที่ ซ่อมแซมอาคารห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ตามลำดับ สำหรับสภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึกงานธุรการ งานสารบรรณ งานทะเบียน ระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติ และรายงานรักษาความปลอดภัย

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 แต่ละด้านผลการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังนี้

1.2.1 ปัญหาการบริหารวิชาการ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน รองลงมา คือขาดอุปกรณ์และระบบที่ใช้ในการลงทะเบียนเรียนของนักเรียนในแต่ละภาคเรียน สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือขาดการใช้คอมพิวเตอร์ ควบคุมการบริการ การใช้สื่อการศึกษาของบุคลากรในสถานศึกษา

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

1.2.2 ปัญหาการบริหารงบประมาณ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่งบประมาณไม่เพียงพอสำหรับการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ รองลงมา คือขาดการอัพเดตซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์อย่างสม่ำเสมอ ทำให้ระบบทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือขาดมาตรการป้องกันหรือระบบรักษาความปลอดภัยข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

1.2.3 ปัญหาการบริหารงานบุคคล เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือน้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่บุคลากรที่รับผิดชอบด้านงานบุคคลไม่มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยี เช่น โปรแกรมการจัดการทะเบียนประวัติบุคลากรหรือฐานข้อมูลออนไลน์ รองลงมา คือขาดการพัฒนาระบบเพื่อรองรับความต้องการใหม่ ๆ สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือ ระบบเทคโนโลยีที่ใช้ไม่มีการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เกิดความขัดข้องหรือทำงานได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

1.2.4 ปัญหาการบริหารงานทั่วไป เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงตามลำดับจำนวนหรือร้อยละจากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก ได้แก่บุคลากรขาดการอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาด หรือการใช้งานระบบได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ รองลงมา คือการเก็บรักษาข้อมูลในรูปแบบที่ไม่เป็นระบบ สำหรับปัญหาที่มีจำนวนหรือร้อยละต่ำที่สุด คือ ขาดความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของเทคโนโลยีที่สามารถใช้ในการบำรุง และการควบคุมดูแลงานอาคารสถานที่

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีข้อเสนอแนะสามารถสรุปได้ ดังนี้

2.1 การบริหารวิชาการ ได้แก่

2.1.1 การรับสมัครนักเรียน การสอบ การตรวจ และการวิเคราะห์ผลการสอบ ควรนำซอฟต์แวร์สำเร็จรูปมาใช้ในการบริหารกระบวนการสอบ เพื่อลดข้อผิดพลาด ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินผลได้อย่างทันสมัย และควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในกระบวนการเรียนการสอน ตั้งแต่การวางแผนหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ตลอดจนการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน

2.1.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อจัดทำทะเบียน และรวบรวมผลการเรียนของนักเรียน จัดเป็นแฟ้มข้อมูลการเรียน ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาการลงทะเบียนและการจัดการแผนการเรียนจะช่วยลดงานเอกสาร เพิ่มความแม่นยำ โปร่งใส และเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาการสร้างฐานข้อมูลด้านวิชาการแบบออนไลน์ที่เป็นระบบและสามารถนำข้อมูลมาใช้วิเคราะห์เพื่อวางแผนพัฒนาผู้เรียนได้อย่างตรงจุด

2.1.3 การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน ควรมีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาเพื่อแก้ปัญหาอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรควรเน้นการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตให้เพียงพอและกระจายสัญญาณทั่วถึง มีแผนสำรองในการใช้งาน กรณีอินเทอร์เน็ตภายในสถานศึกษาไม่สามารถใช้งานได้ เช่น อินเทอร์เน็ตผ่านมือถือ หรืออุปกรณ์สำรองในกรณีระบบล่ม เพื่อให้ครูและนักเรียนเข้าถึงการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

2.2 การบริหารงบประมาณ ได้แก่

2.2.1 การเข้าถึงข้อมูลการใช้และบริหารงบประมาณ ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์ ควรพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับการบันทึกและติดตามการใช้จ่ายงบประมาณแบบเรียลไทม์ ระบบบัญชีออนไลน์หรือแอปพลิเคชันจัดการงบประมาณ ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลอย่างรัดกุม สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และทันต่อการตัดสินใจ

2.2.2 งบประมาณสำหรับการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีคุณภาพ ควรวางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและมีเป้าหมายระยะยาว โดยจัดลำดับความสำคัญของอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนก่อน เช่น คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพดิจิทัล หรือเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พร้อมทั้งประเมินอายุการใช้งานเพื่อวางแผนการเปลี่ยนทดแทนได้อย่างเหมาะสม ควรมีการดำเนินการปรับปรุงและพัฒนาด้านอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศพื้นฐานให้มีประสิทธิภาพและทันสมัยและการให้บริการโดยจัดหาอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพ ใช้อุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่า

2.2.3 การอัพเดตซอฟต์แวร์และฮาร์ดแวร์อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ระบบทำงานได้เต็มประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีในการวางแผน จัดสรรและติดตามการใช้งบประมาณอย่างเป็นระบบ เช่น การใช้โปรแกรมบริหารงบประมาณออนไลน์ (e–Budgeting) และระบบบัญชีดิจิทัล เพื่อเพิ่มความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ทันที

2.3 การบริหารงานบุคคล ได้แก่

2.3.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการแสวงหาความรู้ผ่านเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ข้อมูลบุคลากรและการพัฒนาการเรียนการสอน ควรส่งเสริมจัดอบรมให้ความรู้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองผ่านการอบรม ออนไลน์ หรือ อบรมเชิงปฏิบัติการ ตามความสนใจในทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน สถานศึกษา และการพัฒนาวิชาชีพตนเอง

2.3.2 บุคลากรมีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน เช่น โปรแกรมการจัดการทะเบียนประวัติบุคลากรหรือฐานข้อมูลออนไลน์ การเรียนแบบออนไลน์ ควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการอบรม พัฒนาทักษะด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีข้อมูลสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง เช่น การเรียนแบบออนไลน์ผสมผสาน เพื่อกระตุ้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

2.3.3 การพัฒนาระบบเพื่อรองรับความต้องการใหม่ ๆ เช่น ระบบจัดการบุคลากร ระบบข้อมูลข่าวสารออนไลน์ แบบเรียลไทม์ ควรนำระบบบริหารทรัพยากรบุคคล (HRM System) เข้ามาใช้จัดเก็บข้อมูลประวัติการปฏิบัติงาน การประเมินผล และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในสถานศึกษาอย่างครบวงจร มีการส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลออนไลน์ที่เชื่อถือได้ เว็บไซต์ราชการ แพลตฟอร์มข่าวสารทางการศึกษา และสื่อออนไลน์คุณภาพ

2.4 การบริหารทั่วไป ได้แก่

2.4.1 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในการบันทึก งานทะเบียน ระเบียบ กฎหมายและแนวปฏิบัติ และรายงานรักษาความปลอดภัย ควรมีการทบทวนการจัดระบบบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ว่ามีความเหมาะสมกับภาระงาน ความจำเป็นของสถานศึกษาว่ามีการเอื้อต่อการบริหารจัดการ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์วางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีการส่งเสริมการใช้ระบบดิจิทัลในการจัดเก็บเอกสาร หรือระบบจัดเก็บเอกสารออนไลน์ เพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการค้นหา ลดภาระงานซ้ำซ้อน และรายงานความปลอดภัย ได้สะดวก รวดเร็ว

2.4.2 การอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ และงานอาคารสถานที่ ควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน โดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายควรมี ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.4.3 ระบบที่สามารถรองรับการทำงานแบบบูรณาการ เช่น การจัดเก็บเอกสารหรือข้อมูลสารสนเทศที่เป็นปัจจุบัน เอกสารกระดาษที่สามารถค้นหาได้สะดวก การประชาสัมพันธ์ที่เป็นปัจจุบัน ควรจัดตั้งช่องทางการสื่อสารออนไลน์ที่หลากหลาย เพื่อเผยแพร่ข่าวสารให้เข้าถึงผู้ปกครองและชุมชนได้รวดเร็วและทั่วถึง ควรมีการพัฒนาเนื้อหา

ประชาสัมพันธ์ให้น่าสนใจและทันสมัย เช่น การใช้ภาพอินโฟกราฟิก หรือวิดีโอสั้น เพื่อให้เข้าใจง่ายและติดตามได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่า

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล พบว่า สภาพปัจจุบันสถานศึกษาส่วนใหญ่ มีนโยบายการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ในระดับหนึ่ง แต่ยังขาดแผนการปฏิบัติที่ชัดเจนและต่อเนื่อง ซึ่งความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับการวางแผน และการดำเนินการที่เป็นระบบ ผลการศึกษายืนยันว่าการกำหนดนโยบายอย่างเดียวไม่เพียงพอ หากไม่มีการวางยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน และการขับเคลื่อนจริงจัง ครู และบุคลากรมีความตั้งใจและทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาเทคโนโลยี แต่ยังขาดโอกาสเข้ารับการอบรมอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าไม่มีทรัพยากรที่ช่วยในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของพิชญาภัค กำจัดภัย (2565, บทคัดย่อ) เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทที่สำคัญต่อการศึกษาเป็นอย่างมากกับตัวผู้เรียนและครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา มีวิธีการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อช่วยในการเรียนการสอนมากขึ้น ลดปัญหาการขาดแคลนครู และมีการประสานความร่วมมือระหว่างครูนักเรียนและผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของกวินตรา ซ้วนลิ่ม (2560) การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารสถานศึกษายังไม่แพร่หลาย อีกทั้งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนของครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ยังมีอยู่น้อย เนื่องจากปัญหาด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) ที่ยังขาดแคลนและไม่ทันสมัย รวมทั้งบุคลากรยังขาดความรู้ ความสามารถและทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.2 ปัญหาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 พบว่าปัญหาการบริหารวิชาการ คือการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ไม่มีความเสถียรให้กับครูและนักเรียน เนื่องจากสถานศึกษาต้องมีอินเทอร์เน็ตช่วยในการจัดการเรียนการสอน แต่ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานอินเทอร์เน็ตเพียงพอ และการกระจายสัญญาณไม่ทั่วถึงอินเทอร์เน็ตภายในสถานศึกษาจึงไม่สามารถใช้งานได้ สอดคล้องกับงานศึกษาของวัชรี กิตติวิโรจน์ชัย (2566, บทคัดย่อ) ที่พบว่าการเรียนการสอน ต้องให้ครูและนักเรียนได้ใช้และได้เข้าถึงสาระการเรียนรู้และข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัลที่มีคุณภาพสูง เช่น มีการจัดการเรียนการสอนเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนทางไกล และปัญหาการบริหารทั่วไป คือ บุคลากรขาดการอบรมหรือการพัฒนาทักษะการใช้งานเทคโนโลยีที่เพียงพอ เกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ ส่งผลให้เกิดข้อผิดพลาดหรือการใช้งานระบบได้ไม่เต็มประสิทธิภาพ

2. แนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลของโรงเรียนในอำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ในแต่ละด้านที่สอดคล้องกับปัญหาที่พบ ซึ่งสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 การบริหารวิชาการ ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สถานศึกษาควรนำซอฟต์แวร์สำเร็จรูปมาใช้ในการบริหารกระบวนการสอบ เพื่อลดข้อผิดพลาด ช่วยให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการประเมินผลได้อย่างทันสมัย และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษายุคดิจิทัล สอดคล้องกับงานศึกษาของ สันติสุข สมพร (2563, หน้า 32 – 52) ที่ได้ศึกษากระบวนการในการผลิตสารสนเทศซึ่งประกอบด้วยบุคคล เครื่องมือ ความคิด และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันเพื่อรวบรวมข้อมูลและจัดกระทำให้เป็นสารสนเทศ โดยมี

กระบวนการซึ่งประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดทำให้เป็นสารสนเทศ การเก็บรักษาข้อมูล การประมวลผล การวิเคราะห์ และการนำเสนอข้อมูล เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ การวางแผนและควบคุมการปฏิบัติงานตามต้องการ

2.2 การบริหารงบประมาณ ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยการวางแผนงบประมาณอย่างรอบคอบและมีเป้าหมายระยะยาว โดยจัดลำดับความสำคัญของอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนการสอนก่อนสอดคล้องกับงานศึกษาของ เขมจิรา อยู่เจริญ และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์ (2566, หน้า 12) ที่ได้ศึกษาว่า การบริหารงานงบประมาณเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานทุกระดับ ทุกหน่วยงาน และทุกองค์การ ไม่ว่าจะเป็นรัฐหรือเอกชน จะต้องจัดทำงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้สามารถใช้งบประมาณที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งการคาดการณ์ล่วงหน้าที่จะเปลี่ยนแปลงทางการเงิน เพิ่มขึ้นหรือลดลงในอนาคตด้วย

2.3 การบริหารงานบุคคล ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การให้ความรู้ครูผู้สอนพัฒนาตนเองผ่านการอบรม ออนไลน์ พัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญในการใช้ระบบเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับงานศึกษาของ ฐิติพร สุดสาย (2557, บทคัดย่อ) พบว่า สถานศึกษานำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบริหารบุคคลเป็นการนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการจัดทำทะเบียนประวัติของครูและบุคลากรและการบันทึกการขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกทะเบียนงานเครื่องราชอิสริยาภรณ์การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการบันทึกประมวลผลข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของบุคลากร รวมทั้งการบันทึกการประเมินผลการปฏิบัติงาน

2.4 การบริหารทั่วไป ได้เสนอแนวทางพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การทบทวนการจัดระบบบริหารทรัพยากรที่มีอยู่ว่ามีความเหมาะสม กับภาระงาน ความจำเป็นของสถานศึกษา ว่ามีการเอื้อต่อการบริหารจัดการ โดยผ่านกระบวนการวิเคราะห์วางแผน กำหนดเป้าหมายความสำเร็จอย่างชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับงานศึกษาของ กิตติ วงษ์สมบูรณ์ (2563, หน้า 42) ได้ศึกษาว่าการใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษา ผู้บริหารต้องมีความรู้ ความสามารถ ทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและด้านบริหารจัดการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล ไปประยุกต์ใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินงานภายในสถานศึกษา

1.2 สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการใช้แนวทางนำไปสู่การปฏิบัติ หรือขั้นตอนที่นำไปสู่เป้าหมาย โดยมีทิศทางที่แน่นอนชัดเจน

1.3 สถานศึกษา ควรนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ไปดำเนินการเพิ่มเติมให้มีความเป็นรูปธรรม เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพบริบทเชิงพื้นที่ของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาต่อยอดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัล ด้วยรูปแบบวิธีการศึกษาที่หลากหลาย เพื่อนำผลการศึกษามาพัฒนาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียน

2.2 ควรศึกษาผลการนำแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารยุคดิจิทัลไปใช้จริงในสถานศึกษาอื่น

เอกสารอ้างอิง

กวินตรา ซวนลิ่ม. (2560). *ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.* วิทยานิพนธ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎรธานี.

เขมจิรา อยู่เจริญ. (2565). *การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษาการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5.* (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา).

ฐิติพร สุดสาย. (2557*). การศึกษาสภาพการใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอบ้านนาสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3.* วิทยานิพนธ ค.ม. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎรธานี.

พิชญาภัค กำจัดภัย. (2565). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 16*(4). 72 – 85.

ยูไฮนีบากา และ รพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ. (2564). *การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3.* วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

วัชรี กิตติวิโรจน์ชัย. (2566). *การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลของโรงเรียนขยายโอกาสในศูนย์เครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาสบป่อง – ถ้ำลอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1.* การค้นคว้าอิสระ ค.ม. แม่ฮ่องสอน: วิทยาลัยแม่ฮ่องสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วิทยาเขตแม่ฮ่องสอน.

สฎายุ ธีระวณิชตระกูล. (2557). *กฎหมายสำหรับผู้บริหารการศึกษา.* เท็กกู๊ดครีเอชั่น.

สมจิตร ขวัญแดง. (2560). *สภาพปัญหาของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา.* สารนิพนธ์ ศษ.ม. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

สันติสุข สมพร. (2563). *สภาพการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาประเทศไทย 4.0 ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32.* การค้นคว้าอิสระ ค.ม. บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

Best, J. W. (1981). *Research in education.* New jersey, Prentice – Hall.

Likert, Rensis. and Likert, Jane. (1976). *New Way Management Conflict.* New York, McGraw Hill.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

Desirable Characteristics of Doctoral Degree In Educational Administration Promoting Achievement of Learning Outcomes in Line with the Higher Education Qualification Standards

รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์[1]
Assoc. Prof. Dr.Wisut Wichitputchraporn[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาคุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคกลาง จำนวน 66 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดที่มีความตรงเชิงเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ และ การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาควรมีความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษาอย่างลุ่มลึก รอบรู้สถานการณ์โลกยุคใหม่ มีทักษะการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือแก้ปัญหาแบบองค์รวม มีจริยธรรมที่เน้นความซื่อสัตย์สุจริตและมีภาวะผู้นำ

ABSTRACT

This descriptive research aims to investigate the desirable characteristics of doctoral degree in Educational Administration that foster the achievement of learning outcomes in accordance with higher education qualification standards. The population consisted of 66 curriculum administrators and full-time faculty members specializing in Educational Administration at higher education institutions in the Central region of Thailand. The research instrument employed was an open-ended questionnaire. Data were analyzed using percentage and content analysis. The findings revealed that doctoral graduates in Educational Administration should possess profound knowledge of educational administration theories and maintain awareness of contemporary global dynamics. Furthermore, they are required to have advanced research skills to generate new bodies of knowledge or address problems holistically, uphold ethics with a strong emphasis on integrity, and leadership.

Keywords: Desirable Characteristics, Learning Outcomes, Higher Education Qualification Standards

คำสำคัญ: คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิต ผลลัพธ์การเรียนรู้ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

[1]*อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาการจัดการการศึกษาและความเป็นผู้นำ สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์*
[1]*Lecturer in the Educational Management and Leadership Program, Panyapiwat Institute of Management*
*ผู้ติดต่อ, อีเมล: รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์, wisutwichitputchraporn@gmail.com
รับเมื่อ 30 พฤศจิกายน 2568 แก้ไข 17 ธันวาคม 2568 ตอบรับ 20 ธันวาคม 2568

ภูมิหลัง

ภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ นักการเมือง ในบริบท แห่งศตวรรษที่ 21 มีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาในสถาบันทุกระดับ การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นกระบวนการที่สำคัญที่จะผลิตกลุ่มเป้าหมายที่จะเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่การขับเคลื่อนนโยบายระดับชาติและนานาชาติ และตอบโจทย์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ สถาบันอุดมศึกษาเป็นองค์กรที่สำคัญในการผลิตและพัฒนากำลังคนเข้าสู่ตลาดแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชน อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงให้สามารถอยู่รอดในภาวะการแข่งขันที่มีแนวโน้มทวีคูณมากยิ่งขึ้น

การผลิตดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา มีจุดเน้นผลิตนักวิชาการและวิชาชีพให้มีความสามารถค้นคว้าวิจัยเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรมซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน สังคม ประเทศและประชาคมโลก ทั้งนี้การจัดการศึกษาในระดับดุษฎีบัณฑิต ในปัจจุบันนั้น คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ได้ประกาศ รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พุทธศักราช 2565 (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565, หน้า 1) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาที่จัดการอุดมศึกษาระดับปริญญาทั้งที่เป็นของรัฐและเอกชน จะต้องมีการผลิตบัณฑิตให้มีมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ตามที่กำหนดไว้ซึ่งมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา เป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตร ระดับอุดมศึกษาที่กำหนดขึ้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา (2565, หน้า 1) ได้นิยาม ผลลัพธ์การเรียนรู้ ไว้ว่าหมายถึง ผลหรือที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือ ประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษาทั้งนี้ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา ได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิ แต่ละระดับ ประกอบ ด้วย อย่างน้อย 4 ด้าน ประการแรก ความรู้ ซึ่งเป็น สิ่งที่ผู้เรียนสั่งสม มาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือ ประสบการณ์ ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ในประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล ประการที่ 2 ด้านทักษะ เป็นความสามารถที่เกิดจาก การเรียนรู้ ฝึกปฏิบัติให้เกิดความคล่องแคล่วว่องไวและความชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ และพัฒนาสังคมสำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล ประการที่ 3 ด้านจริยธรรม เป็นพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวม และส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น ประการ สุดท้าย บัณฑิต จะต้องมีลักษณะบุคคล คือ มีบุคลิกภาพ ลักษณะนิสัยและค่านิยมที่สะท้อนลักษณะเฉพาะศาสตร์วิชาชีพและสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้และ การฝึกประสบการณ์จากหลักสูตร เป็นต้น (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565, หน้า 3 – 6)

จากรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ แต่ละมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พุทธศักราช 2565 ดังกล่าวข้างต้นเป็นกรอบพื้นฐานของหน่วยงานสถาบันอุดมศึกษา ต้องให้ความสำคัญในฐานะผู้ผลิต ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสามารถออกแบบผลลัพธ์การเรียนรู้ของแต่ละสถาบันแล้วนำไปสู่การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้

การวิจัยครั้งนี้ได้ให้ความสำคัญต่อการผลิตดุษฎีบัณฑิตซึ่งเป็นการศึกษาระดับสูงสุด การศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องมุ่งจัดการศึกษาให้เป็นไปตามคุณภาพมาตรฐานของสถาบันที่กำหนดไว้ การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะศึกษาคุณลักษณะที่สำคัญตามกรอบมาตรฐานระดับอุดมศึกษา อันเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิ ประกอบด้วย 4 ด้าน คือความรู้ ทักษะ จริยธรรม และลักษณะบุคคลที่สำคัญต่อการผลิตดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา ถือเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องผลิตบัณฑิตให้ได้ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดในหลักสูตร อีกทั้งการออกแบบและพัฒนาระบบกลไกจัดการศึกษา พร้อมหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับการตรวจสอบหลักสูตรเพื่อการรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ผลการวิจัยเป็นประโยชน์ต่อสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ใช้เป็นกรอบการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ของนิสิตระดับปริญญาเอกของแต่ละสถาบัน ในการปรับปรุงหลักสูตรและนำไปใช้ในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแต่ละสถาบันการศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

คุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

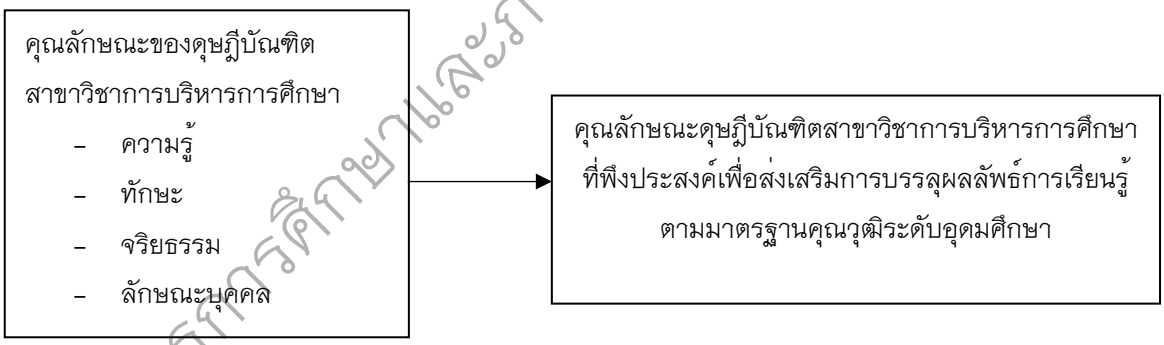

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร ได้แก่ ผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนในภาคกลาง จำนวน 33 แห่ง กำหนดผู้ให้ข้อมูลแก้แห่งละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 66 คน

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและตรวจสอบคุณภาพความตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ พบว่า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.0 หลังจากนั้นผู้วิจัยจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google form) นำไปทดลองใช้กับผู้รับผิดชอบหลักสูตรและอาจารย์ประจำหลักสูตร ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม พบว่า แบบสอบถามสามารถนำไปใช้ได้ตามวัตถุประสงค์

วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ Google form จากกลุ่มประชากร ในเดือนตุลาคม 2568

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ และร้อยละ ส่วนประเด็นการตอบคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ประเด็นเพื่อศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความถี่และร้อยละของความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่คณาจารย์ที่ทำหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักสูตรระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน จำนวน 66 คน จากสถาบันอุดมศึกษาในภาคกลาง พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 57.58) เป็นผู้รับผิดชอบหลักสูตร (ร้อยละ 53.03) และสังกัดมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ (ร้อยละ 33.00) และมหาวิทยาลัยของรัฐ (ร้อยละ 33.00) เท่ากัน

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณลักษณะของดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์เพื่อส่งเสริมการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา สรุปดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ จากการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษาอย่างลุ่มลึก รอบรู้สถานการณ์โลกยุคใหม่ (ร้อยละ 40.13) การวิจัยขั้นสูง วิธีวิทยาการวิจัย สถิติการวิจัยและการวิจัยและพัฒนา (ร้อยละ 21.60) เทคโนโลยี ดิจิทัลและปัญญาประดิษฐ์ (ร้อยละ 16.05) นโยบายการพัฒนาองค์การ(ร้อยละ 11.11) การสร้างนวัตกรรมทางการบริหาร (ร้อยละ 7.41) และกฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ (ร้อยละ 3.70) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านทักษะผลการศึกษา พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีทักษะการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือแก้ปัญหาแบบองค์รวม (ร้อยละ 17.78) ทักษะการสื่อสาร (ร้อยละ 17.04) การบริหารจัดการขั้นสูง (ร้อยละ 16.30) ทักษะการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์นวัตกรรม (ร้อยละ 14.81) ทักษะทางเทคโนโลยี ดิจิทัล (ร้อยละ 16.29) ทักษะทางภาษา (ร้อยละ 8.89) ทักษะการเจรจาต่อรอง การตัดสินใจและแก้ปัญหาที่ซับซ้อน (ร้อยละ 8.89) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านจริยธรรมผลการศึกษา พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีความซื่อสัตย์สุจริต (ร้อยละ 30.69) รับผิดชอบต่อสังคม(ร้อยละ 22.78) คุณธรรมและจริยธรรม จิตสาธารณะ กล้าหาญทางจริยธรรม (ร้อยละ 9.90) และจรรยาบรรณ (ร้อยละ 7.92) ธรรมาภิบาล (ร้อยละ 7.92) และโปร่งใส (ร้อยละ 7.92) เท่ากัน

4. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านบุคลิกลักษณะผลการศึกษา พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีภาวะผู้นำ (ร้อยละ 42.19) วิสัยทัศน์ (ร้อยละ 10.94) ปรับตัว (ร้อยละ 7.80) มนุษย์สัมพันธ์ (ร้อยละ 6.25) เป็นแบบอย่าง (ร้อยละ 6.25) น่าเชื่อถือ(ร้อยละ 4.69) ใฝ่รู้และเรียนรู้ (ร้อยละ 3.70) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านความรู้ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษาอย่างลุ่มลึก รอบรู้สถานการณ์โลกยุคใหม่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคคลที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกเป็นผู้ที่มีความรู้สูงสุดในสาขาวิชาชีพ จึงจำเป็นต้องมีความเข้าใจในรากฐานของทฤษฎีอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปสังเคราะห์ สร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ พัฒนานวัตกรรมทางการบริหารที่สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพในวงกว้าง ท่ามกลางบริบทความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและซับซ้อนของสังคมโลกยุคพลิกผัน (VUCA World) สอดคล้องกับ Bush (2018, pp. 66 – 71) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมและการพัฒนาผู้นำสถานศึกษาในมุมมองระดับนานาชาติ ซึ่งพบว่า ความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีการบริหารและการจัดการเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้นำสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจบนหลักการที่ถูกต้อง ไม่ใช่เพียงการลองผิดลองถูก และเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับ Hallinger (2018, pp. 5 – 24) ที่นำเสนอเรื่องการบริหารการศึกษาในบริบทโลกยุคใหม่ โดยชี้ให้เห็นว่า ความรอบรู้ในสถานการณ์แวดล้อม เป็นสมรรถนะที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหารการศึกษาระดับสูง เพื่อที่จะสามารถปรับเปลี่ยนกลยุทธ์การบริหารให้สอดรับกับพลวัตของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งสนับสนุนแนวคิดของ Mestry (2017, pp. 1 – 11) ซึ่งพบว่า หลักสูตรการเตรียมผู้บริหารการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องเน้นย้ำให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้เชิงทฤษฎีสู่การปฏิบัติ และต้องมีความรู้เท่าทันต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาระดับสากล เพื่อนำพาองค์การสู่ความเป็นเลิศ

2. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านทักษะ พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีทักษะด้านการวิจัยสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือแก้ปัญหาแบบองค์รวม อาจเป็นเพราะว่า การวิจัยเป็นทักษะที่สำคัญของการศึกษาในระดับปริญญาเอก เป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ขั้นสูงด้วยวิธีการเชิงวิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับจุดเน้นของการจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกที่คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ให้ความเห็นไว้ว่า การจัดการศึกษาระดับปริญญาเอกควรมุ่งให้บัณฑิตมีความสามารถในการค้นคว้าวิจัยเพื่อสรรค์สร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน สังคม ประเทศและประชาคมโลก (คณะกรรมการมาตรฐานการ

อุดมศึกษา, 2565, หน้า 4) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Perry (2016) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับทิศทางการผลิตดุษฎีบัณฑิตทางการบริหารการศึกษาในกลุ่มประเทศตะวันตก โดยพบว่า ดุษฎีบัณฑิตยุคใหม่ต้องมีคุณลักษณะเป็น “นักปฏิบัติเชิงวิชาการ” (Scholarly Practitioner) คือ ผู้ที่สามารถนำทักษะการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาหน้างานจริง (Problems of Practice) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่เพียงการสร้างทฤษฎีบนหอคอยงาช้างเท่านั้น นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lewis, J., & Caldwell, (2005, pp. 182 – 191) ที่พบว่า ทักษะการใช้วิจัยเป็นฐานในการบริหาร เป็นทักษะที่จำเป็น เพื่อลดความเสี่ยงจากการตัดสินใจที่ผิดพลาดและเพื่อสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Godfrey (2014, pp. 301 – 321) ที่พบว่า เมื่อผู้นำส่งเสริมวัฒนธรรมที่ใช้งานวิจัยเป็นข้อมูลเชิงปฏิบัติงาน โดยเข้าใจวิธีตั้งคำถามเชิงวิจัย การออกแบบการประเมิน และการใช้ผลวิจัยในการตัดสินใจ จะสามารถนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ช่วยขับเคลื่อนนวัตกรรมในการบริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และผู้นำโรงเรียนควรพิจารณาการพัฒนาวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมในการวิจัยในฐานะกลยุทธ์การพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

3. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านจริยธรรม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ทั้งนี้ผลการวิจัยได้ขยายขอบเขตจรรยาบรรณวิชาชีพและวิชาการ “เป็นรากฐานสำคัญ โดยเฉพาะความซื่อสัตย์สุจริตและความโปร่งใส รวมทั้งความรับผิดชอบต่อสังคม” และการเป็นแบบอย่างที่ดีในฐานะผู้บริหารระดับสูง สอดคล้องกับ คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษาที่ได้ประกาศรายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2565, หน้า 1 – 2) ไว้ว่าจริยธรรมเป็นพฤติกรรมหรือการกระทำ ระดับบุคคล ที่สะท้อนถึง ความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง การกระทำที่มีจริยธรรม เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต และการกระทำที่ไม่ถูกจริยธรรม เช่น การคัดลอกผลงาน การทุจริตทางวิชาการ การละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เป็นต้น ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Macfarlane (2009, pp. 33 – 45) ที่เสนอว่า ความซื่อสัตย์ทางวิชาการในระดับดุษฎีบัณฑิตไม่ได้เป็นเพียงการปฏิบัติตามกฎระเบียบเพื่อหลีกเลี่ยงการลงโทษ แต่เป็น “คุณธรรมทางปัญญา” (Intellectual Virtue) ที่จะหล่อหลอมให้ดุษฎีบัณฑิตกลายเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบ และสะท้อนให้เห็นว่าจริยธรรมในการวิจัยเป็นพื้นฐานสำคัญของจริยธรรมในการบริหารงานในอนาคต นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของ Brown และ Treviño (2006, pp. 595 – 616) ที่อธิบายว่า ผู้นำต้องเป็น “ผู้จัดการทางศีลธรรม” (Moral Manager) ที่แสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมผ่านการกระทำและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเพื่อเป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาภัค ไข่เพชร และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2565, หน้า 62) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นผู้ที่มีค่านิยมและจริยธรรมของการเป็นผู้นำ สูง ต้องมีความรู้คู่คุณธรรม สะท้อนให้เห็นถึงการมีพื้นฐานด้านทักษะ ศักยภาพ วิสัยทัศน์และความสามารถรอบด้านในการบริหารสถานศึกษาเพื่อบรรลุความสำเร็จ ควบคู่กับพื้นฐานการมีคุณธรรมจริยธรรมที่สูง มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทำงานร่วมกับคนอื่นอย่างมีความสุข

4. ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านลักษณะบุคคล พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีภาวะผู้นำ โดยมีความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามต้องการดุษฎีบัณฑิตที่มีพฤติกรรมความเป็นผู้นำ ที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าทำ และมีวิสัยทัศน์กว้างไกล ใฝ่รู้และปรับตัวได้ดี เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ เปิดกว้างรับสิ่งใหม่ และปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีมนุษยสัมพันธ์และบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือในลักษณะของบุคคลที่มีความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน สง่างามทางวิชาการ และมีวุฒิภาวะทาง

อารมณ์ เป็นต้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความคาดหวังของการผลิตบัณฑิตที่มีภาวะผู้นำในแบบที่เหมาะสม สามารถขับเคลื่อนองค์การที่รับผิดชอบไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Tan (2025, pp. 1 – 3) ที่ระบุว่า ผู้นำสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในยุคปัจจุบันต้องเข้าใจและสามารถใช้ภาวะผู้นำที่สอดรับกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาที่แตกต่างกัน สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบความเป็นผู้นำตามสภาพแวดล้อม โดยอาศัยวิสัยทัศน์ในการกำหนดทิศทางและสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทุ่มเทความพยายามเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ประเด็นเรื่องการปรับตัวและการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรจิรา สว่างแจ่ง และคณะ (2567, หน้า 202) ที่พบว่า พฤติกรรมของผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานและบริหารงานร่วมกับบุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้ บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ สบายใจ มีความสุข และได้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านความรู้นั้น พบว่า ประเด็นที่ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นมีค่าร้อยละสูงสุด คือ ดุษฎีบัณฑิตควรมีความรู้ที่เพียงพอเกี่ยวกับทฤษฎีการบริหารการศึกษาอย่างลุ่มลึก รอบรู้สถานการณ์โลกยุคใหม่ ดังนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรนำผลการวิจัยไปปรับปรุงปรัชญา วิสัยทัศน์และผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร ให้มีแนวคิดทฤษฎีที่เป็นแก่นของศาสตร์บริหารการศึกษา สามารถเชื่อมโยงการบูรณาการศาสตร์ที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม ใช้ทฤษฎีที่ทันสมัย ที่บัณฑิตสามารถนำไปปรับใช้ในทุกสถานการณ์ในอนาคต

1.2 ผลการศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านทักษะ พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีทักษะทางการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือแก้ปัญหาแบบองค์รวม ดังนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการสร้างองค์ความรู้ใหม่หรือนวัตกรรมโดยใช้วิจัยเป็นฐานในการจัดการศึกษา ตลอดจนพัฒนาทักษะด้านวิทยาการวิจัยและสถิติทางการวิจัยขั้นสูง

1.3 ผลการศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านจริยธรรม พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีความซื่อสัตย์สุจริต ดังนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรนำประเด็นด้านความซื่อสัตย์สุจริตกำหนดเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญ ทั้งพฤติกรรมส่วนตนและจริยธรรมทางวิชาการ ตลอดจนจัดกระบวนการเรียนการสอนบูรณาการกับการเรียนการสอนในรายวิชาอื่น

1.4 ผลการศึกษาคุณลักษณะดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านลักษณะบุคคล พบว่า ดุษฎีบัณฑิตควรมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ใฝ่รู้และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือ มีความสุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน แต่มีความสง่างามทางวิชาการ) มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ เป็นต้น ดังนั้นคณะกรรมการบริหารหลักสูตรควรกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาภาวะผู้นำของนักศึกษาระดับปริญญาเอกและจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยแบบอภิมานวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาที่ผ่านมาในรอบ 10 ปี

2.2 ควรวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการออกแบบการวิจัยสำหรับดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา เพื่อมุ่งเน้นการสร้างนวัตกรรมและการแก้ปัญหาแบบองค์รวม

2.3 ควรวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างจริยธรรมที่เหมาะสม สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

2.4 ควรวิจัยเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำในยุคดิจิทัลและความฉลาดทางปัญญาประดิษฐ์ของนิสิตระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กัญญาภัค ไข่เพชร และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2565) ภาวะผู้นำเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7*(2), 51 – 64.

คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). *ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565.* สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2568 จาก https://www.ops.go.th/th/role/edu-standard/item/6940-2022-07-22-02-54-49.

อรจิรา สว่างแจ้ง, สนั่น ประจงจิตร, และวิสุทธิ์ วิจิตรพัชราภรณ์. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมและแรงจูงใจในการทำงานของครู ในเขตยานนาวา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 10*(38), 196 – 204.

Brown, M. E., & Treviño, L. K. (2006). Ethical leadership: A review and future directions. *The Leadership Quarterly, 17*(6), 595 – 616.

Bush, T. (2018). Preparation and induction for school principals: Global perspectives. *Management in Education, 32*(2), 66 – 71.

Godfrey, D. (2014). Leadership of schools as research-led organisations in the English educational environment: Cultivating a research-engaged school culture: Cultivating a research – engaged school culture. *Educational Management Administration & Leadership, 44*(2), 301 – 321.

Hallinger, P. (2018). Bringing context out of the shadows of leadership. *Educational Management Administration & Leadership, 46*(1), 5 – 24.

Kowalski, T. J. (2010). Research and the preparation of educational administrators. *UCEA Review, 51*(1), 1 – 5.

Lewis, J., & Caldwell, B. J. (2005). Evidence – based leadership. *The Educational Forum*, *69*(2), 182 – 191.

Macfarlane, B. (2009). *Researching with integrity: The ethics of academic enquiry*. Routledge.

Mestry, R. (2017). Empowering principals to lead and manage public schools effectively in the 21st century. *South African Journal of Education, 37*(1), 1 – 11.

Perry, J. A. (2016). *The Carnegie Project on the Education Doctorate: Transforming education practice*. Springer.

Tan, S. (2025). Leadership styles and their impact on leadership effectiveness in education. *Academy of Educational Leadership Journal, 29*(1), 1 – 3.

การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา

Development of School in the Educational Fund Project in the New Normal Based on Community Administration Model for Developing Creative Learning Innovation Competency which Enhancing Creative Thinking and Innovative Skills of Thanuawittaya School

ดร.เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ[1]
Dr.Kiadtisak Chaiyana[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา มี 5 ระยะ ดังนี้ 1) สังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนโดยศึกษาเอกสารและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนโดยสอบถามความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 204 คน และสนทนากลุ่มกับครู จำนวน 15 คน 3) พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครู จำนวน 15 คน และประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 4) ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 186 คน ครู จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง จำนวน 130 คน โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และแบบสอบถามความคิดเห็น และ 5) ประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 38 โรงเรียน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ร้อยละ ดัชนี $PNI_{modified}$ และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาและบริหารหลักสูตรวิถีใหม่ 2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อิงบริบท 3) การวัดและประเมินผลแนวใหม่ 4) การพัฒนาและส่งเสริมครูด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การประสานความร่วมมือและสร้างภาคีเครือข่าย และ 6) การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือกลยุทธ์ด้านการบริหารโรงเรียน รองลงมาคือกลยุทธ์ด้านการพัฒนาครู และน้อยที่สุดคือกลยุทธ์ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ โดยมีภาพรวมดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.58 ส่วนแนวทางการบริหารโรงเรียน มี 9 องค์ประกอบ

3. รูปแบบการบริหารโรงเรียน ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ การวัดและประเมินผล ระบบสนับสนุน ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และการให้ข้อมูลย้อนกลับ และมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

[1]*ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนทาเหนือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*

[1]*Expert Level School DirectorThanuawittaya School, Chiangmai Primary Educational Service Area Office 1, Thailand*

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ดร.เกียรติศักดิ์ ชัยยาณะ, drnookkiadtisak@gmail.com

รับเมื่อ 10 พฤษภาคม 2568 แก้ไข 2 กรกฎาคม 2568 ตอบรับ 3 กรกฎาคม 2568

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลประเมินผลรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และขยายผลไปโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 38 โรงเรียน

ABSTRACT

The research aimed to develop model of school in educational fund project in the new normal based on community administration for developing creating learning innovation competency which enhancing creative thinking and innovative skills of Thanuawittaya school, there was 5 phases; 1) synthesized and confirmed school administration component by documentary research and 5 experts interview 2) analyzed need assessment and developed school administration guideline by opinionnaire with 204 samplings and focus group discussion with 15 teachers 3) developed school administration model by participation with 15 teachers and evaluated by 9 experts 4) studied the effectiveness of school administration model with target group were 186 primary 1 to secondary 3 students in academic year 2024, 15 teachers, and 130 parents sampling group by using creating learning innovation competency evaluation form, creative and innovative skills evaluation form, ethical and moral behavior evaluation form, and opinionnaire, and 5) evaluated and expanded school administration model by 9 experts and 38 target schools. The statistics used for quantitative data analysis were mean, standard deviation, percentage, $PNI_{modified}$ and content analysis for qualitative data.

The results were as follows:

1. School administration component had 6 components; namely 1) development and management of new normal curriculum 2) development of learning management in context 3) new measurement and evaluation 4) development and promoting teacher on digital technology 5) cooperation and networking and 6) development of participative administration.

2. Need assessment at highest on maximum was school administration strategy the runner up was teacher development administration strategy, career and life skill development strategy was on minimum, overall need had $PNI_{modified}$ = 0.58, while school administration guideline had 9 components.

3. School administration model consisted of principle, objective, input, process, output, measurement and evaluation, supporting system, key of success, and feedback also appropriate evaluation result was at highest

4. The effectiveness of school administration model, namely creating learning innovation competency was at highest creative and innovative skills as a whole was at highest moral and ethical behavior was at highest and parents' opinion was at highest

5. The result of school administration model evaluation as a whole was at highest and expanded to 38 target schools.

Keywords: School in educational fund project administration, Creating learning innovation competency, Creative thinking and innovative skills

ภูมิหลัง

ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนยุคใหม่ ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2562, หน้า 1) กล่าวว่าโลกอนาคตเป็นพื้นที่สำหรับคนที่มีศักยภาพในการสร้างสรรค์นวัตกรรม ต้องการบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแปลงไปเป็นนวัตกรรมได้ ดังนั้นการพัฒนาผู้เรียนต้องเน้นให้มีความคิดสร้างสรรค์และสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดนวัตกรรมได้จริง และ Rima Suwistika; I. Ibrohim; Hendra Susanto (2024, p. 115) กล่าวว่าทักษะการคิดดังกล่าวเป็นที่ต้องการอย่างมากในศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ปุณฑริกา น้อยนนท์ (2566, หน้า 250) กล่าวว่าองค์ประกอบ ได้แก่ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมสู่การปฏิบัติ ซึ่งการพัฒนาทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรเริ่มด้วยการปรับทัศนคติให้เปิดกว้าง พร้อมรับความรู้ แนวคิด และวิธีการใหม่ ๆ กระตุ้นให้เรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลาเพื่อสร้างนวัตกรรมและแนวทางใหม่ในการแก้ปัญหา รวมทั้งรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดในโลกหลังยุคใหม่

โรงเรียนทาเหนือวิทยาได้รับพระมหากรุณาธิคุณให้เป็นโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา รุ่นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในปีการศึกษา 2567 มีนักเรียน จำนวน 222 คน นักเรียนร้อยละ 67.26 เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอะญอ (กะเหรี่ยง) มีครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 20 คน และเข้าร่วมเป็นโรงเรียนนำร่องพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ รุ่นที่ 3 (ครั้งที่ 2) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ใช้กลยุทธ์ของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาขับเคลื่อนสถานศึกษาซึ่งสุภาวี พูลประกากรณ์ สรรชัย ชูชีพ และเสริมทรัพย์ วรปัญญา (2566, หน้า 69 – 70) กล่าวว่ากลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนประกอบด้วย กลยุทธ์ที่ 1 การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดกิจกรรมการเรียน กลยุทธ์ที่ 2 การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลยุทธ์ที่ 3 การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ และกลยุทธ์ที่ 5 การบริหารจัดการโรงเรียนให้มีคุณภาพ

เมื่อวิเคราะห์ผลรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนทาเหนือวิทยา (2566, หน้า 48) พบว่าการจัดระดับคุณภาพโรงเรียน (School Grading) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ร่วมกับมูลนิธิสานอนาคตการศึกษาคอนเน็กซ์อีดี (CONNEXT ED Foundation) ภายใต้ความร่วมมือกับกลุ่มเซ็นทรัล (Central Group) ในปี พ.ศ. 2565 ภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ ในด้านผู้เรียน ด้านผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน และด้านโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับดีมากซึ่งเป็นจุดเด่น นอกจากนี้ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test: O – NET) ปีการศึกษา 2564 – 2565 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ปีการศึกษา 2563–2565 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศเช่นกัน และผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (Reading Test: RT) ปีการศึกษา 2563 – 2565 ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ต่ำกว่าระดับประเทศ ส่วนผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2563 ถึง 2565 ภาพรวมอยู่ระดับ “ดีเลิศ” ซึ่งยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าค่าเป้าหมายของสถานศึกษาตามที่ได้กำหนดไว้ นอกจากนี้ยังได้สะท้อนสภาพปัญหาที่เผชิญมาอย่างต่อเนื่องกล่าวคือครูยังไม่มีสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดสร้างสรรค์จนสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จร่วมกันได้

หลังสถานการณ์โควิดการบริหารวิถีใหม่ได้มีบทบาทมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงนำเข้ามาสู่การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเป็นจุดเด่นด้านการมีส่วนร่วมของโรงเรียนเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูให้ออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผลที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรมให้เกิด

ผลสำเร็จ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม ตามจุดเน้นของโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยารองรับการพัฒนานวัตกรรมการบริหารตามบริบทสถานศึกษา ส่งเสริมพัฒนาครูให้มีนวัตกรรมในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายยุคใหม่ ดังวัตถุประสงค์ของสำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (2567, หน้า 2 – 3) ซึ่งระบุว่าเพื่อคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อดำเนินการให้มีการขยายผล ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและโรงเรียน อันจะนำไปสู่แนวทางการพัฒนาโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาและโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกันเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นรูปธรรมสู่ความยั่งยืนต่อไป

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยามีองค์ประกอบอะไรบ้าง
2. ความต้องการจำเป็นและแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอย่างไร
3. รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมมีองค์ประกอบอะไรบ้าง
4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอย่างไร
5. ผลประเมินรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
4. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม
5. ประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

กรอบแนวคิดการวิจัย

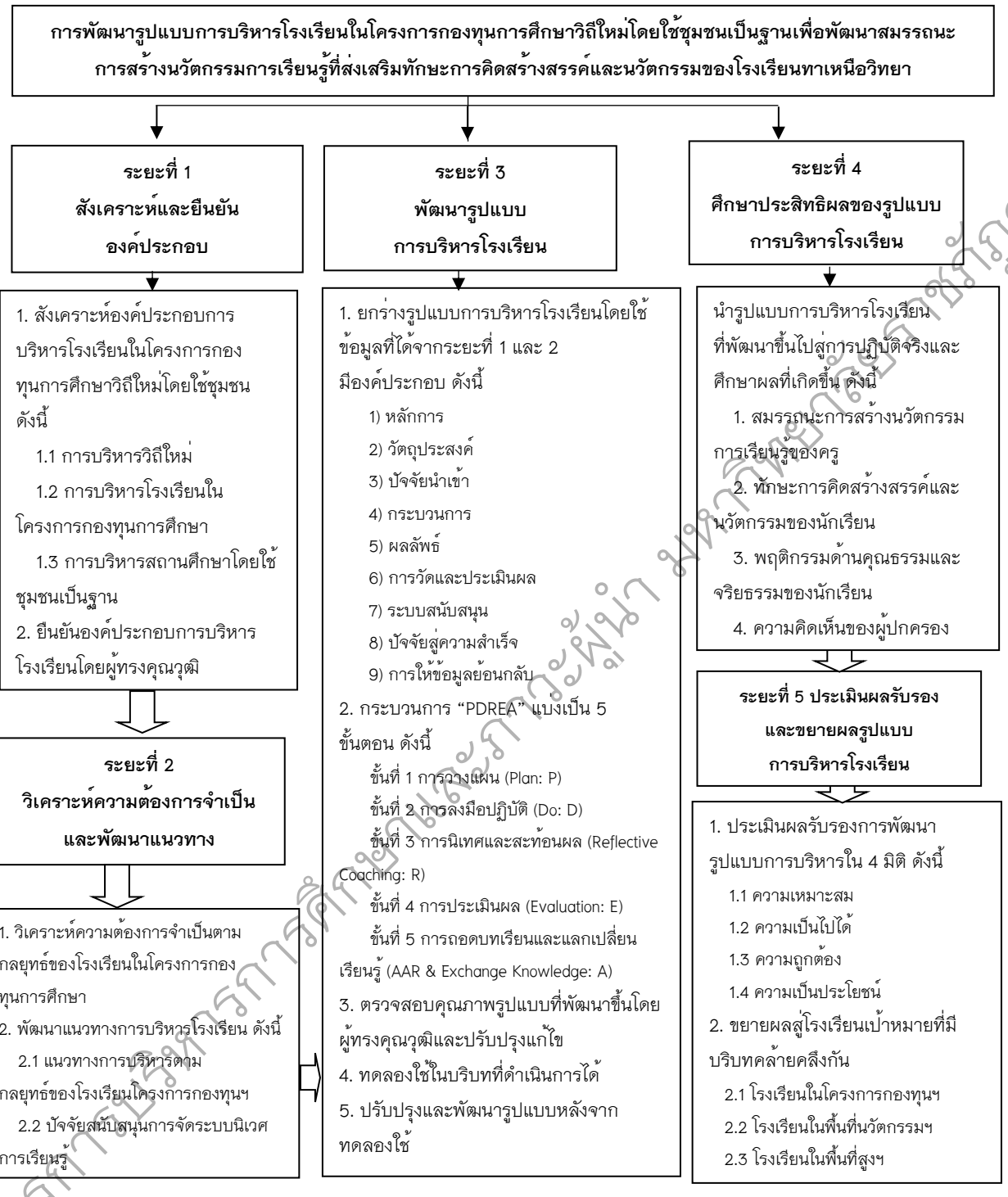

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเป้าหมาย

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลงานวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือ และ/หรือเผยแพร่ในวารสารวิชาการ

ที่มีผลการประเมินคุณภาพในฐานข้อมูลกลุ่มที่ 1 หรือ 2 (ไม่เกิน 10 ปี ย้อนหลัง) และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาในบริบทโรงเรียนทาเหนือวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7 คน คณะครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 17 คน นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 90 คน และผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 90 คน ซึ่งมาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ระดับชั้นของนักเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีการจับสลากรายชื่อนักเรียนและผู้ปกครองตามระดับชั้น รวมจำนวน 204 คน ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมา 198 ฉบับ (อัตราการตอบกลับร้อยละ 97.06) และการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูผู้สอน จำนวน 15 คน

ระยะที่ 3 การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอน จำนวน 15 คน และประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน

ระยะที่ 4 การศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นกับกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 และ 2 ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 186 คน ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 15 คน และกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random sampling) โดยใช้ระดับชั้นของนักเรียนเป็นชั้นภูมิ แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 130 คน

ระยะที่ 5 การประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น โดยผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา หลักสูตรและการสอน การวัดและประเมินผลทางการศึกษา มาจากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 9 คน และขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีบริบทด้านการจัดการศึกษาคล้ายคลึงกัน ได้แก่ โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา ภาคเหนือ จำนวน 25 โรงเรียน โรงเรียนที่ตั้งในพื้นที่ลักษณะพิเศษ (โรงเรียนพื้นที่สูงในถิ่นทุรกันดาร) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 จำนวน 11 โรงเรียน โรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา (Education Sandbox) จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 2 โรงเรียน รวมจำนวน 38 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการสังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ แบบวิเคราะห์ข้อมูล มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ มีค่า IOC ซอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

5 ระดับ ตาม 5 กลยุทธ์ 127 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) สภาพปัจจุบันเท่ากับ 0.98 และสภาพที่พึงประสงค์เท่ากับ 0.97 และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น คือ แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารโรงเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

4. เครื่องมือที่ใช้ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ได้แก่ 1) แบบประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 20 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 2) แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 ระดับประถมศึกษาตอนต้น 20 ข้อ ฉบับที่ 2 ระดับประถมศึกษาตอนปลาย 30 ข้อ และฉบับที่ 3 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 40 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.93 0.96 และ 0.91 ตามลำดับ 4) แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 25 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 5) แบบสอบถามความคิดเห็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 40 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (α) เท่ากับ 0.97

5. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลรับรองและขยายผลรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น คือ แบบประเมินผลรับรองรูปแบบฯ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ 30 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. สังเคราะห์และยืนยันองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนโดยศึกษาเอกสารจากแหล่งข้อมูลและสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบวิเคราะห์ข้อมูลและแบบบันทึกการสัมภาษณ์ตามลำดับ ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 (กุมภาพันธ์ 2566 – มีนาคม 2566)

2. วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นและพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนโดยสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็น และการสนทนากลุ่มเพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 (ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2566 – 10 ตุลาคม 2566)

3. พัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับครูผู้สอน และประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนโดยผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ รวมทั้งทดลองใช้กิจกรรมโครงการในบริบทที่สามารถดำเนินการได้ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2566 – 30 มีนาคม 2567)

4. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียนกับกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม แบบประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และแบบสอบถามความคิดเห็น ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2567 (ระหว่างวันที่ 16 พฤษภาคม 2567 – 30 มีนาคม 2568)

5. ประเมินผลรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นโดยใช้แบบประเมินผลรับรองรูปแบบและขยายผลสู่โรงเรียนเป้าหมายที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน ดำเนินการหลังเสร็จสิ้นภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 (เมษายน 2568)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนี $PNI_{modified}$ และข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การพัฒนาและบริหารหลักสูตรวิถีใหม่ 2) การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้อิงบริบท 3) การวัดและประเมินผลแนวใหม่ 4) การพัฒนาและส่งเสริมครูด้านเทคโนโลยีดิจิทัล 5) การประสานความร่วมมือและสร้างภาคีเครือข่าย และ 6) การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม

2. ความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนและผลการพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียน ดังนี้

ตาราง 1 ความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

(N = 198)

กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา	สภาพปัจจุบัน		สภาพที่พึงประสงค์		$PNI_{modified}$	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน (Teacher Development: T)	2.54	0.57	4.71	0.49	0.88	2
2. การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Outcomes Development: L)	3.35	0.73	3.95	0.64	0.18	3
3. การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethics Development: M)	3.35	0.68	3.91	0.76	0.17	4
4. การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills Development: C)	3.42	0.62	3.74	0.73	0.10	5
5. การบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพ (Quality School Administration: Q)	1.90	0.53	4.84	0.32	1.58	1
ภาพรวม	**2.91**	**0.62**	**4.23**	**0.59**	**0.58**	**–**

จากตาราง 1 แสดงความต้องการจำเป็นการบริหารโรงเรียนเรียงลำดับจากมากไปน้อยได้กลยุทธ์ QTLMC ดังนี้ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพ (Quality School Administration: Q) 2) การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน (Teacher Development: T) 3) การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning Outcomes Development: L) 4) การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Moral and Ethics Development: M) และ 5) การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills Development: C) โดยมีภาพรวมดัชนี $PNI_{modified}$ เท่ากับ 0.58 ส่วนการพัฒนาแนวทางการบริหารโรงเรียน มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) กลยุทธ์ 4) กระบวนการ 5) กิจกรรมโครงการสนองกลยุทธ์ 6) ปัจจัยสนับสนุนการจัดระบบนิเวศการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล 8) เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ และ 9) ข้อเสนอแนะ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

3. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนและผลการประเมินความเหมาะสม ดังนี้

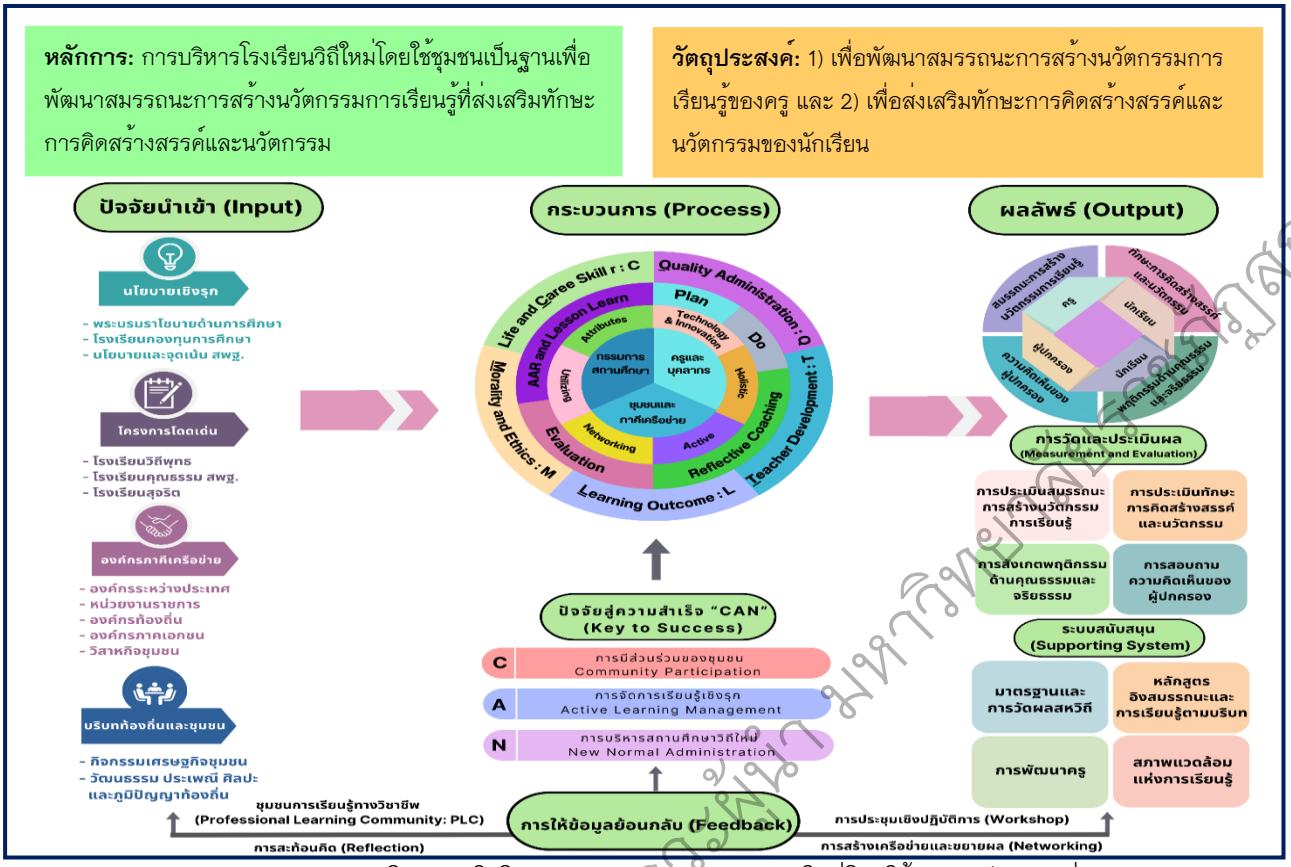

ภาพประกอบ 2 รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของโรงเรียนทาเหนือวิทยา

จากภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย **1) หลักการ** คือ การบริหารโรงเรียนวิถีใหม่โดยใช้ชุมชนเป็นฐานเพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม **2) วัตถุประสงค์**เพื่อพัฒนาสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของครูและส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียน **3) ปัจจัยนำเข้า** ได้แก่ นโยบายเชิงรุก โครงการโดดเด่น องค์กรภาคีเครือข่ายและบริบทท้องถิ่นและชุมชน **4) กระบวนการ** "PDREA" มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan: P) ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Do: D) ขั้นที่ 3 การนิเทศและสะท้อนผล (Reflective Coaching: R) ขั้นที่ 4 การประเมินผล (Evaluation: E) และขั้นที่ 5 การถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (AAR & Exchange Knowledge: A) ภายใต้กลยุทธ์ QTLMC ที่ได้พัฒนาขึ้น ได้แก่ การบริหารโรงเรียนสู่คุณภาพวิถีใหม่ (School Administration to the New Normal Quality: Q) การพัฒนาครูให้มีสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ (Development of Teacher for Creating Learning Innovation Competency: T) การส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของผู้เรียน (Supporting of Learner's Creative Thinking and Innovative Skill: L) การพัฒนาคุณลักษณะนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม (Development of Student's Moral and Ethics Character: M) และการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ (Development of Life and Career Skill: C) และมีกิจกรรมโครงการสนองกลยุทธ์ อีกทั้งมีค่านิยมองค์กร THANUA ได้แก่ ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม (Technology & Innovation: T) มุ่งพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic: H) จัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning: A) สร้างเครือข่าย (Networking: N) น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การปฏิบัติ (Utilizing: U) และเสริมสร้างคุณลักษณะนักเรียน (Attributes: A) **5) ผลลัพธ์** ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม

และความคิดเห็นของผู้ปกครอง 6) **การวัดและประเมินผล** โดยประเมินสมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ประเมินทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ประเมินพฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และสอบถามความคิดเห็น 7) **ระบบสนับสนุน** ได้แก่ มาตรฐานและการวัดผล หลักสูตรและการเรียนรู้ การพัฒนาครู และสภาพแวดล้อม 8) **ปัจจัยสู่ความสำเร็จ** ได้แก่ ผู้บริหารใช้การบริหารวิถีใหม่ ครูจัดการเรียนรู้เชิงรุกและชุมชนมีส่วนร่วม และ 9) **การให้ข้อมูลย้อนกลับ** ได้แก่ ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสะท้อนคิด และการสร้างเครือข่ายและขยายผล และมีผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ 1) สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) ความคิดเห็นของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด

5. ผลการประเมินรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและขยายผลไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 38 โรงเรียน รวมทั้งสะท้อนแนวทางการนำไปประยุกต์ใช้ 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบการบริหารโรงเรียน มี 6 รายการนั้นเป็นผลจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารวิถีใหม่ การบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา การบริหารสถานศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน แล้วปรับเข้าสู่บริบทของโรงเรียนโดยการสัมภาษณ์เพื่อยืนยันองค์ประกอบทั้งนี้เพราะให้ได้องค์ประกอบที่เหมาะสมตามสภาพบริบทของโรงเรียน ดังเช่นการวิจัยของวาทินี พูลทรัพย์ (2563, หน้า 168) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาโดยการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็น พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ และสุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561, หน้า 134) ศึกษาองค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพโดยการสัมภาษณ์และสอบถามความคิดเห็น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบซึ่งได้ผลการวิจัยในลักษณะเดียวกัน

2. ความต้องการจำเป็นสูงสุดคือกลยุทธ์การบริหารโรงเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะโรงเรียนยังไม่มีรูปแบบการบริหารที่เป็นระบบ รองลงมาคือกลยุทธ์การพัฒนาครูเพราะควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และน้อยที่สุดคือกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเนื่องจากได้ดำเนินการมาและได้รับการสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรมโครงการจากหน่วยงานภายนอกมาอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับผลการวิจัยของอนุชา สามุงคุณ (2566, หน้า 221) พบว่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนเป็นลำดับแรกเช่นกัน ส่วนแนวทางการบริหารโรงเรียนมี 9 องค์ประกอบนั้น เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมพัฒนาขึ้นครอบคลุมการขับเคลื่อนรูปแบบตามกลยุทธ์บนฐานความต้องการจำเป็นของโรงเรียน ดังผลการวิจัยของวริศรา ใจแก้ว (2567, หน้า 122 – 123) พบว่าแนวทางการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) วิธีการ/กระบวนการ 4) เงื่อนไขความสำเร็จ 5) ข้อจำกัด/ข้อเสนอแนะ ซึ่งผลการวิจัยมีลักษณะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

3. องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับแนวทางการบริหารโรงเรียนประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ปัจจัยนำเข้า 4) กระบวนการ “PDREA” พัฒนาขึ้นบนฐานแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพสอดคล้องกับผลการวิจัยของมยุรี นารั้ง และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ (2565, หน้า 165 – 166) พบว่ารูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาสู่ความสำเร็จของโรงเรียนห้วยขาแข้งวิทยาคม ประกอบด้วย การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การพัฒนาครูและบุคลากร การนิเทศและสะท้อนผล การประเมินผล และการถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยน 5) ผลลัพธ์ 6) การวัดและประเมินผล 7) ระบบสนับสนุน 8) ปัจจัยสู่ความสำเร็จ และ 9) การให้ข้อมูล

ย้อนกลับ เฉกเช่นเดียวกับผลการวิจัยของฤาชุตา เนตรจัด วิทยา จันทร์ศิลา และสำราญ มีแจ้ง (2562, หน้า 259) พบว่า รูปแบบการบริหารฯ ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ 2) คณะกรรมการบริหารงาน 3) ขอบข่ายงาน 4) วิธีการ 5) กระบวนการบริหารงาน ในขณะที่วีรภัทรา โพธิ์ศรี วัลนิกา ฉลากบาง และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข (2566, หน้า 25) พบว่า รูปแบบการบริหารฯ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จ 2) ขอบข่ายของทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม 3) กระบวนการบริหารบริหารเชิงกลยุทธ์ 4) ผลของการมีทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของครู ส่วนผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนั้นอยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเพราะมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นระบบขั้นตอน และการมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องตามบริบทของท้องถิ่นและชุมชนอย่างแท้จริง

4. ประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ 1) สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะครูได้รับการพัฒนาด้านการออกแบบ การจัดการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี และการวัดและประเมินผล ดังผลการวิจัยของปราโมทย์ พรหมขันธ์ (2556, หน้า 98) พบว่าครูประเมินตนเองด้านความสามารถในการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก ซึ่งเป็นไปในทางเดียวกับการวิจัยของวรรณภา โคตรพันธ์ และณัฐฐิตาภรณ์ ชาตรี (2567, หน้า 559) พบว่าผลการพัฒนาสมรรถนะการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนสูงขึ้น 2) ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะได้รับการพัฒนาการคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นอย่างสร้างสรรค์ และการสร้างนวัตกรรมให้เกิดผลสำเร็จ ผ่านกิจกรรมโครงการภายใต้กลยุทธ์การส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมและกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของปุนภพ ปรมาธิกุล (2562, หน้า 107) พบว่าทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน เช่นเดียวกับผลการวิจัยของธีรพงษ์ จันเปรียง เจนวิทย์ วารีบ่อ และอติราช เกิดทอง (2564, หน้า 69) พบว่าผลการจัดการเรียนรู้หลังเรียนมีคะแนนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีมาก และผลการจัดการเรียนรู้มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน 3) พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะนักเรียนได้รับการพัฒนาความพอเพียง ความซื่อสัตย์สุจริต จิตสาธารณะ วินัย และความรับผิดชอบ ผ่านกิจกรรมโครงการตามกลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียนให้มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ดังผลการวิจัยของศิรินทร์ทิพย์ ศิริภักดิ์ (2561, หน้า 103) พบว่าผลการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรรมจริยธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก

5. ผลประเมินผลรับรองรูปแบบการบริหารโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และขยายผลไปยังโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน โดยจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกิจกรรมสะท้อนคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะครูเพื่อนำแนวทางไปสู่การประยุกต์ใช้ตามบริบทของโรงเรียนอย่างเหมาะสม สอดคล้องตามขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาของศิริชัย กาญจนวาสี (2559, หน้า 17 – 18) กล่าวว่าขั้นตอนการเผยแพร่และขยายผลดำเนินการหลังจากขั้นประเมินผล ทั้งนี้ผลการวิจัยของเฉลิมเดช เทศเรียน สุพรรณี หงษ์ทอง และถิรนันท์ ดำรงค์สอน (2567, หน้า 181) พบว่ามีการสกัดองค์ความรู้และพัฒนาฐานความรู้จำแนกเป็นด้านต่างๆ และมีผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ในการขยายผลและถอดบทเรียนของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายในการขยายผลของการวิจัยในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาหรือโรงเรียนที่มีบริบทคล้ายคลึงกันสามารถนำองค์ประกอบการบริหารโรงเรียนไปประยุกต์ใช้ได้ตามสภาพบริบทซึ่งสามารถปรับเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามความเหมาะสมของสถานศึกษา

1.2 การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารโรงเรียนใช้วิธีการแบบผสมผสาน ได้แก่ การสอบถามความคิดเห็นและการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้แนวทางการบริหารที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาวการณ์จริงของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการบริหารโรงเรียน ได้แก่ สมรรถนะการสร้างนวัตกรรมการเรียน ทักษะการคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม พฤติกรรมด้านคุณธรรมและจริยธรรม และความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพควบคู่กับการประเมินเชิงปริมาณ เช่น การสังเกตพฤติกรรมครูอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกอนุทินของนักเรียน และการสะท้อนความคิดเห็นของผู้ปกครองผ่านเวทีประชาคมต่าง ๆ ที่ทางโรงเรียนและภาคีเครือข่ายร่วมกันจัดขึ้น ฯลฯ เป็นต้น

2.2 ควรมีการถอดบทเรียนของโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการขยายผลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนในการวิจัยครั้งนี้เพื่อสังเคราะห์แนวทางการนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้นไปประยุกต์ใช้ตามบริบทของสถานศึกษาให้เหมาะสมอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

เฉลิมเดช เทศเรียน สุพรรณี หงษ์ทอง และถิรนันท์ ดำรงค์สอน. (2567, กรกฎาคม–ธันวาคม). การขยายผลการใช้ประโยชน์จากคลังความรู้ดิจิทัล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต. *PULINET Journal*, 11(2), 181 – 192.

ธีรพงษ์ จันเปรียง เจนวิทย์ วารีบ่อ และอติราช เกิดทอง. (2564). *การพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) และการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นตอน* (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์).

ปราโมทย์ พรหมขันธ์. (2556, กรกฎาคม–กันยายน). การพัฒนาความสามารถของครูด้านการออกแบบและสร้างนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน. *วารสารครุศาสตร์*, *80*(3), 86 – 114.

ปุณฑริกา น้อยนนท์. (2566). การสร้างสรรค์และนวัตกรรม: ทักษะสำคัญสำหรับโลกหลังยุคใหม่. *วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *15*(45), 250 – 259.

มยุรี นารั้ง, และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์. (2565, กันยายน). รูปแบบการบริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษาสู่ความสำเร็จของโรงเรียนห้วยขาแข้งวิทยาคม. *วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์*, *9*(9), 165 – 183.

โรงเรียนทาเหนือวิทยา. (2566). *รายงานการประเมินตนเอง ปีการศึกษา 2565*. โรงเรียนทาเหนือวิทยา.

วรรณภา โคตรพันธ์, และณัฐฐิตาภรณ์ ชาตรี. (2567). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสร้างสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอนของนักศึกษาครูในศตวรรษที่ 21 โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน. *วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์*, *11*(1), 559 – 573.

วริศรา ใจแก้ว. (2567). *แนวทางการพัฒนากรอบความคิดเติบโตของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

วาทินี พูลทรัพย์. (2563). *องค์ประกอบการบริหารโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร

วิชัย วงษ์ใหญ่, และมารุต พัฒผล. (2562). *การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์นวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.

วีรภัทรา โพธิ์ศรี, วัลนิกา ฉลากบาง, และอภิสิทธิ์ สมศรีสุข. (2566). การพัฒนารูปแบบการบริหารเพื่อเสริมสร้างทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, *20*(91), 25 – 33.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559, กรกฎาคม–ธันวาคม). การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย. *วารสารศิลปากรศึกษาศาสตร์วิจัย*, *8*(2), 1 – 18.

ศิรินทร์ทิพย์ ศิริภักดิ์. (2561). *กระบวนการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนบ้านแวงประชารัฐบำรุง*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง. (2561). *การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ*. วิทยานิพนธ์ ปร.ด. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร

สุภาวี พูลประกากรณ์, สรรชัย ชูชีพ, และเสริมทรัพย์ วรปัญญา. (2566). แนวทางการบริหารงานตามกลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา จังหวัดลพบุรี. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี*, *14*(3), 69 – 85.

อนุชา สามุงคุณ. (2566). *การประเมินความต้องการจำเป็นการพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนคุณธรรมของผู้บริหารโรงเรียนในโครงการกองทุนการศึกษา*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

Suwistika, R., Ibrohim, I., & Susanto, H. (2024). Improving critical thinking and creative thinking skills through POPBL learning in high school student. *Journal of Biological Education Indonesia (Jurnal Pendidikan Biologi Indonesia)*, *10*(1), 115 – 122.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, *30*(3), 607 – 610.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

คำแนะนำในการเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้จัดทำวารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เป็นสื่อกลางแสดงความคิดเห็นทางวิชาการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมการพัฒนาวิชาการทางการศึกษาและบริหารการศึกษา 2) เผยแพร่ผลงานทางวิชาการ งานวิจัย และการศึกษาค้นคว้าของคณาจารย์ นักวิชาการ นักศึกษาและผู้สนใจ ทั้งในและนอกสถาบัน โดยมีขอบเขตเนื้อหาเกี่ยวข้องกับสาสตร์ด้านการศึกษาและการบริหารการศึกษา สาขาวิชาที่รับตีพิมพ์ได้แก่ ครุศาสตร์ / ศึกษาศาสตร์ จิตวิทยา / เทคโนโลยี / สหวิทยาการด้านมนุษศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยทุกบทความจะได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิไม่น้อยกว่า 2 ท่านต่อหนึ่งบทความ ผู้ส่งบทความต้องยึดรูปแบบตามคำแนะนำนี้ บทความที่มีรูปแบบไม่ตรงตามกำหนดและไม่อยู่ในขอบเขตเนื้อหาที่กำหนดไว้ ทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการที่จะไม่รับพิจารณาตีพิมพ์

1. ประเภทของบทความที่ตีพิมพ์

1.1 บทความวิชาการ 1.2 บทความวิจัย 1.3 บทความปริทรรศน์หนังสือ

2. การเตรียมต้นฉบับ

ขนาดของต้นฉบับพิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษ A4 ด้วยโปรแกรม Word รูปแบบอักษร TH Niramit AS ขนาด 14 pt และ 12 pt โดยเน้นระยะขอบด้านละ 1 นิ้ว จำนวนหน้าบทความไม่เกิน 10 หน้า ต้นฉบับจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษก็ได้ หากบทความเป็นภาษาอังกฤษต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยด้วย

3. การเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรม

3.1 การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา ระบุผู้แต่ง ปีพิมพ์และเลขหน้า ดังตัวอย่าง

– สมาน อัศวภูมิ (2552, หน้า 126) กล่าวว่า ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพการศึกษาในทุกด้านและเกี่ยวข้องกับคุณภาพด้านอื่น ๆ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม หรือ

– ครูเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพการศึกษาในทุกด้าน และเกี่ยวข้องกับคุณภาพด้านอื่น ๆ ไม่ทางตรงก็ทางอ้อม (สมาน อัศวภูมิ หน้า 126) ซึ่งกล่าวไว้ในมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านครู

3.2 การเขียนอ้างอิงท้ายบทความ

(1) กรณีเป็นหนังสือ

ผู้แต่ง.// ปีที่พิมพ์.//ชื่อเรื่อง.//สถานที่พิมพ์.//โรงพิมพ์.

<u>ตัวอย่าง</u>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ 2560–2579.* กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

Bush, T. (2011). *Theories of Educational Leadership and Management.* (4th ed.). London: SAGE.

(2) กรณีเป็นวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัย.// ปีที่พิมพ์.//ชื่อวิทยานิพนธ์.//ประเภทของวิทยานิพนธ์และชื่อหลักสูตร.//สถาบัน.

<u>ตัวอย่าง</u>

ชาคริสต์ เลิศเตชะจิรานนท์. (2565). *การใช้อำนาจทางการบริหารที่ส่งผลต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร.* วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ขั้นตอนการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์วารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

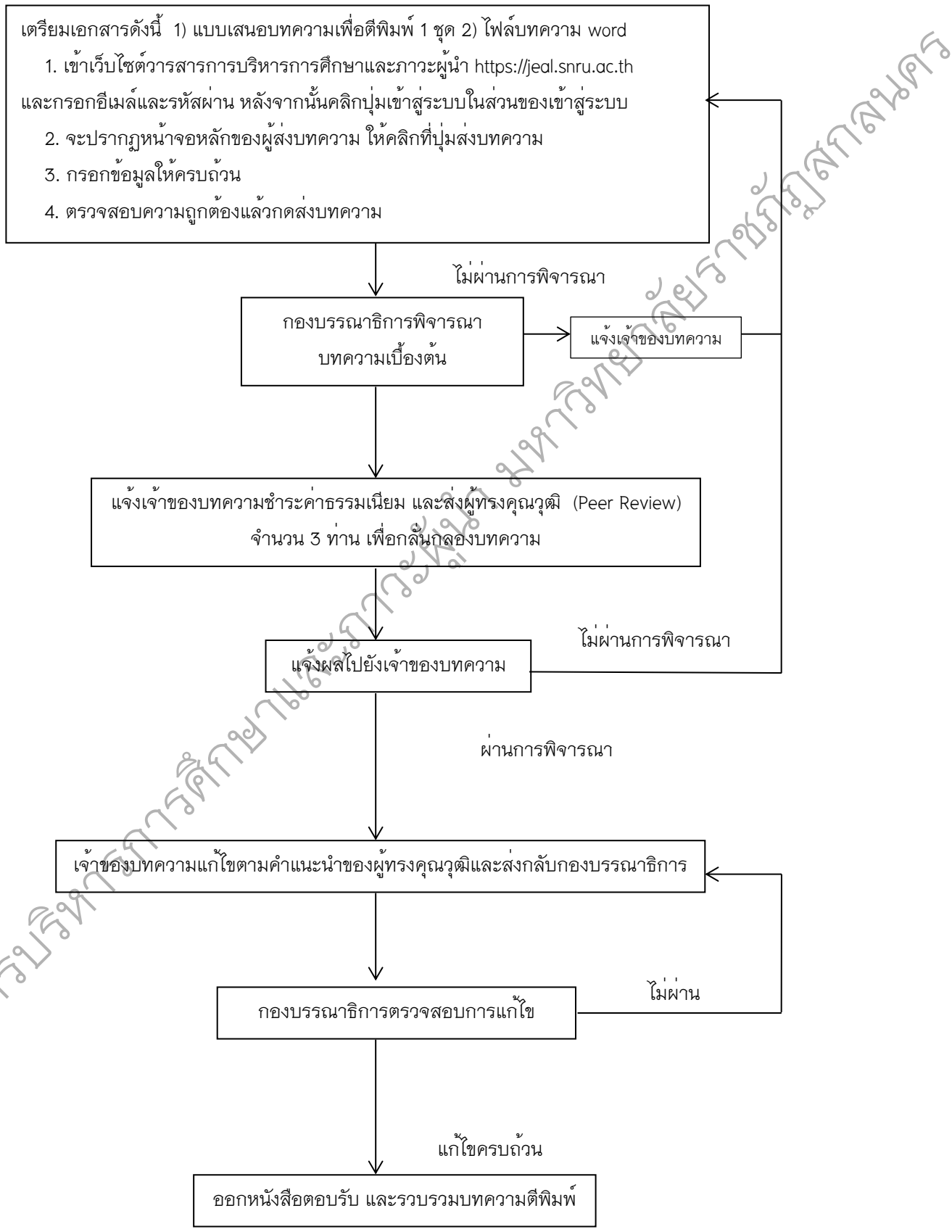

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

รูปแบบการเขียนบทความ

ชื่อเรื่องภาษาไทย

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

ชื่อเจ้าของผลงาน[1] ชื่อเจ้าของผลงาน[2] ชื่อเจ้าของผลงาน[3] (ภาษาไทย)

ชื่อเจ้าของผลงาน[1] ชื่อเจ้าของผลงาน[2] ชื่อเจ้าของผลงาน[3] (ภาษาอังกฤษ)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....

.....

Abstract

The purposes of this research were to.....

.....

Keywords : ..... , ... , ... (เป็นคำสั้น ๆ ที่ใช้ในการค้นหา มีความหมายตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย)

บทนำ

(กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่นำไปสู่การวิจัย).....

.....

คำถามการวิจัย

1) .....

2) .....

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1) .....

2) .....

กรอบแนวคิดการวิจัย

(ใส่กรอบแนวคิดการวิจัย)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

.....

คำสำคัญ :

[1]ตำแหน่งเจ้าของผลงาน (ภาษาไทย)

[1]ตำแหน่งเจ้าของผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

[2]ตำแหน่งเจ้าของผลงาน (ภาษาไทย)

[2]ตำแหน่งเจ้าของผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

[3]ตำแหน่งเจ้าของผลงาน (ภาษาไทย)

[3]ตำแหน่งเจ้าของผลงาน (ภาษาอังกฤษ)

*ผู้ติดต่อ, อีเมล์:

รับเมื่อ แก้ไข ตอบรับ

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวมข้อมูล

.....

วิธีการรวบรวมข้อมูล

.....

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

.....

สรุปผลการวิจัย

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย

.....

.....

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1.....

1.2.....

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1.....

2.2.....

เอกสารอ้างอิง

(ต้องมีรายละเอียดครบทุกรายการตามที่อ้างไว้ในเนื้อหาบทความ เรียงตามลำดับตัวอักษร และมีรูปแบบการเขียนบรรณานุกรมตามรูปแบบของวารสาร)

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

แบบเสนอบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วันที่ .....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารวารสารวิชาการการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

เรื่อง ขอตีพิมพ์วารสารวิชาการการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ประเภทบทความ (....) บทความวิจัย (....) บทความวิชาการ

ข้าพเจ้า..... □ นักศึกษา □ บุคคลภายนอก □ อาจารย์ □ บุคคลทั่วไป □ อื่น ๆ

สาขาวิชา/หน่วยงาน .....สถาบัน/องค์กร .....

ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ .....

ที่อยู่ผู้ส่งบทความ.....

.....

เบอร์โทรศัพท์ ..... E-mail : .....

ขอส่งแบบฟอร์มนี้เพื่อประกอบการพิจารณาขอตีพิมพ์ลงในวารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไขตามที่กองบรรณาธิการเสนอแนะ

ลงชื่อ.....ผู้ส่งบทความ

(.....)

วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. .....

ความเห็นชอบจากประธาน/กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

.....

.....

ลงชื่อ.....ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(.....)

ยินดีรับบทความเพื่อเสนอให้ Peer Review เพื่อพิจารณาก่อนตอบรับให้ตีพิมพ์ลงวารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยา ภาวะบุตร)

บรรณาธิการ

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ค่าธรรมเนียม

เปิดรับบทความทั้งจากบุคคลภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร **ค่าตีพิมพ์วารสาร 3,000 บาท (สามพันบาทถ้วน) ต่อ 1 บทความ**

หมายเหตุ โอนเงินเข้าบัญชี นายไชยา ภาวะบุตรนางสาวนุชรา กุลยะ เลขที่บัญชี 421-1-32327-4 ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร และส่งหลักฐานการโอนเงินมายังกองบรรณาธิการวาสารทาง E-mail : Nutchara.g@snru.ac.th หรือทางไลน์ เบอร์ 08-5013-2856

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร